

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

I UDDRAG

UDGIVET VED

OLE DEGN

AF

RIGSARKIVET

1657

KØBENHAVN

2002

Udgivet med støtte fra
CARLSBERGFONDET

© 2002 Rigsarkivet
Trykt hos Special-Trykkeriet Viborg a/s
ISBN 87-7497-204-9

Indholdsfortegnelse

Indledning	7
Forkortelser	11
Kancelliets Brevbøger 1657	15
Ordliste	503
Personregister	506
Stedregister	540
Sagregister	557
Tidligere udgivne bind	590

Indledning

Udgaven af brevbøgerne 1657 følger i det væsentlige principperne i de nærmest foregående bind. Som i de seks foregående bind er antallet af anvendte forkortelser nedskåret noget og af hensyn til tekstbehandlingssystemets registerfunktion undgået i stednavne, bortset fra navnene Kbh., Sjæll., Loll. og Jyll.

Om udgivelsesprincipperne henvises generelt til indledningerne i bindene for 1646, 1647 og 1648.

I personregisteret er ligesom i bindene 1651-1656 medtaget alle personer, også bønderne nævnt i breve om lettelser i skatter og landgildeafgifter m.m., i mageskifter m.m., jf. indledningen til bindet 1651. Alle personer anføres så vidt muligt med stillingsbetegnelse og hjemsted, det sidste en købstad el. et landsogn, evt. også landsbyen el. gården, og hertil herredet, idet dog landsdelen el. lenet anføres, når en nærmere bestemmelse ikke har været mulig. Med angivelsen af hjemstederne er heller ikke bønderne trods deres noget ensformige navne blot anonyme.

Medtagelsen af bønderne har i tidligere bind betydet en væsentlig forøgelse af personernes antal, men på grund af krigen er der nu kun få bønder, og i stedet optræder et større antal militærfolk.

Ordlisten omfatter i modsætning til den i bindene 1650-55 på grund af det voksende omfang ikke ordene fra listerne fra bindene 1646 og frem til 1655, men blot de nye ord i bindet, jf. bindet 1656, s. 7.

Ligesom tidligere er det brevbøgernes tekster, der refereres, og de kan som tidligere være sammenholdt med bevarede koncepter og indlæg. I flere tilfælde er det bemærket, at større indlæg især til breve vedrørende mageskifter og afslag i landgilde m.m. kan være mere fuldstændige med hensyn til angivne personer end brevbøgerne, men det er ikke fundet overkommeligt systematisk at supplere de gengivne tekster på grundlag heraf.

Ved arbejdet med kopibogen har jeg draget nytte af diskussioner med den tidligere udgiver, fhv. landsarkivar, dr. phil. Jens Holmgaard og med dr. Wilma Gijsberg, Amsterdam, og Yvonne og Hans Kargaard Thomsen har læst korrektur på kopibogen.

Forleningsbrevene er næsten alle udformet over samme skabelon, og denne var på mange punkter ved begyndelsen af 1650'erne den samme som i slutningen af 1500-årene, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1596-1602, indledningen s. III-VI, i 1648, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1648, s. 10-11, og i 1651, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1651, s. 10-12. Lensbrevene kan derfor i det væsentlige gengives med henvisning til en skabelon med faste rubrikker, hvis indhold nedenfor er gengivet i referatform. Ændringerne mellem de nævnte tidspunkter var få. Mellem de to første gik tre rubrikker ud og to nye kom til, den gengivne skabelons nr. 17 og 18. Mellem de to sidste tidspunkter blev i 1650 truffet en beslutning af kongen og rigsrådet om, at kongen skulle have et års indtægt af len og gejstlige beneficier fordelt over 3 år. Dette gav nævnte år anledning til en ny rubrik, nr. 20; provenuet skulle anvendes til betaling af den holstenske gæld, jf. C. Rise Hansen: Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Frederik III's Tid, 1, 350, 404-05.

Skabelon for forleningsbrev i 1651

0. Indledningsformular (udelades helt).

1. Genant/avgift (refereres i hvert enkelt tilfælde).

2. NN må, sig selv til bedste, nyde avlen, affødningen og anden fordel af slottets ladegård, men må til gengæld ikke tilskrive kongen nogen omkostning derpå.

3. NN skal, når kongens rejser dér fremfalder, holde hans heste frit med høg og rugfoder 1 til 3 nætter.

4. Hvad angår den uvisse rente og indkomst: stedsmål, sagefald, husbondhold, drift, førlov, rømningsgods og vindfælder, har kongen bevilget NN den ... del, men den øvrige samt al told, zise, vrag, oldengæld og hvad der oppebæres for rodhugget skov, forbeholder kongen sig selv efter regnskab.

5. Kongen har dog bevilget NN, når der er olden, fri olden på kronens skove til hans genantsvin og hjemmefødte svin, som skal indskrives i oldenregistret (i forleningsbreve til rigsråder: dog må NN få den ... del af oldengælden).

6. Hvad oldengælden angår, skal der forholdes således i regnskabet, at ved hver mands navn, som indslår svin til olden på kronens skove, skal antegnes deres antal, og ved de svin, der modtages som oldengæld, skal skriveren antegne, hvilke der er gamle og hvilke unge, og have indseende med, at der sker kongen skel og ret, ll han skal også, når der bliver olden i skovene, straks give det til kende og meddele,

hvor mange svin – unge og gamle – der bliver indbrændt, og sende en fortegnelse derover til Rtk. med oplysning om, hvor mange deraf der kan tilkomme kongen i oldengæld, for at det kan forordnes, hvor de skal drives hen til slagting. I nogle breve fortsættes fra tegnet II: såvel som også tage bevis på flæsket, særskilt af de gamle og særskilt af de unge, når det til kongens behov fremsendes til slottet [i Kbh.].

7. NN skal selv lønne, klæde og besolde fogden, skriveren og andre slottets, ladegårdens og hans egne folk og ikke tilskrive kongen noget, og ej heller tillade dem at have nogen genet i lenet, undtagen fogden sine tiendepenge og skriveren sin skriverskæppe.

8. NN skal heller ikke tilskrive kongen nogen fortæring på sine folk og tjenere, hvorhen han i riget sender dem på kongens vegne, og han skal befordre kongens brevdragere og andre, som har kongens fri pas, gennem lenet med god befordring og forsørge dem med frit nødtørfigt underhold til mad og øl og en nats husly og ikke henvise dem til borgerne i købstæderne om befordring.

9. NN skal have godt tilsyn med kongens og kronens ejendom i lenet, at den ikke med urette hævdes el. fravendes derfra, og hvis han formærker, at jord el. ejendom, lidt el. meget, med urette er kommet derfra, skal han tale det ind igen med lov, dom og ret.

10. NN skal tjene kongen med ... geruste heste, inden riget på egen, uden riget på kongens bekostning, og ikke tilskrive kongen nogen fortæring el. omkostning, hvor han el. hans folk her i riget rejser i kongens ærinde.

11. NN må ikke tilskrive kongen el. anmode om noget flikkeri med tag, døre, låse, vinduer el. andet til vedligeholdelse af slottet, og ingen bygning foretage på huset el. på ladegården uden kongens bevilling og befaling.

12. NN skal have den gejstlige jurisdiktion og lenets præster i befaling og forsvar. Han skal, når det behøves, foredige og forsvare præsterne til al rette. Hvad angår den gejstlige rente og stiftets indkomst af lenet, skal NN gøre regnskab for stedsmål og tienderne, sagesfald af præster og degne og for anden vis og uvis indkomst, kongen alene til bedste.

13. NN skal have indseende med, at kirkernes rente og indkomst bliver gavnligt anlagt og anvendt til kirkernes bedste og ved hver kirkes kirkeværger lade kirkernes korn sælge til formuende købstadborgere og ingen anden. Han skal årligt gøre regnskab i Rentekammeret, så det kan erfares, hvad hver kirkes årlige indkomst og forråd er.

14. NN skal frede skovene og intet lade hugge til upligt el. skovskade.

15. NN skal have opsyn med kongens vildtbane og intet deri jage el. lade jage, skyde el. lade skyde, undtagen hvor han på kongens og kronens gods har lod og del og fællede med adelen og det er adelens eget arvegods.

16. NN skal holde lenets bønder ved lov, skel og ret og ikke forurette dem mod loven og jordebogen el. besvære dem med nye pålæg.

17. NN skal have indseende med, at veje og broer holdes vedbørligt ved lige.

18. NN skal i sit regnskab under særskilt titel lade indføre alle de bøder, som oppebæres for overtrædelse af kongens forordninger.

19. Kongen vil have forholdt således med udgiften i regnskaberne, at skriveren skal tage nøjagtige kvittanser og beviser af dem, udgiften lyder på, og NN skal til ydermere bevis med egen hånd undertegne, at udgiften og købet er ham vitterligt og af ham på kongens vegne samtykket.

20. Kongen har med rigsrådet besluttet, at enhver, der har len, på 3 år skal forstrække kronen med 1 års indkomst af genanten samt tien-der og save efter jordebogen og renteritaksten, hvorimod kongen har bevilget, at deres hustru og arvinger, om hustruen ej lever, må nyde et nådsensår foruden det, som er sædv., med samme kondition, som er bevilget ved nådsensår, at hvis den fulde årsindkomst efter 3 års forløb ikke er blevet erlagt pga. dødsfald, så skal efterlevende hustru el. arvinger gives så meget igen, som er udlagt. Efter denne anordning skal NN give sin formand $\frac{1}{3}$ af sin genant el. indkomst, når de 3 el. 2 år, som endnu reterer, er gået.

Forkortelser

Foruden de i almindeligt skriftsprog gængse forkortelser er nedens-tående anvendt. En del af dem er dog kun brugt i tilføjelser, noter og registre. Brugen af forkortelser kan bero på et skøn i hvert enkelt tilfælde. Generelt gøres opmærksom på, at personnavne, der forekommer flere gange i samme indførsel, skrives ud første gang, men derefter kun nævnes ved forbogstaver, når forveksling er udelukket.

afd.	afdøde (afgangne)
al.	alen
alm.	almindelig
arv.	arving(er)
bestall.	bestalling
bevill.	bevilling
CCD	Corpus Constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558-1660. Ed. V. A. Secher, 1887-1918.
da.	dansk(e)
Da. Mag.	Danske Magazin
dat.	dateret
DKanc.	Danske Kancelli
DKL	Danske Kirkelove. Ed. H. F. Rørdam
dl.	daler
dr.	doktor
el.	eller
etc.	osv., idet formen gengiver kopibogens egen forkortelse, jf. <i>osv.</i>
FR	Fynske Registre
fjdg.	fjering
fjdgk.	fjeringkar
frd.	forordning
FT	Fynske Tegnelser
fuldm.	fuldmægtig(e)

gd., gde	gård, gårde
g.m.	gift med
h.	herred
hgd., hgde	hovedgård, hovedgårde
holl.	hollandsk(e)
hr.	betegner ridder el. præst
htk.	hartkorn (også hvor kopibogen har korn = hartkorn)
indl.	indlæg (Koncepter og Indlæg til Registre og Tegnelser) i Danske Kancelli B 50, 53, 56, 59, 66, 69, 74, 77, 80 og 83
jf.	jævnfør
JR	Jyske Registre
J. R. Hübertz	J. R. Hübertz: Aktstykker vedk. Staden og Stiftet Aarhus, 2, 1845
JT	Jyske Tegnelser
K.	koncept, se indl.
kanc.	kancelli(et)
kaptajnl.	kaptajnløjtnant
KB	Kancelliets Brevbøger, 1885 ff. (udgaven)
Kbh.	København
KD	Kjøbenhavns Diplomatarium. Ed. O. Nielsen, 1872-87
K.M.	Kongelig Majestæt
kg.	kongelig
konf.	konfirmation, konfirmerer, konfirmeret
Kr. Sk.	Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark, 2. Ed. F. J. West, 1908
kur.	kurant (kurantdaler, daler kurant)
LAK	Landsarkivet for Sjælland m.m.
LAO	Landsarkivet for Fyn
LAV	Landsarkivet for Nørrejylland
mag.	magister
magesk.	mageskifte(t)
mk.	mark (møntenhed)
ml.	mellem
ms.	missive(r)
N	ukendt person el. sted

ndf.	nedenfor
no.	norsk(e)
oberstlt.	oberstløjtnant
orig.	original(t kongebrev el. i forbindelse med kontrakt, fæstebrev)
osv.	benyttes ved forkortelser foretaget af udgiveren, jf. <i>etc.</i>
ott.	otting
pen.	penning = 1/12 skilling
pd.	pund
prof.	professor
RA	Rigsarkivet (i Kbh.)
rd.	rigsdaler
rgsk.	regnskab(er)
Rtk.	Rentekammeret, Renteriet
s.	sogn
SjR	Sjællandske Registre
SjT	Sjællandske Tegnelser
sk.	skilling
skbl.	skabelon, se Indledning
skp.	skæppe(r)
SkR	Skånske Registre
Skt.	Sankt
SkT	Skånske Tegnelser
sldl.	slet(te)daler
smst.	sammesteds, samme sted
SmR	Smålandske Registre
SmT	Smålandske Tegnelser
spdl.	speciedaler, rd. in specie
sv.	svensk(e)
sædv.	sædvanlig(e, t)
td.	tønde(r)
teol.	teologisk(e)
tidl.	tidligere
tilf.	tilføjelse
till.	tilladelse
T.K.U.A.	Tyske Kancelli, Udenrigske Afdeling
tr.	trykt
ty.	tysk(e)

u.d.	uden dag
udat.	udateret
udt.	udtog
u.st.	uden sted
vedr.	vedrørende
å.b.	åbent brev

1. jan. (Kbh.)¹ Lensmændene i Danmark fik breve om at møde i Odense. Kongen har forskrevet menige ridderskab at møde i Odense med de andre stænder 23. febr. efter hosfølgende å.b. Adressaten skal på alle ting lade forkynde og ved en skrivelse tilskikke enhver af adelen en kopi, så de uden undskyldning kan rette sig derefter. (I lige måde skal han tilholde borgmestre og råd i hver købstad af de store at fremsende 2 fuldm., af de små én el. af 2 små købstæder én, om de kan forenes derom, så de er til stede og i kongens egen nærværelse fornemmer det, han agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed). Sjt, 34, 1. K. (7). Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO.

Det ml. tegnene () blev udeladt for de len, hvor ingen købstæder er.

1) I margenen står: Jens Juels skrift, begyndt 12. maj.

1. jan. (Kbh.) Å.b. til adelen om det Odenseske møde. Kongen hilser riddersmænd og alle, som kendes fri. Han har i disse vanskelige tider med Rigens Råd anset for godt at lade stænderne sammenkalde. Adressaterne skal møde i Odense 23. febr. og i kongens egen nærværelse fornemme det, han agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed. Kan nogen ikke indstille sig i egen person, skal han give fuldmagt til en anden god mand af adel, på det intet til landets bedste forsømmes. Sjt, 34, 1. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

Lige sådant brev udgik til Jyll., Skåne, Blekinge, Bornholm, Loll., Falster og Fyn.

1. jan. (Kbh.) Rektor og professorer i Kbh.s Universitet fik brev. Kongen har forskrevet ridderskabet i Danmark at møde med de andre stænder i Odense 23. febr. Adressaterne skal sende nogen af deres midte med fuldmagt under universitetets segl og i kongens egen nærværelse fornemme det, han agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed. Sjt, 34, 1. Orig. i DKanc. B 174 (til Roskilde kapitel), i Fyns bispeark., LAO (Tr.: DKL, III, 398-99), i C 4-252 Ribe bispeark. (til bispen) og C 4-893 (til kapitlet), LAV.

Lige sådant brev fik kapitlerne om at skikke 2 af deres midte. Derom fik og alle bisperne breve om at møde til stede og tilholde menige provster og præster i deres stifter at fremskikke fuldm., og det i mindste tal, som kan ske, for at spare bekostning.

1. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om det samme. [Som foregående, de skal sende 2 fuldm.]. Sjt, 34, 2.

2. jan. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om afslag i Sorø len. Det er for kongen andraget, hvorledes kronens tjenere under Sorø len forgangen sommer har lidt stor skade og misvækst, så de ikke kan blive ved magt, medmindre de forundes afslag på landgilden. Kongen er tilfreds, at de forundes følgende afslag: Brandstrup: Christen Olufsen, Jep Nielsen hver $\frac{1}{2}$ pd. byg. Snertinge: Peder Lauridsen, Laurids Madsen hver 1 pd. byg. Kongsted: Eske Jensen 3 td. byg; Jacob Nielsen, Steffen Christensen hver $\frac{1}{2}$ pd. byg, Anders Stender 1 pd. byg. Ørslevvester: Peder Nielsen 1 td. byg, Oluf Jensen 3 td. byg, Jep Christensen $\frac{1}{2}$ pd. byg, Oluf Vincentsen 1 td. byg, Marcus Hansen $1\frac{1}{2}$ pd. byg. Gyrestinge: Jep Hansen $1\frac{1}{2}$ pd. byg, Peder Jørgensen 2 td. byg, Laurids Andersens, Hans Mortensen hver $\frac{1}{2}$ pd. byg, Vincents Pedersen lige så meget. Nestelsø: Poul Hansen $1\frac{1}{2}$ pd. byg. Saltofte: Oluf Pedersen $1\frac{1}{2}$ pd. 1 td. byg, Jep Rasmussen, Niels Mogensen hver lige så meget. Stenmagle: Anders Fugs 2 td. byg, Anders Kromand, Peder Tygesen, Anders Pedersen, Peder Jørgensen og Rasmus Smed tillige med Poul Villadsen hver 1 td. byg, Jens Lauridsen $\frac{1}{2}$ pd. byg, Peder Pedersen, Jens Pedersen, Peder Mogensen og Mogens Jensen tilhobe og Niels Jensen hver 1 td. byg, Niels Mogensen 1 td. byg, Niels Tygesen, Morten Sørensen, Niels Pedersen og Laurids Lauridsen hver 1 td. byg, Jens Nielsen og Anders Degn hver $\frac{1}{2}$ td. byg. Vallengved: Christoffer Troelsen, Hans Vagner hver 1 pd. 2 skp. rug. Jenstrup: Laurids Nielsen 1 pd. byg. Tostrup: Laurids Ibsen, som ikke uden armod kan betale 3 skp. byg, 1 fjd. smør, hvilket skal blive godtgjort i lenets rgsk. Sjt, 34, 2. K. Indl. 1656 u.d.

2. jan. (Kbh.) Rentemestre fik brev anlangende 200 rd., som er forundt Jørgen Rosenkrantz for 2 heste og en stalddreng til den unge fyrste af Nordborg. Adressaterne har tilforn fået befaling til på kongens vegne at akkordere med JR om fyrstens underholdning på Sorø selvjette. Nu har kongen bevilget ham til 2 heste i 2 år 100 rd., så og kost til en stalddreng. De skal gøre anordning, at JR bekommer de 200 rd.

så vel som penge til stalddrengens kost tillige med det forrige. Sjt, 34, 3. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. udat.

5. jan. (Kbh.) Niels Nielsen renteskriver fik brev anlangende annamelse af skatterne i Fyn og Jyll. NN skal begive sig til Odense og Kolding, hvor han af stiftslensmændene i Fyn og Nørrejyll. skal annamme de dette år påbudne skatter, så vidt deraf fremkommer til afbetaling af kronens gæld, kvittere derfor og udgive pengene efter Christoffer Gabels ordre og assignation. Sjt, 34, 3. K.

5. jan. (Kbh.)¹ Bevilling til opsættelse af fru Birgitte Brockenhuus' begravelse så længe over den ordinære tid, som arvingerne begærer. JR, 13, 1.

1) I margenen står: Jacob Rodsteens skrift d. 21. maj.

5. jan. (Kbh.)¹ Stiftsbefalingsmændene i Jyll. og Fyn fik brev om at levere skatterne til renteskriver Niels Nielsen. Hr. Steen Bille. Adressaten har for kort tid siden bekommet befaling til af lensmændene, gejstligheden og købstæderne i Ribe stift at annamme den påbudne skat, som er forordnet til aflæggelse af kronens gæld, og levere den i Kolding nytårsaften til kongens omslagsforvalter Christoffer Gabel. Det er kongens vilje, at han skal levere den til NN, som er befalet at annamme den og kvittere, hvorefter det skal blive godtgjort. JT, 14, 1.

Lige sådant brev fik Erik Juel i Vendelbo stift. Erik Rosenkrantz i Århus stift. Ulrik Christian Gyldenløve i Viborg stift. Hr. Sivert Urne i Fyns stift.

1) Det ny brevbogsbinds titelblad er formuleret: *Jydske Tegnelser begyndt anno 1657, endes anno 1660 til arveregeringens anfang dend 18. octobr samme år*, og er skrevet således, at det fremgår, at indskrivningen af koncepterne er påbegyndt efter sidstnævnte dato.

7. jan. (Kbh.)¹ Oprejsning i en drabssag om en, som er fundet død på Skørpinge Mark, og som Hans² Thomsen, Store Heddinge, er beskyldt for. Det er for kongen andraget, at der er gjort et drab på en dreng, Peder Pedersen, som fandtes død på Skørpinge Mark, hvorover er ført vinder på HT i Store Heddinge, at han skulle være hans banemand. Samme sag blev ikke procederet på frisk fod, hvorfor oprejsning at påtale sagen på ny begæres. Kongen rejser sagen med dette å.b. Forbydendes etc. Sjr, 24, 1.

1) På titelbladet anføres, at Otte Friis har begyndt dette bind. 2) Kopibogen har i overskriften *Jens*, i brevet *Hans*.

7. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik ordre om ved lenets bønder at lade hidføre 100 læs hø. Udt. i Sjt, 34, 3. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. 29. nov. 1656.

7. jan. (Kbh.)¹ Thomas Henriksen, boende i Fyn,² fik brev om at være gild og gæv. Han har for kongen ladet andrage, at han for nogen tid siden er dømt nederfældig for noget jord, som han har omtvistet med Kaj Lykke, med begæring, at kongen vil forunde ham oprejsning. Kongen erfarer, at TH har tilfredsstillet sin vederpart, så denne igen har ladet sagen falde, og bevilger, at han igen må være gild og gæv, stå i lov og tov og søge lavs- og gildeshus med gildemænd og gæve og ej være mand des mindre for den sag i nogen måde. Forbydendes etc. FR, 6, 301. Indl. 19. juni 1656, 6. jan.

1) I margenen står: Erik Ornings skrift. 2) Indl. er dateret Volstrup. Dette ligger i Ringe s., Gudme h.

7. jan. (Kbh.) Otte Krag og hr. Steen Bille fik brev anlangende at lade Gabriel Gomez el. hans fuldm. frem for andre, som herefter erhverver assignation i Ribe og Kolding told, bekomme 19.395 rd. tillige med det, han resterer af forrige assignation dér. De skal tage hans bevis, og det vil blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 1. K. Indl. 6. dec. 1655 (2), 9. april 1656, 5. og 7. jan., 22. juli og ud. (3).

Lige sådant brev fik SB om 4.782 rd. af Kolding toldkiste. K.

7. jan. (Kbh.) Ove Juel fik brev om med forderligste at begive sig til Kbh., hvor han skal blive forstændiget kongens vilje om, hvad han skal forrette hos kongen i Sverige. JT, 14, 2. K.

8. jan. (Kbh.) Islandske Kompagni fik brev om at måtte beholde den holl. galiot, som er taget ved Island og hidført derfra, dog må de ikke afhænde den, på det de kan låne kongen den, om han behøver den til orlogsflåden. Sjt, 34, 3. Indl. 24. dec. 1656.

8. jan. (Kbh.) Landkommissarierne i Sjæll. og de andre provinser samt rigens råd i hvert stift fik brev om magasinhus og inspektion med det, der indleveres. Kongen har anset det fornødent, at der anordnes magasinhus i hvert stift. De skal i Sjæll.s stift (efter Christen Skeels) råd og indseende fornemme, hvad der er indkommet af det tilforn udlovede, og hvilke steder det er leveret, og med forderligste indskikke beretning. Det skal og tages i agt, at kornet ikke anvendes til anden brug

end destineret, at det årligen forfriskes med nyt landgilde- og skatte-korn, og at der for det gamle gøres rigtighed, lige som ellers. Sjt, 34, 3. K.

Lige sådant brev fik Christoffer Steensen med hr. Frederik Reedtz i Loll. Hr. Niels Krabbe, Iver Krabbe og Kjeld Krag med hr. Axel Urup i Skåne. Henrik Podebusk og Erik Kaas med hr. Iver Vind i Fyn. Peder Lange med Otte Krag i Ribe stift. Jørgen Kruse med hr. Henrik Rantzau i Århus stift. Manderup Due med Erik Juel i Vendelbo stift. Mogens Friis med Mogens Høg i Viborg stift. Item fik enhver af Rigens Råd brev efter denne kopi, undtaget at dét blev udeladt, som findes ml. disse tegn ().

8. jan. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at forestille Ejler Holck som oberstvagtmester for Skånske Regiment til fods i Henrik Lindenovs sted, forordnende ham årligt traktement lige ved andre af samme charge, som er 400 rd. SkT, 9, 1. K.

8. jan. (Kbh.) Landkommissarierne fik brev om med forderligste at levere 3.000 rd. til Steffen Thim til Helsingborg fæstning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. SkT, 9, 1. K.

8. jan. (Kbh.) Iver Thomsen og Bold Sørensdatte af Silkeborg len fik efter begæring brev om lejemål og ægteskab. Deres forseelse i 3. led efterlades, og de bevilges at indlade sig i ægteskab, dog skal de først bevisliggøre, at de ej er hverandre nærmere beslægtet, og efter egen erbydelse give 10 sldl. til opbyggelse af brøstfaldne kirker i lenet. Thi forbyder etc. JR, 13, 1.

9. jan. (Kbh.) Frederik Jacobsen Schiørt fik fred. Han har, desværre, for nogen tid siden begået et drab på Peter Petersen von Bech, guldarbejder, i deres logement i Kalundborg og har hidindtil opholdt sig på fremmede steder. FJS har hos kongen anholdt om frit lejde. Af sagens beskaffenhed erfarer kongen, at PvB om morgenen havde søgt FJSs kammers med sin degen i hånden, hvorover denne af frygt for overfald, da han lå på sin seng, har grebet til sin bøsse og derved af ulykkelig hændelse beskadiget den anden i hans knæ, så han bekom sit banesår. Han er for denne gerning frikendt ved dom og har derefter tilfredsstillet den døde hustru og hans slægt, blodsforvandt og arvinger og forsonet sig med dem. Kongen forunder ham sikkert lejde, og han må være utiltalt. Thi forbyder etc. Sjr, 24, 1. K. Indl. 27. maj 1648 (2).

9. jan. (Kbh.) Vestindiske el. caribiske participanters privilegiers prolongation. Nogle af kongens undersåtter, som parteciperer i den vestindiske sejlads på De caribiske Øer, har for kongen ladet andrage, at deres i 3 år forundte privilegier er kasseret og forfaldne. De begærer derfor, at de må prolongeres, så de nogenledes kan få oprettet den på sejladsen erlidte skade. Kongen bevilger, at de i endnu 2 år, beregnet fra brevetts dato, må nyde de privilegier, som har været dem forundt, dat. Kbh. 5. marts 1653¹. Forbydendes etc. SjøR, 24, 2. (Tr.: KD, III, 464). K. Indl. 30. dec. 1656.

1) Se KB 1653, 86.

9. jan. (Kbh.) Anne Staels af Hamborg fik brev om ranson til hendes husbond i Tyrkiet. Hun har for kongen ladet andrage, hvorledes hendes mand, David Stael, næstforleden sommer, da han med en lybsk skipper var udsejlet til Lissabon og Alcanten, blev taget af tyrken i søen. Hun begærer, at kongen vil bevilge, at hun må søge godtfolk her i Danmark om hjælp til hans ranson. Kongen bevilger dette. SjøR, 24, 2. Indl. udat.

9. jan. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at Niels Olufsen Kock fremdeles må nyde sin kost på Sorø. Udt. i SjøT, 34, 4. Indl. 10. og 24. dec. 1656.

9. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Elisabet, Niels Olufsens fordring. Hvad hun har begæret af kongen, kan adressaterne se af hendes hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at hun må nyde den begærede accise mod den tilbudte kaution for lige forpagtning som hendes afd. husbond så længe, den har været forundt ham. De skal oprette akkord, hvorpå hun skal søge kongens ratifikation. SjøT, 34, 4. K. Orig. i DKanc. B 165b.

9. jan. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at være oberstvagtmester i Skåne over Skånske Regiment til fods. Han skal altid lade sig finde villig, flittig og tro, for hvilken bestilling kongen bevilger ham 400 rd., som skal erlægges ham af de midler, som er forordnet til militien i Skåne. Det skal begynde fra brevetts dato. SkR, 6, 438.

10. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om noget ved af Kronborgs skove. På anmodning har kongen bevilget, at de årligen af kronens skove i Kronborg len til ildebrændsel må bekomme af forne-

de bøgertræer, nemlig hver borgmester 40 læs, hver rådmand 20 læs, som skal udvises dem af lensmanden på de steder, hvor det kan være skovene mindst til skade. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 2. K. Incl. 7. jan. og udat.

10. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende det gods, fru Birgitte Brockenhuus var forlenet med. Hun har af Chr. 4. været forlenet med krongods i Skanderborg len. Kongen erfarer, at hun nu er død. Adressaterne skal igen lade godset indskrive i jordebogen og årligen gøre rgsk. for indkomsten. Sjt, 34, 4. K. Orig. i DKanc. B 179k.

10. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt m.fl. fik befaling om ej at komme til mødet i Odense. Han har tilforn bekommet kongens befaling anlangende det møde, som er berammet i Odense 23. febr. Kongen vil, at KU ej skal rette sig derefter, men forblive hjemme ved fæstningen. Dermed etc. SkT, 9, 1. K.

Lige sådant brev fik hr. Henrik Lindenov og Jacob Grubbe.

10. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde og hr. Tage Thott fik brev om på mødet med adelen i Skåne at handle med den om det unge mandkøn til Helsingborg fæstning, nemlig at adelen, der har gods ved Helsingborg, skal lade forskaffe mandtal på det unge mandskab, som findes på godset, som kan komme ind i fæstningen til defension, om noget påkommer, såvel som at bevilge, at der af hver gård i fæstningen må blive indleveret 6 palisader, omkring 5 kvarter tykke og 5 al. lange. SkT, 9, 2. K. Incl. 9. jan. og udat.

10. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende at forstrække garnisonen i Landskrone. Det er i disse vanskelige tider anset for godt at forstrække garnisonen. KU skal gøre sit bedste på lideligste maner at forstrække garnisonen til 500 mand, deri beregnet de, som allerede findes dér, så hvert kompagni bliver 125 mand stærk og med forderligste indskikke relation derom i Kanc. SkT, 9, 2. K.

10. jan. (Kbh.) Ribes kræmmeres brev om frihed på Viborg markeder. Borgerne og kræmmerne i Ribe, som søger markederne i Viborg til Mauritii og Snapsting, har for kongen klageligen ladet andrage, at de forhindres af Viborgs borgere på de bedste tider, som markederne og forsamlingerne dér i byen er, at holde deres varer fal, formenende, at det er mod deres friheder, at Ribes kræmmere skal holde deres kram-

boder åbne længere end 14 dage. Efter Ribes kræmmers ansøgning har kongen bevilget, at de må begynde at opslå deres kramboder i Viborg til Mauritii og Snapsting markeder og holde deres varer fal til hvem, der begærer det, fra den dag i markederne, så der kan være 14 dage til den næste torvedag, som indfalder på lørdagen efter det andet landsting i Viborg. JR, 13, 1. (Tr.: CCD, VI, 303-04). Indl. 13. jan. (octava epiphaniæ Domini) 1492, 30. marts 1635 (Chr. 4.), 18. febr. 1636 (Chr. 4.), 21. dec. 1654 (Fr. 3.), 6. dec. 1656.

10. jan. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om under lenet igen at annamme en del gods, afd. fru Birgitte Brockenhuus har været forlenet med af kongens far, idet kongen erfarer, at hun nu er død. Han skal lade det indskrive i jordebogen og årligt gøre rgsk. for den uvisse rente og indkomst. JT, 14, 2. K.

11. jan. (Kbh.) Frands Brockenhuus, Otte Pogwisch og Niels Banner fik brev om ved til Provianthuset. FB skal med forderligste til Provianthuset lade føre 1.000 bønderlæs ved af Kbh.s lens skove til hoffets fornødenhed. SJT, 34, 4. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

Lige sådant brev fik Otte Pogwisch om 1.000 læs af Frederiksborg lens skove. Niels Banner om 1.000 læs af Abrahamstrup lens skove.

11. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt til Svenstrups kapitulation. KU har påtaget sig til kongens tjeneste at forstærke garnisonen i fæstningen Landskrone, som var 72 mand, med officerer og knægte, indtil 500 mand, bestående i 4 kompagnier, hvert på 125 mand gode soldater, hvortil han selv vil yde forstrækning af werbegeld, som skal godtgøres i det, han selv tilkommer i penge el. varer, at udlægge af det, han som andre tro undersætter af adel udlover, nemlig på hver mand 4 rd., og skal de 500 mand med officerer, som han selv 1. gang må antage, være komplet inden 6 uger fra brevets dato. Han er til disse folk assigneret laufplads i Landskrone, efter den anordning, som er udgået til landkommisarierne. Når 250 mand med officerer er komplet, skal de mønstre og bekomme deres mønstermåned, så vil kongen give dem fane og gewehr, siden skal de månedligen fra mønstringsdatoen på hvert kompagni bekomme traktement, nemlig en kaptajn 50 rd., 2 livskytter 10 rd., en løjtnant 31 rd., en fændrik 24 rd., en kaptajn des armes 9 rd., 3 sergenter hver 8 rd., en fourer 8 rd., en gefreiterkorporal 8 rd., 6 gemene korporaler hver 6 rd., en mønsterskriver 8 rd., 10 gefreitere hver 5½ rd., 2 trommeslagere hver 5 rd., en piber 5 rd., en gemen knægt 4 rd. SkR, 6, 439.

11. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik forsikring anlangende garnisonen i Landskrone. Han har bekommet kongens ms. om at strække garnisonen. Da kapitulationen herom ikke så hastigt kan blive forfærdiget, lover kongen, at både officerer og knægte, som antages af ham til forstrækning, hver efter sin kondition [skal nyde lige sådan kapitulation, som oprettes med andre].¹ Befalendes etc. SkT, 9, 2. K. (2). Indl. 1. okt.

1) Teksten i [] er efter K., da den mangler i kopibogen.

11. jan. (Kbh.) Rigens råd i Jyll. fik brev om at kapitulere med hr. Steen Bille og flere, item om laufplads, underholdning i købstæderne, landfolkets deling og Gunde Rosenkrantz' forslag. Det er anset for godt, at der til fædernelandets sikkerhed skal hverves og den ordinære militie beskikkes i bedste beredskab. De skal med de midler, der er for hånden og kan tilvejebringes, kapitulere med SB om et regiment til hest, med Niels Krabbe om et dragonregiment og med Kjeld Lange om et regiment til fods, såvel som han med andre tilbyder at oprette nogle kompagnier til hest el. fods el. forstrække dem, som allerede har kompagnier. Desligeste om laufplads i købstæderne og folkenes underholdning af landet, så vel som at gøre ordinans om landfolkets deling i kompagnier og eskadroner efter hvert stifts og steds lejlighed, så ingen tid forsømmes. Dermed etc. JT, 14, 3. K.

P.S. Kongen tilskikker et forslag af Gunde Rosenkrantz, hvoraf de kan fornemme hans mening og gøre kongen relation derom.

12. jan. (Kbh.) Johannes Mejer, kongens matematikus, fik pas for vogne til at gøre landkort. JM agter med forderligste at forfærdige og udgive landtavler over Danmark og dets underliggende provinser. Han har fornødent her og dér at rejse om, på det han desto bedre kan antegne al ting på tavlerne, hvortil han begærer kongens pasport, og dette bevilger kongen. Han befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, og som JM besøger, de 2 næstfølgende år at levere ham heste og 2 bøndervogne og fri færger over færgestederne, så han kan komme frem og tilbage. Endog at alle undersætter, præster el. andre, som han besøger om kundskab, gør ham underretning. Ladendes etc. Sjr, 24, 3. K.

12. jan. (Kbh.) Hr. Godfred Hansen, sognepræst i Snøde på Langeland, fik efter begæring frit brev på at betjene sit kald. Kongen har efterladt ham hans forseelse, som han for nogen tid siden har begået

ved sakramenternes uddeling, så han som tilforn må betjene sit kald, efter at han ved alteret og på prædikestolen for sine tilhørere gør afbedelse for den ved forseelsen givne forargelse. Forbydendes etc. FR, 6, 302. Incl. 25. og 27. dec. 1656, 8. jan.

12. jan. (Kbh.) Jørgen Marsvin fik efter begæring brev om at måtte holde en præst på sin gård [Store] Restrup at prædike for ham. Dog skal han give sin rette sognepræst det, han bør. JT, 14, 3. K. Incl. 29. juni 1656 (2), 6. jan.

13. jan. (Kbh.) Jørgen Hansen, gastgeber i Roskilde, fik accisefrihed for 4 ammer rhinskvin el. spansk vin. Efter anmodning har kongen bevilget JH årligt til gastgeberiets bedre vedligeholdelse accisefrit at nyde 4 ammer rhinskvin el. spansk vin. Dog skal han forholde sig efter recessen og sælge det for billig pris. Forbydendes etc. SJR, 24, 3. K.

13. jan. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om afslag i Kbh.s len. Af FBs andragende erfarer kongen, hvorledes følgende af kronens tjenerne i Kbh.s len formedelst misvækst næstforgangne sommer og ulykkelig tilfald på deres kvæg er gerådet i armod, så at intet kan bekommes af landgilde, og de kan ej blive ved magt, medmindre de forundes afslag. Kongen er tilfreds, at de må nyde følgende: Hvidovre: Niels Christensen 1 pd. byg, 1½ td. havre, Oluf Ibsen 1 pd. byg, 1 td. havre, Peder Hansen 1 pd. byg, 2 td. havre. Rødovre: Johan Lauridsen 1 pd. byg, 1 td. havre, Oluf Jensen 1½ pd. byg, ½ td. havre, Hans Rasmussen 1½ pd. byg, 1½ td. havre, Laurids Jensen 1 pd. byg. Buddinge: Peder Andersen d.U. 1½ pd. rug, 5 td. byg, 3 td. havre, 3 rd. arbejdspenge. Bagsværd: Anders Mortensen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre. Vanegade: Peder Hansen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre. Niels Hansen 1½ pd. byg. Lundtofte: Peder Ibsen, som gården blev brændt for, ½ pd. rug, ½ pd. byg, 1 ott. smør, 1 lam, 1 gås, 3 par høns, 2 mk. gårdspenge. Smørum h.: Jens Lauridsen, N.B. solgte sin gødning til skatten, 1½ pd. byg, 2½ td. havre, 3 rd. arbejdspenge, Hans Rasmussen 2 pd. byg, 2 td. havre, Niels Hansen og Poul Pedersen 3 pd. byg. Brøndbyøster: Frands Poulsen 2 pd. byg, 2 td. havre, 3 rd. 1 ort plovpeng, 3 rd. arbejdspenge, Hans Olufsen 1 pd. byg, 2 td. havre, Jørgen Thuedsen lige så meget. Risby:¹ Mikkil Vibe 2 pd. rug, 1 fjdg. smør, 1 td. havre. Harrestrup: Jens Mogensen 1½ pd. byg, 1½ td. havre, 1½ rd. arbejdspenge. Tobberup: Anders Ibsen 1 pd. byg, 1 ott. smør, 1 td. havre. Herlev: Morten Christensen 2 pd. byg, 2 td. havre. Ledøje: Peder Madsen 5 td. byg, 1½

td. havre, Niels Lauridsen $3\frac{1}{2}$ pd. 1 td. byg. Ølstykke h., Smørumnedre: Johan Rasmussen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre, Peder Olufsen Dow 1 pd. rug, 1 pd. byg, 1 td. havre. Måløv: Niels Jensen 1 pd. rug, 1 pd. byg. Darum: Paaske Pedersen 16 skp. rug, 1 td. havre. Benløse: Salomon Madsen $1\frac{1}{2}$ pd. byg, $1\frac{1}{2}$ td. havre. Bringe: Jens Lauridsen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre. Ganløse: Hans Nielsen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, $1\frac{1}{2}$ pd. byg. Knardrup: Jens Jensen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 3 td. havre, Svend Iversen 2 pd. byg, 2 td. havre. Stenløse: Mads Nielsen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 3 td. havre. Stenlille: [mangler] 2 pd. rug, 3 td. havre, hvilket skal blive godtgjort i lenets rgsk. Sjt, 34, 5. K. Orig. i Kbh.s lensrgsk. Indl. 23. dec. 1656.

1) Kopibogen har *Rusby*.

13. jan. (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om adskillige species til feltartilleri samt andet småt artilleri i provinserne og i Norge. Han skal være betænkt på, hvorledes et feltartilleri på efterskrevne species bedst kan tilvejebringes og være i beredskab, nemlig 6 stykker hver til 24 el. i det ringeste 18 pd. jern, 12 stykker til 12 pd. jern, 12 stykker til 16 pd. jern, 25 stykker til 4 pd. jern og dertil fornødne lavetter og forstillinger, viskere, forsætter o.a., så og blokke, kugler og rustvogne til krudt, lunter etc. med al tilbehør af hestetøj o.a., eftersom brug er for velbestilt artilleri ved armeerne. Herforuden af fyrmørsere én på 300 pd. sten, én på 120 pd., én på 80 pd., 5-6 på 50 pd. og derunder, 50 håndgranater med andet til nævnte fyrmørsere hørende granater, fyrukugler, spræng- el. ernstkugler, item sadelvogne, kuglekister og rustvogne, herforuden en del petarder af adskillige størrelser med tilhørende bræt o.a., med nogle mådelige stormstykker. Foruden nævnte feltartilleri skal han gøre den anordning, at et lidet artilleri bliver anrettet i hver provins, nemlig i Sjæll. 2 stykker på 12 pd. jernstykker, 6 stykker på 6 pd. og 6 stykker på 4 pd. Til Norge skal han lade støbe, om de ikke allerede findes, 8 el. 10 stykker efter den franske proportion, hvert stykke til 8 pd. jern, nok 16 el. 20 små regimentsstykker efter samme proportion på 4 pd. jern, hver ungefærlig på 18 lispd., nok 2 fyrmørsere efter lette proportion, én på 4 pd. sten og én på 24 pd. sten. Nok 3-4 lette stormstykker på 12 el. 16 pd. sten, alt med tilhørig krudt, kugler, lunter o.a. munitio på forestående forår og med første åbne vand. Om bekostningen skal han konferere med rentemestrene, hvorpå de skal bekomme kongens ordre til betaling. Sjt, 34, 5. K. Indl. udat.

13. jan. (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om at kommandere fyrværkløjtnant Buchner til at begive sig til Anders Bille at ordinere artilleriet i Jyll. det, han blev befalet. Udt. i Sjt, 34, 6.

13. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om et skiferbjerg. Af hans angivende erfarer kongen, at der i Skåne findes et skiferbjerg. Kongen er tilfreds, at han i 1-2 uger må lade det belægge med 2 høffuer[?] at forfare dets beskaffenhed. SkT, 9, 2. Orig. i Helsingborg lensrgsk. K. Indl. 9. jan.

13. jan. (Kbh.)¹ Hr. Sivert Urne fik brev om at gøre anordning om at forskaffe og holde i beredskab så meget fransk vin, danzigøl og rug til brød, som kongen behøver til hofholdningen fra den 23. febr. og så længe, han forbliver der. Det skal blive godtgjort i regnskaberne på Rtk. I lige måde skal han gøre anordning i Skt. Hans Kloster til gemakker og ildebrændsel. Dermed etc. FT, 7, 252.

1) I margenen står: Christopher Ornings skrift den 29. dec. 1657.

13. jan. (Kbh.)¹ Rigens marsk [Anders Bille] fik brev om et artilleri, som skal anrettes i Jyll., og om fyrværkløjtnant Buckner. I Nørrejyll. behøves nødvendig artilleri. AB skal betænke midler, hvor det bedst kan tilvejebringes. Til den ende har kongen befalet B at begive sig over til AB at ordinere det, der til artilleriet behøves af ege- el. bøgetømmer, hvilket AB må lade hugge i kronens skove, hvor det er mindst til skovskade. Behøves noget, som ej kan haves dér, skal han tilkendegive det, hvorefter kongen vil anordne, at det kan komme fra Kbh. Dermed etc. JT, 14, 4. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

1) Efter brevet står: Hr. Anders Bille fik brev om Otte Skades besoldning af Sjæll. landekiste, findes i Sjæll. Tegnelser den 14. jan. 1657.

14. jan. (Kbh.) Mandat anlangende fru Kirsten Munk og hendes børns våben. KM har en tid lang brugt titel af grevinde af Slesvig og Holsten, hendes børn har ikke alene ført denne titel, men også det våben, som alene tilkommer kongens hus. De har intet at fremlægge, hvormed de kan bevise at være berettiget til sådan højhed, det er kongen og hans hus ikke lidet præjudicerligt, og det kommer ikke overens med den gamle og for andre nationer særlige herkomst, at sådan ny stand uden bedre fundament opkommer. Kongen har ikke længere stiltiende villet lade det passere, men har hermed forbudt KM og hendes børn at bruge nævnte titel og våben, så vel som og advaret alle andre under-

sætter, at de afholder dem fra at give sådan titel. SjR, 24, 3. (Tr.: CCD, VI, 304-06). K.

14. jan. (Kbh.) Jægermesteren fik ordre til at forskaffe det til Odense berammede møde vildt af Skanderborg og Koldinghus vildtbaner. Udt. i Sjt, 34, 6.

14. jan. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at befordre hr. Christen Nielsen Spend, kapellan til Holmens Kirke, til Vordingborg kald, så vidt det kan ske lovligen efter ordinansen. Udt. i Sjt, 34, 6. K.

14. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde Inger, Svend Geddes at stille Margrete Frands Andersens kaution for 196 rd. 1 mk., som de omtvistede. Udt. i Sjt, 34, 6. Indl. 31. dec. 1656.

14. jan. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at betale Otte Skade oberstløjtnantraktament af den sjæll. landekiste. Kongen er tilfreds, at OS efter begæring må bekomme dette fra den tid, han har bekommet bestalling, og AB skal anordne det. Sjt, 34, 6. K.

14. jan. (Kbh.) Svend Frendesen i Grødby fik efter begæring brev om at måtte have Inger Pedersdatter i Kjelstrup, hvis afd. husbond var søskendebarn med SFs afd. hustru. Dog skal de bevisliggøre, at de ikke er hinanden nærmere i svogerskab. Forbydendes etc. SkR, 6, 438. K. Indl. 13. og 21. dec. 1656, 2. jan.

14. jan. (Kbh.) Privilegier for Rønneby borgere, som vil bo i Kristianopol. Efter ansøgning fra borgmestre og råd og menige borgerskab i Rønneby, som er befalet at bygge og tage borgerskab i fæstningen Kristianopol, bevilger kongen: At de på deres huse, som de bygger dér, må opsætte sådanne gavle som andre borgere dér. Belejlige pladser til at bygge på skal udvises dem, hvor bygningen kan blive stående uforandret, og det skal forundes dem frit uden vederlag el. prætension for dem, som hidtil kan have ejet dem. Kongen bevilger, at retten i Rønneby også i fejetid skal blive administreret så længe, som stedet er forskånet for fjendernes overfald. Lensmanden skal forordne nogen af dem, som er edsvorne i Rønneby, og dog har bygget og indført deres formue i Kristianopol. I fredstid må enhver flytte til sine våninger i Rønneby og dér bruge sin handel og næring. Dog skal de inden forløb af den tid, som er forordnet dem af kommissarierne, have bygget købstadbygning i Kristianopol. SkR, 6, 438. (Tr.: CCD, VI, 306-07).

14. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at tilholde alle Helsingborg lens bønder inden månedens udgang at føre palisader, bjælker o.a. til fæstningen, hver gård 6 palisader, 2 bjælker hver 14 al. lange, nok 1 tylt lægter, 2 hjulbåre, 2 læs ris og pæle til skansekurve og 2 favne brændeved. SkT, 9, 3. K. Incl., se SkT 13. jan.

15. jan. (Kbh.) Hr. Christoffer Urne fik brev anlangende fru Regitze Grubbes assignation. Hvad RG har ladet andrage for kongen, kan CU se af hendes hosføjede supplikation. Han skal lade hende bekomme de bevilgede penge af lenet frem for andre assignationer efter det givne bevillingsbrev, så kongen kan være fri for videre sollicitation. Sjt, 34, 7. Orig. i Dragsholm lensrgsk.

15. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik ordre om at forskaffe K.M.s bygmester til reparation af slagterhuset ved Kbh.s Slot 20 tylder norske dæler, 1.600 søm, hver på 4 tommer, 2 ny huggebænke af gode tykke egeplanker, hver 8-9 al. lange. Sjt, 34, 7. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. 14. dec. 1656.

15. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at Christian Fischer, kongens vinskænk, er gjort indvisning i dette års korn, hvede, rug og byg o.a. varer i Ålholm og Halsted Kloster len, fra 1655 til årsdagen 1656, tøndens anslagen for 6 mk. da. De skal gøre likvidation og afregning med ham, når de er forstændiget, hvor meget han bekommer af kornet, og afskrive det på hans fordring. Sjt, 34, 7. K.

15. jan. (Kbh.) Margrete, Thomas Andersens oprejsning. Hun har for kongen ladet andrage, hvorledes hendes husbond har været berettiget til $\frac{1}{3}$ af 1.092 $\frac{1}{2}$ favne lang bøgeved, som afd. Søren Jensen i Christianshavn havde tilforhandlet sig hos Joakim Beck, og TA har tiltalt JB for sin part. Herredsfogeden har 14. nov. 1651 frikendt JB, med hvilken dom hun formener sig forurettet. Men efterdi sagen formedelst hendes husbonds død ikke i lovlig tid er blevet indstævnet for overdommeren, hende og hendes faderløse børn til skade, har hun begæret kongens oprejsning. Kongen bevilger dette, dog skal hun straks gøre sagen anhängig i retten. Forbydendes etc. SkR, 6, 441. K. Incl. 4. dec. 1656.

15. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Frederik Urne fik brev om at være Preben von Ahnens børns værge. PvA agter med forderligste at skifte

med sine børn efter deres afd. mor. Adressaterne befales at overvære skiftet og påtage sig hans søn Alexander Rabij von Ahnens værgemål, havende indseende med, at han vederfares det, ret er, og når skiftet er tilendgjort igen overlevere værgemålet til hans rette lavværge. SkT, 9, 3. K. Indl. 15. jan.

15. jan. (Kbh.) Kommissarierne i Skåne fik brev om, efterhånden som midlerne strækker til, af landekisten i Skåne at afbetale Carl von Brunow, bestalter kaptajn til fods, for det, han tilkommer af forrige bevilgede traktement, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. SkT, 9, 3.

15. jan. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om af landekisten at betale de officerer og soldater, som af hr. Knud Ulfeldt antages til Landskrone fæstning lige ved de andre geworbne soldater fra den dag, de ankommer, efter det mandtal, som KU giver dem, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 3.

15. jan. (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev om Kristianopels garnisons forstærkning og om at bruge lenets skatte Korn dertil. Det er i disse vanskelige tider anset for godt at forstrække garnisonen. JG skal gøre sit bedste til på lideligste manér til de 60 mand, som er i garnisonen, at hverve endnu 90 og med forderligste indskikke relation i Kanc., på det der kan ske ham erstatning for bekostningen. Desuden må han bruge lenets skatte Korn til garnisonen. SkT, 9, 4. K.

15. jan. (Kbh.) Jørgen Kaas fik brev om af hver af kronens bondegårde i lenet til Odensegård at skaffe 3 læs bønderved til 23. febr., da kongen ankommer. FT, 7, 252. K. Indl. 12. jan.

15. jan. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om, at kongen har befalet Jørgen Kaas til Odensegård at fremskaffe 3 læs bønderved af hver af kronens bondegårde i Rugård len til kongen, når han ankommer 23. febr. FT, 7, 252. K. Indl., se foreg.

15. jan. (Kbh.) Bevilling for Mads Christensen i Ansager til at komme i ægteskab med Maren Eskesdatter. De er beslægtet i 3. led. Udt. i JR, 13, 2.

16. jan. (Kbh.) Anordning om Landskrone og Lund hestemarkeder. Kongen har erfaret, at der i Lund og Landskrone i fasten holdes et

alm. hestemarked, så det ene er det andet til stor skade. Kongen forordner, at der i Lund intet hestemarked mere må holdes i fasten, men alene i Landskrone. SkR, 6, 442. (Udt.: CCD, VI, 307). K.

16. jan. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at lade Frands Brockenhuus til Sebbekloster være Hald sogneryttere og nogle af Anders Sandberg til Kvelstrups og Ejler Banner til Ringstedgårds følgagtig. FB har tilbudt på egen forstrækning som oberst at hverve 3 kompagnier til hest, med samme konditioner som i lige tilfælde er akkorderet med andre tro undersætter, med så skel, at han derforuden må forundes kompagniet af sogneryttere af Hald len, desligeste 100 mand af de andre sogneryttere, enten ASs el. EBs, som er forundt hans bror Ove Brockenhuus. Kongen er tilfreds hermed. Dermed etc. JT, 14, 4. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

17. jan. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev på Vollerupgård. Kongen har bevilget, at HL må nyde gården Vollerup i Antvorskov len til avlsgård for sædv. landgilde o.a. Gården er meget bygfældig, og han forårsages på egen bekostning at reparere den. Da må den, som bekommer den efter ham, betale ham det, han befindes at anvende derpå, eftersom det kan eragtes af uvildige mænd. Forbydendes etc. SJR, 24, 4. K.

17. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade Hans Nummesens bo registrere. Nævnt i Sjt, 34, 8.

17. jan. (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, fik brev om at flytte en gård i Tersløse, som Niels Andersen bor i. På JSs angivende er kongen tilfreds, at gården flyttes til et sted, JS eragter bekvemt i samme by, og at der på gårdens sted sættes et gadehus. Sjt, 34, 8. K. Incl. 6. nov. og 17. dec. 1656 og udat.

17. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Mikkel Nansen om hans gård til slotspræsten og om betalingstermin. Kongen er tilfreds, at de må afkøbe MN gården i Silkegade for 1.800 rd. til residens for slotspræsten på Kbh.s Slot. Derfor skal de betale ham nævnte sum på de 2 af dem med ham sluttede terminer, nemlig 15. juni 900 rd., de andre 900 rd. med rente fra 11. juni den følgende 11. dec. Sjt, 34, 7. (Tr.: KD, V, 405). K.

17. jan. (Kbh.) Alle landsdommerne og bispem i Århus¹ fik brev om at forkynde mandat om fru Kirsten Munk og hendes børn. Nævnt i Sjt, 34, 7. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO (hér også det trykte mandat). (Tr.: DKL, III, 399).

1) K. nævner også bispem i Sjæll. og Fyn.

17. jan. (Kbh.) Holger Vind og hr. Henrik Bielke fik brev om at begive sig til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 4. K.

Lige sådant brev fik HB, dat. 22. jan.

17. jan. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere Claus Juel til Vosborg til oberstvagtmester, enten under det jyske rytteri el. under det fynske i stedet for hr. Steen Bille, der som oberst påtager sig at hverve et regiment til hest. JT, 14, 5. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

17. jan. (Kbh.) Herman Kaas fik brev om med forderligste at komme hid og på Rtk. gøre rigtighed for pengene til den russiske rejse, eftersom kongen kommer i forfaring, at han i Kbh. har oppebåret en del rede penge og adskillige varer dertil, hvorfor intet rgsk. er gjort. JT, 14, 5. K.

18. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at komme til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 4. K.

19. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik ordre til at lade Karen Madsens søn el. fuldm. i Thomas Thomsens overværelse [få] nogle beviser, kvittanser o.a. dokumenter, som angik hendes rgsk. og de mangler, de deputerede rigens råd har gjort deri. Sjt, 34, 8. K. Indl. 7. jan.

19. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at indsamle kirkernes beholdning på Møn og med forderligste i Kanc. indskikke erklæring om, hvor høj beholdningen er, eftersom kongen har forordnet den til anden nødvendig brug. Sjt, 34, 8. K.

xx. jan. (Kbh.) Facultas medica fik brev om at give deres censur om en kvinde, som havde indgivet sin mand en rod, man ikke véd hvad kaldes, hvorover han formenes at være død, og give deres censur under deres hænder og signeter. Udt. i Sjt, 34, 8.

19. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at gøre decision ml. den danske og tyske præst i Christianshavn, hvad enhver af dem bør og kan prætendere efter deres kaldsbrev, og hvor vidt den tyske som kapellan bør parere den danske som sognepræst, og give det skriftligt under sin hånd, så Hans Ikast kan være befriet for videre molestation. Sjt, 34, 8.

19. jan. (Kbh.) Christen Skeel fik ordre om med forderligste at komme hid. Udt. i Sjt, 34, 8.

19. jan. (Kbh.) Wulf Hieronymus von Kratz fik brev om at begive sig til Malmø, ligge i slotsloven på Malmøhus og have indseende med fæstningen, garnisonen o.a. SkT, 9, 4. K.

19. jan. (Kbh.) Bevilling for hr. Niels Thomsen i Skorup i Silkeborg len til at besøge præsterne i Århus stift om hjælp. Han har for kongen ladet andrage, hvorledes hans præstegård 2 gange i kort tid er brændt og sidste gang størstedelen af hans formue fortæret. Han begærer, at kongen til hans skades opretning og bygningsbekostning vil komme ham til hjælp. Af Mogens Høgs erklæring erfarer kongen, at det befindes således, og bevilger, at NT må besøge præsterne i stiftet, hvorfor de hermed formaner hver efter sine midler at komme ham til hjælp, i betragtning, det er kristeligt at komme sin næste til hjælp i slige tilfælde. JR, 13, 2. K. Indl. 24. og 27. marts og 25. og 28. okt. 1656.

20. jan. (Kbh.)¹ Lisbet, enke efter Niels Olufsen, fik konfirmation af maltaccisen i Kbh. Kongen ansøges om konfirmation af en af rentemestrene udgivet og efter kongens befaling oprettet kontrakt med L om maltaccisen i Kbh., lyder: Peder Reedtz til Tygestrup og Steen Høhendorff til Rønnovsholm gør vitterligt, at de efter K.M.s ms., dat. den 9. jan., har akkorderet med L om maltaccisen i Kbh., som hendes afd. husbond har haft i forpagtning til nytårsdag, hvoraf nu årligen skal gives 4.400 rd. i 2 år, beregnet fra nytårsdag og til nytårsdag 1659, som hun uden afkortning ufejlbar skal levere i Rtk. til hofholdningen, og det til følgende 4 terminer i de 2 år: 31. marts 1.100 rd., 30. juni 1.100 rd., 30. sept. 1.100 rd. og 31. dec. 1.100 rd. Derimod skal ingen i Kbh. være fri for maltaccise uden dem, som ved sær privilegier her til dags har nydt accisefrihed til husbehov. Accisen skal oppebæres efter toldrullen og ingen forurettes imod toldordinansen, ej heller tilstedes, at nogen peccerer imod denne, men for øvrigheden skal anklages dem, som gør derimod, og de skal straffes. Hun skal herfor nyde den del af

konfiskationen, som tilfalder hende. Hun skal søge K.M.s konfirmation. Til vidnesbyrd under rentemestrenes egne hænder. Kbh. 13. jan. 1657. PR. SH. Kongen konf. dette. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 4. (Tr.: KD, III, 465). K. Orig. i DKanc. B 165b. Indl. 6.marts 1652, 8. og 13. jan.

1) Ved et tegn er på dette sted indsat en oplysning om, at 19. jan. 1657 er af Tyske Kancelli udgået en deklaration om, at de portugisiske jøder ikke skal forstås under det, som tilforn er udgået om andre jøder.

20. jan. (Kbh.) Konfirmation af rentemestrenes kontrakt anlangende den gård, som Mikkel Nansen har solgt til slotspræstens residens. Rentemestrene har efter kongens befaling oprettet kontrakt med MN, handelsmand i Kbh., anlangende en gård, som de har afkøbt ham til slotspræstens residens, lyder: Peder Reedtz og Steen Hohendorff, K.M.s rentemestre, gør vitterligt, at de efter K.M.s ms., dat. 16. jan.,¹ har akkorderet med MN om en gård, som de har afkøbt ham på vegne af K.M. til dennes kbh.ske slotspræsts residens, liggende i Silkegade, bredden i øster og vester fra de fattiges huse, nu Henrik Müller, og til hr. Jacob Bendiksens hus, efter derpå overleveret købebrev, om hvilken gård de er således forakkorderet med ham, at de på K.M.s vegne skal give ham 1.800 rd., at betale til 2 terminer, 1. den 11. juni uden rente 900 rd., 2. den 11 dec. 900 rd. med rente fra 11. juni. De underskriver med egne hænder, og MN skal søge kongens konfirmation. Actum Kbh., den 19. jan 1657. Kongen konf. dette. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 5. (Tr.: KD, III, 466). K. Indl. 19. jan. (orig. kontrakt).

1) Se ovf., s. 30, hvor brevet er dat. 17. jan.

20. jan. (Kbh.) Christen Skeel fik brev om at annamme det skattekorn, som af lenene i Sjæll. er henført til Køge, og holde det i behold med andet magasinkorn, indtil det efter anordning forskikkes til Skåne. Sjt, 34, 8. K.

20. jan. (Kbh.) Mag. Vitus Bering, kongens historikus, har for nogen tid siden bekommet skøde på Lundegård i Lund med bygning, jordsmon, have o.a., dog så, at den efter kongens forrige brev af ham el. hans efterkommere igen kan løses. VB har nu begæret, at han må bevilges gården for sig og arvinger fri og uden nogen igenløsning. Kongen bevilger dette. Thi forbyde etc. SkR, 6, 442. K.

20. jan. (Kbh.) Tyge Below fik brev om, at Henrik Pedersen Gremmerløkke, Jep Nielsen og Jens Hansen skibsbygger har angivet sig at ville være færgemænd ml. Strib og fæstningen Frederiksodde. TB skal akkordere med dem det lideligste muligt, hvilken af dem han finder bedst dertil, så at posten o.a. rejsende folk uden ophold kan befordres. Den jord, som de begærer dertil, skal han udvise dem, hvor det kan være kronen uden skade. FT, 7, 253. K. Indl. 9. og 12. dec. 1656.

20. jan. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Anna, enke efter borgmester Ernst Ernstsens i Horsens, til at være skattefri, såfremt hun ingen borgerlig næring bruger. JR, 13, 3.

21. jan. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om, at Mogens Kruse må være ritmester over et kompagni af sjæll. sogneryttere. Kongen har forløvet MK fra det kompagni i Jyll., han er løjtnant over, for at han kan være ritmester over et andet kompagni af de sjæll. sogneryttere. Kongen lader adressaten det vide til efterretning, at han kan forstændige MK det. Sjt, 34, 8. K.

21. jan. (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om at lade forfærdige adskiligt ved Tøjhuset til at overskikkes til Skåne. CF skal straks lade forfærdige nye lavetter til 22 stykker, som kongen har forordnet over til Skåne, desligeste en feltsmed, nok 16 kuglevogne, 20 ammunitions-vogne til materialier, nok et hævetøj, så og så mange håndgranater, som gøres fornødent og derhos lade fylde de granater, som skal overskikkes, tagende ingen forsømmelse. Sjt, 34, 8. K. Indl. udat.

21. jan. (Kbh.) Marskallen fik brev om at enspænderne Peter Klesten, Villum Lens og Jacob Olufsen må tjene under Ove Brockenhuus' kompagni. Udt. i Sjt, 34, 9. K.

22. jan. (Kbh.) Å.b. om forbud mod at udføre heste. En stor mængde heste behøves til den armatur, som rigens defension kræver. Derfor har kongen med de tilstedeværende rigens råds betænkende anset for godt at påbyde, at ingen heste må udføres inden førstkommende pinsedag. Den, der gør herimod, har forbrudt hestene og straffes derfor uden. SJR, 24, 6. (Tr.: CCD, VI, 307-08). K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

22. jan. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om med forderligste at betale nogen aftakkede enspændere, nemlig Peter Klesten, Villum Lens og Jacob Olufsen, deres resterende besoldning fra Philippi Jacobi 1654 og til brevets dato. Sjt, 34, 9. K.

Rentemestrene fik lige sådant brev om at betale de samme. Eod. dato. K.

22. jan. (Kbh.) Alle lensmændene i Danmark fik brev om forbud mod udførsel af heste. De tilskikkes kongens forbud, som de skal lade forkynde og i hvert sogn i lenet antegne, hvilke heste der findes dygtige at bruge til militien, og derhos på kongens vegne af adelen begære, at de vil gøre det samme på deres gods, på det det kan erfares, om nogen heste bortkommer, at de ikke mod kongens forbud udføres. Sjt, 34, 9. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. Indl. udat.

22. jan. (Kbh.) Toldforvalterne¹ fik brev om forbud mod udførsel af heste. De tilskikkes kongens trykte forbud, som de skal lade forkynde på alle underhavende toldsteder. Sjt, 34, 9.

1) K.: Mikkell Langemack, Henrik Thellemand og Ludvig Lorentz.

22. jan. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at borgmestre og råd i Helsingør skal dømme i en sag ml. Jonas Simensen af Sverige og Christian Dreyer. Nævnt i Sjt, 34, 9.

22. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik befaling og fuldmagt til at kommandere militien til hest og fods i Skåne i kongens og rigens marsks fraværelse, befale, som han eragter til landets bedste, og have indseende med fæstningerne, at de er forsynet, så de kan være forsikret for uforodeligt indfald. Kongen befaler alle til provinsens militær gehørigte at rette sig efter AUs befaling. Forbydendes etc. SkR, 6, 443. Orig. i Axel Urups privatark., RA

22. jan. (Kbh.)¹ Afd. Jørgen Urup og hans afd. hustru fik brev om begravelse i Kristianstad Kirke. Efter begæring bevilger kongen, at JU og hustru frit må nyde et begravelsessted i Kristianstad Kirke i betragtning af den tjeneste, han har gjort kongen. Forbydendes etc. SkR, 6, 443. K. Indl. 21. jan.

1) I marginen står: Jørgen Krabbes skrift.

22. jan. (Kbh.) Tønne Huitfeldt fik brev om at hverve 40 mand til at komplettere sit kompagni, hvortil kongen har befalet kommissarierne i Skåne at levere ham 160 rd. SkT, 9, 5. K.

22. jan. (Kbh.) Landkommissarierne i Skåne fik brev om, at kongen har befalet Tønne Huitfeldt at hverve 40 mand til at komplettere hans kompagni. De skal af landekisten i Skåne levere ham 160 rd., hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. SkT, 9, 5. K.

22. jan. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at ligge i slotsloven på fæstningen Helsingborg og have indseende med alting, så den bliver bygget efter befaling og forsynet. SkT, 9, 5. K.

22. jan. (Kbh.) Steffen Thim fik brev om at parere Holger Vind, som kongen har befalet at ligge i slotsloven på Helsingborg Slot, og der have indseende med alt. SkT, 9, 5. K.

22. jan. (Kbh.) Kjeld Krag fik brev om straks at befale Froste h.s bønder af hver gård at hugge 2 læs elle- el. egepalisader, hver 5 al. lange, og fremage dem halvvejen, hvor lenets bønder skal antage dem og fremføre dem til Landskrone. SkT, 9, 6. K.

22. jan. (Kbh.) Lund Kapitel fik brev om at lade dets tjenere age palisader til Landskrone og Helsingborg. Det erfares, at til Landskrone fæstning behøves en stor mængde palisader, egepæle og planker, som lenets bønder ikke kan udføre. Kongen beder kapitlet bevilge, at af hver af deres gårde i lenet til Landskrone må ages 3 læs. SkT, 9, 6. K. Indl. 9. jan.

Lige sådant brev fik Lund Kapitel om dets bønder i Helsingborg len at age til Helsingborg fæstning.

22. jan. (Kbh.) Jomfru Dorete Urne til Værholms skøde og mageskifte af K.M. Hun har for magelæg til kongen udlagt gde og gods i Skanderborg len, Voer h., Ørridslev s., Tvingstrup: 1 gd., Enevold Enevoldsen og Nis Vintersens enke påbor, skylder begge årligen 1 ørte rug, 3 ørter 5 skp. byg, 1 ørte havre, 1 fjdg. smør, 1 staldokse, 1 brændsvin, 10 skp. maltgæsteri; 1 bol smst., Anders Madsen påbor, skylder 1 ørte byg. Tolstrup s. og by: 1 gd., Jens Sørensen påbor, skylder 2 rigsort landgilde, 1 ørte rug, 2 ørter byg, 7 skp. byg for vedægt, 2 ørter havre, 1 brændsvin, 1 fjdg. smør, 1 staldokse, 1 lam, 1 gås, 5 høns, 40 æg, 1 rd.

gæsteri, med al gdes og gods' ejendom, landgilde osv. Til fyldest vederlag har kongen udlagt gde og gods i Skanderborg len, Stensballe birk, Blirup: 1 gd., Steffen Mikkelsen påbor, skylder årligen 1 ørte rug, 10 skp. byg, 1 ørte havre, 1 ott. smør, 1 brændsvin, 1 fodernød, 1 lam, 1 gås, 6 høns; Christen Mikkelsen smst., skylder 1 ørte rug, 1 ørte byg, 7 skp. byg for ved, 1 brændsvin, 1 ørte havre, 1 ott. smør, 1 fodernød, 1 lam, 1 gås, 7 høns, 40 æg, 50 [?8½] humlestænger. Haldrup:¹ Ditlev Rasmussen, skylder 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 8 sk. smørpenge, 15 sk. engpenge, 1 brændsvin, 1 fødenød, 1 lam, ½ mk. gæsteri; Frands Knudsen, smst., ½ ørte rug, ½ ørte byg, ½ ørte havre, ½ ott. smør, ½ brændsvin, ½ fødenød, ½ gås, 1 høne, 7/3 skp. byggæsteri; 1 bol smst., Folmer Sørensen påbor, skylder 10 skp. byg, hvilke gde og gods med al ejendom, landgilde osv., ord. stil. JR, 13, 3. (Udt.: Kr. Sk., II, 68).

1) Kopibogen har *Hellerup*.

22. jan. (Kbh.) Jomfru Dorete Urnes genbrev efter ord. stil. Underskrevet af Erik Krag og Erik Sehested. JR, 13, 4.

22. jan. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om under kronen at annamme jomfru Dorete Urne til Værholms mageskiftegods i Skanderborg len, Voer h., Ørridslev s., Tvingstrup:¹ 1 gd., Enevold Enevoldsen og Niels Vintersens enke² påbor, skylder begge årligen 1 ørte rug, 3 ørter 5 skp. byg, 1 ørte havre, 1 fjdg. smør, 1 staldokse, 1 brændsvin, 10 skp. maltgæsteri; 1 bol smst., Anders Madsen påbor, skylder årligen 1 ørte byg. Tolstrup s. og by: 1 gd., Jens Sørensen påbor, skylder 2 rd. landgildepenge, 1 ørte rug, 2 ørter byg, 7 skp. byg for vedægt, 2 ørter havre, 1 brændsvin, 1 fjdg. smør, 1 staldokse, 1 lam, 1 gås, 5 høns, 40 æg, 1 rd. gæsteri. Han skal indskrive det i jordebogen og årligen gøre rgsk. for den uvisse rente og indkomst. Dermed etc. JT, 14, 6. K.

1) Kopibogen har *Tygstrup*. 2) KB 1656, 172, har Jens Vinter.

23. jan. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at lade sine lens præsteheste møde næstkommende torsdag med tilbehør, at lade sig mønstre af Ulrik Christian [Gyldenløve]. Udt. i SJT, 34, 9. K.

23. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt m.fl. fik brev om at komme til Kbh. den 2. febr., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 6. K.

Lige sådant brev fik hr. Niels Krabbe og Wulf Hieronymus von Kratz.

24. jan. (Kbh.) Wulf Hieronymus von Kratz fik brev anlangende kvarter i Malmø til de soldater, som hr. Christian Friis til Lyngbygård, felttøjmester, skal hverve. CF har påtaget sig at hverve et regiment til fods. WHK skal handle med borgerskabet i Malmø om at lade indkvartere disse folk og officerer, efterhånden som de bliver hvervet. De skal indtil videre interimsviis trakteres ligesom de andre geworbne i fæstningerne Landskrone og Helsingborg, fra den tid, de ankommer, efter den rulle, som CF giver ham. SkT, 9, 7. K.

25. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh., fik brev om at hjælpe Elsebe, Søren Terkildsens til rette med hendes kreditorer. Hvad hun har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hendes hosføjede supplikation. De skal så vidt muligt hjælpe hende til rette hos hendes kreditorer, så hun ej i hast bliver overilet med betaling, gørende deres bedste for at forhandle med dem om terminer, så hun ej bliver ganske ruineret. Sjt, 34, 9.

26. jan. (Kbh.) Johan Ertmer og Christian von Blumentrost fik pas til adskillige af K.M.s og kronens forretninger i Sjæll. Kongen har affærdiget JE til adskillige steder i Sjæll. at forrette kongens ærinder. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, og som JE besøger, at være ham beforderlig og forskaffe ham en bondevogn med heste, så han kan komme frem og tilbage. Ladendes det osv. Sjr, 24, 6. K. Incl. 19. og 21. jan., 7. febr.

Lige sådant pas fik CvB. Item Henrik Klyen den 27. jan. 1657. K.

Lige sådanne pas fik kaptajnerne Joakim Vogler, Jørgen Mahler og Daniel Lang, de dato 10. febr. Hans Carpischi, den 14. febr. 1657. Nok fik disse ligelydende pas: Major Georg Müller, løjtnant Diderich Oldeborg, Frederik Gans, alle under oberst Kjeld Langes regiment, dat. 18. maj 1657.

Lige sådant pas fik Martin Escheroth von Lauren, dat. 9. juli 1657.

26. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om med forderligste at promovere mag. Johan Wandel, prof. theologiæ, til doktor i samme fakultet. Udt. i Sjt, 34, 9. K.

26. jan. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at lade noget vin denne ene gang toldfrit passere til fru Eleonora Maria, hertuginde af Mecklenburg, når hendes vinhandler Johan Budser el. hans fuldm. kommer i Sundet med 12 fade rhinskvin, som hun vil forbruge til sin hofholdning. Sjt, 34, 9. K. Incl. 14. dec. 1656.

26. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens bygmester, Albertus Matthisen, bekomme det, han har fornødent til ridestalden ved Kbh.s Slot. Sjt, 34, 10. K. Incl. 25. jan.

26. jan. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om med forderligste at mønstre sit lens præste- og sogneryttere, med tilhørende sadler og pistoler, havende indseende med, at alting er, som det bør efter den gjorte anordning. Sjt, 34, 10. K.

26. jan. (Kbh.) Hans Olufsen tolder i Sølvborg og Bodekul fik brev på kronens gård Bækkegård kvit og fri for landgilde, ægt og arbejde, så længe han betjener tolders bestilling, hvorimod han er forpligtet at forskaffe en munderet rytter under et af de skånske kompagnier. SkR, 6, 444. K. Incl. 5. jan. 1656, 5. og 6. jan.

26. jan. (Kbh.) Kommissarierne fik brev anlangende efterhånden interimsvi af landekistens midler at besolde de soldater og officerer, som hr. Christian Friis hverver i Malmø, lige ved de andre geworbne dér i landet fra den dag, de ankommer, efter det mandtal, som CF giver dem, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 7. K.

27. jan. (Kbh.) Hr. Christoffer Urne fik brev om at lade sit lens sogneryttere såvel som præsteheste med tilhørende sadler og pistoler mønstre på et belejligt sted i lenet af Knud Jørgensen Urne. Udt. i Sjt, 34, 10. K.

Lige sådant brev fik hr. Hans Lindenov og Jørgen Seefeld på Holbæk og hr. Frederik Reedtz om det samme ved Henrik Busk.¹ I lige måde Christen Skeel og Jørgen Reedtz om det samme ved Henrik Busk.

1) Også *Budtz, Busch, Brusch*.

27. jan. (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om fra Tøjhuset til Helsingborg fæstning at nedskikke 12 konstabler, 4 jernstykker på 8 pd., 4 kobberkilestykker, 4 hager med tilbehør, 400 jernkugler på 8 pd., 1 skippd. pladebly til stykkerne, 100 store og små drejede patroner til huggen skrå, nyt hævetøj, en trosse på 100 favne, 100 al. nyt kanvas til karduser, 100 al. nyt boldavid til skråsække til rundskrå, 20 nøgler sejl-garn, 2 dusin korte sejlnåle, 1 skræddersaks, 20 bundter merling og hyssing, 6 lispd. talg til at rode[?] stykkerne til med, 2 skippd. forladningsværk til stykkerne, 24 sække krudt, 30 lammeskind at klæde vi-

skere med, 800 viskersøm, 2 knibtænger, 2 kobberhåndskuffer, 2 jernstøbeskeer, 60 favne 4 tom. tykke trosser, 2 jernkugleforme til 14 og 16 kugler på pundet, 6 jernkofødder, 2 jernbrækstænger, 1 kobbervægt-skål med indsat vægt på 4 pd., 12 beslagne knophjul, 1 beslagen forstilling, 50 centner krudt, 2 skippd. blykugler 14 og 16 på pundet, 200 stormhager, 500 musketter, 500 banteler, 500 degener, 300 lansespids-er, 300 morgenstjerner, tagende derpå HVs bevis. Sjt, 34, 10. K. Incl. 19. jan.

27. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade levere de 4 $\frac{1}{2}$ td. salpeter, som er kommet fra Dragsholm len, til Herman Isenberg. Han kan heraf efter med ham gjort kontrakt forfærdige krudt. Sjt, 34, 10. K. Orig. i DKanc. B 179k.

27. jan. (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om fra Nyborg len at forskaffe så mange ferske fisk, som behøves til hofholdningen i Odense den 23. febr. FT, 7, 253. K.

27. jan. (Kbh.) Erik Juel fik brev om at fragte skiberum til de fyrre- og granspir, som hr. Niels Trolle er befalet at lade hugge. Kongen har befalet NT at lade hugge 2-3 skudefulde fyrre- og granspir i Aggershus len og lade nedføre til en belejlig havn. EJ skal forskaffe skiberum til at befragte det derfra til Hals og søge betaling af landekisten hos kommissarierne i Nørrejyll., eftersom det anvendes til landets defension. Dermed etc. JT, 14, 7. K.

27. jan. (Kbh.) Erik Juel og bispen i Ålborg fik brev anlangende anordning om Børnehuset i Ålborg. Der er oprettet et børnehus i Ålborg. Adressaterne skal tage præsterne i byen for sig og på kongens behag gøre sådan anordning, som de eragter tjenlig i Børnehuset og hospitalet. Dermed etc. JT, 14, 7. K. Incl. 5. jan. (2).

28. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at Frederiksborg lens bønder må være fri for at hidføre de 1.000 læs ved, som tilforn er befalet dem. Udt. i Sjt, 34, 11. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

28. jan. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at gøre overslag over det tømmer, som gøres fornødent til Helsingborg fæstning, foruden det, som allerede er forskaffet. Siden vil kongen lade gøre anordning til at lade det forskaffe, savskære og henføre. SkT, 9, 7. K. Incl. 19. jan. og udat. (2).

28. jan. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at handle med tømmermænd og hjulmagere i Helsingør, som altid kan være i beredskab til at arbejde på Helsingborg Slot og fæstning. SkT, 9, 8. K. Indl., se SkT, 28. jan. (1. brev)

28. jan. (Kbh.) Helsingborgs borgmestre og råd fik befaling til at pære Holger Vind, som kongen har befalet at ligge i slotsloven på fæstningen og have indseende med alt i Ove Gieddes fraværelse. De skal være villige til at forrette det, han foreholder dem. Ladendes det etc. SkT, 9, 8. K. Indl., se SkT 28. jan. (1. brev).

28. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at gøre anordning om, at vagten ved bålene i Helsingborg len, i synderlighed dem næst ved fæstningen, bliver vedligeholdet og til fæstningens bedre forsikring forset med tilbørlig vagt. SkT, 9, 8. K. Indl., se SkT 28. jan. (1. brev).

28. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om i kronens skove næst deromkring at lade hugge flere palisader til fæstningen, end som allerede forordnet. SkT, 9, 8. K. Indl., se SkT 28. jan. (1. brev).

28. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at tilholde kronens bønder i lenet at skaffe tørv til Helsingborg fæstning. SkT, 9, 9. K. Indl., se SkT 28. jan. (1. brev).

28. jan. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at gøre den anordning, at 1.000 mand af sognerytterne i Jyll. og 2.000 mand til fods af landfolket straks skal være i beredskab at marchere, når det befales, og derhos gøre sit bedste til at opbringe så meget til hest og fods af landfolket, som siden kan være færdige til efter ordre at marchere. Dermed etc. JT, 14, 7. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

29. jan. (Kbh.) Jean de Clerq, Kbh., fik oprejsning anlangende nogen gæld, han er tilfaldet efter kontrakt ml. ham og Albret Itzen, Kbh. JdC har for kongen ladet andrage, at den kompagnigæld, som er tilfaldet ham på hans lod efter kontrakt ml. ham og AI, er over den tid, som recessen ommelder, at købmandsgæld skal indfordres, formedelst den langvarige proces, som har været ml. dem på 9. år. Han begærer derfor oprejsning, at alderen ikke må være hans tilkrav til forhindring. Kongen bevilger dette. Forbydendes etc. SjR, 24, 7. K. Indl. 4. okt. 1656, 27. jan.

29. jan. (Kbh.) Marskallen fik brev om at holde gårdsret efter ansøgning fra Niels (Nicolaus) Holst, kongens destillerer. Hvad NH har ladet andrage for kongen, kan adressaten se af hans hosfølgende supplikation. Han skal lade holde gårdsret, som kan adskille dem. Sjt, 34, 11. Indl. 24. jan. (2) og udat. (2).

29. jan. (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om at levere Tønne Huitfeldt 55 fulde gewehr og igen annamme 10 brøstfældige musketter og degener. Sjt, 34, 11. K.

29. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende kongens råd Cornelius Lerches i sinde havende ægteskab med Anne Kirstine, Didrik Fyrens. Da det hverken er imod Guds lov el. recessen, skal han lade præsterne vide, at ingen skal forhindre ham deri. Sjt, 34, 11.

29. jan. (Kbh.) Alle lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster fik brev om 1) at sognerytterne skal reparere deres gewehr, 2) at mærke dygtige og udygtige heste og 3) at mærke præsteheste og gewehr. Adressaterne skal tilholde alle sognerytterne, at de lader reparere mangler på deres gewehr. I lige måde skal de lade mærke de rytterheste, som eragtes dygtige af ritmestrene, og afskaffe de udygtige og tilholde sognene i deres sted at forskaffe dygtige heste. Herforuden skal han mærke de præsteheste og gewehr, som befindes dygtige af ritmestrene. Sjt, 34, 11. K. Orig. i Frederiksborg lensark, LAK. Indl. udat.

29. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om hos borgerne i fæstningen Helsingborg og hos bønderne i lenet at lade bage kavringbrød, når de får leveret rugmel dertil. De skal siden henlægges i fæstningen. SkT, 9, 9. K.

29. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om i Helsingborg at indkvartere de 40 mand, som Tønne Huitfeldt hverver. Kongen har befalet TH at komplettere sit kompagni med 40 mand. OG skal lade dem indkvartere efterhånden som de ankommer, så de kan blive trakteret ligesom de andre af hans kompagni fra den dag, de indkommer, efter det mandtal, som TH giver dem, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 9. K. Indl. 28. jan.

29. jan. (Kbh.) Kommissarierne i Skåne fik brev om efter Tønne Huitfeldts mandtal at besolde 40 mand, som han antager. Kongen har be-

falet TH at komplettere sit kompagni med 40 mand. De skal efterhånden af landekistens middel i Skåne lade dem besolde lige med de andre af hans kompagni fra den dag, de indkommer efter det mandtal, som TH giver, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 9. K. Indl., se foreg.

29. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt m.fl. fik brev om at tilskrive adelen at lade deres unge mandkøn møde i fæstningerne, om noget påkommer. Kongen erfarer, at adelen i Skåne på dens sidste møde i Lund har erklæret at ville lade det unge mandkøn møde i Helsingborg, om noget fjendtligt påkommer. KU skal tilskrive adelen i sit len og begære, at de og vil gøre det af deres gods i hans len. SkT, 9, 10. K.

Lige sådant brev fik hr. Henrik Lindenov i Kristianstad len og Wulf Hieronymus von Kratz i Malmøhus len.

29. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt m.fl. lensmænd fik brev om, at bønderne skal flytte deres proviant ind i fæstningerne, om noget fjendtligt påkommer. Dersom adressaterne fornemmer, at noget fjendtligt begyndes ml. kongen og Sveriges krone, skal de tilholde kronens og adelens bønder i lenet, at de straks flytter husforråd og proviant i fæstningen, at det ikke skal blive fjenden til del. Det, som indkommer, skal de lade antegne, på det enhver kan vide sin betaling og i sin tid fordre den. SkT, 9, 10. K.

Lige sådant brev fik Holger Vind om Helsingborg len. Wulf Hieronymus von Kratz om Malmøhus len. Hr. Henrik Lindenov om Kristianstad len. Jacob Grubbe om Kristianopol len. Hr. Axel Urup fik i lige måde brev, dat. 21. maj. Item hr. Knud Ulfeldt et brev ord for ord, som det forrige 21. maj.

29. jan. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt m.fl. lensmænd fik brev anlangende næst forskrevne kopiers indhold. De tilskikkes herhos kongens ordre, som de ikke skal opbyrde, medmindre fjendtlighed begyndes fra kongens naboer. SkT, 9, 11. K.

Lige sådant brev fik Holger Vind på Helsingborg. Hr. Henrik Lindenov på Kristianstad. Jacob Grubbe på Kristianopol. Wulf Hieronymus von Kratz i Malmø.

29. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende nogle jorder og eng ml. Norge bymænd og Pugevigs besiddere, hvorom kongen erfarer af hans erklæring. Kongen er tilfreds, at de herefter må ligge til Puge-

vig, efterdi Norje bymænd uden deres skade kan miste det og Pugevig forbedres, hvilket han skal forståendige de interesserede og tilholde dem at lade sig benøje. SkT, 9, 11. K. Indl. 12., 14., 17. og 19. jan.

29. jan. (Kbh.) Wulf Hieronymus von Kratz, kommandant på Malmø, fik brev om at forestille Mogens Jacobsen som løjtnant. Kongen har antaget nærværende MJ som løjtnant over det kompagni norske soldater, som er beliggende i Malmø, i stedet for den forrige løjtnant, som har kvitteret kompagniet. Han skal forestille ham, så han fra brevet dato kan nyde samme traktement som den forrige. SkT, 9, 11. K.

29. jan. (Kbh.) Peder Brockenhuus fik brev om at dømme ml. fru Karen Bille, enke efter Falk Gøye, og Henning Pogwisch, landsdommer i Fyn. Der begiver sig trætte ml. KB og HP. Han skal dømme ml. dem. FT, 7, 253. K.

29. jan. (Kbh.)¹ Rigens marsk fik brev om, at Henrik Ditlev Holck må forløves fra den geworbne militie i Jyll., at antage konditon, hvor han kan. Dermed etc. JT, 14, 8. K.

1) Efter brevet står, at de breve, som vedkommer Johan Christoph von Kørbitz og hans krigskommissariusbestilling, findes tilsammen i Fynske Tegnelser. Og: Hr. Anders Bille fik brev om at handle med Kaj Lykke om kvarterer og laufplads til de folk, han skal hverve, læs Fynske Tegnelser den 30. jan. 1657.

30. jan. (Kbh.) Knud Urne, Henrik Busk og Christian Christoffersen Holck fik brev om at mønstre og gennemse sognerytteres heste og gewehr samt præstehestene med tilbehørig gewehr i Dragsholm, Kalundborg og Ringsted len, havende indseende med, at dygtige heste og ustraffeligt gewehr holdes i beredskab, til hvilken ende han skal mærke heste og gewehr, så dygtige i udygtiges sted kan forskaffes af sognene og præsterne, hvorom kongen har befalet lensmændene at gøre anordning. Sjt, 34, 11. K. Indl., se Sjt, 29. jan. (4. brev).

Lige sådant brev fik HB at mønstre Vordingborg, Antvorskov og Korsør len. CCH det samme i Loll. og Falster.

31. jan. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om, at Iver Enevoldsen Brochmand skal beforders til Borup og Kimmerslev kald. Kongen erfarer, at sognene er ledige. Han har selv jus patronatus og vocandi og er tilfreds, at nærværende IEB må blive forfremmet dertil, men der-

som nævnte jus ikke tilkommer kongen, skal OB gøre sit bedste at forstændige dem, som jus tilkommer, el. sognemændene, at kongen ser IEB fremmet frem for andre, eftersom hans gaver på prædikestolen er kongen bekendt. Sjt, 34, 12. K.

31. jan. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om efterhånden af landekisten i Skåne at lade give underholdning til de 50 mand af underofficerer og gemene knægte, som hverves af Christian Jørgensen Urne og indkvarteres i Ysted, fra den dag, de ankommer, efter det mandtal, som CJU giver dem. Det skal blive godtgjort. SkT, 9, 11. K.

Lige sådant brev fik kommissarierne om 100 mands underholdning i Trelleborg og Simmershavn, som Axel Sehested hverver. Item om 50 mand i Lund, som Knud Giedde hverver. Om 70 mand i Lund, som Otte Lindenov hverver, sub dato 3. febr. Om oberstlt. Hoffmands kompagni til fods, Helsingborg, dat. 3. febr.

31. jan. (Kbh.) Wulf Hieronymus von Kratz, kommandant i Malmø, fik brev anlangende kvarter til de folk, som hverves af Christian Jørgensen Urne m.fl. CJU har påtaget sig at hverve 50 mand til hest. WHvK skal handle med borgerskabet i Ysted, at de lader dem indkvartere efterhånden, som de bliver hvervet, hvilke uden hestene skal trakteres interimsvi, ligesom de andre geworbne i fæstningerne Malmø og Landskrone fra den tid, de ankommer, efter den rulle, som CJU giver ham. SkT, 9, 12. K.

Lige sådant brev fik WHvK om 100 mand af Axel Sehesteds i Trelleborg og Simmershavn. Item om 50 mand af Knud Gieddes i Lund. Om 70 mand af Otte Lindenovs i Lund, sub dato 3. febr.

31. jan. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at handle med Kaj Lykke om kvarter og laufplads i Fyn til Kongens Livregiment, som han skal hverve. KL har påtaget sig til kongens tjeneste at hverve Kongens Livregiment på 1.000 heste. AB skal handle med ham om kvarter og laufplads efter den manér, som i lige tilfælde bliver akkorderet med andre, indtil mødet i Odense er overstået, da kongen selv vil resolve. FT, 7, 253. K.

31. jan. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om, at ejendommen i Ib Madsen Ringsnigs gård i Vester Ulslev må deles ml. lodsejerne. IMR har for kongen ladet andrage, hvorledes halvparten af den gård, han

påbor, hvilken tilforn har ligget til Maribo, nu er solgt til fru Lisbet Lunge. Han begærer, at gårdens halve ager og eng må rebes og deles, efter som han formener ikke at kunne udstå at svare kronen og LL ekker og arbejde. Af PJBs erklæring erfarer kongen, at gårdens mark uden dens skade kan deles og skiftes, så og, at kronen ingen skade lider på herligheden derved, men at det er til fordel. Han er tilfreds, at gårdens ejendom lovligen og ligeligen må deles, så at enhver kan vide sin anpart. Derefter osv. SmT, 8, 130. K. Indl. 1. (2) og 3. nov. 1656, 19. og 22. jan.

1. febr. (Kbh.) Fru Dorete Rosenkrantz fik brev om at beholde det sidste skattekorn på Malmøhus til magasin. SkT, 9, 13. K.

1. febr. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om 300 mand, der skal kommanderes til Rendsborg garnison, og om deres underholdning. Han skal med forderligste til Rendsborg kommandere 300 mand med officerer, foruden dem, som allerede er beliggende dér. De skal indkvarteres hos borgerskabet. Dermed etc. JT, 14, 8. K.

3. febr. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende Sorøs bogtrykker, badskærer, orgelmester og pedels løn. Efter JRs angivende er kongen tilfreds, at nævnte til husleje hver må bekomme 8 rd., pedellen 6 rd., hvilket skal begynde fra 1656. Det skal blive godtgjort i hans rgsk. Sjt, 34, 12. K. Indl. 3. febr.

3. febr. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at assistere kongens bergamtsråd Selio Marselis efter sin instruktion i Holl. Kongen har befalet SM at begive sig til Amsterdam i et magtpåliggende ærinde tillige med GM, som kan fornemme dets beskaffenhed af den SM medgivne instruktion. GM skal være ham behjælpelig i alt, som er kongens og hans rigers interesse. Sjt, 34, 12.

3. febr. (Kbh.) Carl von Brunow fik brev om at forestille Ulrik von Debitz for det geworbne kompagni i Kbh. Sjt, 34, 12. K.

3. febr. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om, at Ulrik von Debitz skal være kaptajn over Sjæll. Kompagni i Carl von Brunows sted. Sjt, 34, 12. K.

3. febr. (Kbh.) Otte Lindenov og Knud Axelsen Urne fik brev om at være ritmestre over Landskrone lens sogneryttere. OL har lovet at være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Kongen bevilger ham det samme traktement som andre ritmestre i Skåne i fredstid, men i ufredstid skal han trakteres som andre geworbne. SkR, 6. 440.

Lige sådan bestalling fik KAU at være ritmester over et kompagni sogneryttere i Skåne, sub dato 10. febr. 1657. Nok fik Palle Urne bestalling for et kompagni sogneryttere i Skåne 10. febr. 1657.

3. febr. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe til Vegholm fik kommissariebestilling og pas i Skåne, ord for ord som afd. Bjørn Ulfeldt, som findes fol. 414 og 415. SkR, 6, 444. K. Incl. udat.

3. febr. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at handle med Helsingborgs borgere anlangende at lade oberstlt. Hofmands folk og underofficerer indkvartere, efterhånden som de bliver hvervet, hvilke skal trakteres interimisvis, ligesom de andre geworbne i fæstningerne Malmø og Landskrone, fra den tid, de ankommer, efter den rulle, som H giver ham. SkT, 9, 13. K.

3. febr. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om til forestående møde i Odense at lade bestille logement til de 3 her nærværende holl. gesandter, enten hos Peder Pedersen, rådmand dér i byen el. et andet lige så bekvemt sted. FT, 7, 254. K.

4. febr. (Kbh.) Slotsfogeden Joakim Walspurger fik ordre om fru Kirsten Munks våben. Han skal i kirkeværgernes nærværelse i kirkerne i Kbh. lade udslutte alle KMs børns våbener så vel som titlerne af Slesvig-Holsten, hvor de findes, desligeste lade borttage det norske og fyrstelige slesvig-holstenske våben, hvor de har ladet det hensætte, over porte, døre el. andetsteds i husene, dog de andre adelige våben derhos urørte. Sjt, 34, 13. K.

4. febr. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev anlangende Iver Enevoldsen Brochmand, studiosus. OB har bekommet kongens ms. dat. 31. jan. anlangende at forhjælpe IEB til det vakerende Borup og Kimmerslev kald hos dem, som har jus dertil, såfremt kongen ej selv er berettiget dertil. Kongens mening er, at han ser ham forfremmet, dog med så

skel, at alting går lovligen til efter ordinansen, recessen o.a. frd., thi hans intention er ikke at hindre nogen i deres retmæssige kald. Sjt, 34, 13. K.

4. febr. (Kbh.) Joakim Hansen af Amsterdam fik brev om at måtte pågribe Mads Jensen Graa af Ysted. JH har for kongen beklaget sig over det ulovlige ophold, som MJG har gjort ham med en sum penge, som han ikke vil betale efter 2 bytings- og landstingsdomme, men be- giver sig fra et sted til et andet, når han søger ham. Han begærer at måtte tilstedes at lade ham anholde, indtil han afbetaler ham. Kongen bevilger dette. Forbydendes etc. SkR, 6, 444. K. Indl. 29. jan.

4. febr. (Kbh.) Hans Prytz¹ og hans hustru fik efter begæring brev om begge deres livstid at måtte sidde fri for al borgerlig besværing og pålæg i Kristianstad, såfremt de ingen borgerlig næring bruger. SkR, 6, 445. K. Indl. 18. jan.

1) Indl. har *Prunsse*.

5. febr. (Kbh.) Kommissarierne fik brev anlangende Ulrik von Debitz' traktement af landekisten. Kongen har antaget UvD at være kaptajn over det geworbne kompagni til fods, som Carl von Brunow, nu bestal- ter oberstvagtmester, hidindtil har ført. Adressaterne skal lade ham af landekisten bekomme den samme besoldning, som formanden har haft. Sjt, 34, 13. K.

5. febr. (Kbh.) Carl von Brunow fik brev om at ligge på Kronborg i Otte Skades sted, havende indseende med garnisonen o.a. fæstningen vedkommende. Sjt, 34, 13. K.

5. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at Carl von Brunow skal ligge på Kronborg og at forestille ham for kompagniet. CB skal have forsvarlig indseende med garnisonen og fæstningen. AvdK skal forestille ham for kompagniet, som Otte Skade hidindtil har haft, og lade ham bekomme de logementer, som denne har haft på slottet. Sjt, 34, 14. K.

5. febr. (Kbh.) Niels Banner fik brev om, at han er forundt 100 ege, tjenlige til bygningstømmer, af Abrahamstrup lens skove. Han må lade dem hugge på de steder, hvor det kan være skovene mindst til skade. Sjt, 34, 14. K.

5. febr. (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik efter anmodning af Ingeborg Arenfeldt brev om at være hendes lavværge, eftersom Jørgen Arenfeldt har undskyldt sig for svaghed o.a. Dermed etc. JT, 14, 8. Incl. 28. jan. og 5. febr.

6. febr. (Kbh.) Marskallen fik brev om, at han, når noget kald bliver ledigt i Hørsholm birk, skal tage i ed den person, som bliver kollationeret af dronningen, og siden efter ordinansen henvise ham til bispen. Sjt, 34, 14. (Udt.: CCD, VI, 308).

6. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om betaling til Steffen Rodes børn og arvinger. Kongen kommer i forfaring, at kronen efter adresaternes afregningskvittans skylder afd. SRs børn og arvinger 61.538 rd. 3 ort 15 sk. og er tilfreds, at de efter arvingernes begæring må dele summen ml. dem, eftersom enhver kan tilkomme pro kvota. Siden skal de betale enhver af dem den tilkommende sum med rente, 6 pct. årligen, efterhånden som rigens middel kan strække til, fra afregningsdatoen 18. marts 1656. Sjt, 34, 14. (Tr.: Tr.: KD, V, 406).

6. febr. (Kbh.) Hans Olufsen, tolder i Bodekul, og Bernt Meyer på Sølvborg, ridefoged i Sølvborg len, fik efter begæring brev om at måtte handle på nævnte toldsted og dets havne¹ ligesom en anden borger, dog skal han efter egen erbydelse ikke alene erlægge told, men endog til kronens tjeneste holde en gerust hest og karl med gewehr når påbydes i freds- el. fejdetid. Dog skal hermed hverken ind- el. udenlandske være forment den fri søgning på de blekingske havne. Forbydendes etc. SkR, 6, 445. Incl. 20. og 22. jan.

Lige sådant brev fik BM.

1) Overskriften har *schoffuer*.

6. febr. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om at hverve 300 mand til Kristianstads garnison, så at denne kan bestå af 400 mand, hvorpå han skal nyde den samme kapitulation som andre i lige tilfælde, hver mand efter sin kondition og tjeneste. SkT, 9, 12. K.

6. febr. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om af landekisten i Skåne at besolde de officerer og soldater, som hr. Henrik Lindenov hverver til Kristianstad fæstning, lige ved de andre geworbne, fra den dag, de indkommer, efter det mandtal, som HL giver dem, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 13. K.

6. febr. (Kbh.) Erik Juel, Gunde Rosenkrantz og Henrik Thott fik brev om de folk, som Kjeld Lange hverver. Kongen erfarer, at KL på kongens behag med en del af rigens råd i Nørrejyll. har kapituleret om at oprette et regiment på 1.200 mand til fods og er givet lauplads dertil i adressaternes len. De skal kvittere for de knægte, som ankommer af regimentet, og forskaffe dem underholdning. Dermed etc. JT, 14, 9. K.

Lige sådant brev fik GR og HT.

7. febr. (Kbh.) Peder Jensen Smed af Roskilde fik benådning af Holmen. Kongen efterlader ham hans forseelse, for hvilken han var dømt på Bremerholm sin livstid, så han nu igen må komme på fri fod og bygge og bo, hvor han lyster, dog at han ikke lader sig finde i slige grove forseelser. Forbydendes etc. SJR, 24, 7. K. Incl. 29. dec. 1656 og udat.

7. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste ved lenets bønder at skikke magasinkornet på Frederiksborg Slot til Helsingør, idet kongen har befalet Holger Vind at annamme det og siden lade det overføre til fæstningen Helsingborg. SJT, 34, 14. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

Dette korn fik Arent von der Kuhla brev om at forskaffe fri færger til at overføre til Helsingborg. Eod. dat. K.

7. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus m.fl. lensmænd fik brev om tømmermænd til flåden. FB skal med forderligste af Køge forskaffe 6 dygtige tømmermænd til at arbejde på orlogsflåden og fremskikke dem til Jørgen Bjørnsen. SJT, 34, 15. K. Incl. udat.

Lige sådanne breve fik Arent von der Kuhla om 4 af Helsingør. Hr. Frederik Reedtz om 10 fra Næstved. Wulf Hieronymus von Kratz om 10 fra Malmø. Hr. Steen Bille om 10 fra Kolding. Otte Krag om 10 fra Ribe. Erik Juel om 10 fra Ålborg. Henrik Thott om 10 fra Randers. Laurids Ulfeldt om 6 fra Horsens. Erik Rosenkrantz om 10 fra Århus.

7. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om nogle uklarede skatter. Kongen kommer i forfaring, at adressaterne i restansbøgerne i Rtk. er antegnet for nogle uforklarede rgsk. fra 1647. De skal med forderligste forklare deres rgsk., beregnet fra 1642 og til brevets dato, el. til afkortning fremvise de benådnings, som er givet dem, tagende ingen forsømmelse. SJT, 34, 15. (Tr.: KD, V, 406). K. Incl. udat.

7. febr. (Kbh.) Holger Vind fik brev anlangende Frederiksborg magasinkorn. Kongen har befalet Otte Pogwisch til adressaten i Helsingør at lade levere det magasinkorn, som findes på Frederiksborg. Når det føres til Helsingør, skal han lade det annamme ved sin proviantskriver mod kvittering og siden overføre det til fæstningen Helsingborg, til hvilken ende kongen har befalet Arent von der Kuhla at forskafe fornødent frit skiberum. Befalendes etc. SkT, 9, 14. K.

7. febr. (Kbh.) Holger Vind fik brev om, at kongen vil godtgøre ham 100 rd. til årlig løn til en material- og proviantskriver på Helsingborg, med så skel, at Søren Nielsen ej længere vil betjene bestillingen, mod den ham forundte benådning sub dato Kbh. den 8. nov. 1655. Befalendes etc. SkT, 9, 14. K.

7. febr. (Kbh.) Kjeld Lange fik pas til sit folk til deres laufplads i Jyll. KL lader til kongens tjeneste hverve en del fodfolk. Kongen befaler fogeder, embedsmænd og andre, som på hans vegne har befaling, at lade dem fri og ubehindret passere til den forordnede laufplads. Ej gørende osv. JR, 13, 4.

7. febr. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev anlangende Frands Brockenhuus og Hald lens sogneryttere, som han tilforn har bekommet kongens befaling til at lade ham være følgagtig. Kongen erfarer om den anordning, som af AB er gjort med landrytteriet i Nørrejyll., og er tilfreds, at det forbliver dermed, indtil kongen selv ser dem i marchen, da vil han selv resolve derom. Befalendes etc. JT, 14, 9. K.

8. febr. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev anlangende, at kongen har antaget Steen Holck til at være ritmester over et kompagni af adelens rostjeneste i Skåne i Iver Mogensen Krabbes sted. SkT, 9, 14. K.

8. febr. (Kbh.) Fru Dorete Rosenkrantz fik brev om at lade Axel Sehested bekomme 200 td. havre. SkT, 9, 14. K.

8. febr. (Kbh.) Wulf Hieronymus von Kratz fik brev om, at Axel Sehested interimsvi må bekomme en kvarter- og laufplads i Malmø i stedet for Trelleborg og Simmershavn, som tilforn var assigneret ham. SkT, 9, 15. K.

8. febr. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at akkomodere Mogens Eriksen Krabbe under soldatesken til hest el. fods, hvortil han eragter ham dygtig. Dermed etc. JT, 14, 9. K.

8. febr. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev anlangende, at kongen har antaget Christoffer Hvas til Hennegård som oberst og Niels Lykke som oberst til hest, hvorpå AB tilskikkes deres bestallingsbreve, så han kan forestille dem. Dermed etc. JT, 14, 10. K.

8. febr. (Kbh.) Hr. Steen Billes forlov. Han må i 14 dage forløves til at rejse til Hamborg el. Lybæk for at bestille magtpåliggende ærinder. JT, 14, 10. K

8. febr. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at udmarchere det sammensankede folk og logere ved Rendsborg. Kongen erfarer, at han er i beredskab med det befalede landfolk til hest og fods. Han skal med forderligste lade det avancere og logere på en belejlig plads på denne side af fæstningen Rendsborg, til at afvende uformodentligt indfald i Slesvig el. Holsten. Kongen har og befalet Christian greve af Rantzau og til Breitenburg, statholder i fyrstendømmerne og befalingsmand på Stenborg og Tranekær, at lade gøre anordning til underholdning, hvorom adressaten skal advisere Kaj von Ahlefeldt nogle få dage førend folket skal marchere. Siden skal han tilholde officererne at holde justits, både på marchen og hvor folket logeres, så ingen skal have at klage. JT, 14, 10. K.

9. febr. (Kbh.) Niels Banner fik brev anlangende de 1.000 bønderlæs ved, som han tilforn har fået befaling om at forskaffe til Proviandhuset af Abrahamstrup lens skove. Kongen er tilfreds, at han lader det henføre til et sted, hvor det plejer at henføres, hvorfra det kan blive afsendt til skibs. Sjt, 34, 15. K.

9. febr. (Kbh.) Iver Mogensens Krabbe fik brev om med forderligste at mønstre hr. Knud Ulfeldts folk, som ligger i fæstningen Landskrone, bestående i 4 oprettede kompagnier, og give officerer og knægte, når mønstring holdes, en måneds sold efter hofsølgende kapitulation, hvilke penge han skal annamme af landekisten i Skåne, og siden tilholde dem efter krigsbrug at sværge ved de forordnede faner ved den sædv. ed. Dermed etc. SkT, 9, 15. K.

9. febr. (Kbh.) Kommissarierne i Skåne fik brev om at levere Iver Mogensens Krabbe, landkommisarius i Skåne, af landekisten så mange penge, som forslår til en mønstermåned til hr. Knud Ulfeldts folk i Landskrone fæstning. Befalendes etc. SkT, 9, 15. K.

9. febr. (Kbh.) Kommissarierne fik befaling om underholdning fra brevets dato af landekisten af 2 konstabler, Jens Knudsen Brønstad og Christen Christensen Nakskov, som er forordnet at være på fæstningen Helsingborg, med samme traktement, som de hidtil har haft på Tøjhuset, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 15. K. Incl. 7. febr.

10. febr. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om graverskat til Kbh.s fæstning. Adelen på Sjæll. har for 3 års tid samtykt af hver 200 td. htk. efter rostjenestetaksten at underholde en karl med skovl og spade til arbejde på fæstningen ved Kbh., og det hvert år i 4 måneder el. i stedet af hver 200 td. htk. at give 1 rd. om ugen i 4 måneder, dersom kongen bevilger det i lige måde af kronens gods. Adressaten skal tilholde kronens bønder i sit len, som i Dragsholm len beløber sig til 6.308 td. htk., at fremskikke 31 karle, Kbh.s len 8.505 td. htk., 42 karle; Frederiksborg 5.953, 29 karle; Abrahamstrup 1.135, 5 karle; Kronborg 5.290, 26 karle; Roskildegård 4.241, 21 karle; Holbæk 773, 3 karle; Svenstrup 627, 3 karle; Tryggevælde 2.169, 10 karle; Antvorskov og Korsør 9.817½, 49 karle; Sæbygård 3.199, 16 karle; Ringsted Kloster 3.824, 19 karle; Vordingborg 5.972½, 29 karle; Kalundborg 8.130, 40 karle; Møn 3.482½, 17 karle, hver karl med en skovl og spade til førstkommende 2. april, og at forsyne dem med underholdning i 4 måneder el. i stedet for hver karl 1 rd. om ugen. For det øvrige af jordebogen, hvoraf ikke helt kan holdes en karl, skal de bønder, som intet tilkommer at holde i førnævnte, om ugen give i Dragsholm len 3 mk. 3½ sk. 2 pen., Kbh. 3 mk. 2 sk., Frederiksborg 3 ort 1⅓ sk., Abrahamstrup 4 mk. 1 sk., Kronborg 2 mk. 11 sk. 1 alb., Roskildegård 1 mk. 3½ sk., Holbæk 5 mk. 3 sk., Svenstrup 12 sk. 2½ alb., Tryggevælde 5 mk. 1 sk., Antvorskov og Korsør 8⅓ sk., Ringsted Kloster 11½ sk., Vordingborg 5 mk. 2⅔ sk., Kalundborg 3 mk. 14 sk. 1 alb., Møn 2 mk. 7½ sk, og lade det fremkomme til samme tid. De, som fremskikker karle el. penge, skal angive sig hos Henning Quitzow og lade sig indskrive el. levere penge. Begiver nogen sig, inden de 4 måneder er ude, derfra uden pas fra HQ, skal de straks sættes i jern at arbejde på Holmen. Adressaterne skal gøre den anordning, at det straks iværkstilles uden forsømmelse. Sjt, 34, 15. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

Herom fik Roskilde kapitel også breve af samme stil om at skaffe af deres jordebogs summarum, som beløber 9.201 td. 2½ skp. 1¼ ottin-gkar, 46 karle. K.

Herom fik landkommissarierne og breve om at gøre anordning der-om hos adelen. K.

10. febr. (Kbh.) Henning Quitzow fik brev anlangende, at de, som arbejder på fæstningen, skal angive sig hos ham. Adelen på Sjæll. har for 3 års tid samtykt af hver 200 td. htk. efter rostjenestetaksten at underholde en karl med skovl og spade til arbejde på fæstningen ved Kbh., og det hvert år i 4 måneder el. i stedet af hver 200 td. htk. at give 1 rd. om ugen i 4 måneder, dersom kongen bevilger det i lige måde af kronens gods. Kongen har befalet, at de, som fremskikker enten karle el. penge, både af kronens, adelens og kapitlers tjenere, skal angive sig hos adressaten og lade sig indskrive og ej begive sig fra arbejdet inden 4 måneder. Sjt, 34, 16. K.

10. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om Ramløse Kirkes brøstfældighed. AvdK har ladet andrage, hvorledes kirkens tårn er nederfalden og har nederslagen hvælvingen og våbenhuset, og at kirken ej har nogen beholdning, hvormed den kan opbygges. Kongen er tilfreds, at han lader bruge af de øvrige kirkers beholdning i lenet. Sjt, 34, 17. K. Incl. udat. (2).

10. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at Jens Mortensen, handelsmand i Helsingør, skal stille Galles Clausen, borger i Helsingør, borgen. Hvad GC lader andrage imod JM, kan AvdK se af hans hoføjede supplikation. JM har taget herredagsstævning over GC, og det menes alene til sagens ophold. AvdK skal på kongens vegne tilholde ham enten at stille GC borgen el. deponere så mange penge i retten, som sagen andrager. Sjt, 34, 17.

10. febr. (Kbh.) Holger Vind fik brev om kvarter i Helsingborg til de folk, Erik Krag, Holger Vind og Christoffer Giedde hverver. De har påtaget sig hver at hverve et kompagni til fods. HV skal handle med borgerskabet i Helsingborg, at de lader dem med officerer indkvartere, efterhånden som de bliver hvervet. De skal indtil videre trakteres interimsvi som andre geworbne dér i fæstningen, fra den tid, de ankommer, og efter den rulle, som enhver af dem giver. SkT, 9, 16. K.

10. febr. (Kbh.) Kommissarierne i Skåne fik brev om efterhånden interimsviis af landekisten at besolde de officerer og soldater, Erik Krag, Holger Vind og Christoffer Giedde antager i fæstningen Helsingborg, lige ved de andre geworbne dér fra den dag, de ankommer, og efter den rulle, som enhver af dem giver adressaterne, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 16. K.

10. febr. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om logement til den russ. gesandt. Eftersom denne, der opholder sig ved hoffet, agter at rejse derfra til Odense og lade sig finde til det berammede møde dér, befaler kongen SU at bestille fornødent logement til ham selvfortjente, eftersom kongen er til sinds at lade ham defrayere der. FT, 7, 254. K.

10. febr. (Kbh.) Grev Christian Rantzau fik brev anlangende at tilholde Peder Thomsen, forrige tolders hustru og arvinger uden ophold på Rtk. at forklare kronens toldrgsk. fra 1636 og til 1642, hvorpå de skal være skyldige 1.368½ rd. efter hosføjede udskrift af Rtk., og at de stiller kaution inden 6 uger i Rtk. at erlægge alt, som de ikke kan bevise, at der er gjort rigtighed for tilforn, såfremt de ikke vil søges ved retten. FT, 7, 254. K. (2). Incl. udat.

10. febr. (Kbh.) Grev Rantzau fik kvittansiarum for Rendsborg. GR har gjort endeligt rgsk. for den visse og uvisse indtægt og udgift af Rendsborg Slot og len, hvormed han har været forlenet af kongens far og siden af kongen, fra Philippi Jacobi 1639, da han fik det efter grev Pentz, og til årsdagen 1649, da han igen blev det kvit, og Henrik Blome bekom det. Han har forklaret det inventarium, han har annammet, og det, der ikke blev forødt i den svenske fejde, har han efter registrering leveret fra sig til HB, deslige indleveret sine lensbreve og forklaret de antegnelser, der har været gjort i hans rgsk. og ikke kunne passere. Han er intet blevet skyldig efter de på Rtk. indleverede rgsk., kvittanser og beviser, og kongen lader ham og arvingerne kvit, fri og kravsløse. JR, 13, 4.

11. febr. (Kbh.) Instruks for Daniel Knop, toldforvalter søndenfelds, for hans befalede rejse til Holland. 1. Han skal efter sin ankomst til Holl. begive sig til kongens resident i den Haag, Peder Charisius, og informere ham om sagen, og de skal siden gøre deres bedste til at bringe sagen derhen, at De Herrer General Stater bekvemmer sig til at

indgå nogle nye målesarter,¹ hvortil kan regnes det nye fabrica af skibe, som sejler for at hente trælast i Norge, og sættes på rette læsters drægtighed. Såfremt de ikke vil være tilfreds med den målingsmåde, som sidste sommer blev forrettet i Norge, og dersom de vil indgå noget endeligt derom, har de fuldmagt til på kongens ratifikation at indgå noget vist, hvorved den rette skibsdragtighed kan findes, og skibe takseres, eftersom de kan bære af salt el. hvede. 2. Dersom nogen af de skibe, som forleden sommer blev målt og brændt i Norge, besværer sig at være sat for højt på læster, må sådanne skibe ommåles og sættes efter deres fulde ladning af hvede el. Skt. Hybes-salt. Men de skibe, som endnu ikke er eftermålt i Norge el. takseret på deres rette drægtighed, skal i lige måde lade sig ommåle i Norge. Såfremt de ikke kan komme overens med Generalstaternes kommitterede om noget vist sarter, førend ommålingen el. prøven med Skt. Hybes-salt er gjort på de skibe, der prætenderer at være for højt målt, da vil kongen lade anordne den bekostning, som går med deres ind- og udladning. Såfremt De Herrer Generalstater selv vil forskaffe saltet dertil, vil kongen betale det, det forringes med sådan ind- og udladning, med så skel, at skipperen, som klager derover, er sket for kort. Men dersom sådan skipper, som således har forårsaget sådan ommåling, findes at være takseret retteligen, formener kongen, han selv billigen bør udstå sådan omkostning. 3. Efterdi skibenes måling efter traktaterne bør ske efter Amsterdamfod, skal i lige måde til at forslå skibene bruges Amsterdam-mål, nemlig beregnet 18 td. Skt. Hybes-salt på læsten. Hvad der passerer, skal de gøre relation om og siden ervarte kongens vilje. Ladendes det ingenlunde etc. Sjr, 24, 7. K. (2). Incl. udat.

1) Kopibogen har *maalecerter*.

11. febr. (Kbh.) Marskallen fik brev om Jens Karriski enspænders forlov. Kongen er tilfreds, at JK forløves at tjene under Christoffer Dues kompagni og hans enspænderplads at stå ham åben uden besoldning, når han aftakker og lovlig kvitterer. Sjt, 34, 17. K.

11. febr. (Kbh.) Christian Vendelbo fik ordre om at begive sig med sit kompagni til Helsingborg og forblive i garnisonen til videre ordre. Sjt, 34, 17. K.

11. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik ordre til at forskaffe kaptajn Christian Vendelbos folk frie færger til Helsingborg. Sjt, 34, 17. K.

11. febr. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at forskaffe indkvartering og underholdning til kaptajn Christian Vendelbo, som kongen har befaleet med hans kompagni af sjæll. landfolk at begive sig til Helsingborg, at blive dér i garnisonen. SKT, 9, 16. K.

11. febr. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt og hr. Henrik Lindenov fik brev om at komme til møde i Odense 23. febr. Kongen har befaleet Knud Axelsen Urne i KUs sted at ligge i slotsloven i fæstningen Landskrone og have indseende med, at intet forsømmes. SkT, 9, 17. K.

Lige sådant brev fik HL, at Steen Reedtz er befaleet af ligge i slotsloven i Kristianstad.

11. febr. (Kbh.) Knud Axelsen Urne og Steen Reedtz fik brev om at ligge i slotsloven i Landskrone og Kristianstad, idet kongen har befaleet Knud Ulfeldt at begive sig til mødet i Odense. SKT, 9, 17. K.

Lige sådant brev fik SR om at ligge i slotsloven i Kristianstad i hr. Henrik Lindenovs fraværelse.

11. febr. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om, at kongen har befaleet Niels Lykke i Gønge h. at udtage 120 dygtige gøngekarle, som vel ved at omgås med skyden. HL skal være ham behjælpelig med at bekomme dem, som er gode og ikke gift. SKT, 9, 17. (Udt.: CCD, VI, 309). K.

11. febr. (Kbh.)¹ Hr. Jørgen Brahe² fik brev om, at kongen efter begæring har bevilget færgemanden i Assens at tage kondition under det folk, som nu bliver hvervet. Dog må hans hustru imidlertid nyde færgen, eftersom han erbyder sig at ville forpligte den forsvarligen og uden nogen påklage ved hende at lade vedligeholde. Befalendes etc. FT, 7, 255. K.

1) Efter brevet står: Otte Krag m.fl. fik brev om heste, som ønskebødmænd udfører, findes i Jyske miss. 24. febr. 1657. 2) Kopibogen har *Broche!*

11. febr. (Kbh.)¹ Gunde Rosenkrantz fik laufplads i Loll. til sit regiment knægte. Kongen har bevilget GR laufplads til et regiment til fods på 1.000 knægte, hvorfor lensmanden har handlet med alle byerne der på landet, at de med officerer, efterhånden som de bliver hvervet, bliver indkvarteret og underholdt efter den publicerede ordinans, ind-

til de har bekommet mønstermåned, efter den rulle, som ethvert steds lensmand har leveret. SmR, 7, 106. K.

1) I margenen står: Niels Kruses skrift.

12. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla m.fl. fik brev om med forderligste til Tøjhuset at hidskikke alle de hjulmænd, som er at bekomme på lenet, til at forfærdige det, de befales. Sjt, 34, 17. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. 10. febr.

Lige sådan befaling fik Frands Brockenhuus i Kbh.s len og Otte Pogwisch i Frederiksborg len.

12. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at lade Caspar Herbach bekomme den ham forundte genant efter renteritakst, når han begærer penge derfor. Sjt, 34, 18. K. Orig. i Kbh.s lensrgsk.

12. febr. (Kbh.) Christian Vendelbo fik ny ordre anlangende sin march. Han skal ikke begive sig til fæstningen Helsingborg, førend han forstændiges derom af hr. Axel Urup. Sjt, 34, 18. K.

12. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Augustinus Møller skal stille Rasmus Clemendsen, borger i Kbh., borgen for 160 rd., som er omtvistet. Sjt, 34, 18. Indl. 11. febr.

12. febr. (Kbh.) Å.b. om at holde bededage i Danmark 29.-30. april og 1. maj, i Norge, Island og Færø 29., 30. og 31. juli, lydende som dem, der udgik i Flensborg 17. jan. 1655, uden i bispernes, hvor der stod: Guds retfærdiges vredes ris, som sig tilforn i mange måder og nu fornemmelig med usædvanlig og hastig smitsom sygdom og død klarlig har givet sig tilkende, blev ændret til: Guds retfærdige vredes ris, som sig endnu i alle hjørner i adskillige måder lader se. Sjt, 34, 18. K. (5). Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO, i Fyns bispeark., LAO (Tr.: DKL, III, 399), i C 4-252 Ribe bispeark., LAV.

12. febr. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om ordinans ml. borgerskabet og de indkvarterede folk. Kongen vil herefter have det geworbne folk til hest og fods i Skåne i købstæderne underholdt hos borgerskabet indtil den første mønstermåned er gået, fra den tid, enhver person ankommer på laupladsen, som følger efter den rulle, som er overleveret af hvert steds lensmand, nemlig at officererne til hest og fods skal logeres hos de fornemste i købstæderne, dog så, at de lader sig

nøje med værtens traktement, som skal betales efter billighed, beregnet om dagen på en oberst, oberstlt., el. major 3 mk. da., på en ritmester el. kaptajn 2 mk., en løjtnant til hest og fods, kornet el. fændrik 1 rigsart, på en korporal, gefreiter el. sergent 1 mk., men med deres folk at holdes som med andre gemene soldater, mens en gemen rytter om dagen skal forskaffes 2 måltider, til hvert 2 retter mad, og 3 pottes øl om dagen, hvorfor borgerskabet skal betales om dagen 12 sk. da., sene iberegnet. De skal lade sig nøje med den ild og varme, værten selv nyder. Hvorimod borgerskabet i betaling skal nyde magasin- og skattekorn, hver td. rug, byg el. malt anslagen for 9 mk. da. Herforuden skal hver rytter til hesten af værten forskaffes $\frac{1}{2}$ skp. havre Åbomål nat og dag, og om måneden et læs hø, i lige måde af skattekornet, for 1 td. havre 7 mk. og for 1 læs hø 8 sletmk. SkT, 9, 17. K.

12. febr. (Kbh.) Wulf Hieronymus von Kratz fik brev om en ordinans ml. borgerskabet og de indkvarterede folk i Skåne. Han har tilforn bekommet kongens befaling til at lade en del af de geworbne folk til hest og fods indkvartere i købstæderne dér i lenet. Kongen vil, at der skal forholdes med deres underholdning som følger fra den tid, enhver person ankommer på sin forordnede lauplads, nemlig: Hver rytter og knægt skal hver dag af borgerskabet forskaffes 2 måltider, til hvert 2 retter mad og 3 pottes øl om dagen, hvorfor borgerskabet skal betales om dagen 12 sk. da., sene dermed iberegnet. Soldaterne skal lade sig nøje med den ild og varme, værten selv nyder. hvorimod borgerskabet i betaling skal nyde af magasin- og skattekornet dér i lenet rug, byg el. malt, tøndens anslagen for 9 mk. da. I lige måde skal hver rytter af sin vært forskaffes $\frac{1}{2}$ skp. havre Åbomål, nat og dag, og om måneden et temmelig læs hø, tøndens af havre anslagen for 7 mk. og 1 læs hø for 8 sletmk., hvilket i lige måde skal betales af magasin- og skattekornet for nævnte pris. Hvad angår officererne til hest og fods, skal de også, så mange som er geworbne, akkomoderes hos de fornemste borgere i byerne indtil første mønstring er sket, dog at de lader sig nøje med værtens traktement. De skal også betales af magasin- el. skattekorn efter nævnte pris, beregnet om dagen til en kaptajn til fods 2 mk. da., 1 løjtnant til hest og fods, kornet el. fændrik 1 rigsart, en korporal, gefreiter el. sergent 1 mk. da., men deres folk holdes som andre gemene soldater. Han skal lade borgerskabet det forstændige, så de kan søge deres betaling hos landkommissarierne. SkT, 9, 18. (Tr.: CCD, VI, 309-10).

12. febr. (Kbh.) Kjeld Krag fik brev om at mønstre det geworbne folk til hest og fods i Skåne, når hr. Axel Urup giver ordre. SkT, 9, 19. K.

12. febr. (Kbh.) Anders Bille fik brev om, at 200 mand af det antagne unge mandskab i Kalø len så vel som 100 mand af Århus el. Dronningborg len er bevilget Gunde Rosenkrantz til at fuldgøre hans hvervning af 1.000 mand, som han har påtaget sig. JT, 14, 11. K. Incl. 9. og 23. jan. (fejlagtigt 23. febr.).

13. febr. (Kbh.) Nicolaus von Merlow fik brev om, at Jacob Kammer tjener fra dette brev dato må bekomme foder og mål på 2 heste. Sjt, 34, 18. K.

13. febr. (Kbh.) Gabriel og Selio Marselis fik brev om at assistere Daniel Knop i hans forretning. Kongen har befalet DK at begive sig til Holl. for på kongens vegne at forrette noget om skibsmålingen efter medgi- vet instruks. De bedes være ham behjælpelig i det, hvor han kan be- høve deres assistance. Sjt, 34, 18.

13. febr. (Kbh.) Christoffer Gabel fik brev om at betale fru Sofie, grev Pentz' efterleverske, nogle rentepenge af de første af de resterende skatter, som til sidst forleden Kieleromslag er deputeret til gældens af- betaling, så vidt hende efter hendes retmæssige fordring tilkommer. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 18.

13. febr. (Kbh.) Niels Lykke fik brev om at begive sig til Gønge h. i Skåne for at udtage 100 gode gøngekarle, som vel ved at omgås med skyden, og være deres kaptajn. Kongen har befalet hr. Henrik Linden- ov at være ham behjælpelig til at bekomme dem som er gode, hvilke han straks skal skikke til Kbh. SkT, 9, 19. K.

14. febr. (Kbh.) Breve til købstæderne i Sjæll., Loll. og Falster om bor- gelejpenge og andre skatter, som rester. Følgende købstæder reste- rer med følgende af deres bådsmands- og årlige skatter, desligeste bor- gelejpenge fra den 1. nov. 1656 til påskeaften 1657, efter hosfølgende fortegnelse: Bådsmandskat til Johanni 1656 – Årlig skat til Martini – Borgelejpenge: Sjæll.: Hillerød 0 – 0 – 13 rd. 3¹/₂ ort. Slingerup 28 rd. – 26¹/₂ rd. – 124 rd. 3¹/₂ ort, forgangen år 15 rd. – 26¹/₂ rd. – 72³/₄ rd. Nykøbing Sjæll. 12 rd. – 18³/₄ rd. – 13¹/₄ rd. 20 sk. Roskilde 41 rd. – 41

rd. 4 mk. – $83\frac{3}{4}$ rd., resterer for 1655 0 – 0 – $29\frac{1}{4}$ rd. Ringsted 10 rd. – 16 rd. 4 mk. – $55\frac{1}{2}$ rd., rest. forrige år 10 rd. – 0 – 0. Slagelse 56 rd. – 50 rd. – 0. Korsør 20 rd. – 0 – 0. Skælskør 28 rd. – 0 – 0. Vordingborg 0 – 41 rd. 4 mk. – 0. Køge 82 rd. – 60 rd. 4 mk. – 333 rd. Præstø 8 rd. – 10 rd. – $83\frac{3}{4}$ rd., forgangen år 8 rd. – 10 rd. – 0. Stege 12 rd. – 33 rd. – 97 rd. 12 sk. Store Heddinge 10 rd. – 26 rd. 4 mk. – 97 rd. 12 sk. Næstved 60 rd. – 100 rd. – 0. Kalundborg 42 rd. – 33 rd. 2 mk. – 222 rd., rest. foreg. år 0 – 0 – 69 rd. 4 mk. *Lolland*: Nakskov 74 rd. – 0 – 0. Stubbe-købing 26 rd. – 66 rd. 4 mk. – 41 rd., rest. foreg. år 26 rd. – 66 rd. 4 mk. – 48 rd. $2\frac{1}{2}$ mk. [*Falster*] Nykøbing Falster 40 rd. – 50 rd. – 0, rest. foreg. år 0 – 50 rd. – 0. Nysted 22 rd. – 0 – 124 rd. $3\frac{1}{2}$ mk., rest. foreg. år 11 rd. – 11 rd. 4 mk. – $131\frac{1}{2}$ rd. 12 sk. Saksøbing 12 rd. – 0 – 0. Borgmestre og rådmænd i nævnte byer befales at gøre den anordning, at alle nævnte skatter og borgeleje penge straks fremskikkes med nærværende bud uden nogen afkortning og bliver leveret i god gangbar mønt, såfremt nævnte borgmestre og råd ikke selv vil stande til rette. Ladendes det etc. SJR, 24, 9. K. Incl. 28. jan.

N.B. Til at indfordre dette bekom Adser Pedersen lige sådan post, som findes l. nov. 1656¹ at være udgivet.

1) Se KB 1656, 372.

14. febr. (Kbh.) Hans Sohn hofbagers bestalling. Han skal i sin tjeneste være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade og bevise hofmarskallen al tilbørlig lydighed i alt, som denne på vegne af kongen har at befale. Særdeles skal han af rug- og hvedemel bage alt det brød, som behøves til kongens hofspisning, og af hver tønne mel de slags, så mange og store brød, som befales ham af hofmarskallen, og i alle måder omgås skikkeligen med toldmåden og afgang i møllerne af rugen. Han skal rette sig efter tid og lejlighed samt stadsbagernes ordinans og ej tilstede, at noget underslæb drives med kongens mel el. korn i møllerne, meget mindre have videnskab derom og fortie det. Såfremt nogen møller tager ubillig toldmåde el. handler ubilligt, skal han tilkendegive det for hofmarskallen. I udgiften skal han forholde sig sparsommeligen og intet lade følge uden hofmarskallens ordre el. videnskab, men iagttage den ordinære daglige udgift. Efterdi hoffolkene så vel som officererne ofte rejser, skal han intet brød udgive på dem hjemme. Såfremt han erfarer, at dugsvendene [duch-] el. de, som opvarter ved slige tafler, affordrer mere brød end forsvarligt, skal han tilkendegive det for hofmarskallen. Han skal i alle andre

tilfælde rette sig efter denne, så han intet ekstraordinært foretager, men i alle måder forholder sig som en tro og lydig bager. For hans tjeneste bevilger kongen ham til årlig besoldning 120 rd., nok til 2 sven-
de, den ældste 32 kur.dl., den anden 30, nok til en dreng 10 kur.dl.,
desligeste hver sædv. hofklædning. Det skal begynde fra 1. juli 1653.
Thi bedes rentemestrene etc. Sjr, 24, 10. (Tr.: KD, III, 466-67). Indl.
14. sept. 1655, 14. og 21. aug. og 2. sept. 1656, 10. og 12. febr. og udat.

14. febr. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om tømmer til skibsraparter. Han skal lade Jørgen Bjørnsen af Tøjhuset bekomme så meget af det tømmer, som findes dér og behøves til skibsraparter. Sjt, 34, 18. K.

14. febr. (Kbh.) Proviantskriveren fik brev om noget til prinsens hofholdning. Han skal fra brevets dato til prinsens hofholdning hver uge lade følgagtig være 1 td. smør og 1 skippd. flæsk, indtil kongen igen kommer tilbage til Kbh. med hofstaten. Sjt, 34, 19. K.

14. febr. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Skåne fik breve om med forderligste at udskrive og komplettere soldaterlæggene og tilholde sognerytterne og præste- og skrivererhestene at være færdige til at mønstre el. marchere, når de bliver tilsagt af hr. Axel Urup. Sjt, 34, 19. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

14. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om ej efter forrige brev at komme til det berammede møde i Odense, men begive sig til Skåne for at gøre adskillig anordning i fæstningerne m.m. og rette sig efter instruksen om at kommandere militien til hest og fods. Sjt, 34, 19. K.

14. febr. (Kbh.)¹ Hr. Henrik Lindenov m.fl. lensmænd fik brev om at hø og ved skal ages i fæstningerne og borgerskabet ej sælge korn el. proviant. Han skal lægge lenets bønder i læg, eftersom han eragter hver egn kan tåle det, til at age 400 læs hø i fæstningen og have indseende med, at ingen korn el. proviant udsælges. Til den ende skal han lade antegne, hvor meget korn af hver slags der findes hos hver borger i byen. Herforuden skal han tilholde hver bonde til fæstningen at føre 1-2 læs ved, hvilket skal udvises dem i lenets skove, hvor det kan være mindst til skade. SkT, 9, 20. K.

Lige sådant brev fik fru Dorete Rosenkrantz om 400 læs hø i Malmø.

Hr. Knud Ulfeldt om 300 læs hø i Landskrone. Jacob Grubbe om 100 læs hø i Kristianopol. Hr. Ove Giedde om 300 læs hø til Helsingborg.

1) Efter brevet står: Hr. Axel Urup fik brev om at begive sig til Skåne for at gøre anordning m.m. og ej at komme til Odense, hvilket brev findes i Sjæll. Tegnelser, den 14. febr. 57.

15. febr. (Kbh.) Peter Kalthoff, tøjmaster, fik brev om at lade hr. Axel Urup være følgagtig af Tøjhuset gewehr og muniton, item arkelimestre og bøsseskytter, som han eragter nødvendigt til fæstningerne i Skåne. Sjt, 34, 19. K. Indl. 13. febr.

15. febr. (Kbh.) Frederik Urne fik brev om med forderligste og ringest mulige omkostning af lade reparere Jægergården ved Roskilde, således som den tilforn har været, på det den kan bruges til kongens hunde, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 19.

15. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om 1. At gøre den anordning, at fodfolket i Skåne går i fæstningerne for at arbejde på fortifikationen, så snart anordning om deres underholdning kan blive gjort. 2. Når hvert kompagni af de geworbne er 50 mand stærkt, er kongen tilfreds, at de må mønstres og bekomme deres mønstermåned, hvorom han har gjort anordning til landkommissarierne. 3. Han må lade rytteriet og fodfolket traktere efter den jyske anordning. Befalendes etc. SkT, 9, 20. K. Indl., se SkT 14. febr.

15. febr. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om 1. Af landekisten i Skåne efterhånden at lade hr. Axel Urup være penge følgagtig, når han begærer det, til kundskab el. andet, hvorpå kongens ordre ej så hastigt kan forskaffes i hans fravær til mødet i Odense. 2. Han må i lige måde betale de geworbne folks mønstermåned, når hvert kompagni er 50 mand stærkt. 3. Dersom det kræves, at rytteriet og fodfolket forlægges før kongens tilbagekomst, må de trakteres efter den jyske anordning, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 21. K. Indl., se SkT 14. febr.

15. febr. (Kbh.) Ove Skade fik brev om afslag i Nykøbing len. Følgende af kronens bønder i lenet har for kongen klageligen ladet andrage, hvorledes de næstforleden år har lidt stor misvækst på deres korn, så de ikke formår at udgive følgende af deres landgilde, såfremt de skal blive ved magt. Af OSs erklæring erfarer kongen, at det befindes såle-

des, og er tilfreds, at de må være forskånet for nævnte landgilde, be-
regnet fra Philippi Jacobi 1656 til årsdagen. Falsters Nørre h., Ønslev s.
og by: Peder Jensen, 3 skp. rug, 2 pd. byg, 3 mk.,¹ 13 skp. havre, 1 svin,
1 lam; Laurids Pedersen, 2½ mk. 8 sk., 3 skp. rug, 6 td. 2 skp. byg, 25
skp. havre, 1 svin, 1 skp. ærter, 1 lam, 1 gås; Niels Rasmussen Bog-
øgård, 2½ mk. 7 sk. 2 alb., 2 skp. rug, 1½ pd. 6 skp. byg, 2 skp. byg
B.T. [betydningen fremgår ikke], 18 skp. havre, 1 svin, 1 lam; Søren
Madsen, 4 mk. 2 sk. 2 alb., 4 skp. rug, 2½ pd. byg, 39 skp. havre, 1 skp.
ærter, 1 svin, 2 lam; Jørgen Lauridsen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 7 td. byg,
2 skp. byg B.T., 19 skp. havre, 1 svin, 1 lam, 2 høns; Peder Hansen, 1
pd. byg, 12 skp. havre; Rasmus Pedersen, 4 mk. 1 sk. 1 alb., 1 pd. byg;
Svend Nielsen, 2 pd. byg; Niels Madsen, 1 pd. byg. Boderup: Rasmus
Olufsen, 4 mk. 1 sk. 1 alb., 1 pd. byg; Mikkel Jørgensen, 4 mk. 1 sk. 1
alb., 1 pd. byg. Byskov: Niels Rasmussen Sylte, 2½ mk. 6 sk. 1 alb., 18
skp. havre, 1½ fjdg. smør, 1 svin, 1 læs græs; Peder Hansen skomager,
2½ mk. 6 sk. 1 alb., 24 skp. havre, 1½ fjdg. smør, 1 svin, 1 læs hør; Oluf
Pedersen Fønbo, 13 skp. havre, 1 høns, af 1 øde jord 12 skp. havre.
Klodskov:² Claus Frederiksen, 18 skp. havre, 1 fjdg. smør, 1 svin; Oluf
Pedersen, 18 skp. havre, 1½ fjdg. smør, 1 svin; Hans Rasmussen Refue
af 1 øde jord 1 pd. byg; Søren Albretsen Boesen, 1½ mk., 10 skp. hav-
re, 1½ ott. smør; Jørgen Madsen, 1 fjdg. smør, 1 fodernød, af 1 øde
jord 21 sk. 1 alb. Brarup s., Lundby: Hans Jensen smed, 3 mk. 1 sk., 1
pd. byg, 6 skp. havre; Niels Andersen smed, 3 mk. 1 sk., 2 pd. byg, 6
skp. havre, 4 skp. rug, 1 svin; Poul Nielsen Jyde, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug,
2 pd. byg, 6 skp. havre, 1 skp. ærter, 1 svin; Anders Laursen Hasel, 3
mk. 1 sk., 4 skp. rug, 1 skp. ærter, 1 pd. byg, 6 skp. havre, 1 svin, 1 lam;
Bo Nielsen, 1 pd. byg; Laurids Pedersen Palle, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 2
pd. byg, 6 skp. havre, 1 skp. ærter, 1 svin; Anders Lauridsen Kade, 3
mk. 1 sk., 4 skp. rug, 5 td. byg, 2 skp. havre, 1 svin, 1 lam; af 1 øde jord,
15 sk. 1 alb., 1 skp. rug, 7½ skp. byg, ½ skp. havre, ¼ svin, ¼ lam, ¼
gås, 5 æg; Laurids Pedersen Jyde af sin egen gd. og 1 jord, 3 mk. 16 sk.
1 alb., 4 skp. rug, 6 td. 1½ skp. byg, 2½ skp. havre, 1¼ svin, 1¼ lam,
1¼ gås, 25 æg, 1 læs hør; Rasmus Pedersen af sin egen gd. og 1 øde
jord, 3 mk. 6 sk. 1 alb., 5½ skp. rug, 6 td. 1½ skp. byg, 3 skp. havre, 1¼
svin, 1¼ lam, 1¼ gås, 25 æg, 1 læs hør; Oluf Hansen, 21 sk. 1 alb., 2 pd.
byg, 14 skp. havre, 1 svin, 1 lam; Jørgen Pedersen, 3 mk. 1 sk., 4 skp.
rug, 2 pd. byg, 6 skp. havre, 1 skp. ærter, 1 svin, 1 lam. Brarup: Chri-
sten Jensen, 2½ mk. 6 sk. 1 alb., 6 mk. fri penge, 1 pd. byg, 18 skp. hav-
re, 1 læs hør; Hans Rasmussen, 1 pd. byg, 6 skp. havre; Christoffer Niel-
sen, 2 mk. 18 sk., 6 mk. fri penge, 2 pd. byg; Hans Jørgensen, 6 td. byg,

11 skp. havre. Alstrup: Morten Olufsen, 3 mk. 1 sk., 16 skp. hvede, 2 skp. havre, 1 læs hø; Peder Nielsen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 2 pd. byg, 2 skp. havre, 1 læs hø; Rasmus Hansen Fønbo, 3 mk. 1 sk., 20 skp. hvede, 2 skp. havre, 1 læs hø; Peder Jensen, 3 mk. 1 sk., 20 skp. hvede, 2 skp. havre; Peder Olufsen Kiep, 14 skp. hvede; Peder Hansen Højgaard, 3 mk. 1 sk. 1 pd. byg, 2 skp. havre; Niels Rasmussen Skonning, 13 skp. havre; Niels Mikkelsen, 13 skp. havre; Hans Olufsen, 13 skp. havre; Rasmus Olufsen, 13 skp. havre; Niels Poulsen, 13 skp. havre; Hans Jensen, 1½ mk., 1½ pd. byg. Stadager s., Sundby: Claus Hansen, 1½ mk., 3 td. byg, 7 skp. havre; Rasmus Laursen, 1½ mk., 3 td. byg, 7 skp. havre; Hans Pedersen, 1½ mk., 7 td. byg, 5 skp. havre, 1 lam; Hans Olufsen Knudsen, 1½ mk., 1 pd. byg, 7 skp. havre; Hans Bertelsen Holst, 1½ mk., 7 td. byg, 9 skp. havre; Oluf Andersen Jyde, 1 pd. byg; Peder Hansen Schiøtte, 6 td. byg, 1½ mk.; Peder Boesen, 1 pd. byg; Oluf Bosen, 1 pd. byg; Christoffer Rasmussen, 3 td. byg. Kippinge s., Øster Kippinge: Peder Hansen Kiep, 6 mk. fri penge, 19 skp. havre, af 1 øde jord 1 td. byg; Niels Olufsen Schiøtte, 6 mk. fri penge, 2½ mk. 6 sk. 1 alb., 2 pd. byg, 19 skp. havre; Svend Laursen, 6 mk. fri penge, 2½ mk. 6 sk. 1 alb., 1½ pd. byg, 19 skp. havre; Hans Laursen snedker, 6 mk. fri penge, 19 skp. havre; Peder Christensen Jyde, 19 skp. havre; Rasmus Olsen af 1½ gd., 9 mk. fri penge, 5 td. byg, 1½ rd. fodernød, 1½ rd. gæsteri. Vålse s. og by: Morten Laursen 2 pd. byg, 12 skp. havre; 5 skp. rug, 6 mk. fri penge; Niels Hansen Smed d.U., 6 mk. 6 sk., 2 pd. byg, 12 skp. havre; Oluf Rasmussen, 6 mk. 6 sk., 2 pd. byg, 12 skp. havre; Hans Nielsen d. U., 6 mk. 6 sk., 2 pd. byg, 12 skp. havre, 1 skp. ærter; Hans Olufsen Dreng d. U., 6 mk. 6 sk., 2 td. byg, 12 skp. havre, 1 skp. ærter, 1 lam; Morten Olufsen, 7½ mk., 1 pd. byg, 2 skp. havre; Hans Pedersen, 6 mk. 6 sk., 5 td. byg, 12 skp. havre, 1 skp. ærter; Jens Hansen, 6 mk. 6 sk., 5 skp. rug, 5 td. byg, 12 skp. havre, 1 skp. ærter; Oluf Hansen, 1 td. byg. Egense: Rasmus Jensen, 6 mk. 6 sk., 5 skp. rug, 1 pd. byg, 12 skp. havre, 1 skp. ærter; Anders Nielsen, 6 mk. 6 sk., 5 skp. rug, 1 pd. byg, 12 skp. havre, 1 skp. ærter; Christoffer Rasmussen, 6 mk. fri penge, 3 pd. byg, 10 skp. havre; Niels Hansen skrædder, 1 pd. byg, 3 mk.; Hans Troelsen, 1 pd. byg, 3 mk.; Troels Jensen, 1½ pd. byg, 3 mk.; Rasmus Nielsen, 1 pd. byg, 4 mk. Nørre Vedby s. og by: Niels Jensen Øbo, 2½ mk. 1 sk. 1 alb., 4 skp. rug, 1 pd. byg; Laurids Rasmussen Ref, 2½ mk. 1 sk. 1 alb., 4 skp. rug, 1 pd. byg; Rasmus Pedersen Thue, 2 td. byg; Peder Andersen, 3 td. byg, 1½ mk.; Hans Rasmussen, 2 td. byg; Anders Hansen, 1 pd. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri; Jens Rasmussen Ref, 1½ pd. byg; Morten Pedersen, 2 pd. byg, 1½ mk.

Grimmelstrup: Rasmus Olufsen, 9 sk., 6 mk. fri penge, 1 pd. byg; Troels Olufsen, 6 mk. 13 sk., 1 pd. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri; Niels Pedersen Drager, 1 pd. byg, 18 skp. havre, 1 rd. fodernød. Egelev: Rasmus Nielsen, 6 mk., 1 pd. byg, $\frac{1}{2}$ rd. fodernød; Hans Pedersen, 2 pd. byg, 6 mk. Nørre Alslev s., Ravnsø: Hans Laursen, $1\frac{1}{2}$ mk., 6 mk., 6 td. byg, 13 skp. havre; Otte Rasmussen, 9 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 6 td. byg, 19 skp. havre; Peder Jensen, 9 mk., 4 skp. rug, 5 td. byg, 19 skp. havre; Christen Stub, 9 mk. 1 pd. byg, 12 skp. havre; Børge Pedersen, 9 mk., 7 td. byg, 19 skp. havre; Rasmus Stigel, 9 mk., $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 19 skp. havre; Anders Laursen, 19 mk., 4 skp. rug, 6 td. byg, 19 skp. havre; Rasmus Hansen d. U., 9 mk. 1 sk., 13 skp. havre, af 1 øde jord 1 pd. byg; Egbert Diriksen, 9 mk., 18 skp. havre; Poul Lauridsen, $1\frac{1}{2}$ mk 2 sk. 2 alb., 2 pd. byg, 12 skp. havre; Oluf Bosen, 6 mk., $1\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Hansen Houman, 4 mk. $2\frac{1}{2}$ sk., $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri. Nørre Alslev: Morten Rasmussen Ref, 2 td. byg, af 1 øde jord $9\frac{1}{2}$ skp. havre; Hans Pedersen Krøl, $1\frac{1}{2}$ mk. 1 sk., 4 skp. rug, 1 skp. havre; Peder Laursen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 4 pd. byg; Jens Poulsen, $1\frac{1}{2}$ mk., $3\frac{1}{2}$ pd. byg; Steffen Knudsen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 1 pd. byg; Anders Rasmussen, 13 skp. havre, af 1 øde jord $9\frac{1}{2}$ skp. havre; Rasmus Andersen, 13 skp. havre; Oluf Hansen, 2 td. byg; Niels Rasmussen, 3 pd. byg. Bødstrup:³ Peder Rasmussen, 2 td. byg. Nørre Kirkeby s. og by: Hans Pedersen, 6 mk. fri penge, $1\frac{1}{2}$ mk. 9 sk., $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 13 skp. havre; Niels Rasmussen, 5 td. byg, 14 skp. havre, 6 mk. fri penge; Jens Pedersen, 1 pd. byg, 14 skp. havre. Bannerup: Peder Pedersen, $1\frac{1}{2}$ mk., $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 13 skp. havre; Peder Olufsen, 6 td. byg, 10 skp. havre; Jeppe Olufsen, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri; Hellige Pedersen, 6 td. byg, 13 skp. havre; Simon Rasmussen, 2 td. byg, 7 skp. havre. Ravnstrup: Jesper Pedersen, 6 mk. fri penge, $3\frac{1}{2}$ mk. 3 sk. 1 alb., 6 td. byg; Rasmus Hansen, $2\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Nielsen, $1\frac{1}{2}$ pd. byg. Lommelev: Niels Jørgensen, 7 mk. 5 sk. 1 alb., 3 td. byg, 13 skp. havre; Jeppe Hansen, 7 mk. 6 sk. 1 alb., 1 pd. byg, 13 skp. havre; Jeppe Rasmussen, 7 mk. 6 sk. 1 alb., 1 pd. byg, 13 skp. havre; Jørgen Mortensen, 7 mk. 6 sk. 1 alb., 6 td. byg, 13 skp. havre; Peder Lauridsen Korder, 6 mk. 25 sk. 1 alb., 6 td. byg, 12 skp. havre; Oluf Rasmussen, 6 mk. 8 sk. 2 alb., $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 12 skp. havre; Ib Poulsen, 6 mk. 18 sk., 1 pd. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. moette[?]; Oluf Pedersen, 6 mk. 18 sk., 6 td. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri. Torkilstrup s., Gundslevmagle:¹ Hans Andersen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 2 pd. 6 skp. byg, 19 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 1 læs høg; Mads Andersen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 2 pd. byg, 19 skp. havre, af 1 øde jord 3 skp. byg; Mikkel Pedersen, 3 mk. 1

sk., 4 skp. rug, 1 td. byg, 18 skp. havre; Knud Hansen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 2 pd. 6 skp. byg, 19 skp. havre; Peder Nielsen, 3½ mk. 4 sk., 20 skp. havre, af 1 øde jord 3 skp. byg; Laurids Jørgensen, 3 mk. 4 sk. 1 alb., 4 skp. rug, 10 skp. byg, 18 skp. havre; Peder Hansen, 13 skp. havre, af en stuv 2 sk. 2 alb., 1 pd. 2 skp. byg, 12 skp. havre; Peder Jensen Staffensen d. U., 2 pd. byg, 12 skp. havre; Oluf Mortensen, 1 pd. byg; Niels Pedersen, 2 pd. byg; Rasmus Troelsen, 1 pd. byg; Laurids Hansen, 5 td. byg. Torkilstrup: Mads Pedersen, 1 pd. byg; Børge Hansen, 1½ sk. grot, 1½ pd. byg, 10 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 2 mk. fodernød; Rasmus Poulsen, 1 pd. byg, 1½ sk. grot, 2 td. havre, 1 lam, 2 høns, 2 mk. fodernød. Sullerup: Peder Børgesen, 13 skp. havre; Jeppe Pedersen, 1½ mk., 3 td. byg, 13 skp. havre; Rasmus Pedersen Strib, 1½ pd. byg, 1½ mk. 6 sk. 1 alb., 1 rd. gæsteri. Dukkerup: Rasmus Pedersen, 7½ mk., 2 td. havre; Oluf Nielsen, 1½ mk., 3 pd. byg, 12 skp. havre. Skørringe: Mikkel Andersen, 1 pd. byg, 1 rd. fodernød; Hans Pedersen, 2 pd. 8 skp. byg, 2 skp. biskopsbyg, 1 lam, 2 høns, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Hans Henningsen, 1 pd. byg, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Oluf Rasmussen, 2 pd. 10 skp. byg, 1 lam, 1 skp. havre, ½ rd. fodernød; Anders Pedersen, 1½ pd. byg, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Mikkel Laursen, 5 td. byg, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Jørgen Lauridsen, 2 pd. 10 skp. byg, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Rasmus Nielsen Jyde, 2 pd. 10 skp. byg, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Jørgen Madsen Væver, 2 pd. 10 skp. byg, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Henning Mortensen, 1½ pd. byg, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Poul Sørensen, 2 pd. 10 skp. byg, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød; Rasmus Jeppesen, 6 skp. havre. Tårup: Rasmus Jensen Væver, 1½ mk., 2 td. byg; Morten Pedersen, 30 sk., 6 td. byg; Jens Laursen, 1½ pd. byg, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri; Laurids Rasmussen, 6 td. byg, 12 skp. havre; Jørgen Rasmussen, 1½ mk., 6 td. byg; Jens Rasmussen, 8 skp. byg. Gundslev s., Skerne: Jens Laursen, 1½ pd. byg; Peder Laursen, 12 skp. havre; Laurids Pedersen, 1½ pd. byg; Rasmus Simonsen, 1½ mk. 2 sk., 1 pd. byg, 13 skp. havre, 1 lam; Jørgen Knudsen, 1½ mk., 2 pd. byg; Hans Rasmussen Brun, 1½ mk., 1½ pd. byg; Mikkel Hansen Bosen, ½ pd. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri; Rasmus Rasmussen, 2 pd. byg, 18 sk. innpenge, 1 rd. fodernød, 1 skp. havre. Gundslev: Hans Pedersen d. U., 1½ mk., 1½ pd. 4 skp. byg, 12 skp. havre; Peder Hansen Brun, 1½ mk., 2 td. 4 skp. byg; Peder Laursen Knudsen, 1½ mk., 1 pd. byg; Morten Eliassen, 3 td. byg; Jens Lauridsen Kore, 1½ mk., 2 pd. 4 skp. byg; Rasmus Hansen Henningsen, 1½ mk., 2 td. byg, 2 td. havre; Peder Hansen Lollik, 1 pd.

4 skp. byg, 1 td. havre; Laurids Hansen Thruind, 1½ mk., 1 pd. byg, Rasmus Hansen Smed, 1½ mk., 1½ pd. 4 skp. byg, 12 skp. havre, 2 lam, 2 høns; Jørgen Jensen, 1½ mk., 2 td. byg, 1 td. havre; Peder Hansen Knegt, 1½ mk., 1½ pd. 4 skp. byg, 12 skp. havre, 2 lam, 2 gæs, 4 høns; Hans Rasmussen, 1½ mk., 1½ pd., 4 skp. byg, 12 skp. havre, 1 høns; Hans Mogensen, 2 mk., 1½ pd. 4 skp. byg, 1 td. havre, 2 lam; Laurids Pedersen, 1½ mk., 2 td. byg, 2 lam, biskopstiende af de 2 øde gde, 1 td. byg, 1 td. havre. Skovby: Bent Hansen, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 lam; Peder Olufsen, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 lam, 1 gås, 1 skp. havre, 20 æg., 2 mk. gæsteri, 3 mk. kopenge; Mikkel Jensen, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 skp. havre; Jeppe Laursen, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 lam, 1 skp. havre; Jørgen Laursen Mortensen, 6 mk. 4 alb., 1 ott. smør, 1 lam, 1 skp. havre; Mikkel Hansen, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 lam, 1 skp. havre; Morten Hansen, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 lam, 1 skp. havre; Rasmus Pedersen d. U., 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 lam; Hans Lauridsen, 6 mk., 4 alb., 1 fjdg. smør, 1 lam, 1 skp. havre; Anders Hansen, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør; Rasmus Laursen d. U., 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør; Anders Hansen foged, 6 mk. 4 alb., 1 fjdg. smør. Eskilstrup s. og by: Peder Pedersen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 1 pd. byg; Christen Jørgensen, 3 mk. 1 sk., 4 skp. rug, 4 td. byg; Mads Rasmussen, 8 sk. 2 alb., 1 pd. byg, 6 skp. havre, af 1 øde jord 3 td. 2 skp. byg; Mads Jørgensen, 12 sk. 2 alb., 7 td. byg, 12 skp. havre, af 1 øde jord 9 sk., 3½ td. byg, 6 skp. havre; Simon Rasmussen, 17 sk. 2 alb., 7 td. byg, 12 skp. havre, af 1 jord 9 sk., 4 td. byg, 6 skp. havre. Oustrup: Rasmus Hansen Jonsen, 2 td. byg. Stødstrup: Hans Andersen, 2 pd. byg, 18 sk. innepenge, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri; Rasmus Nielsen Pale, 3 pd. byg, 18 sk. innepenge, 1 lam, 1 skp. havre, 1 rd. fodernød, 21 sk. 1 alb. gæsteri. Sørup: Niels Markvorsen af Sørup jord, 2 td. byg, 1 gildet vædder; Hans Rasmussen, 1½ mk., 1 pd. byg, 13 skp. havre, af Såderup jord, 2 td. byg, 1 gildet vædder. Lillebrænde s. og by: Peder Pedersen, 2 pd. byg, 1 mk. fodernød, 1 rd. gæsteri; Niels Nielsen, 6 td. byg, 2 skp. ærter, 2 mk. fodernød; Jens Hansen og Oluf Hansen, 3 td. byg, 2 skp. ærter, 2 mk. fodernød; Jens Hansen, 1 pd. byg, 2 skp. ærter, 2 mk. fodernød. Barup: Mikkel Jensen, 2 mk. 4 sk., 1 pd. byg, 1 skp. havre; Laurids Sørensen, 6 td. byg, 1 skp. havre; Peder Sørensen, 7 td. byg, 1 skp. havre. Tvedegård: Oluf Pedersen, 1 rd., 1 pd. byg. Maglebrænde s. og by: Knud Laursen, 1 td. havre; Niels Laursen, 11 sk., 2 pd. byg, 15 skp. havre, 1 rd. fodernød; Henning Jacobsen, 11 sk., 1½ pd. byg, 15 skp. havre, 1 rd. fodernød; Jørgen Christensen, 2½ mk. 2½ sk., 6 td. byg, 2 skp. havre. Fjenstrup:⁵ Severinus

Hansen, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Hans Rasmussen, 1 pd. byg; Jens Jeppesen, 1 pd. byg, 18 sk., 1 rd. fodernød. Stangerup: Rasmus Andersen, 1 mk. 4 alb., 7 td. byg, 12 skp. havre. Tingsted s., Stubberup: Mikkel Laursen, 25 sk., 4 skp. rug, 1 pd. byg; Rasmus Olufsen, 4 mk. 4 alb., 1 pd. byg, 1 skp. havre; Laurs Kobernauff, 1 pd. byg. Bruntofte: Laurs Mikkelsen, 29 sk., 4 skp. rug, 29 skp. havre, 1 skp. ærter, 1 svin; Peder Nielsen, $\frac{1}{2}$ pd. byg, 2 td. havre, 1 skp. ærter, 1 svin. Tåderup: Jon Rasmussen, $2\frac{1}{2}$ mk. 5 sk., 24 skp. havre; Mikkel Jensen, 3 pd. byg; Oluf Madsen, $1\frac{1}{2}$ ort; Peder Christensen, som har antaget 1 øde gd., 13 skp. havre, 3 mk. møllepenge. Falsters Sønder h., Horbelev s., Bregninge: Hans Madsen, 1 pd. byg; Anders Ibsen, 2 td. havre, 2 td. rug. Horbelev: Oluf Hansen Pust, 1 pd. byg, 12 skp. havre; Rasmus Laursen, 2 td. byg, 7 skp. havre; Oluf Degn, $1\frac{1}{2}$ pd. byg; Rasmus Kiøling, 1 pd. byg, 7 skp. havre; Rasmus Jensen, 3 td. byg; Søren Clausen, 3 td. byg, 9 skp. havre, 1 rd. fodernød; Niels Olufsen Skrædder, 2 td. byg. Grimmelstrup: Mads Nielsen, 2 td. byg, 8 skp. havre; Peder Andersen Skrædder, 2 mk. 1 sk., 2 td. byg, 8 skp. havre. Særslev:⁶ Hans Pedersen, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, $\frac{1}{2}$ rd. gæsteri; Rasmus Madsen, 1 mk. 2 sk., $\frac{1}{2}$ rd. gæsteri, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, $1\frac{1}{2}$ skp. havre; Jens Nielsen, 2 mk. 4 sk., 3 pd. byg, 2 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 3 høns, af 1 øde jord 6 skp. havre; Jørgen Mortensen, 2 mk. 4 sk., $\frac{1}{2}$ rd. gæsteri, 1 pd. byg; Henning Poulsen, 1 pd. byg; Rasmus Andersen, 1 pd. byg. Nørre Tostrup: Christen Hansen af den gd., han påbor og 1 øde jord, 9 sk., $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 1 skp. havre, 1 lam, 2 høns; Niels Andersen, 6 td. byg, 11 skp. havre; Anders Rasmussen, 1 pd. byg, 11 skp. havre; Niels Pedersen, 1 pd. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri. Melse: Laurids Rasmussen, 2 td. byg, 13 skp. havre, Hans Olufsen, 6 td. byg, 13 skp. havre; Jørgen Nielsen, 1 td. byg; Hans Hansen Palle, 2 td. byg, 14 skp. havre. Horreby s. og by: Anders Hansen Schiøtte, 2 mk. 3 sk. 1 alb., 1 pd. byg, 10 skp. havre; Jens Lauridsen, 6 td. byg, 2 td. havre; Mikkel Rasmussen, 2 pd. byg, 11 skp. havre, 2 sk. grot, 1 gås. Eget:⁷ Niels Pedersen, 2 mk. 3 sk. 1 alb., 2 pd. byg, 13 skp. havre; Laurids Henningsen, 2 mk. 3 sk. 1 alb., $2\frac{1}{2}$ pd. byg, 13 skp. havre, 1 lam; Hans Nielsen, 2 mk. 3 sk. 1 alb., $2\frac{1}{2}$ pd. byg, 13 skp. havre, 1 lam; Hans Pedersen, 2 mk. 3 sk. 1 alb., $2\frac{1}{2}$ pd. byg, 13 skp. havre. Systofte s. og by: Hans Olufsen skomager, 1 pd. byg. Hullebæk: Mikkel Pedersen, 12 skp. havre, 1 rd. fodernød; Mads Jensen, 13 skp. havre; Peder Hansen Grimmer, 13 skp. havre; Jørgen Madsen, $1\frac{1}{2}$ mk., 4 td. byg, 12 skp. havre. Bjørup: Jeppe Hansen, 4 td. byg, 1 td. havre, 18 sk. Falkerslev s. og by: Jørgen Laursen, 1 pd. byg; Jens Olufsen, 3 td. byg; Jørgen Pedersen, 1 pd. byg, 2 td. havre; Frands Andersen, 5 td. byg, 5 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 1

skp. havre; Jens Jeppesen af 1 øde jord til hans egen gd., 3 pd. byg, $3\frac{1}{2}$ mk. 3 sk., $1\frac{1}{2}$ mk., $1\frac{1}{2}$ rd. fodernød, 2 skp. havre. Virket: Rasmus Pedersen Tærsker, 1 pd. byg; Rasmus Pedersen, 2 pd. byg, 12 skp. havre; Oluf Jensen Busche, 19 sk. 3 pen., $2\frac{1}{2}$ pd. byg, 12 skp. havre; Anders Laursen, 2 pd. byg, 12 skp. havre; Peder Rasmussen, 2 sk. grot, 2 pd. byg, 13 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 2 høns; Rasmus Olufsen, 4 td. byg, 13 skp. havre; Jens Nielsen, 18 sk. innepenge, 2 pd. byg, 10 skp. havre; Bertel Davidsen, 1 pd. byg, 3 td. havre, 1 rd. fodernød, $1\frac{1}{2}$ mk. erridspenge; Jens Laursen, 2 pd. byg, 4 mk. Truelstrup: Rasmus Laursen, 1 pd. byg. Nørre Ørslev s. og by: Rasmus Nielsen Slente, 13 skp. havre; Morten Nielsen Hare, 2 mk. 2 sk., 1 pd. byg; Niels Andersen Bunde, 2 mk. 4 sk., 1 pd. byg; Niels Olsen, 2 mk. 3 sk., 2 pd. byg, 1 skp. havre, 1 høns; Morten Nielsen, 2 td. byg; Jens Laursen, $1\frac{1}{2}$ mk., 5 td. byg, 1 td. havre; Henrik Jacobsen, $1\frac{1}{2}$ mk., $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 6 skp. havre; Oluf Madsen Thorsen, 1 pd. byg, 6 skp. havre. Listrup: Hans Mikkelsen, $1\frac{1}{2}$ mk. 6 sk., 3 pd. byg, 1 skp. havre, 1 høns; Jens Jeppesen, 3 td. byg; Niels Christoffersen, 18 sk., 2 pd. byg, 12 skp. havre, $\frac{1}{2}$ lam, $\frac{1}{2}$ gås, 1 høns. Sønder Kirkeby s. og by: Peder Nielsen Jyde, $1\frac{1}{2}$ mk., 2 td. byg. Egebjerg:^a Henrik Nielsen, $1\frac{1}{2}$ mk., 2 td. byg, 16 skp. havre; Hans Pedersen Jyde, $1\frac{1}{2}$ mk., 1 pd. byg, 16 skp. havre. Morten Pedersen, $1\frac{1}{2}$ mk., 1 pd. byg, 16 skp. havre; Rasmus Lauridsen, $1\frac{1}{2}$ mk., 1 pd. byg, 16 skp. havre; Peder Henriksen, $1\frac{1}{2}$ mk., 2 pd. byg, 16 skp. havre; Oluf Nielsen, 2 td. byg, 16 skp. havre; Hans Pedersen, $1\frac{1}{2}$ mk., 3 td. byg, 16 skp. havre; Niels Lauridsen, $1\frac{1}{2}$ mk., 3 td. byg, 16 skp. havre. Sønder Alslev s. og by: Rasmus Pedersen Kærling, 6 td. byg; Mikkil Madsen, 1 pd. byg; Hans Laursen Kibel, 2 td. byg; Hans Pedersen, 3 td. byg, 13 skp. havre. Korselitse: Rasmus Jensen, 1 pd. byg, 4 skp. havre. Idestrup s., Sønder Vedby: Rasmus Jeppesen, 20 sk., 5 skp. rug, 2 td. byg, $\frac{1}{2}$ ko; Peder Olufsen, 4 mk. 2 sk., 1 pd. byg, 1 skp. havre; Christoffer Jacobsen, 4 mk. 2 sk., 3 td. byg, 1 skp. havre; Mads Nielsen, $2\frac{1}{2}$ pd. byg, 1 skp. havre; Jens Olufsen, 3 mk. 6 sk., 2 pd. byg; Rasmus Pedersen, 6 skp. havre; Mikkil Olufsen, 6 td. byg, 4 mk. Ourupgård: Niels Jensen, 1 pd. byg. Sønder Ørslev: Hans Mikkelsen, 6 td. byg; Jacob Jacobsen, 3 td. byg. Hillestrup: Morten Lauridsen, 5 td. byg, 12 skp. havre; Mikkil Nielsen, 5 td. byg, 12 skp. havre; Laurids Jeppesen, 3 td. byg, 12 skp. havre. Ulslev: Laurids Pedersen Øsen, 1 pd. byg; Hans Laursen, 6 td. byg; Hans Laursen Klage, 26 skp. havre; Oluf Tønnesen, 12 skp. havre; Mads Andersen, 6 td. byg, 2 td. havre; Peder Andersen, 2 td. byg, $\frac{1}{2}$ rd. fodernød, 2 td. havre. Elkenøre: Oluf Mortensen, 6 td. byg, 26 skp. havre, $\frac{1}{2}$ ko, 2 lam; Jens Rasmussen, 1 pd. byg, 10 skp. havre; Hans Pe-

dersen Kølning, 5 skp. rug, 2 pd. byg, 21 skp. havre, $\frac{1}{2}$ ko, 2 lam; Anders Bosen, 5 skp. rug, 1 pd. byg, 3 td. havre, $\frac{1}{2}$ ko, 2 lam; Mikkel Jeppesen, 5 skp. rug, 6 td. byg, 26 skp. havre, $\frac{1}{2}$ ko, 2 lam, 1 læs hø; Oluf Pedersen, 5 skp. rug, 5 td. byg, 20 skp. havre, 1 skp. ærter, $\frac{1}{2}$ ko, 2 lam, 1 læs hø; Anders Pedersen, 5 skp. rug, 1 pd. byg, 3 td. havre, 1 skp. ærter, $\frac{1}{2}$ ko, 2 lam, 1 læs hø; Rasmus Olufsen, 5 skp. rug, 1 pd. byg, 5 td. havre, 1 skp. ærter, $\frac{1}{2}$ ko, 2 lam, 1 læs hø. Sillestrup:⁹ Rasmus Olufsen, 4 td. byg, 5 skp. rug, $\frac{1}{2}$ ko, 1 læs hø. Stovby: Thomas Pedersen, 2 pd. byg, 12 skp. havre; Poul Hansen, 4 mk. 2 sk., 2 pd. byg, 1 skp. havre; Hans Olufsen skrædder, 4 mk., 1 pd. byg. Tjæreby: Jon Andersen, $3\frac{1}{2}$ mk. 6 sk., 2 pd. byg, 14 skp. havre, 2 lam, af Sønder Ladegårds jord $2\frac{1}{2}$ kur.dl. 29 sk., 27 sk. svinepenge; Oluf Korre, $2\frac{1}{2}$ mk. 6 sk., 2 td. byg, af Sønder Ladegårds jord 3 kur.dl. Karleby s. og by: Oluf Pedersen, 3 td. byg, 2 td. havre; Morten Lauridsen, 1 pd. byg, 2 td. havre; Hans Pedersen Køl, 1 pd. byg, 2 td. havre. Tunnerup: Peder Rasmussen, 6 td. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri; Peder Andersen Krøl, 6 td. byg, 1 rd. fodernød, 1 rd. gæsteri. Åstrup s., Moseby:¹⁰ Oluf Hansen Skytte, 3 mk. 4 sk., 3 mk. gæsteri, 1 pd. byg; Peder Lauridsen, 3 mk. 4 sk., 3 sletmk. gæsteri, 2 td. havre; Hans Nielsen Blegind, 4 td. byg, 2 td. havre; Peder Hansen Skytte, $\frac{1}{2}$ sk. grot, 2 td. byg, $12\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{2}$ lam, $\frac{1}{2}$ gås. Åstrup: Hans Jensen Clausen, 1 mk., 2 pd. byg, 13 skp. havre, 1 lam, 2 høns; al byen af Dalby jord, som er øde, 2 td. byg. Vejringe: Laurs Hansen Brøgger, $2\frac{1}{2}$ mk. 6 sk. 2 alb., 1 pd. byg, 7 skp. havre, 1 høns; Rasmus Pedersen Østen, $2\frac{1}{2}$ mk. 6 sk. 2 alb., 6 td. byg, 7 skp. havre; Jeppe Poulsen, $2\frac{1}{2}$ mk. 6 sk., 1 pd. byg; Mikkel Hansen, $2\frac{1}{2}$ mk. 2 alb., 1 pd. byg, 7 skp. havre; Peder Rasmussen Sørensen, $1\frac{1}{2}$ mk. 6 sk. 1 alb., 1 pd. byg, 7 skp. havre; Daniel Jeppesen, 13 skp. havre; Peder Poulsen, 6 skp. havre; Peder Nielsen, $20\frac{1}{2}$ sk., 2 pd. byg, $\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{2}$ lam, $\frac{1}{2}$ gås; Peder Hansen Graver, 1 pd. byg; Jens Nielsen, 23 sk. 1 alb., 3 td. byg, $3\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{2}$ høns. Hesnæs: Laurs Andersen Kat, 6 mk.; Hans Rasmussen Stang, 6 mk.; Thomas Christoffersen, 6 mk. Næs: Niels Laursen, 1 fjdg. smør; Laurs Jensen, 1 pd. byg, 6 skp. havre, 1 lam, 2 høns; Hans Laursen Smed, 6 skp. havre, 1 lam, 2 høns; Rasmus Hansen, 2 sk. grot, 1 pd. byg, 6 skp. havre, 1 lam, 2 høns, 1 lam for skovleje. Ore: Hans Mortensen af sin egen gård og 1 øde jord, er afbrændt, 15 sk. kopenge, $1\frac{1}{2}$ skp. havre, 3 ott. smør, $1\frac{1}{2}$ lam, $1\frac{1}{2}$ høns; Poul Hansen, 1 fjdg. smør; Laurs Andersen, 1 pd. byg, 1 td. havre. Gedser:¹¹ Anders Jensen af Veggerløse jord, 1 pd. byg; Jens Mikkelsen, 2 td. byg; Laurs Mortensen, 1 td. byg; Rasmus Hansen d. U. i Rabjerg, 2 td. byg; Jørgen Jensen i Marrebæk, 1 td. byg; Rasmus Rasmus-

sen d. Æ., 1 pd. byg, 13 skp. havre; Oluf Pedersen Krøl, 2 td. byg. Brusserup: Hans Lauridsen, 1 td. byg; Hans Rasmussen, 2 td. byg; Laurids Rasmussen, 6 td. byg; Jens Laursen Kiempe, 5 td. 2 skp. byg; Oluf Pedersen, 3 td. byg; Jens Christensen, 9 td. byg. Skelby s. og by: Hans Friis Østen, 3 td. byg; Hans Jensen Degn, 9 td. 2½ skp. byg, 5 skp. hvede. Stavreby: Peder Hansen Augesen, 1 pd. byg; Peder Hansen Kiemp, 10 skp. byg; Rasmus Troelsen, 1 pd. byg; Hans Laursen Skrædder, 2 td. byg; Jep Pedersen, 1 pd. byg. Gedesby s. og by: Rasmus Jensen Juul, 2 td. byg; Claus Pedersen, 1 pd. byg; Peder Jespersen, 6 td. 5 skp. byg; Jeppe Madsen, 2 td. byg; Peder Hansen Juul, 13 td. 1½ skp. byg; Oluf Jørgensen Ryhe, 2 td. byg, Jens Pedersen Rasch, 3 td. byg. Det skal blive ham godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 130. K. Orig. i Nykøbing lensrgsk. Incl. 12. febr.

1) Teksten har i de fleste tilfælde foran mk.-tegnet et *r* for *rigsmk.*, men dette er her udeladt. 2) Kopibogen har *Clangschouf*. 3) Kopibogen har *Biørstrup*. 4) Kopibogen har *Gundtæmagle*. 5) Kopibogen har *Findstrup*. 6) Kopibogen har *Siersløf*. 7) Kopibogen har *Eiget*. 8) Kopibogen har *Eigebiere*. 9) Kopibogen har *Siellestrup*. 10) Kopibogen har *Maarssbye*. 11) Kopibogen har *Giedtzøer*.

15. febr. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om så snart muligt at lade mest muligt af alt landfolket til hest og fods udmarchere til de tidl. befalede steder. På det de bedre kan komme ud, skal han tilskrive adelen i Nørrejyll. indtil videre anordning at lade deres soldater indlægge i fæstningen Frederiksodde, så vidt som er fornødent til dens defension. Kan adelens ikke så hastigt komme dér, skal han kommandere det fynske landfolk dertil, indtil adelens kan komme. Dermed etc. JT, 14, 11. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

16. febr. (Kbh.) Mogens Krag, oberstlt. til fods, og Otte Lindenov, ritmester, fik pas i deres officersbestillinger. MK forårsages ofte at rejse ml. kvartererne i Danmark. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, at forskaffe ham 2-3 bøndervogne med heste og frie færger over færgestederne, så han kan komme af sted uden ophold. Ladendes etc. SJR, 24, 11. K.

Item fik OL samme pas, så ofte han rejser i sin ritmesterbestilling i Danmark, om at forskaffe 2-3 bøndervogne.

16. febr. (Kbh.) Roskilde kapitel fik brev anlangende, at nogle af deres tjenere skal hjælpe Abrahamstrups bønder med at age ved. Det er befaleet med forderligste på nuværende føre, at der i kronens skove under Abrahamstrup skal hugges 1.000 læs ved. Det kan ikke ske så snart, som det behøves. Adressaterne skal tilholde kapitlets tjenere i Horns

h. at hjælpe kronens tjenere med at hugge, sønderslå og levere det ved stranden. Sjt, 34, 20. K.

16. febr. (Kbh.) Frederik Urne, Jørgen Seefeld, Lützow og hr. Mogens Kaas' arvinger fik breve anlangende hertug Ernst Günthers rejse til Odense. De skal efter den af kongen underskrevne rulle forskaffe ham og suite fornødne vogne med heste gennem lenet og defrayere ham. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 20. K. Orig. i Roskildegård lensrgsk.

16. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at Frederik Viereck uden betaling må bekomme det gods, som de efter kongens forrige befaling har anslaget, for det, som det kan andrage højere end den 4. post i hans fordring. Sjt, 34, 20. K. Orig. i DKanc. B 179k. Indl. udat.

16. febr. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om som proviantkommissarius at have inspektion med viktualierne i Skåne så vidt vedkommer militien og fæstningerne. Kongen vil, når han kommer tilbage, resolve på den besoldning, som han skal nyde derfor. SkT, 9, 21. K.

16. febr. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om, at Knud Giedde under sit kompagni må bekomme de forordnede præste- og fogedheste i hans len. SkT, 9, 22. K. Indl. 15. febr.

16. febr. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om, at Christoffer Giedde må få 50 mand, som OG selv skal udskrive, af det unge mandskab til at oprette sit kompagni i Helsingborg len. SkT, 9, 22. K.

16. febr. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om 12 palisader til fæstningen af hver gård, foruden forrige, imod forskånsel for fyrrebjælker. SkT, 9, 22. K.

16. febr. (Kbh.) Erik Krag fik brev om med forderligste ved Herrisvad Klosters bønder at lade hugge 100 ege i skovene, hvor det kan være mindst til skovskade, hvilke han skal lade udføre, efter at de er skåret. SkT, 9, 22. K.

16. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at kompagnierne i Skåne efter hans forslag gøres på 90 mand til hest og 18 ryttere til fods, og officerer skal bestilles dertil efter det forslag, som er overskikket af hr. Anders Bille. Befalendes etc. SkT, 9, 23. K.

17. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at befale, at Steffen Thim med forderligste skal begive sig til Kristianstad at kommandere dér, og oberstlt. Hoffmand i hans sted begive sig til fæstningen Helsingborg. SkT, 9, 23.

18. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at godtgøre Christoffer Diricksen i Frederikstad 6 pct. i rente af det, som han i sidste svenske fejde befindes at have forstrakt officererne i Norge. Sjt, 34, 20. Orig. i DKanc. B 179k.

18. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at Frederikstads indvånere må være fri for odelsskat i 3 år. De har tilforn, dat. 29. april 1652, bekommet bevilling til i 3 næstfølgende år at være fri for al skat. Kongen er tilfreds, at de efter begæring må være fri for odelsskat af deres jordegods i værende 3 år. Sjt, 34, 20. K. Orig. i DKanc. B 179k.

18. febr. (Kbh.) Henrik Müller fik ordre om at komme til Odense. Udt. i Sjt, 34, 21. K.

18. febr. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at komme til møde i Odense. Dog skal han gøre den anordning, at kongens befalinger til ham bliver efterkommet og ordonnansryttere i hans fraværelse bestilt på alle poster, på det man kan have kundskab om alt. Dermed etc. JT, 14, 12. K.

19. febr. (Kbh.) Bevilling til opsættelse af Rønnov Billes begravelse til den 17. marts. Forbydendes etc. Sjr, 24, 11.

19. febr. (Kbh.) Herredagsbreve, at herredag holdes i Kbh. 11. maj førstkommende. Nævnt i Sjt, 34, 21. Orig. i DKanc. B 165a; i Odensegård lensark., LAO (til undersåtterne og til Sivert Urne). K (4).

19. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at hjælpe Peter Bredal, skibskaptajn, til rette. Hvad PB har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. Kongen oprejser sagen. Sjt, 34, 21.

19. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om igen af først indkommende penge fra de til hofstaten forordnede toldsteder at gøre sig betalt for det, han kan have at forstrække til kongens rejse til Odense og ellers til hofbetjentene. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 21. K.

19. febr. (Kbh.) Kaj Lykke fik befordringspas til nogle heste i Skåne. Han har for kongen ladet andrage, at han er til sinds at lade købe en del heste i Skåne til oprettelse af sit regiment. Fogeder, embedsmænd o.a. befales at skaffe hans tjenere, som fremfører hestene, en bondevogn og ved given lejlighed fri færger. SkR, 6, 446.

19. febr. (Kbh.) Fru Dorete Rosenkrantz fik brev om at forskaffe hr. Axel Urup logement på Malmøhus, da kongen har befalet ham at have inspektion med militien i Skåne. SkT, 9, 23. K.

20. febr. (Kbh.) Peter Kalthoff, tøjmester, fik brev om på oberst Kjeld Langes vegne at levere oberstlt. Mogens Krag over- og undergewehr til 1.200 mand, nemlig 750 musketter og banteler, 360 piker, 56 hellebarder, 1.160 kårder og gehæng, desligeste nogle knipper lunter og krudt til at eksercere folket med, nok trommer, tagende hans bevis at svare KL. Sjt, 34, 21. K.

20. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at Rasmus Andersen, skriver på Malmøhus, må udskibe noget korn ved Malmø. RA har for kongen ladet andrage, at han var begyndt at lade en skude med korn dér, førend kongens forbud er ankommet, hvoraf endnu resterer 400 td. byg. Han begærer, at måtte indskibe det, så han ej skal komme i for-gæves omkostning med fragt o.a. Kongen er tilfreds, at han denne ene gang må lade den på reden liggende skude. Dog skal han efter egen erbydelse forpligte sig mod AU til i foråret at forskaffe lige så meget el. mere igen. Befalendes etc. SkT, 9, 23. K. Indl. 19. febr.

20. febr. (Kbh.) Hr. Gregers Pedersen, sognepræst til Flemløse, fik efter begæring frihed for skat i 3 år for skade ved ildebrand, beregnet fra den tid, hans præstegård brændte. FR, 6, 302. Indl. 31. marts 1655 og 6. febr.

23. febr. (Odense)¹ Antvorskovs bønder på Reersø² fik konfirmation af brev. De har begæret stadfæstelse af kongens farfars pergamentsstadfæstelsesbrev over nogle benådninger, forskånsel og frd., som kongens farfar og far har givet dem om deres landgilde o. a. rettighed. Kongen stadfæster dette. Forbydendes etc. Sjr, 24, 11. K. Indl. 19. febr.

1) I margenen står, noget forskåret: [Ba]ltzer [Sec]kmans []krifft [1]676 19. Feb. 2) Kopibogens overskrift har *Reersborg!*

23. febr. (Odensegård) Christen Olsen og Oluf Olsen fik konfirmation af nogle tiender. Hos kongen er søgt om konfirmation af et fæstebrev udgivet af Ulrik Christian Gyldenløve, lyder: UCG vitterliggør, at han til CO og OO har stedet og fæstet K.M.s anpart af korntienden af Romlund s., Fiskbæk s. og Vorde s. i Nørlyng h., som deres far, Oluf Byrgesen i Boeler, godvilligen har opladt. De skal nyde dem deres livstid og så længe, én af dem lever, dog med kondition, at de årligen inden fastelavn senest på Hald Slot, el. hvor det befales, af Romlund s. yder 3 td. rug, 2 td. byg, af Fiskbæk s. 2 td. rug, 1½ td. byg og af Vorde s. 4 td. 6 skp. rug og 4 td. 6 skp. byg i godt, ustraffeligt korn og ellers forholder sig efter K.M.s frd. Sognemændene bydes at rette sig efter at leve dem tienden i kærven, såfremt de ikke vil straffes. [Kbh. 22. dec. 1656]¹. L.S. UCG. Kongen konf. dette. Forbydendes etc. JR, 13, 5. Indl. 22. dec. 1656 (orig. fæstebrev) og 18. febr.

1) Dateringen efter orig.

23. febr. (Odensegård) Erik Juel, hr. Mogens Sehested og Christoffer Friis' begravelser må opsættes så længe, deres arvinger begærer det. Udt. i JR, 13, 6.

23. febr. (Odensegård) Bispen i Ribe fik brev om at prædike over hr. Mogens Sehested. Kongen er tilfreds, at han forretter gudstjeneste til ligprædiken over afd. MS. JT, 14, 12. Orig. (m. udat. Indl.) i C 4-252 Ribe bispeark., LAV.

Lige sådant brev fik bispen i Ålborg om at prædike over Erik Juel.

24. febr. (Odense) Henrik Sehested, oberst til hest, fik brev om at måtte udføre 200 heste til sin hvervning. Kongen bevilger, at HS til sit regiments oprettelse må tilforhandle sig 200 heste og udføre for den tilbørlige told. Sjr, 24, 12.

24. febr. (Odense) Johan von Acken fik brev om at måtte udføre 24 heste. Kongen bevilger dette denne ene gang, eftersom erfares, at JvA, førend forbud om hestes udførsel er udgået, har fragtet en skude til at overføre dem til Amsterdam. Dog skal tilladelsen leveres til toldereren, hvor hestene bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. Sjr, 24, 12. K. Orig. i DKanc. B 165b. Indl. 18. febr.

24. febr. (Odense) Peter Kalthoff fik brev om med den Christoffer Lindenov forordnede galiot til Frederiksodde at forskikke 2.000 musketter med banteler og tilbehør, 1.200 ryttervåben, forstykker, rygstykker og potte, 1.200 rytterbanteler med remme, 1.000 el. 2.000 halve piker, 200 sidegewehr med tilhørende gehæng med en del munition af krudt og bly, så meget, som kan mistes, og tage tøjmasterens bevis. Sjt, 34, 21. K. Incl. 24. febr.

24. febr. (Odense) Christoffer Lindenov fik ordre om at skaffe en galiot til Frederiksodde med førbemeldte gewehr. Udt. i Sjt, 34, 22. K.

24. febr. (Odensegård) Rigens marsk og rigens råd i Fyn fik brev om at erklære sig om Frands Brockenhuus' laufplads i Fyn. FB begærer at måtte bekomme sin laufplads i Odense og Assens til de ryttere, som han har lovet at hverve. Adressaterne skal erklære, om de eragter, at han kan bevilges dem foruden det regiment, som Kaj Lykke skal hverve, hvortil han tilforn er bevilget laufplads i Fyn. FT, 9, 255. K.

24. febr. (Odensegård) Otte Krag m.fl. fik brev om, at øksnekøbmændene, som udfører øksne, dette år med dem må udføre så mange heste, som den udgangne frd. melder om og hidindtil har været brugeligt. Derefter etc. JT, 14, 12. K.

Lige sådant brev fik hr. Steen Bille, Tyge Below og hr. Jørgen Brahe.

24. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om udskrivning til komplettering af læggene i Jyll. En del folk af Jyske Regiment er udkommanderet til fæstningen Rendsborg. Han skal forstændige lensmændene i de len, hvoraf de er udtaget, at udskrive andre i deres sted, så læggene bliver kompletteret. Dermed etc. JT, 14, 12. K.

24. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at erklære sig om de 200 mand, som Frands Brockenhuus begærer. Kongen har bevilget FB 200 mand af sognerytterne i Jyll. Adressaten skal erklære, hvorledes han eragter, de uden eskadronernes¹ og kompagniernes store skade kan bekommes. Derefter vil kongen resolve. JT, 14, 13. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

1) Kopibogen har *squadronernes*.

25. febr. (Odensegård) Frederik Lützow og kammertjener Jacob Petersen fik brev om at måtte udføre nogle heste. Kongen bevilger, at FL

denne ene gang toldfrit må udføre 2 heste. Dog skal bevillingen leveres til tolderen på de steder, hvor hestene bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. SjR, 24, 12. K.

Lige sådan bevilling fik JP på at udføre én hest af riget.

25. febr. (Odense)¹ Jægermesteren fik ordre til af Koldinghus lens skøve at lade hr. Iver Vind til hans datters bryllup bekomme 1 stort dyr og 1 dådyr, hvorfor han har ladet betaling erlægge i Kongens eget Kammer. Sjt, 34, 21. K.

1) Dateringen er efter K., den mangler i kopibogen.

25. febr. (Odensegård) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev anlangende at tilholde Christen Lauridsen at skatte. Hvad Laurids Hansen og Hans Pedersen på vegne af menige borgerskab i Fåborg hos kongen har ladet andrage imod CL, kan adressaten se af deres hosføjede supplikation. De skal erkynlige sig om sagen og tilholde CL at bekvemme sig til det, som billigt er, lige ved andre borgere dér, under straf. FT, 7, 256. K.

25. febr. (Odensegård) Bevilling efter begæring for Peder Hansen til at fange oddere på alle de steder, hvor kronen har lod og del. Forbydendes etc. JR, 13, 6. K. Indl. 22. febr.

25. febr. (Odensegård) Rigens marsk og rigens råd i Jyll. fik brev om med forderligste at tilstille kongen deres betænkende om nogle poster, Frands Brockenhuus til Overgård begærer i sin kapitulation. Derefter vil kongen resolve. JT, 14, 13. K.

25. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at forestille Tønne Reedtz, som kongen har antaget som ritmester, for et kompagni søgneryttere i Jyll. under Herman Kaas' eskadron.¹ Dermed etc. JT, 14, 13. K.

1) Kopibogen har *squadron*.

25. febr. (Odensegård) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om besværing over skatten af tolder Mathias Knudsen i Viborg. Hvad han har ladet andrage, kan UCG se af hans hosføjede supplikation. Han skal erkynlige sig om sagens beskaffenhed, havende indseende med, om han besværes, el. om han kan akkordere med borgerskabet om at udgive noget til byen. JT, 14, 13. K.

26. febr. (Odensegård) Hr. Iver Vind og hr. Jørgen Brahe fik brev anlangende Kaj Lykke til Rantzausholms og Frands Brockenhuus til Overgårds folks indkvartering og deres verpflegung. Kongen er tilfreds, at KLs regiment på 1.000 heste efter adressaternes forslag må forlægges på laufpladser i Fyn som følger: Odense 324 heste, Nyborg 144, Kerteminde 102, Fåborg 70, Bogense 60, Middelfart 98, Svendborg 112, Assens 90, og imidlertid KL er i sin hvervning og ej har sine 1.000 enspændere komplet, er kongen tilfreds, at FB må have sin laufplads i Odense til 300 heste, som han har lovet at hverve, men imidlertid de hverves, skal ej videre af KLs regiment indkvarteres dér, førend FB er gået derfra, så at ej mere rytteri indlægges i Fyn end 1.000 mand, førend videre anordning sker. Dersom KL med de 1.000 mand bliver komplet, skal FB vige kvarteret, og et andet udvises ham. Adressaterne skal handle med borgerskabet, at det lader folket indkvartere og underholde fra den tid, enhver ankommer til sin forordnede laufplads, efter den takst, som er gjort i Nørrejyll., at hver rytter og knægt skal forskaffes hver dag 2 måltider, til hvert 2 retter mad, og 3 potter øl om dagen, hvor borgerskabet skal betales om dagen 12 sk. da., senge dér iberegnet. Rytterne skal lade sig nøje med den ild og varme, værten selv nyder. Hvorimod borgerskabet skal nyde af magasin- og skattekornet i lenet, rug, byg og malt, td. anslagen for 9 mk. da. I lige måde skal hver rytter af sin vært forskaffes $\frac{1}{2}$ skp. havre Åbomål, nat og dag, og om måneden et temmelig læs hør, havre anslagen tønd- en for 7 mk. og 1 læs hør for 8 sletmk., hvilket i lige måde skal betales af magasin- og skattekornet for nævnte pris. Hvad angår officererne, da skal de også, så mange, som er geworbne, akkomoderes hos de fornemste i byerne indtil første mønstring sker, dog at de lader sig nøje med værtens traktement. De skal også betales af magasin- el. skatte- kornet efter nævnte pris, beregnet om dagen til en ritmester 2 mk., 1 løjtnant el. kornet 1 rigsart, 1 korporal 1 mk. da., og med deres folk holdes som med andre gemene ryttere. Han skal lade borgerskabet det forstændige, så de kan søge deres betaling. FT, 7, 256. K. Incl. 25. febr. (2).

26. febr. (Odensegård) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen forunder ham laufplads i Odense til 300 enspændere, som han har tilbudt at hverve til kongens tjeneste. De skal dér blive underholdt efter den anordning, som er gjort af rigens råd i Nørrejyll., indtil de efter kapitulationen bliver komplet. Dog skal han lade holde god justits hos folket og officererne, så at borgere el. andre ikke med rette kan besvære sig. FT, 7, 258. K.

26. febr. (Odensegård) Hr. Jørgen Brahe¹ fik brev om, at Naman Lassen, Flensborg, må udføre sine heste. Hvad NL har ladet andrage for kongen, kan JB se af hans hosføjede supplikation. Forholder det sig, som han foregiver, er kongen tilfreds, at han må udføre sine heste og vogn. FT, 7, 259. K.

1) Kopibogen har *Brock!*

26. febr. (Odensegård) Bevilling for Jens Berentsen af Riberhus len at komme i ægteskab med Maren Christensdatter. De er beslægtet i 3. led og skal udgive noget til de fattige efter lensmandens sigelse. JR, 13, 6. K.

26. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at lade Frands Brockenhuus efter sit forslag bekomme nogle folk, han begærer, 10-15 mand af hvert kompagni udkommanderede sogneryttere af Nørrejyll., indtil de ham bevilgede 200 mand således bliver kompletteret. JT, 14, 14. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. Indl. 24. febr.

26. febr. (Odensegård) Rigens marsk, hr. Henning Rantzau og Otte Krag fik brev anlangende [Hugo] Lützows forslag. HL tilbyder at ville indtræde i kongens tjeneste. Adressaterne skal fornemme hans forslag, på hvad kapitulation og med hvad conditioner, han vil indtræde, og gøre relation derom. Dermed etc. JT, 14, 14. K.

26. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at forløve 8 personer med deres heste af afd. hr. Mogens Sehesteds rostjeneste til hans begravelse. Dog skal de siden igen indstille sig hos kompagnierne. JT, 14, 14. K.

26. febr. (Odensegård) Rigens råd i Jyll. fik brev om at tilholde adelen med forderligste at votere om en rigens råd i afd. Erik Juels sted. JT, 15, 14. K.

26. febr. (Odensegård) Hr. Steen Bille fik brev om, at han må lade sin oberstlt. Josias Breide Rantzau med sine kompagnier støde til det udkommanderede jyske folk, med 4 af adressatens geworbne kompagnier til hest, hvorpå anordning til underholdning skal blive gjort. Befalendes etc. JT, 15, 14. K.

27. febr. (Odense) Adelen i Danmark fik K.M.s reverser imod den forstrækning, som den har udlovet på mødet i Odense 23. febr. Kongen har for nogen tid siden ladet adelen forskrive til Odense og ladet proponere adskilligt angående sin og deres fædernelands konservation og velstand i denne farlige og vidt udseende tid, i synderlighed, at de til landenes defension ville komme kongen til undsætning med nogen hjælp, hvilket de og som tro undersætter indgik, og i et års tid af hver helgd. bevilgede månedligt 1 rigsort, af halve gde a l'advenant af hver td. htk. 6 sk. da., herforuden $\frac{1}{2}$ års rente af det, nogen har på rente udover sin gæld. Da de har bevilget dette frivilligt for at bete deres affektion imod kongen og fædernelandet, lover kongen, at denne undsætning ikke skal være til præjudice for deres adelige privilegier, men alene regnes for en affektion i denne besværlige tid. Sjt, 24, 13. (Udt.: CCD, VI, 308, her efter kopibogen og i modstrid med indholdet fejlagtigt dat. 7. febr., mens K. har 27. febr.). K.

Denne revers udgik til følgende provinser: Jyll., Sjæll., Fyn, Loll. og Falster og Skåne, og bekom hver provins én.

27. febr. (Odense) Steen Henriksen Bille fik brev om at måtte lade sig bruge under militien. Kongen bevilger efter anmodning, at SHB må dette og imidlertid nyde sin plads til hove, dog uden besoldning. Sjr, 24, 13. K.

Lige sådant brev fik Henrik Markdanner.

Kopibogen har *Marchdan*.

27. febr. (Odense) Christen Skeel og bispem i Sjæll. fik brev om at dømme i en sag anlangende hr. Christen Madsen Tausen, sognepræst i Køge og provst i Ramsø h. Hvad CMT har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosføjede supplikation. De skal indstævne sagen for sig og dømme. Sjt, 34, 22.

27. febr. (Odense) Landkommissarierne fik brev om af landekisten i Sjæll. at betale Erik Banner, ritmester i Sjæll., hans besoldning. Sjt, 34, 22. K.

27. febr. (Odense) Hugo Lützw fik brev om at nedbryde de 3 porte ved vandhuset og tårnet ml. den ny stald og smedjen på Antvorskov og forbedre andre steder på slottet med materialerne. Sjt, 34, 22. K. Indl. udat.

27. febr. (Odense) Jægermesteren fik ordre til at skaffe Steen Hohen-dorff en dåhjort og 2 rådyr af vildtbanen i Sjæll., hvorfor han har erlagt betaling i Kongens eget Kammer. Sjt, 34, 22.

27. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at forestille Mogens Rosenkrantz, som kongen har antaget som major til hest, så han fra brevets dato kan bekomme lige sådant traktement som hans formand, Iver Mogensen Krabbe har haft. SkT, 9, 24. K.

27. febr. (Odense) Jomfru Clara Gyldenstjerne fik efter begæring fra Henrik Gyldenstjerne til Skovbo, som hidtil har været hendes værge, bevilling til at være sin egen værge. Hun må selv oppebære indkomsten af sit gods, dog med vilkår, at hun intet gods må sælge uden sin rette værges samtykke. FR, 6, 302.

27. febr. (Odensegård) Ulrik Sandberg fik efter begæring brev om at måtte udføre heste og vogn med sig til Hamborg. Forbydendes etc. JR, 13, 6.

27. febr. (Odensegård) Hr. Anders Bille, hr. Henrik Rantzau og Otte Krag fik brev om at kapitulere med hr. Frederik von Buchwald, Hugo Lützwow o. fl., som kongen vil have kapituleret med el. han lader hen-vise til dem. Dermed etc. JT, 14, 15. K.

27. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev anlangende sin søn Hen-rik Bille. Han må akkomoderes ved militien og dog nyde sin plads til hove uden besoldning. Dermed etc. JT, 14, 15. K.

27. febr. (Odense) Henrik Thott fik brev anlangende Martin Brück-ner, borger i Randers. Hvad MB har ladet andrage for kongen, kan HT se af hans hosføjede supplikation. Han skal tilholde borgmestre og råd i Randers, at de med forderligste foretager sagen, så kongen kan være forskånet for videre overløb. JT, 14, 15. K.

27. febr. (Odense) Mogens Høg, Otte Krag, Peder Lange og Laurids Below fik brev om at være kommissarier anlangende det, Viborgs borgmestre og råd angiver i deres supplikation. Hvad de har ladet andrage for kongen, kan de se af deres hosføjede supplikation. De skal med forderligste begive sig til Viborg for at erkyn dige sig om deres angivende, og parterne enten forlige i mindelighed el. adskille ved en-

delig dom efter befunden beskaffenhed og give parterne det under deres hænder beskrevet. Dermed etc. JT, 14, 16.

28. febr. (Odense) Forbud mod udførsel af fedevarer. Kongen kommer i forfaring, at flæsk og smør i stor mængde udføres af riget. Med Danmarks Riges Råd har han fundet for godt at forbyde, at flæsk og smør udføres. Den, der gør herimod, har forbrudt varerne og straffes derforuden. SjøR, 24, 14. (Udt.: CCD, VI, 311). K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK., i Odensegård lensark., LAO.

28. febr. (Odense) Bertram Rantzau og Henrik von Ahlefeldt fik brev om at måtte købe og udføre 100 heste. Efter anmodning har kongen bevilget BR toldfrit at udføre 100 heste. Dog skal bevillingen leveres tolderne på stedet, hvor de udføres, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. SjøR, 24, 14. K.

Lige sådant pas fik HvA om at udføre 300 heste, deraf 100 toldfrit.

28. febr. (Odense) Å.b. om 1 rigsart af hver gård og 3 pct. af rentepenge. Det er bevilget, at der skal oppebæres 1 rigsart månedligt fra den 1. marts til årsdagen på kronens, adelens, gejstlighedens og det pantsatte gods, således at af hver helgd. og 2 halvgde skal gives 1 rigsart, ingen undtagen uden aleneste de, som befindes så øde, at husbonden intet nyder deraf. Og til den 25. marts udgives de 3 første måneder, nemlig 3 rigsart af hver gd. Kongen vil, at hver 10 gde på kronens og gejstlighedens gods – eftersom adelen gør klart for deres egne tjenere – til nævnte 25. marts skal udgive de 3 rigsart til N [lensmand], resten siden, nemlig 1 rigsart af hver gård, månedligt til nævnte N. Dette således, at den rige hjælper den fattige og ellers ingen forskånsel i nogen måder el. tingsvinder at gælde uden aleneste på gods, som er ganske øde. Her foruden skal enhver af den stand, som har penge på rente, til Skt. Hans give 3 pct. deraf og levere nævnte sted, hvilket enhver rigtigt skal angive, om ikke den, som begår underslæb, vil straffes. SjøT, 34, 22. (Tr.: CCD, VI, 310-11). K.

28. febr. (Odense) Lensmændene over alt Danmark fik brev om samme bevilling. Det er anset for godt, at hver bonde på kronens, adelens og gejstlighedens og det pantsatte gods i et års tid månedligt giver 1 rigsart, som adressaten videre kan erfare af medfølgende brev. Han skal uden forsømmelse lade brevet forkynde og lade 10 gde lægge i læg sammen på kronens og gejstlighedens gods, så den rige hjælper

den fattige uden forskånsel, mens adelen selv skal gøre klart for deres. Han skal have indseende med, at ingen regnes for halve gårde uden de, som af arilds tid er regnet derfor. De første 3 måneders kontribution, 3 rigsort af hver gård, skal han indfordre til 25. marts og overlevere til N landkommissarius i N stift imod kvittering. Sjt, 34, 22. (Nævnt CCD, VI, 311). K. Orig. (til Mogens Kaas' arv.) i Odensegård lensark., LAO.

Sådanne breve fik alle lensmændene.

28. febr. (Odense) Kommissarierne i alle stifterne fik breve. Det er anset for godt, at der hver måned skal udgives 1 rigsort af menige bønder til 25. marts. Adressaterne skal annamme pengene af lensmændene i stiftet efter det å.b., kvittere og beholde pengene til videre anordning. Sjt, 34, 23. K.

28. febr. (Odense) Henrik Bielke fik brev om at være i beredskab til at kommandere flåden i forestående sommer. Sjt, 34, 23. K.

28. febr. (Odense)¹ Christen Albretsen Skeel til Fussingø, Jørgen Rosenkrantz til Kjeldgård, Oluf Brockenhuus til Hjulbjerg og Lave Beck til Førsløv fik brev om, at der begiver sig tvistighed ml. Christian Daa og Mikkel Pedersen, fhv. foged over Ravnstrup og Fraugdegård, anlangende nogle stridige poster i hans 6 års overleverede rgsk., hvor CD formener sig at være sket for kort. Adressaterne skal indstævne dem for sig og enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig. Sjt, 34, 23. Incl. 18. febr. og udat.

1) I marginen står: Erik Rodsteens skrift den 18. juli 1658.

28. febr. (Odense) Lensmændene fik brev om på (tilbørlige steder) at forkynde herhos tilstillet frd. om forbud mod at udføre smør [og siden holde det]. Sjt, 34, 24. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

I toldforvalternes brev er ml. tegnene () skrevet: alle hans underliggende toldsteder til efterretning, og det ml. tegnene [] blev udeladt.

28. febr. (Odensegård) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om med forderligste at begive sig til Skåne og dér på ordre af hr. Axel Urup kommandere militien. Dersom AU ved sygdom el. andet skulle være forhindret, skal UCG som den højeste officer næst ham føre den øverste kommando. SkT, 9, 24. K.

28. febr. (Odensegård) Hr. Axel Urup og Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om, hvad rytteri der behøves til Skånes forsikring. De skal på kongens ratifikation konferere med hverandre om, hvad rytteri de er agter behøves, og hvorledes de formener, det bedst kan underholdes. SkT, 9, 25. K.

28. febr. (Odense) Nærværende Hans Mikkelsen af Brede har for kongen ladet andrage, hvorledes han af Henning Pogwisch 12. nov. næstforleden år er tildømt på egen bekostning at rejse en sandemandsproces i en drabssag, formedelst han uden sine medbrødres vidende har beholdt nogle af de breve, som var leveret sandemændene i retten. HM begærer oprejsning til på ny at påtale sagen. Kongen gør dette. Forbyndendes etc. FR, 6, 302. Incl. 12. nov. 1656 og 26. febr.

28. febr. (Odensegård) Jens Juel fik et kannikedømme i Ribe Domkirke efter Erik Juel. Kongen bevilger JJ det ledige kannikedømme efter kapitlets statutter, med bønder og tilliggelse, ad gratiam, dog så, at når han ikke er forhindret ved kongens daglige tjeneste, skal han bo og residere ved domkirken og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordians og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Thi forbyder etc. JR, 13, 7.

28. febr. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at gøre den anordning, at sogne- og præsterytterne i Jyll. og Fyn, som ikke allerede er udgået til fyrstendømmerne, så vel som landfolket til fods skal holdes i beredskab til at marchere, når det befales. I lige måde skal de tilskrive landkommissarierne i hver af nævnte provinser, at de af adelen begærer, at de også vil lade deres bevilgede soldater holde sig færdige. Dermed etc. JT, 14, 16. K.

1. marts (Odense) Jørgen Rosenkrantz fik brev om denne ene gang at måtte indføre 2 fade engelsk øl til eget brug. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 14. K.

1. marts (Odense) Forbud mod at tage udlæg for gæld i kongens og adelens gewehr, som findes hos bønderne, under straf. Sjr, 24, 14. (Udt.: CCD, VI, 311). K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK., i Odensegård lensark., LAO.

1. marts (Odense) Lensmændene i Danmark fik å.b. om, at ingen må tage udlæg i kronens el. adelens gewehr, hvilket de skal lade forkynde og holde. Sjt, 34, 24. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

1. marts (Odense) Jørgen Kruse, Henrik Podebusk, Erik Hansen Kaas, Peder Lange, Lave Beck, Christoffer Steensen og Ebbe Gyldenstjerne fik brev anlangende, at de årligen er forundt 500 rd. JK fik brev om, at han årligen må oppebære 500 rd. af landekisten i Nørrejyll. Sjt, 34, 24. K.

Lige sådant brev fik HP og EHK om hver 500 rd. af den fynske landekiste, PL af den jyske landekiste og LB af den sjæll., CS af den loll. landekiste, EG, dat. 19. juli, 500 rd. af den jyske landekiste.

1. marts (Odense) Hr. Axel Urup fik brev anlangende forråd i fæstninger, og hvad der må afhændes deraf. Borgerskabet i fæstningerne i Skåne beklager sig over forbudet på korn. AU skal anordne, hvor meget han eragter der bør holdes i forråd i hver af fæstningerne, og hvad der findes derudover at drive handel med. SkT, 9, 25. K

1. marts (Odense) Iver Mogensen Krabbe og Holger Vind fik brev om at afgøre uenighed ml. bønderne, som våger ved bålene i Helsingborg len. Sognene, som er forordnet til bål, kan ikke forenes om at holde vagt. Adressaterne skal sige, hvilke sognebønder der bør våge ved hvert bål. SkT, 9, 25.

1. marts (Odensegård) Hr. Iver Vind og Jørgen Kaas fik brev om ved til Skt. Hans Kloster. IV skal ved lenets bønder lade hidforskaffe 100 bønderlæs ved. FT, 7, 259.

Lige sådant brev fik JK at forskaffe 3 bønderlæs ved af hver gård i lenet.

1. marts (Odensegård) Otte Krag og hr. Henrik Rantzau fik brev om at følge kongen til fyrstendømmet Slesvig, så de kan være i Flensborg 18. marts. JT, 14, 17. K.

Lige sådant brev fik hr. Henrik Rantzau.

1. marts (Odense) Rigens marsk fik brev om at udkommandere 800 af den jyske adels soldater i fæstningen Frederiksodde til Holsten til det folk, som allerede er dér. Dermed etc. JT, 14, 17. K.

1. marts (Odense) Kommissarierne i Jyll. fik brev om at udmarchere 800 af adelens soldater i Frederiksodde til Holsten til det andet af riget udkommanderede folk i fyrstendømmerne. Dermed etc. JT, 14, 17. K.

2. marts (Odense) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik bevilling til at lade udføre 100 præsteheste til at lade mundere i Holsten og siden føre tilbage, hvortil han er bevilget en nats fri lejr gennem landene til Køge, dog at han lader holde god justits, at ingen kan have at klage. Lensmændene i Sjæll., som han besøger, befales at tilholde deres lens præster at lade ham være deres heste med sadel og pistoler følgagtig, så og, at de lensmænd, som han besøger om natlejr, så vidt muligt er ham behjælpelig. SjR, 24, 14. K.

2. marts (Odense) Adam Henrik Pentz fik brev om, at nogle enspændere skal tjene under Frands Brockenhuus, nemlig Mourids Ernst von Rönnow og Frederik Zischen, og deres enspænderplads at stå dem åbne uden besoldning, når de aftakker el. lovlig kvitterer det. Sjt, 34, 34. Orig. i DKanc. B 179k.

2. marts (Odense) Rentemestrene fik brev om at betale nogle enspændere, nemlig Mourids Ernst von Rönnow og Frederik Zischen, deres resterende besoldning til Philippi Jacobi 1654. Sjt, 34, 24. K.

2. marts (Odense) Hans Boysen fik brev om at afbetale nogle enspændere, nemlig Mourids Ernst von Rönnow og Frederik Zischen, deres resterende besoldning fra Philippi Jacobi 1654 til brevets datum. Sjt, 34, 24. K.

2. marts (Odense) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om at måtte beholde de sjæll. sogneryttere til sit regiment. Sjt, 34, 25. K.

2. marts (Odense) Frands Brockenhuus og Arent von der Kuhla fik brev om Ulrik Christian [Gyldenløve]s og Otte Thotts hvervede rytteres indkvartering og underholdning i Køge og Helsingør. UCG har til kongens tjeneste påtaget sig at hverve et kompagni enspændere. Adressaten skal lade dem indkvartere i Køge, efterhånden som de ankommer, efter den rulle, som UCG har givet ham, og lade dem underholde efter den anordning, som er gjort, hvorfor borgerskabet igen skal søge deres betaling hos landkommissarierne af magasinkornet i Sjæll. efter den forordnede takst. Sjt, 34, 25. K.

Lige sådant brev fik AvdK om at indkvartere 100 ryttere, som oberstlt. Ove Thott hverver.

2. marts (Odensegård) Otte Kruse fik brev om at gøre anordning o.a. med rigens råd i Fyn indtil videre anordning el. Philippi Jacobi 1658, inden hvilken tid kongen vil vide videre at resolve. FT, 9, 259.

2. marts (Odense) Landkommissarierne fik brev om hver i sit stift at lade mønstre det folk, der findes, når begæres. Dermed etc. JT, 14, 17. K.

2. marts (Odense) Hans Bille fik brev om at hjælpe Manderup Due med mønstring. Landkommissarierne i Jyll. har bekommet kongens befaling til hver i sit stift at mønstre det folk, der findes. Dersom MD for skrøbeligheds skyld ikke kan forrette det i Ålborg, skal HB hjælpe til. Dermed etc. JT, 14, 17. K.

2. marts (Odensegård) Manderup Due fik brev om i afd. Erik Juels sted at have inspektion i Ålborg len med det, der skal forrettes, indtil en anden lensmand bliver forlenet dermed. JT, 14, 18. K.

2. marts (Odensegård) Erik Rosenkrantz fik brev om at skaffe det gewehr, som findes i Århus, til Randers og Horsens, når officererne gør anfordring. Dermed etc. JT, 14, 18. K.

2. marts (Odensegård) Rigens marsk fik brev om, at Mogens Kruse, Hartvig Rostrup og Jørgen Lykke må blive ritmestre efter den bestalling, som kongen har givet hver af dem. Befalendes etc. JT, 14, 18. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

2. marts (Odensegård) Rigens marsk, hr. Henrik Rantzau og Otte Krag fik brev om at fornemme oberst Jens von Løwenklaus forslag til kapitulation til at hverve et regiment til hest og gøre beretning til kongens resolution. JT, 14, 18. K.

2. marts (Odensegård) Hr. Mogens Sehesteds arvinger fik brev om på kongens ratifikation til Claus Juel at bortfæste kongens korntiende af Ulfborg og Råsted sogne, som hans far Erik Juel tilforn har haft. Dermed etc. JT, 14, 19. K.

2. marts (Odense) Ebbe Gyldenstjerne og Jørgen Juel fik brev om med forderligste at begive sig til afd. fru Birgitte Brockenhuus' bo og opbryde den forsegling, som efter loven allerede er sket ved 2 gode mænd, og til sikkerhed for arvingerne udtage brevene så vidt angår ejendommen, gården, udgæld og tilstående gæld, registrere dem og siden tilstille dem deres broder og svoger Laurids Ulfeldt til Harritslevgård til videre skiftehandling. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 19. Incl. 27. febr.

2. marts (Odense) Tønne Juel fik brev om, at Verner Parsberg skal takserer nogle af afd. Mogens Kaas' gårde i Jyll. MKs arvinger har begæret kongens befaling til adressaterne. Kongen befaler dem med forderligste at begive sig til MKs efterladte hede, Støvringgård, Gudumlund, [Lille] Restrup, Tulsted og Lundgård i Nørrejyll., takserer bygningerne og under deres hænder og signeter give takseringen beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. JT, 14, 20. K. Incl. 28. febr.

3. marts (Odense) Niels Banner fik efter begæring brev om med 12 dygtige enspændere at måtte opvarte K.M.s egen person i forefaldende okkasioner, hvortil han må have kvarter ved kongens eget livregiment, indtil en lejlighed kan forefalde at akkomodere ham. Sjt, 34, 25. K.

3. marts (Odensegård) Otte Krag fik brev om, at kongen Philippi Jacobi 1658 vil forlene ham med Nyborg Slot. Han skal imidlertid have inspektion med, at lenet forvaltes tilbørligen af afd. hr. Mogens Kaas' arvinger. FT, 7, 259.

3. marts (Odensegård)¹ Hr. Jørgen Brahe² fik ordre om, hvilke vogne og rideheste som må passere toldfrit. Kongen er tilfreds, at de, som kommer fra fyrstendømmet Holsten og indfører vogne el. rideheste, som de lader antegne i Assens, imidlertid de i nogle dage rejser ind i landet, ubehindret må udpassere med samme igen. Så og, at om nogen ankommer for at rejse til fyrstendømmet, og forpligter sig til igen at indføre samme heste, og til den ende sætter kaution for dem, må de udpassere sådanne. Desligeste, at hver adelsmandstjener, som frem-

kommer med pas og angiver sig og beviser at skulle hverve, toldfrit må udpassere med hos sig havende heste. FT, 7, 260.

1) Efter brevet står: Kommissarierne i Jyll. og Fyn fik brev om at annamme det udlovede og om mønstermåned, findes i Jyske Tegnelser 4. marts 1657. Nok findes samme dag dér brev til nogle lensmænd i Jyll. og Fyn om heste o.a. hos borgerskabet til artilleriet. 2) Kopibogen har *Broche*.

3. marts (Odensegård) Rigens råd i Jyll. fik brev anlangende Thisted borgeres skatter. Hvad borgerne dér har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosføjede supplikation. De skal med forderligste fordre byens fuldm. for sig og efter byens tilstand ligne dem for sådan skat, som de kan afstedkomme uden deres skade, hvorom de skal tilskikke Kanc. erklæring. JT, 14, 20. K.

4. marts (Odense) Henning von Lützwow, oberstlt. til hest, fik efter anmodning brev om denne ene gang at måtte udføre 2 heste. Dog skal tilladelsen leveres til toldereren på stedet, hvor hestene bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. SJR, 24, 15.

4. marts (Odense) Christen Skeel fik brev anlangende traktement i købstæderne af sogneryttere, som Ulrik Christian [Gyldenløve] antager. Kongen er tilfreds, at de fremmede geworbne officerer, som af UCG antages til sognerytterne i Sjæll., må forlægges i købstæderne dér, hvor han eragter det bekvemmeligst, og dér i kvartererne nyde samme traktement som andre geworbne officerer efter den gjorte anordning. SJT, 34, 25. K.

4. marts (Odense) Christen Skeel fik brev anlangende, at nogle af generalmajor Ulrik Christian [Gyldenløves] og Ove Thotts ryttere skal forlægges i købstæderne i Sjæll. Kongen har befaleet, at 100 af UCGs ryttere skal indkvarteres i Køge og 100 af OTs i Helsingør. På det de 2 steder ikke skal besværes for meget, er kongen tilfreds, at CS gør den anordning, at de 200 ryttere indtil videre bliver forlagt i alle købstæderne i Sjæll., så der kan træffes lighed. SJT, 34, 25. K.

4. marts (Odense) Lensmændene i Danmark fik brev anlangende annammelse og igen levering af de varer, som de tilbydes. De skal lade annamme det korn, proviant o.a., som bliver tilbudt leveret i lenet, og straks forrette det til landkommissarien i stiftet, som skal føre det til bogs. Siden skal de forskaffe det til de steder, hvor de 2 rigens råd,

[som i fæstningen Frederiksodde] bliver forordnet, befaler det. Sjt, 34, 26. K. Orig. i DKanc. B 167e, i Frederiksborg lensark., LAK.

I de sjæll., skånske, loll., falsterske breve skal ml. tegnene [] indføres: som i Kbh. I de sjæll., skånske, fynske og smålandske blev ml. tegnene (): indført: og landkommissarierne i N.

Nok at agte, at brevene til Fyn, Loll. og Falster gik intet ud el. dat. førend 14. april 1657.

Lensmændene, som fik breve: *Jyll.*: hr. Steen Bille, hr. Mogens Sehesteds arv., Peder Reedtz, Otte Krag, hr. Oluf Parsberg, Malte Sehested, fru Sofie Sehested, hr. Christian Friis, Mogens Arenfeldt. *Skåne*: hr. Ove Giedde, hr. Knud Ulfeldt, Kjeld Krag, hr. Henrik Lindenov, Jacob Grubbe, hr. Tage Thott, fru Dorete Rosenkrantz, hr. Niels Krabbe, hr. Joakim Gersdorff, Ulrik Christian [Gyldenløve], Henrik Thott, Erik Rosenkrantz, hr. Anders Bille, Mogens Høg, hr. Henrik Rantzau, Laurids Ulfeldt, Jens Juel, Gunde Rosenkrantz, Manderup Due. *Sjæll.*: Hugo Lützow, Frederik Reedtz, hr. Hans Lindenov, Jørgen Seefeld, Holbæk, Arent von der Kuhla, Jørgen Seefeld, landsdommer, Frederik Urne, Otte Pogwisch, Christen Skeel, Jørgen Reedtz, hr. Axel Urup. Frands Brockenhuus. *Jørgen Rosenkrantz*. *Fyn*: hr. Mogens Kaas' arv., hr. Sivert Urne, hr. Jørgen Brahe, Tyge Below, Gert Rantzau, Jørgen Kaas. *Smålandene*. Ove Skade, fru Anne Elisabet von der Groeben,¹ enke efter Flemming Ulfeldt, Philip Joakim Barstorff.

1) Kopibogen har her og i det følgende *von Grewen* el. *von Greben*.

4. marts (Odense) Hr. Axel Urup m.fl. fik brev om lenenes forandring. Til førstkommende Philippi Jacobi vil kongen have AU forlenet med Malmøhus Slot og len, hvorimod han til Peder Reedtz skal levere Møn. Sjt, 34, 26. K.

Lige sådant brev fik PR om Møn og at levere Lundenæs til hr. Henning Valkendorf. Nok HV om Lundenæs og at levere Skien til Jørgen Bielke. JB om Skien og at levere Agdesiden len til Hans Juel. HJ om Agdesiden len og at levere Dueholm til Jørgen Seefeld. JS om Dueholm og at levere Holbæk til hr. Flemming Ulfeldt. FU om Holbæk og at levere Halsted til Henrik Urne. HU om Halsted og at levere Roskilde til Ove Skade. OS om Roskilde og at levere Nykøbing til Christoffer Lindenov. CL om Nykøbing i Falster og at levere Utstejn Kloster og Alle Helgens gods til Ulrik Frederik Gyldenløve.

4. marts (Odense) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om, at kongen til førstkommende Philippi Jacobi vil forlene ham med Utstejn Kloster og Alle Helgens gods. Sjt, 34, 27. K.

4. marts (Odense) Hr. Axel Urup og Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om, at kongen har antaget Poul Tscherning til at være generalauditør i Skåne. SkT, 9, 25. K.

4. marts (Odense) Hr. Peder Knudsen, sgpr. til Hellerup og Søllinge, fik efter begæring formedelst sit kalds ringhed til præstegårdens forbedring brev på en lille forfalden kirkebolig med tilliggende avl, liggende under Nyborg len, som Rasmus Bendtsen nu påbor, skylder årlig til Søllinge Kirke 1 pd. byg og 1 ott. smør, det første, den bliver ledig, fri for ægt og arbejde. Dog skal PK til kirken i rette tid udrede den årlige landgilde. FR, 6, 302. K. Incl. 23. febr. og udat.

4. marts (Odensegård) Rigens marsk fik brev anlangende det fynske rytteris fordeling og dets officerer. Han har bekommet kongens befaling om at tilholde det fynske rytteri at holde sig i beredskab. Han skal lade det fordele under kompagnier, ligesom det er sket ved det jyske rytteri. Dog skal han forstændige kongen, hvilke officerer og ritmestre han eragter kan bruges, hvorpå kongen vil resolve. FT, 7, 261. K.

4. marts (Odensegård) Hr. Jørgen Brahe¹ fik efter toldforvalter Henrik Thellemands begæring brev om efterhånden indtil Philippi Jacobi at lade åbne toldkisten i Assens og udtage pengene. FT, 7, 261. K.

1) Kopibogen har *Broche*, K. *Brahe*.

4. marts (Odense) Rigens marsk fik brev om at gøre anordning om, at så meget af det gamle og nye rytteri og præstehestene og den gamle rostjeneste i Nørrejylland. tillige med sognerytteriet i Fyn holdes færdig, så han selv, når han forstændiges derom, kan udmarchere dermed imod forestående landdag i fyrstendømmerne, til Flensborg, hvor han da skal fornemme kongens ordre. Til desto bedre at iværkstille dette, skal han forstændige en rigens råd i hvert stift, at det er kongens vilje, at de så vidt muligt er ham behjælpelig, så folket så snart muligt kan mønstres og gives deres månedsbesoldning. Derhos skal han gøre sit bedste til, at så mange regimentsstykker med tilbehør i en hast tilvejebringes. Dermed etc. JT, 14, 20. K.

4. marts (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at forestille Niels Pallesen Rosenkrantz, som kongen har antaget som ritmester, for et kompagni sogneryttere, når han ankommer, og imidlertid lade kompagniet i hans fraværelse føre ved en god løjtnant. Dermed etc. JT, 14, 21. K.

4. marts (Odense) Otte Krag m.fl. lensmænd i Jyll. og Fyn fik brev om at handle med borgerskabet i Ribe og Varde om, at de af Ribe forskaffer 24 heste og af Varde 10 heste, så og 2 sadler til hver 6 heste samt puder, hammelreb, stavtøj og tømmer, så og at tilholde dem at lade dette taksere og sætte hver bys mærke derpå, og til hver 6 heste forskaffe 2 køresvende, som kan tage vare på dem og antages for løn, som generalkommissarierne skal betale. Det, hestene bliver takseret for, må kortes i 3. og 4. termin af hver bys udlovede hjælp. Siden skal heste og folk have fri underholdning i Frederiksodde til den 16. marts, hvor den, som af K.M. er befalet artilleriet el. hans fuldm., skal kvittere hver bys udskikkede for de heste, de leverer. Herefter skal de godtgøres i 3. og 4. termin, så vidt prisen kan beløbe. Dermed etc. JT, 14, 21. K.

Otte Krag, Ribe 24, Varde 10. Laurids Ulfeldt, Horsens 12. Erik Rosenkrantz, Århus 20. Hr. Steen Bille, Kolding 12, Vejle 6. Tyge Below, Middelfart 6. Hr. Sivert Urne, Odense 20, Bogense 4. Hr. Jørgen Brahe, Assens 8. Hr. Mogens Kaas' arvinger, Fåborg 4, Svendborg 10, Nyborg 18, Kerteminde 4. Grev Rantzau, Rudkøbing 6.

4. marts (Odense) Kommissarierne i Jyll. og Fyn fik brev om at annamme det, der er udlovet i Odense. Item at betale mønstermåned og kvittering derfor. De skal af lensmændene, adelen, gejstligheden og borgerskabet annamme de penge, som er udlovet efter seneste bevilning, kvittere derfor og betale mønstermåned til de soldater el. ryttere og tilhørende officerer, som de mønstrer. Og ellers levere pengene til generalkrigskommissarius mod hans kvittans, hvilke han på tid og sted, som de forenes om, skal annamme og kvittere for og efter hans kvittans hos rigens råd deputeret til administrationen af disse kontributioner lade dem kvittere. Dermed etc. JT, 14, 22. K.

Lige sådant brev fik kommissarierne i Fyn.

5. marts (Haderslev) Hr. Christian Friis fik brev om at forordne én i Frederiksodde, som kan annamme nogle heste o.a. til artilleriet. Kongen har befalet følgende lensmænd af deres købstæder til artilleriet at forskaffe så mange heste, som hér nævnes, med 2 hestesadler til hver 6

heste, puder, hammelreb og tøj og tømmer: hr. Steen Bille af Kolding 12 heste, af Vejle 6; Otte Krag af Ribe 24, af Varde 10; Tyge Below af Middelfart 6; Erik Rosenkrantz af Århus 20; Mogens Sehesteds arvinger af Ringkøbing 6; Laurids Ulfeldt af Horsens 12; hr. Jørgen Brahe af Assens 8; hr. Sivert Urne af Odense 20, af Bogense 4; hr. Mogens Kaas' arvinger af Nyborg 18, af Kerteminde 4, af Svendborg 10, af Fåborg 4. Hestene skal med tøj forskaffes til fæstningen Frederiksodde til 16. marts. De skal forordne én el. flere, som kan annamme dem af byernes udskikkede, kvittere og søge midler til hestenes underholdning hos krigskommissarius Johan Christoph von Kørbitz. Befalendes etc. JT, 14, 23. K.

7. marts (Rendsborg) Hr. Anders Bille fik brev anlangende, at kongen har antaget Christoffer Hvas som oberst og Niels Lykke som hans oberstlt. til hest. Befalendes etc. JT, 14, 24. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. K.

10. marts (Glyksborg) Rigens marsk fik brev om at kommandere lenenes og adelens gamle rostjeneste i Fyn til Holsten med landsognerytterne, efter forrige befaling til adressaten. Til den ende skal han forestille Rudolf Podebusk og Christian Daa som ritmestre, hver over sit kompagni af sogneryttere. Dermed etc. JT, 14, 24. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. Incl. 7. marts.

10. marts¹ (Glyksborg) Valdemar Lykke fik brev om, at kongen har befalet hr. Christian greve til Rantzau på sine vegne at give Christoffer Hvas ordet, hvilket adressaten indtil videre skal tage hos ham. Befalendes etc. JT, 14, 24. K.

1) På bagsiden af K.: 11. marts.

11. marts (Glyksborg) Rentemestrene fik brev om at gøre rigtigt overslag over, hvor meget den halve genant af lenene, som adelen bevilgede i Odense, kan andrage, anslaget efter renteritaksten. De skal til landkommissarierne i hver provins fremskikke en kopi, på det den udlovede bevilling kan oppebæres. Sjt, 34, 27. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. udat.

11. marts (Glyksborg) Kommissarierne i hver provins fik brev om at annamme den af adelen udlovede genant. Kongen har befalet rentemestrene at tilskikke dem overslag over, hvor højt hver lensmands år-

lige genant kan andrage efter renteritaksten. De skal efter fortegnelsen annamme den udlovede genant, kvittere og klarere. Sjt, 34, 27. K. Indl. udat., se foreg.

11. marts (Glückstadt)¹ Erik Rosenkrantz, Henrik Thott og Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende, at kongen har bevilget Gunde Rosenkrantz 300 mand af det unge mandkøn i Kalø, Dronningborg og Havreballegård len. Adressaterne skal lade ham deraf bekomme så mange, som han pro kvota kan tåle at lade ham bekomme. Dermed etc. JT, 14, 25. K

Lige sådant brev fik HT om 100 mand af Dronningborg len, UCG om 100 mand af Hald len.

1) Dateringsstedet i dette og det følgende brev må være en fejl for *Glyksborg*.

11. marts (Glückstadt) Christoffer Hvas fik brev om at kommandere et kompagni ryttere ud til Segeberg til vagt. Kongen har befaleet ham at lade sit rytteri med fodfolk forlægge i Rendsborg len. Han skal kommandere et kompagni ud til Segeberg til et bekvemt sted, som bliver anvist af Caspar von Buchwald, til at holde vagt og advisere ham, om noget forefalder. Han skal lade kompagniet veksle med et andet hver 8. dag. Om deres underholdning har kongen ladet gøre anordning hos generalkommissarierne i fyrstendømmerne. JT, 14, 25. K.

12. marts (Glyksborg) Christen Lange fik brev anlangende i afd. Erik Juels sted tillige med dr. Anders Andersen, superintendent i Ålborg stift, at dømme i sag indstævnet til 18. marts ml. hr. Claus Hansen Bang, sognepræst til Asdal¹ og Horne i Horns h. og en præsteenke, Maren Hansdatter. De skal give parterne beskrevet under deres hænder det, som de dømmer ml. dem. Dermed etc. JT, 14, 26. Indl. udat.

1) Kopibogen har *Arstald*.

14. marts (Flensborg) Lensmændene i Danmark fik brev om, at præsterne skal skaffe ryttere til deres heste. Item om det, der er udlovet i Odense. Kongen har fornummet, at en del af præsterne ikke efter kongens befaling har fået rytter til den hest, som de forskaffer. Adressaten skal efterkomme den forrige befaling og lade dem få karle til deres heste, så og hjælpe præsterne, at rytterne lader sig nøje med 10-12 mk., som præsten giver dem. Tillige skal han tilholde borgmestre og råd i købstæderne under lenet, at det i Odense bevilgede efterkom-

mes. Sjt, 32, 28. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. (Tr.: DKL, III, 400).

Item fik borgmestre og råd på Christianshavn brev særdeles, at de med forderligste iværkstill det, som blev bevilget på seneste møde i Odense.

15. marts (Flensborg) Nogle af adelen i Fyn fik brev om at have inspektion med vagten og befordre landets defension. Kongen er kommet i forfaring, at der omkring Fyn adskillige steder findes sådanne dyb, at der kan indløbes med store skibe. Adressaten skal have opsyn med vagten, som dér bliver anordnet ved strandstederne og med tilstedeværende rigens råds betænkende befordre landets defension. FT, 7, 261. K. Indl. udat.

Fortegnelse over dem, som fik breve: Ejler Høg på Dallund. Laurids Skinkel, Gerskov. Casper Due. Henrik Lange, Rygård. Niels Friis, Heselager. Marcus Rodsteen, Lundsgård. Jørgen Mogensen Kaas, Gudumlund. Tyge Below, Frøstrup. Christian Christoffersen Urne, Søgård. Preben Brahe,¹ Hvedholm.

1) Kopibogen har *Brache*, K. *Brahe*.

15. marts (Flensborg) Hr. Anders Bille fik brev om straks at begive sig til Flensborg, hvor han skal blive videre forstændiget om kongens vilje. Imidlertid skal han lade de udmarcherende folk til hest og fods logere på det sted, de er, når denne befaling kommer ham i hænde. Dermed etc. JT, 14, 26. K.

17. marts (Flensborg) Nogle rigens råd fik brev om at have indseende med det, der udloves til landets militie. Kongen erfarer, at undersåtterne af alle stænder har lovet at angribe og med deres middel komme kongen til hjælp, nu alle kongens naboer befinder sig i så stor armatur, og det er besluttet, at kongen også stiller sig i bedre beredskab. Han har eragtet for nødtigt at forordne 4 af sine gode mænd og råder til hvert halve år at omveksle og have indseende med denne ekstraordinære hjælp og disponere, at intet bliver brugt uden til landets militie til lands og vands, og derfor siden at kunne gøre rgsk. for Rigens Råd med andre dertil af stænderne deputerede. Kongen giver fuldmagt til og befaler hr. Ove Giedde og Christen Skeel med forderligste at indstille sig i Kbh. og lade antegne det, som enhver i Sjæll., Loll., Falster og Skåne har udlovet og udgivet, og som er oppebåret af landkommissarier, lensmænd el. andre, og efter kvittans give bevis. Alt,

som siden indkommer, skal de udgive til intet andet end landets militie og defension. Så og have i agt, at lighed holdes, at den ene lige så vel som den anden betales. (I lige måde befales hr. Joakim Gersdorff og hr. Christen Thomesen, at dersom deres råd el. underskrivelse af de andre rigens råd begæres i noget, at de da bekvemmer sig dertil). Sjr, 24, 15. K. (2).

Lige sådan befaling udgik til hr. Iver Vind og Mogens Høg om det, der er udlovet i Jyll. og Fyn, og om med forderligste at begive sig til Frederiksodde, dog er i denne befaling udelukket det, som står ml. disse tegn ().

17. marts (Flensborg) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om, at kongen til Philippi Jacobi 1658 vil forlene ham med Riberhus. Sjt, 34, 26. K.

Lige sådant brev fik Otte Friis at forlenes med Dragsmark Kloster i Norge. Og Corfitz Trolle på Bøvling len, dat. 17. april 1657.

17. marts (Flensborghus) Rigens marsk fik brev anlangende at lade det fra Nørrejyll. ankomne folk til hest og fods med hosværende artilleri komme ind i Flensborg og indkvartere dér. JT, 14, 27. K.

18. marts (Flensborg) Rigens hofmester fik brev om Albret Baltser Berns' arvinger, Leonard Marselis og Henrik Müller anlangende tiendekobber af Østerdalske Værk, som de begærer efter adressatens assignation til HM. Denne har derimod anholdt om, at han må være fri for nævnte tiende, i betragtning af den skade, som han formener at have lidt af nævnte værk. Kongen beder i sin fraværelse adressaten gøre sit bedste for at forene parterne, enten at HM kontenterer ABBs arvinger og LM for denne sum, så vidt der er gjort anvisning i kobbertienden, hvorimod HM igen til betaling må nyde kobbertienden efter den takst, som er forundt de andre el. på anden manér, anseende, at dersom kongen igen forunder HM nogen benådning, vil han i fremtiden i andre måder resolve, men ingenlunde ombære kronens rettighed. Sjt, 34, 28. K.

18. marts (Flensborg) Rentemestrene fik brev anlangende skatten og indkvarteringen i hver provins. De skal straks lade forfatte overslag over købstædernes enfach skat, som den nu udgives, hvad hver provins derefter med rette kan tilkomme, og hver købstad efter skattemandtallet bør tage imod, når provinsen, som den ligger i, tilkommer så me-

get, når 1.000 mand til hest og 1.000 mand til fods bliver befalet indkvarteret, så alle kan lignede derefter. I lige måde skal de på Rtk. forfærdige overslag over, hvor meget hvert lens bønder kan tilkomme at underholde efter skattemandtallene, kronens, gejstlighedens og hospitalernes for sig, adelens, som ikke er ugedagstjenere, for sig. De skal under deres hænder tilskikke kopi til hver provins' rigens råd. SJT, 34, 28. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. udat.

18. marts (Flensborg) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, så snart midlerne strækker til, at betale det, hr. Kaj von Ahlefeldt på sin kredit har forskaffet til 14 dages underholdning af det jyske landfolk, som er forlagt i Skanderborg len, anslagen efter den ordinære takst, beregnet fra 15. marts, hvilket igen skal blive godtgjort. FT, 7, 262. K.

18. marts (Flensborg) Henrik Mund og Jørgen Juel fik brev anlangende at begive sig til Tyrrestrupgård og dér åbne afd. fru Margrete Friis' bo, som de for nogen tid siden har forseglet, og straks igen forsegle de breve, som findes. Godset skal de registrere og under deres hænder give beskrevet, på det at det ej skal ligge og fordærves. Dermed etc. JT, 14, 27. K. Incl. 27. febr.

18. marts (Flensborghus) Hans Juel fik brev om straks at begive sig til Agdesiden len i Norge for dér ved fæstningen at have kongens interesse i agt. JT, 14, 27. K.

18. marts (Flensborghus) Niels Kaas fik brev om at have indseende med Bøvling len, så det, kongen lader befale, el. det, der i anden måde skal forrettes, bliver efterkommet, indtil Niels Sehested, afd. hr. Mogens Sehesteds ældste søn, kommer ind i riget. Dermed etc. JT, 14, 27. K.

19. marts (Flensborg) Erik Kaas, Erik Quitzow, Jørgen Kaas og Tyge Below fik brev om med forderligste og inden 8 dage før Philippi Jacobi at taksere Jerstrupgård i Fyn med ager og eng, møller og skove, hvad deraf bør gives til forpagtning efter avl og grøde samt kvæg, som dér kan staldes, og under deres hænder og signeter give det beskrevet fra sig. Dersom nogen af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage andre gode mænd til sig og efterkomme befalingen. FT, 7, 262. K. Incl. 13. og 14. marts.

19. marts (Flensborg)¹ Rigens marsk fik brev anlangende at anordne, at den fynske rostjeneste, som tilforn er befalet at marchere her ud, straks igen skal begive sig til Fyn. FT, 7, 263. K.

1) Efter brevet står: N.B. De breve, som hr. Iver Vind og Mogens Høg har bekommet, siden de fik ordre at ligge i Frederiksodde, findes i Jyske Tegnelser.

19. marts (Flensborg)¹ Johan Kruse fik efter begæring bevilling til at anrette et farveri i Ribe og i lenet og byen nyde frihed til i 10 år fra brevets dato alene at gøre det. Dog skal han arbejde for lige så billig pris, som det kan gøres andre steder. Forbydendes etc. JR, 13, 7. Indl. udat. og 18. marts.

1) Før brevet står: Befalingen til rigens råd, som skal ligge i Frederiksodde og have indseende med det, som udloves, findes i Sjæll. Registre 17. marts 1657.

19. marts (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om, at Ebbe Gyldestjerne til Bersgård må bekomme det kompagni sogneryttere, som Hans Juel til Stårupgård hidindtil har ført. Adressaten skal med forderligste forestille han som ritmester for kompagniet. Dermed etc. JT, 14, 28.

21. marts (Flensborg) Erik Krag fik tillige med Christoffer Gabel brev om at måtte bruge den lange dam på Bremerholm. De må gøre sig den med fisk o.a. så nyttig, som de bedst kan, dog således, at de skal vedligeholde den, som den nu forefindes. Thi forbyde vi etc. SJR, 24, 16. (Tr.: KD, III, 468). K.

21. marts (Flensborg) Rigens marsk fik brev om at forestille Henrik Markdanner til [ikke udfyldt] og Christoffer Due. Kongen har antaget HM som ritmester over et kompagni sogneryttere i Fyn. Adressaten skal med forderligste forestille ham. FT, 7, 264. K.

Lige sådant brev fik han om CD, som skal være ritmester over et kompagni i Jyll.

21. marts (Flensborg)¹ Otte Krag fik brev om at måtte beholde så meget af landgildekornet i Riberhus len, som befindes at være forbrugt af magasinikornet til at indløse det befalede pantsatte krongods, hvilket skal blive godtgjort i lenets rgsk. på Rtk. Dermed etc. JT, 14, 28. K. Indl. 21. marts.

1) Efter brevet står, at rigens marsk fik brev om at forestille Christoffer Due, læs Fynske Tegnelser den 21. marts 1657.

22. marts (Flensborg) Hans Rantzau fik brev om denne ene gang at måtte indkøbe og toldfrit udføre 100 heste. Dog skal bevillingen leveres til tolderen på det sted, hvor hestene bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. Sjr, 24, 16. K.

22. marts (Flensborg) Ulrik Christian Gyldenløve fik pas til fri natlejr for nogle ryttere. UCG agter gennem Danmark til Skåne at indføre nogle ryttere, som han har ladet hverve til kongens og rigets tjeneste uden for riget. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre i købstæderne og alle andre, som hans geworbne ryttere kommer for, at forskaffe dem fri natlejr med fourage til hestene, hvilket efter office-rernes kvittering skal blive godtgjort af hvert steds lensmand efter den takst, som er gjort om rytternes indkvartering. I lige måde skal rytterne forskaffes fri færger over færgestederne. Sjr, 24, 17. K.

22. marts (Flensborg)¹ Rentemestrene fik brev anlangende agent i London Simon de Petkums besoldning. Kongen erfarer, at SdP lider nød for penge til underholdning, kongen og kronen til ikke ringe despekt og vanære. Adressaterne skal med forderligste lade ham bekomme det, han resterer af hans forundte traktement, og siden lade ham bekomme det hvert kvartal. Sjt, 34, 29. K. Orig. i DKanc. B 179k.

1) I marginen står: Christof von Uckens skrift den 10. juli 1660.

22. marts (Flensborg) Johan Fuchs fik brev om at begive sig til Lybæk og derfra videre til Kurland for at fornemme, om han dér kan hverve et regiment til hest med over- og underofficerer. Han skal med forderligste forstændige kongen om konditionerne. Til den ende vil kongen fremskikke en galiot el. jagt til Windau for at hente beskeden el., om han formener, det ikke kan ske, for at tage ham hjem igen, og imidlertid gøre sit bedste til at tilvejebringe så mange som muligt under officererne til fods. Det, han giver el. tilsiger dem, skal blive holdt og godtgøres ham tillige med rejseomkostningen. Befalendes Gud. Sjt, 34, 19.

22. marts (Flensborg) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at måtte beholde så meget af landgildekornet i Nyborg len, og i stedet anvende som magasinkorn til det anordnede brug, som findes at være overskikket af magasinkornet til Provianthuset i Kbh., hvilket skal blive godtgjort i lenets rgsk. på Rtk. FT, 7, 263.

22. marts (Flensborg) Hr. Frederik von Buchwald fik pas til frie færger til det folk, han hverver. FvB har påtaget sig til kongens tjeneste at hverve 200 ryttere, hvortil han er forundt kvarter og laufplads på Loll. Kongen befaler sine mænd o.a. at være ham behjælpelig. Herforuden er han forundt frie færger fra Heiligenhafen i Holsten til Loll., hvor lensmanden skal gøre anordning, hvor færgerne holdes, at han efter begæring overføres. Ladendes det etc. SmR, 7, 106. K.

22. marts (Flensborg) Carsten Tønnesen, rådmand i Ribe, fik frihed for ægt og arbejde på en gård i Kalvslund¹ h., Farup s., Tanderup, som han har måttet antage i gældsbetaling, indtil han igen kan sælge den. JR, 13, 7. Indl. udat. (2).

1) Kopibogen har *Halstund*.

22. marts (Flensborghus) Manderup Due fik brev anlangende oppebørsel af skatten, som er sket af Erik Juel i Ålborghus len. Kongen kommer i erfaring, at afd. EJ har oppebåret en del af skatterne i Ålborghus len, så vel som af hr. Corfitz Ulfeldts gods, som burde have været leveret til landkommissarierne i Jyll., og dog ej har gjort rigtighed derfor. MD skal med forderligste søge rigtighed hos hans efterladte enke, og det, som ikke befindes at være brugt til kronens bedste, skal han søge betaling for hos enken, så det bliver erlagt de befalede steder. Dermed etc. JT, 14, 28. K.

23. marts (Flensborghus) Iver Vind og Mogens Høg fik brev anlangende, at officererne til hest over det jyske landfolk, som er beliggende i fyrstendømmet, og så mange, som er danske undersåtter, må dekortere så meget af 1. termins bevilgede kontribution, som enhver af dem kan tilkomme at udgive, i stedet for deres besoldning, lige ved andre geworbne officerer til hest, efter den sidst oprettede kapitulation, fra den tid, enhver har været uden for riget i fyrstendømmet. Dermed etc. JT, 14, 29. K.

24. marts (Flensborg) Jens Andersen, skriver på Møgeltønder, fik efter begæring frihed for et bol i Møgeltønder. Christen Clemendsen har tilforn boet i det, og JA har tilmindet sig det. Han må nyde det fri for ægt og arbejde sin og sin hustrus livstid. Forbydendes etc. JR, 13, 8. Indl. udat. og 21. marts.

24. marts (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om, at han må forordne Frederik Ziegler til oberstlt. over landfolket i Ålborg stift i Kjeld Langes sted. Dermed etc. JT, 14, 30. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

25. marts (Flensborg) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at gøre deres bedste til, at adelens soldater i Sjæll. kommer til Kbh. for dér at arbejde på voldene. Kronens bøndersoldater har i nogle år arbejdet på Kbh.s volde, og de behøves nu i fæstningerne i Skåne. Adressaterne skal gøre deres bedste at hjælpe og hos adelen bringe det derhen, at der gøres den anordning, at adelens soldater først i april kommer for at arbejde på voldene, eftersom største magt ligger derpå. Sjt, 34, 29. (Tr.: KD, V, 406-07). K.

25. marts (Flensborg) Hans Sørensen fik bevilling til at have sin farbrors datter. Han har for kongen ladet andrage, at han af menneskelig skrøbelighed har forset sig i lejemål med sin farbrors datter, Cathrina Lorentzen, og begærer, at han må indlade sig i ægteskab med hende. Kongen bevilger dette, dog skal han efter sin formue og lensmandens sigelse udgive noget til hospitalet i Ribe og bevisliggøre, at de ej er hverandre nærmere beslægtet. JR, 13, 8.

25. marts (Flensborghus) Rigens marsk fik brev anlangende, at ryttersoldater og dragoner skal forblive i fyrstendømmet, og at så mange af landfolket igen skal marchere ind i riget, efterhånden som de geworbne kommer. Det er anset for godt, at 3.000 heste, 2.000 mand til fods og 1.000 dragoner indtil videre skal forblive i Holsten. Adressaten skal gøre den anordning, at lige så meget af landfolket til hest og fods igen marcherer ind i riget, som det geworbne kommer og kan afløse det. Dermed etc. JT, 14, 30. K.

25. marts (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om, at adelens rostjeneste, som er i fyrstendømmerne, igen må gå ind i riget. Dog så, at det i alle tilfælde holdes i beredskab til efter befaling at marchere. Til den ende skal de, som hører hjemme i Viborg og Ålborg stift, blive logerende i Horsens og Vejle, så de igen i en hast kan samles. Dermed etc. JT, 14, 30. K. Indl. udat.

25. marts (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om at lade hr. Frederik von Buchwald til anrettelse af hans regiment bekomme den eskadron,

som Herman Frandsen Kaas fører. Kongen har bevilget FvB 4 kompagnier af det jyske landfolk til hest, hvortil han skal hverve 2 andre kompagnier, så han deraf kan gøre et regiment på 6 kompagnier. Adressaten skal lade ham bekomme den eskadron, som HFK fører af sogneryttere, kompagniet beregnet til 75 ryttere, dog at officererne forbliver, og folket og hestene bliver konserveret i den stand, at det er tjenligt til kongens tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 31. K.

25. marts (Flensborghus) Iver Vind og Mogens Høg fik brev om at gøre anordning, at de heste med tøj og folk, som er fremskikket til Frederiksodde til artilleriet, igen kommer tilbage, hver til sit sted, hvor hestene kan underholdes af ejermændene og siden med folk og tøj leveres ufordærvet. JT, 14, 31. K.

26. marts (Flensborg) Ordre til tøjmester Peter Kalthoff, at ingen af stykkerne, som er forordnet til flåden, må anvendes til anden brug end skibenes besætning. Sjt, 34, 30. K.

26. marts (Flensborg) Rentemestrene fik brev om at betale fordring fra 3 borgere fra Flensborg. Hvad de har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosføjede supplikation. De skal med forderligste lade dem bekomme betaling enten i korn fra Riberhus og Møgeltønder len el. på anden måde, eftersom det formenes, at en del af det forordnede deputat til hofstaten resterer uklareret. Sjt, 34, 30. K. Orig. i DKanc. B 179k.

26. marts (Flensborg) Knud Giedde fik forlov i 6-8 uger til at rejse op til Norge til sin søsters begravelse. Sjt, 34, 30.

26. marts (Flensborg) Mikkel Langemack fik brev om at åbne de til hofstaten forordnede toldkister i Sjæll. og Skåne og levere pengene til Hans Boysen mod kvittering. Sjt, 34, 30. K.

26. marts (Flensborg) Niels Lykke fik brev om at ansøge Wulf Hieronymus von Kratz om nogle gøngekarle. Af hans foregivende erfarer kongen, at der ej findes så mange unge og dygtige karle i Gønge h. som til at komplettere det ham befalede tal og at oprette et kompagni deraf. Kongen har befalet WHK at lade ham være følgagtig så mange gønger af Skånske Regiment, og han skal gøre sin flid til, at han bekommer dem, som er gode. SkT, 9, 26. K.

26. marts (Flensborg) Wulf Hieronymus von Kratz fik brev om at lade Niels Lykke bekomme en del gøngekarle fra Skånske Regiment. Kongen har befaleet NL at samle et antal gønger til et kompagni. Han skal lade ham være så mange følgagtig af Skånske Regiment, som befindes dygtige, til at fyldestgøre det ham befalede tal og som ikke kan bekommes i Gønge h. I deres sted skal han komplettere regimentet med andre af herredet. SkT, 9, 26. K.

27. marts (Flensborg) Hr. Frederik von Buchwald fik bevilling til årligen af Danmark at udføre 12 køer, 4 hopper og 300 svin, når olden er, til hans gods i fyrstendømmerne. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 17. K.

27. marts (Flensborg) Claus Jensen fik efter anmodning brev om i Danmark at måtte indkøbe og udføre 4 heste. Dog skal bevillingen leveres til toldereren på det sted, hvor de bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 17.

27. marts (Flensborg)¹ Ditlev von Ahlefeldt fik efter anmodning brev om at måtte udføre 100 heste. Dog skal han erlægge tolden deraf og levere bevillingen til toldereren på det sted, hvor de bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 18. K.

1) Under brevet står: Knud Mortensens beskærmelsesbrev findes i Smålandske Registre den 3. april 1657.

27. marts (Flensborg) Rigens råd i Fyn og Sjæll. fik brev anlangende 100 heste, som Frederik von Buchwald må bekomme af hver provins. Kongen har bevilget ham 100 heste af Fyn, hvortil han selv efter den med ham gjorde kapitulation skal hverve ryttere. Adressaterne skal gøre likvidation over, hvor mange af hvert len i Fyn, og siden forstændige lensmændene kongens vilje, at de skal holde dem i beredskab og lade FvB være dem følgagtig ved hans regimentskvartermester el. andre. Sjt, 34, 30. K. Orig. i DKanc. B 173 (til Christoffer Urne, Jørgen Seefeld, Hans Lindenov, Frederik Reedtz, Christen Skeel).

Iver Vind, Jørgen Brahe, Otte Krag i ét brev.

27. marts (Flensborg) Bevilling til at hr. Flemming Ulfeldts lig må føres fra Odense til Loll. og hans begravelse opsættes 6-7 uger. SmR, 7, 107.

27. marts (Flensborghus) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om, at Nicolaus Bennich er antaget som proviantmester. Befalendes etc. JT, 14, 32. K.

27. marts (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om, at hr. Frederik von Buchwald er antaget som generalmajor til hest. Befalendes etc. JT, 14, 32. K.

27. marts (Flensborghus) Hr. Frederik von Buchwald fik brev om, at han igen skal betales den forstrækning, han gør til at hverve folk. Han har tilbudt selv at gøre forlag og forstrækning til werbegelder til 200 ryttere, som han efter kapitulation har påtaget sig at hverve til kronens tjeneste. Kongen anordner, at pengene igen skal betales ham af den godvilligt udlovede bevilling, så snart penge indkommer efter den 1. termin, hver enspænder med tilbehør foruden hesten beregnet til 16 rd., nemlig 6 rd. på personen højere end hans kapitulation formelder. I lige måde skal til samme tid betales ham omkostningen til at lade gøre 6 kornetter til regimentet, hver beregnet til 40 rd. Han skal søge betalingen hos generalkrigskommissarien. Befalendes etc. JT, 14, 32. K.

28. marts (Flensborg) Selio og Gabriel Marselis fik brev om at fragte 5-6 gode orlogsskibe og hverve 1.000 bådsmand, som kan overføres med skibene. SJT, 34, 31. K.

29. marts (Flensborg) Niels Enevoldsen Harbou¹ fik brev om, at ingen må påføre ham trætte. NEH har for kongen ladet andrage, at han befrygter at skulle påføres trætte på grund og ejendom i sin fraværelse. Da han er i kongens krigstjeneste, vil kongen have alle og enhver forbudt at påføre ham nogen trætte, førend han selv igen kan komme til stede. Ladendes det ingenlunde etc. JR, 13, 8. Incl. 11. febr.

1) Hans brev i Incl. er dat. Viborg.

31. marts (Flensborg) Tolderne i Sundet fik brev om at lade kongen af Polens faktor Johannes Fahlt passere toldfrit med 48 foder rhinskvin. SJT, 34, 31. K. Incl. 25. nov. 1656.

N.B. Herefter er udgået 2 eksemplarer under kongens hånd og segl, af årsag, det ene og første blev forkastet af kammersekretær Lente, hvorfor der igen blev udgivet et andet på samme dato, og derfor kun det ene at gælde.

1. april (Flensborghus) Bispen i Århus fik brev om at ordinere en søn af hr. Kjeld Christensen, fhv. sognepræst til Nors og Tved, til hans afd. faders kald. For kongen er andraget, at KCs søn begæres som præst i faderens sted, uanset han ikke er sine fulde 25 år, som frd. formelder. Dersom han er kaldet lovligen og adressaten eragter ham dygtig i lærdom og skikkelighed, er kongen tilfreds, at han ordineres. Dermed etc. JT, 14, 33. K. Incl. 26. marts.

1. april (Flensborghus) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om at tilskrive kommissarierne i Jyll. og Fyn, at de befordre hos dem af adelnen, som vil give proviant i stedet for penge, at de straks leverer en del deraf til lensmændene på Riberhus, Bøvling, Ålborg, Nyborg, Havreballegård, Hindsgavl og Hagenskov, uanset at terminerne ikke er kommet, så lensmændene hvert sted kan fremskikke deraf til skibs til magasiner, nemlig dem i Fyn til Lybæk, fra Ålborg og Havreballegård til Flensborg, fra Riberhus til Krempe, fra Ringkøbing til Rendsborg, gørende sit bedste til at forskaffe så meget som muligt af malt og havre til at underholde det folk, som allerede er i fyrstendømmerne, tillige med det, som kontribueres af disse, på det man ikke skal have årsag til at lade folket gå bort, anseende det er umuligt altid at betale folket med rede penge. Fragten har kongen befalet landkommissarierne i hver provins at betale. Dog skal de være betænkt på magasiner til det folk, som forbliver i riget, ungefær 8.000 mand til hest og fods, tagende ingen forsømmelse. JT, 14, 33. K. Incl. udat.

1. april (Flensborghus) Kommissarierne i Jyll. og Fyn fik brev om at betale fragten for magasinkorn, som skal skibes og føres til Holsten. Kongen har befalet rigens råd liggende i fæstningen Frederiksodde at gøre anordning om, at en del magasinkorn udskikkes til skibs til fyrstendømmerne på befalede steder, nemlig fra Ribe, Bøvling, Ålborg og Havreballegård. De skal betale fragten derfor, når de anmodes derom af rigens råd el. lensmanden hvert sted. Det skal blive godtgjort. JT, 14, 35. K. Incl., se foreg.

Lige sådant brev fik landkommissarierne i Fyn om at betale fragten for det magasinkorn, som udføres fra Nyborg, Hindsgavl og Hagenskov.

1. april (Flensborghus) Jørgen Seefeld fik brev om at betale Hans Jul det, han efter kvittering har udgivet af Dueholm Kloster len, og derimod søge kongens ligelydende forsikring for ham og arvinger. Dermed etc. JT, 14, 35. K.

1. april (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om at gøre anordning om, at rytteriet bliver indkvarteret i fyrstendømmerne således: I Haderslev 125 mand, Flensborg 765, Åbenrå¹ 188, Egernførde 175, Sønderborg og Ærøskøbing 262, Heiligenhafen 87, Neustadt 62, Kiel 400, Tønder 250, Itzehoe 275, Wilster 165, Lütjenburg 62, Segeberg 62, Oldenborg 87, Plön 87, Oldesloe 107 mand. Dermed etc. JT, 14, 36. K.

1) Kopibogen har for dette navn og en række af de følgende former som *Apenrade, Enckelnförde, Arrekiøping* og *Neustad*.

2. april (Flensborghus) Rigens hofmester fik brev om at begive sig til Loll. til enkeprinsessen. Efter hendes begæring er kongen tilfreds, at adressaten må forløves at begive sig til Loll. og en dags tid forblive hos hende. Befalendes Gud. Sjt, 34, 31.

2. april (Flensborghus) Rigens hofmester fik brev om at kapitulere med den i Kbh. ankomne schlesiske friherre Moltzan af Slect om at lade bruge en eskadron til hest i Skåne, dog på lige kapitulation og anrejsepenge, som er handlet med andre i riget, nemlig 24 rd. på hest og karl med tilbehør. Sjt, 34, 31. K.

2. april (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om at forestille Vincents Bille, som kongen har antaget som major i Sjæll. Sjt, 34, 31. K. (2) (det ene til VBs bestalling).

2. april (Flensborghus) Hr. Frederik Reedtz og Christoffer Steensen fik brev om at gøre anordning, hvorledes det folk, som hverves af hr. Frederik von Buchwald i købstæderne på Loll., kan forlægges. Kongen har forundt FvB lauplads til 200 heste, som han har påtaget sig at hverve efter gjort kapitulation. Adressaterne skal anordne, hvorledes de bekvemmeligen kan forlægges og hvor mange i hver købstad, så folkene og hestene bekommer fornøden underholdning, hvorfor borgerskabet skal betales af magasinkornet, hvor det findes, efter takst, som de selv kan sætte, imod det traktement, som officerer og gemene ryttere skal have af borgerskabet. SmT, 8, 146.

2. april (Flensborghus) Bevilling efter begæring for Børge Pallesen Rosenkrantz til at have jomfru Anna Catharina Krag. De er beslægtet i 3. led. Forbyndendes etc. JR, 13, 9.

2. april (Flensborghus) Rigens marsk fik traktement for 2 trompetere, hvilket skal blive godtgjort. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. JT, 14, 36. K.

2. april (Flensborghus) Jørgen Kruse fik brev om af de indkomne kontributioner i Nørrejyll. at lade de jyske sogneryttere beliggende i fyrstendømmerne give $\frac{1}{2}$ måneds sold, nemlig 5 rd., hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 36. K.

2. april (Flensborghus) Jørgen Kruse fik brev om med pengemesteren Nicolaus Nissen at lade give de folk, som af Johan Christoph von Kørbitz er mønstret ved Flensborg, deres mønstermåned efter den rulle, som findes underskrevet af ham. Det skal blive godtgjort. JT, 14, 36. K.

3. april (Flensborghus) Samtlige rigens råd fik brev om at møde i Kbh. 10. el. 11. april, og da videre blive forstændiget om kongens vilje. SJT, 34, 31. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

3. april (Flensborghus) Knud Mortensen, [Haderslev,]¹ fik beskærmelsesbrev, at han efter Philippi Jacobi førstkommende må rejse sikkert i Sjæll., Loll. og Falster for at indfordre den tilstående gæld, som han el. hans hustru tilkommer. Dog skal han anstille sig således, at ingen med rette kan klage over ham. Forbydendes etc. SmR, 7, 107. K. Indl. 22. marts.

1) Dateringssted for Indl., hans fædreland var Loll.

3. april (Flensborghus) Jørgen Kruse fik brev om at gøre sit bedste til, at det udlovede magasinkorn af Jyll. og Fyn med forderligste kommer til fyrstendømmerne efter den anordning, som tilforn er udgangen derom til de af Danmarks Riges Råd, som er beliggende i fæstningen Frederiksodde. JT, 14, 37. K.

3. april (Flensborghus) Jørgen Kruse fik brev om med forderligste at betale major Frederik 200 rd. af de 400 rd. pension, som er forundt ham, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. JT, 14, 37. K.

3. april (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om at befale hr. Frederik von Buchwald, at han i rigens marsks fraværelse kommanderer i fyr-

stendømmerne, og hvorledes der skal forholdes, om noget uformodentligt påkommer. Kongen har fundet for godt, at adressaten følger ham ind i Danmark, hvor han skal bekomme resolution om kongens vilje. Det eragtes rådeomt i hans fraværelse at gøre anordning, hvorved fyrstendømmerne, Jyll. og Fyn kan forsikres mod indfald. Han skal befale FvB at kommandere folket og soldatesken til hest og fods i fyrstendømmerne. Dersom Hans Rantzau støder til ham, skal de alternere og kommandere hver sin uge og på den af adressaten besøgte og ham befalede plads ved fæstningen Rendsborg holde rendezvous, om han fornemmer påhængende fare, hvor han skal tage feltartilleriet i fæstningen til sig og nedgrave sig på den anordnede plads, indtil han fornemmer, hvad modparten begynder. Han skal efter kommunikation med generalkrigskommissarierne i fyrstendømmerne og holdt krigsråd ved de tilstedeværende officerer gøre sin yderste flid at afværge alt, som kan skade undersåtterne. Dog ikke uden største årsag sætte sit folk i fare, men søge sin fordel og advisere kongen om alt. Dermed etc. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. JT, 14, 37. K.

3. april (Flensborghus) Rigens marsk fik brev anlangende Stapelholmer skanse og Ejdersted. Kongen eragter skansen så vel som passene ved Frederiksstad o.a. steder af konsideration for fyrstendømmerne. Dersom fjendtlig indfald befrygtes, el. hertugen af Gottorp begynder at anlægge skanser el. defensionsværker på stedet, skal generalkommissarius først på kongens vegne forstændige ham, at kongen ikke kan tilstede, at han lægger nogen fortifikation dér, eftersom han ingen forsikring har villet give. Vil han ikke efterlade det, skal adressaten befale Frederik von Buchwald, at han har skansen og Ejdersted i god agt. JT, 14, 38. K.

3. april (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om at måtte antage en generalgevaldiger, som skal bekomme bestalling, når han begærer det. Dermed etc. JT, 14, 39. K.

3. april (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om at måtte antage en generaladjutant, som skal trakteres som oberstlt. til hest og bekomme bestalling, når han begærer det. Dermed etc. JT, 14, 39. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. K.

3. april (Flensborghus) Rigens marsk fik brev om at måtte antage Frederik Gijse som generalauditør, hvorpå han med forderligste skal bli-

ve givet bestalling. Dermed etc. JT, 14, 39. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. K.

3. april (Flensborghus) Hr. Steen Bille fik brev om at lade give hofmønsterskriver Hans Boysen de penge, som enten allerede er indkommet el. indkommer til Philippi Jacobi i Kolding toldkiste, efter at de forrige gjorde assignationer først er afbetalt. Det skal mod kvittering blive godtgjort. JT, 14, 40. K.

4. april (Flensborg)¹ Grev Rantzau fik brev om at forskaffe enhver præst på Langeland, som ej selv vil forskaffe rytter til sin udlovede hest, en af de udskrevne soldater dér på landet, som kan antage hesten og gøre tjeneste dermed og præsten underholde. I stedet for de soldater, som skrives til disse præsteheste, skal han lade udskrive en anden af samme læg til soldat. De sogne, der er så ringe, at de ikke kan udstå alene at holde en hest, må lægges sammen 2 i samme læg. FT, 7, 264. K.

1) Før brevet står: Kommissarierne i Fyn fik brev om at betale fragten for noget magasin Korn, som skal skibes til Holsten, findes i Jyske Tegnelser 1. april 1657. K.

4. april (Flensborg) Hr. Frederik Reedtz og Christoffer Steensen fik brev om at anordne, hvorledes folket, som skal hverves af oberst til fods Jørgen Gundersen Rosenkrantz til Vindinge og indkvarteres i købstæderne i Loll., kan forlægges og underholdes. Kongen har forundt JGR laufplads i Loll. til de fodfolk, han hverver. Adressaterne skal anordne, at de får underholdning, hvorfor borgerskabet skal betales af magasin Kornet, hvor det findes, efter billig takst, som adressaterne selv kan sætte. Dermed etc. SmT, 8, 146. K.

5. april ¹(Flensborghus) Jørgen Kruse fik brev om efter ordre at betale kontributionerne til det, der uforbigængeligen behøves til artilleriet, efterhånden som hr. Anders Bille og hr. Christian Friis tilkendegiver ham det, tagende deres beviser, med specifikation, hvortil det forbruges, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 40. K.

1) Kopibogen har fejlagtigt årstallet 1678, måske indskrivningsåret.

10. april (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev anlangende svenske skibe igennem Bæltet. Han skal langs søkanten i lenet lade holde god vagt for at erfare, om svenske skibe sejler gennem Sundet. Dersom han fornem-

mer det, skal han straks forstændige derom ved nat og dag ved posten el. eget bud. Sjt, 34, 31. K.

10. april (Kbh.) Bestalling for Morten Herring som skovrider i Koldinghus len. Efter ord. stil. Han skal gives til årlig pension 16 dl., hver måned til kostpenge 4 rd. og en sædv. hofklædning samt foder og mål til en hest. JR, 13, 9.

11. april (Kbh.) Dr. Johan Dirichsen, hofprædikant, og mag. Peder Nielsen Mehrn, subbibliotekar i Akademiet i Kbh., fik gejstligt gods. Der vakerer et kannikedømme i Roskilde Domkirke efter afd. Hans Boysen d. Æ. Kongen bevilger JD dette efter kapitlets statutter, med bønder og al rente. Dog så, at han skal bo og residere ved domkirken og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god hævd og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med ny indfæstning el. andet usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 18. K. Incl. udat. og 22. nov. 1655.

Lige sådant brev fik PNM på et vikariat i Roskilde Domkirke kaldet Skt. Agatha Alter, efter afd. Johan Bøgvad.

11. april (Kbh.) Dr. Poul Moth, kongens livmedikus, fik et vikarie efter afd. Hans Boysen d. Æ. Der vakerer et kannikedømme i Roskilde efter HB. Kongen bevilger PM dette efter kapitlets statutter, med bønder og al rente, ad gratiam. Dog skal han gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal holde bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med ny indfæstning el. andet usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 19. K.

11. april (Kbh.) Stygge Høg fik brev om på vegne af Mogens Høg at være overværende på Gavnø på skifte efter afd. fru Sidsel Lange til at tage sin afd. mor fru Anne Langes lod og levere til MH, så vidt den tilkommer SH. Sjt, 34, 32. Incl. 11. april.

11. april (Kbh.) Erik Banner fik brev om Holbæk len, som kongen vil have ham forlenet med til Philippi Jacobi, imod den ham hidindtil forundte pension, nemlig 500 rd. af strøgodset og af Giske gods, så vel som afståelse af ritmesters besoldning. Sjt, 34, 32. K.

11. april (Kbh.) Niels Juel fik brev om at begive sig i Sundet med orlogsskibene Norske Løve, Grå Ulv, Pelikanen, Phoenix og Falken, hvor han skal blive liggende og ervarte kongens ordre. Sjt, 34, 32. K.

11. april (Kbh.) Lensmændene fik brev om at udskrive bådsfolk. Manderup Due skal i Ålborg len og by til kronens tjeneste lade udskrive 50, i Sæby 3, i Hjørring 3, i Skagen 3 af de dygtigste bådsfolk, så de så snart mest muligt er kan være i Kbh. og overleveres til Christoffer Lindenov, tagende Jørgen Bjørnsens bevis. Såfremt de steder ikke selv vil betale det, andre bliver lovet, om nogen er udygtige el. ikke kommer frem i rette tid, og man forårsages at skikke dem tilbage og lade hverve andre i deres sted, skal for hver person betales 6 rd. Sjt, 34, 32. K. Orig. Nakskov rådstueark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. Indl. udat. (2).

Lige sådant brev fik Henrik Thott om at udskrive 10 bådsfolk i Randers by. Hr. Steen Bille af Kolding 15, af Vejle 4. Gunde Rosenkrantz af Kalø len 40. Erik Rosenkrantz af Århus len og by 20. Laurids Ulfeldt af Horsens 5. Otte Krag af Varde 5. Ulrik Christian [Gyldenløve] af Nykøbing Mors 3, af Hobro 2. Manderup Due af Thisted 5. Niels Kaas på vegne af Bøvling len af Lemvig 5, af Ringkøbing 5. Mogens Arenfeldt af Skive 2. Kapitlet i Viborg af Læsø 12. Hr. Hans Lindenov af Samsø 20, af Kalundborg 6. Hr. Mogens Kaas' arvinger af Nyborg len og by 20, Kerteminde 5, Fåborg 4, Svendborg 5. Hr. Sivert Urne af Bogense 4. Tyge Below af Middelfart 5. Hr. Jørgen Brahe af Assens 6. Grev Rantzau af Lavindskøbing 20. Frederik Reedtz af Næstved 6, af Vordingborg 4. Hugo Lütow af Skælskør 5, af Korsør 4. Hr. Axel Urup af Møn 15. Jørgen Seefeld af Holbæk 5. Arent von der Kuhla af Helsingør 10. Frands Brockenhuus af Køge 4. Hr. Ove Giedde af Helsingborg len og by 20. Afd. Otte Thotts arvinger af Malmø len og by 20, af Ysted 10. Hr. Niels Krabbe af Blekinge 40. Ove Skade af Nykøbing len og by 10, af Stubbekøbing 10. Philip Joakim Barstorff af Nysted 10, af Saksøbing 5, af Rødby 5. Fru Anne Elisabet von der Groeben, enke efter Flemming Ulfeldt, af Nakskov 20. Jørgen Rosenkrantz af Maribo 5. Joakim Gersdorff af Bornholm 24. Hr. Christian Friis af Mariager 8.

11. april (Kbh.) Ove Skade fik kannikedømme i Århus Kapitel. For tro og villig tjeneste bevilger kongen OS dette, som vakerer efter afd. Hans Boysen d.Æ., at nyde efter kapitlets statutter, med bønder og al rente, ad gratiam, dog så, at når han ikke er forhindret ved kongens daglige tjeneste, skal han bo og residere ved domkirken og gøre sli

tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. JR, 13, 9.

12. april (Kbh.) Følgebrev om at svare nye lensmænd. Kongen hilser kronens bønder under Malmøhus Slot, som afd. Otte Thott har haft i forsvar. De befales at rette sig efter at svare hr. Axel Urup, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt og arbejde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. SJR, 24, 20.

2. Lige sådant brev fik de på Møn at svare Peder Reedtz. 3. I Lundesnæs len at svare hr. Henning Valkendorf. 4. I Bratsberg¹ len at svare Jørgen Bielke. 5. I Agdesiden at svare Hans Juel. 6. I Dueholm len at svare Jørgen Seefeld. 7. I Holbæk at svare Erik Banner. 8. I Halsted Kloster len at svare Frederik Urne. 9. I Roskilde len at svare Ove Skade. 10. I Nykøbing len i Falster at svare Christoffer Lindenov. 11. I Utstejn Kloster og Alle Helgens gods at svare Ulrik Frederik Gyldenløve.

1) Kopibogen har *Skeen*, men det følgende brev om levering af len har Bratsberg len, det senere Telemark fylke, og Skien er en by i dette len. Kr. Erslev: Danmark-Norges len og lensmænd anfører dog fra 1656 JB under Nedenæs len, under Bratsberg len Henning Valkendorf.

12. april (Kbh.) Kaptajn Peter Lützen fik ordre om at konvojere 2 engkoffardiskibe, som ligger i Øresund, såfremt de vil sejle ud med ham, så han ikke forhindres i sin forehavende rejse. SJT, 34, 33. K.

13. april (Kbh.) Befalinger om levering af len. Kongen hilser hr. Knud Ulfeldt og Kjeld Krag. Han har forlenet hr. Axel Urup med Malmøhus len. De befales og får fuldmagt til, når afd. Otte Thotts arvinger til Philippi Jacobi leverer lenet fra sig til AU, at være til stede og til ham overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt. Dersom det ikke er muligt, at de selv i alle skovene kan tælle, hvor mange bøgsteder der befindes at være hugget, imidlertid OT var forlenet dermed, skal de lade opkræve 8 uvildige mænd, som kan besigtige hver skovfogeds skov, hvor mange rodhugne oldentræer der

kan findes at være hugget, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til AU. Sjr, 24, 20.

2. Lige sådant brev fik hr. Frederik Reedtz og Jørgen Reedtz om at levere Møn til Peder Reedtz. 3. Jacob Ulfeldt og Christen Lange på Hesselmed at levere Lundenæs til hr. Henning Valkendorf. 4. Sivert Gabrielsen og Vincents Bille at levere Bratsberg til Jørgen Bielke. 5. Frederik Friis og Laurids Andersen lagmand at levere Agdesiden len til Hans Juel. 6. Iver Kaas og Sivert Brockenhuus at levere Dueholm til Jørgen Seefeld. 7. Niels Parsberg og Tønne Juel at levere Holbæk til Erik Banner. 8. Christoffer Steensen og Rubeck Pors at levere Nykøbing Slot til Christoffer Lindenov. 9. Christoffer Steensen og Philip Joakim Barstorff at levere Halsted Kloster til Frederik Urne. Fik siden en anden befaling til Christoffer Lindenov og PJB. 10. Oluf Brockenhuus og Oluf Rosenkrantz at levere Roskilde til Ove Skade. 11. Henrik Below og Niels Ebbesen lagmand at levere Utstejn Kloster og Alle Helgens gods til Ulrik Frederik Gyldenløve.

13. april (Kbh.) Vincents Bille fik brev om at sidde landsting for Jørgen Seefeld på Sjællandsfar landsting i Ringsted. Sjt, 34, 33.

13. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at forskaffe kongens glaspuster Robert Colnet 25 favne dobbelt ved til kongens arbejde. Sjt, 34, 33. K. Orig. i DKanc. B 179k.

13. april (Kbh.) Borgmestre og Råd i Kbh. fik brev om, at Henrik Jensen skal stille Niels Aagesen borgen. NA har for kongen andraget, hvorledes HJ skylder ham 200 rd., og beklager, at han langsommelig tid har opholdt ham og nu indstævnet sagen til forestående herredage. Adressaterne skal tilholde HJ at stille kaution el. også deponere så mange penge i retten til sagens udgang. Sjt, 34, 33. K. Indl. 8. april.

13. april (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at ordinere Gislaus Thorklack til biskop til Holar på Island. Provsterne så vel som en del af præsterne har voteret på GT, hvilket kongen har samtykt. Sjt, 34, 34. K.

13. april (Kbh.)¹ Henrik Lange og Niels Kaas fik brev om at registrere nogle breve på Mullerup. Afd. hr. Mogens Sehesteds børn behøver nogle breve, som står under forsegling i en kiste på Mullerup. De befales med forderligste at åbne kisten og registrere de breve, som findes

deri og udtage dem, som arvingerne behøver, og indlægge fortegnelse derover. FT, 7, 265. K.

1) Efter brevet står: Rigens råd i Fyn fik brev om lighed med skatten i Svendborg, findes i Jyske Tegnelser 16. april 1657.

14. april (Kbh.) Konfirmation af kontrakt, som Hugo Lützow til Bækendorf, lensmand på Antvorskov og Korsør, har gjort med Christen Hansen, hospitalsforstander i Slagelse. Kongen er søgt om konfirmation af kontrakt, som CH har indgået med HL, lyder: CH kendes og vitterliggør, at HL har betroet ham endnu længere at forestå Slagelse Hospital på følgende konditioner: CH skal efter fundatsen holde rgsk. til overhøring årligen 14 dage næst efter Philippi Jacobi over al stedets visse og uvisse indkomst, med jordebog, inventarium og summarum på indtægt og udgift og de fattiges indførte og efterladte formue, have opsyn med al brøstfældighed, inden- og udenbys gods og bøndernes forsvar. Han skal ikke oppebære videre til brug og spisning, end taksten formelder, hvad der er derover, må han annamme, dog ikke bortsælge uden øvrighedens samtykke. Pengene derfor må han ikke anvende uden ordre, meget mindre give bønder el. andre spisning videre end skolemester, forstanderen, hans hustru, hørerne, disciplene og de i kontrakten tilladte gårdens folk. Fundatsen tilholder forstanderen at gå til skolemesterens og hørernes bord, hvilket han skal efterkomme mest muligt. Han skal [be]spise dem efter den indførte takst, hver person om dagen 8 sk. da. Efterdi taksten er rundeligen aflagt, må exspectantibus ikke nogle levninger nægtes. Skolebørnene skal [be]spises med 3 velflyede retter mad efter fundatsen og taksten, med en pot øl på personen, hver person for 7 sk. da. om dagen. Med de fattige skal forholdes og bespises efter taksten, og CH skal for hver person have 7 sk. da. om dagen. Med gårdens folk, som efter CHs begæring er 1 køgemester, 1 kokkepige, 1 bryggerspige, 1 karl i gården og 1 pige, som kan bruges i stuen og hjælpe til at bage, skal han for hvers kost have 7 sk. om dagen. Til deres løn er i fundatsen bevilget på 10 personer 60 dl., for de begærede personer bevilges han 40 sldl. at føre til udgift. Han må bruge alt inventarium, køkkentøj og deslige, dog selv vedligeholde det; til at forbedre det, skal han årligen nøjes med 15 sldl. Når det skal leveres fra ham, skal han forskaffe lige så dygtigt som det, han annammer. Husene skal holdes ved lige med tag og ler, dog intet at gøre el. føre til rgsk. uden særlig bevilling. Hospitalets avling skal han årligen nyde for afgift, nemlig 7 pd. byg, som bønderne skal ørke, dyrke, omgærde og indhøste, uden hospitalets omkost-

ning, og deraf intet føre til afkortning. Til ildebrændsel skal han nøje sig med de 500 læs, hospitalet efter fundatsen er benådet med, og derforuden vindfælder i hospitalets skove. På det hospitalet hér ikke skal føres noget til udgift, er han bevilget 24 rd. til tørveskær. Hestemøllen skal han selv holde ved lige. Skorstensfejeren og natmanden skal han efter en vis årlig fortingning fornøje med 20 sldl. CH skal ikke udgive videre til bekostning end dette og følgende: Forstanderens løn 30 rd. Præstens løn 165 sldl. Degnen, som synger i kirken, 7 sldl. De fattige til klæder, herreøl, 1 skp. småsalt, 1 ott. eddike 103 rd. 2½ mk., hvori deres offerpenge er medregnet. Provsten i Flakkebjerg h. 5 sldl. 3 mk. Maj til kirken 2 mk. Brød og vin 1 sldl. 3 mk. Voks 3 sldl. 2 mk. Virak 2 sldl. 1 mk. 12 sk. Lysene overalt er bevilget ham at skrive til udgift og aldeles intet videre. Taksten, hvorefter skal spises: Til skolemesterens, hørernes og forstanderens bord skal spises således: 1. Mel i brød 1 år på hver person 15 skp., og er de tillagt så meget mel formedelst de sår, som skal sældes fra melet. 2. Malt i øl, som sædv., tilsammen årligen 13 pd. malt, humle dertil som sædv. 3. Flæsk til dette bord, 11 bismermk., det er til skolemesteren og hørerne 8 mk., til forstanderen og hans hustru 3 mk. flæsk. 4. Oksekød på 1 person til et måltid 28 lod. 5. Lammekød af en krop skal spises 24 måltider, og er så meget tilladt af nævnte species formedelst nogle små disciple, som opvarter og det nyder. 6. Ål saltet, af 1 td. 800 måltider. 7. Sild af 1 td., som er god og kan agtes at være 16 ol i tønden, 640 måltider. 8. Af 1 td. sild, som er mædelig og kan agtes at være 20 ol i tønden, 533 måltider. Det er på hver person 3 sild. 9. Torsk af 1 td. 384 måltider. 10. Islands el. bergefisk af 1 lispd., 64 måltider. 11. Langer af 1 vorde, 128 måltider. 12. Rokker af 1 vorde, 64 måltider. 13. Af de andre species, gåsekød, svinekød, flynder o.a. tørfisk, ærter, høns, æg, smør og hvad andre slags det kan være at forandre spisningen med, deraf skal spises så meget som sædv. og forsvarligt. Der må spises om køddagen 1 ret fisk, om fiskedagen 1 ret kød. Til disciplenes bord: Brød til hver person i et måltid 20 lod og af 1 skp. mel 75 bismerpd. bagt brød. Øl som sædv., nemlig på hver person om dagen 2 potter og af hvert pd. malt at brygge 9 td. øl. Flæsk på hver person til et måltid 25 lod. Lammekød af 1 krop, 24 måltider. Ål saltet af 1 td., 800 måltider. Sild af 1 td. som er gode, store sild og agtes at være 16 vol i tønden, 640 måltider, det er på hver 2 sild. Af 1 td. sild, som kun er mædelig og kan agtes at være i tønden 20 ol, 533 måltider, det er på hver 3 sild. Dersom forårsages at købe små Nibe-sild for trangs skyld, som kunne eragtes at være flere ol i 1 td., da måltidet at forandre og give dem flere sild. Torsk af 1 td., 384 måltider, og må in-

gen gråsej spises dem. Islands el. bergfisk af 1 lispd., 64 måltider. Langer af 1 vorde, 128 måltider. Rokker af en vorde, 64 måltider. Af de andre species spises lige som tilforn og forsvarligt, og er tillagt dem så meget, formedelst de fattige skolebørn, som opvarter, at nyde godt af det. Til de fattige og heri gårdens folk tilladt: Brød til de fattige om ugen til hver person 15 bismermk. bagt brød og til gårdens folk hver person om måltidet 20 lod brød. Øl på hver person om dagen 2 potter og af 1 pd. malt 9 td. øl, til gårdens folk, øl hver om måneden af 2 skp. malt. Flæsk på hver person om måltid 1 bismermk. Oksekød hver om måltid 25 lod. Lammekød af 1 krop, 20 måltider. Sild af 1 td., som er gode store sild og kan være 16 ol i tønden, 426 måltider, det er på hver 3 sild. Af 1 td. sild, som kan være mådelig og 20 ol i tønden, 400 måltider, det er på hver 4 sild. Af små Nibe-sild kan være 24 ol i tønden, derefter silden på måltider at forandre og give dem flere. Torsk af 1 td., 320 måltider, og må de spises med torsk og ingen gråsej. Islands og bergfisk af 1 lispd., 24 måltider. Af de andre species, smør, byg, gryn, ærter etc. gives dem ligesom tilforn, og som kan være forsvarligt. Hospitalsforstanderen skal lade enhver af nævnte bekomme sin rette portion og maden vel flyet, så ingen kan have at klage. Når nogen af de fattige dør i hospitalet, skal det antegnes, hvad tid de døde, og andre igen i deres sted er indkommet til kost. Alle førnævnte poster lover CH, at han og arvinger vil holde. På det han kan være forsikret, lover Jens Knudsen, K.M.s tolder i Slagelse, og Thorsten Hansen, ridefoged på Vedbygård, for det første år, fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen 1658, som trygge forlovere og selvskyldnere for 1.000 rd. in specie, som de på CHs vegne vil betale, om han imod forhåbning ikke kan gøre rgsk. for hospitalets visse og uvisse indkomst og holde ham og hans arvinger af dem og deres arvinger, en for alle og alle for en, uden skade for nævnte 1.000 rd. Ydermere har CH til HL overleveret et hospitalshåndskrift af fru Margrete Laxmand, lydende på 500 rd., som HL må have, indtil CH har overleveret sit rgsk. og erlanget kvittering. Når en af siderne bliver til sinds ikke længere at holde kontrakten, vil $\frac{1}{4}$ års opsigelse lovligen tilforn ske. Herpå er givet 2 enslydende kontrakter, hvoraf HL har den ene, CH den anden. For at holde dette har de til stadfæstelse trykt deres signeter og underskrevet med egen hånd. Datum Antvorskov, den 20. febr. 1657. HL. CH. JK. Kongen konf. dette. Sjr, 24, 22. K. Indl. 20. febr. (orig. kontrakt).

14. april (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at Andreas Wilcken må blive kaptajn over et af kaptajnl. Vendelbos kompagnier til fods. Sjt, 34, 34. K. Indl. udat.

14. april (Kbh.) Peter Kalthoff, kongens tøjmester, fik brev om, at renteskriver Jens Lassen får udleveret nogen muniton fra Tøjhuset. Han skal derfra lade JL være følgagtig imod revers, at han igen inden 14 dage fra brevets dato igen vil forskafe det samme el. lige så godt, nemlig 3 centner krudt, 60 3- og 2-pd. kugler, 40 knipler og skævtænger, 25 musketter, 25 huggere, 30 entrebiler, 100 pd. musketkugler, 6 pistoler, 1 tromme og 12 piker. Sjt, 34, 14. (Tr.: KD, V, 407). K. Indl. 14. april.

14. april (Kbh.) Peter Kalthoff, kongens tøjmester, fik brev om at levere Oluf Henriksen Færø revers på 4 jernstykker med tilbehør, som han har lånt af Tøjhuset, eftersom betalingen er efterladt ham i betragtning af hans lidte skade på skib og gods, som er frataget ham af fribyttere. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 34. K. Indl. 26. marts.

14. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde til Tommerup fik kvittansiarum for Helsingborg. OG har gjort endeligt rgsk. for sin afgift af den årl. visse og uvisse rente og indkomst af Helsingborg len, hvormed han har været og fremdeles er forlenet, beregnet fra Philippi Jacobi 1650, da han bekom det efter Bjørn Ulfeldt til Råbelev, og til årsdagen 1656. Han har gjort rgsk. for unionspengeskatter, båds mænd, kornskatter o.a. kontributioner og er intet blevet skyldig efter de på Rtk. indlevere rede rgsk., mandtaller, kvittanser og beviser, og kongen lader ham og arvingerne kvit, fri og kravsløse. Men det inventarium, han har annammet, skal han fremdeles svare til. SkR, 6, 447.

14. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om i Helsingborg len til flådens udredning o.a. at lade hugge 500 elletræer, som han skal lade levere på Tøjhuset. SkT, 9, 26. K. Indl. 13. april.

14. april (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende Andreas Wilcken, læs Sjøll. Tegnelser 14. april 1657.¹ SkT, 9, 27.

1) Ses ikke hér, men nævnes 28. maj.

14. april (Kbh.) Holger Vinds forlov. Kongen er tilfreds, at HV kort tid må forløves fra fæstningen¹ at forrejse til Kbh. for at bestille sine magtpåliggende ærinder. Dog skal han tilforn anordne, at intet forsømmes i hans fraværelse. SkT, 9, 27. K.

1) Helsingborg, jf. breve af 22. jan.

15. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at levere marskallen, Adam Henrik Pentz til Warlitz, de 800 rd. afgift af ladegården ved Frederiksborg, hvilke OP skal udgive efter sit forpagtningsbrev, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen 1658. Det skal blive godtgjort på Rtk. Befalende Gud. Sjt, 34, 34. K.

15. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om at måtte forløves til Malmø. Afd. Otte Thotts arvinger har hos kongen begæret, at JR må forløves først i maj for at komme til Malmø at gøre skiftet efter OT til ende. Kongen er tilfreds, at han må begive sig fra Sorø. Sjt, 34, 34. K.

15. april (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at Ditmer Bøfke, borger i Kbh., igen må bekomme nogle varer, som er i Helsingør. DB har for kongen ladet andrage, at han for nogen tid siden med et holl. skib i Sundet har bekommet en liden kiste med 3 stykker silke grovgrøn og 10 stykker grovgrøn lærred, hvilken kiste er angivet hos tolderne i Helsingør og besigtiget, så varerne kunne blive fortoldet. Men formedelst hans tjeneres skrivelse i hans fraværelse hos Just Henriksen i Helsingør, som skulle fortolde varerne, har angivet mindre varer, end der befandtes, er de dømt til konfiskation. Han begærer, at godset må tilstilles ham, eftersom han ej havde toldsvig i sinde. Kongen er tilfreds, at DB igen må bekomme godset imod erlæggelse af told efter toldrullen. AvdK skal tilholde visitøren at lade DB være godset følgagtigt. Sjt, 34, 35. Incl. 14. april.

15. april (Kbh.) Hr. Niels Kaas fik brev om til det af hr. Mogens Sehesteds børn, som ved skifte får Holmgård, at bortfæste de tiender, denne har haft i fæste til denne gård. Dermed etc. JT, 14, 40. K.

16. april (Kbh.) Oluf Brockenhuus, befalingsmand over Vemb, Tune, Åbygge og Hvaler skibrede len, fik kvittansiarum for Kbh.s len. OB har gjort endeligt rgsk. for den årl. visse og uvisse rente og indkomst af Kbh.s len, i lige måde for pengeskatter og bådsmandshvervning, beregnet for 2 år, fra Philippi Jacobi 1649, da han bekom kvittansiarum, og til årsdagen 1651, da han igen blev det kvit. Han har betalt de antegnelser, der har været gjort og ikke kunne passere. Han er intet blevet skyldig efter de på Rtk. indleverede rgsk., mandtalsregistre og kvittanser, og kongen lader ham og arvingerne kvit, fri og kravsløse. Denne kvittans er i Rtk. registreret og indskrevet. På K.M.s behag er den underskrevet af Peder Reedtz. Steen Hohendorff. Thomas Thomesen.

Jørgen Carstensen. Anders Sørensen. Sjr, 24, 29. Incl. 16. april (orig. kvittansiarum).

16. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende at tilholde kornmåleren, som er dømt til at tilfredsstill kongens søster, enkeprinsessens fuldm., at kontentere ham. Han skal i lige måde for sig fordre Poul Carstensen, som har haft tvist med prinsessen, gørende sit bedste til, at han fornøjer hende. Herforuden skal han for sig med forderligste indstævne kronens bønder i Falster i hendes nærværelse for at erfare, hvad enhver af dem resterer. SmT, 8, 147. K. Incl. udat.

16. april (Kbh.) Kommissarierne fik brev om af landekisten at lade give det jyske landfolk til fods i fyrstendømmerne en måneds sold, hvilket efter kvittering skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 41. K.

16. april (Kbh.) Otte Krag fik brev om med første at skikke alt kongens korn på Riberhus til fæstningen Rendsborg. Han skal fragte skiberum, hvorfor fragten skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 41. K.

16. april (Kbh.) Rigens råd i Jyll., undtagen rigens marsk, så og rigens råd i Fyn fik breve om lighed med skatten i Kolding, Thisted og Svendborg. Borgerskabet besværer sig over deres årlige skatter og udgifter, som de giver til kronen. De skal indstævne borgerskabets fuldm. for sig og efter hver bys vilkår og tilstand ligne og lægge skatten, således som forskrevet står, og taksere hver af købstæderne for sådan skat, som de eragter, at borgerskabet kan blive ved magt, og kongens indkomst det ringeste afgår, hvorom de med forderligste skal indskikke deres erklæring i Kanc. til kongens resolution. Dermed etc. JT, 14, 41. K. Incl. 10. og 13. juni 1650 og 11. april.

Lige sådant brev fik rigens råd i Fyn, nemlig hr. Iver Vind og hr. Jørgen Brahe, så og Otte Krag (eftersom han har fået befaling med de fynske råd at forrette det, som bliver anordnet) om Svendborg.

16. april (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om, at Anders Sandberg må blive major til hest over den eskadron af det jyske landrytteri, som er forundt Frederik von Buchwald i Herman Frandsen Kaas' sted til hans regiment, hvorfor AB med forderligste skal forestille ham. Dermed etc. JT, 14, 42. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

17. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at gøre den anordning, at 300 heste af Frands Brockenhuus' regiment, som nu er beliggende i Odense, bliver indkvarteret i Sjæll. og underholdt dér efter den takst, som er gjort, havende indseende med, at lighed træffes. Sjt, 34, 35. K.

17. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende at indkvartere sine folk i Sjæll. Kongen har befalet hr. Ove Giedde og Christen Skeel at gøre den anordning, at FBs geworbne folk, som er i Odense, bliver indkvarteret i Sjæll. Han skal lade dem marchere og indkvartere efter Rigens Råds ordre. Sjt, 34, 35. K.

17. april (Kbh.) Kommissarierne fik brev om ikke at udgive af det udlovede uden de dertil forordnede rigens råds vidende. De er tidl. blevet befalet at annamme den kontribution, som lensmændene i Sjæll.s stift får leveret af den udlovede kontribution, og indtil videre beholde det hos sig. De skal udgive det efter ordre af de 2 rigens råd, som i Kbh. er befalet at disponere. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 35. K. Indl. 16. april.

Lige sådant brev fik kommissarierne i Skåne. Nok kommissarierne i Jyll. at udgive efter ordre af rigens råd, som er befalet at ligge i Frederiksodde. Desligeste kommissarierne i Fyn efter de jyske rigens råds ordre.

17. april (Kbh.) Kommissarierne fik brev om af landekistens middel at besolde de 10 bøsseskytter, som fra Tøjhuset er kommanderet til Helsingborg fæstning, med lige besoldning, som de har nydt dér, fra den tid, de er ankommet. SkT, 9, 27. K.

17. april (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende at gøre anordning, at arméen til hest og fods, som er forordnet at blive beliggende i Slesvig og Holsten, indkvarteres som følger: På hertug Joakim Ernsts gods 580 mand til hest; på hertugen af Gottorps gebet i Nordditmarsken 230, i Haderslev 86, i Flensborg 530, i Tønder¹ 172, Åbenrå 130, Egernførde 120, Sønderborg og Ærøskøbing 180, Itzehoe 190, Wilster 115, Heiligenhafen 60, Lütjenburg 43, Segeberg 43, Neustadt 43, Kiel 276, Oldenburg 60, Plön 60, Oldesloe 130, Krempe og Wilstermarsk 1.000 mand til fods, i de fyrstelige len Løgumkloster, Åbenrå og Kiel

1.000 mand. Dermed etc. JT, 14, 42. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. K.

1) Kopibogen har for dette navn, og en række af de følgende, former som *Tundern, Apenrade, Eckernförde, Arrekiøping, Heiligenhafuen* og *Newstadt*.

18. april (Kbh.) Laurids Ulfeldt fik brev anlangende Niels Jacobsen Tenoner i Horsens og hans søskendes formynderskab. Hvad NJT på egne og søskendes vegne har ladet andrage for kongen, kan LU se af hans hosføjede supplikation. Han skal tilholde borgmestre og råd dér, at de uden ophold forskaffer ham og hans søskende rigtighed af formyndernes arvinger, på det de ej skal have videre at klage. Dermed etc. JT, 14, 44.

18. april (Kbh.) Laurids Below og Niels Kaas fik brev om at besigtige et mageskifte anlangende Påkær, som Mogens Friis begærer. MF begærer til magelæg af kronens gods i Vestervig len Påkær, som Jørgen Sørensen og Niels Madsen påbor, hvorimod MF erbyder til fyldest vederlag at udlægge en gård i Vestervig len, Sønderhå, som Christen Jepsen og Mikkel Christensen påbor. De befales og får fuldmagt til at begive sig til nævnte gde og gods, såvel det, MF begærer, som det, han vil udlægge, granske og forfare dets ejendom og siden ligne og lægge det ene imod det andet, så kongen og MF særdeles for ejendom og landgilde sker skel og fyldest, anseende, at kongen vil have så megen landgilde igen som den, der bortskiftes, dog hvad skovene sig belanger, skal der forholdes som sædv. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig og indskikke med besigtigelsen i Kanc. Kongen har befalet Oluf Parsberg at være til stede, så han kan forsegle og underskrive med dem. Dermed etc. JT, 14, 44.

18. april (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg fik brev om at overvære Mogens Friis' mageskifte. Kongen har befalet Laurids Below og Niels Kaas at ligne og lægge gods ml. sig og MF. OP skal møde til stede og foregive det, han kan have at sige på kongens vegne, og have indseende med, at kongen sker skel og fyldest, og siden forsegle og underskrive med nævnte gode mænd. Dermed etc. JT, 14, 45.

19. april (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om at sidde landsting i Ringsted den 22. april i Jørgen Christoffersen Seefelds sted. Sjt, 34, 36. Incl. 19. april.

19. april (Kbh.) Hr. Anders Billes mageskifte med Viborg Kapitel og Hospital. AB har for magelæg til kongen på vegne af Viborg Kapitel og Hospital udlagt gde og gods i Nørrejyll., nemlig til kapitlet 1 gd. i Rinds h., Østerbølle s. og by: Laurids Jacobsen, skylder årligen 20 skp. rug, 1 ørte byg, 2 Vpd.¹ smør, 1 skovsvin, 1 gås, 2 høns, 4 snese humlestager, 2½ mk. gæsteri. Nok til hospitalet gde i Fjends h., Lånnum: Christen Pedersen, skylder 4 td. 6 skp. rug, 3 Vpd. smør, 1 skovsvin, 1 fodernød, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 20 æg, 1 rd. gæsteri, 1 skovvogn. Rinds h., Østerbølle s. og by: Christen Nielsen og Jacob Christensen påbor, skylder 4 td. rug, 1 fjdg. smør, 1 skovsvin, 1 fodernød, 1 gås, 2 høns, 2½ mk. gæsteri, med gdes og gods' ejendom, herlighed osv. Til fyldest vederlagt har kongen udlagt til AB og hans arvinger af Viborg Kapitels og Hospitals gde og gods: Af kapitlets i Lysgård h., Høbjerg s. og by: 1 gd., Peder Smed og Jens Mogensen, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 2 Vpd. smør, 1 brændsvin, 21 sk. gæsteri. Af hospitalets gods i Høbjerg: Peder Jensens enke nu påbor, skylder 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 2 pd. smør, 1 skovsvin, 24 sk. 2 alb. gæsteri, Middelsom h., Mammen: 1 gd., Søren Christensen nu påbor, skylder 10 skp. rug, 24 skp. byg, 20 skp. havre, 2 pd. smør, 1 skovsvin, 24 sk. 2 alb. gæsteri, hvilke gde og gods med al ejendom, landgilde osv., efter ord. stil. JR, 13, 10. (Udt.: Kr. Sk., II, 68-69).

1) Dvs. Viborgpund.

19. april (Kbh.) Hr. Anders Billes 2 genbreve på K.M.s mageskifte, et til kapitlet og et til hospitalet efter ord. stil, mutatis mutandis. Underskrevet af Erik Krag og Hans Oldeland. JR, 13, 10.

20. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at lade smeden på Frederiksborg få jern til hestebeslag, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 36. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

20. april (Kbh.)¹ Hr. Christian Friis fik brev om at lade forfærdige et feltartilleri til Holsten af 38 store og små stykker, nemlig 2 feltslanger, 6 stykker på 12 pd., 6 på 6 pd. og 24 regimentsstykker, dertil 53 centner krudt og 1.900 kugler, desligeste 4 stormstykker med tilbehør på 12 pd. sten, hertil en fyrmørser på 100 pd. sten, 10 granater og 10 fyrkugler, 2 fyrmørsere på 30 pd. sten, 20 granater og 20 fyrkugler, 2 fyrmørsere på 8 pd. sten, 30 granater og 30 fyrkugler, 4 petarder à 20 pd., 300 håndgranater, 24 centner krudt og 3 skippd. skrot med andet tilbehør. Foruden dette skal de holde efterskrevne munition i bered-

skab, nemlig 50 centner krudt, 200 store bundter lunter til folk og stykker, 60 kister el. tønniker musketkugler, 2 skippd. klumpebly, 1 centner pistolkrudt til rytteriet, nok 30 munitionsvogne til krudt, lunter og musketkugler, hver til 6 heste, 14 kuglekistevogne, hver til 4 heste, 8 materialvogne, hver til 6 heste, 6 fyrværksvogne, hver til 6 heste, 2 granatvogne, hver til 6 heste, 1 petardervogn til 6 heste, 2 minørvogne, hver til 6 heste, 2 tømmermandsvogne, hver til 6 heste, 1 smedevogn med tilbehør til 8 heste, 2 teltvogne, hver til 6 heste, 2 blokvogne, til feltslanger, hver til 8 heste, 1 blokvogn til 100 pd. mørsere, til 12 heste, 1 blokvogn til de andre mørsere, til 8 heste, 1 vogn til hæveblokkræn, tavl o.a. tilbehør til 6 heste, 1 ledig lavet til feltslanger til 8 heste, 2 ledige lavetter til pd.stykker, hver til 6 heste. Sjt, 34, 36. K.

1) Efter brevet står: Hr. Frederik Reedtz anlangende at dele indkvarteringen ml. Loll. og Falster, findes i de smålandske bøger.

20. april (Kbh.) Ove Giedde og Christen Skeel fik brev anlangende at gøre anordning, at de dragonofficerer, som antages af Ulrik Christian [Gyldenløve] i Sjæll. bliver indlagt og underholdt efter den takst, der er gjort. Sjt, 34, 37. K.

20. april (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at kongen har befalet Joachim von Breda at bruges som generalmajor hos fodfolket i Skåne. SkT, 9, 27. K.

20. april (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om at lade sig bruge som generalmajor hos fodfolket i Skåne. SkT, 9, 28. K.

20. april (Kbh.)¹ Jomfru Mette Friis fik efter anmodning fra Albret Friis, som hidtil har været hendes værge, brev om at være sin egen værge. Hun må selv oppebære indkomsten af sit gods, dog med vilkår, at hun intet gods må sælge uden sin rette værges samtykke. FR, 6, 303. K. Indl. udat.

1) Efter brevet står: Johan Christoph von Kørbitz' pas findes i Sjæll. Register, 23. april 1657.

20. april (Kbh.) Ejler Høg fik brev om at være jomfru Mette Friis' værge. Der skal med forderligste holdes skifte efter afd. fru Anne Friis til Ørregård på denne gård. Han skal overvære, når skiftet foretages, og påtage sig MFs værgemål, havende i agt, at hun vederfares ret. Når skiftet er til ende, skal han igen overlevere værgemålet til MF. FT, 7, 266.

20. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at dr. Mikkel Leisner må have fri husværelse i det hus ved Nykøbing Slot, som tilforn har tilhørt Hans Vilhelm von Harstal. SmT, 8, 147. K.

20. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende, at Gottfried Hempel skal have en bolig i det hus, som enkeprinsessens fhv. hofprædikant sidst har boet i. Dermed etc. SmT, 8, 147. K. Indl. 19. febr. og udat.

20. april (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om at hidforskaffe 2 skuder Mariagerkalk, hver skude drægtig [ikke udfyldt] læster, og betale fragten af lenets indkomst, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 45. K.

20. april (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om ml. Jyll. og Fyn at ligne 610 stærke heste til feltartilleriet og hvert sted forstændige lensmændene, hvor mange heste hvert len tilkommer, så de, når for-dres, kan haves i beredskab, med 305 kuske, som skal følge hestene, og 2 sadler til hver 6 heste samt puder, hammelreb, stavtøj og tømmer, hvilket alt sammen skal takseres og tegnes med hver ejermands mærke, så at det, som ikke behøves, kan skikkes tilbage til ejermanden. Det, som beholdes, skal afkortes i 3. og 4. termin af den udlovede hjælp, efter at der er kvitteret af hr. Christian Friis el. hans fuldm. Dermed etc. JT, 14, 45. K.

21. april (Kbh.) Henrik Dehne fik brev om at være gartner i kongens køkkenhave ved Kbh. Han skal forholde sig troligen og flittigen. For hans tjeneste lover kongen ham samme løn og kostpenge som hans formand, Claus Skier. Forbydendes etc. SjR, 24, 30. (Tr.: KD, III, 468). K.

21. april (Kbh.) Jørgen Ritzer, tysk kancelliforvandter, fik oprejsning til at stævne en sag. JR har for kongen ladet andrage, hvorledes hans hustrus formyndere i Landskrone ej så retteligen har taget hendes prætension på en teglgård i agt, som de burde, hende, som da var et umyndigt barn, imod givne privilegier til skade. Sagen var næstforleden år indstævnet til alm. herredage, men formedelst det var over tiden, i hvilken landstingsdommen efter recessen bør stævnes, er den blevet afvist, indtil JR og hustru får oprejsning. Det begæres, at sagen

må indstævnes. Kongen bevilger det, dog skal JR straks anfange sagen. Forbydendes etc. SkR, 6, 446.

21. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at dele indkvarteringen ml. Loll. og Falster. Han skal på Falster lade indkvartere proportionaliter med Loll. det folk til hest og fods, som er befalet indkvarteret på Loll., så at lighed træffes. Dermed etc. SmT, 8, 147. K.

21. april (Kbh.)¹ Jørgen Kruse fik brev om med forderligste at begive sig til arméen i Holsten med de penge, som findes indsamlet dertil. Dermed etc. JT, 14, 46. K.

1) Efter brevet står: Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om at akkordere med købmænd om leverancer. Sjæll. Tegnelser 22. april 1657.

22. april (Kbh.) Kommandøren på flåden på Elben fik brev om at parere rigens marsk, hr. Anders Billes ordre. SjT, 34, 37. K.

22. april (Kbh.) Lensmændene fik brev om at være de i Kbh. og Frederiksodde deputerede rigens råd beforderlig, hvis de skriver til dem. Kongen har befalet hr. Iver Vind og Mogens Høg at disponere over den af stænderne i Odense bevilgede kontribution til militien. Adressaterne skal være dem beforderlige særdeles med skiberum til korn og viktualier, når de bliver anmodet, hvorfor fragten skal betales af kommissarierne. SjT, 34, 37. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. Indl. udat.

Lige sådanne breve fik lensmændene i Sjæll. og Skåne om hr. Ove Giedde og Christen Skeel.

22. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at akkordere med de købmænd, som gør levering til flåden el. militien, om betaling i kronens korn på slotte og len, både for forgangen år og det, som dette år oppebæres, eftersom rede penge ej kan slå til. SjT, 34, 37. K. Indl., se foreg.

Lige sådanne breve fik hr. Iver Vind og Mogens Høg.

22. april (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om af Jyll. og Fyn at befordre penge, proviant og folk til arméens forstrækning i Holsten, når Anders Bille ved skrivelse anmoder derom. Dermed etc. JT, 14, 46. K.

23. april (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz til Hellerup, general-kommissarius, fik pas. Han forårsages tit og ofte at rejse på adskillige steder i Danmark i sin kommissariatsbestilling. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, at forskaffe ham 2 borgervogne med heste og frie færger over færgstederne, så han kan komme af sted uden ophold. Ladendes etc. SjrR, 24, 30. K. Incl. 19. april.

23. april (Kbh.) K.M.s forsikring til de i Kbh., Frederiksodde og Norge deputerede rigens råd. Kongen har befalet hr. Ove Giedde tillige med hr. Christen Skeel i denne besværlige tids tilstand at have direktion over alt det, som alle stænders deputerede [af Sjæll., Loll., Falster, Møn og Skåne, til det sidste møde i Odense har bevilget at kontribuere] og OG skal anvende samme midler til landets defension og militien til lands og vands efter ordre givet af kongen de dato Flensborghus 17. marts 1657.¹ Eftersom midlerne nu ved nærværende ringe forråd til landets forsvar imod forhåbning meget langsomt og ringe indkommer og muligt i fremtiden ej kan forslå, lover kongen, at alt det, OG og CS udgiver efter nævnte kommission, efter deres udgivne breve og anvisninger skal blive betalt af rigernes midler, så de, der som ærlige patrioter gør forstrækning, skal være uden skade. SjrR, 24, 31. K. Orig. i DKanc. B 167c., i Rtk. 216.183. Incl. 20. april.

Ml. de to tegn [] forandres således til hr. Niels Trolle og hr. Iver Krabbe: [som menige stænder i Norge har udlovet].

Lige sådant brev fik CS. Nok hr. Iver Vind, eftersom han var tilbetroet tillige med Mogens Høg at oppebære den udlovede kontribution i Jyll. og Fyn. Nok MH. Lige sådant brev fik NT tilbetroet tillige med IK at oppebære kontributionen i Norge. Nok IK.

1) Se ovf., s. 96-97.

23. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at overgøre penge til de folk, som oberst Adolf Fuchs skal hverve. Kongen har ladet kapitulere med AF om 100 officerer fra løjtnanter til korporaler, hvoriblandt også skal være en brygmester[?] og 3 minører, og på hver person gives 12 rd. Adressaterne skal handle med én, som kan overgøre pengene til Antwerpen til ham efter førnævnte takst. Når folkene, tilhobe el. stykvis, hidskikkes, skal de annammes og underholdes efter den gjorte anordning. Dersom han og antager noget fodfolk for 8 rd. på manden, skal de mod folkenes levering lade ham betale i Kbh. Han skal ikke afkortes, dersom nogen undervejs kommer til skade ved storm, uvejr el. a. SjtT, 34, 37. K.

23. april (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om straks at begive sig til Holsten til arméen med det artilleri, som i en hast kan tilvejebringes, indtil det andet efter den gjorte anordning kan komme efter. Sjt, 34, 37. K.

23. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om en vordend søn. Kongen fornemmer, at en af Bavelses bondesønner, Laurids Jensen, er flyttet på én af Sorø gods' brændte gårde under Buske. Kongen er tilfreds, at han må være fri for sit fødested. Sjt, 34, 38. K.

Jørgen Rosenkrantz fik et andet brev herom 30. maj.

23. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, når plads bliver ledig, at tage Jesper Thomesen i Sorø Skole, forordne ham under disciplin og forholde sig mod ham lige ved andre skolebørn der. Sjt, 34, 38.

23. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om at installere Johan Faber. Kongen kommer i erfaring, at JF af adressaten og samtlige professorer på Det kgl. adelige Akademi Sorø er blevet nævnt til at betjene den vakerende elokventia-profession og har disputeret og er approberet. Kongen konf. dette. Sjt, 34, 38. K.

23. april (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om til Nyborg at skikke 20 store bundter lunter, 3 12-pd. stykker, 4 regimentsstykker og 20 lispd. krudt, som straks skal bortskikkes med et i Kbh. liggende Nyborg-skib. Sjt, 34, 38. K.

23. april (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om imod kvittering at lade Ulrik Christian [Gyldenløve] og oberstlt. Poul Prunster bekomme 600 musketter med banteler, 300 par pistoler med hylster og spænder. Sjt, 34, 38. K.

Lige sådan ordre fik PK om at lade 300 musketter med banteler og sidegewehr være PP følgagtig.

23. april (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende Jørgen Reitzers vejrmølle. Udt. i SkT, 9, 28. Incl. udat.

23. april (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at betale Ulrik Christian Gyldenløves obersts traktement efter hans kapitulation, beregnet fra den tid, hans regiment er indlagt i Malmø fæstning., hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 28. K.

23. april (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om med sit folk at gå til Holsten til hr. Anders Bille. Han skal lade så mange af sine kompagnier, som enten er komplette el. mønsterfærdige, gå til Holsten, efter at han har fået sin mønstermåned, at kantonnerne med de tropper, som er dér, og forblive hos AB. FT, 7, 266. K.

23. april (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at betale fragten af det skude- el. skiberum, som fremfører nogen stykker og munition fra Tøjhuset til Nyborg og leverer det til skriveren dér, hvilket skal blive godtgjort i lenets rgsk. FT, 7, 266. K.

23. april (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at mønstre så meget af Kongens Livregiment til hest, som i Fyn findes mønsterfærdigt, førend de marcherer derfra. FT, 7, 267. K.

23. april (Kbh.) Jomfru Mette Kaas fik konfirmation af et fæstebrev. Kongen er søgt om konfirmation af fæstebrev udgivet af Ulrik Christian Gyldenløve, lyder: UCG kendes på K.M.s vegne og behag at have stedet og fæstet til MK kirkens anpart af korntienden af Mammen s., Middelsom h., som hendes far, afd. hr. Mogens Kaas, sidst havde i fæste, hvilken hun skal beholde sin livstid, dog med konditon, at hun årligen inden fastelavn til kirkens værger leverer deraf i godt og ustraffeligt korn så mange td. rug, byg og havre, som tilforn er givet efter jordebogen. Han befaler på K.M.s vegne sognemændene at tiende retfærdeligen i neg og kærvt efter recessen, såfremt de ikke vil straffes. Til vitterlighed har han trykt sit signet under og underskrevet. Kbh. 6. marts 1657. UCG. Kongen konf. dette. Forbydendes etc. JR, 13, 11. Indl. 6. marts (orig. fæstebrev).

23. april (Kbh.) Otte Krag fik brev om at skikke landgildesmør, så vidt der dette år kan tilvejebringes af Riberhus og Møgeltonder len, til arméen i fæstningen Rendsborg, tagende bevis af dem, som er forordnet at annamme det, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 47. K.

23. april (Kbh.) Manderup Due m.fl. lensmænd fik brev om 200 mand, som Ulrik Christian Gyldenløve er forundt til dragoner af det unge mandkøn i Ålborg stift. Dermed etc. JT, 14, 47. K.

Lige sådant brev fik Erik Rosenkrantz om 200 mand af Århus stift, Otte Krag om 100 mand af Ribe stift, UCG selv om 100 mand af Viborg stift.

23. april (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at forordne Christoffer Hvas, Niels Lykke og oberst Jens von Løwenklau von Hadersleben til at føre nogle folk. De skal gøre den anordning, at når hr. Frederik von Buchwald har bekommet den ham bevilgede eskadron af det jyske landdrytteri, skal de forordne CH og NL det folk, som de kan føre under deres regiment. Siden skal de anordne det folk, som Mogens Arenfeldt og Herman Kaas har, hvilket JvLvH kan føre. Dermed etc. JT, 14, 47. K.

23. april (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende at bemægtige sig Stapelholmer skanse. Kongen kommer i forfaring, at fyrsten af Gottorp begynder at anlægge skanser ved Stapelholm. Adressaten befales med forderligste at kommandere nogle folk med officerer og feltstykker derhen for at bemægtige sig skansen og holde den til kongens tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 48. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

24. april (Kbh.) Herredagens opsættelse. Kongen hilser riddersmænds mænd, fruere og jomfruere, prælater, kanniker, provster, præster, købstadmænd, bønder og menige almue. Han har for nogen tid siden ved å.b. ladet påbyde en alm. herredag at holdes i Kbh. 11. maj. Af adskillige årsager har han med Danmarks Riges Råds råd anset for godt at opsætte den til belejliger tid, dog at tage stævninger skal gælde til næste herredag. Sjt, 34, 38. K.

24. april (Kbh.) Stiftslensmændene fik brev om herredagens opsættelse, med anmodning at lade det forkynde i stiftet. Sjt, 34, 39. K.

24. april (Kbh.) Landsdommerne fik brev om herredagens opsættelse, med anmodning at lade det forkynde på landstinget. Sjt, 34, 39. K.

24. april (Kbh.) Rigens Råd fik brev om herredagens opsættelse. Kongen har for nogen tid siden ved å.b. ladet påbyde en alm. herredag at holdes i Kbh. 11. maj. Af adskillige årsager har han med Danmarks Riges Råds råd anset for godt at opsætte den til belejliger tid. Sjt, 34, 39. K.

24. april (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev anlangende kronens bonde Niels Andersens årlige afslag i Tersløse. NA har for kongen andraget, hvorledes hans gård er for højt sat i landgilde, hvorfor han, så vel som

hans formænd, er blevet forarmet. Han begærer at måtte nyde billig landgilde. Af JSs erklæring og hosfølgende tingsvinder erfarer kongen, at NA behøver afslag. Kongen er tilfreds, at han efter JSs forslag må være benådet og i stedet give 2 pd. rug og 4 td. havre, hvilket skal blive JS godtgjort. Sjt, 34, 39. K.

24. april (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at det, han forårsages i sin generalkommissariusbestilling at leje i fyrstendømmet, skal blive godtgjort. FT, 7, 267. K.

24. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev på $\frac{1}{3}$ indkomst af Lundenæs len. PR har til kongen ladet erlægge 666 rd. 14 sk. $\frac{1}{3}$ alb., som er $\frac{1}{3}$ af 1 års visse indkomst, som han nyder af Lundenæs len, anslagen efter jordebogen og renteritakst, som kongen er bevilget til rigets gælds aflæggelse til omslag. Kongen kvitterer og bevilger, at han skal nyde lige så meget af sine efterkommere i lenet igen. JR, 13, 11.

25. april (Kbh.) Tøjmasteren og proviantskriveren fik brev om annamelse af udygtige varer. Det erfares, at en del udygtige varer leveres på Tøjhuset. Tøjmasteren forbydes at annamme sådanne varer el. kvittere derfor, medmindre han selv vil svare dertil. Sjt, 34, 39. K.

Lige sådan befaling til proviantskriveren om varer på Provianthuset.

26. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende fru Dorete Rosenkrantz' vederlag for hendes nådsensår af Malmøhus. Kongen har forlenet hr. Axel Urup med Malmøhus Slot og len, som han nu straks til Philippi Jacobi efter disse tiders tilstand skal annamme, så DR kan nyde det ekstraordinære nådsensår for hendes husbonds gjorte forstrækning. På det hun kan få lovligt vederlag, skal adressaterne 11. juni af Rtk. lade hende erlægge halvparten af de 2.500 rd., eftersom hun efter alm. bevilling skal lægge halvparten fra sig, og så være forskånet for videre krav. Det, der udgives af Rtk., skal de lade indkræve af Børringe len, førend nogen anden lensmand kan nyde deraf. Sjt, 34, 40. K. Orig. i DKanc. B 179k.

26. april (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende at bruge Ulrik Frederik Gyldenløves regiment til fods til Kongens Livregiment. Kongen vil og, at han skal have et kompagni til hest, som Lyder von Werssabe skal føre for ham som ritmester. Adressaten skal på kongens vegne forstændige Hans Rantzau, Ditlev von Ahlefeldt, hr. Henrik von Ahlefeldt

og Henrik Sehested, at det er kongens vilje, at enhver af dem giver ham dertil 3 gode og med alt tilbehør udmundrede ryttere af hvert kompagni, som de har under deres regiment, hvoraf han kan oprette et kompagni. Dermed etc. JT, 4, 48. K.

27. april (Kbh.) Frd. om dem, som er i fremmede herrers tjeneste. Det befindes, at mange af kongens vasaller og undersåtter i Danmark og Norge og i fyrstendømmerne Slesvig og Holsten lader sig finde i fremmed tjeneste til lands og til vands. Kongen tvivler ikke om, at alle af medfødt lyst og skyldighed at tjene sit fæderneland i disse besværlige tider vil indstille sig i hans og fædernelandets tjeneste, eftersom de nu erfarer, at han behøver deres tjeneste. Kongen vil med denne befaling have befalet alle, som nu findes i fremmede herrers tjeneste, inden 3 måneder at indstille sig hos kongens armé el. skibsflåde, erbydende alle efter stand, kvaliteter og meritter at blive akkomoderet og trakteret. Hvis nogen, imod forhåbning, fordrister sig herimod og ej indstiller sig, har de dermed forbrudt det gods, som de har i kongens riger og fyrstendømmer samt det, som arveligen kunne tilfalde dem, om de er af privat stands personer, men de, som er af højere stand, under anden vilkårlig straf på de privilegier, som de kan forvente i deres fæderneland. Skulle nogen lade sig finde i rigets fjenders tjeneste, er de advaret, at de fraholder sig sådan tjeneste under deres hals' fortabelse. SJR, 24, 32. (Tr.: CCD, VI, 325-26). K. Incl. udat.

Det, som på tryk herefter udgik, er dateret 11. juni 1657. [Jf. ndf., s. 214].

27. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om mølleren Hans Nielsen i Strids Mølle. HN har for kongen ladet beklage, hvorledes møllen er takseret for højt, såfremt han skal blive ved magt, og af FRs erklæring erfarer kongen, at det befindes således. Kongen er tilfreds, at FR af HN oppebærer så meget, denne kan tilvejebringe, og lader ham optegne for det øvrige som restans. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 40. K. Incl. 16., 17., 24. og 26. april.

27. april (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om traktement til Niels Banner til Ringstedgårds heste. Kongen har forundt ham ritmestertraktement for ham og så mange heste, som en ritmester godtgøres, så og traktement på 12 munderede karle som andre gemene ryttere efter den derom oprettede kapitulation. JCvK skal lade ham bekomme det fra 23. febr. sidst forleden, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 267. K.

28. april (Kbh.)¹ Hr. Christian, greve af Rantzau, fik efter anmodning bevilling til at udføre til egen fornødenhed 12 td. smør til fæstningen Glücklichstadt, så og flæsk og omrask af 100 svin. Forbydendes etc. SJR, 24, 33. K. Indl. 22. april og udat.

1) Efter brevet står: Kvartalkommissariernes bestalling findes i bestallingerne 3. april (K. har: 30. april) 1657.

28. april (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om, at Hans Koop frit må udføre den hans hustrus broderbørn tilfaldne arv til Lybæk. Dog skal han til byen el. borgerskabet udgive det, han bør. SJT, 34, 40. Indl. 28. og 30. marts.

28. april (Kbh.) Landkommissarierne i Sjæll. fik brev om af landekisten i Sjæll., når middel findes, at forstrække Vincents Bille 1.000 rd. til hans udmundering, hvilket de siden skal afkorte i hans majorbesoldning. Det skal blive godtgjort i deres rgsk. SJT, 34, 40. K.

28. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om nogle stabspersoner, som er godtgjort ham. Kongen vil godtgøre ham, ligesom andre oberster til hest, en regimentsfeltskær med lige traktement som andre efter derom oprettet kapitulation. SJT, 34, 40. K.

28. april (Kbh.) Landkommissarierne fik brev om af landekisten at betale afd. hr. Flemming Ulfeldts trompeter det, han resterer. Det skal blive godtgjort. SJT, 34, 41. K.

28. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende, at Nicolaus Piffer skal eksercere adelen på Sorø og landfolket dér i birket. JR skal i afd. oberstlt. David Wildschütz' sted akkomodere nærværende NP til at eksercere den adelige ungdom der på stedet, så vel som landfolket dér i birket, akkorderende med ham, hvad han årligen skal gives til besoldning. SJT, 34, 41. K.

28. april (Kbh.) Hr. Ove Skade og Christen Skeel fik brev om anskaffelse af heste af Sjæll. og Skåne til artilleri, så og kuske o.a. De skal ligeligen ligne Sjæll. og Skåne for 300 dygtige og stærke heste til feltartilleriet og førstændige lensmændene, hvor mange hvert len skal udgive, så de når påfordres kan have 190 kuske i beredskab til at følge hestene, så og 2 sadler til hver 6 heste samt puder, hammel, reb, stavtøj og tømmer, hvilket skal takseres og brændes med hver ejermands

mærke, så det, som ikke behøves, kan tilbageskikkes, men det, som beholdes, skal afkortes i 3. og 4. termin af den udlovede hjælp, efter at der er kvitteret af hr. Christian Friis el. hans fuldm. Sjt, 34, 41. K. Indl. 12. april og udat.

28. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale staldfolkene deres hofklædninger, som berettes at restere for 2 år. Sjt, 34, 41. K. Orig. i DKanc. B 179k. Indl. 27. april.

28. april (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe og Christen Holck fik brev anlangende 2 skrin, Niels Kruse begærer flyttet. NK har begæret kongens befaling til adressaterne anlangende 2 skrin stående under forsegling på hans gård Engeltofte, hvori formenes at være breve anrørende Engeltofte gård og gods. De befales med forderligste at begive sig dertil og forsegle skrinene på ny, så han kan flytte dem, hvor han begærer, på det han formedelst andre tilfald ikke kan blive dem el. arven kvit. SkT, 9, 28. K.

28. april (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til ægteskab for nærværende Peder Mortensen og Anne Hansdatter,¹ som er datter af hans formand, kirkeværge i Ejlbj, som skal være formanden² beslægtet i 3. led, såfremt de ikke er hverandre nærmere pårørende, hvilket først skal bevisliggøres. De skal udgive noget efter deres formue og lensmandens sigelse til næste hospital. FR, 6, 303. Indl. 22. april og udat.

1) Datter af Hans Frandsen, kirkeværge. 2) Må være fejl for *ham*.

28. april (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger og bispem i Fyn fik brev om at befordre hr. Hans [Nielsen]¹ Faxe, skibspræst, til kald. HF har i nogle år tjent kongens far og kongen selv som skibspræst, og kongen ser ham nu gerne befordret. Adressaterne skal være ham behjælpelig, at han det første muligt er, kan forfremmes til et kald el. kapellani, dog at alt går lovligen til efter recessen o.a. kgl. frd. FT, 7, 268. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO. Indl. 27. april.

1) Efter K.

28. april (Kbh.) Afd. hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at give hr. Hans Faxe skibspræst hans årlige besoldning. Kongen har skrevet til dem om HF, som har tjent kongens far og kongen selv i nogen år som skibspræst. De befales årligen af lenets uviste indkomst at lade ham give den hidtil forundte besoldning, 130 kur.dl., hvilket skal blive

godtgjort. Det skal begynde fra Philippi Jacobi forleden år og årligen, indtil han kan blive forfremmet til noget kald el. kapellani. FT, 7, 268. K. Orig. i Nyborg lensrgsk., RA. Indl. 26. febr.

28. april (Kbh.) Abraham von Plato og Christoffer Lindenov fik brev om herefter ej at skyde fugle el. vildt på Falster. SmT, 8, 148.

Lige sådant brev fik CL.

28. april (Kbh.) Ove Skade fik brev om at lade Jens Rasmussen, fhv. foged på Ibstrup, bekomme gården Sørup på Falster i fæste, dog at han skal udgive den årlige landgilde o.a. rettinghed. SmT, 8, 148. K. Indl. udat.

28. april (Kbh.) Jens Pedersen, kornmåler på Ålborghus, fik konfirmation på en vandmølle, Gammelmølle. Fru Sofie Sehested, enke efter Erik Juel, har til JP stedet og fæstet en af kronens møller i Ålborg, hvorpå fæstebrevet lyder: SS, enke efter EJ, kendes på K.M.s vegne at have stedet og fæstet til JP en vandmølle i Ålborg, som Henrik Ginckel senest har haft i fæste, hvilken mølle han skal beholde sin livstid, dog med kondition, at han årligen til K.M. yder den sædv. afgift, item at han holder møllen ved god hævd og stiller vederhæftige dannemænd til kaution efter recessen. Til vitterlighed har hun underskrevet ved sit påtrykte signet. Viborg, den 18. febr. 1657. Kongen konf. dette. JR, 13, 12. Indl. 18. febr. (orig. fæstebrev).

28. april (Kbh.) Rigens råd i Jyll. fik brev om udskrivning af stifterne. Infanteriet ved arméen er temmelig ringe og fast ikke at agte den halve del imod kavaleriet. Det falder og besværligt fra fremmede steder formedelst laufplads, og høje anretspenge er ikke heller vel så hastigt at tilvejebringe. Kongen formener det derfor bedst at bruge sine egne folk, hvorfor adressaterne skal lade udskrive 3.000 mand til fods af det unge mandkøn i alle 4 stifter. De skal fordeles i 3 regimenter, nemlig et under oberstlt. Laurids Pogwisch, et under oberstlt. Linderoth, hvormed arméen kan sekunderes, og et under oberstlt. Ziegeler til at besætte fæstningen Frederiksodde for at befordre arbejdet dér og defendere pladsen. Derforuden skal de handle med adelen, at de vil bevilge udskrivningen i lige måde af deres, eftersom det er anset til landets defension. Dermed etc. JT, 14, 49. K. Indl. udat.

28. april (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere ved arméen. [ikke udfyldt] har præsenteret sin tjeneste. Adressaten skal gøre sit bedste til at akkomodere ham ved arméen. Dermed etc. JT, 14, 49. K.

29. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale Niels Erlandsen teltmager det, han tilkommer. Sjt, 34, 41. K. Orig. i DKanc. B 179k.

29. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz m. fl. fik brev om at holde 2 gode rustvogne med heste i beredskab til at følge kongen til fyrstendømmerne, når det begæres. Sjt, 34, 41. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Incl. udat.

Lige sådant brev fik Arent von der Kuhla om 2 postvogne. Otte Pogwisch om 3. Ove Skade om 2. Jørgen Seefeld om 2. Hugo Lützow om 3. Hr. Steen Bille om 2. Hr. Anders Bille om 2.

29. april (Kbh.) Lensmændene¹ fik brev om 6 rd. månedligt for de bådsfolk, som ikke kommer frem. Adressaterne har tilforn bekommet kongens befaling til at lade udskrive en del bådsfolk af lenene el. i stedet udgive 6 rd. for hver. Det er kongen mening, at de 6 rd. på hver person er at forstå månedligen i 5 måneder. Sjt, 34, 41. K.

1) I margenen står: Lensmændene, som tilforn fik breve om bådsfolk ved skrivelse dat. 11. april 1657.

29. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om underholdning af det fra Norge kommende folk. De skal lige ved andre officerer til fods underholde de officerer, som af Tønne Huitfeldt er antaget til det norske folk. Sjt, 34, 42. K.

29. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at gøre den anordning, at tøjhuskriveren får leveret 100 rd. til artilleriet, hvorfor han skal gøre rgsk. Sjt, 34, 42. K. Incl. 27. april.

29. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev anlangende at skaffe bådsfolket sold og skatteudskrivning af Båsted len. Kongen erfarer, at lenets bønder i Bjerger h. vil undslå sig fra udskrivelse af soldater, bådsmand og skatter, eftersom de er tjenere til Kbh.s Slot, hvorover nu i nogle år er forsømt med soldater. OG skal forholde sig dermed, som det tilforn har været brugeligt af lensmanden på Helsingborg Slot. Befalendes etc. SkT, 9, 29. K. Incl. udat.

29. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om 2 brønde på Helsingborg Slot. Kongen kommer i forfaring, at der intet vand er i de to brønde, ej heller kan have noget uden det, som skal indkøres. Kongen er tilfreds, at en bergmand, som arbejder på den glaskies i nævnte brønde må anlægges med en taspelknægt, til at fornemme, om der ved slegel og jern el. ild kan kommes så dybt, at man kan have vand. SkT, 9, 29. K.

29. april (Kbh.) Tønne Huitfeldt fik brev om at fordele det norske folk, som er befalet at komme ned fra Norge, tillige med det, som allerede er her, i 4 kompagnier og eksercere dem ved officerer, som han selv skal antage og underholde på samme manér som andre officerer efter den gjorte anordning. SkT, 9, 29. K.

29. april (Kbh.) Ejler Høg fik brev om at sidde til Fynbo landsting i dommers sted i en ransnævningesag, hvori Henning Pogwisch på vegne af en Assens provstibonde formenes at være interesseret. FT, 7, 269. K. Incl. 27. april og udat.

29. april (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere Reiner von Ahrnstorph med hoshavende folk, som berettes at være 30 personer. Dermed etc. JT, 14, 49. K.

30. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at lade kongens faktor i Lybæk Henrik Würger bekomme 4.000 rd. på rgsk., hvilket skal blive dem godtgjort. Sjt, 34, 42. K.

30. april (Kbh.) Roskilde Kapitel fik brev om, at deres tjenere skal age officerer og ammunition. Det kan herefter tit hænde, at krigsofficerer og ammunition kommer gennem landene, hvilket kongens egne tjenere ikke alene kan udstå. Kongen beder adressaterne gøre den anordning hos deres bønder, at de, så længe det urolige væsen varer, forsyner dem med nødtørftige vogne. Sjt, 34, 42. K.

30. april (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om i Vincents Billes sted at være kvartalkommissarius i Sjæll. Sjt, 34, 42. K.

30. april (Kbh.) Tyge Below fik brev anlangende, at nogle bønder skal være fri for landgilde af nogle jorder i Strib Odde. Peder Nielsen, Jørgen Pedersen, Rasmus Pedersen, Hans Clausen, Anders Knudsen og

Jørgen Rasmussen af Avlby har for kongen ladet andrage, at de i nogle år i fæste har haft Strib, som fæstningen nu er lagt på, til græsning til deres fæmon, heraf og desligeste også af 2 stykker jord, som de har fæstet til pløjeland, har de årligen udgivet 18 skp. rug til landgilde. De begærer, at de må være forskånet for landgilden, i betragtning af, at de formedelst fæstningen intet nyder af jorden. Kongen er tilfreds, at de må være forskånet, og det skal blive godtgjort TB. FT, 7, 269. K. Incl. 1. febr. (3) og 15. og 19. april.

1. maj (Kbh.) Hans Boysen fik brev om så snart muligt at lade Magnus Swab bekomme noget af hans resterende hofjunkerbesoldning, indtil han er afbetalt, tagende hans bevis. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 42. K.

1. maj (Kbh.) Kommissarierne i Sjæll. fik brev om med forderligste at betale Erik Banner for det, han resterer for løjtnant- el. ritmesterbestilling, da han blev forlenet med Holbæk Slot, tagende hans bevis. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 42. K.

1. maj (Kbh.) Christoffer Herfurt fik brev på apoteket i Nakskov. Kongen kommer i forfaring, at Jeremias Gleisbergk, fhv. apoteker i Nakskov, godvilligen og i nærværelse af borgmestre og råd dér i byen til hofapoteker ved Nykøbing Slot CH har afstået det ham forundte privilegium på apoteket i Nakskov, og CH har tilbudt dér i byen at holde et godt og ustraffeligt apotek. Kongen bevilger, at han og hans arvinger må holde apotek i Nakskov med samme privilegier som hans formand, hvorimod han er forpligtet altid at holde i forråd gode og friske medikamenter o.a. varer, som bør findes ved et velbestilt apotek, og sælge dem til dem, der behøver det, for billigt værd, så og det, som skal komponeres og forfærdiges til patienter, og præparere det i nærværelse af den medicinske doktor i Nakskov. Kongen forbyder krudkræmmere o.a. i Nakskov at sælge el. holde mineralier, konditer, olier, purgerende, gummatiske og animalske varer og safter, kager, tiriak o.a., som alene vedkommer et velbestalt apotek og over forstand kan udgives til mistænkte personer el. falskeligt. Dog hermed ikke forment andre at søge deres næring med krydderier o.a. Kongen bevilger, at han må være fri for skat o.a. borgerligt pålæg, så og holde en vinkælder med fransk og hedvin, dog andre vintappere og købmænd hermed ikke forment at søge deres næring. Thi forbyde etc. SmR, 7, 107. K. Incl. 3. marts.

1. maj (Kbh.) Frederik Urne fik brev om at lade Christoffer Herfurt, hofapoteker ved Nykøbing Slot, så tit han behøver det, bekomme en bondevogn med tilhørende heste, eftersom kongen har befalet ham at forfærdige et herbarium vivum af landets urter. SmT, 8, 148. K.

2. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende levering af Ibstrup til Peter Holmer. FB skal tilholde slotsskriver og ridefoged med 8 uvildige mænd, som han skal lade opkræve til tinge, på førstkommande mandag el. tirsdag at være til stede, når kongens gård Ibstrup med inventar overleveres kongens fiskemester Peter Holmer, havende indseende med, at gård med inventar bliver takseret, og at de giver det beskrevet fra sig. Sjt, 34, 43. K.

2. maj (Kbh.) Hofmarskallen fik brev anlangende taksering af Maturin Duponts rustvogne og heste. Han skal forordne 2 hofbetjente, som har forstand derpå, tillige med de 3, som MD selv vil tage, som kan takserere de rustvogne og heste, som findes i beredskab, og siden til adressaten levere skriftlig relation under deres hænder. Sjt, 34, 43. K.

2. maj (Kbh.) En del lensmænd fik breve om, at bartskærere og bartskærkister skal udgives. Arent von der Kuhla: En del bartskærkister gøres fornødne til flåden. Kongen har anset for godt, at Helsingør skal udgive en bartskærer med en udstafferet bartskærkiste, som ufejlbart skal være til stede senest til pinsedag i Kbh. AvdK skal tilholde borgmestre og råd dér at tilvejebringe dette. Sjt, 34, 43. K (5).

Lige sådanne breve fik Hugo Lützow om at forskaffe 1 bartskærer af Slagelse, Skælskør og Korsør. Hr. Axel Urup om at forskaffe 1 af Ysted. Hr. Ove Giedde 1 af Helsingborg. Hr. Sivert Urne 2 af Odense og Børgense. Hr. Mogens Kaas' arvinger 1 af Nyborg, Fåborg og Kerteminde. Steen Bille 1 af Kolding og Vejle. Ulrik Christian [Gyldenløve] 1 af Viborg. Otte Krag 1 af Ribe. Manderup Due 2 af Ålborg og Ålborghus lens købstæder. Laurids Ulfeldt 1 af Horsens. Henrik Thott 1 af Randers. Philip Joakim Barstorff 3 af Nysted, Saksøbing, Nakskov, Maribo og Nykøbing Falster. Item fik hr. Hans Lindenov og Erik Banner hver et brev anlangende 1 bartskærer af Kalundborg og Holbæk. Nok Tyge Below, hr. Jørgen Brahe og hr. Mogens Kaas' arvinger 1 bartskærkiste af Middelfart, Assens og Svendborg. I lige måde Christoffer Lindenov at tilholde Nykøbing Falster, Nakskov, Maribo, Nysted og Saksøbing at udgøre 3 bartskærere og bartskærkister. Frederik Urne at tilholde

Nakskov, Maribo, Nysted, Sakskøbing og Nykøbing Falster at udgøre 3 bartskærere og bartskærkister.¹ Sjt, 34, 43.

1) I brevet er flere gentagelser formentlig fejl.

2. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afbetale kongens tidl. urtegårdsmænd Claus Skeer det, han resterer af sin besoldning til den tid, han blev aftakket. Sjt, 34, 44. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. 14. april.

2. maj (Kbh.) Erik Quitzow fik efter begæring forlov at rejse til Kbh. i 3 uger, dér at forrette nødvendige ærinder, dog skal han anordne, at intet forsømmes og efter nævnte tid straks begive sig til Fyn. Befalendes etc. FT, 7, 270. K. Incl. 2. maj.

2. maj (Kbh.)¹ Philip Joakim Barstorff fik brev anlangende Anne Rasmusdatters supplikation. Hvad AR for kongen har ladet andrage, kan PB se af hendes hosføjede supplikation. Han skal med forderligste erkyndige sig derom og indskikke sin erklæring i Kanc. SmT, 8, 148. K.
1) Efter brevet står: Frederik Urne om håndkværne, læs Skånske Tegnelser 4. maj 1657.

3. maj (Kbh.) Mathias Hollænder fik brev om denne ene gang toldfrit at måtte udføre 2 heste o.a. Dog skal bevillingen leveres til tolderen på det sted, hvor hestene bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbyndes etc. Sjr, 24, 34. K.

3. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende betaling af Hans Jacobsen Skiert så snart muligt og midlerne strækker til for det, han har forstrakt på Aggershus Slot. Sjt, 34, 44. K.

3. maj (Kbh.) Kommandøren på Elben, Peter Lützen (Lützow), fik brev om at iagttage adskilligt. Han skal flittigt iagttage, at intet folk kommer til vands over fra Stift Bremen til fyrstendømmerne, uden det, som sker til kongens egen tjeneste. Til den ende skal han lade krydse op og ned ad Elben langs Ditmarsken. Dersom han fornemmer, at noget værk el. skanse henlægges på Krudsand, skal han af yderste magt forhindre det og tilkendegive kommandanten i Glückstadt fæstning det, på det denne kan sekundere ham med så mange soldater, som behøves. Sjt, 34, 44. K.

3. maj (Kbh.) Axel Urup fik brev om årligen at levere Kjeld Krag den årlige afgift af Hageløse, som han skylder kronen, nemlig 382 rd., eftersom den er bevilget ham i stedet for Lyse Kloster, som han var forlenet med. Befalendes etc. SKT, 9, 30. K.

3. maj (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev om årligt fra Philippi Jacobi sidst forleden af lenets afgift at levere nogen genet, 800 rd., til Kjeld Krag til Trudsholm, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 50. K.

3. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere Gert Sivertsen von Tepling på bedste manér hos arméén, indtil nogen lejlighed kan falde, hvor han kan forfremmes. JT, 14, 50. K.

3. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev om med forderligste og så snart, han selv eragter det rådeligt, at avancere med så meget af arméén, som er i beredskab ved Trittau, og retranchere på en bekvem plads, eftersom kongen ikke eragter nødtigt, at han skal fortøve så længe, til alt folket bliver mønstret. Når han bryder op, skal han lade kassere de retranchement, han har gjort ved fæstningen Rendsborg. Befalendes etc. JT, 14, 50. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

4. maj (Kbh.) Bestalling for Poul Nielsen til at opvarte i K.M.s bibliotek. Han skal lade sig være angelegen altid at holde bøgerne rene og enhver på sit sted, item holde katalog og biblioteket o.a., han bliver befalet af kongens bibliotekar, så og opvarte prinsen og informere ham i minutiis grammaticalibus el. det, han bliver befalet af hofmesteren, Ove Skade til Kærbygård, befalingsmand på Roskildegård, el. mag. Vilum Lange. Kongen har tilsagt ham årligen 200 rd., som skal betales ham af rentemestrene, og det skal begynde fra brevetts dato. Sjr, 24, 34. K. Indl. udat.

4. maj (Kbh.) Enevold Brun hofsmed fik brev på indelukket Troldvang ved Frederiksborg Slot sin livstid. Dog skal han derimod græsse de syge foler og hopper, der kan falde ved stedet. Sjr, 24, 35. K.

4. maj (Kbh.)¹ Hugo Lützwow fik brev om i sit len at lade nedbryde de skovhuse, som kan være til skade for kongens vildtbane. Sjt, 34, 44. K. Indl. 24. april og 3. maj.

1) Efter brevet står: Nogle lensmænd fik brev om håndkværne, læs Skånske Tegnelse 4. maj 1657.

4. maj (Kbh.) Lensmændene fik brev om, at kgl. betjente, toldere o.a. skal holde indkvartering. Kongen kommer i forfaring, at betjente, toldere o.a. i købstæderne unddrager sig at tage indkvartering lige ved andre efter deres formue. Da det gælder fælles konserveration, og de alle vil være forsvaret, skal adressaterne tilholde dem, at de bærer lige tyngde ved andre. Sjt, 34, 44. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. Indl., se ovf.

Sådanne breve udgik til alle lensmænd med købstæder: *Jyll.*: hr. Christian Friis, Erik Rosenkrantz, Gunde Rosenkrantz, Henrik Thott, Jørgen Seefeld til Dueholm, Laurids Ulfeldt, Mogens Arenfeldt, Manderup Due, Niels Kaas på Bøvling, Otte Krag, hr. Steen Bille, Manderup Due på Ålborgs vegne, Ulrik Christian [Gyldenløve]. *Sjæll.*: Arent von der Kuhla, Christen Skeel, Christoffer Urne, Erik Banner, Frands Brockenhuus, Frederik Reedtz, Frederik Urne, Hugo Lützwow, hr. Hans Lindenov, Jørgen Rosenkrantz, Jørgen Seefeld landsdommer, Otte Pogwisch, Christoffer Lindenov. [*Loll.-Falster*]: Ove Skade, Philip Joakim Barstorff. [*Møn*]: Peder Reedtz. *Skåne*: hr. Axel Urup, hr. Henrik Lindenov, hr. Joakim Gersdorff, Jacob Grubbe, Knud Ulfeldt, Niels Krabbe, hr. Ove Giedde. *Fyn*: grev Rantzau, hr. Jørgen Brahe, afd. Mogens Kaas' arvinger, Sivert Urne, Tyge Below.

4. maj (Kbh.) Lensmændene fik brev om forbud mod kornudførsel. Kongen har med de tilstedeværende rigens råds råd eragtet for nødigt at lade gøre forbud på alle slags korns udførsel. Adressaterne skal lade det forkynde og have indseende med, at intet korn, mel el. malt bliver udført. Sjt, 34, 45. (Udt.: CCD, VI, 319). K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

4. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om skibsløjtnant Johan Bertelsen Segbergs forlov af tjenesten, hvorfor han skal give ham hans afsked. Sjt, 34, 45. K.

4. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om danske krigsfolks traktement lige ved fremmede. Kongen er tilfreds, at de danske krigsfolk i Sjæll. og Skåne og underliggende provinser, geworbne el. udskrevet, herefter skal, officerer og gemene ryttere el. soldater, akkomoderes lige med tyske og fremmede. Adressaterne skal gøre anordning herom. Sjt, 34, 45. K. Indl., se Sjt, 34, 44, 4. maj (1. brev).

4. maj (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe til Vegholm fik pas i sin proviant-kommissariusbestilling. IMK er antaget som proviantkommissarius i Sjæll. og Skåne og forårsages i sin bestilling ofte at forrejsje. Kongen befaler fogeder, embedsmænd, borgmestre, rådmænd o.a. at forskaffe ham heste og fri borger- og bøndervogne og fri færger over færgestederne, så han kan komme frem og tilbage, såvel som hans tjenere, når de henskikkes med hans pas. Ladendes det etc. SkR, 6, 448. K.

4. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde m.fl. fik brev om at tilholde enhver borger bosat i Helsingborg fæstning at forskaffe sig en håndkværn. SkT, 9, 30. K. Indl., se SjT, 34, 44, 4. maj (1. brev).

Lige sådant brev fik [andre lensmænd med fæstninger] hr. Henrik Lindenov om Kristianstad, Jacob Grubbe om Kristianopol, hr. Axel Urup om Malmø, hr. Knud Ulfeldt, Landskrone, Arent von der Kuhla, Helsingør, Frands Brockenhuus, Kbh., Frederik Urne, Nakskov.

4. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om med forderligste til fæstningen Helsingborg at forskaffe 1.000 palisader. SkT, 9, 30. K.

5. maj (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik pas for nogle dragoner. UCG har i Nørrejyll. i Ribe stift til kongens tjeneste antaget 100 dragoner, som han agter at lade overføre til Skåne. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre i købstæderne og alle andre, som dragonerne kommer for, at forskaffe dem fri natlejr og underholdning, hvilket efter officerernes kvittering skal blive godtgjort af hvert steds lensmand efter den takst, som er gjort om dragoners indkvartering. I lige måde skal dragonerne forskaffes fri færger over færgestederne. Sjr, 24, 35. K.

Lige sådant pas skal gøres om 100, som skal komme af Viborg stift, 200 af Ålborg stift, 200 af Århus stift.

5. maj (Kbh.) Niels Hansen, borgmester i Helsingør, fik konfirmation af nogle damsteder. Kongen søges om konfirmation af et af Arent von der Kuhla til Løgtved udgivet brev til NH, lyder: AvdK kendes og gør vitterligt, at han på K.M.s behag har bevilget NH, at han må lade opstuve og inddæmme de damsteder, som afd. Peder Svendsen, fhv. borgmester i Helsingør, havde i brug, og nu mange år, efter hans død, har ligget øde. Han og hans hustru må deres livstid bruge dammene, som ligger i skovbredden uden for Helsingør bys vange. Actum Kronborg, den 3. maj 1657. Kongen konf. dette. Sjr, 24, 36. K. Indl. 3. maj.

5. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev anlangende at indkvartere dragoner med officerer, som bliver antaget af Ulrik Christian Gyldenløve, i Sjæll., Møn el. hvor de eragter tjenligt, efter gjort anordning og takst, på det de kan være i beredskab til at marchere til Skåne. Sjt, 34, 45. K.

5. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at korn af de påbudne skatter 1656 i Frederiksborg og Abrahamstrup len, som findes at restere hos bønderne, må forbruges til besoldning af slottets tjenere. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 45. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. 1. okt. 1656 (2), 13. jan. og 5. maj.

5. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at måtte få en feltskær, som tjener under kongens livkompagni, som føres af Ulrik von Debitz som kaptajn. Sjt, 34, 45. K.

5. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale de mur- og tagsten, som forbruges til dronningens bygning i hendes lysthave ved Kbh., efter det køb, som bygmester Albertus Mathisen el. slotsfoged Joakim Walspurger (Waltpurger) gør. Sjt, 34, 45. (Tr.: KD, V, 407). K. Orig. i DKanc. B 179k.

5. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Arent Dyssel, så han efterhånden, som rigens middel kan strække til, kan komme betaling for kapital og rente. Sjt, 34, 46. K.

5. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tage for sig rgsk. fra Anders Olufsen, borgmester i Frederikstad, anlangende hans gjorde skibstjeneste i sidste fejde og gøre afregning med den rente, som kan påløbe på hovedstolen. Sjt, 34, 46. K. Orig. 29. aug. 1646, 1. marts, 22. april, 24. maj og udat.

5. maj (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset at lade Tønne Huitfeldt være 600 musketter følgagtig og tage hans kvittans. Sjt, 34, 46. K.

5. maj (Kbh.) Peter Bredal fik brev om at opvarte på Holmen i afd. skipper Rasmus Samsings sted. Sjt, 34, 46. K.

5. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at kongen har antaget Eberhardt (Ewert) Dancklieb som generalgevaldiger i Skåne. SkT, 9, 31. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

5. maj (Kbh.)¹ Kaj Lykke fik brev om fremdeles at blive i sit kvarter. Han har tilforn fået befaling til at marchere til fyrstendømmet Holsten med så mange af sine tropper, som var færdige. Nu er kongens vilje, at han skal blive liggende i sit kvarter i Fyn. FT, 7, 270. K.

1) Efter brevet står: Johan Christoph von Kørbitz fik tillige med lensmændene brev om penge for havre og takst på korn og proviant, findes i Sjæll. Tegnelser ved lensmændenes breve 9. maj 1657.

5. maj (Kbh.) Rigens råd i Jyll., undtagen rigens marsk, fik brev om indkvartering af Frands Brockenhuus' folk. De skal anordne, at så mange ryttere, som FB lader hverve over de 300, som er indkvarteret i Odense, bekommer kvarter og underholdning efter den forordnede takst i Ribe, Kolding, Vejle el. Horsens, hvor de selv eragter bekvemmeligst. Dermed etc. JT, 14, 51. K.

6. maj (Kbh.) Helsingør by fik konfirmation af et gl. kongebrev. Kongen søges om konfirmation af hans farfars, Fr. 2.s udgivne åbne pergamentsbrev¹ til borgmestre og råd i Helsingør, lyder: Fr. 2. giver at vide, at borgmestre og råd og menige borgerskab har tilkendegivet for ham, at omkring deres by er en skarp egn, så de lider stor brist på stråfoder. Efter slig lejlighed er til en part borgere med lensmandens råd og samtykke på byens forte udvist nogle små løkker og haver at bruge for årlig jordskyld til byen. Disse løkker og haver skal i gl. tid have været indhegnet, eftersom gamle diger og grave udviser og er gamle mænd vitterligt, og brugt, førend byen blev afbrændt af rigets fjender og menigheden kom i armod, og løkkerne og haverne har siden ligget øde. De begærer, at kongen vil bevilge dem at indtæppe og indtage dem. Kongen bevilger dette, og de må bruge det til agerjord og såland, til avl o. a. brug. Borgmestre og råd skal dele og skifte jorden blandt borgerne og sætte hver sin andel for jordskyld, som skal anlægges til byens nytte. De, der bekommer jorden, skal beholde den for dem og efterkommere, som er byens indbyggere, og årligen udrede den forordnede jordskyld. Dog må ikke nogen pantsætte, sælge el. på anden måde afhænde jorden til nogen, som ikke er bosiddende borgere dér og vil og kan fuldgøre pligt og tyngte, både til kongen og byen. Tvinges nogen af armod el. andet til at afhænde sin anpart, skal det ske med

borgmestre og råds samtykke og i deres nærværelse på rådhuset el. bytinget. De er pligtige at have agt på, at jorden ikke afhændes til nogen, som ikke er borgere. Thi forbyde osv. Givet på Frederiksborg Slot den 1. maj MDLXXXVI. Kongen konf. dette. SjR, 24, 37. K. Indl. 4. april.

1) Se KB 1586, 506-07, hvor brevet er dat. 11. maj 1586, mens det i kopibogen hér er dat. 1. maj.

6. maj (Kbh.). Jens Lassen, renteskriver, fik skøde på en plads bag Børsen, næst østen op til Sukkerkompagniets hus, er fra norden og i sønden 32 sjæll. al., den side imod stranden fra norden og til sønden med hovedet 51 al. lang, item den nordre side fra Sukkerhuset hen i øster 30 al., item den nordre side fra vester og til øster i lige måde 30 al. lang, og er hovedet på den nordre side 10 al. bred og den vestre side ind imod haven 19 al. lang. Dog skal han være forpligtet at opsætte god købstadbygning og vedligeholde den. SjR, 24, 40. (Tr.: KD, III, 468). K.

6. maj (Kbh.) Bevilling for Poul Pedersen i Nivå Mølle i Hørsholm len på at have et kvindfolk. Han har begæret, at han må indlade sig i ægteskab med en kvinde, Anne Henningsdatter, med hvem han 1. gang i sit ægteskab og 2. gang i sit enkesæde har forset sig i lejermål. Kongen bevilger dette, dog skal PP efter sin formue udgive noget til næste hospital. Forbyndendes etc. SjR, 24, 40. Indl. 15. og 20. april og 4. og 5. maj.

6. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev om på bedste manér at akkomodere nærværende major Nutzhorn, indtil en lejlighed kan falde, hvor han kan forfremmes. JT, 14, 51. K.

7. maj (Kbh.). Å.b. om toldfrihed for uraffineret sukker og tilhørende materialer. Efter begæring bevilger kongen, at ubrugeligt og uraffineret sukker, nemlig muscovado¹, pannelle, lumpen² og Thomæ-sukker, såvel som dertil nødvendige formere o.a. materialer, som behøves til det oprettede sukkerraffinerværk i Kbh., må indføres toldfrit. Dog skal gives tilbørlig told af det raffinerede sukker, som udføres af riget. SjT, 34, 41. (Tr.: KD, V, 407. Udt.: CCD, VI, 319-20). K. Indl. 18. april.

1) Kopibogen har *marcharad*, K. *maschawad*. 2) Kopibogen har *lampen*.

7. maj (Kbh.)¹ Lensmændene fik brev om trompetere til flåden. Frands Brockenhuus: Til flåden behøves en del trompetere. Kongen

har anset for godt, at Køge skal udgøre en trompeter, som ufejlbarligen skal være til stede i Kbh. til pinse at lade sig bruge i sommer på flåden. FB skal tilholde borgmestre og råd at forskaffe dette. Sjt, 34, 46. K. Incl. udat.

Lige sådanne breve fik Arent von der Kuhla om Helsingør at udgøre 1. Hr. Frederik Reedtz af Vordingborg og Næstved 2. Ove Skade af Roskilde 1. Erik Banner af Holbæk 1. Hugo Lützow af Slagelse og Korsør 1. Hr. Hans Lindenov af Kalundborg 1. Hr. Axel Urup af Malmø 2, Ysted 1, Lund 1. Hr. Knud Ulfeldt af Landskrone 1. Hr. Ove Giedde af Helsingborg 1. Hr. Henrik Lindenov af Kristianstad 1. Hr. Sivert Urne af Odense og Bogense 3. Hr. Mogens Kaas¹² arvinger af Nyborg lens købstæder 1. Tyge Below af Middelfart 1. Hr. Steen Bille af Kolding og Vejle 1. Ulrik Christian [Gyldenløve] af Viborg 2. Otte Krag af Ribe 2. Manderup Due af Ålborg og Ålborghus lens købstæder 1. Laurids Ulfeldt af Horsens 1. Erik Rosenkrantz af Århus 1. Henrik Thott af Randers 1. Hr. Christian Friis af Mariager 1. Hr. Joakim Gersdorff af Kbh. 5.

1) I margenen står: Caspar Schöllers skrift den 30. april Ao 1673. 2) Kopibogen har fejlagtigt *Kruse*.

7. maj (Kbh.) Philip Joakim Barstorff m. fl. fik brev om trompetere til flåden. Til flåden behøves en del trompetere. Kongen har anset for godt, at Nysted, Saksøbing, Nakskov, Maribo og Nykøbing Falster til sammen skal udgøre 2 trompetere, som ufejlbarligen skal være til stede i Kbh. til pinse at lade sig bruge i sommer på flåden. PJB skal tilholde borgmestre og råd i Nysted og Saksøbing at de tillige med de andre førnævnte købstæder forskaffer dette. Kongen befaler Frederik Urne og Christoffer Lindenov, at de og tilholder borgmestre og råd i de andre købstæder dette. Sjt, 34, 46. K. Incl., se foreg.

Lige sådant brev fik FU anlangende at Nakskov og Maribo tillige med Nysted, Saksøbing og Nykøbing Falster skal udgøre 2 trompetere. Item CL, at Nykøbing Falster tillige med Nakskov, Maribo, Nysted og Saksøbing skal udgøre 2.

9. maj (Kbh.) Inger, enke efter skipper Rasmus [Samsing]¹, fik efter begæring bevilling på at bo et år i huset, som har været forundt hendes afd. husbond, så og nådsensår af det ham bevilgede deputat af Provanthuset. Sjr, 24, 41. K. Incl. 1. maj.

1) Efter Incl.

9. maj (Kbh.) Hans Hermansen, hofslagter, fik skøde på en plads. Kongen skøder til HH en jord til en byggeplads i den ny afstukne Borgergade, og er for til gaden 67½ sjæll. al. bred, bag imod dr. Jacob Swabs plads 67½ al. bred, længden næst afd. Beate, Reinholdt Thims plads er 62 al., den anden længde imod kongens ny boder 86½ al., hvilken plads HH skal beholde, dog skal han være forpligtet til for sin part at forfærdige gaderne, brolægge og siden holde dem ved magt på egen bekostning. Han må ikke bygge nogen bygning på gaden indtil rende-stenen, men den, der vil have skurudbygninger el. svibuer for sit hus, skal vige ind på sin egen grund, så at gaden som ordineret beholder sin bredde. Han skal være forpligtet til på grunden at lade bygge god købstadbygning efter allerede gjort anordning. Thi forbyde etc. SJR, 24, 42. (Tr.: KD, III, 468-69). K.

9. maj (Kbh.) Lave Beck og Niels Parsberg fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. Rønnov Bille til Sandbygård. Der skal holdes skifte efter RB. Adressaterne befales at møde tilstede og som kommissarier overvære skiftet, havende i agt, at RBs hustru og børn på begge sider vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. SJT, 34, 47. Indl. 5. maj.

9. maj (Kbh.) Lensmændene fik brev om penge for havre og takst på korn og proviant. Adressaten har tilforn bekommet kongens befaling til at annamme den påbudne havreskat i lenet el. penge derfor efter den forordnede takst. Han skal lade pengene levere til landkommissarierne i NN land imod kvittering, og eftersom er handlet med købmænd om korn og viktualier til flåden, fæstningerne og militien, hvorfor skal betales for 1 td. rug, byg og malt 10 mk. da., for 1 td. bygryn 3½ rd., for 1 td. smør 20 rd., for 1 skippd. humle 36 rd., for 1 skippd. flæsk 14 rd., for 1 td. islandsk lammekød 5 rd. 2 mk., for 1 td. oksekød 7 sldl., for 1 skippd. tørfisk 10 rd., for 1 td. torsk 6½ dl., for 1 td. norske sild 5 rd. 2 mk., for 1 td. Nibesild¹ 5 sldl. Kongen vil, at disse varer for lige værd skal udgives til krigsfolkets underholdning, den forrige takst uagtet. Dette til efterretning. SJT, 34, 48. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. Indl. udat.

N.B. Om denne pris fik også Kørbitz kgl. ms. med slutning, at derefter kan han vide at rette sig i forefaldende okkasioner.

1) Kopibogen har *Nive sild*.

9. maj (Kbh.) Corfitz Rosenkrantz og Køn Joakim Grabow fik brev om at være værge på og overvære skifte efter afd. Rønnov Bille. CR skal være værge for RBs første frues børn, jomfru Ellen Bille og fru Birgitte Bille, havende i agt, at de vederfares det, ret er. (Siden skal han overlevere dette til deres farbror og rette lavværge). Sjt, 34, 49. Incl. 5. maj og ovf. Sjt, 34, 47, 9. maj (1. brev).

Lige sådant brev fik KJG om at være værge for fru Anne Hohen-dorffs børn, Jørgen Bille og jomfru Lisbet Bille, dog i dette brev ude-ladt det, som findes ml. disse tegn ().

9. maj (Kbh.) Kommissarierne fik brev anlangende penge for havre og takst for korn og proviant. Kongen har befalet lensmændene i NN land til adressaterne at levere de penge, som de har oppebåret for den sidst påbudne havreskat. De skal annamme pengene og kvittere, og ef-tersom der er handlet med købmænd om korn og viktualier til flåden, fæstningerne og militien, hvorfor skal betales for 1 td. rug, byg og malt 10 mk. da., for 1 td. byggryn 3½ rd., for 1 td. smør 20 rd., for 1 skippd. humle 36 rd., for 1 skippd. flæsk 14 rd., for 1 td. islandsk lammekød 5 rd. 2 mk., for 1 td. oksekød 7 sldl., for 1 skippd. tørfisk 10 rd., for 1 td. torsk 6½ dl., for 1 td. norske sild 5 rd. 2 mk., for 1 td. Nibesild' 5 sldl. Kongen vil, at disse varer for lige værd skal udgives til krigsfolkets un-derholdning, den forrige takst uagtet. Dette til efterretning. Sjt, 34, 49. K. Incl. ud., se ovf. under Sjt, 34, 48.

1) Kopibogen har *Niffve sild*.

9. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev anlangende [major] Müllers laufplads. Kongen er tilfreds, at M må have sin lauf-plads i Sjæll. Adressaterne skal forordne ham en plads og gøre den an-ordning, at han, når han er mønsterfærdig, bekommer sin mønster-måned. Sjt, 34, 49. K. Incl. ud., se ovf. under Sjt, 34, 48.

9. maj (Kbh.) Lensmændene i fæstningerne fik brev om at skaffe hr. Niels Krabbe ruller over garnisonerne. [Axel Urup]. Han befales at le-vere NK rulle over garnisonen i Malmø o.a. i lenet indkvarterede krigs-folk. SkT, 9, 31. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

Lige sådant brev fik hr. Knud Ulfeldt om Landskrone, Holger Vind

om Helsingborg, hr. Henrik Lindenov om Kristianstad, Jacob Grubbe om Kristianopel.

9. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev om 50 dragoner til Ulrik von Cronach, som kongen har bevilget et kompagni dragoner på 100 mand. Adressaten skal gøre sit bedste til at skaffe ham 50 af disse, ved de midler, han selv eragter bekvemligst. De øvrige 50 vil kongen selv lade ham hverve. Dermed etc. JT, 14, 51. K.

9. maj (Kbh.) Ove Juel fik brev om med forderligste at komme til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. JT, 14, 52. K.

9. maj (Kbh.) Mogens Høg fik brev om til bedste for orlogsflåden at forskaffe de flest mulige bådsfolk fra Læsø, så de først muligt kommer til Kbh. JT, 14, 52. K.

9. maj (Kbh.) Mogens Høg fik brev om med allerførste til Aggershus at forskaffe så meget byg, som han kan tilvejebringe i Nørrejyll. Dermed etc. JT, 14, 52. K.

10. maj (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve og hr. Henrik Bielke fik brev om at indføre Rostockerøl. Efter begæring har kongen bevilget, at UCG denne ene gang til sit eget brug må indføre 1 læst Rostockerøl. Forbydendes etc. SjR, 24, 43. K.

Lige sådant brev fik HB om at måtte lade indføre 1 læst Rostockerøl.

10. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at Anders Pedersen skal være løs på Holmen. Kongen erfarer, at den kok, som var antaget på Bremerholm for at koge for kongens bådsfolk, igen har taget forlov, og er tilfreds, at nærværende AP må bekomme samme bestilling og dér nyde samme løn som den forrige. SjT, 24, 50. K. Indl. 10. april og 1. maj.

10. maj (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om at anordne, at der med allerfororderligste af Nørrejyll. og Fyn forskaffes og udskikkes 600 dragonheste til hr. Anders Bille. Dermed etc. JT, 14, 52. K.

10. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende tranchementet ved vincier¹[?]. Adressaten har tilforn bekommet kongens befaling til at rangere² tranchementet dér, når han bryder op derfra. Dersom det

ikke er sket, er kongen tilfreds, at det indtil videre må forblive. Befalendes etc. JT, 14, 53. K.

1) I brevet af 3. maj, ovf., s. 141, står Rendsborg. 2) Kopibogen har *ransgere*.

11. maj (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af Niels Parsbergs barns begravelse indtil 3 uger efter, at liget fra Odense er ankommet til Sjæll. SjR, 24, 44.

11. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Ove Skades forleningsbrev på Roskilde og dets genant. Kongen er tilfreds, at OS på Roskildegård må godtgøres den samme genant i penge, som han havde på Nykøbing, og årligen lade oppebære 30 store læster byg og 300 td. havre og for det øvrige så meget af landgildesmørret, som kan fyldestgøre dette, alt anslagen efter renteritakst. Her foruden må han nyde halvparten af den uvisse indkomst af stedsmål, sagefald, husbondhold, drift, førlov, rømningsgods og vindfælder, desligeste $\frac{1}{2}$ oldengæld. I det øvrige skal de stile hans forleningsbrev på lige manér som hr. Niels Trolles, førend han bekom lenet på afgift, eftersom han må nyde Roskildegård med ladegården så vidt ildebrændsel, fiskeri, jagt på fælles, fri olden til egne hjemmefødte svin og ellers i andre måder som NT, undtagen den vang, som nu er indtaget til kongens egne foler om sommeren. SJT, 32, 50. K. Orig. i DKanc. B 179k. Indl. udat.

11. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade ske eksekution efter en krigsretsdom. Af den afsagte krigsretsdom erfarer kongen sagens beskaffenhed om mutinationen i fæstningen Malmøhus. AU skal lade ske eksekution af delinkventerne. SkT, 9, 31. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl. 8. maj.

11. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende, at Adolf Fuchs skal kommandere soldatesken i Malmø fæstning i Wulf Hieronymus von Kratz' sted, indtil denne igen bliver så stærk, at han kan forestå bestillingen. SkT, 9, 31. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se foreg.

11. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at holde krigsret over en rytter. Kongen kommer i forfaring, at en rytter under FBs regiment har ihjelskudt en borger i Assens. FB skal lade holde krigsret og derefter lade ske eksekution. Derefter osv. FT, 7, 271. K.

11. maj (Kbh.) Hr. Mads Johansen, fhv. sognepræst til Ulstrup og Gundersted, fik efter begæring brev om at måtte kaldes til kald igen. Han har forset sig med sakramentet og derfor godvilligen afsagt kaldet uden proces. Han må igen bekomme kald, hvor han efter recessen o.a. frd. lovligen kan blive kaldet. Forbyndendes etc. JR, 13, 12. Indl. 29. og 30. nov. og 6. dec. 1656 og 1. april.

11. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende at have god indseende med Hytten skanse og at forsikre sig dér. JT, 14, 53. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

11. maj (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om at gøre anordning, at Frands Brockenhuus' regiment beliggende i Odense med forderligste bliver mønstret og bekommer sin mønstermåned, så folket kan marchere fra byen til anordnede steder. Dermed etc. JT, 14, 53. K.

12. maj (Kbh.) Frd. om løsgængere i Danmark og Norge. Kongen kommer i forfaring, hvorledes en stor del løsgængere understår sig at opholde sig i kongens riger, undersåtterne til skade. På det at sådanne må blive afskaffet, har kongen med Rigens Råd anset for godt at gøre sådan anordning: Alle, som ikke er bosat og tiender til kirken og præsten, skal af præsten, hvor de opholder sig, tage bevis om deres forhold, såfremt de ikke vil pågribes som andre løsgængere. 2. To gange om året, 4. påskedag og næste dag efter Skt. Mikkelsdag, skal i begge rigerne af lensmændene holdes inkquisition over dem, være sig mandse- el. kvindepersoner, som ikke er bosatte og tiender til kirken og præsten. De, der da befindes ikke at holde sig til nogen vis menighed, ej heller har bevis og skudsmål fra præsten, hvor de har deres ophold, men de to nævnte dage holder sig til side, når inkquisitionen sker, de skal agtes for løsgængere og efter denne frd. straks pågribes og enten skikkes til Bremerholm, Frederiksodde el. andre fæstninger at arbejde i jern el. og at straffes i husbondens jern. 3. På det at dette desbedre kan holdes og intet underslæb ske, skal sognepræsterne i begge rigerne være pligtige at give alle skudsmål på latin, som de skal give beskrevet med egne hænder og signeter. Sjr, 24, 44. (Tr.: CCD, VI, 320-21). K. Indl., se Sjt, 34, 80, 3. juni (4. brev).

12. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Erik Banner til Boserup på Holbæk og Igelsø (Ilsø) fra Philippi Jacobi 1657 med vist og uvist, dog skal han

give i årlig afgift 245 rd. af den årlige rente og indkomst efter jordebogen uden al afkortelse (Skbl. 2, 3, 4 (1/10 af det uvisse), 5, 6, 7, 9, 16, 10 (2 geruste heste), 11, 8, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19). Thi forbyde etc. Sjr, 24, 45. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

12. maj (Kbh.) K.M.s perpetuationsbrev på slotspræstens residens.¹ Peder Reedtz til Tygestrup og Steen Hohendorff til Rønnoholm, begge rentemestre, har efter kongens befaling afkøbt Mikkell Nansen i Kbh. en gård i Silkegade, som skal bruges til residens til slotspræsten dér. Herpå er byens alen og mål efter kongens fars brev, dat. den 6. maj 1639,² efter købebrevets indhold, som MN har givet derpå: Bredden af øster i vester fra de fattiges hus, nu tilhørende Henrik Müller, til hr. Jacob Bendiksens hus ud til gaden 20½ al., bredden bag i gården i lige måde af øster i vester 20 al., længden af nør fra gaden i sønder til Henrik Jacobsens have 25 al., ringere 3 finger bred, med husbygning, gårdsrum samt 4 kakkellovne. Kongen konf. dette, desligeste bevilget, at gården med al dens tilliggelse skal forblive en residens til slotspræsten. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 50. (Tr.: KD, III, 469). K.

1) Jvf. ovf., s. 33. Sjr, 24, 5 [20. jan. 1657]. 2) Se KB 1639, 741, hér henvisning til KD, III, 190.

12. maj (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om med den anden ammunition til Holsten at skikke de 2 jernmørsere, som findes på Tøjhuset. Sjt, 34, 50. K.

12. maj (Kbh.) Proviantskriveren Hans Hansen fik brev om kaptajns-kost til Cornelius Kruse som en anden kaptajn, når han gør tjeneste på Holmen. Sjt, 34, 51. Indl. 12. nov. 1656, april og 24. april. Lige sådan ordre fik han om David de Neel (Dannel).

12. maj (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at hidskikke 2 heste til postvogne. Sjt, 34, 51. K.

12. maj (Kbh.) Kbh.s højtlærde fik brev om at age ægter med krigsofficerer o.a. Det kan herefter tit hænde, at krigsofficerer og ammunition kommer gennem landene, hvilket kongens egne tjenere ikke alene kan udstå. Kongen beder adressaterne gøre den anordning hos deres bønder, at de, så længe det urolige væsen varer, forsyner dem med nødtørftige vogne. Sjt, 34, 51. K.

12. maj (Kbh.) Jørgen Enevoldsen Seefeld fik brev om at betale Oluf Brockenhuus til Hjulbjerg hans 3 års afgift af Holbæk for det fulde års bevilgede indkomst af lenet, hvilket igen skal betales ham af hans efterkommer i lenet. Sjt, 34, 51. K.

12. maj (Kbh.) Peder Pedersen af Trølsebøget i Farholt s. i Skåne fik bevilling til at indlade sig i ægteskab med Kirsten Terkelsdatter af Bjørnholm, som i 3. led skal være beslægtet med en kvindeperson, Bold Nielsdatter, som han tilforn har forset sig i lejemål med. Dog skal de bevisliggøre, at de ikke er hverandre nærmere i slægtskab, såvel som for bevillingen give 4 rd. til Vartov Hospital. SkR, 6, 448. K. Indl. 9. febr.

12. maj (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov til Øvids Klosters mageskifte med Kristianstad Hospital. HL har for magelæg til kongen på vegne af Kristianstad Hospital udlagt gde og gods i Kristianstad len, Gers¹ h., Stensma:² Troels³ Pedersen, skylder årligen 6 pd. smør, ½ dl. gæsteri, 1 mk. dagsværk, skov til gården til 100 svins olden, nok 1 mølle, Trolle Mølle, skylder årligen 1 pd. mel, med al tilliggende ejendom, landgilde, herlighed. Til fyldest vederlag har kongen udlagt til HL af hospitalets gde og gods i Skt. Olufs s., Elmholt: Morten⁴ Arvids, skylder 1 fjdg. smør, 12 sk. dagsværk; Anders Olufsen ½ gd., skylder 1½ pd. smør, 6 sk. dagsværk, hvilke gde og gods med al ejendom, landgilde osv. HL og arvinger skal have. SkR, 6, 449. (Udt.: Kr. Sk., II, 69).

1) Kopibogen har *Meertz*, genbrevet har *Giers*. 2) Genbrevet har *Stoensma*. 3) K. har Throels, genbrevet *Trols*, kopibogen *Strols*. 4) Kopibogen har Mortensen, genbrevet det samme, men *sen* er udstreget.

12. maj (Kbh.) Hr. Henrik Lindenovs genbrev. [Ligelydende, mutatis mutandis, jf. dog noterne]. Til vitterlighed underskrevet og forseglet af Erik Krag til Bramminge og Enevold Bille til Kærsgård, K.M.s sekretærer. SkR, 6, 450. K.

12. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om med forderligste i Ulrik Christian Gyldenløves nærværelse, eftersom det er bevist ham, hvilke officerer og hvor mange der er antaget i Kbh., at lade dele det sjæll. og skånske folk, som er forordnet til Skåne, i kompagnier, eskadroner og regimenter, under de officerer, som er antaget, og med forderligste tilskikke kongen rulle derover. SkT, 9, 31. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl. 8. maj og udat.

12. maj (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende hans folks fordeling ved hr. Axel Urup. Kongen har befalet AU i adressatens nærværelse at dele det sjæll. og skånske folk, som er forordnet til Skåne, i kompagnier, eskadroner og regimenter, under de officerer, som er antaget. Han skal med forderligste begive sig derover og gøre AU relation om alt, så kongen med forderligste kan bekomme en rulle derover. SkT, 9, 32. K. Indl., se foreg.

12. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om med forderligste at mønstre Ulrik Christian Gyldenløves kompagni, som han har hvervet, og betale ham oberstgæge efter den trykte kapitulation fra den tid, han ankommer til Skåne, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 32. K. Indl., se foreg.

13. maj (Kbh.) Bestalling for Herman Weigler som prinsens skrædder. Han skal være kongen og hans riger huld og tro og flittigt opvarte prinsen. Dog skal han lade sig nøje med den løn, som kongens egen livskrædder, mester Anders, nyder for den svend, som det er befalet ham at holde til prinsens fornødenhed. Sjr, 24, 48. K.

13. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik pas til at overføre hid nogle folk fra Jyll. og Fyn. Han agter fra Jyll. at lade overføre til Sjæll. en del folk og heste, som han har hvervet til kongens og rigets tjeneste. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, og som han besøger, at de forskaffer ham fri natlejr, hvilket efter officerernes kvittering skal blive godtgjort af hvert steds lensmand efter den takst, som er gjort om rytternes indkvartering. I lige måde skal rytterne forskaffes fri færger over færgstederne. Sjr, 24, 48. K.

Lige sådant pas udgik om folk fra Fyn.

13. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade dr. Niels Wichmand, kongens skibsmedikus, bekomme 100 rd. til en apotekerkiste til skibsflåden. Sjt, 34, 51. K. Orig. i DKanc. B 179k.

13. maj (Kbh.) Ove Skade fik brev om at betale Frederik Urne hans 2 års afgift af Roskildegård. OS skal til FU erlægge det, som tilkommer ham af de 3 års afgift for det fulde års bevilgede indkomst af lenet, hvilket igen skal betales ham el. hans børn ved et ekstraordinært nådsensår af hans efterkommer i lenet. Sjt, 34, 51. K. Indl. 11. maj.

13. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om, at de af Saltkompagniet skal begære, at det forsyner fæstningerne Kristianstad og Kristianopel med en skibsladning salt, som kan bruges i nødstid, og hvoraf så meget skal blive betalt, som bliver forbrugt, men det øvrige kommer igen kompagniet til bedste, at forhandle dér i landet. Sjt, 34, 52. K. Indl. udat.

13. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om, at en oberstlt. og fire kaptajner med andre officerer må antages til at eksercere almuen af landfolket i Sjæll. Sjt, 34, 52. K. Indl. udat, se foreg.

13. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om efter kvartalkommisariernes anfordring at skaffe dem palisader og tømmer til lader, stillinger o.a. med ringest mulige bekostning og gøre dem assistance. Sjt, 34, 52. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. udat., se foreg.

Lige sådanne ms. fik: Christen Skeel, hr. Christoffer Urne, Erik Banner, Frands Brockenhuus, hr. Frederik Reedtz, Hugo Lützow, hr. Hans Lindenov, Jørgen Rosenkrantz, Jørgen Seefeld, landsdommer, Jørgen Reedtz, Niels Banner, Otte Pogwisch, Ove Skade, Peder Reedtz, Philip Joakim Barstorff, Frederik Urne, Christoffer Lindenov.

13. maj (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om, at præster, fogeder og bønder skal indføre proviant o.a. forråd i fæstningerne, havende indseende med, at intet udskibes derfra til andre steder el. forveksles med svenske mod andre varer. SkT, 9, 32. K. Indl., se Sjt, 34, 32, 13. maj (1. brev).

13. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste at mønstre Frands Brockenhuus' ryttere, som ligger i Assens, og betale deres mønstermåned, hvortil kongen har befalet Iver Vind og Mogens Høg af forskaffe ham middel. Siden skal han med de penge, som kan tilvejebringes og leveres ham, begive sig til arméen i Holsten. Derefter etc. FT, 7, 271. K.

13. maj (Kbh.) Skovriderne Tobias Krübel og Niels [ikke udfyldt] fik brev om på Falster at skyde så mange snepper, brokfugle o.a. fuglevildt, som i en hast kan tilvejebringes, og siden hidskikke det med fiskemester Peter Holmer. SmT, 8, 149. K.

13. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev om, at kongen er tilfreds, at de kompagnier, som ikke er mønsterfærdige til at afgå af kvartererne, når han efter befaling bryder op, må blive beliggende, indtil de kan blive mønstret. JT, 14, 53. K.

13. maj (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at lade sig arméens kon-servation være angelegen. Den ham betroede armé er kongen højeste magt anliggende. Adressaten skal for al ting lade dens kon-servation være angelegen. Kongen har tilskrevet Gert Rantzau så vel som de andre gode holstenske råder og kommissarier så vidt muligt at kooperere med ham. JT, 14, 54. K.

14. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup til Bæltebjerg, høvedsmand over Malmøhus Slots len, fik kvittansiarum for Kbh.s len. Han har gjort endeligt rgsk. for sin afgift af den årl. visse rente og indkomst af Kbh.s len, i lige måde for pengeskatter, korn- og flæskeskatter, bådsmandshvervnings-skatte o.a. kontributioner i 4 år, beregnet fra Philippi Jacobi 1651, da han fik det efter Oluf Brockenhuus til Hjulbjerg, og til årsdagen 1655, da han igen blev det kvit. Han har afbetalt alle de antegnelse, som er gjort i hans rgsk. og ikke kunne passere. Han er intet blevet skyldig efter de på Rtk. indleverede rgsk., mandtalsregistre, kvittanser og beviser, og kongen lader ham og arvingerne kvit, fri og kravsløse. Dette kvittansiarum er registreret og indskrevet i Rtk. og underskrevet af Steen Hohendorff. Anders Sørensen. Jørgen Hansen. Jørgen Clausen. SjR, 24, 49. Indl. 14. maj (orig. kvittansiarum).

14. maj (Kbh.) Nogle lensmænd fik brev anlangende det, de resterer med til søstaten. Arent von der Kuhla: Det erfares på Rtk., at endnu resterer af Kronborg len 500 rd. rug fra 1655 til 1656, som efter kongens befaling skulle have været fremskikket til søstaten. AvdK skal med forderligste lade det levere på Provianthuset. SjT, 34, 53. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik hr. Hans Lindenov om 973 td. byg af Kalundborg len. Christoffer Urne om 663 td. 2 skp. 1 fjdgk. byg af Dragsholm len fra 1656 til 1657. Hr. Frederik Reedtz af Vordingborg len 131 td. rug, 244 td. byg. Frands Brockenhuus af Kbh.s len 1.017 td. 4½ skp. rug. Arent von der Kuhla af Kronborg len 1.000 td. rug. Hr. Hans Lindenov af Kalundborg 167 td. 4 skp. byg. Hr. Christoffer Urne af Dragsholm 1.733 td. byg. Hugo Lützw af Antvorskov og Korsør 260½ td. byg. Hr. Steen Bille af Koldinghus 19 skippd. 3 skålpd. smør. Hr. Oluf Parsberg af Vestervig Kloster 30 td. smør. Henrik Thott af Dronning-

borg 3 td. 2 $\frac{1}{2}$ ott. smør. Erik Rosenkrantz af Århusgård len 18 td. smør. Manderup Due af Ørum len 1.800 rd. penge. Item fik Manderup Due særligt brev, som findes i Jyske Tegnelser, om det, som rester af Ålborghus len.

14. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at gøre anordning om 1 td. pistolkrudt til Frands Brockenhuus' ryttere. SJT, 34, 53. K.

14. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev anlangende svenske skibe og om ej at lade nogen komme over for at advisere. NJ skal hos sig lade holde og bevåge det arresterede svenske skib og anholde dem, om flere svenske skibe ankommer, havende indseende med, at ingen udfarer fra Helsingør el. andetsteds for at føre nogen advis. SJT, 34, 53. K.

14. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at lade Frands Brockenhuus få 200 af de jyske sogneryttere. Han har tilforn bekommet befaling anlangende at lade FB bekomme 200 heste af de jyske sogneryttere. Kongen er tilfreds, at FB straks lader ham dem være følgagtig af de sogneryttere, som er gode, med heste og gewehr, på den manér, som adressaten selv eragter bekvemmeligst, så han kan føre dem til Kbh. med sit regiment, hvormed han er befalet at marchere. Dermed etc. JT, 14, 54. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

14. maj (Kbh.) Manderup Due fik brev om at have indseende med, at det værk, som er begyndt ved Hals, ikke forfalder, men så vidt muligt vedligeholdes, så det ikke kan gøres til prise af andre. Dermed etc. JT, 14, 55. K. Incl. udat.

14. maj (Kbh.) Manderup Due fik brev anlangende det, der rester af Ålborghus len til søstaten. Det erfares på Rtk., at der fra 1656 til 1657 rester 18 $\frac{1}{2}$ td. 3 skålpd. smør af lenet, som efter befaling skulle have været fremskikket til søstaten. MD skal med forderligste lade gøre anfordring hos afd. Erik Juels efterladte enke, så det kan blive leveret på Provianthuset. Dermed etc. JT, 14, 55. K.

15. maj (Kbh.) Kaj Lykke til Rantzausholm, oberst over Kongens Livregiment til hest, fik generalpas i sin bestilling. KL forårsages ofte at rejse på adskillige steder i sin charge. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, at for-

skaffe ham 2 borgervogne med heste og frie færger over færgestederne, så han kan komme af sted uden ophold. Ladendes det etc. SJR, 24, 50. K.

15. maj (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om af Ålborghus lens indkomst at give Villads Nielsen i Ålborg årlig rente af hans fordring for kød- og talgleverance. De skal gøre afregning med ham, så han kan betale renten, hvorimod kapitalen efter hans og hans hustrus død efter hans erbydelse skal være hjemfalden til kronen. SJT, 34, 54. K.

1) Efter brevet står: Hr. Frederik Reedtz med 3 andre lensmænd i Sjæll. og Skåne fik tillige med landkommissarierne i Skåne breve om 1. magasinsskrivere, 2. utjenlige leverancer, 3. borgere og bønder skal brygge og bage til krigsfolkene af det korn, som leveres kommissarierne, og hvor meget der skal regnes til 1 td. øl og brød. Samme brev findes i SkT, dat. 16. maj 1657.

15. maj (Kbh.) Poul Zoëgas lejermaålsforseelse efterladt. Nærværende PZ, fhv. latinsk skolemester i Ysted, har for kongen ladet andrage, hvorledes han for rum tid siden, imidlertid han forrettede skoletjenesten, har forset sig i lejermaål. Nu begærer han, at kongen vil efterlade forseelsen, så han må komme til kald, hvor det lovligen kan ske. Af dr. Peder Vinstrups erklæring erfarer kongen, at PZ ellers har forholdt sig skikkelig. Kongen efterlader forseelsen og bevilger, at han må kaldes til kald. SkR, 6, 452. K. Indl. 11. febr.

15. maj (Kbh.) Steen Holck fik brev om til sit kompagni at måtte hverve 1 kornet, 1 kvartermester, 1 korporal, 1 mønsterskriver, 1 feltskær og 1 fanesmed, hvortil skal gives ham lige sådant traktement som andre. SkT, 9, 33. K. Indl. udat og 7. maj.

15. maj (Kbh.) Holger Vind fik brev om at antage en vagtmester dér på slottet, hvortil denne må forundes en løjtnants traktement til fods. SkT, 9, 33. K.

15. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende krigsfolks fordeling. Folket i Skåne under hans kommando, som ikke allerede er fordelt i regimente el. eskadroner, skal fordeles som følger: Oberst Fuchs beholder halvparten af Skånske Regiment, hvortil han selv skal hverve de officerer, som fattes, og drabanten Morids akkomoderes under ham. Oberst Paterson over artilleriet skal have en eskadron på 300 mand, hvorunder major Wilckens kompagni skal være et, de øvrige 200 mand skal gives ham af Steenbergs kompagni, nemlig det ene 100 for sig selv

og det andet 100 til en kaptajn, som han selv skal skaffe. Oberstlt. Cyprian von Adelwitz skal have en eskadron på 400 mand af Sjæll. Regiment, nemlig 300 af kaptajn Trescharts kompagni, 40 af Steenbergs, 60 af Møllers, og Adam Skult Treschart, som nu er løjtnant, såvel som Frederik von Zeidlitz, som og er løjtnant, skal være kaptajner under ham, de øvrige officerer skaffes. Generalmajor von Breda skal have 700 mand af adelens soldater i Sjæll. i 7 kompagnier, hvoraf han selv skal have et og oberstlt. Bessel hans oberstlt. og Peiter Pfeiffer hans major. Resten af Sjæll. Regiment skal oberst Quitzow selv beholde og derhos være generalkvartermester. SkT, 9, 33. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

15. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere oberstlt. Henrik von Eggert. Hvad HvE har begæret hos kongen, kan adressaten se af hans hosføjede memorial. Han skal på bedst mulig manér akkomodere ham i kronens tjeneste. JT, 14, 55.

15. maj (Kbh.)¹ Erik Lunov og Niels Parsberg fik brev anlangende at levere Sofie Sehested, enke efter Erik Juel, nogle breve. Kongen kommer i erfaring, at de er taget til kommissarier på det udlæg, som SS, agter at gøre 15. juni. Kongen befaler dem, når opbudet sker, til hende at levere de breve, som findes i boet og ikke vedkommer nogen gæld el. godsindkomst. JT, 14, 55.

1) Efter brevet står: Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik tillige med Frands Brockenhuus brev om laufplads til major Müllers folk, findes i Sjæll. Tegnelser den 16. maj 1657.

16. maj (Kbh.) Rentemestrene fik ordre om at gøre afregning med Christian Fischer. Nævnt i Sjt, 34, 7. K.

16. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus, hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev anlangende laufplads til major Müllers folk. Kongen er tilfreds, at M under Kjeld Langes regiment må bekomme laufplads til sit halve kompagni i Køge. Adressaterne skal gøre den anordning, at folket efterhånden, som de ankommer, bliver annammet og underholdes efter den gjorte takst. Sjt, 34, 54. K.

Lige sådant brev fik hr. Iver Vind og Mogens Høg om, at det andet halve kompagni skal have kvarter i Horsens.

16. maj (Kbh.) Otte Pogwisch m. fl. lensmænd i Sjæll. fik breve om indkvartering til nogle af Frands Brockenhuus' ryttere. Der er tilforn udgået breve, at der skal gøres kvarter til 300 mand af FBs ryttere i Sjæll. Han har nu hvervet 156 ryttere, så tilkommer Slangerup deraf de 15. OP skal gøre den anordning, at de bliver indkvarteret og underholdt efter den gjorte takst, og have indseende med, at borgerne ingen overlaster vederfares. Men dersom officererne ikke efter borgmestre og råds klage vil holde justits og straffe de modvillige, skal OP tage de skyldige i arrest, indtil han kan tilkendegive obersten det. Sjt, 34, 54. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. udat.

Lige sådant brev fik Ove Skade om 34 ryttere i Roskilde. Erik Banner om 60 i Holbæk. Hr. Hans Lindenov om 69 i Kalundborg. Hr. Christoffer Urne om 10 i Nykøbing Sjæll. Jørgen Seefeld om 10 i Ringsted. Hugo Lützow om 69 i Slagelse, 18 i Korsør og 46 i Skælskør. Hr. Frederik Reedtz fik brev om 18 i Vordingborg, 69 i Næstved og 11 i Præstø. Christen Skeel om 9 i Store Heddinge. Peder Reedtz om 18 i Stege.

16. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Skåne fik brev om artillerihest og kuske af købstæderne. Frands Brockenhuus: Han skal tilholde borgerskabet i Køge, at de af byen holder i beredskab 15 dygtige og stærke heste til feltartilleriet i Skåne og 7 kuske, så de kan være følgagtige, efter at hestene er takseret og brændt med hver ejermands mærke, så det, som ikke behøves, kan tilbageskikkes, men det, som beholdes, skal afkortes i 3. og 4. termin af den udlovede hjælp, efter at der er kvitteret af dem, som bliver fuldmægtiget dertil. Sjt, 34, 55. K. Orig. i DKanc. B 167c. Indl. udat., se foreg.

Lige sådant brev fik Ove Skade om 8 heste og 4 kuske af Roskilde. Otte Pogwisch om 3 heste og 2 kuske af Slangerup. Arent von der Kuhla om 30 heste og 15 kuske af Helsingør. Jørgen Seefeld om 2 heste og 1 kusk af Ringsted. Erik Banner om 13 heste og 6 kuske af Holbæk. Hr. Hans Lindenov om 15 heste og 8 kuske af Kalundborg. Hr. Christoffer Urne om 2 heste og en kusk af Nykøbing i Ods h. Hugo Lützow om 15 heste og 7 kuske af Slagelse, 10 heste og 5 kuske af Skælskør, 4 heste og 2 kuske af Korsør. Hr. Frederik Reedtz om 4 heste og 2 kuske af Vordingborg, 15 heste og 8 kuske af Næstved, 2 heste og 1 kusk af Præstø. Christen Skeel om 2 heste og 1 kusk af Store Heddinge. Peder Reedtz om 4 heste og 2 kuske af Stege. Hr. Axel Urup om 56 heste og 28 kuske af Malmø, 8 heste og 4 kuske af Lund, 22 heste og 11 kuske af Ysted, 2 heste og 1 kusk af Falsterbo, 3 heste og 2 kuske af Simmershavn. Hr.

Henrik Lindenov om 8 heste og 4 kuske af Kristianstad. Hr. Knud Ulfeldt om 4 heste og 2 kuske af Landskrone. Hr. Ove Giedde om 7 heste og 4 kuske af Helsingborg, 1 hest af Engelholm og Båsted. Hr. Niels Krabbe om 2 heste og 1 kusk af Sølvborg, 4 heste og 2 kuske af Rønneby. Jacob Grubbe om 1 hest af Kristianopel.

16. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup så vel som landkommissarierne i Skåne fik brev om efter mandtallene i alle herreder i Skåne og Blekinge at lade gøre proportion om at forskaffe og fremføre tilførsel af øl, brød og kød til krigsfolket, lige som i forrige krigstid, så den ene ikke betynges mere end den anden. SkT, 9, 34. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl. udat.

Lige sådant brev fik Niels Krabbe, Iver Krabbe og Kjeld Krag, landkommissarier i Skåne.

16. maj (Kbh.) Landkommissarierne fik brev anlangende soldateskens betaling af kommisspenge. De skal gøre den anordning, at soldatesken i Skåne og Blekinge bekommer det sædv. traktement, nemlig de 2 parter i kommis, den 3. part i penge, og det på de steder, hvor borgerskabet efter forrige kvarterordre ikke kan underholde dem, og lighed skal holdes ml. geworbne og udskevne knægte. SkT, 9, 34. K. Indl., se foreg.

16. maj (Kbh.) Nogle lensmænd og landkommissarierne i Skåne, item nogle lensmænd i Sjæll. fik breve om 1. Magasinskrivere. 2. Utjenlige leverancer. 3. At borgere og bønder for krigsfolkene skal brygge og bage det korn, som kommissarierne leverer, og hvor meget der skal regnes til 1 td. øl og brød. Proviantkommissarius i Skåne og Sjæll. kan ikke alle vegne personligt være til stede. Kongen er tilfreds, at adressaterne sætter enten deres egne skrivere el. andre magasinskrivere til at annamme den proviant, som leveres, og er tilfreds, at de for at kaste kornet o.a. tilsyn årligen må nyde 2 sk. af hver tønne og for undermål 2 td. af 100. Magasinskrivere skal gøre rgsk. efter adressaternes el. proviantkommissarius' befaling, kvittere for varerne, og efter kvitteringerne skal de, som leverer proviant, søge proviantskrivernes kvittering, og skriveren skal hvert fjerdingår el. så ofte, det bliver ham tilsagt, gøre proviantkommissarius rigtighed, og han skal derover ved sine betjente lade holde bog. Proviantkommissarius beretter, at adskillige gamle varer tilbydes, hvoraf megen ulempe forårsages. Sådanne varer skal ved uvildige mænd beses og skriftlig kendelse gives, hvor meget deraf er-

agtes gode købmandsvarer og kan passere. (Ryttere og knægte andrager klageligen, hvorledes de gives kommis, de 2 parter i varer, som de ikke selv kan brygge og bage, hvorfor de forårsages at sælge kornet, som efter sidst udgangne ordre anslås for halv værd, hvorved de ej kan underholdes. Kongen vil at de [i lenet] tilholder borgere og bønder at brygge og bage af dette korn, så vidt det begæres, og at de af hver td. rug leverer 1 td. 1 fjdg. $\frac{1}{2}$ ott. blødt brød, som skal veje 12 lispd. el. i kavringbrød lige meget i målet og det at veje 8 lispd., desligeste af 1 td. malt og 3 skålpd. humle 3 td. øl). Dermed etc. SkT, 9, 35. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik hr. Niels Krabbe og Kjeld Krag, landkommissarier i Skåne. Disse 4: Frederik Reedtz, Christen Skeel, Erik Banner og Lützow, fik breve med det ml. tegnene () udeladt.

Lensmændene i Skåne, som fik disse breve: hr. Axel Urup, Ove Giedde, Jacob Grubbe, hr. Niels Krabbe, hr. Henrik Lindenov.

I brevene til landkommissarierne udelukkes det ml. tegnene [].

16. maj (Kbh.) Proviantkommissarius Iver Mogensen Krabbe fik brev om de 3 poster, som næst forrige kopi formelder. Da han ej allevegne kan være personlig til stede, når korn o.a. varer leveres, har kongen befalet lensmændene hver i sit len at sætte enten deres skrivere el. andre magasinskrivere til at annamme den proviant, som leveres. Kongen er tilfreds, at de for at kaste kornet o.a. tilsyn årligen må nyde 2 sk. af hver tønde og for undermål 2 td. af 100. Magasinskriverne skal gøre rgsk. efter hver lensmands el. IMKs befaling, kvittere for varerne, og efter kvitteringerne skal de, som leverer proviant, søge IMKs kvittering, og skriverne skal hvert fjerdingår el. så ofte, det bliver dem til sagt, gøre IMK rigtighed, så han derover ved sine betjente kan lade holde bog. IMK beretter, at adskillige gamle varer tilbydes, hvoraf megen ulempe forårsages. Sådanne varer skal ved uvildige mænd beses og skriftlig kendelse gives, hvor meget deraf eragtes gode købmandsvarer og kan passere. Ryttere og knægte andrager klageligen, hvorledes de gives kommis, de 2 parter i varer, som de ikke selv kan brygge og bage, hvorfor de forårsages at sælge kornet, som efter sidst udgangne ordre anslås for halv værd, hvorved de ej kan underholdes. Kongen har befalet lensmændene at tilholde borgere og bønder at brygge og bage af dette korn, så vidt det begæres, og at de af hver td. rug leverer 1 td. 1 fjdg. $\frac{1}{2}$ ott. blødt brød, som skal veje 12 lispd. el. i kavringbrød lige meget i målet og det at veje 8 lispd., desligeste af 1 td. malt og 3 skålpd. humle 3 td. øl. Dermed etc. SkT, 9, 36. K. Indl., se foreg.

16. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at tilholde kronens bønder i Nørre [Asbo] og Bjerge herreder at age palisader til Engelholm. SkT, 9, 37. K. Incl. udat.

16. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at afbetale Iver Mogensen Krabbe for hans proviantkommissariusbestilling efter bestillingen fra den 16. febr., da han blev antaget. SkT, 9, 37. K.

17. maj (Kbh.) Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at fordele Frands Brockenhuus' folk i købstæderne i Sjæll. Adressaterne har tilforn fået kongens befaling til at lade indkvartere 300 heste af FBs regiment i Sjæll., når de ankommer fra Odense. Han har nu ladet andrage, at han er 456 heste stærk foruden de 200 af det jyske landfolk, som er bevilget ham til regimentet. De skal gøre den anordning, at disse proportionaliter bliver forlagt i købstæderne og underholdt efter den gjorte takst. SjT, 34, 56. K.

17. maj (Kbh.) Henrik Thott fik brev om nogle modvillige udskrevne soldater. Af hans erklæring erfarer kongen om den trods og ulydighed, som disse har bevist. Han skal, andre til eksempel og afsky, lade hver 10. af de ulydige kaste lod om, hvem der skal straffes i jern på Bremerholm. Dermed etc. JT, 14, 55. K. Incl. 18. april.

18. maj (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om munition til Kristianopol, nemlig 400 8-punds kugler, 10 centner bly, 1.000 små bundter lunter. SjT, 34, 56. K. Incl. 16. maj.

18. maj (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, og hr. Henrik Rantzau fik brev om at komme til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SjT, 34, 56. K.

Lige sådant brev fik hr. Henrik Rantzau.

18. maj (Kbh.) Steen Hohendorff og Hans Oldeland m. fl. fik brev om kgl. tjeneres kontribution i Kbh. Stænderne har i sidst berammede møde til fædernelandets beskærmelse i disse vanskelige tider udlovet en anselig hjælp, og samme tid er besluttet, at ingen af kongens egne tjenere skal være forskånet for sådan landehjælp. Adressaterne skal for sig fordre alle [her i byen, så vel som på Christianshavn, som er kongens tjenere og ikke svarer under byens el. universitetets jurisdiktion] og hos hver fornemme, hvorledes han vil komme til hjælp, gørende sit

bedste til at overtale enhver, og det, som enhver lover, skal de lade an- tegne og gøre relation om. Sjt, 34, 56. K.

Lige sådant brev fik Arent von der Kuhla og Niels Friis, hvori ml. disse tegn [] i Helsingør blev indført således: som er kongens tjenere og ikke svarer under byens jurisdiktion.

18. maj (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om, at den små føring af ci- troner, pommeranser, olie el. andet, som findes på de arresterede svenske skibe, må gøres i penge, og disse uddeles til kongens bådsfolk, som har hjulpet med at arrestere skibene. Sjt, 34, 57. K.

18. maj (Kbh.) Henrik Mund og Jørgen Juel fik brev om at være kom- missarier på skifte ml. Ebbe Gyldenstjerne og hans søskende. Der skal med forderligste holdes skifte ml. dem. Adressaterne befales som kommissarier at være til stede og taksere Tyrrestrups bygninger, ha- vende indseende med, at parterne vederfares det, ret er. Dersom no- gen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelig- hed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 56.

19. maj (Kbh.)¹ Forleningsbrev² for Ove Skade til Kærbygård på Ros- kildegård med vist og uvist fra Philippi Jacobi 1657, da han fik det ef- ter Frederik Urne, til årsdagen 1658. Til genant til sig selv og til at løn- ne folk bevilges han årligt 2.500 rd., hver dl. til 80 sk. da., for hvilke kongen har bevilget ham af jordebogen 30 store læster byg, 300 td. havre, 6½ td. 1 lispd. 6 skålpd. smør efter renteritakst, hver td. byg ans- lagen for 5 rigsort, hver td. havre 2½ ort, hver td. smør 13 rd.; hvad indkomsten af lenet udgør ud over denne genant efter jordebogens ly- delse, skal OS føre kongen til bedste til rgsk. (Skbl. 2 (dog vil kongen have sig forbeholdt den vang, som om sommeren er indrettet til hans folers græsgang), 3 (så og årlig om vinteren holde på foder 24 øksne og have godt opsyn, at de bliver vel fodret), 4 (½ af det uvisse), 5, 6, 7, 8, 9, 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19). Thi forby- de etc. Sjr, 24, 51. K.

1) I margenen s. 52b står: J. Benzons skrift 1677 d. 28. maj. 2) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

19. maj (Kbh.) Oberst Erwin von Dunsdorf fik efter begæring brev om denne ene gang at måtte udføre 10 heste. Dog skal han levere bevillingen til tolderne på stedet, hvor de udføres, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. SJR, 24, 55. K. Indl. udat.

19. maj (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, når plads bliver ledig i Sorø Skole, at indtage 2 sønner af lektor, mag. Jens Pedersen Hermand i Stavanger, Peder Jensen og Jens Jensen, forordne dem under disciplin og forholde sig mod dem lige ved andre skolebørn dér. SJT, 34, 57. K.

19. maj (Kbh.) Jægermesteren fik brev om på ansøgning at lade mag. Jacob Finke bekomme en hjort og 6 rådyr uden betaling, eftersom betalingen er erlagt i Kongens eget Kammer. SJT, 34, 57.

19. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende barber og præst til Helsingborg. Kongen har bevilget Holger Vind en præst og en barber til garnisonen i Helsingborg fæstning. NK skal give hver samme traktement, som andre præster og barberer efter den trykte kapitulation, så og barberen 50 rd. til hans barberkiste, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 38. K. Indl. 11. april og udat.

19. maj (Kbh.) Holger Vind fik brev om en præst og barber til Helsingborg. Kongen er tilfreds, at han til garnisonen antager en præst og en barber, som skal nyde samme traktement efter den trykte kapitulation som andre feltpræster og barberer, hvorom Niels Krabbe har kommet kongens befaling, så og forskaffe barberen 50 rd. til en barberkiste. SkT, 9, 38. K. Indl., se foreg.

20. maj (Kbh.) K.M.s akkord med Hans Tesch i Kbh. om grynmøllen ved Provianthuset. Kongen har akkorderet med HT om denne mølle i så måde: Først skal grynmøllen med al redskab samt 4 arbejdsheste med tilhørende tøj overantvordes ham, på hvilken mølle han årligen skal male så mange gryn, som gøres fornødent til Provianthuset, nemlig om ugen at levere til provianskriveren i det allerringeste 24 td. mel med kongens egen måletønde dér. Til hver tønde skal leveres ham 13½ skp. byg af det bedste indkommende lenskorn med landgildemål, hvortil og skal indrømmes ham loftsrum på Provianthuset. Heraf kan han have sin gang på møllen. Han er forpligtet ikke at lade male for andre end kongen selv og male grynene lovligt. Han skal holde sig

og sit folk på egen bekostning og ikke tilskrive kongen løn el. kostpenge, ej heller nogen havre på nævnte heste, men selv forsyne dem. Item er han forpligtet til selv at holde træværket ved lige. Dog af tømmer, jern og møllesten skal forskaffes ham så meget, han behøver. Han skal årligt forskaffes 24 læs hø til hestene, så og ved til at tørre kornet. Han skal have indseende med ild og lys, så der ej forårsages nogen ulykke for hans forsømmelse. Når kongen ikke længere vil bruge værket, skal HT være forpligtet til igen at levere møllen fra sig med alt redskab med 4 heste og tøj lige så godt som det, der er leveret ham. Hans malen skal begynde fra dato. SjR, 24, 55. (Tr.: KD, III, 469-70). K.

20. maj (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev om sin gang og session. CL har for kongen begæret at måtte tilforordnes sin visse plads, hvor han i forsamling kan have sin gang og session. Da han er antaget som kongens råd og derforuden har betjent anselige stillinger, vil kongen, at han skal nyde sin session over doctores, næst efter Theodor Lente. Forbydendes etc. SjR, 24, 56. K.

20. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at Frederikssunds indbyggere skal contribuere med Slangerups borgere, så og give præsten hans rettighed, og om, hvor de må søge kirke. Kongen kommer i forfaring, hvorledes de, som bor i Frederikssund, unddrager sig at give skat og kontribution tillige med Slangerups borgere, så og at lønne præsten dér. Da stedet er bevilget¹ Slangerups borgere for vis afgift, og de, der bor dér, intet andetsteds svarer skat, skal OP tilholde dem, at enhver erlægger skat efter sin næring lige ved andre Slangerupborgere, så og lader præsten bekomme hans rettighed, og siden er det tilladt dem at søge [Oppe] Sundby el. Slangerup Kirke, som de lyster. SjT, 34, 57. K. Indl. 4. jan. 1632, 12., 14. og 24. marts og udat.

1) Se KB 1578, 354.

20. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at sælge det arresterede svenske salt for rede penge til hvem, der giver mest derfor, og siden lade pengene udgive til udgift ved den dem betroede kommission. SjT, 34, 57. K.

20. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om fra Sundet til Kbh. at opskikke de 2 svenske skibe, som er kommet fra Sverige. De skal videre blive forhørt, og adressaterne bekomme resolution. De skal have indseende med, at intet af lasten el. skibet bortkommer. SjT, 34, 58. K.

20. maj (Kbh.) Islandske Kompagnis bewindthebbere og participanter fik brev om at måtte sælge en holl. galiot. Kongen er tilfreds, at de sælger den ved Island tagne holl. galiot, dog at den el. de, der køber den, holder den i beredskab til at låne kongen, om han behøver den til orlogsflåden. Sjt, 34, 58. K.

20. maj (Kbh.) Kongens kaptajn Peter Lützen fik brev om at arrestere alle de svenske skibe, skuder og bojerter på Elben, som han kan overkomme, og indskikke dem i fæstningen Glückstadt. Sjt, 34, 58. K.

20. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om rytteriets færdigholdelse til at marchere til Skåne. De skal gøre den anordning, at deres lens sogneryttere så vel som præstehestene med tilhørende sadler og pistoler holdes i beredskab til at marchere over til Skåne, når ritmesteren over kompagniet befaler det, så de kan møde på det sted ved Helsingør, som Ulrik Christians Gyldenløve har forordnet dertil. *q'* Sjt, 34, 58. K.

P.S. Til præstehestene skal adressaten skaffe ryttere efter forrige befaling og tilholde fogeder og skrivere at forskaffe deres ryttere med tilbehør og anordne, at rytteren for hver 4. mil forskaffes underholdning indtil de kommer til rendezvouspladsen.

Sådanne breve skulle udgives til alle lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster. N.B. I Christoffer Urnes brev skrives ved tegnet *q*: Dog skal han iagttage, at ingen ryttere, men alene heste, sadler og pistoler oversendes fra de steder, hvor pesten grasserer.

1) Se slutningen af brevet.

20. maj (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om færdigholdelse af rytterne til at marchere til Skåne. Kongen har befalet lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster at holde deres ryttere og præsteheste færdige til at marchere til Skåne, når det befales af ritmestrene. UCG skal tilholde hvert kompagnis officerer, at de forstændiger lensmændene, hvor og hvornår rytterne skal møde. Dog har kongen befalet, at alene heste, sadler og pistoler skal fremskikkes fra de steder i Dragsholm len, hvor pesten grasserer. Sjt, 34, 59. K.

20. maj (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om på kongens ratifikation at handle med Henrik Würger om noget gammelt og ubrugeligt gewehr, som kommer fra Aggershus til Tøjhuset, hvor højt han skal annamme hver species. Sjt, 34, 59. K.

20. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om ej at begive sig til Holsten. Eftersom kongen af hans foregivende erfarer, hvad penge der findes i forråd, skal han ikke begive sig til arméen i Holsten førend efter videre befaling. Derefter osv. FT, 7, 272. K.

20. maj (Kbh.) Christoffer Steensen og Erik Kaas fik brev om at levere Philip Joakim Barstorff nogle skove. PJB har for kongen ladet andrage, hvorledes en del af de til Ålholm Slot liggende skove ej er leveret ham med lenet. Adressaterne skal med forderligste forføje sig derhen for at overlevere ham dem, så han i fremtiden kan svare derfor. Dermed etc. SmT, 8, 149. K. Indl. 12. maj.

21. maj (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at være Christoffer Lindenov følgagtig 6 jernstykker på 7 pd. med munitio, 4 halve td. krudt og 3 små ott. musketkugler. Sjt, 34, 60. K.

21. maj (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at være Oluf Brockenhuus følgagtig 9 jernstykker. Sjt, 34, 60. K.

21. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Christoffer Lindenov være følgagtig så meget jern og så mange søm som nødvendigt samt 1 læst kul til broen o.a. ved Nykøbing Slot på Falster. Sjt, 34, 60. K. Orig. i DKanc. B 179k.

21. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at skaffe Christoffer Lindenov et lidet skiberum til at føre nogle stykker o.a. munitio, jern og kul til Nykøbing Slot. Sjt, 34, 60. K.

21. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde oldermanden over murmestrene at forskaffe en murmestersvend til dronningens arbejde. Sjt, 34, 60. K.

21. maj (Kbh.) Bisperne i Danmark og Norge og Jørgen Rosenkrantz på Sorø fik brev om bøn af prædikestolen for flåden og militien. Dr. Hans Svane: Han skal lade befale alle præsterne i Sjæll.s stift af prædikestolen alle steder før og efter prædiken at bede for flåden og militien, at Gud vil velsigne kongens forehavende, så at det store værk, som han har påtaget sig til det gemene bedste og for én gang at befri dem fra frygt og fare, som de ideligen har været undergivet ved naboens overfald, så alt må få en sådan udgang, at Guds høje navn kan

prises, kongen og det ganske land have ære og indbyggerne tryk og sikker rolighed. Sjt, 34, 60. K. Orig. i Fyns bispeark. (Tr.: DKL, III, 401-02), LAO, i C 4-252 Ribe bispeark., LAV. Indl. 21. maj (3).

Lige sådant brev fik bispnen i Skåne, Fyn, bisperne i Jyll. og Norge. Jørgen Rosenkrantz på vegne af Sorø Akademi med indgang, at kongen beder ham befale præsterne på Sorø etc.

21. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om med forderligste at holde krigsråd, om det eragtes rådeligt med så meget af rytteriet og dragoner, som i en hast kan tilvejebringes, at gå ind i Sverige, førend de svenske kommer i bedre positur, el. og at tøve så længe, at artilleriet, som det sig bør, bliver færdiggjort, og den ganske armé til hest og fods kommer sammen, så at man da kan marchere med en samlet magt og fornødent artilleri. SkT, 9, 38. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se foreg.

21. maj (Kbh.)¹ Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at hjælpe Karsten Wulff af Nyborg til rette. Hvad KW for kongen har ladet andrage, kan adressaten se af hans hosføjede supplikation. De skal hjælpe ham til rette, at han ingen uret vederfares imod hans tilforn forundte bevilling. FT, 7, 272. Indl. 18. maj 1653 og 2. marts.

1) Efter brevet står: Caspar Due fik brev om at kommandere i Landskrone fæstning. Findes i Skånske Tegnelser 22. maj 1657.

21. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om ved lenets bønder at lade forfærdige de skanser, som er mest nødvendige. Dermed etc. SmT, 8, 149. K. Indl. udat.

21. maj (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev om af Loll.s landekiste at give Gunde Rosenkrantz' regiment en mønstermåned, når det skal gøre tjeneste. SmT, 8, 149. K. Indl. 18. og 19. juni, se også Sjt, 34, 60, 21. maj (6. brev).

21. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev af lenets uvisse indkomst for mindste bekostning at lade forfærdige broen ved Nykøbing Slot, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 149. K. Indl., se SmT, 8, 14, 21. maj (1. brev).

21. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende skovene og udvisning af ildebrændsel på Falster. Han må indtil videre ikke sælge

noget ildebrændsel af kronens skove i Falster, men lade kronens bønder og dem, som tilforn har haft det, bekomme ildebrændsel. På de steder, hvor præsterne og hospitalet har skove fælles med kronen, skal han have opsyn, at de ikke selv hugger, som de vil, men at det udvises dem af CL og stemples med kronens stempel. Dermed etc. SmT, 8, 150. K. Indl., se SmT, 8, 14, 21. maj (1. brev).

22. maj (Kbh.) Pas til fribytteri for Cornelius Kruse m.fl. Nærværende CK agter med sin galiot Den flyende Hjort at pågribe svenske undersætter i Øster- og Vestersøen. Kongen bevilger, at han må indtage svenske skibe og gods, som han kan blive overmægtig, og forføje sig i hvilken havn i riget, som han bedst kan. Dog er det ham forment under et skin at tilføje nogen skade på andre nationer el. deres skibe på deres retfærdige rejse, hvor de og agter at handle, under hans æres, livs og gods' fortabelse. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som CK kommer for med sin galiot, at de fremmer ham og ellers lader ham passere frit. Sjr, 24, 56. K.

Lige sådant pas fik Jens Lassen, dat. 30. maj, hvori blev givet rum til skibenes navne, så vel som til dem, som skulle kommandere skibene, hvilket JK skal forklare.

Item fik Johan Mohrbech i Malmø sådant pas, dat. 8. juni 1657, hvor indgangen var således: JM har affærdiget sin skude Fortuna, som Christen Andersen er kaptajn på, hvormed han agter på kongens strømme at pågribe svenske undersætter, og siden... efter ordinær stil. Kaptajn Hans Jacobsen fik pas, den 5. aug., på en galiot, Fortuna. Skipper Engelbret af Bodekul fik pas, dat. 6. aug. 1657. Kaptajn Hans Gregersen og Albret Duchs af Kbh. fik pas for en galiot med denne indgang: HG agter på sin egen og medrederes vegne med en galiot etc. Indl. udat.

22. maj (Kbh.) Ebbe Rosenkrantz til Bramstrup, hofjunker, fik efter begæring brev om at måtte lade sig bruge under militien og imidlertid nyde sin plads til hove, dog uden besoldning. Sjr, 24, 57. K

22. maj (Kbh.) Det eragtes råde og fornødent i disse besværlige og vanskelige tider, at alle rigens råd bliver sammen, desbedre at befordre rigernes velstand og den store udrustning til lands og vands og andre magtpåliggende sager, som i disse vidt udseende tider mere kræves end i fredelig tilstand. Dette således, at de med samlet råd konsulterer det, kongen lader dem proponere. Da de dog ikke alle kan mistes af provinserne, beder kongen dem med forderligste og med budet frem-

skikke deres betænkende, om de eragter, at samtlige rigens råd bliver tilstede i Kbh., så længe fejden står på, el. om 4 af deres midte kan befuldmægtiges, en af hver provins el. eftersom de synes, så de i kongens fraværelse med rigens hofmester Joakim Gersdorff og kongens kansler hr. Christen Thomesen [Sehested] efter kongens fuldmagt kan have indseende med alting og disponere de bevilgede midler efter tidens tilstand til dette store og fornødne værks fortsættelse, og når de ordinære midler ikke strækker til, have fuldmagt til at foreslå og samtykke midler til andre ekstraordinære indkomster til hæren og flåden, og at landene kan mainteneres ved det, som findes i landene, penge, proviant el. andre varer, hvem det uden persons anseelse tilkommer, hellere end det bliver fjendens rov, dog at så vidt muligt proportion holdes. Det, som kongen lader påbyde, kan således efterkommes, som om samtlige rigens råd havde samtykt det. SjT, 34, 61. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

Fortegnelse over de rigens råd, som fik brev: hr. Ove Giedde, hr. Christoffer Urne, hr. Tage Thott, hr. Oluf Parsberg, Jørgen Seefeld, landsdommer, hr. Hans Lindenov, hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe, hr. Frederik Reedtz, Mogens Høg, hr. Henrik Rantzau, Christen Skeel, Gunde Rosenkrantz, Otte Krag, hr. Axel Urup.

22. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde smedene, at de under straf straks og uden ophold forfærdiger det, der bliver dem leveret til artilleriet, førend de foretager andet arbejde. Laddendes etc. SjT, 34, 62. (Tr.: KD, V, 408). K. Indl. 20. maj.

22. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Loll., Falster og Møn fik brev 1. Om at være kvartalkommissarierne beforderlig i det, de behøver el. er fornødent til landets defension. 2. Om at det unge mandskab bevæbnes med musketter el. dygtige bøsser, en musket af hver fuldgård og en af 2 halvgde, og de må ikke tages for gæld el. komme fra boligen, og de, som ikke har middel, skal forskafe sig en halv pike. 3. Om de, som er føre, når opløb sker. Det unge mandkøn skal ekserceres med gewehr, men de, som er friske og føre, er pligtige at løbe på de forordnede alarmpladser, når opløb er el. bålene brænder, at afværge fjendens indfald. 4. De skal advare de sejlende, at de varer sig for svenske skibe i søen og lægger deres skibe i sikre havne. SjT, 34, 62. K. Indl., se SjT, 34, 60, 21. maj (6. brev).

22. maj (Kbh.) Iver Krabbe fik brev anlangende at være værge for jomfruerne Birgitte Bille og Ellen Bille på skifte efter Rønnov Bille, hvilket han siden mod kvittering skal levere fra sig, og han skal iagttage, at sønnerne Steen Billes og Ove Billes gods forvaltes imod forsikring. Sjt, 34, 63. Indl. 21. og 22. maj.

22. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende Køges skomagere og garvere og Anders Thomsen, som køber bark til forprang. De har ladet andrage, at deres medborger AT til forprang opkøber den bark, der falder omkring byen og som de behøver, dem til største skade. FB befales at lade ham forbyde, at han køber bark til forprang og henfører det andetsteds. Sjt, 34, 63. K. Indl. 13. og 14. maj.

22. maj (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev anlangende en svensk, som en tid lang har været arresteret i Helsingør. Kongen er tilfreds, at denne igen løslades, og at han tilbagegives det, der er tilovers af hans penge efter den bekostning, som er sket på ham, hvilket AvdK skal forstændige borgmestre og råd dér i byen. Sjt, 34, 63.

22. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om på kongens behag at kapitulere med Saltkompagniets bewindthebbere om fragten af kompagniets skib, som bruges i kongens tjeneste. Sjt, 34, 64. K. Indl. 20. maj.

22. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at forskaffe fornødent skibe- rum til 100 læster salt, hvoraf de 50 skal forskaffes til fæstningen Kristianstad, de andre 50 til fæstningen Kristianopol, og de skal tages af det hidkomne svenske salt. Sjt, 34, 64. K. Indl., se Sjt, 34, 60, 21. maj (6. brev).

22. maj (Kbh.) Kjeld Krag og Lund Kapitel fik brev om palisader til Landskrone. KK skal nu igen, efter at bønderne har tilsået, ved lenets bønder lade hjælpe med at føre palisader til fæstningen Landskrone. SkT, 9, 38. K. Indl., se Sjt, 34, 60, 21. maj (6. brev).

Lige sådant brev fik kapitlet i Lund at hjælpe med dets bønder.

22. maj (Kbh.) Casper Due fik brev om med forderligste at begive sig til Landskrone fæstning og dér være kommandant. SkT, 9, 39. K. Indl., se Sjt, 34, 60, 21. maj (6. brev).

22. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup m.fl. lensmænd i fæstningerne fik brev om at opbryde en lukket ordre, dat. 29. jan., anlangende det, der skal indføres i fæstningerne, så og om ej at lade fjenden blive kvæg mægtig. De er tilforn tilskikket en lukket ordre, som ikke førend efter videre ordre skulle opbrydes. De skal opbryde den og rette sig derefter. Det, nogen af hvad stand, det være kan, indfører i fæstningen, må de selv beholde, så vidt de behøver det til eget brug, men det tillades ikke at flytte noget derfra til andre provinser. Særdeles haves i agt, at fjenden ikke bliver kvæget mægtig, men når noget indfald befrygtes, skal det straks drives til fæstningen og forsvares med magt. SkT, 9, 39. K. Indl., se Sjt, 34, 60, 21. maj (6. brev), og SkT, 9, 35, 16. maj.

Lige sådant brev fik hr. Knud Ulfeldt på Landskrone. Holger Vind på Helsingborg. Hr. Henrik Lindenov på Kristianstad. Jacob Grubbe på Kristianopol.

22. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at hjælpe Fadder Olufsen i Malmø til rette. Hvad FO har ladet andrage for kongen, kan AU se af hans hosfølgende supplikation. Han skal være ham behjælpelig efter herredagsdommen, så han af borgmestre og råd i Ysted vederfares den del, ret er. SkT, 9, 39. K.

23. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om 1. At akkordere med Claus Mikkelsen om hans galiot at tjene i denne tid og straks udløbe, hvor det forordnes. 2. At udtakle den islandske prisegaliot, smøre og rengøre den, såvel som Skt. Peder og de andre galioter. 3. At fragte skiberum til salt og fisk til fæstningerne Malmø og Landskrone. Sjt, 34, 64. K. Indl. 22. maj.

23. maj (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at kongen er tilfreds, at Christian Lufftes arvinger må skifte det, der findes med rette at tilhøre ham. Dog skal de stille kaution for det, han kan tilkomme, om han igen kommer til stede. Sjt, 34, 64. Indl. 15. febr.

23. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at Frederik Urne må bekomme den samme genant af Halsted Kloster, som han har haft af Ringsted, hvorfor de skal forfærdige hans forleningsbevis således. Sjt, 34, 64. K. Orig. i DKanc. B 179k.

23. maj (Kbh.) Rektor ved Kbh.s Universitet fik brev anlangende, hvilken session og sted kongen har forundt Cornelius Lerche. Sjt, 34, 64. K.

23. maj (Kbh.) Erik Banner fik brev om, at Christen Thomsen i Holbæk må lade opsætte magasinhus og få 16 års frihed. Af EBs erklæring erfarer kongen, at der i Holbæk intet loftsrum findes til magasin-kor-net, og der findes ingen sådanne huse i byen. CT erbyder på egen be-kostning at opsætte et hus til magasin, toldbod, pak- og vejerhus. Kon-gen er tilfreds, at han derimod må være fri for al borgerlig skat og ind-kvartering i 16 år fra brevets dato. Desligeste, at han må sælge fransk vin og brændevin i pottes og kander. EB skal have opsyn med, at han lader huset opbygge, og at det kan stå for uvildige mænds syn. Sjt, 34, 65. K. Indl. 11. og 21. maj.

23. maj (Kbh.)¹ Jørgen Seefeld og hr. Henrik Rantzau fik brev om for-lig ml. Hans Sørensen, borgmester på Christianshavn, og Islandske Kompagni. Hvad HS for kongen har ladet andrage imod kompagniet, og hvorledes dets bewindthebbere har erklæret sig imod hans suppli-kation, kan de se af de hosføjede dokumenter. De skal fordre begge parter for sig, erfare sagens beskaffenhed og tilstille kongen udførlig relation derom. Sjt, 34, 65. (Tr.: KD, V, 408). K.

1) Efter brevet står: Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende rente af de pen-ge, Henrik Langes arvinger er skyldig til Stadil Kirke, findes i Jyske Tegnelser den 23. maj 1657.

23. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om, at en oberstlt. med 3 kaptajner og 2 underofficerer under hvert kompagni må antages at eksercere det unge mandskab i Skåne,¹ så man, når for-nødent gøres, kan udtage de dygtigste, hvem de og tilhører, til enten at ligge i fæstninger el. at forsvare landet. Sjt, 34, 65. K.

1) Kopibogens overskrift til brevet har *Sjæll.*

23. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende at tilholde office-terne at blive til stede hos deres regimenter og kompagnier, så de kan være færdige, når befales. SkT, 9, 40. K.

23. maj (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev om, at han lige ved andre oberster må godtgøres en regimentssekretær og bartskær ved regi-mentet. SkT, 9, 40. K. Indl. 22. maj og udat.

23. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende, at Christoffer von Münnichhausen, generaladjutant, må nyde traktement for sig og sine heste ligesom en oberstlt. Dermed etc. SkT, 9, 40.

23. maj (Kbh.) Jørgen Reedtz fik brev om i nærværelse af fru Ide Grubbes fuldm., borg[mester?] Jacob Christensen, slotsskriver på Nykøbing Niels Sørensen og provsterne på Falster på bestemt tid og sted, som han selv berammer, at forhøre kirkeregnskaberne på Falster for den tid, Ove Skade har været forlenet med Nykøbing len, eftersom han ej selv kan forrette det, formedelst enkeprinsessens opvartning. Til den ende skal han efter befunden beskaffenhed underskrive regnskaberne og indskikke forretning derom i Kanc. SmT, 8, 150. K. Indl. 22. maj.

23. maj (Kbh.) Philip Joakim Barstorff og Frederik Urne fik brev anlangende befordring med landsens defension og hjælp af bønderne og købstæderne til Nakskovs fortifikation. PJB skal være Christoffer Steensen og FU beforderlig i det, der eragtes fornødent til landets defension. Herhos skal han efter kommissariernes ansøgning [tilholde enhver i lenet at gøre sin part af Nakskov bys fortifikation færdig og skifte det ml. sognene og herrederne, uden nogen forskånsel af kronens, adelens el. gejstlighedens bønder, eftersom det er til landets bedste, hvorfor og købstæderne skal tage deres anpart, som de plejer]. SmT, 8, 151. K.

FU. []. Kongen befaler ham, at han etc., det ml. disse tegn blev alene indført til FU.

23. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at være Christoffer Steensen og Frederik Urne beforderlig anlangende landets defension, at det, de eragter fornødent, bliver befordret. Dermed etc. SmT, 8, 151. K.

23. maj (Kbh.) Frederik Urne fik brev om at have den øverste direktion over fortifikationsværket i Loll. og Falster. SmT, 8, 151. K.

23. maj (Kbh.) Fru Sofie Sehested, enke efter Erik Juel, fik brev om at være fri for tiltale på K.M.s vegne. Kongen erfarer, at hun på hans vegne tiltales for de af kronens midler, hendes afd. husbond endnu ikke har gjort rgsk. for. Kongen har bevilget, at hun skal være fri for slig tiltale, eftersom hendes sønner har tilbudt at erlægge det, hun befindes at blive kongen skyldig, efter at regnskaberne er blevet forhørt. JR, 13, 13. Indl. 11. maj og udat.

23. maj (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende rente af de penge, Henrik Lange til Dejbjerglunds arvinger er skyldig til Stadil'

Kirke. Det er for kongen andraget, at afd. HLs arvinger har lidt skade på en kapital tilhørende Stadil Kirke, som han havde sat på rente hos afd. Mogens Juel, hvilken kapital JR som kirkens forsvarer søger med rente på rente. Kongen er tilfreds, at de alene betaler kapitalen, som er 1.000 rd. med årlig påløbne renter, 6 pct., fra den tid, renten rester ubetalt, hvilke penge de efter egen erbydelse med forderligste skal betale til ham. JT, 14, 57. 28. dec. 1656 og udat.

1) Kopibogen har *Staiel*.

24. maj (Kbh.) Henrik von Eggerhart, oberstlt., fik efter begæring brev om denne ene gang at måtte udføre 2 heste. Dog skal bevillingen leveres til toldereren på det sted, hvor hestene bliver udført, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Givet etc. SjR, 24, 57. K.

24. maj (Kbh.) Christen Skeel fik brev anlangende dragonheste og om rytteriets logering og underhold på march til Helsingør. Han skal gøre den anordning, at dragonheste forskaffes, på det de i tide kan udskrives, og forordne, hvor kompagnierne af Sjæll. Rytteri på march til Helsingør kan logere, og forstændige Iver Krabbe dette, så han kan forsikke dem underholdning. SjT, 34, 65. K. Orig. i DKanc. B 167e.

24. maj (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at lade Niels Lykke bekomme så mange knægte af kompagniet på Kronborg, som han behøver til underofficerer for sit kompagni, hvorimod han skal levere lige så mange knægte igen. SjT, 34, 66. K.

24. maj (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om med forderligste at lade Sjæll. Regiment til fods drage til Kbh., så vidt som der ikke er udmarcheret deraf til Holsten. I Kbh. skal det videre blive delt. SjT, 34, 66. (Tr.: KD, V, 408). K.

24. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade Ulrik Christian Gyldenløve bekomme 1 måneds sold til at gå i marchen med. SkT, 9, 40. K.

Lige sådant brev fik NK om Christoffer von Münnichhausen.

24. maj (Kbh.) Henrik Lange til Rygård fik brev om at dømme i en sag ml. Henning Pogwisch til Hollufgård og fru Karen Bille, enke efter Falk Gøye. Der er trætte ml. dem, hvorom Peder Brockenhuus for nogen tid siden er befalet at dømme. PB kan for anden forfald ikke ef-

terkomme befalingen. HL skal med forderligste tage sagen for sig og dømme ml. parterne og under sin hånd og signet give beskrevet fra sig det, han dømmer. FT, 7, 272. K.

24. maj (Kbh.)¹ Frands Brockenhuus fik brev om at marchere fra Odense gennem Sjæll. til Skåne til Landskrone med sit regiment, og ikke begive sig til kvartererne i Sjæll. Han skal holde justits, så undersætterne ingen vold vederfares. FT, 7, 273. K.

1) Efter brevet står: Erik Quitzow fik brev om, at Sjæll. Regiment skal komme hid, findes i Sjæll. Tegnelser 24. maj 1657.

24. maj (Kbh.) Laurids Below fik brev om i Ulrik Christian Gyldenløves fraværelse at have inspektion med Hald len og Viborg. Dermed etc. JT, 14, 57. K.

24. maj (Kbh.) Otte Krag og Erik Rosenkrantz fik brev anlangende dragoner til Ulrik Christian Gyldenløve, og at det unge mandkøn ej begiver sig på adelens gods, item, hvad adelen tilkommer af denne udskrivning. De har tilforn bekommet kongens befaling til at udskrive dragonerne i Ribe stift til UCG. De skal gøre deres bedste for at de uden ophold tilvejebringes, og at adelen advares, at de til forhindring af udskrivningen ej må tilstede, at det unge mandkøn begiver sig ind på deres gods, eftersom det er det gemene bedste angelegen. JT, 14, 58. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik Erik Rosenkrantz i Århus stift om at lade enhver af lensmændene dér i stiftet vide, hvor mange det tilkommer enhver af dem at udskrive af de tilforordnede dragoner i deres len.

25. maj (Kbh.) Instruks for Laurids Nielsen, søkaptajn, til at krydse ml. Skagen og Vinge. Han skal straks med første vind begive sig herfra med orlogsskibene Sorte Rytter og Snarensvend, og når han finder kommandør Peter Kannin med de 3 fragtede holl. skibe, som formodes at være i Kattegat, skal han under sit flag tage et af de holl. skibe med dertil fornødne folk, og så, efter at kommandøren på de 2 skibe har indtaget alle de øvrige folk, som i Holl. er antaget til flåden, indtil anden anordning krydse med de hos sig havende 3 skibe ml. Skagen og Vinge, det nærmeste muligt Gøteborg. Han skal bemægtige sig de svenske skibe el. skuder, som han antræffer i søen el. skærene, i synderlighed, om han fornemmer nogen svenske fribyttere i søen. Dog må han ikke forhindre andre nationers skibe el. skuder på deres ret-

færdige rejse, medmindre han erfarer, de har munitio el. proviant til Gøteborg el. andre svenske havne. Da skal han advare dem, at de entholder sig derfra, el. anholde dem. Dersom nogen engelske, holl. el. andre orlogsskibe el. flåder, som ikke er svenske, kommer for ham på kongens strømme, skal han så vidt muligt tage kongens reputation i agt med strygen o.a. og have indseende med, at kongens undersåtters skibe el. gods ingen skade tilføjes af fribyttere el. andre. Dog skal han ej sætte sig i fare mod en sådan flåde. De befalinger, som tilskikkes ham af hr. Niels Trolle el. hr. Iver Krabbe, skal han efterkomme, og ellers rette sig efter det, han bliver befaleet af kongen el. dem. Sjr, 24, 58. K. Indl. 24. maj og udat.

25. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at lade sætte formynder til Aage Jørgensens børn i stedet for Hans Jørgensen, borger i Frederiksodde. HJ har for kongen ladet andrage, at han af rigens råd, som er beliggende dér i fæstningen, for kongens forretninger ej tilstedes at rejse for at påtage sig sin broders og søsters umyndige børns formynderskab efter hans bror AJs død. FB skal lade sætte en anden vederhæftig formynder, indtil HJ igen kan blive entlediget fra kongens bestillinger. Sjt, 34, 66. Indl. 20. maj (4).

25. maj (Kbh.) Skibskaptajn Peter Lützen fik brev om at bemægtige sig et svensk skib på 14 stykker, som kongen kommer i forfaring findes ved Stade at færdiggøres. Sjt, 34, 67. K.

25. maj (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at være Just Ebbel, kommandant på Møn, følgagtig 10 halve td. krudt el. centner, 12 store bundter lunter, 1 skippd. bly, 200 6-pundige kugler, 2 jernstykker på 6 el. 8 pd., med alt tilbehør og en konstabel, tagende JEs bevis. Sjt, 34, 67. K. Indl. 25. jan.

25. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale Preben von Ahnen for nogle jernstykker. Han har for kongen ladet andrage, at han for nogle år siden har leveret en del stykker på Aggershus Slot, hvorfor han endnu ingen betaling har bekommet. Adressaterne skal betale ham, når midlerne strækker til, efter den akkord, som er gjort med ham. Sjt, 34, 67. K. Indl. 26. okt. 1648, 17. og 18. maj.

25. maj (Kbh.) Lensmændene fik brev om til flådens fornødenhed at lade tage en bådsmænd af hver skude el. skiberum, der findes i deres

len *F* og underliggende byer, og med forderligste fremskikke dem til Kbh. og levere til Jørgen Bjørnsen. De tilskikkes også trykt frd. om løsgængere at lade forkynde og holde. Sjt, 34, 67. (Udt.: CCD, VI, 321). K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

I brevet til hr. Christoffer Urne blev ved tegnet *F* indført: på de steder, hvor den smitsomme syge pesten ej grasserer. Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik hver brev, som alene lyder om at forkynde nævnte frd.

25. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om, at Iver Mogensen Krabbe må godtgøres traktement til 4 vognheste for sig og 2 for sin proviantskriver, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 40. K. Indl. 21. maj (4).

25. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade Adolf Fuchs, bestalter oberst til fods, bekomme 500 rd., som siden efterhånden skal dekorteres i hans besoldning SkT, 9, 41. K.

25. maj (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om takst på øl og brød til underholdning om dagen til soldatesken. En knægt skal gives 2 skålpd. blødt brød el. 1½ skålpd. kavringbrød, 3 potter øl og 2 skålpd. kød at regne. Når 1 td. rug købes for 10 mk. og man til male- og bageløn regner 2 mk., da bør deraf komme 12 lispd. blødt brød el. 8 lispd. kavringbrød og 1 skålpd. blødt brød koste 1 sk. og 1 skålpd. kavringbrød 1½ sk. Item når 1 td. malt købes for 10 mk. og man til male- og bryggeløn regner 2 mk. og for hver skp. humle 43 sk., da bliver det 14 mk. 11 sk., deraf skal brygges 3 td. øl, hver td. 1 soldat anlagen for 5 mk. er 15 mk., tønderne uagtet, hvorefter han skal gøre rgsk. SkT, 9, 41. K. Indl., se Sjt, 34, 68, 26. maj, og Sjt, 34, 80, 3. juni.

25. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Frederik Urne til Bregentved på Halsted Kloster len fra Philippi Jacobi 1657 med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 205½ kur.dl. à 80 sk. da., 4½ læst rug, 7½ læst byg, 300 td. havre, 5 td. smør, 140 lam, 200 gæs, 200 høns, 12 køer, 12 sider flæsk, og hvad indkomsten af lenet udgør ud over denne genant efter jordebogens lydelse, skal han føre kongen til bedste til rgsk. (Skbl. 4. (1/10 af det uvisse, han må lade fiske til eget behov i damme og fiskevande i lenet, så vidt forrige lensmænd har brugt), 6, 7, 8, 9, 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16 (han skal årligt til Skt. Mortensdag til proviantskriveren ved Kbh.s Slot fremskikke alt det korn o.a. specier, som jordebogen og lenets ind-

komst beløber over hans genant), 17, 18, 19. Thi forbyde etc. SmR, 7, 109. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

25. maj (Kbh.) Fru Elisabeth Lunge, enke efter Palle Rosenkrantz til Krenkerup, fik konfirmation af noget af Sorø Akademis gods i Loll. Jørgen Rosenkrantz til Kjeldgård, hofmester på Sorø Akademi, har på vegne af kongen og på hans ratifikation solgt noget af akademiets gods, hvorpå skøde lyder: JR kendes på akademiets vegne og efter H.M.s bevilling at have solgt til EL og hendes arvinger af akademiets gods i Loll., Store Musse: Mikkel Hansen Kare, skylder årligen $\frac{1}{2}$ pd. rug, 1 pd. byg, 6 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 18 sk. erridspenge; Jørgen Madsen *ibid.*, af 1 øde jord, som Peder Rasmussen i Bregninge¹ nu har i brug, skylder årligen 18 skp. rug, 1 mk. gæsteri. Bregninge: Erik Skrædder, skylder 1 pd. byg, 1 fodernød; Jørgen Rasmussen *ibid.*, 2 pd. 1 skp. byg, 4 sk. grot, 6 mk. erridspenge, 2 lam, 2 gæs, 4 høns, 1 fodernød, skov til nævnte 3 gde til 12 svins olden. Døllefjelde: Jørgen Alsings, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 6 skp. havre, 2 sk. grot, 1 mk. gæsteri. Lille Slemminge: Bertel Rasmussen, 2 pd. byg, 6 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 18 sk. erridspenge, 1 mk. gæsteri; Christen Harbo, *ibid.*, 3 pd. byg, 20 skp. havre; Rasmus Lauridsen Lølle, $\frac{1}{2}$ pd. rug, 3 pd. byg, 6 skp. havre, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 27 sk. erridspenge. Vester Ulslev: Peder Hansen, 2 pd. byg, 12 skp. havre, 18 sk. erridspenge; Christen Ringsig, *ibid.*, 1 pd. byg, 12 skp. havre, 2 sk. grot; Ib Madsen, *ibid.*, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, $1\frac{1}{2}$ td. havre, 22 sk. erridspenge, hvilket gods med al tilliggelse og herlighed, være sig ager, eng, skov, mark, fiskevand og fægang, vådt og tørt, samt vornede sønner, fødte og ufødte, intet undtagendes osv. Til vitterlighed har JR trykt sit signet og ombedt hr. Joakim Gersdorff og hr. Christen Thomesen at underskrive og forsegle med sig. Kbh. 16. dec. 165[mgl.]. JR, JG, CT. Kongen konf. dette. Forbyndes etc. SmR, 7, 112. K. (Udt.: Kr. Sk., II, 69).

1) Kopibogen har *Bjerringe*.

25. maj (Kbh.) Bevilling til forflyttelse af liget af Jacob Christensen, fordem borgmester i Nykøbing, til Nykøbing Falster fra det sted, hvor han er død. Forbyndes etc. SmR, 7, 114.

25. maj (Kbh.) Fru Anne Elisabet [von der Groeben], enke efter hr. Flemming Ulfeldt, fik brev om med forderligste at lade levere Vincents Bille rullen over rostjenesten i Sjæll. med standarten og sin afd. hus-

bonds trompetter, om han ej har taget anden tjeneste, eftersom han nyder kongens besoldning. SmT, 8, 152. K. Incl. 25. maj.

25. maj (Kbh.) Villads Nielsen i Ålborg fik konfirmation af årligen at nyde noget af Ålborg len. Rentemestrene Peder Reedtz og Steen Høhendorff har på kongens vegne gjort kontrakt med VN, lyder: 1657, den 21. maj, har VN i Rtk. indlagt en fortegnelse anlangende et parti oksekød og talg, som han har leveret til K.M., beløber tilsammen efter fhv. proviantskriver Morten Mikkelsens, såvel som Hans Hansens beviser, desligeste nu overleverede register, beregnet fra 16. nov. 1652 til 18. april 1655, 968 rd. 2 ort 8 sk., hvorimod kortes 200 rd., som 15. juni 1653 er afbetalt ham af Rtk. Lignet og lagt tilkommer han endnu 768 rd. 2 ort 8 sk., hver dl. til 96 sk. da., hvilken sum VN godvilligen har afstået til K.M. imod renten, som er 46 rd. 19 sk., som han og hans hustru deres livstid årligen skal gives af Ålborghus len, efter K.M.s ms., dat. 15. maj sidst forleden, hvorfor han skal søge K.M.s forsikring i Kanc. Kbh. ut supra. Denne afregning er konfereret imod indlagte fortegnelse og indskrevet. PR. SH. Jørgen Carstensen. Anders Sørensen. Kongen konf. dette og befaler lensmændene på Ålborghus årligen at betale VN og hans hustru. Det skal mod kvittering blive godtgjort. JR, 13, 13. Incl. 21. maj (orig. kontrakt).

26. maj (Kbh.) Pas til rytteriet i Sjæll., Møn, Loll. og Falster til at marchere til Skåne. Kongen har befalet sogneryttere og præste-, foged- og skriverheste fra Sjæll., Loll., Falster og Møn at begive sig til Skåne og overføres dertil fra Helsingør. Han befaler lensmænd, fogeder, borgmestre i købstæderne og alle andre, som folket kommer for, at forskaffe dem følgende natlejr, nemlig folket fra Loll. og Falster den 1. nat i Vordingborg, den 2. i Fakse og der omkring, den 3. i Køge, den 4. i Kbh. og den 5. på rendezvous ved Helsingør, på hvert sted natkvarter og underholdning, så og lade dem udvise et sted, hvor de om natten kan have deres heste på græs, så det kan være uden skade på eng og korn; i lige måde skal de forskaffes fri færger over færgstederne. Derimod skal officererne være strengeligen befalet at have indseende med, at rytterne hverken på marken el. i kvartererne gør undersætterne nogen overlast. Givet etc. SJR, 24, 58. K.

Lige sådant brev udgik for folket fra Møn, Vordingborg og Tryggevælde len. Nok folket fra Korsør 1. nat i Slagelse, 2. nat med dem af Antvorskov og Sorø len i Ringsted, 3. i Roskilde, 4. i Slangerup, 5. på rendezvous. Nok folket af Kalundborg og Dragsholm len 1. nat i Hol-

bæk, 2. i Roskilde etc. Det af Ringsted len 1. nat i Roskilde, 2. nat med dem af Roskilde og Abrahamstrup len i Slangerup, 3. nat på rendezvous etc. Det af Kbh.s len 1. nat i Hillerød, 2. nat med de andre af Frederiksborg og Kronborg len på rendezvous ved Helsingør etc.

26. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Skåne, Loll. og Falster fik brev om at forskaffe heste til ryttere og dragoner. Frands Brockenhuus: Han skal i sit len lade udskrive 68 gode dygtige dragonheste, som skal holdes i beredskab og antages for 10 sldl. stykket, hvorfor bonden skal søge sin betaling hos kronen i fredelig tilstand. Sjt, 34, 68. K. Indl. udat. og 25. maj.

Lige sådant brev fik Ove Skade om 70 heste af Roskilde len. Otte Pogwisch 46 af Frederiksborg len. Niels Banner 16 af Abrahamstrup len. Arent von der Kuhla 48 af Kronborg len. Jørgen Seefeld 36 af Ringsted Kloster. Erik Banner 32 af Holbæk len. Hr. Hans Lindenov 72 af Kalundborg len med Samsø. Hugo Lützow 62 af Antvorskov len med Sæbygård, 34 af Korsør len. Hr. Frederik Reedtz 74 af Vordingborg len. Jørgen Reedtz 6 af Jungshoved len. Oluf Brockenhuus 4 af Svenstrup len. Peder Reedtz 32 af Møn. Lige sådanne breve gik ud til disse at skaffe rytterheste, hvoraf stykket skulle antages til 20 sldl.: Jørgen Rosenkrantz 13 rytterheste af Sorø birk. Hr. Christoffer Urne 20 af Dragsholm len. Christen Skeel 26 af Tryggvælde len. Philip Joakim Barstorff 42 af Ålholm len. Frederik Urne 44 af Halsted Kloster len. Christoffer Lindenov 32 af Nykøbing len. Hr. Axel Urup 76 af Malmøhus len. Hr. Tage Thott 16 af Børringe Kloster. Kjeld Lange 12 af Helne Kirke len. Hr. Henrik Lindenov 62 af Kristianstad len. Hr. Knud Ulfeldt 28 af Landskrone len. Hr. Ove Giedde 45 af Helsingborg og Herrisvad Kloster len. Hr. Niels Krabbe 35 af Sølvesborg len. Jacob Grubbe 9 af Kristianopol len. Hr. Joakim Gersdorff 40 af Bornholm.

26. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Frands Brockenhuus m.fl., fik brev om øksne til arméens underholdning. Han skal lade bønderne i lenet lægge i læg, kronens, adelens el. gejstlighedens, ingen undtaget uden de øde og forarmede, til at forskaffe 14 øksne til arméens underholdning i Skåne, hvilke inden 3 uger skal opkræves og leveres til Arent von der Kuhla, som skal kvittere, og hvorfor bønderne i fredstid skal søge deres betaling hos kronen. Sjt, 34, 69. K.

Lige sådanne breve fik disse: Ove Skade 15 øksne af Roskilde len. Otte Pogwisch 10 af Frederiksborg len. Niels Banner 3 af Abrahamstrup len. Arent von der Kuhla 10 af Kronborg len. Jørgen Seefeld 8 af

Ringsted Kloster. Jørgen Rosenkrantz 5 af Sorø birk. Erik Banner 7 af Holbæk len. Hans Lindenov 15 af Kalundborg med Samsø. Hr. Christoffer Urne 8 af Dragsholm. Hugo Lütow 13 af Antvorskov og Sæbygård, 7 af Korsør len. Hr. Frederik Reedtz 15 af Vordingborg len. Jørgen Reedtz 2 af Jungshoved len. Oluf Brockenhuus 1 af Svenstrup. Christen Skeel 10 af Tryggevælde len. Peder Reedtz 7 af Møn.

26. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Skåne fik brev om, at borgerskabet skal bage til arméens underholdning. Frands Brockenhuus: Han skal tilholde borgmestre og råd i Køge at gøre den anordning, at borgerskabet lader bage til arméen $8\frac{1}{2}$ læst kavringbrød, hvortil de selv skal forstrække mel og havre, af hver td. rug at levere 8 lispd. vel-tørret kavringbrød i vægt, som gør 1 td. 1 fjdgk. $\frac{1}{2}$ ott.kar, når umagen og veddet er betalt, hvilket senest inden 3 uger skal leveres i Helsingborg og af Holger Vind for vægten af brødet kvitteres efter proviant-skriverens bevis, mens tønderne og sækkene igen skal være skipperen, som fremfører det, følgagtig, på det enhver kan bekomme sit igen. Borgerskabet skal i fredstid søge betaling efter taksten. Sjt, 34, 69. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

Sådanne breve fik disse: Ove Skade $4\frac{1}{2}$ læst af Roskilde. Otte Pogwisch 2 af Slangerup. Arent von der Kuhla 18 af Helsingør. Jørgen Seefeld $1\frac{1}{2}$ af Ringsted. Erik Banner $7\frac{1}{2}$ af Holbæk. Hr. Hans Lindenov $8\frac{1}{2}$ af Kalundborg. Hr. Christoffer Urne $1\frac{1}{2}$ læst af Nykøbing Sjæll. Hugo Lütow $8\frac{1}{2}$ af Slagelse, $5\frac{1}{2}$ af Skælskør, $2\frac{1}{2}$ af Korsør. Hr. Frederik Reedtz $2\frac{1}{2}$ af Vordingborg, $8\frac{1}{2}$ af Næstved, $4\frac{1}{2}$ af Præstø. Christen Skeel $1\frac{1}{2}$ af Store Heddinge. Peder Reedtz $2\frac{1}{2}$ af Møn.

Herom fik borgmestre og råd i Kbh. også brev at gøre anordning, at borgerskabet skulle bage 61 læster, af Christianshavn $4\frac{1}{4}$ læst.

26. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus m fl. fik brev anlangende hjulmænd og tømmermænd, som er løbet fra K.M.s arbejde. Frands Brockenhuus: Han skal med forderligste tilholde hjulmænd og tømmermænd i lenet, som er indskrevet til at arbejde på Tøjhuset, og igen er bortløbet, at indstille sig under straf, om arbejdet forsømmes. Sjt, 34, 70. K.

Lige sådanne breve fik Otte Pogwisch og Arent von der Kuhla.

26. maj (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om 500 centner krudt til Ulrik Christian [Gyldenløve] mod kvittering. Sjt, 34, 71. K.

26. maj (Kbh.) Niels Lunt fik brev om, at en skipper af Lybæk, Hans Knopp, som sejler med skibet Tre Liljer, må løsgives af den pålagte arrest, eftersom befindes, at han har indtaget sin ladning i Bodekul. Sjt, 34, 71. Indl. 26. maj.

26. maj (Kbh.) Hr. Christoffer Urne fik brev om at anordne, at ingen soldater fremskikkes fra steder, hvor pesten grasserer. Sjt, 34, 71. Indl. 20. og 27. maj.

26. maj (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at annamme øksne til arméén fra Sjæll., Loll. og Falster. Kongen har befalet lensmændene nævnte steder til adressaten at levere øksne, som skal udgives til armééns underholdning i Skåne, nemlig af Kbh.s len 14, af Roskilde len 15, af Frederiksborg len 10, af Abrahamstrup len 3, af Ringsted Kloster len 8, af Sorø birk 5, af Holbæk len 7, af Kalundborg len med Samsø 15, af Dragsholm len 3, af Antvorskov len og Sæbygård 13, af Korsør len 7, af Vordingborg len 15, af Jungshoved len 2, af Svenstrup len 1, af Tryggvælde len 10, af Møns land 7, hvorfor han skal kvittere og levere med de 10 af hans len til proviantkommissarien i Skåne, Iver Krabbe. Sjt, 34, 71. K.

26. maj (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om af magasinhusene at tage det, som behøves til armééns underholdning, og dersom mangel skulle falde, må han angribe det, som er deputeret til fæstningerne, som nogenlunde uden største fare kan mistes. SkT, 9, 41. K. Indl., se Sjt, 34, 68, 26. maj.

Sådanne breve fik hr. Ove Giedde, hr. Knud Ulfeldt, hr. Axel Urup, hr. Henrik Lindenov, Jacob Grubbe, hr. Niels Krabbe, Kjeld Krag, hr. Tage Thott.

26. maj (Kbh.) Lensmændene i Skåne fik brev om at lægge bønderne i lenet, kronens, adelens el. gejstlighedens, sammen i læg, 20 gde i hvert, som til arméén skal forskaffe 1 voksent slagtenød, 2 lam, 2 gæs og 4 høns. SkT, 9, 42. Indl., se Sjt, 34, 68, 26. maj. K.

Sådanne breve udstedtes til alle lensmænd i Skåne: hr. Ove Giedde, hr. Knud Ulfeldt, hr. Axel Urup, hr. Henrik Lindenov, Jacob Grubbe, hr. Niels Krabbe, Kjeld Krag, hr. Tage Thott.

26. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om med forderligste at mønstre Ove Thotts kompagni, beliggende i Helsingør, så han kan marchere til Skåne, førend det andet rytteri ankommer. SkT, 9, 42. K.

26. maj (Kbh.) Holger Vind og Knud Ulfeldt fik brev om færger til at overføre folket. Rytteriet i Sjæll. skal med første overskibes fra Helsingør til Skåne. HV skal gøre den anordning, når han anmodes derom af Arent von der Kuhla, at færgemændene i Helsingborg tilholdes med deres færger at begive sig til Helsingør, så de kan hjælpe med til at overføre dem. SkT, 9, 42. K.

26. maj (Kbh.) Holger Vind fik brev om at give borgerskabet i Sjæll. kvittans på kavringbrød. Kongen har befalet borgerskabet efter bevis fra provianskriveren i Skåne at tage kvittans på vægten af det kavringbrød, som det er befalet at levere til arméén, nemlig af Køge 8½ læst, Roskilde 4½ læst, Slangerup 2 læster, Helsingør 18 læster, Ringsted 1½ læst, Holbæk 7½ læst, Kalundborg 8½ læst, Nykøbing Sjæll. 1½ læst, Slagelse 8½ læst, Skælskør 5½ læst, Korsør 2½ læst, Vordingborg 2½ læst, Næstved 8½ læst, Præstø 1½ læst, Store Heddinge 1½ læst, Stege 2½ læst, Kbh. 61 læster, Christianshavn 4 ¼ læst. hvorfor han skal kvittere. SkT, 9, 43. K.

26. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik pas til sine folk fra Odense til Skåne. Kongen har befalet FB med sit regiment at marchere til Skåne. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre i købstæderne og alle andre, som rytterne kommer for, at forskaffe dem natlejr med underholdning til rytterne og græsgang til hestene uden agers el. engs skade. I lige måde skal rytterne forskaffes fri færger over færgestederne. Officererne skal holde god justits, at undersåtterne ingen overlast vederfares. JR, 6, 303.

26. maj (Kbh.) Frederik Urne fik brev om, at kongen er tilfreds, at FU må beholde 4 heste af sin rostjeneste hos sig selv. Dermed etc. SmT, 8, 152. K. Indl. 24. maj.

27. maj (Kbh.) Lucas Lütken af Hamborg fik brev om at måtte føre noget jern fra Gøteborg. Han har for kongen ladet andrage, at han til sin gælds betaling i Gøteborg har antaget 1.500 skippd. jern, 900 deler og 1½ læst beg, som han har indladet i et skib, Katten, og derfra agter at fare. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner el. andre udliggere el. fribyttere, som han med skib og varer kommer for i søen, ubehindret at lade ham passere. Givet etc. SJR, 24, 59. K. Indl. 26. maj.

27. maj (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om indkvartering til artillerifolk i Helsingør, så og, at hestene, som dertil hører, bliver underholdt. Sjt, 34, 71. K. Indl. 27. maj.

27. maj (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om underholdning i Helsingør til de folk, som skal til Skåne. Han skal gøre den anordning, at når rytterne el. fodfolket kommer til byen, skal han lade dem forsyne med øl og brød samt til hestene fourage og græsgang dér ved byen til natteleje, indtil de kan blive overført til fæstningen Helsingborg. Sjt, 34, 72. K. Indl. 24. maj.

27. maj (Kbh.) Otte Krabbe fik brev anlangende Steffen Rodes arvingers fordring. Hvad de har ladet andrage for kongen, kan han se af deres hosføjede supplikation. Han skal fornøje dem, såfremt ej andre midler skal foretages imod ham. Sjt, 34, 72.

27. maj (Kbh.) Lensmændene fik brev anlangende bådsfolk, bartskærere og trompetere, som ikke er fremkommet efter forrige breve. Hr. Christian Friis: Med største forundring erfarer kongen, at de 8 bådsfolk samt 1 trompeter, som CF allerede burde have leveret på Bremerholm af Mariager, ikke er fremkommet. Han skal med allerforderligste fremskikke dem, såfremt han ikke vil stande til rette, om noget bliver forsømt formedelst deres udeblivelse. Sjt, 34, 72. K. Indl. udatt. og 27. maj.

Lige sådanne breve fik disse: 1. Hr. Joakim Gersdorff på Bornholm om 24 bådsfolk, hvoraf ingen er fremkomne. 2. Manderup Due på Ålborghus 50 bådsfolk af Ålborghus len og by, 3 af Sæby, 3 af Hjørring, 3 af Skagen samt 2 bartskærere og 1 trompeter, hvoraf ingen er kommet. 3. Henrik Thott af Randers 10 bådsfolk, 1 bartskær og 1 trompeter, hvoraf ingen er kommet. 4. Steen Bille 15 bådsfolk af Kolding, 4 af Vejle samt 1 bartskær og 1 trompeter, hvoraf ingen er fremkommet. 5. Gunde Rosenkrantz af Kalø len 40 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet. 6. Erik Rosenkrantz af Århus len og by 20 bådsfolk, 1 trompeter og 1 bartskær, hvoraf kun 7 bådsfolk er fremkommet. 7. Laurids Ulfeldt af Horsens 5 bådsfolk, 1 trompeter, 1 bartskær, hvoraf ingen er kommet. 8. Otte Krag af Varde 5 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet. 9. Ulrik Christian [Gyldenløve] 2 bådsfolk af Hobro, 3 af Nykøbing Mors, 1 bartskær af Viborg, hvoraf ingen er kommet. 10. Manderup Due af Thisted 5 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet. 11. Niels Kaas på Bøvling len af Lemvig 5 bådsfolk, af Ringkøbing¹ 5 bådsfolk,

hvoraf ingen er kommet. 12. Mogens Arenfeldt af Skive 2 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet. 13. Viborg kapitel af Læsø 12 bådsfolk, hvoraf kun 1 resterer. 14. Hr. Hans Lindenov af Kalundborg 6, hvoraf rester 1, samt 1 trompeter, som er kommet. 15. Hr. Mogens Kaas' arvinger af Nyborg 20 bådsfolk, hvoraf rester 12, af Kerteminde 5, af Fåborg 4, af Svendborg 5 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet. Af Nyborg resterer alene 1 trompeter og af Nyborg, Fåborg og Kerteminde 1 bartskær. 16. Hr. Jørgen Brahe af Assens 6 bådsfolk, ingen er kommet. 17. Grev Rantzau af Lavindskøbing 20 bådsfolk, ingen kommet. 18. Hr. Frederik Reedt af Næstved 6 bådsfolk, hvoraf 2 resterer, og af Vordingborg 1 trompeter. 19. Hugo Lützow af Skælskør 5 bådsfolk, hvoraf 4 udygtige er fremkommet, af Slagelse og Korsør rester 1 trompeter. 20. Frands Brockenhuus af Køge 4 bådsfolk, hvoraf kun 1 er kommet. 21. Hr. Ove Giedde af Helsingborg len og by 20 bådsfolk, rester 6, og 1 bartskær. 22. Fru Dorete Rosenkrantz, enke efter Otte Thott, af Malmø 20 bådsfolk, hvoraf rester 9. Af Ysted 10 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet. 23. Hr. Niels Krabbe af Blekinge 40 bådsfolk, kun 34 er fremkommet. 24. Christoffer Lindenov af Nykøbing len og by 10 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet, af Stubbekøbing 20 bådsfolk, hvoraf 4 er kommet samt deres bartskær og trompeter. 25. Philip Joachim Barstorff af Nysted 10 bådsfolk, hvoraf 5 er kommet, af Saksøbing 5 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet., samt deres part af bartskærere og trompetere. 26. Fru Anne Elisabet von der Groeben af Nakskov 20 bådsfolk, hvoraf ingen er kommet, samt deres part af bartskærere og trompetere. 27. Jørgen Rosenkrantz af Maribo 5 bådsfolk, ingen kommet, samt deres resterende del af bartskærere og trompetere. 28. Tyge Below. Kongen erfarer, at den bartskærer, som allerede burde være fremkommet af Middelfart, Assens og Svendborg, endnu ikke er fremkommet. TB skal med forderligste fremskikke ham til Bremerholm, såfremt han ikke vil stande til rette.

1) Kopibogen har *Rudkøbing!*

27. maj (Kbh.) Nogle lensmænd i Sjæll. fik brev om soldater, som ej er mødt efter officerernes ordre. [Ove Skade]: Han tilskikkes fortegnelse over soldater af lenet, som endnu ikke er mødt efter officerernes ordre. Han skal tilholde dem straks under straf at forføje sig til kompagniet i Kbh. Sjt, 34, 74. K. Incl. 2. og 25. maj.

Lige sådanne brev fik disse: Christen Skeel om soldater af Tryggevælde len. Jørgen Rosenkrantz om soldater af Sorø len. Erik Banner af Holbæk len. Hr. Hans Lindenov af Kalundborg len. Hr. Frederik

Reedtz af Vordingborg len. Hugo Lützow af Antvorskov, Korsør og Sæbygård len. Jørgen Seefeld af Ringsted Kloster len.

27. maj (Kbh.) Hr. Christoffer Urne. Kongen erfarer, at ingen af lenets soldater er mødt i Kbh. Han skal med forderligste hidskikke soldaterne fra de steder, hvor ingen sygdom er. Sjt, 34, 75. K.

27. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at forskaffe Oluf Brockenhuis et lidet skiberum til at føre hans munitio og artilleri til Køge. Sjt, 34, 75. K.

27. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev anlangende, at Arild Swab må forløves fra skibsløjtnantsbestilling og igen lade sig bruge i kongens tjeneste til lands. Sjt, 34, 75. K. Incl. 25. maj.

27. maj (Kbh.) Ejler Jensen, major på Bergenhus, fik brev om til Tønne Huitfeldt at levere 93 musketter med banteler, som han har nedført fra Bergen. Sjt, 34, 75. K.

27. maj (Kbh.) Holger Vind fik efter begæring brev om at måtte forløves til Kbh. 3 dage før 11. juni at forrette sine magtpåliggende ærinde. Han skal anordne, at intet forsømmes i fæstningen. Befalendes etc. SkT, 9, 43. K. Incl. 26. maj.

27. maj (Kbh.) Mads Jensen, borger i Vejle, fik brev på ørredfangst. Han må bruge Rosborgs ørreder vest for Vejle, og nyde dem sin og sin hustru Elisabet Lasdatters livstid, dog skal de årligen give kongen 300 ørreder, som er gode og vel medhandlet og levere dem til lensmanden på Koldinghus. Findes nogen forsømmelse heri, er benådningen forbrudt. MJ og EL bevilges årligen af Koldinghus til at fortsætte fiskeriet, ligesom hans formand har haft det, 20½ dl. 1 ort 7 sk. kur., 3 ørter malt, 3 ørter rug, 10 skp. humle, 1 okse, 2 fedesvin, 2 får, 1 fjdg. smør, 4 dl. kur. til husleje, 3 lispd. hamp, 1 fjdg. tjære, til at spinde hampen 1½ dl., til liner til redskabet 1½ mk. Han befaler lensmændene på Koldinghus at levere dette. Forbydendes etc. JR, 13, 14. Incl. 18. maj (2).

27. maj (Kbh.) Vestervig Klosters bønder fik brev om under straf at age havre og malt for hr. Oluf Parsberg til Ringkøbing, idet han for kongen har andraget, at han er til sinds at lade dette levere til kongens tjeneste. Ladendes etc. JT, 14, 58. K.

27. maj (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om på ansøgning at lade Johan Christoph von Kørbitz være følgagtig en af de rustvogne, som står færdig i fæstningen Frederiksodde, til at føre penge til militiens fornødenhed. Dermed etc. JT, 14, 59.

28. maj (Kbh.) Andreas Wilcken, major over artilleriet i Skåne, fik brev om at sende artilleriheste og kuske. Nærværende AW er affærdiget til lensmændene i Sjæll. og Skåne for at affærdige de anordnede artilleriheste og kuske. Kongen befaler embedsmænd, fogeder, borgmestre og råd o.a., som det vedkommer, at lade ham være hestene med kuske følgagtig og på vejen til Helsingør forskafe underholdning til deres heste, så og forskafe ham 2 vogne med heste samt frit over færgestederne, så han uden ophold nat og dag kan komme af sted. Ladendes det etc. SJR, 24, 60. K.

28. maj (Kbh.) Arent von der Kuhla og bispemesteren fik brev om i Helsingør Hospital, når plads bliver ledig, at annamme forrige kvartermester under Knud Gieddes kompagni og forholde sig mod ham med underholdning o.a. lige ved andre hospitalslemmer dér. SJT, 34, 75.

28. maj (Kbh.) Lund Kapitel fik brev anlangende, at Bertel Pedersen, borgmester i Kbh., og Bartholomæus Pedersen, rådmand smst., som hver er forlenet med et gejstligt beneficium, har begæret at måtte holdes pro residente. Kapitlet skal gøre dette og tilstede dem at nyde privilegier som andre residerende kanniker dér. SkT, 9, 43. K. Indl. 25. maj og udat.

28. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om med forderligste at forskaffe træpatroner til jernskrot efter medgivne prøver: på 12 pd.: 100, på 8 pd.: 150, på 6 pd.: 200, på 3 pd.: 250, eftersom kongen er kommet i forfaring, at de bekvemmeligen kan forskaffes i hans len. Han skal bekomme betaling. SkT, 9, 43. K. Indl. 28. maj.

28. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om til udmundering at forstrække generalmajor von Breda 1.000 rd., som skal dekortes i hans besoldning. SkT, 9, 44. K. Indl. 10. og 27. maj og udat.

28. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at give Ulrik Christian Gyldeuløve og Ove Thott deres mønstermåned. Han har tilforn bekommet befaling til at mønstre deres kompagnier. Han skal lade dem give

deres mønstermåned efter sidst udgangne trykte kapitulation. SkT, 9, 44. K.

28. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om med forderligste at mønstre artilleristabel anordnet til Skåne og Ove Thott og hans geworbne kompagni, Erik Hardenberg Gyldenstjerne og Tage Krabbe og deres kompagnier, mønstre dem og give dem deres mønstermåned og forstrække oberst Paterson 500 rd. til udmundering. SkT, 9, 44. K.

28. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at måtte forstrække officererne, besynderlig de fremmede, som ej har til at underholde sig med af besoldning, dog at det sker så meget muligt uformærkt og med forsvarlig moderation. Derefter etc. SkT, 9, 44. K.

28. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om, at han til en mønsterskriver og 2 tjenere må godtgøres sådan besoldning, som hr. Knud Ulfeldt har haft. Derefter etc. SkT, 9, 45. K.

29. maj (Kbh.) Johan Poulsen fik brev om at være agent i Lybæk. Kongen har anset for godt at bruge JP som agent, i hvilken bestilling han skal lade sig befinde tro og flittig, i synderlighed med at skrive posten og advisere det, han fornemmer er kongens interesse. For hans tjeneste bevilger kongen ham 200 rd., som skal begynde fra brevets dato. Sjr, 24, 60. K. Incl. udat.

29. maj (Kbh.) Ringsted by fik brev om frihed for indkvartering, så og for K.M.s part af det uvisse. Menige borgere i byen har ladet andrage, hvorledes de er besværet med vognægter o.a. formedelst det store durchtog, og begærer hjælp. Kongen bevilger, at de må være forskånet for al indkvartering, undtaget det, der kan behøves til en nat til durchtog af kongens marcherende folk til hest og fods, og forunder dem til vognleje sin anpart af alt det uvisse dér i byen, dog byfogedens rettinghed forbeholden. Sjr, 24, 60. K. Incl. 25. og 27. maj.

29. maj (Kbh.) Vincents Bille fik brev om, at adelen i Sjæll. skal holde deres rostjeneste i beredskab, så han kan marchere dem til Helsingør 8. juni. Sjt, 34, 76. K.

29. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade Laurids Nielsen under sit flag få Hvide Bjørn, som ligger hos adressaten i Sundet. Sjt, 34, 76. K.

P.S. Dersom LN er afsejlet, skal NJ skikke skibet med hosfølgende ordre til ham.

29. maj (Kbh.) Laurids Nielsen fik brev om at tage Hvide Bjørn under sit flag i Sundet og efter sin instruktion gå på de anordnede steder. Derimod skal han tilbageskikke den ham givne ordre til Peter Honning og på kongens vegne sige ham, når han møder ham, at han skal begive sig hid med de befragtede holl. skibe og folk. Sjt, 34, 76. K.

29. maj (Kbh.) Jens Boysen fik brev anlangende betaling af kongens vognmester Maturin Dupont af Malmøs told af de første penge, som indkommer, både for det, han resterer for den med ham oprettede kontrakt,¹ 916 rd. 4 mk., og for gjort taksation på rustvognene, hestene og tilbehør, 2.102 rd. 4 mk. Nævnte penge skal ikke anvendes til anden brug, førend han er afbetalt. Sjt, 34, 76. K. Incl. 17. nov. 1655 (orig. kontrakt) og udat.

1) Kontrakt af 17. nov. 1655, se Incl.

29. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at forstrække Ulrik Christian Gyldenløve på hans besoldning, som han igen efterhånden skal dekortere. SkT, 9, 45. K.

29. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at annamme månedlige ruller over garnisonen, som kongen har befalet guvernørerne i fæstningerne i Skåne at levere, og forholde sig med betalingen derefter. SkT, 9, 45. K.

29. maj (Kbh.) Lensmændene i fæstningerne fik brev om at levere hr. Niels Krabbe rulle over garnisonerne. Knud Ulfeldt befales at levere rulle over garnisonen i Landskrone og deri specificere al forandring, som daglig falder blandt soldatesken dér. SkT, 9, 45. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

Fortegnelse over lensmænd og guvernører i fæstningerne, som fik disse breve: KU. Hr. Henrik Lindenov i Kristianstad. Jacob Grubbe i Kristianopol. Hr. Axel Urup i Malmø. Holger Vind i Helsingborg.

29. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at advare adelen i Skåne, at de holder deres rostjeneste i beredskab at marchere, når befales. SkT, 9, 45. K. Incl. 27. maj og udat.

29. maj (Kbh.) Jacob Grube fik brev om til Kristianopel fæstning af Cornelius Kruse at annamme 24 læster salt, hver på 18 td., og mod kvittering betale ham samt fragt, 3 rd. læsten, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 46. K. Indl., se foreg.

30. maj (Kbh.) Gert von Mellen og Marcus Kastens, handelsmænd i Lybæk, fik brev om at føre nogle varer fra Sverige. GvM og MK har for kongen ladet andrage, at de i nogle års tid har haft deres købmænd i Sverige med adskillige varer og igen i betaling taget jern, kobber, beg, tjære og lign., og de agter nu derfra at lade føre en del gods, som de har bekommet i betaling. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner o.a. udliggere el. fribyttere, som de el. deres fuldm. kan komme for i søen, at lade det frit passere. Ej gørendes osv. Sjr, 24, 61. K. Indl. 12. og 13. maj.

30. maj (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende en af Sorøes vornede sønner, Laurs Hansen, født i Nåby, som er antaget på Bavelsegård til en gård i Glumsø, hvorimod JR har forundt en af Bavelsegårds vornede sønner, Laurids Jensen, født i Skelby, en af Sorøes afbrændte gårde i Buske. Kongen er tilfreds, at LJ må være fri for sit fødested. Sjt, 34, 76. Indl. 19. april og udat.

30. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Skåne fik brev om adelens og gejstlighedens tjenere anlangende rytter- og dragonheste. Frands Brockenhuus: Han har tilforn bekommet kongens befaling om dygtige dragon- og rytterheste. Det er kongens mening, at adelens og gejstlighedens tjenere i lenet skal hjælpe til udlæg af disse, og at FB skal gøre det på den lideligste måde. Sjt, 34, 77. K. Orig. i Axel Urups pri-
vatark., RA, og i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. 29. maj.

Lige sådanne breve fik alle lensmændene i Sjæll. og Skåne.

30. maj (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om nogle ryttere, som har plyndret. Hvad der for kongen er blevet andraget imod nogle af hans ryttere, kan han se af hosføjede supplikation. Han befales så vidt muligt at lade forekomme sine rytteres plyndreri og i Assens færgelag henlægge en officer, som kan have indseende med, at intet sådant, som er plyndret fra kongens holstenske undersåtter, overføres, men restitueres dem, som har klaget. FT, 7, 273. K.

30. maj (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at erklære sig om Mogens Friis' mageskifte. MF begærer til mageskifte af kronens gde og gods i Ingslev, hvorimod han til fyldest vederlag erbyder at udlægge gde og gods i Åbo: Peder Simensen påbor, og dersom det ikke strækker til, andet godt gods. ER skal med forderligste erklære, om det gods, som han begærer, for belejligheds el. anden herligheds skyld uden lenets skade kan mistes fra kronen, og om vederlaget kan eragtes nøjagtigt, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 59. K.

30. maj (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende Jens Christensen Sukkerbagers kreditorer. Hvad JCS for kongen har ladet andrage, kan ER se af hans hosfølgende supplikation. Han skal på hans vegne på bekvemmeligste manér handle med hans kreditorer, at han må bekomme nogen dilation. Dermed etc. JT, 14. 60.

31. maj (Kbh.) Saltkompagniet fik brev om til kronens tjeneste at fragte et skib, fregatten København, med redskab, anker, sejl, tov o.a. samt 32 stykker, 42 centner krudt o.a., som den er forset med til kongens tjeneste, på deres eget eventyr, hvorfor de månedligt skal gives for brug og slitage 1.000 rd., måneden à 30 dage, som skal begynde 26. maj. For de 2 måneder, som det har været i kongens tjeneste, fra 28. marts, skal gives dem 800 rd. månedligt, eftersom skibet da har faret på kongens risiko. Krudt og kugler o.a. ammunition, som forbruges og tilhører kompagniet, skal annoteres og siden godtgøres. Skibsfolket med kost og løn vil kongen selv betale. Månedspengene for skibet må afkortes dem i den told, som de skal erlægge af det salt, som kompagniet indfører i riget og søndenfjelds i Norge, og de skal lade det afskrive, at intet underslæb begås. Ej gøres osv. Sjr, 24, 61. K. Incl. 26. og 29. maj.

31. maj (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om at lade være følgagtig så mange af de gamle mursten, som behøves til dronningens hus i hendes lysthave ved byen, indtil 40.000. Sjt, 34, 77. (Tr.: KD, V, 408). K.

31. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om nogle islandske fisk, som er efterladt hr. Henrik Bielke. HB søger sit kvittansiarum og tilkendegiver, at han er gjort til antegnelse 289½ skippd. islandske fisk, som han efter afd. hr. Corfitz Ulfeldts ordre har bekommet af Islands indkomst. Det må godtgøres ham og udslettes af tegnebogen. Sjt, 34, 77. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. 1. okt. 1648, 3. febr., 1. marts, 15. juli 1649, 10. maj 1650 og udat.

31. maj (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende at forhindre konjunktion ml. Bremen og Pommern, så og at gå på fjenden. Han befales efter holdt krigsråd at iværksette det, som eragtes rådeligst til arméens konservation, og ingenlunde tilstede nogen konjunktion ml. folket af fyrstendømmet Bremen og Pommern, men efter krigs- og soldaterbrug af yderste magt forhindre dette. Dersom han befinder, at det er til arméens ruin, om han skulle blive der længere, skal han straks efter holdt krigsråd gå løs på fjenden. Dermed etc. JT, 14. 60. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA. K.

1. juni (Kbh.) Pas for Christian Viborg, fodermarskal, fra Kbh. til Halmsted. Kongen har affordret nærværende CV fra Kbh. til Halmsted selvtredje og tilbage igen. Han befaler fogeder, embedsmænd, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, og som CV besøger, at forskaffe ham vogne med heste og fri færger over færgestederne, så han kan komme frem og tilbage, og beder alle lade ham frit passere, så han uden ophold kan komme af sted. Ladendes det etc. Sjr, 24, 62. K.

1. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om, at Oluf Jensen i Skibinge må være fri for 1 års landgilde. OJ har for kongen klageligen ladet andrage, at 16 væggerum huse forleden år med størsteparten af hans formue er brændt, så og at hans kvæg og plovheste er døde, og han er geråden i armod, med begæring, at han må efterlades 1 års landgilde. Af FRs erklæring erfarer kongen, at han behøver hjælp, og er tilfreds, at han forskånes for 1 års landgilde. Det skal blive FR godtgjort. Sjt, 34, 77. Indl. 24. febr. og 23. og 26. maj.

1. juni (Kbh.) Holger Vind fik brev om, at kongen har befalet, at det skånske artilleri skal føres til Helsingborg fæstning, hvor han skal bevare det ved fornøden magt. SkT, 9, 46. K.

1. juni (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om at fordele kompagnierne under sit regiment til 60 heste. SkT, 9, 46. K.

1. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende, at Ulrik Christian Gyldenløve skal kommandere næst efter ham i stedet for Joachim von Breda til Agersvold, bestalter generalmajor, kommandant i Kbh. Kongen har befalet JvB at blive liggende i Kbh. og UCG næst efter AU og efter hans ordre at kommandere militien til hest og fods samt artille-

riet. AU skal give ham ordre om det, han i så måder eragter, at arméen skal befales. SKT, 9, 46. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

1. juni (Kbh.) Gunde Rosenkrantz og bispem i Århus fik brev om at være på Erik Rosenkrantz' mageskifte og at taksere en tiende. Kongen har befalet Jørgen Kruse og Preben Gyldenstjerne at ligne gods ml. sig på Skødstrup Kirkes vegne og Erik Rosenkrantz. Adressaterne el. deres fuldm. skal, når de advares, møde til stede og foregive det, de kan have at sige på kirkens vegne, så og lade kirketien den taksere lige imod pantegodset, som skal udlægges, og derhos have indseende med, at kongen sker skel og fyldest, og siden forsegle og underskrive med nævnte gode mænd. Dermed etc. JT, 14, 61.

1. juni (Kbh.) Rigens råd i Jyll. fik brev om at votere om en kommissarius i Mogens Friis' sted. Det gøres fornødent, at en sådan forordnes. De skal foreholde adelen nu til næst forestående forsamling i Viborg at votere på en anden god mand, som siden kan forestå bestillingen til landets gavn. De skal med forderligste indskikke navnene i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 61. K. Indl., se SJT, 34, 78, 2. juni (4. brev).

2. juni (Kbh.) Å.b. om forstærkning til militien af stænderne. For at revanchere den store skade og uret, som den svenske regering i mange måder har tilføjet kongen og hans lande, og befri undersåtterne for den store frygt, de er undergivet formedelst længe truende indfald, og sætte dem i sikker stand, har kongen påtaget sig stor og meget kostbar armatur til lands og vands. De rigens råd, som er betroet at disponere over den af stænderne bevilgede frivillige hjælp, kan bekræfte, at det ikke kan forslå til at udføre denne krig. Kongen holder for, at undersåtternes affektion i Danmark, Norge og fyrstendømmerne er så trofast mod deres herres, fædernelands og egen frelse, at alle, som er forpligtet derpå, eftertænker, hvor fornødent det er at være betænkt på midler til at underholde militien. Kongen formoder, at enhver, som har formue, ikke unddrager sig ved sine midler at erholde sit fædernelands ære og velfærd, anseende, at medmindre fædernelandet lider vel, kan ingen privat nyde sit i sikker velstand. Kongen har derfor med Rigens Råd besluttet (eftersom undersåtterne allerede har kontesteret, at de er tro og fædernelandet elskende patrioter) at begære, at de imod forsikring i kronens gods til brugeligt underpant gør kredit, efterdi kongen har ladet sit, både i riget og i fyrstendømmerne opgå dermed. Han vil dog have sine ugedagstjenere ved slotte og len forbehol-

den. Han forlader sig til, at enhver lader sig befinde villig, så han kan erholde sine lande uden spot og skade og afværge fjendernes indfald. Han forsikrer, at de uden afkortning og persons anseelse efterhånden skal blive afbetalt. På det ingen skal frygte, at hjælpen forventes til anden brug, har han forordnet 4 gode mænd, som skal gøre rgsk., og er tilfreds, at nogen af ridderskabet og borgerstanden bliver navngivet af dem selv og med deputerede af Rigens Råd kan forhøre regnskaberne, på det det for alverden og posteriteten kan være åbenbart, at kongen intet efterlader til fædernelandets forsikring. SjtR, 24, 62. K.

2. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om et elsdyr, som tilskikkes ham. Han skal lade det gå i den liden dyrehave dér og forordne en karl, som kan forskaffe det fornødent brød, mælk o.a., så det ikke kommer til skade. Sjt, 34, 78. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

2. juni (Kbh.) Joachim von Breda og Erik Quitzow fik brev om at kommandere i Kbh. og Malmø. JvB fik brev om at være kommandant i Kbh. Derefter etc. Sjt, 34, 78. (Tr.: KD, V, 409). K. Indl., se Sjt, 34, 77, 30. maj.

Lige sådant brev fik EQ om at være kommandant i Malmø.

2. juni (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om i Sjæll. at fordele adelens soldater, som er ankommet til Kbh., i kompagnier, hvoraf adressaten så vel som hans underhavende officerer kan bekomme hver sit. Sjt, 34, 78. Indl., se Sjt, 34, 77, 30. maj.

2. juni (Kbh.) Kommissarierne fik brev om fordeling i kompagnier af adelens soldater, som er ankommet til Kbh., hvilket kongen har befale Joachim von Breda, så bedre tjeneste kan gøre med dem i forefaldende okkasioner. De skal gøre deres flid til, at de udeblevne kommer til stede. Sjt, 34, 78. K.

2. juni (Kbh.) Bisperne fik brev om kapellaner til flåden. Adressaten skal med forderligste forskaffe en kapellan til Kbh. fra de steder i stiftet, hvor de bedst kan mistes, eftersom der fattes skibspræster til flåden. Sjt, 34, 78. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO, i C 3-475 Århus bispeark. og i C 4-252 Ribe bispeark., LAV. Indl. 1. juni.

Sjæll. stift dr. Hans Svane. Fyns stift dr. Laurids Jacobsen. Skåne stift dr. Peder Vinstrup. Ribe stift dr. Peder Kragelund. Århus stift dr. Jacob Matthisen. Vendelbo stift dr. Anders Andersen. Viborg stift mag. Frands Rosenberg.

2. juni (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev anlangende oberst over artilleriet Villum Patersons kvarter i Helsingør, at han bekommer kvarter og underholdning til 200 knægte med officerer. Sjt, 34, 79. K. Incl. 2. juni.

2. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at kongen har antaget Erik Quitzow som kommandant i fæstningen Malmø. SkT, 9, 47. K.

2. juni (Kbh.) Jørgen Gundesen Rosenkrantz fik brev om, straks han er blevet mønstret og bekommer sin mønstermåned, at marchere med sit regiment til Skåne. SmT, 8, 152. K.

2. juni (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev om med forderligste at mønstre Jørgen Gundesen Rosenkrantz' regiment, som er beliggende i Loll., og lade så meget af folket, som er hvervet og ikke udskrevet af lenet, bekomme deres mønstermåned. SmT, 8, 152. K.

3. juni (Kbh.) Ove Skade og Arent von der Kuhla fik brev om optagelse af de svenske poster. Kongen har befalet Poul Klingenberg at lade anholde den svenske post i Roskilde og hidføre med budet. OS skal være PK behjælpelig. Sjt, 34, 79. K.

Lige sådant brev fik AvdK.

3. juni (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at optage posten og brevene. Han skal lade anholde den svenske post, den ankommende fra Hamborg og den fra Sverige. De breve, de medfører, skal han forsegle og hidskikke kongen. I lige måde skal han optage de gottorpske breve. Sjt, 34, 79. K.

3. juni (Kbh.) Ove Skade og Otte Pogwisch fik breve om kvarterer til Frands Brockenhuus' folk i Roskilde og Slingerup. OS: FR er befalet med sit regiment at marchere til Helsingør. Adressaterne skal anordne at de, når de ankommer, bekommer kvarter i Roskilde og underholdning en nats tid. Sjt, 34, 79. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Incl. 2. juni.

Lige sådant brev fik OP om kvarter i Slingerup.

3. juni (Kbh.) Marcus Rodsteen fik brev om at begive sig på Weseren med de holl. skibe og dér parere rigens marsks ordre. Han skal kommandere de 3 af kongen i Holl. fragtede orlogskibe, efter at de er be-

sat med folk o.a., og mest muligt uformærkt begive sig på Weseren til at attackere alle de svenske skibe, som han finder dér el. som kommer, gørende sit bedste at bemægtige sig dem og tage alt svensk gods, hvor-til han skal blive liggende med skibene og efterkomme Anders Billes ordrer. Sjt, 34, 80. K.

3. juni (Kbh.) Lensmændene fik brev om til 1. juli at forfatte ruller på alle unge karle i købstæderne og på landsbyerne og stille dem under kompagnier, at de kan være under kommando. Sjt, 34, 80. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Indl. 23. maj og udat.

3. juni (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at forskaffe 100 centner bly til den skånske armé, når der findes forråd. Sjt, 34, 80. K.

3. juni (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev anlangende forrige ordre om stykker, at disse skal udleveres med alt tilbehør. Sjt, 34, 80. K. Indl. 2. juni.

3. juni (Kbh.) Christen Skeel fik brev om, at den sjæll. rostjeneste skal forblive i Sjæll. ved søkanten at battere. Sjt, 34, 80. K. Indl. 2. juni.

3. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev om at begive sig hid med flåden til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. Sjt, 34, 80. K.

3. juni (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at lade hugge 6 el. 8 gode bøge til vogne i skovene, hvor det kan være mindst til skovskade, og hidføre dem til Tøjhuset, at lade bruge i stedet for egetømmer. Sjt, 34, 81. K. Indl. 25. maj.

3. juni (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik brev om at lade Frederik Andersen være noget tømmer følgagtig til en maskine. Sjt, 34, 81. K.

3. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende tilbudt tjeneste af Peder Svendsen Kræmmer i Gemse. Hvad PSK for kongen har ladet andrage, kan han se af hans hosføjede supplikation. AU skal forhøre ham, og dersom han eragter, at PSK efter det gjorte forslag kan gøre nogen tjeneste, skal han forhandle med ham, som han eragter bedst, hvilket skal blive holdt som AU tilsiger ham. SkT, 9, 47. K.

3. juni (Kbh.) Holger Vind fik brev om, at hr. Knud Ulfeldt og flere af adelen i Skåne, som har jordegods i Sjæll., må overføre øksne, kvæg o.a. til deres gårde dér. SkT, 9, 47. K. Indl. 30. maj.

3. juni (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkordere med Jean Baptista von Ense ved arméen. Hvad denne har ladet andrage for kongen, kan adressaten se af hans hosføjede supplikation. Han skal akkomodere ham ved arméen, hvor han agter ham at være bekvem. Dermed etc. JT, 14, 62. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

3. juni (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at holde krigsråd om at gå på Bremen el. andetsteds. Item om Marcus Rodsteens ordre på Weseren. Kongen har kundskab om, at fyrstendømmet Bremen og Verdens indvånere skal være inklineret at gå ham til hånde, med så skel, de fornemmer, at arméen vil komme dertil. Adressaten skal med forderligste lade holde krigsråd, om det befindes rådeligt at lade en sådan del af arméen gå derhen, så den kan agtes bastant til at forsøge, om noget kan tilvejebringes, og om det befindes så godt, at der kan holdes god orden, så der er mindst mulig insolence. Dersom det befindes rådeligere at gøre fjenden afbræk andre steder, skal han følge det, som i så måde er bedst til kongens tjeneste og arméens konserveration. Dermed etc. JT, 14, 62. K.

P.S. Kongen har befalet MR med 3 af kongen i Holl. fragtede orlogsskibe at begive sig på Weseren til at attackere og bemægtige sig alle forekommende svenske skibe og gods.

4. juni (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at udvise Frederik Andersen en plads til arbejde med en maskine på Holmen. Sjt, 34, 81. K.

4. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om 20 rd. til kongens fodermarskal Christian Viborgs rejse. Sjt, 34, 81. K. Orig. i DKanc. B 179k.

4. juni (Kbh.) Proviantskriveren Hans Hansen fik brev om proviant, en kaptajnskost, til skibskaptajn Nicolaus Helt, som en anden kaptajn, når han gør tjeneste. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 81. K. Indl., se Sjt, 34, 51, 12. maj (1. brev).

4. juni (Kbh.) Mag. Niels på Holmen fik brev om, at hr. Peder Mogens Skrifer og hr. Christen Nielsen skal være skibspræst. Befalendes etc. Sjt, 34, 81. K. Indl. 20. maj, 1., 3. (2) og 9. juni.

Lige sådant brev fik N anlangende CN 13. juni.

4. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende at gøre forslag om, hvorledes Henrik Wolrath Both, som kongen har antaget som oberst til fods, kan akkomoderes og med hvilket folk. SkT, 9, 47. K.

4. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om efter hr. Axel Urups be-
gæring at lade være følgagtig i marken de penge, som ej tåler dilation.
SkT, 9, 48. K. Incl. 3. juni.

4. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om så snart muligt at afbetale
Steen Brahe det, han efter afregning tilkommer for ritmestertjeneste
til 14. maj sidst forleden, da han har aftakket, hvilket skal blive godt-
gjort. SkT, 9, 48. K.

4. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om Ulrik Christian Gylden-
løves mønstermåned for geworbne og stab, item om sogne- og præste-
ryttere og om verpflegung og heste på græs. Han skal lade det ge-
worbne folk af officerer og stabspersoner under UCGs regiment, som
ikke allerede har bekommet mønstermåned, bekomme en sådan
førend de marcherer, både på stab og hånd- og vognheste efter kapi-
tulationen. Dog skal han i alt ramme lighed. Men sogne- og præsteryt-
tere bør ingen mønstermåned have, men de officerer, som antages og
ikke allerede har bekommet det, bør have lige ved de andre, på dem
selv og på hestene, eftersom de hidindtil har holdt hestene på foder.
Angående deres verpflegung bør de, som har bekommet mønster-
måned, fra dens dato gives $\frac{1}{3}$ i penge, både på stab og gemene, men
herefter gives ej besoldning til hestene, eftersom de nu holdes på
græs, hvorefter det skal blive ham godtgjort. SkT, 9, 48. K.

4. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om hr. Axel Urups regiments
mønstermåned for geworbne og staben, item anlangende sogne- og
præsteryttere og om verpflegung og hestene på græs. [Indhold som
foreg. brev]. SkT, 9, 49. K. Incl. 4. juni.

4. juni (Kbh.) Århus Kapitel fik brev om at erklære sig om Mogens
Friis' mageskifte. MF begærer til mageskifte af kapitlets gods i Ler-
bjerg: Jens Mortensen påbor. Haer: Poul Andersen påbor. Hvorimod
han til fyldest vederlag erbyder at udlægge gde og gods i Vissing, og
dersom det pantsatte gods ikke kan opløbe lige ved kapitlets, erbyder
han at udlægge så meget, at det sker fyldest. Adressaten skal med for-
derligste erklære, om det gods, som han begærer, for belejligheds el.

anden herligheds skyld uden skade kan mistes fra kapitlet, og om vederlaget kan eragtes nøjagtigt, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 63.

4. juni (Kbh.) Jørgen Kruse og Preben Gyldenstjerne fik brev om at besigtige mageskifte anlangende Erik Rosenkrantz og jus patronatus. ER begærer til magelæg kronens jus, så og sognetiende til Skødstrup Kirke i Kalø len, hvorimod han erbyder af det pantegods, han har af kronen i dette len, at udlægge så meget, at kronen sker fyldest, nemlig i Thorsø: Peder Rasmussen og Jesper Jensen, item Jesper Jensen, Niels Jensen¹ Fuglslev, Anders Jensen og Mads Sørensen, Jens Sørensen, Pefuen, Christen Andersen, Rasmus Nielsen, jordegods el. andet hans gods, som kan lignede dette. Adressaterne befales og får fuldmagt til at begive sig til nævnte gde og gods, som ER vil udlægge imod nævnte jus, granske og forfare dets ejendom og siden lignede og lægge det ene imod det andet, så kongen på kirkens vegne og ER sker skel og fyldest. Det, de forretter, skal de under deres hænder og segl give beskrevet fra sig og indskikke med besigtigelsen i Kanc. Kongen har befalet Gunde Rosenkrantz og dr. Jacob Matthisen el. deres fuldm. at møde til stede og foregive det, de kan have at sige og taksere kirketienden imod pantegodset, havende i agt, at det, som årligt gives af Skødstrup præstegård til bispens embede i Århus stift, nemlig 10 mk. og af kirken 1 ørte havre, fremdeles bliver ham følgagtig, og siden forsegle og underskrive med adressaterne. JT, 14, 63. K.

1) K, kopibogen har *Hansen*.

5. juni (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om Georg Sigismund Gundermands kvarter i Slagelse. Han skal gøre den anordning, at GSG, som er antaget i Sjæll. i Lave Becks kvartal til som landmajor at eksercere landfolket, bekommer kvarter i Slagelse til sig selv og 2 tjenere og 2 heste. Sjt, 34, 81. K. Indl. 4. juni.

5. juni (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om, at Joakim Sehested skal være stykhopmand. Sjt, 34, 81. K.

5. juni (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende med forderligste at åbne toldkisterne i Ribe, Kolding og Assens og levere pengene til Hans Boysen mod kvittering. Sjt, 34, 81. K.

5. juni (Kbh.) Otte Krag og hr. Steen Bille fik brev anlangende åbning af toldkisterne. Kongen har befalet Mikkell Langemack med forderligste at åbne toldkisten i Ribe, udtage pengene og levere dem til Hans Boysen, hvilket kongen vil lade dem vide til efterretning. JT, 14, 65. K.

Lige sådant brev fik SB om Kolding toldkiste. Hr. Jørgen Brahe om Assens toldkiste.

6. juni (Kbh.) Å.b. til Ove Skade anlangende vognnægter. For at afskaffe al disordre ved den idelige gennemreisen gennem Roskilde og forekomme bøndernes ruin, befaler kongen OS, at han herefter ingen borger- el. bøndervogne skal lade være følgagtig, medmindre pas fra kongen, rigens hofmester, kansleren, rigens marsk el. a. rigens råd fremvises. I øvrigt skal han forholde sig efter recessen. Sjr, 24, 64. (Udt.: CCD, VI, 324). K. (2).

6. juni (Kbh.) Major Jørgen Müller fik pas for et kompagni fodfolk. Han er befalet at begive sig med sit kompagni til fods, liggende i Køge, til arméen, som ligger i Holsten. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, og som hans folk kommer for, at forskaffe dem frit natteleje og underholdning, hvilket efter officerernes kvittering skal blive godtgjort af hvert steds lensmand efter den takst, som er gjort om rytternes indkvartering. I lige måde skal rytterne forskaffes fri færger over færgestederne. Ladendes etc. Sjr, 24, 64. K. Indl., se Sjt, 34, 83, 6. juni (1. brev).

6. juni (Kbh.) Skøde til Niels Holst, destillerer, på en haveplads liggende i den ny afstukne Kongensgade, Rosenborggade og Tornebuskgade. Bredden i Rosenborggade er 81½ sjæll. al., bredden i Voldgade 57½ al., den 4. side i Tornebuskgade 96 al., hvilken plads etc. [se ovf., s. 148] Sjr, 24, 65. (Tr.: KD, III, 472). K.

6. juni (Kbh.) Kvittansiarum for Wentzel Rothkirck til Krogsgårds arvinger for Korsør Slots len. De har gjort endeligt rgsk. for den visse og uvisse indkomst af Korsør Slot og len, desligeste for pengeskatter, korn- og flæskeskatter, bådsmændshvervningsskatter o.a. kontributioner, i lige måde for korn didskicket fra andre len, beregnet for 5 år, fra Philippi Jacobi 1651, da han senest bekom kvittansiarum, og til årssdagen 1656, da Hugo Lützow bekom det. Sammeledes har han klareret alle antegnelser, som ikke kunne passere. Han er intet blevet skyldig efter de på Rtk. indleverede rgsk., skattemandtaller, inventarieregistre

og kvittanser, og kongen lader dem kvit, fri og kravsløse. Sjr, 24, 65. Indl. 6. juni (orig. kvittansiarum).

Dette kvittansiarum er registreret i Rtk. og underskrevet på K.M.s behag. Peder Reedtz. Jørgen Hansen. Jørgen Carstensen. Anders Sørensen.

6. juni (Kbh.) Toldforvalterne fik brev anlangende Saltkompagniets toldfrihed. Adressaten skal på toldstederne søndenfjelds gøre den anordning, at det salt, som kompagniet i Kbh. indfører, må passere uden told mod kompagniets el. dets fuldmægtiges revers, hvor meget og på hvad tid ved hvert toldsted bliver indført, hvorefter direktørerne på én tid kan gøre afregning på Rtk. Sjt, 34, 82. K. Indl. 4. juni.

Lige sådanne breve fik Mikkel Langemack om Sjæll. og Jyll. Henrik Thellemand om Fyn og Smålandene. Ludvig Lorentz om Skåne.

6. juni (Kbh.) Jens Rodsteen fik brev om at besøge stænderne i Viborg med en bog angående undsætning til militien. Han skal rejse over til Viborg for at besøge stænderne, som er forskrevne til 12. juni, efter den medgivne rulle med den medgivne bog, at de som gode patrioter, el. nu nøden trænger, kommer deres herre og fæderneland til hjælp med forstrækning. Dersom nogen kommer tilstede og ej findes antegnet på rullen, skal han dog besøge dem med bogen. Dog skal han ej indskrive nogen, uden de lover en anselig sum, på det ej andre deraf skulle tage ondt eksempel, men lade dem skriftligt give fra sig på andet papir, af hvad årsag de vil hjælpe så lidet el. intet. Dersom nogen ej straks kan bringe penge til veje, skal han tage brev af dem efter medgivne formular, hvori gives rum til navne. Han skal med forderligste forføje sig hid med bogen til Kbh. De af gejstlig og borgerlig stand, som har formue, skal han også anmode om hjælp og skrive i bogen. Han skal søge lensmændene, som skal hjælpe ham at overtale dem. Sjt, 34, 82. K. Indl. udat. (2).

6. juni (Kbh.) Lensmændene fik brev om sejlads og forbud mod udførsel af korn. Frands Brockenhuus: Han skal advare undersåtterne mod at sejle i 2-3 måneder på Vestersøen, på det de ej skal blive til prise af de svenske kapere, eftersom kongen har resolveret, at kronens skibe skal bruges i Østersøen. Item, at forbudet mod udførsel af korn og fedeverer ikke forstås om Norge, eftersom kongen ikke vil, at indvånerne i Norge skal forhindres i tilførsel. Sjt, 34, 83. (Udt.: CCD, VI, 324). K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Indl. 5. juni.

Sådanne breve fik alle lensmændene.

6. juni (Kbh.) Ove Juel fik brev om at være jomfru Anne Cathrine Normanns værge på skifte ml. hendes svoger, Joakim Frederik Pentz, og hende, havende indseende med, at hun i jordegods vederfares efter skiftekontrakten oprettet ml. dem og deres mor. Sjt, 34, 83.

6. juni (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at lade Otte Pogwisch bekomme 8 jernstykker og et regimentsstykke med tilbehør til hans kvartal. Sjt, 34, 83. K. Indl. 4. juni (2).

6. juni (Kbh.) Kommissarierne i Sjæll. fik brev anlangende resterende skatter og kommissarietold. Lave Beck og Otte Pogwisch: De skal med forderligste erklære, hvilke af lensmændene der endnu resterer med at fremskikke skatter til dem. Desligeste hvilke af tolderne der ikke har gjort rigtighed og indskikke erklæringen i Kanc. Sjt, 34, 83. K. Indl. 12. juni; se også Sjt, 34, 83, 6. juni (1. brev).

6. juni (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade oberstl. Poul Prunster bekomme 60 degener med gehæng. Sjt, 34, 84. K.

6. juni (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om at måtte forløves til Fyn for at forrette ham magtpåliggende ærinder. Dog skal han allerførst muligt forføje sig til Malmø. Sjt, 34, 84. K.

6. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz, Otte Pogwisch og Frands Brockenhuis fik brev om at hidskikke smede. FR skal tilholde alle smedene i Næstved med forderligste at hidskikke deres svende og drenge til at hjælpe at forfærdige det arbejde, som smedene af mangel på svende og drenge ikke kan bringe til veje, hvorfor de skal lønnes efter fortjeneste. Sjt, 34, 84. (Tr.: KD, V, 409). K. Indl. 6. juni.

Lige sådant brev fik FB om svende og drenge af Køge. OP af Frederiksborg.

6. juni (Kbh.)¹ Holger Vind fik brev om, at nogle officerer i Helsingborg må overføre proviant. Efter ansøgning fra underofficererne under de 3 sjæll. kompagnier, som er indkvarteret i garnisonen i Helsingborg, er kongen tilfreds, at de til Sjæll. må forskikke det korn og proviant, de har bekommet over deres fornødenhed til besoldning og underholdning. SkT, 9, 49. K. Indl. 3. juni.

1) Efter brevet står: Jørgen Seefeld og hr. Hans Lindenov fik brev om hver 6. måned at forhøre landkommissarieregnskaberne i Skåne og hr. Niels Krabbes rgsk., findes i Sjæll. Tegnelser.

6. juni (Kbh.) Skibskaptajn Mathias Bolt, som ligger med orlogsskibet Højenhald i Bæltet, fik brev anlangende at bemægtige sig svenske skibe og gods og lade dem fare til Kbh. FT, 7, 274. K.

6. juni (Kbh.)¹ Henrik Lindenov fik brev om at levere major Müller under Kjeld Langes regiment gewehr til så mange knægte, som han har hos sig med kort gewehr, trommer, piker, harnisker, musketter, bante-ler og degener, tagende hans bevis. JT, 14, 65. K. Indl., se Sjt, 34, 83, 6. juni (1. brev).

1) Efter brevet står: Oluf Juell fik brev om at være jomfru Anne Cathrine Normanns værge, findes i Sjæll. Tegnelser den 6. juni 1657.

6. juni (Kbh.) Mogens Høg fik brev anlangende mønstring af major Müllers folk. Han skal gøre den anordning, at M under Kjeld Langes regiment, som har lauplads i Horsens, med løjtnanten, fændrikken og underhavende officerer mønstrer 15. juni ved Lucas Ulfeldt el. i hans fraværelse en anden, så de kan være færdige at marchere. Dermed etc. JT, 14, 65. Indl., se Sjt, 34, 83, 6. juni (1. brev).

7. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld og hr. Hans Lindenov fik brev om med forderligste at forhøre landkommissarieregnskaberne i Skåne og kvittere, så vel som hver 6. måned at forhøre hr. Niels Krabbes regnskaber fra den tid, han blev antaget som generalkrigskommissarius, og kvittere. Sjt, 34, 84. K. Indl., se Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

7. juni (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om nogle korporaler og 12 af lenets sogneryttere, som kongen erfarer ej er fremkommet. Han skal anordne, at de med forderligste fremkommer og begiver sig til deres kompagni. Sjt, 34, 84. K. Indl., se Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

7. juni (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev anlangende straks at lade dragonheste være Ulrik Christian Gyldenløve følgagtig. Ove Skade: Når UCG ved en af sine officerer gør anfordring om de 70 dragonheste, som skal udskrives af hans len, skal han straks lade dem være følgagtig og skaffe fornødne folk, som kan fremskikke dem til Kbh. Sjt, 34, 85. K.

Sådanne breve fik Frands Brockenhuus om 68 dragonheste. Otte Pogwisch om 46. Niels Banner om 16. Arent von der Kuhla 48. Jørgen Seefeld om 36. Erik Banner om 32. Hr. Hans Lindenov om 72. Hugo Lützwow af Antvorskov, Sæbygård og Korsør 96. Hr. Frederik Reedtz 74. Jørgen Reedtz 6. Oluf Brockenhuus 4. Peder Reedtz 32.

7. juni (Kbh.) Hr. Christoffer Urne fik brev anlangende heste uden ryttere af Dragsholm len formedelst den grasserende pest. Han skal anordne, at de med forderligste fremskikkes til Ulrik Christian Gyldenløves regiment, havende i agt, at de fremskikkes med dem, hos hvem pesten ikke grasserer. Sjt, 34, 85. K. Indl., se Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

7. juni (Kbh.) Christen Skeel fik brev anlangende oberstlt. Moltzans rytterheste. Når M ved en officer gør anfordring på 26 rytterheste, som er udskrevet i hans len, skal han lade dem være følgagtig. Sjt, 34, 85. K. Indl. 6. juni.

Lige sådanne breve fik Jørgen Rosenkrantz om 13. Hr. Christoffer Urne om 20.

7. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om for regimentet at måtte føre et par hærpauker.¹ SkT, 9, 49. K.

1) Kopibogen har *herpacheler*.

7. juni (Kbh.) Manderup Due fik brev anlangende Fæder Hansen tolder i Skagen. Kongen erfarer, at de voldgiftsmænd, som var voldgivet FH og Henrik Kohls sag, endnu ikke har gjort til ende efter kongens forrige ordre. MD skal tilholde dem, at de med allerforderligste forretter det og giver beskrevet fra sig det, der er bevist dem om sagen, og hvorledes det eragtes at være gået til med FHs breve. Siden skal de, så vidt ret er, hjælpe ham til rette, så han kan komme til ende uden lang vidtløftighed. JT, 14, 66.

8. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende, at Jørgen Hansen, øverste renteskriver, må bekomme 30 favne brændevad af Vordingborg len. Befalendes etc. Sjt, 34, 86. K. Indl. 4. juni.

8. juni (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at lade Ulrik Christian Gyldenløve el. oberst over artilleriet¹ være følgagtig det, de begærer til arméen og artilleriet. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 86. K. Indl. udat.

1) Villum Paterson?

8. juni (Kbh.) Rektor og professorer ved Academia Hafniensis fik brev anlangende dr. Erasmus Bartholinus. Kongen har anset for godt, at EB skal antages som tertius prof. medicinæ ordinarius, eftersom han til-

forn ved samme fakultet har taget graden, hvorefter de kan rette sig. Sjt, 34, 86. K.

8. juni (Kbh.) En del af adelen fik brev om at fremskikke første kvartal af deres i Odense udlovede godvillige kontribution tillige med ekstrakt af jordebøger. Kongen kommer i forfaring, at en del ikke har leveret for hverken jordegods el. bøndergårde. De skal med forderligste lade fremkomme det første kvartal tillige med ekstrakten af jordebogen af godset og hvor mange hele og halve gårde de har i Sjæll. Kongen formener, at ingen vil vægre sig, efterdi alle godvillig har bevilget det til landets og deres eget forsvar. Dersom de for samme gods har klareret hos nogen af de andre provinsers kommissarier, befales de at tilstille kommissarierne hér kopi af kvitteringen. Sjt, 34, 86. K. Indl. 8. juni og udat.

Sådanne breve fik Gunde Rosenkrantz for Vindinge og Valbygård. Hr. Iver Krabbe for Gunderslevholm. Axel Juel for sit gods og gde i Sjæll. Tønne Juel deslige. Hr. Knud Ulfeldt for Otte Christoffer Ulfeldts gods, som han er værge for. Holger Vind for Harrested. Christoffer Lindenov. Peder Grubbe for hans gård og gods. Valdemar Daa for Borreby. Niels Parsberg. Frands Brockenhuus. Knud Urne. Hr. Steen Bille af Trudsholm. Henrik Thott af Hagedsted. Jørgen Friis af Lindholm. Knud Ulfeldt. Jacob Grubbe til Røgle af Espegård. Peder Vibe af Gerdrup. Stygge Høg af Gjorslev. Børge Rosenkrantz af Ottestrup. Fru Karen Krabbe. Erik Hollufsen af Fuglebjerg og Erikstrup. Fru Dorte Banner. Fru Sofie Rantzau. Fru Ingeborg Arenfeldt. Fru Edel Urne. Fru Marie Ulfeldt. Fru Anne Ramel. Fru Hilleborg Bille. Fru Anne Hohendorff. Fru Ide Lindenov af Tågerød. Fru Lisbet Daa af Borreby. Fru Regitze Grubbe. Fru Karen Lange. Jomfru Anne Grubbe. Hr. Niels Trolle. Oluf Daa. Kaj Lykke. Christian Sparre. Lave Bille. Jørgen Enevoldsen Seefeld. Holger Rosenkrantz for Sørup. Hugo Lützow om Saltø gods. Corfitz Rosenkrantz.

8. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om med forderligste at tilskrive undersåtterne i Halland og Sverige at undergive sig K.M.s protektion. Han skal lade udskrive breve til Halland og inden for de svenske grænser til at formane undersåtterne, af hvad stand, at de undergiver sig kongens protektion, brandskatter og gør arméen tilførsel, hvorimod de skal nyde al kgl. gunst, befries fra krigsfolks overlast og holdes lige ved kongens andre undersåtter, truende derimod, at de som ikke vil gøre det, skal forfølges med mord og brand. SkT, 9, 50. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

8. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at pardonnerer nogle fanger. Kongen er tilfreds, at de fanger, som i fæstningen Malmø ved krigsretten er dømt til at miste livet for mutation mod deres officerer, denne gang må pardonneres, dog skal han lade dem udstå sådan straf, som han eragter manerligt efter krigsbrug, andre til afsky. SkT, 9, 50. K.

8. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at forskaffe hr. Niels Krabbe, generalkrigskommissarius, ruller over general- og regimentsstabene til hest og fods. SkT, 9, 50. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

8. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om krigsråd anlangende krigsfolkets underholdning af kommis, item om ordinans anlangende bryggen og bagen. Han skal straks til sig tage hr. Knud Ulfeldt, generalkrigskommissarius Niels Krabbe, generalmajor Ulrik Christian Gyldenløve og hr. Holger Vind og med dem holde krigsråd til at opsætte praktikabel måde om folkets underholdning af kommis til hest og fods, at det kan blive således forlagt, at hestene kan have weide og folket underholdning, landet til defension og mindst mulig besværing, så at kongens tjeneste bliver taget i agt og militien og landet bedst muligt konserveret, indtil alting kommer i beredskab, så at folket kan drages sammen og arméen marchere efter kongens ordre. De skal gøre en ordinans, hvorledes der bedst kan brygges og bages til folket og ske ligeledes tilførsel af landet, hvorom kongen tilforn har givet ordre, hvorom de med allerforderligste skal indskikke resolution i Kanc. SkT, 9, 50. K. Indl. 12. juni; se også Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

8. juni (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev anlangende, at kongen har bevilget generalkrigskommissarius hr. Niels Krabbes verpflegung som en oberst til hest for staben og hans kompagni, og det i kommis alene. Han skal lade ham det være følgagtig. SkT, 9, 51. Indl., se Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

8. juni (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om at give krigsfolket til hest og fods i fæstningerne og kvartererne alle 3 parter af kommis, indtil penge falder. SkT, 9, 51. Indl., se Sjt, 34, 85, 7. juni (3. brev).

8. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende, at Ulrik Christian Gyldenløve på hans stab må godtgøres en adjudant og regimentsfelt-skær. SkT, 9, 51.

8. juni (Kbh.) Jørgen Gundesen Rosenkrantz' pas for hans folk. Kongen har befalet JGRs regiment at marchere til Kbh. Han befaler lensmænd, fogeder, borgmestre i købstæderne og alle andre, som hans folk kommer for, at forskaffe dem en nats kvarter og underholdning i Vordingborg, den 2. i Fakse, den 3. i Køge og den 4. i Kbh., hvorfra de skal tage deres march til Skåne. SmR, 7, 114.

8. juni (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev anlangende Jørgen Gundesen Rosenkrantz' folks mønstring uden musketter. Han har tilforn bekommen kongens befaling til at mønstre JGRs regiment. Han skal lade dem mønstre uden musketter, eftersom disse skal gives dem, når de kommer hid. SmT, 8, 152.

8. juni (Kbh.) Bispem i Viborg fik brev om for Jørgen Marsvin at indvie en præst og et kapel. Kongen har bevilget JM selv at måtte holde en præst. Adressaten skal vie den person, han kalder, med så skel, han finder ham dygtig dertil. JM beretter at han på sin gård [Store] Restrup har et kapel. Adressaten skal ved ordentlig ceremoni lade det indvie, når JM begærer det. Dermed etc. JT, 14, 66. K.

9. juni (Kbh.) Hans og David Jung af Hamborg fik pas til Sverige. Christian Nøtel har på vegne af sine principaler HJ og DJ, så og Hans Eller og Daniel Vitten, handelsmænd i Hamborg, for kongen ladet andrage, at de i nogen tid har brugt deres købmandskab på Gøteborg og i betaling taget jern og dæler, som og i gældsbetaling bekommen 750 skippd. jern og hen imod 200 dæler og agter at lade det fare i et skib, Skt. Katharina, fra Gøteborg. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner o.a. udliggere el. fribyttere, som CN hænder at komme for i søen, at lade det frit passere. Ej gørendes osv. Sjr, 24, 66. K. Indl. 3. juni (2) og udat.

9. juni (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Loll., Falster og Møn fik brev anlangende borgerskabets resterende udlovede kontribution. Arent von der Kuhla: Kongen erfarer, at endnu ikke er af købstæderne i hans len leveret det første kvartal af den i Odense godvillig bevilgede kontribution. Han skal tilholde borgmestre og råd, at de med forderligste lader det fremkomme til landkommissarierne, eftersom kongen formener, at ingen vil vægre sig, efterdi de godvillig har bevilget det til landets og deres eget forsvar. Sjt, 34, 88. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se Sjt, 34, 86, 8. juni (4. brev).

Sådanne breve skulle udgives til alle lensmændene dér, i hvis len er købstæder.

9. juni (Kbh.) Nogle lensmænd fik breve om deres lens resterende halve genant, som er udlovet i Odense, og om at fremsende kopi af landkommissariernes kvittans. Jørgen Seefeld, landsdommer: Kongen kommer i forfaring, at en del endnu ikke til landkommissarierne har ladet levere den halve del af deres lens genant, som blev bevilget på seneste Odensemøde. Da det er højlig fornødent, skal han med forderligste lade det fremkomme, om han resterer, eftersom kongen formener, at ingen vil vægre sig, efterdi de godvillig har bevilget det til landets og deres eget forsvar. I lige måde skal han tilstille landkommissariernes kvittering i de provinser, hvor hans gods ligger, for første kvartal af kontributionen af adelens gods, så vel som bøndergårdene, som kongen ej påtvivler nu er udlagt. Sjt, 34, 88. K. Indl., se Sjt, 34, 86, 8. juni (4. brev).

Sådanne breve fik følgende ord for ord: Hr. Axel Urup om Møn len. Oluf Brockenhuus. Christoffer Lindenov. Frands Brockenhuus. Jørgen Enevoldsen Seefeld.

9. juni (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om hynder til dragonerne. Frands Brockenhuus: Han har tilforn fået befaling til at fremskaffe dragonheste og skal nu forskaffe hver hest en gemen hynde, som med hestene kan betales af lægget. Sjt, 34, 89. Indl. udat. (2).

Ligesådanne breve fik Otte Pogwisch om Frederiksborg og Abrahamstrup len. Ove Skade. Arent von der Kuhla. Jørgen Seefeld, landsdommer. Erik Banner. Hr. Hans Lindenov. Hugo Lützow af Abrahamstrup, Korsør og Sæbygård len. Hr. Frederik Reedtz. Oluf Brockenhuus. Peder Reedtz.

9. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Ove Juel for det, han tilkommer til dato af hans residentbesoldning. Sjt, 34, 89. K. Orig. i DKanc. B 179k.

9. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at skrædderne skal sy dragonkjortler. Adressaterne skal tilholde lavet at dele de 600 dragonkjortler ml. sig, så at enhver med forderligste forfærdiger så mange, som tilkommer ham, efter det mønster, som Ulrik Christian har ladet give derpå. Sjt, 34, 89. (Tr.: KD, V, 409). K. Indl. 9. juni; se Sjt, 34, 89, 9. juni (1. brev).

9. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde møllerne at male mel til flåden. Adressaterne skal tilholde alle møllerne ved Kbh. straks at male det mel, som behøves til kongens skibsflåde, og tage proviantskriverens bevis på, hvor meget enhver af dem har malet, hvorefter det i fremtiden skal blive betalt dem. Sjt, 34, 89. (Tr.: KD, V, 409). K. Indl. 9. juni.

9. juni (Kbh.) Jørgen Krabbe fik brev om at besøge stænderne i Fyn med en bog om hjælp til militiens underholdning. Han skal straks rejse over til Fyn og dér besøge stænderne efter den medgivne rulle med den medgivne bog, at de som gode patrioter, nu nøden trænger, kommer deres herre og fæderneland til hjælp med forstrækning. Dersom nogen findes, som ej er antegnet på rullen, skal han dog besøge dem med bogen. Dog skal han ej indskrive nogen, uden de lover en anselig sum, på det ej andre deraf skulle tage ondt eksempel, men lade dem skriftligt give fra sig på andet papir, af hvad årsag de vil hjælpe så lidet el. intet. Dersom nogen ej straks kan bringe penge til veje, skal han tage brev af dem, efter medgivne formular, hvori gives rum til navnene. Han skal med forderligste forføje sig hid med bogen til Kbh. De af gejstlig og borgerlig stand, som har formue, skal han også anmode om hjælp og skrive i bogen. Han skal søge lensmændene, som skal hjælpe ham at overtale dem. Sjt, 34, 90. K. Indl., se Sjt, 34, 82, 6. juni (2. brev).

Lige sådant brev fik Niels Kruse om at søge bønderne i Sjæll.¹

1) Efter K.

9. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at give Ludvig Nielsen, arkelimester, i Landskrone lige sådan besoldning som arkelimesteren i Helsingborg, Offe Pedersen. SkT, 9, 52. K. Indl. 7. (2) og 8. juni.

9. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om efter holdt krigsråd at søge al lejlighed til at gå løs på fjenden, foretagende det, der er rådeligst til arméens konservation og fjendens afbræk. SkT, 9, 52. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

10. juni (Kbh.) Laurids Nielsen skibskaptajn fik brev om at begive sig hid til flåden med hoshavende skibe. Sjt, 34, 90. K.

10. juni (Kbh.) Peter Lützen skibskaptajn fik ordre om et Hamborgerskib kommende fra Frankrig med svensk gods. Han skal holde alle de svenske folk og varer på skibet, hvorpå Jean Holwig er skipper. Til efterretning findes fortegnelse i hosfølgende skrivelse på det svenske gods, men skibet og de øvrige folk og varer skal han umolesteret lade fare, så og lade sætte i land kongens egen tjener, Gerhart Sluyter, med hoshavende varer til fæstningen Glückstadt. Sjt, 34, 90. K.

10. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende at lade oberstlt. Hans Steensen, der er ansat til at eksercere landfolket i Sjæll., bekomme kvarter i Præstø til 4 tjenere og 4 heste. Sjt, 34, 91. K.

10. juni (Kbh.) Ove Skade fik brev om med nærværende bud at hidskikke 3 læs hagetorn. Sjt, 34, 90. K.

ca. 10. juni (Kbh.) Bevilling efter ansøgning for Bertel Christensen, bager i Odense, til denne ene gang at købe 2 par heste i Skåne og overføre til Fyn. Dog skal bevillingen leveres til tolderne på det sted, hvorfra hestene udføres, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. FR, 6, 303. Indl. 10. juni.

10. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om at erklære sig om Axel Valkendorfs mageskifte med Sorø. AV begærer til magelæg en af akademiets gårde i Fyn, Gudme h., Vejstrup,¹ som Hans Andersen påbor, imod sin gård i samme h., Øksendrup, som Laurids Mikkelsen besidder. JR skal med forderligste erklære, om han eragter, at gården for det vederlag, som han erbyder, uden akademiets skade kan forundes ham, og indskikke erklæringen i Kanc. FT, 7, 274. K.

1) Kopibogen har *Vigstrup*.

10. juni (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev anlangende med forderligste at lade annamme købstædernes udlovede kontribution i Loll. og Falster og deraf give generalmajor Frederik von Buchwalds 200 ryttere og oberst Jørgen Gundersen Rosenkrantz' fodknægte deres mønstermåned, så de straks kan marchere, rytterne til Holsten, fodfolket til Skåne. Dermed etc. SmT, 8, 153. K. Indl., se Sjt, 34, 89, 9. juni (4. brev).

10. juni (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at måtte bruge 2 af sine rostjenesteheste til vagt ved skansen ved indløbet i Grønsund og

ved Gedser Skanse, én hvert af stederne, eftersom vagten dér gøres højliggen fornøden, på det at dersom fjenden gør landgang, kan de føre det landfolk til hest, som i en hast kan tilvejebringes langs landet og forhindre landgang, indtil folket i landet bliver rejst. SmT, 8, 153. K. Incl. udat. (2).

10. juni (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om at gøre den anordning, at Frands Brockenhuus bekommer de øvrige præste-, skriver- og fogedryttere i Jyll. og Fyn, som ej allerede er udgangen til Holsten. JT, 14, 66. K.

10. juni (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev anlangende de 3 skibe på Weseren. Dersom han eragter, at disse ej kan gøre synderlig tjeneste, skal han befale kommandøren på dem at begive sig hid med dem. Dermed etc. JT, 14, 67. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

10. juni (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende de 200 heste, som Frands Brockenhuus efter forrige anordning ej kan bekomme. Af adressatens erklæring erfarer kongen, at FB ikke uden stor besværing kan bekomme de 200 heste af det jyske landrytteri, og er tilfreds, at det må forblive ved den forrige befalede anordning. JT, 14, 67. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

11. juni (Kbh.) Frd. om dem, som er i fremmede herrers tjeneste. [Se under 27. april, ovf., s. 132]. Sjr, 24, 32.

11. juni (Kbh.) Christoffer Gabel, kongens kammerskriver, fik brev om at måtte lade udføre 5 hopper og 3 føl. På ansøgning bevilger kongen, at CG denne ene gang toldfrit til sin gård i Holsten må lade udføre 5 hopper og 3 føl, som han har stående på Kronborg. Dog skal bevillingen tilstilles tolderen på stedet, hvor de udføres, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Kongen befaler lensmænd, fogeder o.a., der på hans vegne har befaling, at de forskaffer fornødne folk til at trække hestene og den, som fremfører dem, Jens, en bondevogn med heste, så og ved given lejlighed fri færger over færgestederne. Laddendes det osv. Sjr, 24, 67.

11. juni (Kbh.) Evert Geweche m. fl. fik pas anlangende at affordre dragoner og rytterheste på lenene i Sjæll. Nærværende EG er affærdiget fra Kbh. for på adskillige steder i lenene i Sjæll. efter kongens for-

rige brev at affordre en del dragonheste og fremføre dem til befalede steder. Kongen befaler lensmændene, at de straks lader ham være hestene følgagtig, så og forskaffer ham og hans tjener underholdning med mad og øl, desligeste fri foder og mål til hestene og folk til at føre dem, så han uden ophold kan komme af sted. Sjr, 24, 67. K.

Lige sådanne 3 pas udgik den 16. juni om, at nogle underofficerer skal affordre heste hos Kristianstad, Malmø og Helsingborg.

11. juni (Kbh.) Rigens Råd fik brev om at komme til Kbh. til 19. juni, hvor de videre skal erfare kongens vilje. Sjt, 34, 91. K. Indl. 10. juni.

Efterskrevne rigens råd fik breve: Hr. Ove Giedde, hr. Christoffer Urne, hr. Tage Thott, hr. Oluf Parsberg, Jørgen Seefeld, landsdommer, hr. Hans Lindenov, hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe, hr. Frederik Reedtz, Mogens Høg, hr. Henrik Rantzau, Christen Skeel, Gunde Rosenkrantz, Otte Krag.

11. juni (Kbh.) Erik Banner fik brev om til Jørgen Enevoldsen Seefeld til Visborg at erlægge det, der tilkommer ham af de 3 års afgift af Holbæk len for det fulde års indkomst af lenet, hvilket skal blive betalt ham af hans efterkommer i lenet. Sjt, 34, 92. K.

11. juni (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om på ansøgning at lade være følgagtig de sten og det kalk, som behøves til dronningens bygning i hendes lysthave ved byen. Sjt, 34, 92. (Tr.: KD, V, 410). K.

11. juni (Kbh.) Hr. Tage Ottesen Thott fik bevilling til at indføre ½ fad Zerbsterøl til eget brug. SkR, 6, 452. K. Indl. 5. juni.

11. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at erklære sig om Hans Lützens garveri. HL har for kongen ladet andrage, at han er til sinds at lade anrette et garveri i Malmø, hvortil han begærer kongens privilegium. AU skal erkyndige sig om dets beskaffenhed og erklære, om han eragter, at det kan forundes uden kongens præjudice, hvorefter kongen vil resolve. SkT, 9, 52. Indl. udat.

11. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks efter, at han bekommer dette, at lade det norske folk under kaptajn Lucas Iversens kompagni komme til Kbh. og lægge an for bommen og befale kaptajnen at angive sig hos hr. Henrik Bielke og tage videre ordre hos ham. SkT, 9, 52. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

11. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup, hr. Niels Krabbe og Iver Mogensen Krabbe fik brev om at gøre anordning om folkenes underholdning af de midler, der findes i landet. De har tilforn bekommet kongens ordre om allehånde angående militien i Skåne, hvorom de ej så hastigt kan gøre relation, eftersom folket efter forrige ordre skal gå i marchen. De skal af midlerne i landet gøre anordning om folkets underholdning, det bedste og lideligste, så arméen kan konserveres landet til mindst tynde. Det, de gør, skal holdes og efterkommes, som var det befalet af kongen selv. SkT, 9, 52. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Incl. 10. juni.

11. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om at overvære mageskifte ml. Sorø Akademi og Axel Valkendorf til Tiselholt. Kongen har befalet Ejler Høg og Henrik Lange at ligne og lægge gods ml. sig på Sorø Akademis vegne og AV. JR el. hans fuldm. skal møde til stede og foregive det, han på akademiets vegne kan have at sige, og have indseende med, at det sker skel og fyldest, og siden forsegle og underskrive med nævnte gode mænd. FT, 7, 276. K.

12. juni (Kbh.) Bevilling for Jon Harildsen, kongens spisekældersvend, på et hus. Kongen bevilger JH at bo i det nedfaldne hus, som står ledigt i Bådsmadsgade i boderne ved Bremerholm. Dog skal han efter egen erbydelse på egen bekostning selv lade det reparere og siden vedligeholde. Sjr, 24, 68. (Tr.: KD, III, 472). K. Incl. 12. juni og udat.

12. juni (Kbh.) Hugo Lützw fik brev anlangende Maren, Poul Mikkelsens om afd. Rasmus Ibsens børns formynder. Kongen erfarer, hvorledes RIs umyndige børns formynder ikke har forholdt sig efter den ham af hr. Wentzel Rothkirck udgangne ordre, siden denne er død, om årligen til M at levere af deres rentepenge til deres nødtørftige optugtelse og underholdning. HL skal alvorligen tilholde ham til hende at betale den resterende rente fra 1654 og ellers forholde sig efter recessen, og ikke tage vægepenge, så længe børnene er umyndige. Sjt, 34, 92. Incl. 9. juni.

12. juni (Kbh.) Arent von der Kuhla og bispfen fik brev anlangende, når plads bliver ledig, at lade en stalddreng, Rasmus Mikkelsen, komme i Helsingør Hospital, forordnende ham underholdning lige ved andre hospitalslemmer dér. Sjt, 34, 92.

12. juni (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at handle med Selio Marselis om en vis pris på gewehr og munitio n til flåden, som han har leveret på Tøjhuset, nemlig 200 huggere og 100 par rytterpistoler, 40 jernstykker til 6 pd. og 8 til 4 pd., så vel som 2.000 kugler til 12 pd. og 150 til 18 og 24 pd. Herforuden har han fra Norge ladet forskrive 200 huggere og 100 par rytterpistoler, som han iligen indleverer. De skal gøre anordning, hvor SM kan bekomme sin betaling. Sjt, 34, 93. K. Incl. 11. juni.

12. juni (Kbh.) Ejler Høg og Henrik Lange fik brev om at besigtige gods til mageskifte ml. Sorø Akademi og Axel Valkendorf til Tiselholt. AV begærer til magelæg en af akademiets gårde i Fyn, Vejstrup by, som Hans Andersen påbor, hvorimod han erbyder sin gård i Gudme h., Øksendrup, som Laurids Nielsen påbor. Adressaterne befales og får fuldmagt til at begive sig til nævnte gde og gods, såvel det, AV begærer, som det, han vil udlægge, granske og forfare dets ejendom og siden ligne og lægge det ene imod det andet, så akademiet og AV særdeles for ejendom og landgilde sker skel og fyldest, anseende, at kongen vil have så megen landgilde igen som den, der bortskiftes, dog hvad skovene sig belanger, skal der forholdes som sædv. Det, de forfarer, skal de under deres hænder og segl give beskrevet fra sig og indskikke med besigtigelsen i Kanc. Kongen har befalet Jørgen Rosenkrantz at være til stede, så han kan forsegle og underskrive med dem. FT, 7, 275. K.

13. juni (Kbh.) Johan Hagemeister, borger i Stralsund, fik pas til at sejle gennem Sundet, mens krigen står på. På ansøgning bevilger kongen nærværende JH uhindret at bruge sin handel gennem Øresund til Norge, Amsterdam, Danzig og Windau i Kurland. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner o.a. udligere el. fribyttere, som han hænder for at komme, at lade ham frit passere, ej gøres ham forhindring. Sjr, 24, 68. K. Incl. udat.

13. juni (Kbh.) Hr. Hans Olsen [Slangerup],¹ sognepræst til Havdrup og Skensved, fik brev om at måtte søge præster om hjælp. HO har for kongen ladet andrage, hvorledes præstegården er brændt for nogen tid siden i hans formands, afd. Christen Mikkelsens tid, og denne har lidet el. intet ladet anvende på gården af den hjælp, der var bevilget ham. HO begærer derfor nogen hjælp. Kongen bevilger, at han må besøge præsterne i Sjæll.s stift, hvor de føres til sinds, at de hver efter

middel gør ham undsætning, i betragtning, det i sig selv er kristeligt, at enhver kommer sin næste til hjælp. SjtR, 24, 68. Indl. 9. og 10. juni.

1) Således Indl.

13. juni (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om at lade kvartalkommissarierne i Sjæll. bekomme en ingeniør, som i 8 dage kan rejse om med dem og ved stranden afstikke nogle skanser og redouter, hvor det er fornødent. SjtT, 34, 93. K. Indl. 13. juni.

14. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, fik brev om at dømme ml. borgmestre og råd i Kbh. og Jørgen Jørgensen Kok. Hvad disse har ladet andrage for kongen om JJK og hans kvinde, kan JLS se af deres hosføjede begæring. Han skal indstævne parterne for sig og endelig påkende den ml. dem afsagte byfogeddom, med så skel, at den af parterne, som befindes at have gjort uret, ej vil bekvemme sig til det, som er ret. SjtT, 34, 93. (Tr.: KD, V, 410).

14. juni (Kbh.) Niels Banner fik brev om, at det kvindfolk, han har siddende på Abrahamstrup, dømt fra sit liv for at hun har født et barn i løndom, må benådes, dog straffes til kagen og forvises fra landet, medmindre det åbenbares, at hun har myrdet sit barn. SjtT, 34, 93.

14. juni (Kbh.) Ulrik von Debitz fik brev om med forderligste at begive sig fra Kbh. med sit kompagni til Helsingør og siden til Skåne, hvor han skal parere hr. Axel Urups kommando. SjtT, 34, 93. K.

14. juni (Kbh.) Thullesen Jepsen af Sandby¹ s. i Skåne fik brev om at måtte have Karen Nielsdatter, bestilt af Jørgen Marsvin. Nærværende TJ har begæret at måtte indlade sig i ægteskab med KN, som han i sit ægteskab for 20 år siden har begået lejemål med. Da han har tilfredsstillet sit herskab, udstået kirkens disciplin og siden forholdt sig skikkelig i sit ægteskab, bevilger kongen, at han må begive sig i ægteskab med KN. Forbydendes etc. SkR, 6, 14. K. Indl. 21. juni 1647, 12. dec. 1656, 8. jan. og 13. og 23. maj.

1) Kopibogen har *Sandberg*s.

14. juni (Kbh.)¹ Rigens hofmester fik brev anlangende, at oberstlt. Mikkell Ekstein skal have 300 rd. af Bornholms skatter, som kongen tilforn har forundt ham. Adressaten skal tage hans bevis, og det skal bli-

ve godtgjort. Overskrift i SkT, 9, 53. K. Orig. i Hammershus lensrgsk. Incl. 6. juni.

1) Efter Orig., i kopibogen blot en overskrift.

14. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om, at hr. Knud Ulfeldt på hans stab er godtgjort en regimentssekretær, en regimentspræst og en feltskær, og besoldningen at angå fra den tid, han befindes at være antaget. Det skal blive godtgjort. SkT, 9, 53. K.

14. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at udtage nogle dygtige personer, som er dygtige til underofficerer, af oberstlt. Prunsters, Brunows og Debitz' kompagnier, til at bruge over landfolket, hvor underofficerer mangler, og derimod af landkompagnierne uddrage så mange gode soldater i deres sted, så hver dog bekommer sit kompagni komplet. SkT, 9, 53. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Incl. udat.

14. juni (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at tilholde Peder Helt og Poul Carstensen, fhv. slotsskrivere på Kbh.s Slot, at klarere deres rgsk. Kongen kommer i forfaring, at PH og PC resterer med at forklare deres rgsk. fra Philippi Jacobi 1641 til årsdagen 1647. CL skal tilholde dem med forderligste at begive sig til Rtk at forklare dem, såfremt kongen ikke skal forårsages at lade dem søge ved andre midler. Dermed etc. SmT, 8, 153. K.

14. juni (Kbh.) Frederik Urne m.fl. fik brev anlangende kontribution af deres len, gårde og bønder og månedsskat o.a. Han skal for Christoffer Steensen, landkommissarius i Loll., lade fremvise kvittering, hvor han har ladet levere den halve genant af sit len. Dermed etc. SmT, 8, 154. K. Incl., se Sjt, 34, 93, 13. juni.

Lige sådanne breve fik Ove Skade. Nok Frands Rantzau at fremvise kvittering for den udlovede bevilling af Bramslykke, anslæet i htk. Tønne Juel af Engestofte, så og at fremsende ekstrakt af hans jordebog. Rubeck Pors af Øllingsøgård, så og hans bønders månedsskat. Alexander Grubbe af Thostrup i htk. Fru Anna Lisbet, enke efter Flemming Ulfeldt, for hendes gods og 1. kvartal af lenets genant. Christian Daa for hans gods anslæet i htk. og bøndergårde til Fuglsang. Lave Bille af hans gods i htk. bøndergårde.

14. juni (Kbh.) Frederik Urne fik brev om adelen i Loll. anlangende palisader til Nakskov. Han skal på kongens vegne begære af adelen,

som har gods i Loll., at de vil bevilge, ligeså vel som adelen i Sjæll. og Skåne har gjort, at straks af hver gård til Nakskov fæstning må indleveres 6 palisader, 5 kvarter tykke omkring og 5 al. lange, eftersom det er dem og landet magtpåliggende. SmT, 8, 154. K. Indl. 12., 13. og 15. juni.

14. juni (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om med forderligste at begive sig til hr. Anders Bille til Damsbo, rigens marsk, og arméén med de penge, som dér i landet i en hast kan tilvejebringes. JT, 14, 67. K.

15. juni (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev anlangende at befale major Carl von Brunow at begive sig med sit kompagni fra fæstningen til Skåne, hvor han skal parere hr. Axel Urups kommando. Sjt, 34, 94. K.

15. juni (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at lægge Sjæll. og Skåne ligeligen for endnu 170 heste til feltartilleriet, foruden de 380, som de tilforn har bekommet befaling om. De skal forstændige lensmændene, hvor mange af hvert len, så de straks kan påfordres, med fornødne kuske, som skal følge hestene, så og 2 sadler til hver 6 heste samt puder, hammelreb, stavgøj og tømmer, hvilket alt sammen skal takseres og tegnes med hver ejermands mærke, så det, der ikke behøves, kan tilbageskikkes, men det, som beholdes, skal afkortes i 3. og 4. termin af den udlovede hjælp, efter at hr. Christian Friis el. hans fuldm. har kvitteret. Sjt, 34, 94. K. Indl. 15. juni.

15. juni (Kbh.) Rektor og professores theologiæ fik brev om at fremskikke deres betænkende om et drab, som Niels Jørgensen af Veggerløse¹ i Falster har gjort. Hvad NJ lader andrage, kan de se af hosføjede stævningskopi. De skal i Kanc. indskikke deres betænkende, om de er agter, at han med god samvittighed kan benådes på livet og løslades. Sjt, 34, 94.

1) Kopibogen har *Vejerløs*.

15. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, når plads bliver ledig, i Sorø Skole at indtage Poul Frederiksen og Rasmus Frederiksen, forordnende dem disciplin lige ved andre skolebørn dér. Sjt, 34, 95. Indl. 28. maj.

Samme dag anlangende Florus Huhlendal.

15. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at folk skal tages fra fæstningerne og igen indtages af det unge mandkøn, så og, at der skikkes folk fra Sjæll. til fæstningernes forstrækning. Han må fra fæstningen Helsingborg tage 600 mand og i deres sted igen lade inddrage 300 mand af det unge mandskab af adelens, nok fra Landskrone 350 mand, fra Malmø 322, og på hvert sted inddrage så meget som muligt af hvert lens unge mandkøn. De folk, som i så måde udtages af fæstningerne, skal bruges i marken og officerer forordnes der over. Til at forstrække fæstningerne skal fra Sjæll. overskikkes 500 musketerer, som kan besættes med det unge mandskab af lenene. SkT, 9, 54. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl. 18. juni.

15. juni (Kbh.) Jørgen Juel og Tyge Below fik brev anlangende tvistighed ml. Jes Jørgensen i Borlev og Borlev mænd. Kongen kommer i forfaring, hvorledes der begiver sig trætte ml. JJ og bymændene, hvilken af landsdommerne i Nørrejyll. er henvunden til gode mænds granskning. De befales med forderligste at begive sig til de omtvistede åsteder, gørende deres bedste for enten at forene parterne i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. JT, 14, 68. Indl. 2, 26. og 28. maj.

16. juni (Kbh.) Skøde til Johan Hache, foged i Rosenborg Have, på en plads. Kongen skøder til JH og hans arvinger en byggeplads liggende i den ny afstukne Kirkegade og er for til gaden 38 sjæll. al., bag til Johan Ludvigs plads 54 al., siden næst kongens ny boder er 54 al., den 4. side er 52 al., hvilken plads etc. [se s. 148]. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 69. (Tr.: KD, III, 472-73). K.

16. juni (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Skåne samt borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev anlangende artilleriheste og tilbehør foruden de forrige. Frands Brockenhuus: Han skal tilholde borgerskabet i Køge, at det foruden de forrige straks fremskaffer 8 dygtige og stærke heste til feltartilleriet i Skåne og 4 kuske og 3 sadler samt tilhørende puder, hammelreb, stavtøj og tømmer, hvilket de skal fremsende til Helsingør, så det kan være tilstede 1. juli. Han skal lade heste og tøj taksere og tegne med hver ejermands mærke, så det, der ikke behøves, kan tilbageskikkes, men det, som beholdes, skal afkortes i 3. og 4. termin af den udlovede hjælp, efter at der er kvitteret af dem, som bliver fuldmægtiget dertil. Sjt, 34, 95. K.

Lige sådanne breve fik følgende: Ove Skade af Roskilde at forskaffe 3 heste, 2 kuske og 1 sadel. Otte Pogwisch om 2 h., 1 k. og 1 s. af Slangerup. Arent von der Kuhla om 13 h., 7 k. og 5 s. af Helsingør. Jørgen Seefeld af Ringsted 1 h., 1 k. og 1 s. Erik Banner af Holbæk 5 h., 3 k. og 2 s. Hr. Hans Lindenov af Kalundborg 6 h., 3 k. og 2 s. Hr. Christoffer Urne af Nykøbing Sjæll. 1 h., 1 k. og 1 s. Hugo Lützow af Slagelse 6 h., 3 k. og 2 s. Item af Skælskør 4 h., 2 k. og 2 s. og af Korsør 2 h., 1 k. og 1 s. Hr. Frederik Reedtz af Vordingborg 2 h., 1 k. og 1 s. Item af Næstved 6 h., 3 k. og 2 s. og af Præstø 1 h., 1 k. og 1 s. Christen Skeel af Store Heddinge 1 h., 1 k. og 1 s. Peder Reedtz af Stege 2 h., 1 k. og 1 s. Skåne: Hr. Axel Urup af Malmø 24 h., 12 k. og 8 s. Item af Lund 4 h., 2 k. og 2 s., af Ysted 10 h., 5 k. og 4 s., af Falsterbo og Skanør 2 h., 1 k. og 1 s. Og af Simmershavn 1 h., 1 k. og 1 s. Hr. Henrik Lindenov af Kristianstad 3 h., 2 k. og 1 s. Hr. Knud Ulfeldt af Landskrone 2 h., 1 k. og 1 s. Hr. Ove Giedde af Helsingborg 5 h., 3 k. og 2 s., af Engelholm og Båsted 1 h., 1 k. og 1 s. Hr. Niels Krabbe af Sølvborg 1 h., 1 k. og 1 s., af Rønneby 2 h., 1 k. og 1 s. Jacob Grubbe af Kristianopol 1 h., 1 k. og 1 s. Nok fik borgmestre og råd i Kbh. brev med indgangen: De bedes i Kbh. at forskaffe endnu, foruden de forrige, 48 h., 24 k. og 16 s. Af Christianshavn, med indgang som forrige, 4 h., 2 k. og 2 s.

16. juni (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade hr. Knud Ulfeldt til Svenstrup være følgagtig 200 musketter og 200 sidegewehr. SjT, 34, 96. K.

16. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at lade de nye soldater og unge mandkøn i Landskrone fæstning bekomme verpflegung lige ved de andre fra den tid, de indkommer. SkT, 9, 54. K. Incl. 14. juni.

16. juni (Kbh.) Jørgen Brahe fik brev anlangende at tilholde fogeden over det svenske gods i Fyn at gøre rgsk. for det, han har oppebåret deraf, og det, bønderne er pligtige at give, siden han sidst gjorde de svenske rgsk. JB skal i Rtk. indskikke det, han bekommer af ham, med rgsk. FT, 7, 276. K. Incl. 12. juni.

16. juni (Kbh.) Christian Christoffersen Urne fik brev om at sidde retten i Fynbo landsting i de sager, Henning Pogwisch kan være interesseret i. FT, 7, 277. K.

16. juni (Kbh.) Henning Pogwisch fik brev anlangende, at hans provsti- og landsdommertjenere årligen af Vissenbjerg Kirkes skov og tilliggende skove må tilholdes hver årligen at age 4 læs ved til HPs gård Hollufgård, af det, som kan bekommes uden skovskade. FT, 7, 277. K.

16. juni (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende at befordre den af Gert Bolte i Bremen tilbudte tjeneste. Nærværende GB formener sig at kunne gøre kongen tjeneste i fyrstendømmet Bremen, eftersom han er bekendt dér. Adressaten skal lade ham bekomme nogle kommanderede ryttere med officerer, så og tilholde kommandør Peter Lützen så vidt muligt at sekundere ham med både og folk, når han har anslag for. JT, 14, 68. K.

16. juni (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende at befale Marcus Rodsteen med de 3 holl. skibe at begive sig fra Weseren for at krydse ml. Norge og Gøteborg, med så skel, at han eragter, at han kan mistes derfra. JT, 14, 69. K.

17. juni (Kbh.) Instruktion for hr. Henrik Bielke, hvorefter han skal forholde sig med skibsflåden i Østersøen. Han skal straks, og så snart vinden bliver, begive sig fra Kbh.s red med orlogsflåden og lade krydse dermed i Østersøen for at fornemme, om han kan antræffe nogen af de svenske orlogsskibe, som han skal gøre størst mulige afbræk, eftersom han eragter bedst efter krigsråd, være sig ved en samlet flåde el. nogle skibe apart. I synderlighed skal han holde sig under den preussiske side, medmindre han erfarer, den svenske flåde er i de svenske skær. Om han med sine officerers råd befinder sig nogenlunde bestandig imod dem, skal han attackere. Han skal have indseende med, at den søfarende mand, som ikke er svensk undersøgt, ej sker overlast. Han skal have indseende med alle underhavende kaptajner og officerer, at hver forholder sig, som han bør, når nogen hovedaktion foretages. Han skal selv forordne krigsråd med kaptajner og officerer, at der flittigt delibereeres, og det, der beslutes, skal eksekveres med forsigtighed. I øvrigt betror kongen ham alting angående flådens direktion og konservation som kongens betroede rigens viceadmiral. SjrR, 24, 70. K.

17. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende Vordingborg Færggård. Når færgegården ved den nuværende færgemands død bliver ledig, skal FR ikke bortfæste den, førend han bekommer kongens mening. Sjt, 34, 96. K.

17. juni (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om at udkommandere 250 mand til flåden af det herværende Sjæll. Regiments folk med behørig underofficerer. Sjt, 34, 96. K.

17. juni (Kbh.) Frederik Urne fik brev anlangende Jens Nielsen Møller i Langvad Mølle. Han begærer ydermere forskånsel på sin landgilde formedelst den skade af ildebrand, han er vederfaret på mølle og gods. Af FUs erklæring erfarer kongen, at han igen næsten har opbygget møllen, størsteparten på egen bekostning, så han behøver videre afslag. Kongen er tilfreds, at han endnu til Philippi Jacobi 1657 må være forskånet for halvparten af sin resterende landgilde. Det skal blive FU godtgjort. Sjt, 34, 97. Indl. 18. febr. (2).

17. juni (Kbh.) Ove Skade fik brev om at være fri for rostjeneste. Hans forleningsbrev på Roskildegård tilholder ham at holde 4 heste. Kongen er tilfreds, at han efter sin ansøgning indtil videre må være forskånet derfor. Sjt, 34, 97. K.

17. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at akkomodere kaptajn Frederik von Pechwitz. Nærværende FvP begærer at begive sig i kongens tjeneste. AU skal på bedste manér akkomodere ham hos arméen, indtil nogen lejlighed falder, som han kan betjene. SkT, 9, 54. K.

17. juni (Kbh.) Henning Pogwisch og Marcus Rodsteen fik brev om at være værge for hr. Sivert Urnes børn på skifte efter Laurids Lindenov. Der skal med forderligste foretages skifte efter LL. De befales at møde til stede på Oregård, når det foretages, og være værge for SUs børn, som ikke er til stede, havende i agt, at de vederfares den del, ret er, og siden kvittere SU for det gods, de tilkommer. FT, 7, 277. Indl. 11. juni og udat.

17. juni (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev anlangende reparation af Hans Madsen møllers Ålholm Mølle. HM har for kongen ladet andrage, at den ene sten i vejrmøllen dér er i stykker, foruden anden brøstfældighed. Af PJBs erklæring erfarer kongen, at der kræves reparation, som i tide kan forekommes med 50 rd. Kongen er tilfreds, at han anvender det, og det skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 154. K. Indl. 2. og 19. maj.

17. juni (Kbh.) Fru Lisbet Lunge og fru Ide Grubbe fik brev anlangende 2 øer ved Nakskov, som K.M. begærer til mageskifte. Kongen kommer i forfaring, at en hende tilhørende ø ligger Nakskov fæstning så nær, at der til fæstningens forsikring behøves at anlægges et værk. På det hun ingen skade skal tilføjes, beder kongen hende forunde ham den til mageskifte mod lige så godt vederlag. Hvad hun begærer til vederlag, skal hun med forderligste i Kanc. indskikke erklæring om. SmT, 8, 155. K. Orig. i DKanc. B 167b (til IG). Indl., se SmT, 8, 154, 14. juni.

Lige sådant brev fik IG, enke efter Frederik Barnewitz.

17. juni (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev anlangende Jørgen Gundersen Rosenkrantz' folks mønstring. Han har tilforn bekommet befaling til at mønstre JGRs regiment til fods, beliggende i Loll. Kongen er tilfreds, at mønstringen må opholdes endnu 14 dage fra brevets dato, så folket kan bekomme gewehr og faner. Når de geworbne bekommer deres mønstermåned, skal han i lige måde give enhver af de udskrevne knægte under regimentet 4 rd. til at klæde sig for. Dermed etc. SmT, 8, 155. K.

17. juni (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende, at kongen har befaleet licentiat Helm, sin landråd, at begive sig til Bremen by. Adressaten skal tilholde kommandøren Peter Lützen på hans ansøgning at føre ham did med en af de jagter, han har hos sig. I lige måde skal han, om H begærer det, forsikre ham med konvoj, om han begærer at rejse der fra byen i fyrstendømmerne, enten til adressaten el. andre. Dermed etc. JT, 14, 69. K.

18. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup [og Niels Krabbe]¹ fik brev om at uddele 10.000 rd. til de officerer og knægte, han selv eragter uforbigængelig behøver det. SkT, 9, 54. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

1) Efter K.

18. juni (Kbh.) Frederik Urne og Christoffer Lindenov fik efter begæring brev på kvit og frit at beholde Halsted Klosters og Nykøbing ladegårde. SmT, 8, 155. K.

Lige sådant brev fik CL om ladegården til Nykøbing Slot.

18. juni (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende generalauditør Ludvig Schneidebachs andragende. Hvad LS af adressaten har været befa-

let efter hans instruktion at andrage for kongen, har han efterkommet med flid. Kongen vil efterhånden og efter tidens lejlighed lade gøre anordning. Imidlertid skal adressaten bruge alle midler til arméens konservation til kongens og rigets bedste. Dermed etc. JT, 14, 69. K.

18. juni (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere Mathias Diderich von der Recke ved arméen, hvor han eragter ham kapabel. Derefter etc. JT, 14, 70. K.

18. juni (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om at gøre den anordning, at Niels Banner bekommer kvarter en tid lang i Kolding. Dermed etc. JT, 14, 70. K.

20. juni (Kbh.) Hr. Niels Christensen Spend fik brev om 2 skibspræster til flåden. Kongen har antaget hr. Mogens Olufsen og hr. Laurids Jensen Varberg til skibspræster, hvilket han lader ham vide til efterretning. Befalendes etc. Sjt, 34, 97. K.

20. juni (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende Henrik Bremer, at han er forundt det kompagni under KLs regiment, som er afstået af Jørgen Friis, at han kan blive ritmester derover, hvorfor KL skal forestille ham for det. FT, 7, 278. K.

21. juni (Kbh.) Niels Banner til Tybjerggård fik frit natteleje og pas til sit folk på marchen til Kolding. Han er befalet at begive sig med 12 ryttere og heste fra Kbh. til Kolding. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, og som hans folk kommer for, at forskafe dem fri natlejr og underholdning, deslige fri færger over færgstederne, så han kan komme af sted uden ophold. Ladendes etc. Sjr, 24, 71. K.

21. juni (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, så snart han bekommer dette, at kommandere kaptajn Laurids Nielsen med de to skibe hos ham tillige med et af de mindste af hver af HBs eskadron, så de tilhobe kan være 6, hvormed LN straks skal begive sig foran Gøteborg for at attackere alle de svenske skibe, som han kan finde, være sig orlogs- el. koffardiskibe, gørende sit bedste for at bemægtige sig dem. Han skal ej tilstede, at nogen varer af kontrabande el. proviant indføres til byen, af hvad nation det være kan, men opskikke det, som kan antræffes, til næste havn i Norge el. til Kbh. Siden skal han efter den medgivne or-

dre krydse med den øvrige flåde i Østersøen, dog at han ikke opholder sig for længe noget sted. Sjt, 34, 97. K.

21. juni (Kbh.) Marcus Rodsteen fik brev om at konjugere sig med kaptajn Laurids Nielsen ved Gøteborg. Han skal straks med medhavende skibe begive sig fra Weseren foran Gøteborg og konjugere sig med LN og under hans flag gøre fjenden størst muligt afbræk. Sjt, 34, 98. K.

21. juni (Kbh.) Hr. Axel Urup og Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om at afstå nogle kompagnier til oberst Trampe. AU: Han skal gøre sit bedste til at akkomodere T under arméen, og efter sit eget forslag af sit regiment til ham afstå 2 kompagnier med officerer og UCG i lige måde af sit, så han i så måde kan have en eskadron¹ på 4 kompagnier at gøre tjeneste med, indtil han på andre manerer bliver akkomoderet. SkT, 9, 55. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

UCG fik tilsvarende brev.

1) Kopibogen har *squadron*.

21. juni (Kbh.) Mathias Bolt fik brev om at hidskikke den wismarske prise og besætte den med kongens folk. De bådsfolk, som behøves i stedet, skal han straks lade hverve til 4-5 rd. om måneden, hvortil han skal have fornødne penge af toldkisten i Nyborg. På det, at prisen sikrere kan komme hid, skal han lade den konvojere indtil oven for Møn på denne side. FT, 7, 278. K. Incl. 20. juni.

21. juni (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at tilholde tolderen i Nyborg at give skibskaptajn Mathias Bolt penge til at hverve båds mænd til 4-5 rd. om måneden, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. FT, 7, 278. K.

21. juni (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev anlangende Niels Banners underhavende folks verpflegung i Kolding. SB har tilforn bekommet befaling til at forskaffe NB kvarter en tid lang i Kolding. Nu er kongens vilje, at han skaffer hans underhavende folk kvarter og underholdning med mad og øl, så vel som fourage el. græsgang til deres heste, hvilket igen skal blive borgerskabet godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 70. K.

21. juni (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at kommandere et el. flere orlogsskibe fra Elben til Gøteborg og dér konjugere med Laurids Nielsen, skibshøvedsmand, og dér under hans flag gøre fjenden størst mu-

ligt afbræk, med så skel, at han eragter, de kan mistes fra Elben el. ingen synderlig tjeneste gør. Dermed etc. JT, 14, 70. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

22. juni (Kbh.) Frands Brockenhuus, Christen Skeel og hr. Frederik Reedt fik brev om staldrum o.a. i købstæderne til adelens folk, som skal battere ved stranden. FB: Adelenes rostjeneste i Sjælland er befalet at logere i købstæderne for at battere langs stranden. FB skal gøre den anordning, at de får fri staldrum og logement uden betaling i Køge, dog at de forskaffer sig selv el. betaler deres fortæring, havre, høg og strøelse. Geworkne officerer og ryttere skal give lige traktement til dem selv og deres heste efter den gjorte anordning. Sjt, 34, 98. K. Inkl. 21. juni /2).

Lige sådanne breve fik CS om Store Heddinge og FR om Præstø og Vordingborg.

22. juni (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om at kommandere kaptajn Hans Horn til Kronborg. Carl von Brunow er befalet med sit kompagni at begive sig til Skåne. HQ skal i hans sted kommandere HH med 100 mand af Sjælland. Regiment til Kronborg, hvormed han skal forsyne vagten dér. Sjt, 34, 98. K.

22. juni (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om efter den gjorte anordning at handle med borgerskabet i Helsingør om at forskaffe kvarter og underholdning til kaptajn Hans Horns folk, som kongen har befalet i major Carl von Brunows sted at ligge på Kronborg med 100 mand af Sjælland. Regiment. Det skal blive dem godtgjort. Sjt, 34, 99. K.

22. juni (Kbh.) Jørgen Kaas fik brev om at lade Hans Oldeland bekomme nogle ege, som kongen uden betaling har forundt ham til bygningstømmer. Han skal lade ham efter ansøgning bekomme dem af lenets skove, hvor det kan være mindst til skade. FT, 7, 279. K. Inkl. 22. juni og 9. febr. 1662 (idet teksten er en kopi, hvilket da attesteres).

22. juni (Kbh.) Bevilling til jomfru Lene Gyldenstjerne til at sælge sit gods til Ebbe Gyldenstjerne. EG har på søsteren LGs vegne hos kongen begæret, at hun til ham må sælge det gods i Nørrejylland, som på skifte er tilfaldet hende efter forældrene, hvormed hun selv er tilfreds. Kongen bevilger dette, dog at det sker med rådføring og samtykke af hendes forordnede lavværge, Mogens Friis, som skal forsegle og underskrive skødet med hende. JR, 13, 15. Inkl. 20. juni.

22. juni (Kbh.) Mogens Høg fik brev anlangende nogle, som klager over hans skriver, Morten Nielsen, og ridefoged, Niels Gregersen. Hvad der om disse er blevet andraget for kongen, kan MH se af hosfølgende supplikation. Han skal erkynde sig derom, og dersom de befindes skyldige, lade dem stande til rette. Dermed etc. JT, 14, 71.

23. juni (Trefoldighed) Hr. Henrik Bielke fik brev om at krydse ved den pommerske side og dér optage svenske undersætter tilhørende skibe og skuder og gøre sit til, at en fremskikket person så meget muligt uformærkt kan komme til Stralsund, og at den forordnede galiot fremkommer til Windau med kongens deputerede til storfyrsten af Moskva. SJT, 34, 99. K.

23. juni (Trefoldighed) Kaptajnerne på Pelikanen, Phoenix og Gribben fik brev om med deres skibe at følge rigens viceadmiral i Østersøen, såfremt de allerede er afsejlet, og følge den pommerske side, indtil de finder dem. SJT, 34, 99. K.

23. juni (Trefoldighed) Hr. Henrik Bielke fik brev anlangende svenske skibe, som skal være løbet forbi Bornholm ad Pillau, og ellers tage alt andet til Sverige el. Pommern. Kongen kommer i erfaring, at en del svenske skibe er løbet forbi Bornholm til Pillau el. den prøjsiske side. HB skal straks gøre sejl fra Kbh. med hele den hos sig havende flåde, og han må hos sig beholde de 3, hvorom han i går fik befaling at lade følge skibskaptajn Laurids Nielsen foran Gøteborg, nemlig et af hver sqvadron, gørende yderste flid at antræffe de svenske skibe, hvor han kan forespørge dem. Dog må han efter eget forslag følge den pommerske kyst og tage al proviant, ammunition o.a. af kontrabande til Sverige el. de svenske havne i Pommern, hvem det og tilhører. SJT, 34, 99. K.

5. juli (Trefoldighed) Bevilling for David Danell (de Neel)s hustru på den ham forundte genant af Provianthuset. Efter anmodning bevilger kongen for tro tjeneste, som DD har gjort, at hans hustru, som han nu har, Maren Pedersdatter, sin livstid, om hun overlever ham, af Provianthuset må nyde den genant, som er bevilget ham. Forbydendes etc. SR, 24, 71.K.

8. juli (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at fornemme generalernes dessin i Skåne. Han befales straks at begive sig til arméen i Skåne

og efter holdt krigsråd fornemme generalernes dessin og intention, om den er at gå offensiv el. defensiv, og på hvad steder og hvor stærk arméen befindes at være til hest og fods. Siden skal han ufortøvet komme tilbage og gøre udførlig relation. SkT, 9, 55.K. Indl. udat.

8. juli (Kbh.) Jørgen Kaas fik forsikring for 760 rd. 18 sk. i Rugård len, som hr. Steen Bille har udlagt til omslagsgæld og JK kontenteret ham, hvilket er 1 års visse indkomst af Rugård len, hvormed JK nu er forlenet, anslagen efter jordebogen og Rtk.takst, som er bevilget til aflæggelse af rigens gæld til omslag, for hvilket SB har været kvitteret af kongen. Denne bevilger, at JK, hans hustru og arvinger årligt skal nyde lige så meget af hans efterkommer igen, om der sker forandring i hans levende live, og efter hans død skal hans hustru og arvinger nyde 1 nådsensår af nævnte gods foruden det, som plejer at ske. FR, 6, 304.

8. juli (Kbh.) Ebbe Gyldenstjerne fik brev om at komme til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. Dermed etc. JT, 14, 71. K.

8. juli (Kbh.) Mogens Høg og Peder Lange fik brev om at være kommissarier på skifte efter hr. Mogens Sehested. Der skal med forderligste foretages skifte efter MS. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at møde til stede og have indseende dermed. Der som nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med parterne i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Ladendes etc. JT, 14, 72. Indl. udat.

8. juli (Kbh.) Laurids Below og Verner Parsberg fik brev om at taksere afd. hr. Mogens Sehesteds hgde. Der skal med forderligste holdes skifte ml. MSs børn. Adressaterne skal begive sig til hans hgde og taksere deres bygning. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter straks give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. JT, 14, 72. I, se foreg.

8. juli (Kbh.) Jørgen Seefeld m.fl. fik brev om at være afd. hr. Mogens Sehesteds børns værge på skifte. Der skal med forderligste holdes skifte efter afd. MS. JS befales at være jomfru Jytte Sehesteds og Anne Mar-

grete Sehesteds værge, havende indseende med, at de vederfares det, ret er. JT, 14, 73. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik Axel Juel at være Jens Sehesteds værge. Hans Bille at være Axel Mogensen Sehesteds værge. Christen Skeel at være Arild Steen Sehesteds værge.

8. juli (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om med forderligste at lade holde krigsråd og berådslå det, der eragtes tjenligst, om kongen af Sverige med magt avancerer imod Holsten og Jyll., enten at forlade stift Bremen og det dér begyndte dessin og gå tilbage til Holsten igen, el. at fortfare, som er begyndt, og lade de i Holsten resterende tropper gå og sætte sig ved Itzehoe og imidlertid drage ind i marsklandene så vidt muligt er fra grænserne til Rendsborg. Det, der efter krigsræson og krigsrådets beslutning eragtes tjenligst til rigets og fyrstendømmernes tjeneste, skal det være dem frit for at forrette ved egen magt el. i andre måder mod kongen af Sveriges dessin. Til den ende skal AB drage al udskuddet og landfolket af begge fyrstendømmerne så vel som adelens rostjeneste. Kaj Lykke og Jørgen Gundesen Rosenkrantz er og befalet med deres regimenter straks at forføje sig til ham. Befalendes etc. JT, 14, 73. K.

9. juli (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, og Christen Skeel fik brev om at indstævne rektor og professorer anlangende det, Niels Tønnesen Friis' forfædre har givet til akademiet. NTF har for kongen ladet andrage, at hans forfædre har funderet nogle 1.000 rd. til 10 fattige studenters underholdning på Kbh.s Universitet. Herpå er i nogle år ej gjort rgsk., som han formener burde være sket efter fundatsen. Adressaterne skal indstævne rektor og professorer og tage fundatsen for sig, om der er handlet derimod el. ej gjort rigtigt rgsk., og tilholde dem at gøre NTF rigtighed. Sjt, 34, 100. K. Indl. udat.

9. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om indtil videre at dømme i alle konfiskations- og kapersager efter forefundne dokumenter. Sjt, 34, 100. K.

9. juli (Kbh.) Mads Andersen i Dagstrup fik bevilling at komme i ægteskab med Mette Frandsdatter, som han er beslægtet med i 3. led. Udt. i JR, 13, 15.

9. juli (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev anlangende at gøre den anordning, at præste-, foged- og skriverhestene fra Jyll. og Fyn, som er bevilget Frands Brockenhuus til hans regiment, bliver beliggende i kvarter i de nærmeste købstæder, hvor adressaterne selv eragter det bekvemmost. Dermed etc. JT, 14, 74. K.

10. juli (Kbh.)¹ Claus Lemche af Rostock fik på ansøgning brev om uhindret at måtte bruge sin handel på Danmark og Norge. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner o.a. udliggere el. fribyttere, som CL hænder for at komme, at lade ham frit passere, ej gøres ham forhindring. SjR, 24, 72.

1) Efter brevet står: Å.b. om at udgøre kapere, findes i jyske å.b. den 12. juli 1657.

10. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Henrik Müller for tømmerleverance til fortifikationsværket. HM har for kongen ladet andrage, at endnu reterer ubetalt en del af det egetømmer, som han efter akkord, Axel Urup har gjort med ham, har leveret til fortifikationen ved Kbh. De skal gøre afregning med ham i kapital og rente fra kontraktens dato, hvorpå kongen siden vil resolve. SJT, 34, 101. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. udat.

10. juli (Kbh.) Laurids Nielsen skibskaptajn fik brev om at forhindre, at skibe el. skuder kommer til el. fra Gøteborg. Dog skal han ikke gøre fremmede el. kongens allierede til prise og rette sig efter sin instruktion. SJT, 34, 101. K.

10. juli (Kbh.) Birgitte, Anders Clemendensens i Bøgemål fik oprejsning i en drabssag. Hun har for kongen klageligen ladet andrage, hvorledes hendes husbond, AC, for nogen tid siden er kommet for skade at skyde en mand i Bøgemål, Henning Børgesen, og derfor af 15 mand svoret fra sin fred. Formedelst den grasserende pest o.a. siden den tid har hun ikke kunnet føre sagen til ende, og den er nu over tiden, at deres tov kan indstævnes til landstinget. Hun begærer derfor oprejsning. Kongen bevilger dette, dog skal sagen straks gøres anhangig i retten. Forbydendes etc. SkR, 6, 453. K. Incl. 2. jan. og 26. april.

10. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at akkomodere nærværende Andreas Waad ved arméen. SkT, 9, 55. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Incl. udat.

10. juli (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om med sit regiment straks at marchere til Holsten, så [at han inden 4 dages]¹ forløb efter brevets dato kan være i fyrstendømmet og snarest muligt i Itzehoe, hvor han skal søge videre ordre hos hr. Anders Bille. FT, 7, 279. K.

1) Efter K.

10. juli (Kbh.)¹ Hans Friis til Clausholm fik konfirmation af jordskifte. Gunde Rosenkrantz har på kongens vegne tilendegjort mageskifte med HF ml. kronens bønder i Hørning, Gundestrup og Tustrup² og HFs tjenere i samme byer, lyder: Ove Nielsen i Søby, den tid i dommers sted på Sønderhald herredsting, Jens Nielsen i Terndrup, skriver, og Rasmus Sørensen i Kastrup, tinghører, gør vitterligt, at 1657, mandag den 11. maj var på tinget skikket Laurids Mikkelsen, ridefoged til Clausholm, på vegne af hans husbond, HF, og i hans nærværelse, såvel som samtlige Hørning og Gundestrup bymænd på deres egne vegne, fik fuldt tingsvinde af 8 dannemænd, Rasmus Poulsen i Lemmer, Mikkel Nielsen smst., Jens Simensen i Andi, Daniel Sørensen, Christen Jensen smst., Tyge Jensen i Hejlskov, Gregers Sørensen smst. og Anders i Dagstrup, som alle vandt, at de hørte og så, at for retten fremstod Christen Jensen, ridefoged til Kalø Slot, på vegne af sin husbond GR og fremlagde og lod læse og påskrive en kgl. befaling, som HF har forhvervet, lyder: F. 3. V.S.G.T.³ For kongen har HF ladet andrage, hvorledes en del af kronens bønder i Hørning og Gundestrup sogne i Kalø len har jord og ejendom til fællig med HFs tjenere i forskellige byer. Herforuden skal i Kalø len ligge en by, Tustrup, som allerede tilhører HF som enemærke, hvis bønder har deres jord og ejendom i fællig med kronens tjenere. Han begærer, at jorden må skiftes ml. bønderne, eftersom de for belejlighedens skyld selv skal være tilfreds dermed, og det befindes at være deres gavn. GR skal besigtige disse jorder, og befinder han HFs begæring til bøndernes gavn, er han tilfreds, at han på kongens ratifikation må dele jorden. Kbh. 27. nov. 1656⁴. Hvorefter GR selv har været på åstederne og samtykket, eftersom det befindes at være bønderne til største fordel. Herefter blev til tinge taget uvildige mænd til at taksere jorden. Så fremkom disse, Rasmus Sørensen, smed i Lime, Peder Nielsen, Søren Andersen smst., Anders Rasmussen i Votom[?], Niels Lauridsen smst. og Jens Pedersen i Tustrup, der stod og for tingsdom hjemlede ved deres ed med oprakte fingre efter recessen, at de tirsdag og onsdag sidstforleden var på Hørning, Gundestrup og Tustrup mark for at syne og taksere den eng og jord, HF efter K.M.s tilladelse mageskifter sig til fra Hørning og

Gundestrup byer af den jord og eng, som de havde til fællig med Tustrup by for lige vederlag af den jord, som Tustrup mænd [giver?] Hørning og Gundestrup mænd, eftersom de lovlig af tinget 8 dage sidst forleden var opkrævet. Da så de først og takserede den jord og eng, som HF begærede af Hørning og Gundestrup mænd, dernæst den jord og eng, som HF igen vil give til fyldest og vederlag til Hørning og Gundestrup mænd, som lå dem langt nærmere. Så blev udlagt i sædeland skæppeland for skæppeland, såvel som fyldest for engbund en del engbund, så enhver var fornøjet, og det i så måde: Af Peder Mogensen i Hørning, selvejerbonde, bekom HF 14 td. og 7 skp. sædeland, hvorfor han igen blev udlagt lige så meget og ham langt nærmere hans eng, takseret for 18 læs eng, som han bekom, er ham udlagt 3 td. 3 skp. sædeland, hvormed han var fornøjet, efter en skriftlig seddel, hvorpå var specificeret, hvor vidt der kan sås hvert sted. Fra Gregers Nielsen, fæstebonde under Kalø len, 22 td. 1 skp. land, derfor er han igen udlagt 22 td. 1 skp. sædeland; hans eng, takseret for 18 læs eng, for den er udlagt ham igen 8 læs engbund, i Breeng ved Sjelbro for resten 18 skp. sædeland. Derforuden er udlagt ham 5 skp. sædeland, hvormed han var fornøjet efter en seddel, hvor var specificeret eng og jord. Fra Mogens Espensen, et kirkebol, 5 læs engbund og ingen jord, derfor er ham igen udlagt 12 skp. sædeland. Fra Søren Rasmussen, fæstebonde til Kalø, 5 td. 1/2 skp. sædeland, derfor igen udlagt 5 td. 1 skp. sædeland; hans eng, takseret for 6 læs engbund, derfor er han igen udlagt 12 skp. sædeland, derforuden 2 skp. sædeland, hvorfor han var fornøjet efter en seddel med specifikation af eng og jord, Rasmus Mikkelsen Råbølle, fæstebonde og pantsat fra kronen, 17 td. sædeland, derfor er igen udlagt ham 17 td. sædeland, hans eng, takseret for 30 læs engbund, derfor er ham igen udlagt 6 læs engbund, i Breeng ved Sjelbro, og for resten 4 1/2 td. sædeland, derforuden er udlagt ham 5 skp. sædeland, hvormed han var fornøjet efter en seddel, hvor var specificeret eng og jord. Niels Nielsen, i lige måde pantsat fra kronen, 7 td. 2 skp. sædeland, derfor igen udlagt ham 7 td. 2 skp. sædeland, hans eng, takseret for 12 læs engbund, derfor udlagt ham 3 små enge for 2 læs engbund og for resten 18 skp. sædeland, derforuden udlagt ham 2 1/2 skp. sædeland, hvormed NNs søn, Niels Nielsen, på faderens vegne var fornøjet efter en seddel, hvor var specificeret eng og jord. Fra Thomas Andersen, i lige måde pantsat fra kronen, 15 td. 2 1/2 skp. land, derfor igen udlagt 15 td. 3 skp. land, hans eng, takseret for 13 læs engbund, derfor igen udlagt 2 stykker eng, en Pebereng og en hestehave, for 2 læs engbund og for resten 17 skp. sædeland,

derforuden udlagt ham 2 skp. sædeland, hvormed han var fornøjet efter en seddel, hvor var specificeret eng og jord. Fra Mads Sørensen, pantsat fra kronen, $13\frac{1}{2}$ td. $1\frac{1}{2}$ skp. sædeland, derfor er igen udlagt ham $13\frac{1}{2}$ td. 2 skp. sædeland, hans eng, takseret for 20 læs engbund, derfor er udlagt ham 5 læs engbund i Breeng ved Sjelbro og for resten 22 skp. sædeland, derforuden 2 skp. sædeland, og for retten fremstod Anders Rasmussen, tjenende Mads Sørensen i Hørning, fremlagde og lod læse og påskrive en skriftlig fuldmagt, lydende: MS i Hørning kendes, at han giver fuldmagt til breviseren, hans tjener AR, at svare hans svar til tinge, og AR var på MSs vegne fornøjet efter en seddel, hvor var specificeret eng og jord. I lige måde blev i retten leveret fra Anna Andersdatter, enke efter Christen Sørensen i Hørning, i lige måde pantsat fra kronen, 16 td. 7 skp. sædeland, derfor er udlagt hende 16 td. 7 skp. sædeland, hendes eng, takseret for 17 læs engbund, derfor er udlagt 2 læs engbund østen for Poelshule og for resten 3 td. sædeland, og var Thomas Andersen i Hørning på vegne af sin søster AA fornøjet efter en skriftlig seddel, hvor var specificeret eng og jord. Fra Laurids Germandsens gård, som i lige måde er pantsat fra kronen, 18 td. 2 skp. sædeland, derfor er igen udlagt ham 18 td. 2 skp. sædeland, hans eng, takseret for 26 læs engbund, derfor er udlagt ham 2 læs engbund østen Pøl og for resten 4 td. 4 skp. sædeland og 4 skp. sædeland, og eftersom han ej selv for svaghed og vanførsel kunne møde, blev i rette lagt af hans husbonds fuldm. en seddel, hvor fandtes specificeret stykkevis, hvor meget eng og jord hvert sted kan sås, underskrevet således: han er med sin husbonds samtykke fornøjet i alle måder, bekender han med egen hånd underskrevet med 3 bogstaver, datum Hørning, den 5. maj 1657. LGS. Fra Jesper Philipsen i Gundestrup, pantsat fra kronen, $16\frac{1}{2}$ td. $\frac{1}{2}$ skp. land, derfor er igen udlagt ham $16\frac{1}{2}$ td. $\frac{1}{2}$ skp. sædeland, for hans eng, som er takseret for 18 læs engbund, er udlagt ham 6 læs engbund, for resten 18 skp. sædeland, over alt 3 skp. sædeland, hvormed han var fornøjet efter en seddel, hvor var specificeret eng og jord. Fra Peder Nielsen Degn i Gundestrup, selvejer, 7 td. $5\frac{1}{2}$ skp. sædeland, derfor udlagt ham 7 td. 6 skp. sædeland, for hans eng, takseret for 13 læs engbund, er udlagt ham 5 læs engbund i Breeng ved Sjelbro og for resten 15 skp. sædeland og over alt udlagt 2 skp. sædeland, hvormed han var fornøjet efter en seddel, hvor var specificeret eng og jord. Fra Rasmus Nielsen Søby og Anders Ørum i Gundestrup, som begge bor på den halve part af en selvejergård, $8\frac{1}{2}$ td. $3\frac{1}{2}$ skp. sædeland, derfor er dem igen udlagt $8\frac{1}{2}$ td. $3\frac{1}{2}$ skp. sædeland, for deres engbund, takseret for 13 læs eng, derfor er udlagt dem i Bre-

eng ved Sjelbro 5 læs engbund, for resten 15 skp. sædeland og overalt udlagt 2 skp. sædeland, hvormed de var fornøjet efter en seddel, hvorpå var specificeret eng og jord, som for retten blev leveret RNS, hvilke sedler alle for retten blev læst og påskrevet. Dog er at agte den jord og sædeland, som er udlagt til Hørning og Gundestrup mænd over det, de har mistet, regnes imod de få agerhøfder og buske, som ej tilforn er takseret for sædeland, ej heller brugt som sligt el. takseret. Herefter fremstod for retten Peder Mogensen i Hørning, Gregers Nielsen, Mogens Espensen, Søren Rasmussen og Rasmus Mikkelsen Raaballe, alle på egne vegne, Niels Nielsens søn Niels Nielsen på faderens vegne, Thomas Andersen på egne og på vegne af søsteren Anna Andersdatter, enke efter Christen Sørensen, Anders Rasmussen på sin husbond Mads Sørensens vegne efter nævnte fuldmagt, Jesper Philipsen i Gundestrup og Peder Nielsen Degn på egne vegne og Rasmus Nielsen Søby på egne og Anders Ørums vegne og tog alle Laurids Mikkelsen på vegne af hans husbond i hånd og lod sig fornøje. Det kendes således at være, som skrevet står. Derforuden det fælles kær og mose, som Gundestrup og Hørning mænd tilforn havde i fællig med Tustrup by vesten Poelshule og til Årslev Mølle, derfor skulle de igen have det fælles kær, som Tustrup by havde østen Poelshule, dog enhver at nyde afgrøden af sin eng og jord til Mikkelsdag, men siden skal ingen af dem have fællig, enten i engbund, kær, mose el. andet, fra Poelshule og i øster til Årslev Mølleå, på den søndre side og skellet på den nordre side efter Jespers høfdsager i Gundestrup fra gærdet ved den østre ende, som løber fra Hørning vangeled til Poelshule og til Søndergård med den vestre ende, så fra den nordre ende af Søndergårds Skov og lige vester ud ved den nordre ende af de tværblokke, som ligger næst vesten ved Søndergård og derfra til Gundestrupvejen, og lige vester til Årslev markskel, den ager, som tilforn lå til Rasmus Langs gård i Tustrup næst norden og uden for skellet, i Sølkær, dog enhver forbeholden sig uforkrænket den fælled og fædrift norden markskellet efter gamle skøder, lavhævder og det, enhver har brugt af arilds tid. HF stod selv med nævnte mænd til vederståls ting, tilspurgte alle, i syndelighed dem, som han selv har i pant af kronen, om nogen var, som ikke havde fået fyldest efter deres nøje, el. om de el. andre havde noget at klage over, at de ikke var sket ret, at de da ville sige frem for retten og de 8 mænd, så ville han gøre dem fyldest og skel i alle måder. Da fremstod alle og svarede, at de i intet kunne klage, thi de havde fået lige så meget og bedre belejligt end det, de mistede. I lige måde tilspurgte Christen Jensen, K.M.s ridefoged til Kalø på K.M.s og lensmandens vegne nogle gange, om de havde noget at klage, at de ikke

var sket ret, da skulle de straks fremsige det, hvortil alle svarede nej, thi de havde ingen årsag dertil. Hjemlede Anders Rasmussen i Rigtrup og Laurids Simensen ved deres ed med oprakte fingre efter recessen, at de lørdag sidstforleden, var 3 uger, gav alle Hørning og Gundestrup mænd lovligt varsel til deres bopæl, og talte med en part af dem selv og en part af deres folk om opkrævelse af nævnte synsmænd og for at tage dette vinde beskrevet. Til vitterlighed, at således er ganget, som skrevet står, vidner de med deres forsegling undertrykt. Efter K.M.s befaling er besigtigelsen forrettet, K.M. og kronen uden skade. Gunde Rosenkrantz. Kongen konf. dette. JR, 13, 15. Indl. 29. juni. (Udt.: Kr. Sk., II, 69-71).

1) Efter brevet står: Joakim Christensen fik bestalling som skovrider i Silkeborg len, dat. 10. juli 1657, lyder lige som hans formands Anders Niensens, findes i Jyske Registre den 28. marts 1642, fol. 170. [Se KB 1642, 44-45]. 2) Kopibogen har dér *Tvedstrup*. 3) Dvs. Vor synderlig Gunst tilforn. 4) Se KB 1656, 399.

10. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere major Johan Ernst Ketzer og fændrik Jørgen¹ Hybner på bedste manér ved arméén. JT, 14, 74.

1) Overskriften har *Johan*, brevet og K. har *Jørgen*.

11. juli (Kbh.) Kommissarierne i Sjæll. fik brev om i disse tider at udgive nødpenge af landekisten i Sjæll. efter ordre af de tilforordnede rigens råd i Kbh. SJT, 34, 101. K. Indl. 8., 10. (2) og 18. juli.

11. juli (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at reparere de musketter, der findes til inventarium på Vordingborg Slot, og udbyde til almuen i lenet. SJT, 34, 101. K.

11. juli (Kbh.) Manderup Due fik brev om at overvære mageskifte af fru Elsebeth Ulfeldt, enke efter Jesper Friis til Ørbæklunde. Afd. Erik Juel har tilforn bekommet kongens befaling tillige med dr. Anders Andersen, superintendent over Vendelbo stift, til at overvære, når der skulle foretages besigtigelse anlangende mageskifte ml. kongen på vegne af Ålborg Hospital og EU, og forsegle og underskrive sammen med de af kongen dertil forordnede kommissarier, Christen Nielsen Lange og Jens Bildt. Det er dog ej efterkommet af EJ. Kongen befaler MD at erkyndige sig om mageskiftet, og dersom han befinder det rigtigt efter nævnte kommissariers gjorte likvidation, skal han forsegle og underskrive det tillige med dem. Dermed etc. JT, 14, 75.

12. juli (Kbh.) Henrik Bremmer af Lybæk fik pas for noget gods fra Stockholm. HB har for kongen ladet andrage, hvorledes han ved sin tjener Jochum Røpchen i Stockholm har ladet indskibe ungefær 200 skippd. kobber og 200 ringe tråd tilhørende ham, hvilket han agter at lade føre derfra til Lybæk. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner o.a. udligere el. fribyttere, som HB hænder for at komme, at lade ham frit passere, ej gørendes ham forhindring. Sjr, 24, 72. K.

12. juli (Kbh.) Å.b. om dem, som flytter fra købstæderne. Kongen kommer i forfaring, at en del nu begiver sig fra købstæderne, om de også i fredstid har nydt privilegier, og hvad deraf følger. Han forbyder alle uden øvrighedens tilladelse at flytte. De, der allerede er flyttet og ikke er i anden kongens tjeneste, skal flytte tilbage igen el. tages som løsgængere. Sjr, 24, 73. (Tr.: CCD, VI, 326).

12. juli (Kbh.) Niels Banner fik efter anmodning bevilget at måtte opholde sig med hoshavende folk og heste hos K.M.s livregiment el. andet regiment under arméén og dér nyde samme kvarter som regimentet. Forbydendes etc. Sjr, 24, 73. K.

12. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at affærdige Gribben el. et andet skib til at løbe på alle havnene ved den holstenske side og lade alle skibe, skuder, pramme, både o.a., som der kan gøres landgang med, straks lægge fra landet og begive sig til Hindsgavl el. andetsteds, hvor de lyster. Vil de ikke gøre det med det gode, skal kaptajnen tvinge dem dertil, være sig kongens el. hertugens undersætter. Sjt, 34, 102. K. Indl. 11. juli og udat.

12. juli (Kbh.) Skibskaptajn Cornelius Kruse fik ordre til straks at begive sig under de holstenske og jyske kyster med Gribben for at meddele borgerskabet i stæderne, at de skal forskaffe deres både, skuder og skibe over til Fyn, Loll. el. Sjæll., på det at fjenden, som nu er i antog mod Holsten, ej kan nyttiggøre sig dem. Vil nogen ej efterkomme det, skal kaptajnen have magt at tage dem med sig. Han skal begynde ved Neustadt (Nyenstad), siden til Heiligenhafen, Kiel, Egernførde, Slesvig, Flensborg, Sønderborg, Åbenrå, Als, Haderslev og Kolding. Sjt, 34, 102. K. Indl., se foreg.

12. juli (Kbh.) Saltkompagniet fik brev om med forderligste at forskaffe 50 læster salt til fæstningen Frederiksodde. Det, som forbruges, skal

blive dem betalt af landkommissarierne i Nørrejylland. Sjt, 34, 102. K. Indl. 8 juli.

12. juli (Kbh.) Roskilde Kapitel fik brev om ægter. Det er ikke kronens bønder muligt at udstå alle de ægter og rejser, som forefalder i disse tider. Adressaten skal lade kapitlets bønder æge lige ved kronens efter gårdenes mandtal. Sjt, 34, 102. K.

12. juli (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om med det skib, som skal bortføre det holstenske artilleri til fæstningen Rendsborg, at fremskikke 100 td. krudt, 1 fyrmørser og 8 12-pundige jernstykker. Sjt, 34, 103. K.

12. juli (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade være følgende af Tøjhuset til fæstningen Frederiksodde 20 grove stykker og kugler og krudt, så og musketter, piker og degener til 3.000 mand. Sjt, 34, 103. Indl., se Sjt, 34, 102, 12. juli (3. brev).

12. juli (Kbh.) Hans Boysen fik brev om med forderligste at afbetale kongens vognmester Maturin Dupont det, han resterer til Philippi Jacobi sidst forleden, 500 rd. Da MD besværer sig i disse tider ej at kunne holde den med ham oprettede kontrakt, medmindre han bliver betalt hvert kvartal forud, vil kongen, at HB skal gøre dette af de til hofstaten forordnede toldsteder i Jyll., Skåne og Fyn, så at pengene dér ej anvendes til andet, førend MD har bekommet sit kvartal. Da kvartalet til Philippi Jacobi næsten er forløbet, skal han uden ophold lade ham bekomme den sum, på det rustvognene kan blive underholdt. Befalendes etc. Sjt, 34, 103. K.

12. juli (Kbh.) Johan¹ Christoph von Kørbitz fik brev om at give Niels Banner og hans folk en måneds sold, til hver af de 12 enspændere, han har hvervet til kongens tjeneste, så og på ham selv og hans heste, som en ritmester, efter den gjorde kapitulation, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 280. K.

1) Kopibogen har *Jochum*.

12. juli (Kbh.) Å.b. til undersåtterne i Jyll. og andetsteds anlangende at udgøre kapere. Kongen er tilfreds, at undersåtterne i Jyll., Fyn og andetsteds udreder kapere til at tage de svenske skibe og undersætter, med lige frihed, som sker i Kbh., dog at der skal dømmes på priserne

på Admiralitetet på Bremerholm. JR, 13, 22. Indl., se Sjt, 34, 101, 11. juli (1. brev).

12. juli (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik fuldmagt til efter tidens tilstand i kongens fraværelse at ordinere alting i Jyll. og Fyn, som de eragter til kongens og fædernelandets velstand, og at disponere de bevilgede midler forsvarligen, at udskrive landfolket o.a., som behøves og som der ej så hastigen kan bekommes kongens ordre om. JR, 13, 22. Indl., se Sjt, 34, 101, 11. juli (1. brev), og 102, 12. juli (1. brev).

12. juli (Kbh.) Kapitlet i Ribe fik brev om, at dets bønder i denne tid skal age ægter. Det er ikke muligt for kronens bønder i disse tider at udstå alle de ægter og rejser, som forefalder. Kongen beder adressaten at lade deres bønder age lige ved kronens, så længe denne tid varer med militiens betjentes store durchtog, dog efter gårdenes mandtal. Dermed etc. JT, 14, 75. K. Orig. i C 4-893 Ribe bispeak., LAV.

12. juli (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om straks at rejse til sit kvartal og skaffe det unge mandkøn fort. Dermed etc. JT, 14, 76. K. Indl., se Sjt, 34, 102, 12. juli (1. brev).

12. juli (Kbh.) Henrik Thott fik brev om at lade gøre en brønd ved salpeterhuset i sit len, hvortil kongens så vel som kapitlets tjenere skal hjælpe. Dermed etc. JT, 14, 76. Indl., se Sjt, 34, 101, 11. juli (1. brev).

12. juli (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at iagttage Jyll. s og Frederiksoddes defension. Han skal med forderligste begive sig til Nørrejylland. og dér af yderste formue tage landets og Frederiksoddes defension i agt og opmane landfolket. Til den ende er det befalet lensmændene at efterkomme hans begæring. Han skal med de 4 dér i landet forordnede oberstlt. med landfolket lade gøre den bedst mulige anstalt til fædernelandets forsvar. Dermed etc. JT, 14, 76. K.

13. juli (Kbh.) Kongens feuerværker Hans Turban fik brev om at begive sig fra Tøjhuset til Holsten med feuerværk. Sjt, 34, 103. K.

13. juli (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at lade Wulf Hieronymus von Kratz bekomme oberstraktement til fods, lige som han gjorde tjeneste i marken. SkT, 9, 56. K.

14. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale Dorete Jacob Timmermands for den oldenborgske gesandt og den brandenburgske obersts fortæring. De skal med forderligste afbetale hende det, som disse efter medfølgende rgsk. befindes at have fortæret. Sjt, 34, 103. (Tr.: KD, V, 410). K. Orig. i DKanc. B 179k.

14. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale Niels Banner 800 rd. på Anders Koch tømmersmands afregning. Eftersom NBs afregning er forlagt, skal de tage hans revers, at hvor el. når den findes, skal den være magtesløs. Sjt, 34, 104. K. Orig. i DKanc. B 179k.

14. juli (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om at være med til at taksere nogle af Frands Lykkes gårde. Der skal foretages skifte efter Frands Brockenhuus' og Kaj Lykkes [svigerfar og] far, FL. OR skal med Oluf Brockenhuus, Otte Pogwisch og Lave Beck, som tilforn har fået befaling derom, begive sig til Gisselfeld, Broksø og Svanholm i Sjæll. og taksere dem. Det, de gør, skal de under deres hænder give fra sig til de interesserede. Sjt, 34, 104. K.

14. juli (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at lade Henrik Rantzau være 300 centner krudt følgagtig til fæstningen Frederiksodde, om så meget findes på Tøjhuset, foruden det, som hidskikkes til fæstningen Rendsborg, 40 gamle faner og 100 store bundter lunter. Sjt. 104. K.

14. juli (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev om med forderligste i lenet at lade indkøbe og overskikke 200 håndkværne til fæstningen Frederiksodde. SkT, 9, 56. K.

14. juli (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at akkomodere Vincents Joakim von Hahn med en kornets plads under et af kompagnierne i sit regiment. FT, 7, 280. K.

14. juli (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om til landfolket at antage de underofficerer til hest og fods, som i en hast kan tilvejebringes. De skal som andre officerer trakteres efter kapitulationen. Om så meget kan bekommes, el. det kræves, må han til arméen i Holsten skikke 2.000-3.000 mand af det unge mandkøn. De soldater, som ikke behøves i Frederiksodde, kan han lade indkvartere dér i landet. Han skal i Frederiksodde lade inddrage det fæ, proviant, fourage o.a., når det behøves. Dermed etc. JT, 14, 77. K. Incl. udat.

15. juli (Kbh.) Christen Skeel og Christoffer Lindenov fik brev med forderligste at indkøbe og indsamle så mange kirsebær, som kan bekommes i deres len, og overlevere til vinskænken på Kbh.s Slot. Sjt, 34, 104. K.

Lige sådant brev fik CL.

15. juli (Kbh.) Peder Juel fik efter begæring brev om fremdeles at forblive i kurfyrsten af Brandenburgs tjeneste. Sjt, 34, 104. K. Incl. udat.

15. juli (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev anlangende at bage brød på ny. Frands Brockenhuus: Han skal tilholde borgmestre og råd i Køge at gøre den anordning, at borgerskabet lige som tilforn nu straks inden 3 uger bager $8\frac{1}{2}$ læst kavringbrød, som skal være vel bagt, og regnet 6 lispd. i en tønne. De skal leveres i Helsingborg til hr. Iver Krabbe el. Holger Vind mod kvittering. Skipperne, som fremfører det, skal igen forskafe enhver sin tønne el. sække igen, hvori brødet fremføres, og bevis for leverancen, men for brødet skal borgerskabet i fredstid søge deres betaling efter taksten. Sjt, 34, 105. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Incl. 13. juli.

Lige sådanne breve fik følgende: Ove Skade om $4\frac{1}{2}$ læst af Roskilde. Erik Banner om $7\frac{1}{2}$ læst af Holbæk. Otte Pogwisch om 2 læster af Slangerup. Jørgen Seefeld om $1\frac{1}{2}$ læst af Ringsted. Hr. Hans Lindenov om $8\frac{1}{2}$ læst af Kalundborg. Hr. Christoffer Urne om $1\frac{1}{2}$ læst af Nykøbing Sjæll. Hugo Lütow om $8\frac{1}{2}$ læst af Slagelse, $5\frac{1}{2}$ læst af Skælskør og $2\frac{1}{2}$ læst af Korsør. Hr. Frederik Reedtz $2\frac{1}{2}$ læst af Vordingborg, $8\frac{1}{2}$ læst af Næstved og $1\frac{1}{2}$ læst af Præstø. Christen Skeel $1\frac{1}{2}$ læst af Store Heddinge. Peder Reedtz $2\frac{1}{2}$ læst af Stege. Borgmestre og råd i Kbh. at gøre anordning, at borgerskabet bager 61 læster, i Christianshavn $4\frac{1}{2}$ læst.

15. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at bryde op mod fjenden. Kongen erfarer, at af det krigsråd, han har ladet holde, var de fleste stemmer for at bryde op med arméen mod de svenske grænser. Han befales at gøre det til de steder, hvor han eragter, at fjenden kan gøres afbræk, og arméen nogenledes konserveres. SKT 9, 56. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

15. juli (Kbh.) Johan¹ Christoph von Korbitz fik brev om at give ritmester Henrik Bremer Jørgen Friis' mønstermåned. Kongen kommer i erfaring, at der tvivles på, hvem der skal have mønstermåneden for det

kompagni, som JF har afstået, enten JF el. HB, der skal gøre tjeneste dermed. Kongen eragter billigt, at HB får den, hvorfor JCvK skal erlægge ham den. FT, 7, 280. K.

1) Kopibogen har *Jochum*.

15. juli (Kbh.) Gunde Rosenkrantz' mageskifte med Århus Kapitel. GR har for magelæg til kongen på vegne af kapitlet udlagt gde og gods i Nørrejyll., Lisbjerg h., Kirkegård: Jens Mikkelsen, skylder årligen 3 ørter rug, 3 ørter byg, 15 skp. byggæsteri, 1 fjdg. smør, 1 brændsvin, 5 td. havre. Lisbjerg tiende, kongens anpart 8 td. rug, 40 td. byg, 40 td. havre. Søren Simensen 1 rd. Niels Jensen 1 rd. GR skal overalt forbedre tienden, såfremt og så længe den følger ham og hans arvinger, med 5 td. rug, 5 td. byg og 10 td. havre, så og give Præbenda Hørnings patron 1.000 rd. til kirkens underholdning, hvorpå han straks skal forsikre kirken og kapitlet, med al gdes og gods' ejendom, landgilde osv. Til fyldest vederlag har kongen igen udlagt af kapitlets gde og gods i Panerup: Eske Poulsen, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 svin, 1 ørte byg, som gives for 10 læs ved, 6 skp. maltgæsteri. Elsted: Christen Pedersen, 11 td. byg, 15 td. havre, 1 fjdg. smør, 1 svin; Poul Espensen, 5 ørter byg, 5 ørter havre, 1 svin, 2 gæs, 4 høns; Peder Thomsen, 3¹/₂ ørte byg, 1 td. vedbyg, 27 skp. gæsteribyg, 1 fjdg. smør, 1 brændsvin, 1/2 læs hø. Todbjerg: Laurids Smed, 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ott. smør, 6 skp. maltgæsteri. Lystrup: Villum Sørensen, 11 td. byg, 13 td. 6 skp. havre, 1 fjdg. smør, 1 svin, 1/2 læs hø, hvilke gde og gods med al ejendom, landgilde etc. ord. stil. JR, 13, 23. (Udt.: Kr. Sk., II, 71).

15. juli (Kbh.)¹ Gunde Rosenkrantz' genbrev. Er ligelydende, mutatis mutandis. Underskrevet af Erik Krag og Otte Friis til vitterlighed. JR, 13, 24.

1) Efter brevet står: Å.b. og befalinger til borgere o.a. i Jyll. om at stille sig i kompagnier og eksercits, så og, at unge karle skal møde med heste og gewehr at følge hr. Henrik Rantzau, findes i Jyske Tegnelser den 15. juli 1657. Og: Ebbe Gyldenstjerne fik landkommissariusbestalling og pas, dat. 19. juli 1657, hvilket blev gjort efter Mogens Friis', som findes i Jyske åbne breve d. 6. okt. 1656 [Se KB 1656, s. 354].

15. juli (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende generalopbud, så og om, at de bedste unge karle skal marchere til Frederiksodde. Kongen har befalet det unge mandkøn af købstæderne og på landsbyerne i Århus stift at møde for HR i Borum 30. juli, det af Viborg stift at møde i Viborg 2. aug., det af Ribe stift at møde i Tarm 8. aug., hver

med 8 dages proviant. Han skal hvert sted møde i egen person, udtage de dygtige og befale dem at marchere til fæstningen Frederiksodde. Dermed etc. JT, 14, 77. K. Indl., se Sjt, 34, 101, 11. juli (1. brev), og 102, 12. juli (1. brev).

15. juli (Kbh.) Lensmændene i Jyll., undtagen i Vendelbo stift, fik brev anlangende opmaning af mandkøn i købstæderne og landsbyerne og om, at de bedste skal marchere til Frederiksodde. De tilskikkes 2 å.b., et til købstæderne, et til bønderne og menige almue i lenet, hvilke de skal lade forkynde. Kongen har befalet hr. Henrik Rantzau med forderligste at begive sig til Nørrejyll. til at tage landets defension i agt, og til den ende møde ved Tarm 8. aug. til at udtage de dygtigste af det unge mandkøn til at lade marchere ind i fæstningen Frederiksodde. De skal tilholde det unge mandkøn, ingen undtagen, hvem de tilhører, af købstæderne el. landsbyerne, at de straks er i beredskab og forføj sig til Tarm, så de kan være dér den 8. aug. med det bedste gewehr, de kan afstedkomme og flest muligt til hest med sadel, pistoler, bøsser, spidser, forke o.a. tjenligt gewehr, tagende med sig 8 dages proviant, og siden marchere hen, hvor HR befaler dem. Herforuden skal de være HR beforderlig i alt, hvor han kan behøve deres hjælp til fædernelandets bedste, være sig til at tilvejebringe proviant el. i andre måder. Befalendes etc. JT, 14, 77. K. Indl., se Sjt, 34, 101, 11. juli (1. brev), og 102, 12. juli (1. brev).

Ligesådanne breve udgik til lensmændene i Viborg stift at lade det unge mandkøn møde i Viborg 2. august. Lensmændene i Århus stift at møde i Borum 30. juli.

P.S. På det alting kan gå rigtigere til, skal adressaten lade sin fuldm. møde på nævnte tid med nævnte mandkøn af lenet, med et af ham og sognepræsten underskrevet mandtal.

15. juli (Kbh.) Befaling til borgerskabet i Jyll., undtaget Vendelbo stift, at stille sig under kompagnier og eksercits, så og at de unge karle skal møde med deres bedste gewehr på de befalede steder at lade sig mønstre af hr. Henrik Rantzau og følge ham. Ingen, som vil holdes for en god patriot, kan undslå sig fra fædernelandets defension, om fornødenhed og fælles velstand kræver det. Kongen befaler hermed alvorligen borgerne i købstæderne at holde sig i beredskab med deres gewehr og at tilvejebringe de fleste bøsser, stillende sig under kompagnier til at lade sig eksercere. Desligeste skal alle ugifte og unge tjenestekarle befitte sig på at tilvejebringe det bedste gewehr af bøsser el.

piker til at forsvare fædernelandet og til den ende møde ved Tarm 8. aug. for at lade sig mønstre af hr. Henrik Rantzau, hver tagende med 8 dages proviant, og siden følge ham, hvor han befaler, under straf om nogen forsømmelse el. modvillighed erfares. JT, 14, 79. K. Indl., se Sjt, 34, 101, 11. juli (1. brev).

Lige sådant brev udgik til Århus stift at møde i Borum 30. juli førstkommande. I Viborg stift at møde i Viborg 2. aug.

15. juli (Kbh.) Befaling til al bondestanden i Jyll. om, at unge karle skal mønstres af hr. Henrik Rantzau og følge ham. Kongen har anset for godt at befale at lade påbyde generalopbud, og ingen, som vil holdes for en god patriot, kan undskylde sig fra sit fædernelands defension, nu fornødenhed og fælles velstand kræver det. Kongen påbyder alle unge karle, som i Ribe stift er over 18 år og ikke har fæstet hele og halve gårde el. bol, at indstille sig ved Tarm 8. aug. med 8 dages proviant, med halve piker og det bedste gewehr, som enhver kan tilvejebringe og mest muligt til hest med sadel, bøsser og pistoler til at forsvare det fælles fæderneland. De skal lade sig mønstre af hr. Henrik Rantzau og siden følge det, han befaler. Dersom nogen imod forhåbning undslår sig el. bliver tilbage el. uden forlov igen begiver sig derfra, så skal han straffes på liv og ære og de, som huser dem, på deres formue efter øvrighedens sigelse. Hvorefter osv. JT, 14, 80. K. Indl., se Sjt, 34, 101, 11. juli (1. brev).

Lige sådant brev udgik til almuen i Århus stift at mødes i Borum 30. juli. I Viborg stift at mødes i Viborg 2. aug.

15. juli (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om at lade hr. Henrik Rantzau på ansøgning bekomme så mange palisader, som uforbigængeligen behøves til fæstningen Frederiksodde, af kronens skove i lenet, af el, risbøge o.a., som mindst kan være til skovskade. Dermed etc. JT, 14, 81. K.

15. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om det rytteri, som har retireret sig til grevskabet Pinneberg. Kongen kommer i forfaring, at rytteriet ved Trittau har retireret sig til grevskabet Pinneberg, hvor oberst Dunsdorff er ordineret laufplads. På det denne ikke skal forrykkes el. fordærves, hvervningen til skade, skal adressaten gøre den anordning, at rytteriet straks skal begive sig til andre steder, som ikke er ordineret til laufplads, el. og begive sig til lejren. Dermed etc. JT, 14, 81. K.

15. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende Henrik Rantzaus rostjeneste. Kongen er tilfreds, at HR må beholde sin rostjeneste i fæstningen Frederiksdodde, hvorfor adressaten skal lade ham bekomme den tilbage. Dermed etc. JT, 14, 81. K.

17. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at være i Kbh. den følgende aften, hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 56. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl. 16. juli.

17. juli (Kbh.) Thøger Lassen, skriver på Ålborghus, fik konfirmation af en tiende. Fru Sofie Sehested har på kongens vegne bortstødet og fæstet kronens anpart af korntienden af Haverslev s., [Øster] Han h., hvorpå hun har givet ham fæstebrev, lyder: SS gør vitterligt, at hun på K.M.s vegne har stedet og fæstet til denne breviser, TL, K.M.s anpart af korntienden af Haverslev s., som Niels Nielsen i Tanderup senest havde i fæste og fradøde. Han skal beholde den sin livstid, med konfirmation, at han årligen inden fastelavn til kronen udgiver den sædv. afgift, i godt og ustraffeligt korn og leverer den på Ålborghus. Han skal straks til K.M. udgive stedsmål, 1 rd. af hver td. htk. Kongen befaler sognemændene at tiende til TL retfærdeligen i kærven, såfremt de ikke vil straffes efter recessen. Til vitterlighed har hun påtrykt sit signet og underskrevet. Datum Nøragergård, den 21. juni 1657. Kongen konf. dette. JR, 13, 21. Indl. 21. juni (orig. fæstebrev).

18. juli (Kbh.) Jacob Dues adelsbrev. JD har i nogle år tjent under kongens soldateske som bestalter oberstlt. og forholdt sig, så kongen har haft synderligt velgefald deraf. Kongen erfarer, at JDs forfædre af adelig byrd og stamme af kongens forfædre for deres dyd og mandighed har været begavet med åbent skjold og hjelm og ladet sig bruge i rigets krigstjeneste og forholdt sig som ærlige riddere. Af disse årsager har kongen anset for godt igen at ophøje ham og hans ægte børn i adelig stand, så han skal nyde adelig frihed som andre riddere. Forbyndes etc. Sjr, 24, 73. K.

18. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at krydse under den pommerke side og gøre landgang, hvor han selv eragter det bedst uden at ruinere folket, gørende alarm på adskillige steder. Dog skal han se sig vel for, at passene ikke afskæres, så folkene ikke kan komme til skibene igen. I synderlighed skal han tage havnen i Wismar i agt, at der ikke udløber skibe med folk, som kan gøre skade på kongens fyrstendøm-

mer el. lande, men anvende flid på at ruinere el. optage de skibe, som de berettes at have dér. Han må også antaste skansen ved Rostock, med så skel, at han har kundskab, at den ej er for stærkt besat, så den i en hast kan overrumles, og han ej skal opholdes der længe. Dersom han kan bemægtige sig den, skal han straks demolere den, så vidt som det kan ske i en hast, og tage stykkerne deraf. Sjt, 34, 105. K. Indl. 6. juli.

18. juli (Kbh.) Hans Lützen Frechse og hans medparticipanter i Malmø fik efter begæring privilegium på at anrette et lædgergarveri i Malmø, som alene i 10 år fra brevets dato må berede læder dér, pundlæder, overlæder, korduan og basasu.¹ Dog skal skomagerne dér hver for sig være tilladt at berede så meget læder, som enhver selv kan bruge på deres håndværk, men ikke derforuden, ej heller skal det være andre tilladt. SkR, 6, 453. K. Indl. 13., 23. og 30. juni

1) Kopibogen har *bassan*.

18. juli (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev anlangende købstæderne i Fyn om bryggen, bagen o.a. viktualier til folkene i Frederiksodde. Nok om, at fynske landfolk skal begive sig did, om fjendtligt indfald påkommer. Et stort antal folk kommer formodentlig med første til fæstningen Frederiksodde, hvortil behøves viktualier, mest af brød og øl. Adressaterne skal efter ansøgning af Mogens Høg og Henrik Knudsen lade gøre den anordning, at købstæderne i Fyn brygger og bager, så vidt begæres af dem, og de efter evne kan overkomme, desligeste gøre deres bedste for at skaffe andet forråd af viktualier, som behøves, efter at det er vurderet, på det betalingen i rigets bedre tilstand så vidt muligt kan skaffes. Dersom noget fjendtligt indfald skulle ske, førend garnisonen i Frederiksodde bliver synet, skal de befale en del af det fynske landfolk, som er næst ved hånden, at begive sig derover med officererne, for af yderste magt at afværge fjendtlig gevalt. FT, 7, 281. K. Indl. 18. juli.

18. juli (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at fynske landfolk er befalet at begive sig i Frederiksodde imod indfald. Dersom uformodentlig fjendtligt indfald sker i fyrstendømmerne el. Nørrejyll. førend den befalede garnison i fæstningen Frederiksodde er vel forsynet, har kongen befalet landfolket i Fyn, de, som er næst ved hånden, straks at begive sig derover med officerer og gewehr, for af yderste magt at afværge alt fjendtlig gevalt. JT, 14, 81. K.

19. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om færger til at føre folkene til Helsingborg. Item om brød, øl og havre. De skal lade bestille fornødne skuder og færger til at nedføre til fæstningen Helsingborg det folk, som er befalet at komme dér, nemlig generalmajor von Breda så vel som Niels Lykkes folk. Herforuden skal de i Kbh. lade bestille 40.000 pd. brød, 1.000 td. øl og 2.000 td. havre, som med forderligste skal fremskikkes til Helsingborg til arméen i Skåne og imod kvittering leveres til proviantkommissarien Iver Krabbe. SjT, 34, 106. (Tr.: KD, V, 410-11). K. Indl. udat.

19. juli (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om med forderligste at begive sig til fæstningen Helsingborg med sine folk, til hvilken ende der er bestilt fornødent skiberum ved byen. SjT, 34, 106. K.

19. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om til Helsingborg at skikke 30 skippd. af det svenske prisejern til hestebeslag til arméen og levere til Iver Krabbe. SjT, 34, 106. K. Orig. i DKanc. B 174.

19. juli (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om med forderligste at befale kaptajnen på Kronborg at begive sig med sit folk til Helsingborg og efterkomme det, Ulrik Christian Gyldenløve befaler ham. I soldaternes fraværelse skal borgerskabet igen forse vagten. Han skal tilkendegive for borgmestre og råd, at kongens vilje er, at borgerskabet i en 4 dages tid lader bage 20.000 pd. brød og brygge 500 td. øl, som de til lige med 1.000 td. havre skal overskikke til fæstningen Helsingborg til armeen, hvorfor de igen skal bekomme korn. SjT, 34, 106. K.

19. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om stykker og ammunition på Bremervörde. Han skal gøre den anordning, at metalstykker o.a. ammunition, som findes i tøjhuset på fæstningen Bremervörde og ej uforbigængeligen behøves til dens forsvar, med forderligste og ved bekvem lejlighed, dog uden at sættes i fare, overføres til fæstningen Glückstadt. Dersom der er el. kan have så mange jernstykker, at fæstningen forsvarligen kan forsynes dermed, skal han lade den besætte dermed og overskikke alle metalstykkerne. Dermed etc. JT, 14, 82. K.

19. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende ordonnansryttere. Kongen har ladet gøre anordning, at på hver mil i riget, så vel som i fyrstendømmerne fra fæstningen Rendsborg, er forordnet en ordonnansrytter. Adressaten skal hver dag el. når noget mærkeligt forefal-

der, advisere kongen om det, som passerer, og som han eragter, at kongen bør vide. JT, 14, 82. K.

20. juli (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om fourage til 3 heste, som kongen fremskikker med nærværende stalddreng. Sjt, 34, 107. K.

20. juli (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om selv at måtte blive her. Han har fået kongens befaling til med underhavende folk at begive sig over til Skåne. For sin egen person må han indtil videre forblive i Kbh. Sjt, 34, 107. K.

20. juli (Kbh.) Vincents Bille fik brev om at gøre anordning om at indlægge ordonnansryttere, 2 i Kbh., 2 i Rungsted Kro, 2 i Helsingør. Sjt, 34, 107. K.

20. juli (Kbh.) Hugo Lützwow, Axel Juel m.fl. fik brev anlangende forsegling af afd. fru Karen Langes bo. HL og AJ: De skal straks forføje sig til Sæbygård og dér registrere og forsegle KLs bo. Det, de forretter, skal de under deres hænder give beskrevet fra sig til de interesserede. Sjt, 34, 107.

Erik Rosenkrantz og Jørgen Krabbe: De skal straks begive sig til KLs logement i Kbh. og dér forsegle hendes bo.

20. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at Wismarskibet, som blev taget i Bæltet, straks skal løbe til Egernførde el. hvor de synes, de kan løse sikkert, og overlevere ladningen til Henrik Blome til fæstningen Rendsborgs fornødenhed. Desligeste skal de straks skikke 2 små udliggere under Fyn og Holsten, så og med første skrive post til Holsten, at når Gribben kommer under landet og har ført alle skiberum fra den holstenske og tyske kyst, at han da løber i Middelfartsund og ved Frederiksodde passer på, at intet anslag sker på Fyn med at sætte folk over, så og til Egernførde konvojere nævnte skib, som skal føre provianten til Rendsborg. Sjt, 34, 107. K. Incl. 18. juli.

20. juli (Kbh.) Kjeld Krag fik brev om at optegne det unge mandkøn af kronens, adelens og gejstlighedens i Froste h. og gøre den anordning, at de straks skal begive sig ind i fæstningen Landskrone. SkT, 9, 56. K.

20. juli (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev om, hvor han skal tage penge til håndkværne. Han har tilforn bekommet befaling til at lade indkøbe

200 håndkværne til Frederiksoddes fornødenhed. Han skal af Landskrona lens månedsskat lade optage så mange penge, som behøves til betalingen. Dermed etc. SkT, 9, 56. K.

20. juli (Kbh.) Mogens Rosenkrantz fik brev om med forderligste at begive sig med sine kompagnier af adelens rostjeneste til arméen, hvor han skal efterkomme det, der befales ham. SkT, 9, 56. K.

20. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at licentiere Ebbe Gyldenstjerne fra det kompagni til hest, som han hidindtil har ført, da kongen har antaget ham som landkommissarius i Nørrejyll. Dermed etc. JT, 14, 83. K.

20. juli (Kbh.) Ebbe Gyldenstjerne fik brev om afsked fra sit kompagni. Kongen er tilfreds, at han ved skrivelse tager afsked fra det kompagni til hest, som han hidindtil har ført, eftersom han i disse tider ej kan mistes fra sin kommissariebestilling i Nørrejyll., hvorom kongen har forstændiget Anders Bille. Befalendes etc. JT, 14, 83. K.

20. juli (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at akkomodere nærværende kaptajnt. Peter Levin Andersen ved landfolket i Nørrejyll., hvor han eragter ham bekvem. Dermed etc. JT, 14, 83. K.

21. juli (Kbh.) Frd. om konsumtions-, middel-, kvæg- og tiendeskate, item tolds og accises forhøjelse og seglet papir. Til at udføre den nu begyndte og ved mange og idelige forurettelser forårsagede krig mod Sverige behøves store midler. Den af stænderne bevilgede kontribution, hvormed de har kontesteret deres devotion og velvillighed imod kongen og fædernelandet, strækker ikke til sådan stor udgift som krigslasten medfører. Med Rigens Råds råd har kongen taget dette i betragtning og intet bedre middel befundet end det, som ligeligen kan træffe (dreffte) høje og lave, fattige og rige, og dagligen bruges i andre kongeriger og republikker. Dem vil kongen med Rigens Råd eragte rådsumme, så længe den begyndte krig står på, enhver sine privilegier forbeholden, således som de neden for findes anført. Dog til ingen anden brug end krigens fortsættelse. Deri eximerer kongen ikke det, som medgår til den daglige hofholdning. Han tvivler ej, at alle retsindige patrioter følger kongen og Rigens Råd i denne tid, og at de, som nu lever, berømmeligere og posteriteten gavnligere udstår en ringe besværing, end taber med største spot, skade og eftertale og bliver

kvit det, som med så stor m \ddot{o} je og nationens ber \ddot{o} mt mandighed tilforn er tilvejebragt. I. Konsumtions-, middel-, kv \ddot{a} g- og tiendeskat. 1. Skipperne, som indf \ddot{o} rer vin el. \ddot{o} l, skal f \ddot{o} rend det losses, udgive den p \ddot{a} budne told og accise el. forsikre at betale det inden vis tid med rede penge. 2. Af alt det, der indkommer til k \ddot{o} bst \ddot{a} derne for at slagtes el. forbruges, af hvem og til hvad brug det v \ddot{a} re kan, gives som f \ddot{o} lger: af 1 okse 1 rd., af 1 ko 3 mk., af 1 kalv $\frac{1}{2}$ \ddot{a} r gl. og derunder 12 sk., af 1 svin 12 sk., af 1 f \ddot{a} r el. lam 6 sk., af k \ddot{o} d, som slagtet indf \ddot{o} res i k \ddot{o} bst \ddot{a} derne at s \ddot{a} lges, halvt s \ddot{a} meget, af 1 td. saltet k \ddot{o} d, som indf \ddot{o} res i k \ddot{o} bst \ddot{a} derne, 1 sldl., af 1 kalkunsk hane el. h \ddot{o} ne 4 sk., af 1 g \ddot{a} s 1 sk., af 1 par \ddot{a} nder 1 sk., af 1 par h \ddot{o} ns 1 sk., af 1 par duer 1 sk., af 1 td. rug, hvede el. byg samt 2 td. havre, som males i mel el. gryn, 1 mk., af 1 td. malt, som males, 1 mk., af 1 td. \ddot{a} rter 1 mk., af 1 ott. sm \ddot{o} r 12 sk., af st \ddot{o} rre el. mindre v \ddot{e} gt derefter, af 1 lispd. ost 2 sk. 3. Dette betales straks til dem, der er forordnet at annamme det, i portene, hvor k \ddot{o} bst \ddot{a} derne er bevaret lukkede el. med mure og volde. 4. Med det, der indkommer til vands, har toldbetjentene opsigt, at det samme erl \ddot{a} gges deraf. 5. I andre k \ddot{o} bst \ddot{a} der, som er \ddot{a} bne, forordnes straks af lensm \ddot{a} ndene og byens \ddot{o} vrighed visse steder, hvor alting skal indf \ddot{o} res og betales efter den gjorte ordinans under straf af fortabelse af varer, som befindes indf \ddot{o} rt uangivet el. p \ddot{a} andre steder, og der foruden til byens \ddot{o} vrighed og den, som angiver det, s \ddot{a} stor pengestraf, som de er v \ddot{a} rd. 6. Alle, som indf \ddot{o} rer noget at s \ddot{a} lge i k \ddot{o} bst \ddot{a} derne, skal under lige straf falholde det p \ddot{a} offentlige akseltorve og ikke andetsteds. 7. Lensmanden forordner med borgmestre og r \ddot{a} d i k \ddot{o} bst \ddot{a} derne dem, de eragter tjenlige og vederh \ddot{e} ftige til at annamme det. De skal hver m \ddot{a} nedsdag g \ddot{o} re rgsk. til landkommissarierne og levere pengene. 8. Af levende kv \ddot{a} g, som findes p \ddot{a} landet og i k \ddot{o} bst \ddot{a} derne tilh \ddot{o} rende gejstlige el. verdslige, gives, s \ddot{a} l \ddot{a} nge fejden st \ddot{a} r p \ddot{a} , en gang om \ddot{a} ret til Bartholom \ddot{a} i dag: af 1 hest, okse, ko el. kvie, som er over 1 \ddot{a} r 8 sk., af et \ddot{a} r gl. svin 1 sk., af en ged, hvor de m \ddot{a} holdes, 2 sk., af en bistok 3 sk., af 1 f \ddot{a} r, v \ddot{e} dder, lam el. bede 1 sk., br \ddot{a} ndevinsbr \ddot{a} nderne p \ddot{a} landet og i byerne af hver td., de br \ddot{a} nder, af hvad slags det er, 12 sk., af tiender, kongens el. kirkens anpart, giver den, der har f \ddot{a} stet dem, af hver td.s afgift, enten kongen el. kirken nyder den, 8 sk., 2 td. havre regnet imod 1 td. korn. P \ddot{a} landet lader lensm \ddot{a} ndene dette oppeb \ddot{a} re, i k \ddot{o} bst \ddot{a} derne borgmestre og r \ddot{a} d, n \ddot{a} r f \ddot{o} rst p \ddot{a} landet er antegnet, hvad enhver af kronens, kapitels-, hospitals- og lignende b \ddot{o} nder, i k \ddot{o} bst \ddot{a} derne hver borger ejer. Adelen er det frit for, om de beg \ddot{e} rer det, selv at anskrive deres egne ugedags-tjeneres el. andres kv \ddot{a} g, annamme pengene og siden lade dem tilstil-

le landkommissarierne i hver provins, hvorom de el. deres fuldm. straks skal tilskrives af lensmændene, og deres skriftlige svar fornemmes, om de selv vil lade det forrette el. ikke. 10^l. Det håbes ikke, at nogen fornuftig, fædernelandets og egen velfærds eftertænkende patriot, af hvad stand og privilegium, imod billighed og ret vægrer sig herved, men hjælper til at forsvare, hvilket håndfæstningens bogstav og tilholder i 6.² o.a. kapitler og er samtykt af Rigens Råd. II. Told og accises forhøjelse o.a. pålæg, som på nævnte tid og til samme brug annammes i købstæderne: af 1 potte rhinsk, spansk o.a. hed vin, foruden forrige pålæg, 2 sk. af 1 potte fransk vin og vineddike 1 sk., 1 potte mjød $\frac{1}{2}$ sk., fremmed øl af hver stob el. 2 potter 1 sk., 1 td. salt, som Saltkompagniet indbekommer, 8 sk., 1 skippd. humle 4 rd., 1 læst kul 8 sk., 1 læs hø 4 sk., 1 læs strøelse 2 sk., 1 læs ved 1 sk., 1 læs tørv 1 sk., 1 favn ved, som sælges, 4 sk., af hver bondevogn, som indkommer i købstæderne med landgilde el. varer at sælge, hver gang som betales af den, som varerne tilhører, 1 sk., gadevogne, som nærer sig af at føre varer fra et sted til et andet i købstæderne, for hvert læs 1 sk., en færge el. smække, som sejler fra et færgested til et andet for fragt, for hver rejse 1 mk. III. Seglet papir. 1. Seglet, med 3 løver og årstallet, behøves at gøres på ny hvert år og leveres til Peder Reedtz til Tygestrup, øverste rentemester og befalingsmand på Møn. 2. Hvert nytår stemples så meget papir, som på et år ungefær kan forbruges, dog det, som godt er, i PRs nærværelse. 3. Når det er stemplet, tilstilles det en vis mand, som betros inspektion dermed, ved tal af bøger og ris, hele og halve ark og kvarter. Han skal annamme det i forvaring og levere fra sig enten pengene derfor efter taksten el. det ikke forbrugte papir. 4. Nævnte papir i hele og halve ark skal den, som det betros, når han for at forekomme al underslæb først har påskrevet det med egen hånd, lade uddele til Kanc., Rtk., alle lensmænd, landsdommere, borgmestre og råd, fogeder, skrivere, toldere og alle andre, som behøver det, og straks annamme pengene og hver måned gøre rgsk. uden borgen el. dilation og levere pengene. 5. Det papir, der bliver tilovers, må hvert nytår igen tilstilles nævnte direktori og i stedet lige så meget nyt annammes med forandret stempel. 6. For hvert ark forseglet papir gives 8 sk., for $\frac{1}{2}$ ark 4 sk., for $\frac{1}{4}$ ark (ringere størrelse uddeles ikke) 2 sk. Det er tilladt at bruge pergament til skøder og lign., da gives for hvert brev, stort el. lidet, 1 rd. Vil nogen lade sit eget papir stemple, står det frit for, når for hvert ark gives 8 sk., for mindre som nævnt. 7. Nævnte papir skal bruges til alle supplikationer, kgl. benådninger, patenter, pas, kvittansiarum, afregninger, beviser, som udgives i Kanc., Rtk. og ellers af andre

kgl. betjente, samt skudsmål, alle akter, dokumenter, være sig stævninger, forsætter, tingsvinder, domme, skøder, pantebreve, obligationer, beviser, kvittanser, fæstebreve, sise- og toldsedler samt alt, som skal agtes gyldigt i nogen rettergang. Dog i domme og opsættelser at agte, for at ingen skal hindres i sin ret for bekostning, at alene de 3 første blade skal stemples, hvor store de end er. 8. Dette skal holdes i begge rigerne fra den tid, det hvert sted er publiceret, og kontinuere indtil den begyndte krig kommer til ende. 9. Det, som tilforn er udgivet i Kanc., Rtk., for dom og ret el. andetsteds, skal forblive uden nogen forandring i sin valore og esse. 10. Nævnte penge, som i hver provins indbringes ved dette, skal af den, som forvarer og udleverer papiret, el. hans betjente hver måned tilstilles provinsernes landkommissarier og til ingen anden brug anvendes end krigens fortsættelse til lands og vands. Han skal for al papirets indtægt og udgift af hver provins årligen gøre rgsk. til hver herredag for 4 rigens råd, som kongen selv forordner. 11. Ingen boende i disse riger, af hvad stand han er, må eximere sig fra brug af nævnte papir, men enhver er pligtig at bruge det og betale med rede penge. 12. Til rgsk. og sendebreve må enhver bruge gement papir som hidindtil. Det, der på kongens vegne passerer med tingsvinder og lign., skal lensmændene betale og føre sig til rgsk. SjR, 24, 74. (Tr.: CCD, VI, 326-33). Indl. 21. juli (trykte frd.).

1) Et pkt. 9 mangler i teksten. 2) Håndfæstning 1648, § 6, se CCD, 5, 559.

21. juli (Kbh.) Hans Lauridsen, rådmand i Holbæk, og hans hustru Mette Bjørnsdatter fik brev på et stykke jord, som tilhører Holbæk Slot, at bruge deres livstid. Det ligger i Bjergmarken og strækker sig fra borgeren Herman Eggertsens plankehjørne norden ud med Skifte-kæret til Rendebækken og siden lige ned til Peder Rasmussens dige og hjørnegærdes ende. Dog skal de i rette tid til Holbæk Slot levere den sædv. afgift, nemlig 1 td. byg. Forbydendes etc. SjR, 24, 79. K. Indl. 27. april (2) og 25. maj.

21. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus fik pas for nogle præste- og fogedheste fra Jyll. og Fyn til Skåne. Det er befalet FB fra Nørrejyll. og Fyn at lade overføre de præste- og fogedheste, som er bevilget ham til hans regiment. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., som han kommer for, at forskaffe dem fri natlejr, nemlig fra Horsens til Vejle 1 nat, fra Vejle til Middelfart den 2. nat, fra Middelfart i Rugård len den 3. nat, derfra til Odense den 4. nat, til Nyborg den 5., Slagelse den 6., Ringsted den 7., Roskilde den 8., Hillerød den 9., Hel-

singør den 10. nat og siden derfra over til arméen i Skåne, hvilket efter hosværende officerers kvittering, hvor de logerer, skal blive godtgjort efter den takst, som er gjort om rytteriets indkvartering. I lige måde skal de forskaffes fri færger over færgestederne. Ladendes etc. Sjt, 34, 74. K. Incl. udat.

21. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at kapitulere om defensions-skibet, som er nedskikket fra Bergen til kongens tjeneste for at tjene i denne tid. Sjt, 34, 108. K. Incl. 14. juli.

21. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre kvarter i Hillerød til en løjtnant med en knægt og 2 heste, så og en mønsterskriver med 3 af ritmesterens heste, nok til 3 ryttere med deres heste af Frands Brockenhuus' regiment. Sjt, 34, 108 K. Incl. 20. juli.

21. juli (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om, at tolderne skal gøre rigtighed for kommissariatolden. Kongen erfarer, at tolderne i Holbæk, Nykøbing Sjæll., Korsør, Skælskør, Næstved, både den nuværende og den tilforn, Vordingborg, ligeledes og på Møn, ej har gjort rigtighed for kommissariatolden til sidste nytårsdag. Han skal under deres bestillings fortabelse tilholde dem at gøre dette hos kommissarierne i Sjæll. Sjt, 34, 108. K.

21. juli (Kbh.) Nogle lensmænd fik brev om nogle resterende unions-skatter. Hugo Lützow: Kongen erfarer, at af unionsskatten for 1654 og 1655 i hans len er intet fremkommet. Han skal uden ophold gøre rigtighed hos landkommissarierne i Sjæll., så vel som også for det, der resterer af Sæbygård len. Sjt, 34, 109. K.

Lige sådant brev fik Frands Brockenhuus om at gøre rigtighed for de 2 sidste år af Kbh.s len. Oluf Brockenhuus for sidste år. Arent von der Kuhla: Kongen erfarer, at han endnu resterer noget af unionsskatten i lenet. Han skal uden ophold gøre rigtighed hos landkommissarierne i Sjæll.

21. juli (Kbh.) Palle Urne, Iver Mogensen Krabbe, Lave Bille og Mogens Rosenkrantz fik befaling anlangende tvistighed ml. hr. Holger Rosenkrantz til Frølinge og Christoffer Mormand til Espered om en vej efter vidtløftig proces, hvilken sag på Skåninge¹ landsting af begge parter er samtykt, at gode mænd skal forene dem el. adskille dem ved dom. Derfor har HR begæret kongens befaling til LB og MR, og efter-

som CM ej efter skriftligt tilbud har villet navngive nogen, har HR begæret kongens befaling til PU og IMK. De befales og får fuldmagt til at begive sig til de omtvistede åsteder, indstævne de interesserede for sig og efter breve og dokumenter, som fremlægges, granske og forfare sagen og forene parterne i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom nogen af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage andre gode mænd til sig og efterkomme befalingen. Ladenes det ingenlunde etc. SKT, 9, 57. K. Incl. 28. juni og udat.

1) Kopibogen har *Skenninge*.

21. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at hjælpe oberst Wolf Polsch, som vil træde i K.M.s tjeneste. Han har tilforn ført kongen af Polens livregiment og har tilbudt med en del folk at ville træde i kongens tjeneste og med sit folk gøre sit bedste til at bemægtige sig mest muligt i Stift Verden. Adressaten skal være ham behjælpelig, når han ankommer med folket el. angiver sig hos ham. Dermed etc. JT, 14, 83. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

21. juli (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om at maintainere greven af Oldenborgs neutralitet. Han er tilforn tilskikket kopi af den exemption og neutralitet, som denne er forundt af kongen i 1653. Han skal på kongens vegne så vidt muligt maintainere ham ved denne neutralitet og ej tilstede, at han vederfares noget derimod. JT, 14, 84. K. Incl. 21. juli.

22. juli (Kbh.) Nogle lensmænd fik brev om ridende karle i stedet for ordonnansryttere. Arent von der Kuhla: Han skal for hver 2 mil i lenet lade holde 2 ridende karle, nemlig 2 i Helsingør og 2 i Rejstrup Kro, som i stedet for ordonnansryttere kan fremføre breve o.a. SJT, 34, 109. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

Lige sådanne breve fik følgende: Frands Brockenhuus om at holde 2 i Kbh. Ove Skade om en i Roskilde Kro og en i Roskilde. Jørgen Seefeld om en på halvvejen ml. Ringsted og Roskilde og en i Ringsted. Hugo Lützwow om en på halvvejen ml. Ringsted og Antvorskov, en på Antvorskov og en på Korsør Slot. Hr. Mogens Kaas' arvinger om 3 i Nyborg. Hr. Sivert Urne om en i Odense og en i Gribsvad.¹ Hr. Jørgen Brahe om en i Assens.

1) Kopibogen og K. har Grydsvad.

22. juli (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at Helsingør skal brygge og bage til arméen i Skåne, eftersom den skal konserveres. Kornet skal skaffes borgerne efterhånden, så ej begæres andet end umagen, som i denne tid ikke kan el. må vægres, efterdi det angår landets vels-tand, så at folket daglig skaffes øl og brød, nemlig 2 pd. blødt el. $1\frac{1}{2}$ pd. kavringbrød på manden, som om dagen beløber sig for 5.000 mand 10.000 pd. blødt brød el. 7.500 pd. kavringbrød, som kan bages af 52 td. rug til det bløde brød og $58\frac{1}{2}$ td. til kavringbrød. Hvorimod de skal forskånes for den proportion, som de andre købstæder skal skaffe af deres eget korn, som skal forvares og have i beråd i fæstnin-gerne Landskrone, Helsingborg og Malmø. Hvorimod folket i marken skal forsynes med brød fra Helsingør. Dersom bagerne i byen ikke kan overkomme det, skal det fordeles på borgerskabet, eftersom ingen an-dre midler findes dertil. Dersom rugen, som fremskikkes, ikke kan for-slå, må dertil tages den 3. el. 2. del af byg, eftersom brødet kan blive godt. Af øl skal hver uge (beregnet til 8 dage) brygges 1.250 td., som efter forrige ordre beløber sig 2 skippd. malt og $1\frac{1}{3}$ fjdg. humle til hver td. Malten skal skaffes, og om borgerne gør forlag, skal den beta-les dem med malt el andet korn her af landet, og for humlen skal gives dem korn. Sjt, 34, 109. K. Incl. 22. og 29. juli.

22. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at bage brød til ar-méen i Skåne. Adressaterne skal daglig tilholde borgerskabet at bage til folket i Skåne, eftersom arméen endelig skal konserveres dér. Her-til skal kornet forskaffes efterhånden, så af borgerskabet ej videre be-gæres end umagen. Det kan og må ikke vægres i denne tid, efterdi det angår landets velfærd, nemlig 30.000 pd. blødt brød el. 22.500 skålpd. kavringbrød om dagen, hvilket kan bages af 156 td. rug til det bløde brød og af $175\frac{1}{2}$ td. rug til kavringbrød. Hvorimod de igen skal for-skånes for brygning og den proportion, som de andre købstæder skal skaffe af deres eget korn, hvilket brød skal forvares i forråd i fæstnin-gerne Landskrone, Helsingborg og Malmø. Dersom bagerne ikke kan overkomme alt, skal det fordeles på borgerskabet, eftersom intet an-det middel findes dertil. Men dersom rugen, som fremskikkes, ikke kan forslå til brød, må dertil tages en $\frac{1}{3}$ el. $\frac{1}{2}$ af byg, eftersom brø-det kan blive godt. Tagende ingen forsømmelse heri, eftersom høje-ste magt ligger derpå. Sjt, 34, 110. (Tr.: KD, V, 411). K. Incl. se foreg.

22. juli (Kbh.) Lensmændene i Skåne, Loll. og Falster fik brev om at tilholde borgmestre og råd i Malmø at gøre den anordning, at borgerskabet dér nu straks inden 3 uger lader bage 7.666 lispd. kavringbrød, som skal være tørt og regnet 6 lispd. i 1 td., som skal leveres til den, som er forordnet dertil *q* i Malmø *q* og tage hans kvittering, hvorfor af borgerskabet i fredelig tilstand skal søges betaling. SkT, 9, 58. K. Indl. udat. og 21/7 (2); se også Sjt, 34, 109, 22. juli (2. brev).

Lige sådant brev fik hr. Henrik Lindenov at tilholde borgerskabet i Kristianstad at bage 1.062 lispd. og levere dér. Hr. Knud Ulfeldt af Landskrone 620 lispd. at levere dér. Holger Vind af Helsingborg 1.534 lispd. at levere dér. Jacob Grubbe af Kristianopol 408 lispd. at levere dér. Frederik Urne af Nakskov 3.060 lispd. at levere dér.

Lige sådanne breve fik efterskrevne, alene det ml. tegnene *q* skal ændres således: i næste hosliggende fæstning: Frederik Urne af Mari-bo 768 lispd., Philip Joakim Barstorff af Saksøbing 300 lispd., af Nysted 408 lispd. Christoffer Lindenov af Nykøbing 1.278 lispd., af Stubbekøbing 768 lispd. Grev Rantzau af Rudkøbing 512 lispd. Hr. Axel Urup af Lund 1.022 lispd., af Ysted 3.066 lispd., af Falsterbo 50 lispd., af Skanør 204 lispd. Hr. Henrik Lindenov af Simmershavn 306 lispd. Hr. Niels Krabbe af Sølvborg 306 lispd., af Rønneby 612 lispd. Ove Giedde af Engelholm 20 lispd., af Båsted 60 lispd.

1) Se brevets sidste tilføjelse.

22. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev med en vekslel på 40.000 rd. som han hos Leonhard Marselis i Hamborg skal annamme til arméen og uddele blandt danske og holstenske tropper. Han skal straks begive sig til arméen i Holsten. FT, 7, 281. K.

22. juli (Kbh.) Anders Nielsen, ridefoged til Hald Slot, fik konfirmation af kongens og kirkens tiender af Simsted s., Rinds h. Kongen er søgt om konfirmation af 2 af Ulrik Christian Gyldenløve til AN udgivne fæstebreve, lyder: UCG kendes på K.M.s vegne at have stedet og fæstet til AN kirkens anpart af korntienden af Simsted s., som hr. Mogens Kaas sidst havde i fæste, hvilken tiende AN skal beholde sin livstid, dog skal han årligen inden fastelavn til kirkens værger i godt, ustraffeligt korn levere 9 td. rug, 4 td. byg og 19 skp. havre, nok efter egen erbydelse årligen give kirken til bedste 1 td. rug. Han befaler på K.M.s vegne sognemændene at tiende retfærdeligen til AN efter reces-

sen i neg og kærvt, med så skel, de ikke vil straffes. Dat. Hald Slot, den 8. dec. 1656. UCG. Det andet lyder: UCG kendes på K.M.s vegne at have stedet og fæstet til AN K.M.s anpart af rugtienden af Simsted s., som MK sidst havde i fæste, hvilken tiende AN skal beholde sin livstid for den årlige afgift, som er 1½ pd. rug, som han skal levere i godt, ustraffeligt korn på de steder, lensmanden foreviser. Han skal ellers forholde sig efter recessen. Dat. Hald Slot, den 8. dec. 1656. UCG. Kongen konf. dette. Forbydendes etc. JR, 13, 25. Incl. 8. dec. 1656 (2) (orig. fæstebreve).

22. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at bruge oberst Jacob von Wanche og oberst Jens [von Løwenklau] som majorer. Kongen har befalet JvW at lade sig bruge hos adressaten under arméen til at kommandere som generalmajor, til hvilken ende kongen tilskikker adressaten ordre til ham herom. Denne skal tilstille ham den, dersom han eragter, at hans tjeneste behøves, og tilforordne ham nogle tropper, så han kan kommandere som generalmajor til fods. I lige måde skal han forstændige generalkvartermester JvL, om han behøver det, at han indtil videre lader sig bruge som generalmajor til hest. Dermed etc. JT, 14, 84. K.

23. juli (Kbh.) Jørgen Madsen af Skælskør fik beskærmelsesbrev. JM har for kongen ladet andrage, hvorledes han for kort tid siden med sine underhavende fra Skælskør var udkommanderet strandvagt på en post, og imidlertid ankom et skiberum, hvortil han nogle gange råbte og ville vide, hvad folk de var. Dog kunne han ingen besked erlange, men i stedet blev de udleet og bespottet, hvorover han, formenende at være pligtig at betjene sin vagt i denne ufredelige tilstand, havde løsnet sin musket, og da blev i skiberummet ramt en af folkene, som ej ville parere, og døde, og nu eftertragtes han. Han begærer at tilstedes på fri fod uden fængsel og jern at udføre sagen. Kongen bevilger dette, dog skal han straks lade det ske og selv møde i egen person. Forbydendes etc. SjR, 24, 80. K. Incl. 18. juli.

23. juli (Kbh.) Laurids Galtung, admiral, fik brev om straks at begive sig fra Kbh. i Østersøen med orlogsskibene Frederik, Tre Løver, Samson, Sorte Bjørn, Sælhunden, Caritas og Spes Galiot til flåden, hvor han kan finde den, og rette sig efter det, der befales af Henrik Bielke. Herhos skal han ved Sælhunden lade konvojere det skib, som skal for-

skikkes med fisk til fæstningen Rendsborg, og Sælhunden skal straks forføje sig til flåden igen. Sjt, 34, 111. K. Incl. udat.

23. juli (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, fik brev anlangende afslag for og tømmer til Niels Sørensen i Store Tåstrup i Ringsted Kloster len. NS har for kongen ladet berette, at hans fæstegård for kort tid siden er brændt med det bedste af hans formue, med begæring, at han må forundes bygningstømmer til at opbygge gården og efterlades 1 års landgilde. Af JLSs erklæring erfarer kongen, at hans angivende er sandfærdigt, og er tilfreds, at han udvises tømmer af kronens skove, hvor det kan være til mindst skovskade, og forskånes for landgilde fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen. Det skal blive JLS godtgjort. Sjt, 34, 111. K. Incl. 13. juli (2).

23. juli (Kbh.) Lensmændene i Danmark og Norge og borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om at lade forkynde den tilskikkede frd. om forbud mod, at nogen uden øvrighedens tilladelse flytter fra købstæderne. Sjt, 34, 111. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

P.S. Herhos fremskikkes og trykt frd. om konsumtions-, middel-, kvæg- og tiendeskat. Item om forhøjelse af told og accise og seglet papir. Desligeste mandat om dem, som vil undslå sig for borgerlig tyngde og pålæg i købstæderne, hvilke adressaten i lige måde skal lade forkynde og siden holde.

23. juli (Kbh.) Laurids Andersen i Svaneke fik brev om at måtte besøge folk om hjælp til sin søns ranson. Han har ladet andrage, hvorledes hans søn Bent Lauridsen, som boede i Lybæk, for nogen tid siden på rejse til Spanien blev taget af tyrken i søen, og nu fordres for hans ranson 500 rd., hvilket han formedelst sin fattige formue ej kan afstedkomme. Han begærer, at kongen vil bevilge, at han må søge om hjælp i Sjæll., Skåne og Bornholm. Kongen bevilger dette. SkR, 6, 453. K. Incl. juli.

23. juli (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev om at hjælpe Jørgen Reitzer¹ til rette anlangende hans hustrus værgemål. Hvad JR for kongen har ladet andrage mod sin hustrus formynder, kan KU se af hans hosføjede supplikation. Han skal hjælpe ham til rette, så vidt lov og ret er. SkT, 9, 58. K. Incl. udat.

1) Incl. har Jørgen Ernst Reitzer, K. Ridser, en påskrift Reitzer.

23. juli (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende at tage Skånelands defension i agt og gøre anordning om bålenes anrettelse, og hvad enhver af almuen skal gribe til, om noget fjendtligt indfald sker, til hvilken ende han med forderligste skal mønstre hvert herreds mandskab, hvem de tilhører, så de kan være i beredskab til at støde til arméen, når behøves, til hvilken ende han skal lade forordne kompagnier, så de kan ekserceres med det gewehr, som enhver kan tilvejebringe, dog så vidt muligt musketter el. bøsser. Han skal tilholde dem at holde vagt ved bålene på tilforordnede steder, på det den gemene mand kan vide fjendens ankomst og møde på befalede steder, når bålene brænder. SkT, 9, 59. K. Indl., se Sjt, 34, 109, 22. juli (2. brev).

23. juli (Kbh.) Befaling til bondestanden i Skåne at munderes af hr. Knud Ulfeldt og følge ham. Kongen har anset for godt at lade dem alle mønstre og ekserceres, og ingen, som vil holdes for en god patriot, kan undslå sig fra sit fædernelands defension. Nu fælles velstand kræver det, påbyder kongen hermed, at alle, være sig hele, halve gårde el. bolsmænd, så vel som alle unge karle i Skåne fra 18 år til 50 år, skal være i beredskab og indstille sig til at ekserceres på de steder og når de af KU bliver tilsagt med bøsser, piker og det bedste gewehr, som enhver kan bringe til veje og mest muligt til hest, og forrette alt det, KU befaler til landets beskærmelse. Undslår nogen sig el. løber bort uden forlov, skal han straffes på liv og gods, og den, som huser ham, på sin formue efter øvrighedens sigelse. SkT, 9, 59. K.

23. juli (Kbh.) Hr. Iver Vind fik brev om, at Karen Lauridsdatter, som har forset sig i lejemål med Laurids Mikkelsen i Store Appe, denne gang må forskånes for kagen, dog at hun skal stå åbenbar skrifte. FT, 7, 282. K.

24. juli (Kbh.) Bestalling for mag. Zacharias Lund til at være tilstede hos Kanc. Kongen antager ham til at være tilstede i Kanc. og ellers, hvor det befales ham, og giver ham for hans tjeneste 300 rd., hvilket skal begynde fra Philippi Jacobi sidst forleden. Rentemestrene befales at lade ham bekomme dette. Ej gørende derpå forhindring osv. Sjr, 24, 80. K.

24. juli (Kbh.) Å.b. om, at ingen i købstæderne i disse krigstider må undslå sig for byens pålæg. Kongen eragter billigt, at ingen undersåt-

ter, som nyder lige forsvar, kan befri sig for den gemene tyngde, som borgerskabet har med bryggen, bagen, indkvartering o.a. Dog erfares, at adskillige vægrer sig. Kongen befaler alvorligt, at ingen i købstæderne i disse krigstider skal undslå sig, være sig kongens egne tjenere el. de, som i fredstider har bekommet bevilling for borgerligt pålæg. Enhver skal som en god patriot hjælpe at bære. Vægrer nogen sig, skal det gives til kende, så der kan rådes bod. Sjt, 24, 81. (Tr.: CCD, VI, 333-34). K. Indl., se Sjt, 34, 109, 22. juli (2. brev).

24. juli (Kbh.)¹ Nicolaus von Merlow fik brev om ingen at lade få hø af Islev Mark og om opsyn dermed, da der i dette år har været stor misvækst for hø. Sjt, 34, 112. K. Indl. 24. juli.

1) Efter brevet står: Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende officerer af den sjæll. og skånske rostjeneste, som ingen len el. pension har. Findes i Skånske Tegnelser 24. juli 1657.

24. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at borgerskabet skal holde vand ved deres døre. Der findes nu stor mangel på vand i byen. Adressaterne skal gøre den anordning, at i hvert hus el. gård, som ingen brønd el. pumpevand har, i det ringeste altid haves 1 td. vand i forråd, om nogen ulykke ved ildebrand el. på anden måde skulle påkomme, såfremt de, som findes forsømmelige heri, ej selv vil svare til, om nogen ulykke skulle vederfares ved deres efterladenhed. Sjt, 34, 112. (Tr.: KD, V, 411). K. Indl., se Sjt, 34, 109, 22. juli (2. brev).

24. juli (Kbh.) Niels Lykke fik brev om at begive sig til Kronborg og dér som kommandant have indseende med stedet og vagten. Sjt, 34, 112. K.

24. juli (Kbh.) Å.b. om at korn og hø skal inddrages i fæstningerne i Skåne, efter som høj fornødenhed kræver, at de bliver forset med fourage o.a. Kongen har befalet lensmændene hver i sin fæstning at inddrage så meget korn og hø, at den forsynes forsvarligen. Kongen formoder, at ingen som god patriot vægrer sig ved at inddrage med sit korn og hø, fæstningerne til hjælp, dog dem selv til bedste, da de i sin tid betaales efter bevis. SkR, 6, 454. (Tr.: CCD, VI, 334-35). K. Indl., se Sjt, 34, 109, 22. juli (2. brev).

24. juli (Kbh.) Jørgen Reitzer¹ fik brev anlangende at flytte sin vejrmølle ved fæstningen Landskrone ind på byens volde og tage møllehuset bort, såfremt han ej selv vil svare til, om fæstningen vederfares nogen skade derved. SkT, 9, 60. Indl. 30. april, se også Sjt, 34, 60, 21. maj (brev nr. 6).

1) K. har *Ernst og Rentzer* (påskrift).

24. juli (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende traktement af officererne over sjæll. og skånske rostjeneste, som ingen len el. pension har. Kongen er tilfreds, at de må trakteres lige med de geworbne officerer, enhver efter kvalitet. SkT, 34, 9, 60. K. Indl., se Sjr, 24, 81, 25. juli.

24. juli (Kbh.)¹ Lensmændene over fæstningerne i Skåne, hr. Axel Urup m.fl., fik brev om, at korn og hø skal inddrages og om forråd af viktualier o.a. De tilskikkes å.b., som de skal forkynde i lenet og derefter i fæstningerne lade inddrage korn og hø, såvel af herregårde som andetsteds, hvem det end tilhører, så de kan være forsynet. De skal betales, så vidt deraf forbruges. På det kan vides, hvad behøves i fæstningerne, skal han med forderligste i Kanc. indskikke fortegnelse over forråd af korn, viktualier osv. SkT, 9, 60. K. Indl., se Sjt, 34, 109, 22. juli (2. brev).

Lige sådant brev fik hr. Knud Ulfeldt, hr. Henrik Lindenov og Jacob Grubbe.

1) Efter brevet står: Åben befaling om, at korn og hø skal inddrages i fæstningerne i Skåne, findes i Skånske Registre, den 24. juli 1657. Å.b. om, at adelens tjenere skal gøre tilførsel til arméen, findes i Skånske å.b. den 26. juli.

25. juli (Kbh.) Pas til kvarterer for adelens rostjeneste til at marchere til Skåne. Kongen har befalet adelens rostjeneste i Sjæll. med forderligste at begive sig over til Skåne. Han befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., som rostjenesten med deres officerer hænder for at komme, at de i værende fejde forskaffer dem frit kvarter og for betaling det, folkene behøver, efter den gjorte takst og trykt ordnans. Sjr, 24, 81. K. Indl. 23. juli.

25. juli (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade være følgende 300 lange piker, 300 spader, 300 skovle (skuffeler), 300 økser og 300 entrebiler til hr. Henrik Bielke. Sjt, 34, 113. K.

25. juli (Kbh.) Eggert Ehlers, borgmester i Helsingborg, fik pas for en skude fra Rostock til Stralsund og Norge. Han har for kongen ladet andrage, at der i Rostock ligger en skude, som tilhører ham og Henrik Damges. De agter næst Guds hjælp at lade den sejle til Stralsund at indtage ærter og malt og losse en del af malten i Helsingør og med resten sejle til Bergen og dér igen indtage ladning af fisk, som siden skal forlusses i Sundet, el. om det ikke kan sælges dér, da at løbe på Danzig. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere el. fribyttere, som EE hænder at komme for med sine varer, at lade dem passere frit. SkR, 6, 454. Indl. 12. juli.

25. juli (Kbh.)¹ Christoffer Lindenov fik brev om, at Hans Olufsen, borger i Nykøbing Falster, igen må få sit rindende vand, som han for visse årsagers skyld har mistet for nogen tid siden, dog skal han forholde sig roligt. SmT, 8, 156. K. Indl. 16. juli.

1) Før brevet står: Lensmændene i Loll., Falster og Skåne fik brev om at bage brød til arméen, findes i Skånske Tegnelser 22. juli 1657.

25. juli (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev om at bestille skiberum til Jørgen Gundersen Rosenkrantz' folk, idet kongen har befalet ham med sit regiment at begive sig fra Loll. til arméen i Holsten. Han skal forsøge at skaffe skiberum, som kan overføre folket til Egerfnørde. Dermed etc. SmT, 8, 156. K. Indl. 24. og 25. juli.

25. juli (Kbh.) Jørgen Gundersen Rosenkrantz fik brev om at forføje sig til Egerfnørde med sit folk. Kongen har befalet Christoffer Steensen at bestille fornødent skiberum til at overføre hans folk. JGR skal med forderligste begive sig til sit regiment og begive sig dermed til Egerfnørde og derfra til arméen i Holsten. Men dersom fjenden forinden er i Holsten, og han ikke kan komme sikkert frem, skal han med samme skibe gå gennem Grønsund til fæstningen Frederiksodde, hvorfra han siden kan søge den sikreste vej gennem Ejdersted, hvor Anders Bille kan være at finde. Befalendes etc. SmT, 8, 156. K. Indl., se foreg.

25. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at erklære sig om hr. Frederik von Buchwalds angivende, som tilskikkes ham, og indskikke erklæringen i Kanc. til kongens videre resolution, Dermed etc. JT, 14, 85. K.

25. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere nærværende Reinholdt Roth, Jacob Anne og Borrit Modidis under arméen, eftersom han eragter at kunne meritere dem. Dermed etc. JT, 14, 85. K.

Item fik rigens marsk lige sådant brev anlangende kaptajn Guimier.

26. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Christoffer Lindenovs forleingsbrev på Nykøbing len. Kongen er tilfreds, at de forfærdiger det på samme konditioner som hans formand, Ove Skade, har haft. Sjt, 34, 113. K. Orig. i DKanc. B 179k.

26. juli (Kbh.) Å.b. om, at adelens tjenere skal gøre tilførsel til arméen. Kongen kommer i forfaring, at der behøves mange vogne til at opskikke det, der bliver skikket til fæstningen Helsingborg og til at føre proviant o.a. til arméen i Skåne. Han forser sig til, at adelen i Helsingborg og Landskrone len vil lade deres bønder gøre tilførsel lige ved kronens og kannikebønder, ej påtvivlende, at enhver patriot bekvemmer sig dertil. SkT, 34, 454. K. Indl., se SkT, 9, 610, 26. juli (1. brev).

26. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at officerer selv skal lade afordre deres proviant. Officererne er efter kapitulationen bevilget traktement for deres egne heste. AU skal tilholde enhver ritmester og kaptajn at lade tilføre brød og proviant til sit kompagni. SkT, 9, 61. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl. 25. juli.

26. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at sjæll. og skånske rostjeneste skal gøre en eskadron og den ældste major kommandere. Adelens rostjeneste dér er befalet at støde til AUs armé og rostjenesten i hvert land at bestå af 2 kompagnier, som kommanderes af 2 majorer. Kongen vil, at rostjenesten tilhobe skal gøre en eskadron og kommanderes af ældste major. SkT, 9, 61. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se SjtR, 24, 81, 25. juli.

26. juli (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om til Nyborg Slot at skikke nogle af K.M.s heste, som står på Odensegård. FT, 7, 282. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

26. juli (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at skaffe nogle af kongens heste staldrum, når de ankommer fra Odense. FT, 7, 282. K.

26. juli (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om ryttere til præsteheste på adelens gods el. 12 rd. i stedet. Kongen kommer i erfaring, at i en del kirkesogne i Nyborg len tilhører sognemændene alene adelen, hvorover præsterne ikke kan skaffe ryttere til deres heste efter forrige anordning, medmindre de skal tages af andre herreder. Adressaterne skal handle med adelen, som er berettiget til disse sogne, at de enten vil skaffe el. dér i sognet lade udskrive en rytter til hver præstehest el. i stedet af sådanne sogne af deres bønder for hver rytter lade udgive 12 rd., hvorfor en karl kan skrives til nævnte præsteheste, hvorom de med forderligste skal hidskikke erklæring. FT, 7, 283. K. Incl. 8. maj.

26. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om på bedste manér at akkomodere oberst Hans von Ahlefeldt, når denne besøger ham derom. Dermed etc. JT, 14, 85. K.

27. juli (Kbh.) Steen Hohendorff fik brev om at dømme i konfiskationssager. Peder Reedtz forhindres ved adskillige andre forretninger i at dømme i Admiralitetet i konfiskationssager. SH skal indtil videre dømme i alle sådanne forefaldende sager. Sjt, 34, 113. Incl., se Sjt, 34, 109, 22. juli (2. brev).

27. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader indkøbe 2 heste med sadler og tøj, hvortil han skal forordne 2 af liggerne, som kan ride som ordonnansryttere. Sjt, 34, 113. K. Incl. 24. juli.

27. juli (Kbh.) Bertel Jensen, rådmand i Viborg, fik confirmation af kirkens anpart af tiende af [Nørre] Borris s. Kongen søges om confirmation af fæstebrev udgivet af Ulrik Christian Gyldenløve til BJ, lyder: UCG kendes, at han på K.M.s vegne har stedet og fæstet til BJ kirkens anpart af korntienden af Borris s., hvilken han og en af hans sønner efter hans død må beholde deres livstid, dog med kondition, at de årligen deraf skal give 6 byskp. rug og 3 byskp. byg, som inden fastelavn skal leveres til kirkevægerne i godt ydefærdigt korn, og når tienden falder til fæste, skal sønnen give indfæstning til kirken. UCG befaler på K.M.s vegne sognemændene at tiende retfærdeligen i kærven efter recessen og frd. BJ skal anholde om K.M.s confirmation i Kanc. Til bekræftelse under UCG hånd og signet. Actum Helsingborg, den 23. juli 1657. L.S. UCG. Kongen konf. dette. Forbydendes etc. JR, 13, 26. Incl. 23. juli (orig. fæstebrev).

28. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at låne Christoffer Lindenov et skib, Sorte Hund el. anden galiot, til at føre hans boskab herfra til Nykøbing Slot. Sjt, 34, 113. K.

28. juli (Kbh.) Lensmændene i Danmark og borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev anlangende trykt frd. om, at fremmed øl igen må indføres, *q* hvilket han skal lade forkynde og holde. Sjt, 34, 113. K. Orig. (med Incl.: trykt frd. 29. juli) i Odensegård lensark., LAO.

N.B. I de jyske og fynske breve skal ved tegnet *q* indføres: Nok at udgøre et andet å.b. om kapere.

28. juli (Kbh.) Toldforvalterne fik brev anlangende trykt frd. om fremmed øls løsgivelse. De skal lade den forkynde på toldstederne. Sjt, 34, 114. K.

28. juli (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset mod kvittering at lade 5 store bundter lunter, 1 td. krudt og $\frac{1}{2}$ ris papir til patroner til flinterne være følgagtig kaptajn til fods Niels Hansen Lykkes kompagni, som er vagt i Kbh. Sjt, 34, 114. K. Incl. 27. juli.

28. juli (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om til Landskrone fæstning at lade være følgagtig 10 5- el. 6-pundige jernstykker imod hr. Knud Ulfeldts kvittering. Sjt, 34, 114. K.

28. juli (Kbh.) Privilegium for Rasmus Nielsen til på egen bekostning at søge efter stenkul o.a. erts el. materialia på Bornholm og siden fortsætte samme stenkulsværk. Dog mod at give og uden omkostning til kongen levere af sligt værk, efter som er brugeligt ved slige værker. SkR, 6, 455. (Udt.: CCD, VI, 334-35). K. Incl. juli og 15. juli.

28. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at akkomodere ritmester Henrik Hebbler ved arméén, når han besøger ham. SkT, 9, 61. K.

28. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at det agtes fornødent med største fordel og avantage at gå på fjenden. Kongen eragter det skadeligt og sig disreputerligt, at AU længe har ligget uden at tentere noget mod fjenden. Kongen eragter fornødent, så snart ske kan, at fjenden søges og attackeres, til hvilken ende kongen har ladet gøre generalopbud over alt Skåne af alt dygtigt mandkøn, hvormed Knud Ulfeldt er

befalet at støde til AU 4. aug. Til AU er også overskikket adelens rosteneste af Sjæll. Oberstlt. Moltzans eskadron skal også med første komme over til ham. Dog skal han ikke fortøve at forsøge lykken mod fjenden. Når han kommer i fjendens land, skal han sætte undersatterne i kontribution, hvilket skal indsamles af kommissarierne ved militærisk eksekution og bruges til arméen og proportionaliter uddeles. Den proviant, som behøves til arméen, skal han lade føre fra Skåne efter forrige befaling, enten ved konvoj el. på anden måde. Skulle nogen imod forhåbning vægre sig mod at lade sit fremkomme, skal AU lade det affordre ved militær eksekution, uden persons anseelse, enten ugedagstjenere el. andre, dog ej videre end det, enhver er pålagt. Den fourage el. andet, som behøves, skal han så vidt muligt søge i fjendens land, dog ved bedste justice. SkT, 9, 61. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

28. juli (Kbh.) Wulf Hieronymus von Kratz fik brev om at lade Colombe de Beaufort, som kongen har befalet af lade samle en del gønger, bekomme 10 mand af hvert kompagni af Skånske Regiment, det meste muligt gønger, og i deres sted komplettere med andre. SkT, 9, 62. K.

28. juli (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev om at antage en oberstlt., Claus Sparre, og en major, hvortil han skal tage en af de dygtigste officerer i Kristianstad. CS må for vis tjeneste i fredstid beholde det af adelens kompagnier, som han nu har. De nævnte skal hjælpe til at eksercere landfolket, nemlig oberstløjtnanten i Malmøhus, Landskrone og Helsingborg len, majoren i Kristianstad len. Andre officerer, der kan behøves til kaptajner og løjtnanter, skal han selv opsøge, eftersom der ingen findes i Kbh. Til officererne har kongen forordnet 1.000 rd., som han skal fordre hos hr. Niels Krabbe. Fanerne til kompagnierne skal han selv lade gøre. SkT, 9, 63. K.

28. juli (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende generalopbudet og at fordele folket i kompagnier og udtage nogle officerer af fæstningerne indtil aktionen er forrettet. Kongen har befalet det unge mandkøn i købstæderne og i landsbyerne i Skåne at være i beredskab til at følge KU med deres gewehr. Han skal lade dem fordele i kompagnier, eftersom han eragter, de kan gøre tjeneste, nemlig de dygtigste til hest som dragoner, de andre til fods. Hertil skal han af fæstningerne udtage over- og underofficerer og 300 mand af Kristianstad, som i kort tid kan mistes derfra, indtil dette attaks fortsættelse har ende. Han skal føre dem, så han kan være ved arméen 4. aug., og siden holde krigs-

råd, om med bedste fordel at angribe fjenden. Efter at aktionen er passeret, kan han lade officererne og folket fra fæstningerne igen gå tilbage og landfolket hver hjem til sit. SkT, 9, 63. K. Incl. 25. juli.

28. juli (Kbh.) Befaling til borgerskabet. Ingen, som vil holdes for en god patriot, kan undskylde sig fra fædernelandets forsvar. Kongen befaler borgerne at holde sig i beredskab med deres gewehr og stille sig under kompagnier til at lade sig eksercere, og ugifte og tjenestekarle skal beflicte sig på at tilvejebringe det bedste gewehr af bøsser el. piker. De unge borgere og købsvende, som formår at holde el. har heste, skal lade sig eksercere med pistoler og gewehr til hest med ryttervagt, efter hr. Knud Ulfeldts ordre. Item skal gejstligheden, som i købstæderne har været forskånet for ryttere og heste, i disse tider holde sådanne. Kongen påtvivler ej, at enhver god patriot godvilligen indstiller sig til fædernelandets tjeneste. SkT, 9, 64. K. Incl., se foreg.

28. juli (Kbh.) Befaling til almuen i landsbyerne i Skåne. Kongen har anset for godt at lade påbyde generalopbud, og ingen, som vil holdes for en god patriot, kan undskylde sig fra fædernelandets forsvar. Han påbyder alle tjenlige mandkøn i alle herreder og len i Skåne at holde sig i beredskab med gewehr og munition til hest el. fods, de unge og dygtigste til hest, de andre til fods, så de kan være færdige at følge hr. Knud Ulfeldt med 8-10 dages proviant, når han lader dem tilsige. Fogeder o.a. kan tjene som officerer. Dersom nogen imod forhåbning vil undslå sig og bliver tilbage el. bortløber uden forlov, skal en sådan straffes på liv og ære som en landsforræder og pågribes af lensmanden, og de, som huser en sådan, straffes af øvrigheden på deres formue. SkT, 9, 64. K. Incl. udat.

28. juli (Kbh.) Christoffer Lindenov fik efter begæring brev om det, han må skyde på Falster, nemlig rovfugle, ræve, mårer og oddere, dog ingen dyr el. fjedervildt. SmT, 8, 156. K. Incl. 20. juni.

28. juli (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev om at skaffe oberst til fods Jørgen Gundersen Rosenkrantz til Vindinge proviant til hans regiments rejse til Holsten. Det, som bliver tilovers deraf, skal komme kongen til bedste. Dermed etc. SmT, 8, 157. K. Incl. 27. juli (2).

28. juli (Kbh.) Laurids Madsen Lime, toldskriver i Øresund, fik brev på et vikarie i Århus. Der vakerer et vikarie i Århus Domkirke efter afd.

Peder Svenske. Kongen bevilger, at LML må bekomme dette med bønder, dog så, at han skal gøre slig tyng og tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god hævd og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Forbydendes etc. JR, 13, 27.

29. juli (Kbh.) Å.b. om, at fremmed øl på ny må indføres. Kongen har for nogle år siden ladet forbyde¹ indførsel af alt fremmed øl. Af vigtige årsager har han nu med Rigens Råds råd anset for godt at løsgive forbudet, så at alt fremmed øl efter denne dag frit må indføres og sælges, når told og accise bliver betalt. Sjr, 24, 81. (Tr.: CCD, VI, 335). K.

1) Frd. af 24. sept. 1651, § 22-23, se KB 1651, 291.

29. juli (Kbh.) Hr. Hannibal Sehested fik bevilling til denne ene gang toldfrit at udføre 12 heste. Dog skal han tilstille tolderne bevillingen på stedet, hvor de udføres, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbydendes etc. Sjr, 24, 82. K.

29. juli (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at lade Erik Quitzow til 3 værker, som er repareret i Malmø fæstning, være følgagtig 8 el. 10 små stykker, desligeste 2 konstabler, om dertil er forråd. Sjt, 34, 114. K. Indl. 28. juli.

29. juli (Kbh.) Laurids Galtung fik brev om, at Sælhunden skal bemægtige sig den gøteborgske galiot. Han skal løbe til Kattegat og gøre sit bedste for at bemægtige sig galioten, som løber langs Hallands land og tager på kongens undersåtters skuder. Sjt, 34, 114. K. Indl. 29. og 30. (2) juli.

29. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade Frands Brockenhuus bekomme 2 gamle sejl, som ej er dygtige til skibene. Sjt, 34, 115. K.

29. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at fordele de svenske fangne søfolk på orlogsskibene, nemlig 1-2 på hvert skib. Dog skal han advare kaptajnerne, at de har tilsyn med, at de holdes som fanger og ikke stedes til ild el. krudt. Sjt, 34, 115. K. Indl., se Sjt, 34, 114, 29. juli (2. brev).

29. juli (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om at skikke kontributionskorn, rug, malt og byg, til Helsingør til at brygges og bages til arméen i Skåne. SjT, 34, 115. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl., se SjT, 34, 114, 29. juli (1. brev).

29. juli (Kbh.) Lensmændene i Skåne, hr. Axel Urup m.fl., fik brev anlangende at forkynde å.b. om opbud og mønstring i købstæderne og i landsbyerne og det unge mandskab at være hr. Knud Ulfeldt følgagtig 4. aug. efter præsternes mandtal. De tilskikkes 2 breve, et til købstæderne og et til bønderne. Kongen har befalet KU med forderligste at opmane det dygtigste mandkøn i Skåne til at tage landets defension i agt, så at han kan føre det til arméen 4. aug. med 8-10 dages proviant. Så og med det bedste gewehr og munition, som enhver kan tilvejebringe. De skal tilholde det unge mandskab, hvem de og tilhører, straks at være i beredskab at være KU følgagtig, så de kan være ved arméen til den nævnte tid. På det alting kan gå des bedre til, skal de lade deres fuldm. møde med nævnte mandkøn på det af KU forordnede sted med et af dem og sognepræsten underskrevet mandtal. [Herforuden skal de være KU beforderlig i alt, hvortil han kan behøve deres hjælp, være sig at tilvejebringe proviant el. andet] tagende ingen forsmælse heri. SkT, 9, 65. K.

Lige sådanne breve fik hr. Henrik Lindenov, hr. Ove Giedde, hr. Tage Thott og Knud Krag. Nok hr. Knud Ulfeldt mutatis mutandis, men det ml. tegnene [] blev udeladt.

29. juli (Kbh.) Lensmændene i Skåne, hr. Henrik Lindenov m.fl., fik brev anlangende, at kongen har affærdiget Colombe de Beaufort til at udtage nogle dygtige folk til et kompagni til fods i lenet. Adressaterne befales at være ham behjælpelig i alt, han behøver, at han bekommer det folk, som er godt [og eftersom han er befalet at udtage 10 mand af hvert kompagni af landregimentet, skal de lade ham være følgagtig dem, som er dygtige, og i deres sted lade andre udskrive]. Dermed etc. SkT, 9, 66. K.

Lige sådanne breve fik hr. Knud Ulfeldt, hr. Axel Urup og Jacob Grubbe. Nok hr. Ove Giedde og Kjeld Krag.

Men det imellem disse 2 tegn [] blev udeladt i de 2 sidste.

29. juli (Kbh.) Albret Friis fik brev om at forføje sig på flåden med landfolket på Bornholm, når hr. Henrik Bielke begærer det, og ellers efterkomme det, han begærer. SkT, 9, 66. K.

29. juli (Kbh.) Åben befaling til menige almue på Bornholm om at parere hr. Henrik Bielke. Ingen god patriot bør undslå sig sit fædernelands tjeneste. De skal under straf efterkomme det, HB befaler. SkT, 9, 66. K.

29. juli (Kbh.) Iver Krabbe fik brev om, at kongen er tilfreds, at hver konstabel i Landskrone må bekomme lige så megen proviant som en gemen soldat, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 67. K. Indl. 18. juli (2).

29. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om det, Frands Brockenhuus resterer af sin mønstermåned. FB har for kongen ladet andrage, at han på sin stab ej har bekommet den fulde mønstermåned. JCvK skal, så snart muligt og middel findes, lade ham komme det, som er ubetalt, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 283. K.

29. juli (Kbh.) Mogens Høg fik brev om med forderligste at inddrage mest mulig fourage og proviant i Frederiksodde. Dermed etc. JT, 14, 85. Indl., se Sjt, 34, 114, 29. juli (1. brev).

29. juli (Kbh.) Afd. hr. Mogens Sehesteds arvinger fik brev om, at kongen af skibstjenesten har forløvet nærværende Morten Jensen Thorsbøl,¹ som fra Ringkøbing er hidskikket til kongens tjeneste, eftersom han ej findes dygtig dertil. Borgmestre og råd dér skal derimod forskaffe en anden bedre, som tilforn har tjent til skibs, såfremt de ej selv vil betale en, som bliver lejet dertil. JT, 14, 85. K. Indl. 18. juni og 12. juli.

1) Overskriften har *Farssbøl*, Indl. *Thurbøll*.

29. juli (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev anlangende afslag for Hans Madsen i Seest i Koldinghus len. Han har 27. maj næstforleden bekommet skade af ildebrand, og må et års tid, beregnet fra Philippi Jacobi næstforleden til årsdagen, være forskånet for landgilde, hvilket skal blive SB godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 85. Indl. 1. og 2. juli.

29. juli (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om at konsultere med rigens råd i Frederiksodde om at konjugere sig med rigens marsk. Kongen kommer i erfaring, at CF med hoshavende rytteri er retireret mod fæstningen Frederiksodde. Eftersom det befrygtes, at der skal blive mangel på underholdning til så meget folk, befaler kongen ham at

konsultere med de i Frederiksdode tilstedeværende rigens råd, om det ikke eragtes rådeligst, om han tager den resolution, at han med rytteriet tager den sikreste march, som synes fra Ribe langs med el. gennem marsklandene, indtil han kan konjugere sig med marsken, så fjenden ikke skal kunne forhindre deres konjunktion, men at de med samlet magt kan gribe til de bedste råd imod fjenden. Dog skal han for alting så vidt muligt betænke folkets konservation, indtil marsken kommer til ham. JT, 14, 86. K.

30. juli (Kbh.) Peder Jensen, kongens bogtrykker, fik toldfrihed for noget papir, item privilegium på bøger, aviser og almanakker. Efter begæring bevilger kongen PJ frit uden told at indføre 600 ris papir til hans trykkeri, eftersom han med største bekostning må lade det indforskrive fra fremmede steder, og han dog må forbruge en stor del deraf til det, han er befalet at trykke fra kongens kanc., så og skolebøger. Desligeste er han forundt privilegium på følgende bøger, som han agter at oplægge på ny, eftersom moxen ingen eksemplarer er at bekomme: 1. Kirkehus og vandrebog i 20 bøger. 2. Lobwasser. 3. Niels Mikkelsens regnebog af Kolding. 4. Sartorius' håndbog. 5. Vandrebog. 6. Kloschen in 12mo. Ingen må imod hans vilje eftertrykke disse el. andre husbøger, som han herefter trykker, og som er approberet og revideret af professorerne på universitetet i Kbh., ej heller indføre trykt andetsteds i 10 år efter den tid, de er trykt. Dog skal kgl. breve og benådninger, som tilforn er givet andre bogførere el. bogtrykkere, blive ved magt. Dersom nogen fordrister sig til at gøre herimod, skal de eksemplarer, de farer med, være forbrudt, halvparten til kongen, halvparten til PJ. Ydermere har kongen bevilget PJ, at han må trykke og lade trykke de ugentlige aviser på dansk og tysk, så vel som alle årlige danske almanakker, dog skal han af disse efter recessen udelade al superstitution. Han skal trykke alt korrekt og afhænde det for billigt køb. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 82. K. Indl. 29. maj.

30. juli (Kbh.) Nogle lybækkere fik pas til at passere hjem til deres skibe og skuder. Skipper Hans Berens er med sin skude fra Lybæk, skipper Hans Erich smst. og skipper This Grøn, også med et lybsk skib, optagne af kapere, som nu har cederet deres prætension på dem, og de er derfor nu til sinds at begive sig til Lybæk. Kongen bevilger, at de denne ene gang må begive sig derhen, og befaler sine admiraler, kaptajner el. andre udliggere el. fribyttere, som de kommer for, at de denne gang lader dem passere. Sjr, 24, 83. K. Indl. 29. juli og udat. (2).

30. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om på Bornholm at lade ilandsætte alle de syge bådsfolk el. soldater, som findes på flåden, eftersom det er befalet hr. Joakim Gersdorff at forskaffe dem underholdning. Dersom han eragter, at der kan gøres landgang på, el. Rügen kan bemægtiges, skal han indtage det bornholmske landfolk på flåden og bruge dem med de andre og besætte Rügen, om han eragter, at den kan forsvares. Sjt, 34, 115. K. Orig. i DKanc. B 167b.

30. juli (Kbh.) Toldforvalterne i Danmark og Norge fik brev om på toldstederne at lade forkynde frd. om konsumtionsmidler og tilholde toldbetjentene at have indseende dermed. Sjt, 34, 115. K. Indl., se Sjt, 34, 114, 29. juli (1. brev).

30. juli (Kbh.) Landsdommerne fik brev om at lade forkynde tilskikket frd. om konsumtionsmidler. Sjt, 34, 116. K.

30. juli (Kbh.) Peder Reedtz fik brev anlangende at segle papir. Han skal efter den udgæede frd. lade gøre et segl og straks lade stemple så meget papir, som frd. formelder og uddele behørigt steder ved en person, som han selv forordner, og som siden kan gøre rgsk. Sjt, 34, 116. K.

30. juli (Kbh.)¹ Rigens hofmester fik brev om underholdning til syge, som kommer fra flåden og at lade hr. Henrik Bielke være folk følgagtig til flåden. Kongen har befalet HB at landsætte på Bornholm alle de syge bådsfolk el. soldater, som findes på flåden. Han skal lade dem komme underholdning, og det bornholmske landfolk skal være ham følgagtig på flåden, når han begærer det, til at forsøge landgang på Rügen. SkT, 9, 67. K.

1) Kopibogen har fejlagtigt årstallet 1666, måske indskrivningsåret.

30. juli (Kbh.) Lensmændene i Skåne fik brev om udredelse af en gengærd hos bønderne til 5.000 mand, nok om øltønde, præster at brygge, 1 ort af hver gård, konsumtionsmidler at indfordre, item om der findes nogen, som udgør forstrækning, nok om hø efter Generalitetets ansøgning. Kongen har anset for godt til arméens fornødenhed at lade påbyde følgende gengærd i Skåne: af hver helgård ugentlig 1½ lispd. veltørret kavringbrød bagt af 1/8 skp. mel, 1 skp. malt, 1 skp. havre, 1 fjdgk. humle, 1 lispd. sul af kød, flæsk, smør el. oste, hvilke speci- es bonden bedst kan afstedkomme, el. i stedet for sul 12 bønder ugent-

lig at være om et godt nød, så og 2 helgde én gang for alle at give 1 tom øltønne, hvorpå lensmanden skal sætte kronen, og hvem der siden befindes at tilforhandle sig sådan tønne af soldater, skal straffes som for andet uhjemlet. Præsterne skal af malten brygge til arméen og derimod være forskånet for deres anpart af denne gengærd. Dersom nogen, kronens, adelens el. gejstlighedens, findes forsømmelig i sin pålagte anpart, skal det fordres ved militærisk eksekution. Men derimod skal bønderne være forskånet for den i Odense bevilgede kontribution. Dog skal adressaten så vidt lade holde lighed. Det er enhver til ladet at ligne ml. sine egne bønder. På det alt kan gå desto bedre til, har kongen befalet Kjeld Krag og Christian Barnekow at have direktion derover. Adressaten skal være dem behjælpelig. Herforuden skal enhver helgd., ingen undtaget, hver uge udgive 1 rigsort, som adressaten i lige måde skal indsamle ved militærisk eksekution, om det ikke kan bekommes anderledes, og levere til KK, at det kan blive forvaret i landekisten, indtil Niels Krabbe gør anfordring til militien. [Derimod bliver købstæderne pålagt konsumtionsmidler, som adressaten i lige måde skal indfordre og levere til KK. Dersom nogen i købstæderne vil gøre forstrækning, partikulært el. hele menigheden, enten i penge, guld, sølv, korn, proviant el. a., vil kongen vide at erkende det mod dem el. deres børn med benådninger, som i forrige tider vederfaret Malmø el. a. købstæder]. Høet skal adressaten forskaffe efter Generalitetets ansøgning og efter KKs og CBs anordning, nemlig om måneden 1 læs til hver hest. SkT, 9, 67. (Tr.: CCD, VI, 335-37). K. Indl., se SjT, 34, 114, 29. juli (1. brev).

I brevet til Kjeld Krag, N.B. mutatis mutandis, og hr. Tage Thott blev det ml. tegnene [] udeladt, eftersom ingen købstæder er i deres len.

30. juli (Kbh.) Kjeld Krag og Christian Barnekow fik brev om direktion over gengærd af kronens, adelens og gejstlighedens bønder i Skåne til 5.000 mand af brød o.a. varer. Deraf skal ved lensmændenes befordring, når disse bliver advaret af adressaterne, sendes så meget som til 5.000 mand ved arméen i marchen, hvorom de idelig skal kommunikere med generalen og proviantkommissarien. Dersom nogen bonde findes forsømmelig, skal det fordres ved militær eksekution, nemlig på hver helgd. ugentlig 1½ lispd. veltørret kavringbrød, bagt af 1¼ skp. mel, 1 skp. malt, 1 skp. havre, 1 fjdgk. humle, 1 lispd. sul af kød, flæsk, smør el. ost., hvilket bonden selv bedst kan afstedkomme el. i stedet for sul 12 bønder ugentlig at være om et godt nød, så og 2 hele gde en gang for alle at give 1 tom øltønne, hvorpå lensmanden skal

sætte kronen, og den, der findes at tilforhandle sig sådanne tønder af soldaterne, skal straffes som for andet uhjemlet. Blicher noget af denne gengærd tilovers, skal det spises i fæstningerne til garnisonen, så at korn o.a. kan spares. Præsterne skal af malten brygge øl til arméen og derimod være forskånet for deres anpart af gengærden m.m. Af hø skal efter Generalitetets ansøgning af lensmændene månedligen forskaffes 2.500 læs, som er at regne 1 læs på 1 hest. Befalendes etc. SkT, 9, 68. K. Indl., se Sjt, 34, 114, 29. juli (1. brev).

30. juli (Kbh.) Kjeld Krag fik brev om, at kongen har befalet lensmændene i Skåne af hver helgd. at annamme 1 rigsort ugentligt og konsumtionsmidler af købstæderne og månedligt levere dem til ham. Han skal annamme dem og forvare dem i landekisten, indtil de udgives til militien. SkT, 9, 69. K.

30. juli (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev om til Holmen at skikke en soldat, Ole Eriksen, som kongen erfarer er bortrømt fra fæstningen, siden er pågrebet og dømt fra sit liv. Kongen er tilfreds, at han benådes på livet, dog at han hidskikkes til Holmen at arbejde. SkT, 9, 70. K. Indl. 21. og 24. juli.

30. juli (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om, at kongen erfarer, at en spejder er pågrebet i byen, så og om en soldat under kaptajn Jacob Holsts kompagni, Peder Lauridsen Svenske, som er bortrømt, og at de er dømt fra livet. De må benådes og skal skikkes til Bremerholm at arbejde. SkT, 9, 70. K. Indl. 24. (2) og 25. juli; se også Sjt, 34, 114, 29. juli (1. brev).

30. juli (Kbh.) Jørgen Gundersen Rosenkrantz fik brev om at begive sig igennem Fyn til Frederiksodde med sit regiment. Han har tilforn fået kongens befaling til med sit regiment at begive sig til Holsten. Han skal for sikkerhedens skyld begive sig til Fyn og derfra til fæstningen Frederiksodde, hvor han skal forblive, indtil han med sikkerhed kan komme til Anders Bille og have indseende med, at regimentet konserveres. Dermed etc. SmT, 8, 157. K. Indl. udat.

30. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende kopi, han tilskikkes af ordre, som er givet hr. Christian Friis, på det de med samlet magt kan gribe de consilia, som de eragter rådeligst til fjendens afbræk. JT, 14, 87. K.

30. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om på kongens ratifikation at kapitulere med oberst Sommerfeldt om straks at træde i kongens tjeneste som major til fods. JT, 14, 87. K.

30. juli (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at akkomodere oberstl. Günther Bünow til oberstl.plads under oberst Jens [von Løwenklau]s regiment, eftersom kongen erfarer, at regimentet er så stærkt, at det bekvemmeligt kan føres af 2 oberstl. JT, 14, 87. K.

31. juli (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af fru Karens Langes begravelse i 8 el. 14 dage, indtil der kommer bud fra arvingerne i Norge. Sjr, 24, 83. Indl. 31. juli.

31. juli (Kbh.) Pas for Henrik Pompe af Hamborg til at udføre nogle varer fra Gøteborg. HP har for kongen ladet andrage, hvorledes han i betaling af fordring har måttet annamme en del tjære, jern, smør, talg, bukkeskind og lign. i Gøteborg. Han agter ved sin tjener at føre det til Hamborg med et skib på 150 læster. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner el. andre udliggere el. fribyttere, som han kommer for, at de lader ham passere frit. Givet etc. Sjr, 24, 84. K. Indl. 11. og 25. juli og udat.

31. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om af orlogsskibet Prinsen at lade udtage stykkerne, munition og konstabler og med et bekvemt skib ufortøvet at skikke det til Frederiksodde, og at skibet siden skal henløbe under den jyske side for at sikre sig alle skibe og skuder, dersom de endnu ikke efter forrige ordre er kommet ud i Middelfartsund. Sjt, 34, 116. K. Indl. 30. juli og udat.

31. juli (Kbh.) Peder Charisius fik brev om at lade Henrik Villumsen (Rosenvinge) på dennes bror Villum Villumsens vegne bekomme 2.424 rd. af subsidiepengene. HV har for kongen ladet andrage, hvorledes der på hans brors vegne tilkommer ham 2.424 rd. PC skal lade ham dem være følgagtig af de først indkommende 2 sidste terminers subsidiepenge for 1654, foruden den forrige assignationssum på 23.090 rd., som kongen for nogen tid siden har overdraget ham af det, De Herrer Generalstater af de forenede Nederlande efter Gabriel Marselis' hosfølgende memorial er skyldig for 1654. Han skal tage kvittering, og det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 117. K. Indl., se foreg.

31. juli (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende at akkomodere nærværende kaptajn Dirich Dirichsen til en charge under landfolket. SkT, 9, 70. K.

31. juli (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om at lade major Colombe de Beaufort få nogle folk af stadskompagniet og af kaptajn Jonas' folk. Kongen er til sinds at lade oprette et kompagni af nogle gønger og gode skytter. HL skal i hans nærværelse i Gønge h. lade udskrive så mange, som eragtes dygtige dertil, og være ham behjælpelig at bekomme nogle dygtige af stadskompagniet og af Js kompagni, som igen ved lejlighed kan kompletteres, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 70. K.

31. juli (Kbh.) Landkommissarierne i Fyn fik brev anlangende landets defension og om Frederiksodde og proviant dertil. De får fuldmagt til at tage Fyns defension i god agt, med at sekundere fæstningen Frederiksodde og forskafe proviant, fourage o.a. efter Rigens Råds ordre. FT, 7, 284. K. Indl., se SjT, 34, 116, 31. juli (1. brev).

31. juli (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Christoffer Lindenov til Lindersvold på Nykøbing Slot i Falster fra Philippi Jacobi 1657 med vist og uvist. Han skal holde slot og fæstning i en tryk slotslov, kongen og Danmarks Riges Råd til troer hænde. Til genant til sig selv og umage med slot og ladegård, som ikke er bortforlenet, og til at lønne folk bevilges han årligt 2.500 dl. kur., hver dl. til 80 sk., af hvilken værd han bevilges årligen til sit hus af lenets og jordebogens indkomst $5\frac{1}{2}$ læster rug og mel, $8\frac{1}{2}$ læst 3 pd. byg og malt og 500 td. havre og det at anslås efter den gemene renteritakst, resten af de 2.500 dl. skal årligen fornøjes ham med penge af skriverstuen dér. Belangende spisning og besoldning for de andre kgl. folk og tjenere på slot og ladegård, som ikke er bortforlenet, kan henholdes efter gjort anordning. Hvad indkomsten af lenet udgør ud over denne genant efter jordebogens lydelse, skal CL føre kongen til bedste til rgsk. (Skbl. 7, 4 (i stedet for $\frac{1}{10}$ bevilget $208\frac{1}{2}$ kur.dl.), 9, 10 (4 geruste heste), 14, 15, 12, 13, 16, 19). Thi forbyde etc. SmR, 7, 114. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

31. juli (Kbh.) Hr. Iver Vind og Mogens Høg fik brev om bryggen og bagen af borgere og bønder i Fyn til Frederiksodde, og om at proviant og fourage skal inddrages i Frederiksodde og Strib Odde. De skal

straks gøre anordning, at hver bonde i Fyn, ingen undtagen, bager $\frac{1}{2}$ td. rug i tørt kavringbrød, så og købstæderne det, de mest kan afstedkomme. Så og, at flæsk, smør o.a. varer og en stor del fourage haves i forråd i Strib Odde, deslige at i alle købstæderne ved søkanten i Fyn brygges til arméen og krigsfolket. De skal gøre deres flid, at så meget proviant og fourage som muligt inddrages i Frederiksdde. Dermed etc. JT, 14, 87. K. Indl., se Sjt, 34, 116, 31. juli (1. brev).

1. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade slå 12.000 hestesko med søm at skikke til fæstningen Frederiksdde. Sjt, 34, 116. K. Indl. 31. juli.

1. aug. (Kbh.) Fru Ingeborg Arenfeldt fik brev om at kontentere Hans Hogeiss' efterladte hustru og børn. Hvad deres formynder har ladet andrage for kongen mod adressaten, kan hun se af deres hosføjede supplikation. For at han ikke skal have årsag til siden at beklage sig, skal hun kontentere ham el. deponere pengene i retten til sagens uddrag, såfremt kongen ikke skal forårsages at lade den over hende afsagte landstingsdom have gænge. Sjt, 34, 117. K.

1. aug. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om med forderligste at opskikke den bedste postvogn, som er på Kronborg Slot. Sjt, 34, 117. K.

1. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om på Rtk. at lade Sæbygårds jordebog overslå, hvor mange td. htk. gården andrager med underliggende gods. Sjt, 34, 118. K. Orig. i DKanc. B 179k.

1. aug. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om, at Helsingørs borgere, som har besværet sig over at brygge til arméen, mest af mangel på tønder, i stedet må bage brød til den, ugentligt 20.000 pd. blødt el. 10.000 pd. kavringbrød. Han skal gøre den anordning, at arméen forskaffes øl fra Skåne. SkT, 9, 71. K. Indl. udat; se også Sjt, 34, 116 (1. brev).

2. aug. (Kbh.) Skøde til Ove Skade til Kærbygård, prinsens hofmester, på et stykke jord til en staldplads, liggende næst Valkemøllens Kanal, og er næst kanalen 16 sjæll. al., den anden side 16 al., bredden imod vaskehuset 12 al., enden imod broen 12 al., hvilken plads etc. Han er forpligtet at lade sin part af bolværket langs kanalen forfærdige og vedligeholde. Forbydendes etc. Sjt, 24, 84. (Tr.: KD, III, 473). K.

2. aug. (Kbh.) Henrik Køckler (Køller) fik brev om at lade mønte 2-skillinger, som skal holde fin 1 lødig mark $4\frac{1}{2}$ lod, så at 192 stykker kan veje 1 lødig mark. Desligeste sletdalere på lige skrot og lod som 2 markstykker i Norge nu slås, så de kan være af lige værd som møntes i begge riger, sølvkøbet forbeholden kongen, hvorfor han skal gøre rgsk. på Rtk. Sjt, 34, 118. K.

2. aug. (Kbh.) Hugo Lütow om hjulbærer, tømmer o.a. til batterierne i Lave Becks kvartal. Han skal med forderligste lade forfærdige 50 hjulbærer, som skal bruges til reparation af værkerne i LBs kvartal. Han skal i lige måde forskaffe tømmer og materialer til batterierne o.a. Han skal betale arbejdslønnen, og det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 118. K. Indl. 4. aug.

2. aug. (Kbh.) Peder Lauridsen fik brev om med sin stillings fortabelse at have indseende med Islev Mark, at ingen rytterheste el. andre kommer i engene. Sjt, 34, 118. K. Indl. 2. aug.

2. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om på Adam Henrik Pentz' ansøgning at lade skiberum være følgagtig til Frederiksodde til K.M.s mobilier. Dersom ingen af kongens lastdragere så store er tilstede, skal han fragte en og søge betalingen på Rtk. Sjt, 34, 119. K.

2. aug. (Kbh.) Kommissarierne i Sjæll., Loll. og Falster fik brev om at kommandere adelens resterende soldater til Kbh. og angive sig hos Joachim von Breda. Christoffer Steensen: Han skal anordne, at de resterende soldater, som ikke er ankommet hid, med forderligste fremskikkes til Kbh. Sjt, 34, 119. K.

Lige sådant brev fik kommissarierne i Sjæll.

2. aug. (Kbh.) Åben befaling om, at tiender i Malmøhus len skal føres i fæstningen. Alle, som har kronens el. kirkens tiender i lenet, befales at indføre tiender i Malmøhus, eftersom fornødenhed udkræver, at fæstningen forsynes med fornøden fourage. De skal indføre tienderne i strået, hvorimod kongen i stedet vil lade erlægge afgiften til kirkerne o.a. SkT, 9, 71. K.

2. aug. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende, at bønderne i lenet må bekomme de gamle flintebøsser på Malmøhus, stk. for 2 rd., hvorfor han skal levere pengene til landkommissarierne. SkT, 9, 71. K. Indl. 1. aug.

2. aug. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks efter 4. aug. at angribe fjenden, eftersom hr. Knud Ulfeldt da støder til arméen. Det er højeste magt påliggende, at noget vigtigt bliver forrettet ved arméen i Skåne, og han skal da af al magt efter krigsræson angribe fjenden, gørende yderste flid til efter krigsrådet at poussere ham, hvor han er at antræffe, anseende, at det ikke eragtes rådeligt, landet til skade, at blive liggende uden at udrette noget. SkT, 9, 71. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

3. aug. (Kbh.) Villum Lobrecht fik pas til sine folk. VL er befalet med hos sig havende officerer at begive sig til fæstningen Frederiksodde. Kongen befaler lensmænd, fogeder o.a. at forskaffe dem vogne og frit natteleje og underholdning, så og fri færger over færgstederne, så de uden ophold kan komme af sted. Ladendes etc. Sjr, 24, 85. K. Indl. 2. aug.

3. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade forfærdige stighbøjler. De skal inden den 10. aug. lade forfærdige 130 par stighbøjler med tilhørende remme til kongens dragoner, hvilket skal blive dem godtgjort i byens kontributioner. Sjt, 34, 119. (Tr.: KD, V, 412). K. Indl. 3. aug.

3. aug. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Fyn og Smålandene fik brev om at lade alle vinkældrene i lenet besigtige og af vinhandlerne dér i penge annamme så meget, som den sidste forhøjelse kan andrage af den vin, som er i forråd, hvilket de siden igen skal annamme af den købende. Sjt, 34, 119. K. Indl. 2. aug.

3. aug. (Kbh.) Nogle lensmænd, nemlig hr. Frederik Reedtz og flere fik brev om at fremskikke postvogne. Sjt, 34, 120. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

Lige sådanne breve om straks at møde i Kbh. fik Otte Pogwisch, Jørgen Seefeld og Hugo Lützow. Arent von der Kuhlas brev skal formelde, at han straks til Kbh. skal fremskikke den af de 2 postvogne, som er tilstede, med tilbehør.

3. aug. (Kbh.) Hans Hansen provianskriver fik brev om af Provianthuset at lade Adam Henrik Pentz, marskallen, være følgagtig det, han behøver til hofholdningen. Sjt, 34, 120. K.

3. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om med forderligste at forskaffe skiberum til de officerer, som er hvervet af oberst Firich, så at de med forderligste kan komme op til Norge at gøre tjeneste. Sjt, 34, 120. K. Indl., se Sjt, 34, 119, 3. aug. (2. brev).

3. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende forrige befaling om at skikke 2 udliggere foruden Gribben til Middelfartsund, så og munitioenen, som skal tages af orlogsskibet Prinsen og skikkes til fæstningen Frederiksodde. Desligeste de stykker med tilbehør, som Mogens Høg har bestilt. Item om straks at hidskikke salt og humle, eftersom det ingen dilation kan tåle. Sjt, 34, 120. K. Indl. udat.; se også Sjt, 34, 119, 3. aug. (2. brev).

3. aug. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at lade Oluf Brockenhuus til hans kvartal bekomme 3 el. flere af de jernstykker, som står på Vordingborg Slot, hvortil han skal lade forfærdige lader, beslag o.a. Sjt, 34, 121. K. Indl. 1. og 2. aug.

3. aug. (Kbh.) Lensmændene fik brev om af lenet at forskaffe dragonheste. Frands Brockenhuus: Han skal af sit len forskaffe 19 dragonheste, hver med sin hynde, bidsel og stigbøjler, så de kan være i Kbh. 10. aug. Sjt, 34, 121. K. Indl. 3. aug.; se også Sjt, 34, 119, 3. aug. (2. brev).

Lige sådanne brev fik Ove Skade af Roskilde om 9. Otte Pogwisch af Frederiksborg 6. Niels Banner af Abrahamstrup 2. Arent von der Kuhla af Kronborg 6. Jørgen Seefeld af Ringsted 5. Erik Banner af Holbæk 4. Hr. Hans Lindenov af Kalundborg 10. Hugo Lützow af Antvorskov og Sæbygård 9, Korsør 5. Hr. Frederik Reedtz af Vordingborg 10. Jørgen Reedtz af Jungshoved 1. Oluf Brockenhuus af Svenstrup 1. Jørgen Rosenkrantz af Sorø 4. Hr. Christoffer Urne af Dragsholm 5. Christen Skeel af Tryggvælde 6. Peder Reedtz af Møn 5. Philip Joakim Barsdorff af Ålholm 11. Frederik Urne af Halsted Kloster 13. Christoffer Lindenov af Nykøbing Falster 9.

3. aug. (Kbh.) Tolder Johan Smidt fik brev om straks at lade Hans Boyesen være følgagtig de penge, som findes på toldboden. Sjt, 34, 121. K.

3. aug. (Kbh.) Jørgen Seefeld landsdommer fik brev om, at mag. Hans Pouch skal kaldes til Ringsted. Kongen kommer i forfaring, at sognepræsten i Ringsted er død, og ser gerne, at HP kaldes, med så skel, det kan ske lovligen og efter ordinansen. Sjt, 34, 121. K.

3. aug. (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om straks at begive sig til fæstningen Helsingborg og dér blive liggende i stedet for Georg Hoffmann, bestalter oberstlt. Sjt, 34, 121. K.

3. aug. (Kbh.) Laurids Nielsen skibskaptajn fik brev om at lade et af skibene hos sig tage vare på de kapere, som løber ml. Varberg og Halmsted og gør kongens undersætter skade. Sjt, 34, 121. K. Indl., se Sjt, 34, 119, 3. aug. (2. brev).

3. aug. (Kbh.) Holger Vind fik brev om i Ove Gieddes sted at dømme i en tvistig sag med bispem om Ørkeljunge og Rye kald, som er indstævnet til 4. aug., havende kongens højhed i agt. SkT, 9, 72. K. Indl. 1. juni, 2. aug., 2. nov., 1. og 8. dec. og udat.

3. aug. (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om straks at komme til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 72. K.

3. aug. (Kbh.)¹ Frederik Urne fik efter begæring forlov i kort tid til Kbh., dog skal han forordne, at intet bliver forsømt på landet formedelst hans fraværelse. Befalendes etc. SmT, 8, 157. K. Indl., se Sjr, 24, 85, 3. aug.

1) Før brevet står: Christoffer Steensen fik brev om at hidkommandere adelens soldater, findes i Sjæll. Tegnelser 2. aug. 57. Efter brevet står: Frederik Urne fik brev om bryggen og bagen af Nakskov til Frederiksodde, findes i Fynske Tegnelser ved grev Rantzaus brev den 22. aug.

3. aug. (Kbh.) Mogens Høg fik brev om i Frederiksodde at inddrage kvæg, proviant, fourage og alt, som kan overkommes til arméen. Det, som ikke behøves, kan folket, som det tilhører, salvere til Fyn, hvormed han skal begynde med det, der er længst muligt fra fæstningen, nemlig i Haderslevhus len og andetsteds dér omkring, som fjenden kommer fra. Dermed etc. JT, 14, 88. K. Indl., se Sjt, 34, 119, 3. aug. (2. brev).

4. aug. (Kbh.) Johan (Hans) Skrædder fik bestalling som guldtråddrager. Kongen antager JS som sin guldtråddrager i Kbh. og alt riget at bruge håndværket, som han bedst kan. Han skal være kongen og hans riger huld og tro, forekomme deres skade og ellers for billig betaling lade sig bruge af dem, der behøver hans håndværk. Sjr, 24, 85. K. Indl. udat.

4. aug. (Kbh.) Skøde til dr. Jacob Swab på en haveplads i Gothersgade. Kongen skøder et stykke jord til en haveplads, liggende i den ny afstukne Gothersgade, og er bred i gaden 77 sjæll. al., bag til Hans Hermansens plads 76½ al., den side næst HHs plads 97 al., den anden side næst kongens ny boder 78 al., hvilken plads etc. [se ovf., s. 148] Thi forbyde etc. Sjr, 24, 85. (Tr.: KD, III, 473). K.

4. aug. (Kbh.) Jens Lassen, renteskriver, fik bestalling til at have indseende med mønten. Han skal have indseende med mønten og derover være mønsterskriver og nyde det samme som dem før ham. Sjr, 24, 86. K.

4. aug. (Kbh.) Christoffer Parsberg til Jernit, hofjunker, fik bestalling som resident hos protektoren af England. Kongen har anset for godt at bruge CP som resident hos protektoren af den eng. republik. Han skal lade sig befinde tro og flittig og fremme kongens og hans rigers bedste og afværge skade og ellers forholde sig efter den instruktion, som kongen har givet el. giver ham med. Kongen bevilger ham til årlig besoldning 3.000 rd. in sp., som rentemestrene skal betale ham. Det skal begynde fra brevets dato. Rentemestrene befales at erlægge ham dette. Sjr, 24, 86. K.

4. aug. (Kbh.) Lave Beck fik brev om at gøre sin søster, jomfru Anne Beck, rgsk. for det, afd. Steen Beck er blevet hende skyldig på rgsk. for hendes gods o.a. angående hendes værgemål, han havde forestået, som beløber sig 4.509 rd. 2½ ort 9 sk. 2½ pen., så vel som for det, han siden har oppebåret af hendes gods, indtil han har gjort mageskifte med hende, og ellers for det, han efter beviser har udgivet til hende el. udlagt på hendes vegne, så hun herefter selv kan forestå sit værgemål efter bevilling givet hende af kongens far. Sjt, 34, 122. K. Incl. 1. aug.

4. aug. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om at være jomfru Anne Becks værge, når hendes bror, Lave Beck, leverer fra sig til hende hendes værgemål, som han har forestået, havende indseende med, at hun vederfares det, ret er, og med hende kvittere LB. Sjt, 34, 122. Incl., se foreg.

4. aug. (Kbh.) Jørgen Reedtz og Hugo Lützow fik brev om at være kommissarier, når Lave Beck leverer fra sig sin søsters værgemål. Kongen har befalet LB at levere værgemål for søsteren AB fra sig og gøre

hende rigtigt rgsk. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. De skal til vitterlighed underskrive afkaldet, hun giver LB. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Sjt, 34, 122. Indl., se foreg.

4. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efterhånden at gøre afregning med lensmændene efter omslagsforvalter og kammerskriver Christoffer Gabels fortegnelse over de 3 års indkomst. Kongen har befalet CG på Rtk. at levere fortegnelse over det, han er leveret i hænde af lensmændene af lenets hele års indkomst i 3 år. De skal annamme det og udslette det af tegnebøgerne så vel som andet af hans indtægt, som findes antegnet, så vidt han fremviser kongens kvittering. Sjt, 34, 123. K.

4. aug. (Kbh.) Erik Krag fik efter begæring pas til at måtte lade føre adskilligt til sin husholdning fra Skåne til Kbh., så og de hopper, kvæg o.a., han i disse tider agter at føre over. Kongen befaler toldere, toldbetjente o.a., som nævnte hænder for at komme, frit at lade det passere. SkR, 6, 455. K.

4. aug. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om at oppebære lenenes indkomst i Skåne til arméens underholdning og kvittere derfor. SKT, 9, 72. K. Indl. 3. aug.

4. aug. (Kbh.) Mogens Høg fik brev om adskilligt til hofstaten i Frederiksodde. Han skal med forderligste af Silkeborg len til hofstaten lade levere Adam Henrik Pentz i fæstningen Frederiksodde 20 skippd. flæsk, 1½ læst smør, 150 td. rug, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 88. K. Indl. 4. aug.

5. aug. (Kbh.) Kommissarierne i Sjæll. fik brev om mod kvittering at levere Hans Boysen penge af hr. Corfitz Ulfeldts godsers indkomst. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 123. K.

5. aug. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om at anordne, at alle skuder og skibe, som findes ved Skælskør, Kalundborg og Korsør, og hvor de ellers bekvemmeligst kan bekommes, begiver sig til Nyborg for at overføre rytteriet. Sjt, 34, 124. K. Indl. udat.

5. aug. (Kbh.) Marcus Rodsteen og Tyge Below fik brev om at følge rytteriet gennem landet fra Frederiksodde. Kongen har befalet en del af rytteriet at marchere fra fæstningen Frederiksodde til Sjæll. MR skal følge folket på marchen fra Middelfart el. Strib Odde til Nyborg for at se til, at ingen desordre sker el. folket desbanderer fra deres trupper og inkonvenierer undersåtterne med plyndren, til hvilken ende profossen skal følge med til at lade ske eksekution, om der sker ekstravagancer. Han skal på vejen skaffe rytterne underholdning og fourage til deres heste. FT, 7, 284. K.

Lige sådant brev fik begge landkommissarierne i Fyn, nok TB.

5. aug. (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe og Tyge Below fik breve anlangende at gøre anordning, at alle skibe, skuder og både i lenet med forderligste forskikkes til fæstningen Frederiksodde, at overføre rytteriet derfra el. forskikke sig ved Fyn og Frederiksodde, så de i nødsfald kan være ved hånden. FT, 7, 285. K.

Lige sådant brev fik TB.

5. aug. (Kbh.) Mogens Høg fik brev anlangende at gøre den anordning, at alle skuder, skibe og færger bliver bestilt til rytteriets overførsel til Fyn, efter den ordre, som kongen har givet hr. Christian Friis. Siden skal han i fæstningen Frederiksodde lade inddrage munition, proviant o.a., som behøves dertil, og så vidt muligt lade det unge mandkøn samle dér. JT, 14, 89. K.

5. aug. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at lade nogle ransonere. Kongen kommer i forfaring, at oberstlt. Körber er fanget hos fjenden. Adressaten skal gøre sit bedste til at få ham løs igen, enten mod den unge Wrangel el. så mange af de fangne ritmestre el. andre officerer, som han selv eragter. I lige måde skal han gøre sit bedste til at ritmester Ahlefeldt igen kan komme løs imod en anden. JT, 14, 89. K.

N.B. Det brev blev først skrevet, at rigens marsk i lige måde skulle gøre sit bedste, at adjutant Kierberg igen kan komme løs. Siden, efter at det var bortkommet, fik han et andet brev, som formeldte om ritmester Ahlefeldt i det sted.

5. aug. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at kommandere nogle ryttere til at hente fourage til Rendsborg.¹ Kongen eragter fornødent, at noget rytteri bliver beliggende i fæstningen Rendsborg. Adressaten skal dertil kommandere 150 ryttere med officerer, som kan indhente fou-

rage o.a. fra landet til underholdning, og ellers så vidt muligt gøre fjenden afbræk. Dermed etc. JT, 14, 90. K.

1) Overskriften har *Regensborg*.

6. aug. (Kbh.) Henrik Müller og Selio og Gabriel Marselis fik brev om akkord om krudtleverance. Kongen har akkorderet med dem, at de på egen bekostning og eventyr inden 4 uger fra brevets dato i fæstningen Glückstadt skal levere 500 centner pulver [krudt], hver centner på 100 skålpd., samt 30.000 skålpd. lunter. Dersom det til søs skulle blive borttaget af fjenden, må de være fri for skade, efterdi skaden på varerne går over dem selv, men da levere andet i stedet. For hver skålpd. pulver er lovet 28 rd., for hver 100 skålpd. lunte 6 rd. Betalingen har kongen lovet af Bergens kommissariatold, hvoraf i lige måde skal betales det pulver o.a. munition, som allerede er leveret. Af alt er lovet 6 pct. årlig rente, beregnet fra kvitteringens dato, at varerne er leveret, indtil hovedstolen er betalt. De skal begynde at oppebære af tolden fra Martini, så at pengene må følge dem, efterhånden som tolden indkommer. Sjr, 24, 87. K. Incl. udat.

6. aug. (Kbh.) Kvartalkommissarierne i Sjæll. fik brev anlangende march, indkvartering og underholdning af rytteriet, som kommer fra Jyll. Kongen har befalet en del af krigsfolkene at marchere hid fra Jyll. Adressaten skal efter Rigens Råds betænkende indkvartere dem lige så vel på landsbyerne som i købstæderne. Sjt, 34, 124. Incl., se Sjt, 34, 124, 5. aug.

Lige sådanne breve fik de andre 3 kvartalkommissarier i Sjæll., Lave Beck, Oluf Brockenhuus og Oluf Rosenkrantz.

6. aug. (Kbh.) Kvartalkommissarierne i Sjæll. og landkommissarierne i Fyn og Smålandene fik brev om adskilligt anlangende de ryttere, som kommer fra Jyll. Otte Pogwisch: Kongen har anset for godt, at en del af rytteriet skal marchere gennem Sjæll. til Skåne. Han skal gøre den anordning i hans kvartal, at købstæderne bereder sig på øl, brød o.a. viktualier, desligeste fornøden fourage for 1 nat. Når marchen sker, skal han også tilforordne folk, som kan følge dem. Profossen skal følge med, at om nogen driver nogen modtvil, han da kan ophænge dem i næste træ. Kongen har anset for godt i købstæderne i Sjæll., Loll., Falster og Møn at lade indkvartere sit livregiment til hest. Adressaten skal gøre den anordning, at de da sker tilførsel af mel, malt, havre, høg og strøelse, desligeste af ost, kød el. smør, dog kun ét af hver slags, hvilken

bedst kan bekommes, og det efter denne designation, nemlig at bønderne for 4 ryttere til borgerne, som de ligger hos, leverer 1½ skp. mel, 2 skp. malt, 1 td. havre og 28 skålpd. kød med 1 skp. humle og ½ læs hø og ½ læs halm om ugen, hvilket adressaten skal ligne og lægge i sit kvartal tillige med lensmændene på kronens og på adelens tillige med dem el. deres fuldm. og have indseende med, at ugedagstjenere regnes for halvt mod andre. Til officererne skal han proportionaliter derforuden udføre høns, gæs, lam og æg. Sjt, 34, 124. K. Indl., se Sjt, 34, 124, 5. aug.

Lige sådanne breve fik hver af kvartalkommissarierne i Sjæll., nemlig Oluf Brockenhuus, Lave Beck og Oluf Rosenkrantz. Item i Fyn Henrik Podebusk og Erik Kaas.

Nok Christoffer Steensen. Kongen har anset for godt en tid lang at lade indkvartere nogle ryttere i Loll. og Falster. Han skal anordne, at de sker tilførsel af bønderne etc.

6. aug. (Kbh.) Kaptajnen på galioten Skt. Peter fik ordre. Han skal til fæstningen Frederiksodde omkring Sjæll. konvojere de skibe, som nu med stykker o.a. går dertil, med Sorte Hund og Dynkerker bojert. Siden skal kaptajnen på galioten Skt. Peter løbe med Sælhunden og skuden med viktualier af Hvittingen til flåden og antage det, der leveres fra kommandøren Laurids Nielsen og kaptajnen på Sælhunden, hvormed han skal gå lige ad Sundet igen med breve og så blive liggende dér og på Lappen og idelig krydse under Skåne, havende tilsyn med, at ingen både el. sejlere går fra fiskerlejerne med kundskaber el. a. til Sjæll. end fra fæstningen Helsingborg til Helsingør. Fornemmer han noget synderligt i søen, skal han straks advisere tolderne i Sundet, at det snarest muligt kan fremsendes. Sjt, 34, 125. K. Indl. 6. aug.

6. aug. (Kbh.) Kaptajnen på Sælhunden fik ordre. Han skal konvojere de skibe, som skal til Frederiksodde, omkring Sjæll.s Odde, og når de er så vidt, at de ikke frygter for kapere, skal han gå over til Hvittingen med det skiberum, som fører viktualier og det holl. folk dér oppe og lade kommandør Laurids Nielsen vide kongens ordre, nemlig at han skal krydse i Kattegat og langs Nidingen, Varberg og Halmsted, helst om nogen af de svenske kapere el. a. skulle fornemmes dér el. i Kattegat. Imidlertid han krydser, kan han med bekvem vind løbe ad Hvittingen el. Sundet og advisere, hvad der passerer. Dersom nogen fægt foretages med fjenden, og han hører det meget skyde, skal han med største il forføje sig til dem og assistere med al magt. Sjt, 34, 126. K. Indl., se Sjt, 34, 116, 31. juli (1. brev).

6. aug. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om toldfrit at lade passere 12 foder rhinskvin, hertug Bugislau Radziwill lader fremføre til sit eget hof ved sin faktor, Herman Remfort Leopold. Sjt, 34, 126. K. Incl. 16. nov. 1656.

6. aug. (Kbh.) Laurids Nielsen skibskaptajn fik brev om med hoshavende skibe at holde sig det nærmeste, han kan, under Elvsborg og Kirkegårdsholm til at forhindre al til- og fraførsel og gøre fjenden alt muligt afbræk. Sjt, 34, 131. K.

6. aug. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om, at Helsingborgs borgere må være fri for brødbagning imod at bage til garnisonen. Borgmestre og råd samt menige borgerskab har ladet andrage, at de ej kan afstedkomme at bage det brød til arméen, som de er pålagt. Kongen er tilfreds, at de forskånes, dog skal de bage til de 300 mand i garnisonen. SKT, 9, 72. K. Incl. 3. og 6. (2) aug.

6. aug. (Kbh.) Kaptajn Mathias Bolt fik brev om hos sig i Bæltet med Middelfartsund at holde nogle skibe, Gribben, Sorte Hund og Den dynkerker Bojert, som nu tillige med de andre skibe går derhen. FT, 7, 285. K.

7. aug. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Smålandene fik brev om underhold, fourage o.a. til det rytteri, som skal marchere fra Jyll. til Skåne. Item om tilførsel af bønderne til det folk, som skal indkvarteres i købstæderne. Kongen har anset for godt, at en del af rytteriet skal marchere gennem Sjæll. NB¹. til Skåne. Adressaten skal anordne, at købstæderne i lenet bereder sig på øl, brød o.a. viktualier til dem, (der skal marchere igennem, desligeste fornøden fourage for 1 nat. I lige måde skal han gøre den anordning, at de folk),² som bliver indkvarteret i købstæderne, sker tilførsel af mel, malt, havre, hør og strøelse, desligeste af kød, oste el. smør, dog kun en del af hver slags, hvilken bedst kan bekommes, og det efter denne designation, nemlig at bønderne for 4 ryttere til borgerne, som de ligger hos, leverer 1½ skp. mel, 2 skp. malt, 1 td. havre og 28 skålpd. kød med 1 skp. humle og ½ læs hør og ½ læs halm om ugen, hvilket adressaten skal ligne og lægge med den i lenet forordnede kvartalkommissarius og have indseende med, at ugedagstjenere regnes for halvt mod andre. Til officererne skal han proportionaliter derforuden udføre høns, gæs, lam og æg. Sjt, 34,

126. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. Indl. udat. (3).

N.B. Det, som står ml. tegnene () skal udelukkes i brevene til Peder Reedtz og lensmændene i Loll. og Falster og i stedet indsættes, at kongen befaler ham gøre den anordning, at så mange af rytterne etc.

Sjæll.: Arent von der Kuhla, Christen Skeel, Christoffer Lindenov, hr. Christoffer Urne, Erik Banner, Frands Brockenhuus, hr. Frederik Reedtz, Frederik Urne, Hugo Lützow, hr. Hans Lindenov, Jørgen Rosenkrantz, Jørgen Seefeld, Jørgen Reedtz, Oluf Brockenhuus, Otte Pogwisch, Ove Skade, Philip Joakim Barstorff. N.B. Peder Reedtz. Fyn: Grev Rantzau, Jørgen Kaas, hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe, hr. Mogens Kaas' arvinger, hr. Sivert Urne, Tyge Below.

1) I margenen står: I brevene til lensmændene i Fyn skal indføres: igennem Fyn. 2) Se N.B. ovf.

7. aug. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at afbetale Hans Oldeland det, han resterer af sin besoldning, tagende hans bevis. Sjt, 34, 128. K.

Lige sådant brev fik [han vedr.] Erik Rodsteens resterende besoldning.

7. aug. (Kbh.) Befaling til officererne over de rytterregimenter, som kongen har anset for godt skal marchere fra Jyll. til Sjæll. og Fyn. De befales strengeligen at holde sådan disciplin over folket, som de vil stå til rette for, om undersåtterne vederfares overlast. Dersom nogen rytter går el. rider uden for kvarteret el. rider fra sin trup, straffes han uden al nåde. Dersom han lader sig finde uden for kvarteret og ikke har sin officers seddel, hvorhen han er skicket, hvilken tid og hvad tid han skal være i kvarteret, skal bønderne have frit forlov at samle sig, og dersom han gør dem overlast, skal han til officererne, og dersom de ikke lader ske eksekution efter artiklerne, skal de være undergivet samme straf. Sjt, 34, 128. K. Indl., se Sjt, 34, 126, 7. aug.

7. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at skikke konstablerne fra orlogsskibene Prinsen og Sophia med forderligste til fæstningen Frederiksodde. Sjt, 34, 128. K. Indl. 7. aug.

7. aug. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev anlangende Jep Hansen i Lorup om en gård, han sker indpas i af Jens Knudsen i Slagelse. JH har på sin søns vegne for kongen ladet andrage, at han af JK sker indpas i en hospitalsgård i Kirkerup imod herreds- så vel som landstingsdom. HL skal

tilholde ham at rette sig efter dommene, medmindre han vil indstævne sagen og svare JH til den skade, han kan tilregne sig for ophold, så kongen kan blive fri for videre overløb. Sjt, 34, 129. K. Indl. udat. og 23. marts, 1. og 3. aug.

7. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forskaffe jern og kul og om en svend til mester Enevold Smed til beslag af heste dér på slottet. Sjt, 34, 129. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. 6. aug.

7. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Hugo Lente af Lybæks forrige anvisning i norske toldpenge. Han var assigneret 3.000 rd. af de norske toldpenge oppebåret til Skt. Hans, og pengene blev da indleveret i Rtk. og udgivet til betaling af søfolkene. De befales at give ham dem af de første penge, der smst. oppebæres, på det kongens hånd og segl kan indfries. Sjt, 34, 129. K. Indl. udat.

7. aug. (Kbh.) Mogens Høg fik brev om ved rytterne at lade indfordre proviant og fourage til Frederiksodde hos de nachlæssige. Kongen kommer i forfaring, at bønderne unddrager sig fra at levere dette. MH skal udkommandere et regiment el. 2 til hest, som kan indføre fourage og proviant i Frederiksodde fra Holsten og Jyll., eftersom der skal anrettes magasinhus. Dog skal han alvorligen forbyde dem at traktere bønderne med slagen el. i andre måder. Han skal lade hugge palisader til fæstningen uden forskel, hvor de bedst kan bekommes, så vel som ris til skansekurve. JT, 14, 90. Indl., se Sjt, 34, 128, 7. aug. (3. brev).

7. aug. (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz fik brev om med forderligste at komme til Fyn og dér med de andre i Fyn og Jyll. værende rigens råd befordre landets defension. JT, 14, 90. Indl., se Sjt, 34, 128, 7. aug. (3. brev).

ca. 7. aug. (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om med forderligste at lade overskibe Kongens Livregiment til Fyn og marchere over til Sjæll., siden skal oberst Hans Sehesteds regiment blive beliggende i og fordeles i Fyn. De 3 andre holstenske rytterregimenter skal i lige måde marchere over til Sjæll., men hr. Steen Bille skal med sit regiment forblive ved fæstningen Frederiksodde og en del deraf indbringe mest muligt proviant og fourage, dog først fra de længst afliggende steder. Dersom fjenden trænger for hårdt på ham, skal han retirere i Frederiksodde og så vidt muligt defendere den for folket. På marchen i provinserne

skal han lade holde god justits, så undersåtterne ikke udplyndres, til hvilken ende profossen skal følge ved trupperne til at lade ske eksekution, om nogen desordre sker. JT, 14, 91. K.

7. aug.¹ (Kbh.) Befaling til officererne ved Frederiksodde om at holde justits. Kongen kommer i forfaring, hvorledes hans tropper ved Frederiksodde besværer bønderne meget med plyndren og røven. Kongen befaler dem strengeligen at holde streng justits. Dermed etc. JT, 14, 92. K. Indl., se Sjt, 34, 128, 7. aug. (3. brev).

1) Kopibogen har *september*, K. *august*.

8. aug. (Kbh.) Pas til en skude til Holsten og Jyll. for at afhente korn. Kongen har affærdiget nærværende skipper [ikke udfyldt] med en skude fra Kbh. til Jyll. el. Holsten for til fæstningen Frederiksodde at indtage så meget korn, som kan bekommes dér. Kongen befaler lensmænd o.a., som han hænder for at komme, at være ham beforderlig og tilholde bønderne at henage det til færgestedet, hvor han ligger med skuden. De, som mister kornet, kan igen i fredelige tider søge betalingen derfor hos kongen. Sjr, 24, 87. K.

8. aug. (Kbh.) Peder Hansen af Hamborg fik pas til eget gods fra Halmsted til Lybæk. PH har for kongen ladet andrage, hvorledes han har stående en del af sin formue i Halmsted, og der ligger et parti varer, som han agter at lade affordre og afhente til Lybæk med en fri skude el. skiberum. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner el. andre udliggere el. fribyttere, som PH hænder at komme for fra Halmsted til Lybæk, at de denne gang lader ham frit passere. Dog skal han betale told i Øresund. Givet etc. Sjr, 24, 88. K. Indl. 8. aug.

8. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om den ny malttold, og at tolden af fremmed øl skal oppebæres ved Martinus Owe (Ouw), byfoged i Helsingør, som kongen har bevilget dette. Han skal årligt gøre rgsk. på Rtk. og erlægge pengene, hvor det befales. Sjt, 34, 129. K. Indl. 4. aug.

8. aug. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om at være kvartalkommissarius i Lave Becks sted. LB kan for pengeindtægt og udgift o.a. ikke mistes fra Kbh. HL skal antage kvartalkommissariatet med landets defension, efter de ordrer, som er givet LB, hvoraf denne skal tilskikke HL genpart under sin hånd. Sjt, 34, 130. K. Indl. 8. aug.

8. aug. (Kbh.) Lave Beck fik brev om med forderligste at tilskikke Hugo Lützow genpart af nogle breve anlangende kvartalkommissariatbestillingen. Sjt, 34, 130. K. Indl., se Sjt, 34, 130, 8. aug. (1. brev).

8. aug. (Kbh.) Hans Georg, friherre von Moltzan fik brev om under sin eskadron at antage de officerer og ryttere, som oberst Firich har hvervet i Kurland og er ankomne til Kbh. Sjt, 34, 130. K. Indl., se Sjt, 34, 130, 8. aug. (1. brev).

8. aug. (Kbh.) Officererne, som er antaget af oberst Firich fik brev om at begive sig under oberstlt. Moltzans eskadron og stå under hans kommando. Sjt, 34, 130. K. Indl., se Sjt, 34, 130, 8. aug. (1. brev).

8. aug. (Kbh.) Nogle lensmænd fik brev om straks af lenet at fremskaffe gode og dygtige rytterheste og levere i Kbh. 15. aug. til Moltzans folk. Sjt, 34, 130. K. Indl., se Sjt, 34, 130, 8. aug. (1. brev).

Til de skånske lensmænd skal meldes at møde til 18. aug. i Helsingborg.

Dragsholm 20 heste. Tryggvælde 2. Sorø Kloster 13. Nykøbing len 32. Børringe Kloster 16. Helne Kirke 12. Kristianstad de 3 af lenets resterende heste. Landskrone 28. Helsingborg 45. Sølvesborg 35. Kristianopol 9. Af Bornholm forskaffes ingen heste, eftersom deres soldater er på flåden.

8. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at fragte 6 skuder til at hente korn fra Jyll. Kongen har eragtet for godt ved egne skiberum at afhente det korn, som ligger i fyrstendømmet Holsten, i Flensborg og andetsteds, så vel som i Nørrejyll. på Dronningborg, Århus og andetsteds, hvor det er at bekomme, at det ikke skal blive fjenden til bytte. Adressaten skal med forderligste forskaffe 6 store skuder, som er tjenlige at afhente det og levere det i Frederiksodde. Hver skipper skal kvittere og igen lade sig kvittere. Skipperne skal forese, om fjenden, det Gud forbyde, kom i landet, inden de kommer at afhente kornet, at de da kan søge søen igen. Om fragterne har de at handle med dem således, at når de fremviser kvittering på leverancen, kan de annamme fragten. Sjt, 34, 131. K. Indl., se Sjt, 34, 130, 8. aug. (1. brev).

8. aug. (Kbh.) Skipper Oluf Olsen Hillerød fik ordre om med forderligste at begive sig fra Kbh. med galioten Sorte Hund til Middelfart med indehavende ammunition, og den skal som en udligger blive liggende i Middelfartsund. Sjt, 34, 131. K. Indl. 7. aug.

8. aug. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at levere Henrik Würger det gamle og ubrugelige gewehr, som er kommet fra Aggershus til Tøjhuset, hvilket han skal annamme for den pris, tøjmesteren allerede har sat for det. Sjt, 34, 132. K.

8. aug. (Kbh.) Lensmændene fik brev om efter kongens forrige ordre mest muligt at indsamle magasin i fæstningerne, uden nogens anseelse, hvor det kan findes, på kongens slotte, i huse el. herregårde, så fæstningerne forsynes, og der kan være forråd at underholde arméen med. For det, de indsamler, skal de give ejermændene bevis, hvorefter enhver i fredelig stand kan søge betaling. SkT, 9, 72. K. Indl., se Sjt, 34, 130, 8. aug. (1. brev).

Lensmændene, som fik breve: hr. Axel Urup i Malmø, hr. Knud Ulfeldt i Landskrone, Holger Vind i Helsingborg, Jacob Grubbe i Kristianopol, hr. Henrik Lindenov i Kristianstad.

8. aug. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om landfolket, som skal støde til arméen. Når Knud Ulfeldt med landfolket, som er opbudt i Skåne, støder til AU, skal denne bedst muligt akkomodere dem, og når han har brugt dem, igen dimittere dem til deres huse og gårde, på det de en anden tid skal finde sig villige til at gøre tjeneste. SkT, 9, 73. K. Orig.: i Axel Urups privatark., RA. Indl., se Sjt, 34, 130, 8. aug. (1. brev).

8. aug. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at gøre fjenden afbræk uden at tøve efter hr. Knud Ulfeldt. AU formener, at han ved sidste ordre er forhindret i at gribe fjenden, førend KU kommer med landfolket. Det har ikke været kongens mening, at han skal tøve, når han ser sin avantage mod fjenden, men altid gøre sin yderste flid at gøre ham al mulig afbræk og skade. SkT, 9, 73.

8. aug. (Kbh.) Å.b. om magasin, og om andet, som mod Jørgen Kruses bevis skal skikkes til Frederiksodde. Kongen har befalet JK at gøre magasin i fæstningen Frederiksodde og dér indsamle af alle slags, som kan bekommes, hvem det og tilhører, el. hvor det findes, på kongens slotte, i huse, på herregårde. Da det er højt anliggende, tvivler kongen ikke på, at ingen vægrer sig ved det, som geråder til fædernelandets velstand, men formoder, at hver god patriot godvilligen indstiller sig til fædernelandets tjeneste og til Frederiksodde lader fremkomme det, han kan have til magasin, og tager bevis og igen, når Gud giver fredeligere tilstand, søger sin betaling. JR, 13, 28.

8. aug. (Kbh.)¹ Jørgen Kruse fik brev om, at han tillige med Johan Christoph von Kørbitz til Hellerup, krigskommissarius, skal samle magasin o.a. i Frederiksodde, uden nogens anseelse, hvor det kan findes, på kongens egne slotte, huse el. herregårde. På det, han indsamler, skal han give ejermændene bevis, hvorefter de i sin tid kan søge deres betaling. JT, 14, 92. K.

1) Efter brevet står: Å.b. om magasiner o.a. at skikke til Frederiksodde imod Jørgen Kruses bevis, findes i jyske å.b. 8. aug. 57.

9. aug. (Kbh.) Bestalling for Jens Juel, kongens sekretær, som resident i Polen. Kongen har anset for godt at bruge JJ som resident hos kongen af Polen. Han skal lade sig befinde tro og flittig og fremme kongens og hans rigers bedste og afværge skade og ellers forholde sig efter den instruktion, som kongen har givet ham el. giver ham med. Kongen bevilger ham til årlig besoldning 3.000 rd. in sp. og 500 rd. denne ene gang til hans rejse og amøblement, som rentemestrene skal betale ham. Det skal begynde fra brevet dato. Rentemestrene befales at erlægge ham dette. Givet etc. Sjr, 24, 86. K. (Efter JJs orig. bestalling, som han selv har skrevet).

9. aug. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev anlangende kancellitjenernes besoldning og kostpenge. Rasmus Rasmussen må af Rtk. tillige med renteskriverne bekomme sin sædv. besoldning og kostpenge, når de bekommer deres, at regne fra Philippi Jacobi næst forleden. Sjt, 34, 132.

1) Her begynder en ny, meget karakteristisk skrift, uden angivelse af navn, og efter overskriften står med samme skrift nummeret 519, som passer i rækken af de numre, som alle koncepterne er påført.

9. aug. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at lade Jens Jacobsen af Halland bekomme en gård i lenet, når nogen bliver ledig. Sjt, 34, 132.

9. aug. (Kbh.) Jægermesteren fik brev anlangende Peder Reedt om vildt, jagt og skytteri på Møn. Efter anmodning har kongen bevilget PR månedligen af vildtbanen på Møn at bekomme 1 rådyr og årligen 6 stykker storvildt, så og dér på landet at bruge jagt og fugleskytteri. Sjt, 34, 133. K. Incl. udat.

9. aug. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om med forderligste at gennemse Frands Brockenhuus' regiment, for at erfare, om det nu er stærkere uden præsteryttere end tilforn, da det første gang blev mønstret, hvorpå han skal lade forfatte en rulle. SkT, 9, 73. K.

11. aug. (Kbh.) Pas til Bertel Jensen til en spejljagt på kaperi. Under-skriverne Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz giver at vide, at BJ med spejljagten Den sorte Mohr i Øster- og Vester-søen agter at pågribe svenske undersætter. De har på kongens behag i dennes fraværelse bevilget, at han må indtage de svenske skibe, han kan blive overmægtig, og dermed forføje sig i hvilken havn i disse riger, han bedst kan. Dog er det ham forment under et skin at tilføje nogen skade på andre nationer el. deres skibe på deres retfærdige rejse, hvor de og agter at handle, under hans æres, livs og gods' fortabelse. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som BJ hæn-der at komme for med sin spejljagt, at de fremmer ham og ellers lader ham passere frit. SjR, 24, 56. K.

11. aug. (Korsør) Rentemestrene fik brev anlangende nogen rente-
penge, som må efterlades Christen Wunsen af Flensborg. Hvad CW for kongen har ladet andrage, kan adressaterne se af hans hosføjede sup-
plikation. Kongen er tilfreds, at han efterlades de specificerede 280 rd.
rentepenge, når hovedstolen, 380¹/₂ rd. 6 sk., bliver betalt. SjT, 34, 133.
K. Orig. i DKanc. B 179k.

12. aug. (Korsør) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev anlangende at handle med oberst David Ziedamann, oberstlt. Moltzan og en ritmester, som er antaget af oberst Firich. Kongen kan med tiden behøve DZs tjeneste over landfolket. De skal handle med ham om at skaffe officerer og tilvejebringe så mange penge, som behøves dertil. I lige måde formoder kongen, at de gør deres flid til at tilvejebringe så mange penge hos de højtlærde el. andetsteds, som M kan bekomme til hans mønstermåned og folkene siden overskikkes til arméen i Skåne. De skal og demonstrere M og om muligt overtale ham, at han med ryttere står under oberst Trampes regiment, eftersom de af kongen er tilsagt ham, førende ham til gemyt, at det ikke strider imod hans kapitulation. Kongen er heller ikke til sinds at godtgøre nogen stab på hans eskadron, eftersom den kan spares, når T kommanderer samme folk som oberst. Kongen forser sig til, at han ikke vægrer sig, hvorimod han vil være ham og hans officerer bevågen.

Eftersom der er mangel på krudt i Loll., skal de gøre deres bedste, at noget forskaffes did. Den ritmester, som med folk er antaget af oberst F, skal de gøre deres bedste til at forskaffe mønstermåned og siden overskikke til Skåne for at gøre tjeneste under Ts regiment el. Frands Brockenhuus', hvor de eragter, de bedst kan akkomoderes. Kontributionskornet, som udføres fra Århus, Randers Fjord og Ebeltoft, kan overskikkes til Middelfart til at måles og siden forbruges til magasin-korn. Sjt, 34, 133. K. Incl. 11. aug.

13. aug. (Nyborg) Hr. Mogens Kaas' arvinger og Erik Kaas fik brev om i nogle dage i de næste omkring Nyborg liggende herreder og største landsbyer at indkvartere de til Nyborg len ankomne ryttere, og advare officererne, at de holder god justits. FT, 7, 285. K.

14. aug. (Odensegård) Hr. Jørgen Brahe fik brev om at anordne, at generalmajor Hans Rantzaus regiment indkvarteres i Hagenskov len, og tilholde officererne, at de holder god justits, så bønderne ikke besværes ud over den gjorte anordning. FT, 7, 286. K.

15. aug. (Middelfart) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at fremskikke deres mening om rytternes indkvartering til kvartalkommissarierne. Kongen har anset for godt at forlægge det overkomne rytteri en tid lang i Sjæll. Adressaterne skal med forderligste fremskikke deres mening, hvorledes de eragter det bedst og landet til mindst besværing kan forlægges. Sjt, 34, 134. K.

15. aug. (Middelfart) Hr. Hans Lindenov og hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om med forderligste at fremskikke alle skuder og færger i lenet til Nyborg til at overføre rytteriet til Sjæll. Sjt, 34, 115. K.

Lige sådant brev fik MKs arvinger om alle skuder og færger i Nyborg len.

15. aug. (Middelfart) Hugo Lützow fik brev anlangende indkvartering af rytterne, som overskikkes til Sjæll. i Lave Becks kvarter. Han har tilforn bekommet kongens befaling til i LBs sted at forlægge rytteriet i hans kvartal. Til den ende har kongen befalet officererne til adressaten at levere ruller over deres folk, hvorefter han, efterhånden som de kommer over, skal lade dem forlægge i kvartererne og forskaffe dem underholdning efter den anordning, som er gjort, og advare officererne, at de skal holde god justits i kvartererne så vel som på marchen,

uden nogen plyndring. Til den ende skal han følge dem, efterhånden som de kommer gennem hans kvartal, til de andre kvartaler, efter den ordre, som bliver tilskikket ham af rigens admiral. Sjt, 34, 135. K.

15. aug. (Middelfart) Hr. Axel Urup fik brev om at lade holde krigsråd, hvorledes han eragter at kunne gøre fjenden konsiderabel skade og indfald i Sverige, med så skel, at flere ryttere bliver skikket til Skåne, eftersom man nu har middel til at sekundere ham. Dog skal han til K.M. sende krigsrådets betænkende, på hvilke steder fjenden kan ske størst afbræk. SkT, 9, 74. K.

15. aug. (Middelfart) Kaj Lykke fik brev om med forderligste at lade sit regiment overføre til Sjæll. og levere en rulle til Hugo Lützow, at det kan blive indkvarteret. På marchen skal han lade holde god orden, så undersåtterne ikke skal have at besvære sig over plyndren, men rytterne lade sig nøje med den anordning, som er gjort om deres underholdning. FT, 7, 286.

15. aug. (Middelfart) Mogens Arenfeldt fik brev om at retirere sig med den jyske rostjeneste imod Frederiksodde. Dersom han fornemmer fjendens ankomst, skal han begive sig derind, for at lade folket føre derfra over til Fyn. JT, 14, 92. K.

15. aug. (Middelfart) Rigens marsk fik brev om at gøre sit bedste til med forderligste at begive sig hid til riget, på den bedste vej, for at finde kongen, hvor han er at finde, og tage generalmajor Jens [von Löwenklau von Hadersleben] med sig. Kongen har befalet Kaj von Ahlefeldt at tage alt i fyrstendømmerne i agt. Dermed etc. JT, 14, 93. K. Orig. i Anders Eriksen Billes privatark., RA.

15. aug. (Middelfart) Hr. Steen Bille fik brev om at lade 400 heste af sit regiment blive bestående ved fæstningen Frederiksodde og overskikke de andre til Fyn. Dermed etc. JT, 14, 93. K.

15. aug. (Middelfart) Henrik Thott fik brev om til Middelfart at fremskikke det korn, som er på Dronningborg Slot, og selv at fragte skibe- rum dertil. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 93. K.

15. aug. (Middelfart) Georg Hoffmann fik brev om at være kommandant i Frederiksodde. Derefter etc. JT, 14, 94. K.

16. aug. (Kbh.) Pas til skipper Claus Frimand af Lybæk til hans skude herfra og til Pillau. Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz har i kongens fraværelse og på dennes behag bevilget, at nærværende CF, som berettes den 15. juli med sit skiberum med salt o.a. stykgods at være hid opbragt, igen må bekomme det, så vidt deraf ej er dømt til konfiskation, og begive sig hjem til Pillau. De begærer venligen af K.M.s admiraler, kaptajner el. andre udliggere el. fribyttere, som han med skib og varer kommer for i søen, at de ubehindret lader ham passere. Givet etc. Sjr, 24, 90. K.

16. aug. (Middelfart) Ingeniør Peter Bysser fik brev om straks at begi-ve sig til fæstningen Frederiksodde at forrette det, han befales af kommandanten, Georg Hoffmann. Sjt, 34, 136. K.

16. aug. (Middelfart) Carsten Hettelsen af Sønderborg fik efter be-
gæring pas til med sin skude og gods at løbe til Kbh. Forbydendes etc.
FR, 6, 304.

16. aug. (Middelfart) Landkommissarierne i Fyn fik brev om at levere
Johan Christoph von Kørbitz 3.000-4.000 rd. af landekisten til militiens
udgifter. FT, 7, 287. K.

16. aug. (Middelfart) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at møn-
stre kaptajn Jens Ravns kompagni og derefter betale ham mønster-
måned. FT, 7, 287. K.

16. aug. (Middelfart) Tyge Below fik brev om at anordne, at alle sku-
der, færges og fartøjer fra Assens og Middelfart ligger ved fæstningen
Frederiksodde, efter at folkene er overført, og i synderlighed at have
Snoghøj færges i agt, at de ikke kommer i fjendens hænder. FT, 7, 287.

16. aug. (Middelfart) Hr. Iver Vind fik brev om at være forløvet fra Fre-
deriksodde til at have Fyns defension bedre i agt. FT, 7, 287. K.

16. aug. (Middelfart) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende, at kon-
gen har befalet Georg Hoffmann at være kommandant i Frederiksod-
de. HR skal forestille ham. Dermed etc. JT, 14, 94. K.

16. aug. (Middelfart) Erik Rosenkrantz fik brev om at gøre den anord-
ning, at alle skibe og skuder ved Århus med forderligste skal løbe til

Frederiksdode, hvor de skal blive beliggende. Derefter etc. JT, 14, 94. K.

16. aug. (Middelfart) Jørgen Kruse fik brev om at være proviantkommissarius i Frederiksdode til at have indseende med provianten. Dermed etc. JT, 14, 94. K.

16. aug. (Middelfart) Åben befaling, at Niels Lykke skal opmane Jyll. Kongen har af omsorg for fædernelandet og de tro undersætter anset for godt at befale NL, bestalter oberstlt. til hest, med hoshavende officerer og dem, han herefter tager til sig, at opmane Nørrejyll. til fælles defension, til hvilken ende han skal bemægtige sig Vendsyssel, Thy, Salling og Mors og bruge det til laufplads, indtil han kan blive bastant at gå fjenden under øjnene. Kongen befaler undersætterne som gode patrioter at indstille sig hos ham med det bedste gewehr, som enhver kan tilvejebringe, og anstille sig lydige til at parere¹ hans el. de af ham forordnede officerers kommando og ellers være dem behjælpelig med proviant o.a. Dersom mærkelig fare for fjendens overfald skulle være for hånden, vil kongen lade gøre sådan anordning, at de kan blive sekunderet på bedste manér. NL skal lade skansen ved Hals besætte og defendere med officerer og soldater af landfolket. Kongen tvivler ikke om, at hvert sogn hjælper igen at mundere sine sogneryttere og igen at indstille dem hos NL, og at alle andre i Nørrejyll. indstiller sig til defension imod rigets fjender og lader sig føre af NL. Kongen vil igen erkende det, når Gud giver fredelig tilstand. JT, 14, 95. K.

1) Kopibogen har passere!

17. aug. (Middelfart) Anne, enke efter Claus Madsen, fik efter begæring brev om at være fri for indkvartering, med så skel, hun ingen borgerlig næring bruger. Forbydendes. FR, 6, 304.

17. aug.¹ (Middelfart) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om, at det kompagni, som ligger i Nyborg, må forlægges til Kerteminde, når oberstlt. Deberens kompagni marcherer derfra, så og, at Nyborg by i disse tider må være fri for indkvartering, eftersom alt rytteriet skal afskikkes derfra. FT, 7, 288. K.

1) K., mens kopibogen har 12. aug. 1658.

17. aug. (Middelfart) Åben befaling til fogeder og skrivere i Viborg og Ålborg stift at tilholde sognene at forskaffe deres ryttere heste og at

være Niels Lykke behjælpelig, hvor han behøver det. Kongen har befalet NL igen at lade mundere de i riget indkomne og udmunderede sogneryttere. Han befaler alle lensmænds fogeder, skrivere o.a. betjente under lenene i Viborg og Ålborg stifter i lensmændenes fraværelse at tilholde hvert sogn at forskaffe sine sogneryttere en god hest, en sadel, pistoler o.a. og herforuden forskaffe regimentet frit kvarter og underholdning og være ham beforderlig med vogne og heste. Dermed etc. JT, 14, 96. K.

17. aug. (Middelfart) Niels Lykke fik brev om at oprette sit regiment til hest igen, opmane landfolket i Nørrejyll. og forordne dem i trupper og forskaffe fornødne officerer dertil. JT, 14, 96. K.

18. aug. (Odensegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz, øverste rentemester, fik fuldmagt til i H.M.s fraværelse på hans ratifikation at ordinere det, som de eragter tjenligt til fædernelandets konservation efter disse tiders tilstand ved de midler, som er bevilget dertil, el. de selv ved egen kredit el. i anden måde kan tilvejebringe til låns mod nøjagtig forsikring. Sjr, 24, 90. K. Incl. 4. aug.

18. aug. (Odensegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om en laufplads til oberst Dunsdorffs folk. De skal gøre den anordning, at de af Ds folk, som fremskikkes til Kbh., bliver underholdt efter den gjorte anordning enten dér i byen, el. hvor de eragter, han bekvemmeligst kan forundes laufplads. Sjt, 34, 136. (Tr.: KD, V, 412). K., Incl. 17. aug.

18. aug. (Odensegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at forskaffe gøngerne en måneds sold, eftersom de er befalet at komme herover. Sjt, 34, 136. K.

18. aug. (Odensegård) Oberst Jørgen Rosenkrantz fik brev om med forderligste at give sig med sit regiment til fæstningen Frederiksdode og med sig tage 8 dages proviant, som skal forskaffes af bønderne, hos hvem hans folk er indkvarteret, dog at det sker med mindst mulig desordre. FT, 7, 288. K.

18. aug. (Odensegård) Tyge Below fik brev anlangende 8 dages proviant, som oberst Jørgen Rosenkrantz' regiment skal forskaffes af bønderne, hos hvem de ligger. Kongen har befalet JK med sit regiment

straks at begive sig til fæstningen Frederiksodde og tage 8 dages proviant med sig. TB skal være ham behjælpelig hermed hos bønderne. FT, 7, 288. K.

18. aug. (Odensegård) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at lade oberst Dunsdorffs til Frederiksodde ankomne folk fremskikke til Kbh. med et af de skibe, som fremfører den befalede munition o.a. til Frederiksodde, og forskaffe dem underholdning på vejen. JT, 14, 97. K.

19. aug. (Odensegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om med forderligste til fæstningen Frederiksodde gennem landene at overskikke 12.000 pd. krudt, 6.000 pd. musketkugler, 1.000 pd. finkrudt, desligeste 1.000 pd. pistolkugler. De skal også straks lade fremkomme generalkvartermester Lobrechts badskær med hans bartskærkiste, desligeste en anden bartskær med bartskærkiste, så de med forderligste kan være i Frederiksodde. SJT, 34, 136. K.

19. aug. (Odense) Alle i Odense, som ingen kirke- el. skolebestilling betjener og dog holder sig under gejstligheden, skal tage imod indkvartering o.a. lige ved andre indbyggere. Stor besværing påhænger i disse tider kongens lande og i synderlighed Odense formedelst den idelige rejsen derigennem. Det eragtes ej billigt, at de, som i fredstid nyder stor frihed, mere skulle undslå sig at komme sine medborgere pro kvota til hjælp i sådan besværlig tid. Kongen vil, at alle, som bor i Odense, og ingen gejstlig bestilling betjener ved kirke, gymnasium el. skole, men dog holder sig under gejstligheden, så længe denne besværlige tid står på, skal hjælpe efter billighed og middel med indkvartering o.a. FR, 6, 304. K.

19. aug. (Odensegård) Tyge Below fik brev om i Middelfart at lade oplægge alt det korn, som bliver skikket fra Frederiksodde, så at det igen efter Mogens Høgs og hr. Henrik Rantzaus ordrer kan uddeles. De materialer, som findes i Strib el. Middelfart, skal han lade levere i Frederiksodde. FT, 7, 289. K.

19. aug. (Odensegård) Hr. Iver Vind fik brev om at lade alle mænd proportionaliter hjælpe til med indkvarteringen. Af adskillige beklages, at ingen besked med indkvarteringen holdes. IV skal gøre den anordning, at den ene ikke graves mere end den anden, men at alle hjælper proportionaliter uden persons anseelse. FT, 7, 289. K.

19. aug. (Odensegård) Hr. Iver Vind og hr. Jørgen Brahe fik brev om af magasin Kornet, når middel findes, at kontentere Odense bys borgere for den indkvartering, de har haft, ligesom andre købstæder i lige tilfælde har fået. Det skal blive godtgjort. FT, 7, 290. K.

19. aug. (Odensegård) Borgmestre og råd i Odense fik brev om i byen til fæstningen Frederiksodde at lade brygge og bage af det korn, som de leveres af lensmanden, hr. Sivert Urne, efter den anordning, som Rigens Råd har gjort. FT, 7, 290. K.

19. aug. (Odensegård) Kaj Lykke fik brev om, at to bortløbne fra livregimentet denne gang må pardonneres, at korporalen, som har forført den anden, skal være regimentets profos, og den spanier, som har ladet sig forføre, må denne gang forskånes på livet. FT, 7, 290. K.

20. aug. (Middelfart) Jørgen Rosenkrantz fik brev om at være værge for fru Dorete Sehested på skifte efter hendes afd. far, kansler hr. Christen Thomesen [Sehested]. Der skal med forderligste holdes skifte efter CTS ml. hans børn. Adressaterne befales at være DSs værge, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. Sjt, 34, 1237. Inkl. 17. aug.

20. aug. (Middelfart) Jægermesteren fik brev om at advare alle skovridere i Nørrejyll., at de skal begive sig til Fyn el. Sjæll. med deres heste, sadler og bøsser for at lade sig bruge i kongens krigstjeneste. Sjt, 34, 137. K.

20. aug. (Middelfart) Åben befaling til lensmændene o.a. i Fyn om at forskaffe major Hans Nielsen de soldater, som det tilkommer dem, og hver med 8 dages proviant. Kongen har befalet HN med forderligste at begive sig til fæstningen Frederiksodde med 800-900 mand af den anden part af landfolket i Fyn. Da sligt angår fædernelandets defension og fælles velstand, befaler kongen dem, tro mænd af adel o.a., som skal levere soldaterne, at de forskaffer ham så mange soldater, som enhver er pligtig at tilvejebringe, med 8 dages proviant, så han kan være tilstede lørdag aften i Frederiksodde. FT, 7, 291. K.

20. aug. (Middelfart)¹ Trykt brev til almuen i Jyll., at den ikke lader sig forføre. Fjenden er desværre imod kongens forhåbning trængt ind i Nørrejyll. Han formoder og tvivler ikke på, at hans tro undersætter nu

herefter som hidindtil vil bevise deres oprigtige troskab imod ham og riget efter deres ed og pligt, og ikke lader sig bevæge af nogen oprørske og fædernelandsforstyrrere til at begive sig til fjenden el. under hans beskærmelse, eftersom kongen næst den Allershøjestes bistand vil søge alle midler til så snart muligt at befri dem, som er trængt under fjendernes hårde åg. Det enhver hemmeligt el. offentligt kan hjælpe til fjendens afbræk, vil kongen i sin tid erkende med kgl. nåde, men ingenlunde kende dem som sine undersåtter, som begiver sig til fjenden el. i hans tjeneste. JR, 13, 28. Indl., se SJR, 24, 90, 18. aug.

1) Efter brevet står: Frd. om bryggen og bagen i Fyn til Frederiksodde, findes i Fynske Tegnelser den 21. aug. 1657.

21. aug. (Middelfart) Anders Carlsen fyrværker fik brev om straks at begive sig til Frederiksodde, tagende med sig 2 lispd. gebrokken salpeter, 2 lispd. stødt svovl, 1 td. stødt kul, $\frac{1}{2}$ centner melkrudt, fornødne kogte savspons, fuleholt, kamfer og colofonium,¹ bomolje o.a., han er agter behøves til granater og fyrkugler, hvortil den, som i tøjmasterens fravær befaler på Tøjhuset, straks skal være ham beforderlig. SJT, 34, 137. K.

1) Kopibogen har *calfonium*.

21. aug. (Middelfart) Frd. hvorledes der skal forholdes med bryggen og bagen i Fyn til Frederiksodde. Ungefærligt forslag på hvad måde, de kan anordnes ugentligt at bage og brygge i købstæderne til folkene i Frederiksodde, beregnet til 6.000 mand, og på hver person om dagen 2 skålpd. kavringbrød og 3 potter øl, såvel som om proviantens levering. At bage hver uge i kavringbrød: Skal leveres: Søndag og mandag: Assens 100 td. rug, Middelfart 90 td., Bogense 60 td. Tirsdag, onsdag og torsdag: Kerteminde 80 td. rug, Odense 350 td. Fredag og lørdag: Nyborg 200 td. rug, Svendborg 100 td., Fåborg 50 td., i alt 1.030 td. For følgende poster er at agte: 1. Ved udspisningen på 6.000 mand, når der beregnes 2 skålpd. kavringbrød på 1 person, beløber sig, hver uge 7 dage, kun til 875 td. rug el. kavringbrød. Resten, som er tilovers, 155 td. bliver i behold til anden nødvendig udspisning. 2. Hver td. løb mel el. rug regnes efter vægten til 8 lispd. Men 1 td. kavringbrød, som skal leveres af hver td. mel, regnes kun på 6 lispd., så de 2 lispd., som bliver tilovers, kan komme dem, som bager, til bedste for umage og ved. 3. Den rug, som borgerskabet i så måde forlods forstrækker til den første leverance af deres eget forråd, kan annammes igen på denne manér, såfremt ingen andre og bedre midler findes, nemlig Assens,

Middelfart og Bogense kan bekomme rug i Frederiksodde tilbage igen med de skiberum, som har fremført brødet og øllet. Kerteminde, Odense og Nyborg kan blive fornøjet af det forråd, som landkommis-sarierne har ladet annamme i disse købstæder. Svendborg og Fåborg kan lige med Assens, Middelfart og Bogense, dersom intet andet for-råd findes, leveres rug i Frederiksodde tilbage igen med skiberumme-ne. 4. Kavringerne skal ikke alene være vel udbagt, på det de kan være holdbare, men også være det i størrelsen, så de kan være bekvemme til at uddeles efter vægten. 5. Hver købstad skal uden forsømmelse lade brødet fremkomme til den bestemte dag. Om brygning og øllets leve- ring: Skal leveres på disse dage: Søndag: Assens 110 td., Middelfart 90 td. Mandag: Bogense 50 td., Kerteminde 90 td. Tirsdag, onsdag og torsdag; Odense 450 td. Fredag, lørdag: Nyborg 270 td., Svendborg 100 td., Fåborg 40 td. Herhos er disse poster at agte: 1. Udspisningen på 6.000 mand. Når der beregnes 3 potter øl på 1 person om dagen, beløber sig, hver uge til 7 dage, kun til 1.050 td. Resten, nemlig 150 td., bliver i behold til anden nødvendig udspisning. 2. Af det øl, borg- erskabet i så måder og efter dette oversalg brygger, kan den 4. part være bedre og stærkere til officerer end de 3 parter, så af 3 td. malt skal tages 6 td. godt øl, men ellers af 3 td. malt 7 td. gemen el. spiseøl. 3. Af det malt, som borgerskabet i så måder forstrækker til nævnte brygning, kan halvparten betales med det byg, som landkommis-sarierne hidindtil har ladet annamme, den anden halvpart af dette års grø- de og landgildebyg, som hver lensmand havde at levere til sine køb- stæder efter likvidation underskrevet af den forordnede proviantme- ster. 4. Tønderne skal leveres til borgerskabet efter den anordning, Ri- gens Råd har gjort ved hr. Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz, som er, at 2 bønder skal forskaffe 1 td. 5. Den humle, som forbruges til øl- let, nemlig til 3 td. malt 3 skp. humle fynsk mål, kan betales af land- kommissarierne med korn efter taksten gjort af Rigens Råd. 6. Ved til at brygge med kan udvises af skovene i de len, hvor de kan tåle det, nemlig til hver 100 td. øl ungefær 15 læs ved, dog må imidlertid, ud- visning kan ske, intet forsømmes med brygning, men borgerskabet selv forskaffe ved. 7. De købstæder, som ligger længst fra Frederiksod- de, skal i betimelig tid advares og fremsende deres øl til vands, så det leveres den bestemte dag. 8. På det alt med bagen og brygning kan gå des bedre til, skal i hver købstad tilforordnes en person, som kan have inspektion og befordre, at ingen forsømmelse sker. 9. Endelig må tæn- kes på øl, brød, flæsk, smør o.a. viktualier, og hvorved folket på denne side, i Strib Odde og de andre omkring stranden liggende skanser, kan

underholdes, og på hvad sted i Middelfart, det skal henlægges, og af hvem annammes og uddeles. Denne anordning skal de forordnede rigens råd forholde sig. FR, 6, 305. K.

21. aug. (Middelfart) Gunde Rosenkrantz fik brev om at lade Niels Banners heste og folk i Kbh. være indkvarteret dér og derimod tage lige så mange af dem beliggende i Kbh. på de steder, hvor han nu har sit kvarter. FT, 7, 291. K.

21. aug. (Middelfart) Landkommissarierne i Fyn fik brev om af landekisten dér at levere Johan Christoph von Korbitz 4.000 rd. til udgifter, som er befalet ham, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. FT, 7, 292. K.

21. aug. (Middelfart) Johan Christoph von Korbitz fik brev om at bestille 30 soldaterfaner og med forderligste fremskikke dem til kommandanten i Frederiksdodde. FT, 7, 292. K.

21. aug. (Middelfart)¹ Hr. Steen Bille fik brev om straks samme dags aften at kommandere en eskadron på 400 ryttere af sit regiment til at battere ved stranden i Hindsgavl len, dog skal han holde god justits, at undersåtterne ingen skade vederfares. FT, 7, 292. K.

1) Kopibogen har Kbh. (Hafnia), K. Middelfart.

21. aug. (Middelfart) En del af købstæderne i Fyn, Bogense, Assens, Fåborg og Svendborg, fik brev om at lade Enevold Parsberg få alle både o.a., som er tjenligt at overføre folk med. Kongen har befalet EP fra disse byer at hidføre alle de både, skuder og pramme, som kan føre folk. De skal lade ham dem være følgagtig. FT, 7, 293. K.

21. aug. (Middelfart) Åben befaling til fogeder og præster o.a. om at være Jesper Mogensen behjælpelig med at samle sit umunderede kompagni og igen at bekomme dem på benene. Kongen har befalet JM at gøre sit bedste til igen at samle sit nu umunderede kompagni. Han befaler undersåtterne, særdeles præster, fogeder, sognemænd o.a., som det tilkommer at udgøre rytterne, at de er ham behjælpelig dermed. JT, 14, 97. K.

21. aug. (Middelfart) To af Erik Quitzows kaptajner over landfolket under hans regiment, som ligger på Strib, fik brev om at parere ordre fra kommandanten i Frederiksdodde. JT, 14, 97. K.

21. aug. (Middelfart) Borgmester Lyder Henriksen i Kolding fik brev om at være H.M.s folk beforderlig til fra Kolding at bekomme det korn, som er skikket did fra Lundenæs. JT, 14, 98. K.

21. aug. (Middelfart) Mogens Høg og Henrik Rantzaou fik brev om at forskaffe kongens page Christoffer Gotlob von Gersdorff fornødent husrum dér i fæstningen Frederiksodde til at undervise de ham tilforordnede konstabler og bøsseskytter, så og vægt og vejeskåle o.a., som han kan behøve til artilleriet og fyrværket dér. Dermed etc. JT, 14, 98. K.

21. aug. (Middelfart) Jørgen Kruse fik brev om at skaffe Christoffer Gotlob von Gersdorff i fæstningen Frederiksodde foder og mål til en hest, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 98. K.

22. aug. (Middelfart) Gunde Rosenkrantz fik bevilling til at pantsætte sin gård Vindinge til gejstlig el. borgerlig stand og at den, som bekommer den til pant, må nyde samme frihed som han selv indtil den igen bliver indløst. Han har ladet andrage, at hans indkomst efter denne besværlige tids tilstand ikke kan følge ham til aflæggelse af gæld og rente, når fratages den kontribution og rostjeneste, som han er pligtig, og hans egen underholdning. Kongen konf. dette. Sjr, 24, 90. K. Incl. 21. aug.

22. aug. (Middelfart) Hr. Hans Lindenov fik brev om, at Christian Dencker og Johan Groleck må have kvarter på Samsø med deres folk, som de har salveret, den ene 22, den anden 18 mand, efter den gjorte anordning. Sjt, 34, 138. K.

22. aug. (Middelfart) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at lade Kongens Livregiment gå over til Skåne. De skal hemmeligt lade gøre den anordning, at det med god ordre marcherer dertil. Dersom obersten el. oberstløjtnanten ingen anden ordre finder i Helsingborg, skal de med tropperne søge lige til arméen, hvor den er at finde, og parere hr. Axel Urups befaling, hvorom de med forderligste skal forstændige denne. Sjt, 34, 138. K.

22. aug. (Middelfart) Tyge Below fik brev om at forvare det fæ, som hidskikkes fra Frederiksodde. Kongen har befalet Georg Hoffmann at

forfærd, hvad fæ der findes i fæstningen. TB skal lade det forvare, indtil det kan blive slågtet til dens fornødenhed. FT, 7, 293. K.

22. aug. (Middelfart) Grev Rantzau og Frederik Urne fik brev anlangende bryggen og bagen af Lavindskøbing og Nakskov.¹ Han skal gøre den anordning, at hver uge forskaffes af Lavindskøbing Middelfart til vands 100 td. kavring brød, tønden beregnet til 6 lispd., 100 td. øl, hvoraf en 4. part skal være noget bedre end de 3 parter, på hvert pd. el. 3 td. malt skal regnes 6 td. godt øl og 7 td. spiseøl. Rug skal borgerskabet igen leveres af provianthuset i fæstningen Frederiksodde, nemlig 1 td. rug for 1 td. kavringbrød, endog 1 td. rug el. løs mel vejer 8 lispd. og 1 td. kavringbrød 6 lispd., de to lispd. må være for umagen og ved. Det malt, som borgerskabet forstrækker, skal af landkommissarierne betales med byg, $\frac{1}{2}$ af sidste års korn, $\frac{1}{2}$ af dette års landgildekorn, humle, 3 skp. Fyns mål til 3 td. malt, skal betales af landkommissarierne med korn efter taksten gjort af Rigens Råd. Tønderne skal leveres borgerskabet af bønderne, så 2 bønder, el. hvor det ikke forslår, hver bonde af hele lenet leverer 1 tom tønde. FT, 7, 293. K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik FU at forskaffe 200 td. kavringbrød hver uge af Nakskov og 250 td. øl.

1) Kopibogen har Nadtschouff.

22. aug. (Middelfart) Den ed, som er præsteret H.M af Frederiksodde fæstnings garnison. De er antagne i tjeneste af K.M. af Danmark og Norge og lover hermed og sværger H.M. huldskab og troskab såvel i Frederiksodde fæstning som udenfor i marken, el. hvor de bliver befalede, imod H.M.s og rigets fjender. JR, 13, 29.

22. aug. (Middelfart) Hr. Henrik Rantzau fik brev med en ed, som han på kongens vegne skal tage af Frederiksoddes garnison. Derefter etc. JT, 14, 99.

N.B. Denne ed findes i Jyske å.b.

22. aug. (Middelfart) Åben befaling til fogeder og præster o.a. om at være Niels Lykke til Elved m.fl. behjælpelig til at få deres umunderede ryttere på benene. Kongen har befalede NL at gøre sit bedste til igen at samle sit tidl., nu umunderede rytteri. Han befaler sine tro undersåtter, særdeles fogeder, præster, sognemænd o.a., som tilkommer at gøre rytteriet, at være ham behjælpelig. Desligeste befaler kongen lensmænd, fogeder o.a., som NL besøger ved søkanten imod Sjæll. og Fyn,

at de forskaffer ham fornødne skuder, færges og både til at overføre rytteriet dertil. Kongen vil i sin tid igen erkende det. JT, 14, 99.

Lige sådant brev fik kvartermester Rudolf Meng 25. ditto. Oberst Hvas og Corfitz Ulfeldt. Kvartermester Lorentz Sahl, dat. Odense 10. sept. 1657.

22. aug. (Middelfart) Georg Hoffmann fik brev om at lade Jens Ravns kompagni komme ud af Frederiksodde, eftersom han er befalet at blive beliggende på Femø dermed. JT, 14, 99. K.

22. aug. (Middelfart) Georg Hoffmann fik brev om at lade et af Frederiksoddes garnisonskompagnier henligge i redouten i Strib, hvorimod det folk, som er beliggende dér, igen skal indlægges i Frederiksodde. Det fæ, der findes i Frederiksodde, skal han lade komme over til Fyn og levere til Tyge Belows fuldm. Dermed etc. JT, 14, 100. K. Indl. udat.

22. aug. (Middelfart) Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev om at fragte det store Københavnskib med korn, som er ankommet fra Ålborg, og henhføre til fæstningen Glückstadt ved Jacob Andersen. Dermed etc. JT, 14, 100. K.

23. aug. (Middelfart) Assignation for Jens Lassen på alle de konsumtionsmidler, der oppebæres i købstæderne Kbh., Malmø, Helsingør, Køge og Christianshavn, indtil han er afbetalt for sin påtagne leverance efter den akkord, som er gjort med ham. Toldere o.a. skal lade ham el. hans fuldm. på anfordring mod nøjagtigt bevis bekomme det, der indkommer. Givet etc. Sjr, 24, 91. K. Indl. 12. aug.

23. aug. (Middelfart) Kaptajn Peter Lützen fik brev om med et af kongens mindste skibe at føre Christian Friis' hustru, fru Øllegaard Gyldestjerne fra fæstningen Glückstadt til Hamborg. Sjt, 34, 138.

23. aug. (Middelfart) Hr. Iver Vind fik brev om mod bevis at levere Johan Christoph von Kørbitz de 2.000 rd., hvorfor kongen vil forsikre IV. FT, 7, 294. K.

23. aug. (Middelfart) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at betale kaptajn Groliche og kaptajn Denckert under oberst Kjeld Langes regiment 1 måneds sold med de knægte, som de har hos sig, nemlig 18 og 22 mand. FT, 7, 295. K. Indl. 19. aug.

23. aug. (Middelfart)¹ Fru Beate Bülows begravelse må opsættes så længe, Jørgen Kruse begærer det. Udt. i JR, 13, 29.

1) Efter brevet står: Befaling om, at det danske rytteri i Holsten skal parere Claus von Ahlefeldt, findes i bestallingsbogen, dat. 26. sept. 1657.

24. aug. (Middelfart) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om, at oberstlt. Moltzan med sin eskadron skal stå under oberst Trampe. Kongen kommer i forfaring, at M ikke vil bekvemme sig med sin eskadron at stå under T. De skal førstændige ham, at det er kongens vilje, at han skal blive hos T, eftersom kongen har til-sagt ham det. Vægrer han sig, skal det stå ham frit for at aftakke fra regimentet. Sjt, 34, 138. K.

24. aug. (Middelfart) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om, hvorledes det befalede rytteri skal marchere igennem Sjæll. De har tilforn bekommet kongens befaling om rytteriet, som igennem Sjæll. skal gå til Skåne. De skal gøre den anordning, at halvparten tager sin march gennem Næstved, Køge og Kbh. til Helsingør, den anden halvpart gennem Slagelse, Ringsted, Roskilde og Slangerup til Helsingør. Sjt, 34, 138. K.

24. aug. (Middelfart) Kaptajn Vibolt Petersen fik brev om at lade Peder Hansen Koch bekomme den store båd og 2 falconetter fra Gribben. FT, 7, 295. K.

24. aug. (Middelfart) Hr. Steen Bille fik brev om forsvarligen at lade strandvagten i Fyn forse, om noget fjendtligt tenteres. FT, 7, 295. K.

24. aug. (Middelfart) Hr. Sivert Urne fik brev om med forderligste at forskaffe så mange tømmermænd, som kan bekommes i byen og lenet, samt 10.000-12.000 store søm til Frederiksodde og for ringeste pris at indkøbe 4 ammer fransk vin til Middelfart, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 296. K.

24. aug. (Middelfart) Borgmestre og råd i Bogense fik brev om med borgerskabet at annamme det korn, som hr. Henrik Rantzau præsenterer til at brygge og bage af til soldatesken i fæstningen Frederiksodde. FT, 7, 296. K.

24. aug. (Middelfart) Hr. Mogens Kaas' arvinger og hr. Sivert Urne fik brev om med forderligste at levere Jens Madsen og borgmester Thomas Brodersen [Risbrich] noget byg. MKs arvinger skal levere JM 400 td. landgildebyg for den malt, han har forstrakt, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. FT, 7, 296. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik hr. Sivert Urne at levere 400 td. landgildebyg til TB[R].

24. aug. (Middelfart) Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev om at lade alle færger og skuder ved den jyske side ligge over til Frederiksojde. De skal have tilsyn med, at alle både, pramme og skuder, som findes ved Vejle, Klakring el. andetsteds ved Jyll., føres derfra, enten til fæstningen Frederiksojde el. andetsteds, så man kan være forsikret. Herhos skal de befale skipperen på Sorte Hund straks at begive sig til Hindsgavl Slot, hvor han skal bekomme videre ordre. Dermed etc. JT, 14, 100. K. Indl. udat.

24. aug. (Middelfart) Villum Lobrecht fik brev om, at han herefter ingen fremmed må tilstede at komme på Frederiksojdes volde uden kongens udtrykkelige ordre. Dermed etc. JT, 14, 101. K.

25. aug. (Middelfart) Frd. om, at af hver td. rug, hvede, malt og 2 td. havre, som males, skal gives i accise 1 mk. da. Kongen kommer i forfaring, at den sidst påbudte forhøjelse af maltaccisen er undersætterne til stor besværing, om de foruden de forrige 12 sk. skal udgive 16 sk. af hver td. malt. Det er ikke kongens mening at pålægge dem noget ulideligt, men han formoder, at de i disse besværlige tider så vidt muligt assisterer ham og kommer til hjælp. Han vil derfor ikke have forhøjelsen forstået anderledes, end at af hver td. rug, hvede el. byg samt 2 td. havre, som males i mel el. gryn, så vel som af hver td. malt, som males, ej skal udgives videre end 1 mk. da. i accise. Sjr, 24, 91. (Tr.: CCD, VI, 337-38). K. Indl. 20. aug.

25. aug. (Middelfart) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at lade oberst Henrik von Ahlefeldts til Sjæll. ankomne kompagni til hest støde til den skånske armé. Kongen erfarer, at HvAs kompagni uden befaling har begivet sig til Sjæll. OG skal anordne, at det straks kommer over til Skåne og støder til arméen, indtil det øvrige af regimentet kommer over. Dersom bønderne sker overlaster af officererne el. rytterne, skal han tilholde officererne, at de igen erstatter skaden, før de kommer over. Sjt, 34, 139. K.

25. aug. (Middelfart) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste at forestille Hans von Ahlefeldt som oberst for det af generalmajor Hans Rantzau kvitterede regiment til hest, eftersom oberstløjtnanten derfor, som er fanget, ikke så hastigt kan komme løs, at han kan betjene regimentet, hvorfor kongen, når han er kommet løs, vil lade ham akkomodere på anden manér. FT, 7, 297. K.

25. aug. (Middelfart) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste til Villum Lobrecht at erlægge 2 måneders sold, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 297. K.

25. aug. (Middelfart) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste at levere kvartermester Rudolf Meng 15 rd., hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 297. K.

25. aug. (Middelfart) Åben befaling til adelen i Fyn om at lade deres mandskab møde ved Strib og holde strandvagt på befalede steder. Kongen kommer i erfaring, at adskillige af adelen har vægret sig ved efter forrige befaling at fremskikke deres unge mandkøn til fæderne-landets defension, hvilket kongen formener er imod loven og billighed. Efterdi fjenden ligger så godt som i døren, og kongen ikke véd, hvor han vil attackere fæstningen, formaner han alvorligen alle dem, som vil holde sig for hans tro undersætter, at de vil erindre deres pligt, nu nøden trænger, og lade deres mandkøn fremkomme til Strib Odde til landeværn og derforuden på anordnede steder holde strandvagt. Såfremt det ikke sker, vil kongen for Gud og posteriteten være undskyldt, om nogen ulykke påkommer landet. Ladendes det etc. FT, 7, 297. K.

25. aug. (Middelfart) Jørgen Kaas fik brev om til hofholdningen mod marskallen Adam Henrik Pentz' bevis at lade være følgagtig smør, lam, gæs, høns o.a., der kan bekommes i Rugård len, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 298. K.

25. aug. (Middelfart) Villum Lobrecht fik brev om at lade oberst Henrik Sehesteds trompeter komme igennem fæstningen, og befale kommandant Hoffmann, at han straks skal begive sig hid. JT, 14, 101. K.

25. aug. (Middelfart) Hr. Christian Friis fik brev om straks at lade sine dragoner komme hid til at holde vagt på de steder, det befales dem. Dermed etc. JT, 14, 101. K.

25. aug. (Middelfart) Mogens Høg fik brev om tillige med hr. Henrik Rantzau at indkøbe en gammel skude til Frederiksodde til at ligge og sikre den post i fæstningen ved vandet, som synes noget farlig, eftersom man kan ride derom. Dermed etc. JT, 14, 102. K.

26. aug. (Billeshave) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om straks til Strib Odde at hidskikke noget krudt og 12 gode konstabler el. bøsseskytter fra Sophia, så og til Middelfartsund de 3 fregatter, som er forordnet til at tage de wismarske kape-re. Sjt, 34, 139. K.

26. aug. (Billeshave) Hr. Henrik Bielke fik brev om med forderligste at begive sig med flåden til Køge Vig, hvor han indtil videre skal blive be-liggende til at observere fjendens intention. Dersom den svenske flåde kommer ud, skal han attackere den efter forrige ordre. Sjt, 34, 140. K.

26. aug. (Billeshave) Henning Pogwisch fik brev om at hjælpe til, at fæstningen Frederiksodde af landet forsynes med underholdning, øl, brød og fourage til rytteriet, efter den gjorte anordning, at de, som findes forsømmelige, har des større indkvartering, og de, som findes villige, igen forlindres. FT, 7, 299. K.

28. aug. (Middelfart) Pas for Frands Brockenhuus' kvartermester Thomas Nielsen på nogle folk og heste. TN er befalet med hos sig ha-vende 28 heste og 18 karle at begive sig til Skåne til nævnte regiment. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre i købstæderne og alle andre, som han hænder for at komme, at forskaffe dem underhold-ning en nats tid på hvert sted og fourage til hestene efter den gjorte anordning, desligeste fri færger over færgstederne. Sjr, 24, 92. K.

28. aug. (Middelfart) Oluf Brockenhuus og Oluf Rosenkrantz fik brev om at gøre Hans Haagensens børns formynder indførsel i fru Inge-borg Arenfeldts gods. HHs hustrus og børns formynder har for kongen ladet andrage anlangende det fortrædelige ophold, som IA har tilføjet dem, idet hun ved ingen mindelighed ville bekvemme sig til at betale nogle 2.000 rd. efter obligationer, som hun med herreds- og landstingsdomme er tilfundet at betale el. derfor lide indførsel, men alene til ulovligt ophold har erhvervet kongens herredags stævning. Uanset de tilforn har bekommet kongens befaling til IA at kontentere dem el. deponere pengene i retten til sagens uddrag, har hun dog

ikke med ord villet erklære sig imod dem, langt mindre kontentere dem el. indstille sig efter kongens befaling. De har derfor begæret kongens befaling til adressaterne som ridemænd. De befales at fortfare efter landstingsdommen til indførsel. Dersom IA har noget at besvære sig over den gjorte indførsel, gås videre for kongen og Rigens Råd, så vidt lands lov og ret. Sjt, 34, 140. Incl. 21. aug. (2).

28. aug. (Middelfart) Mogens Arenfeldt fik brev om med sine ryttere at lade forse strandvagten ved Bogense på de poster, der er anvist ham af hr. Steen Bille, og til den ende lade sig indkvartere i Bogense og nyde verpflegung af de bønder, han nu er indkvarteret hos. FT, 7, 299. K.

28. aug. (Middelfart) Kaptajn Vibolt Pedersen fik brev om at lade Anne, Claus Madsens være en båd følgagtig til at fiske med, hvortil hun selv skal svare. FT, 7, 299. K.

29. aug. (Odensegård) Rentemestrene fik brev anlangende nogle skøder på det gods, der er solgt Gabriel Marselis, og i Kanc. skikke en jordebog derover. De tilskikkes kongens skøde på det norske nordenfjelds gods, som er solgt til GM, nemlig Finde hgd. og tilliggende landgilde, 14.968 $\frac{1}{3}$ rd. Nok Sem og Sandvig gårde med do. for 18.420 $\frac{1}{3}$ rd. Giske hgd. med do. for 17.654 rd. 1 ort 7 sk. Væsnes hgd. med do. for 8.387 rd. 4 mk. 4 sk., som beløber sig efter den af dem gjorte afregning i penge 59.431 $\frac{1}{2}$ rd. De skal til sig annamme de originale obligationer imod overlevering af skøderne, og det, GM bliver skyldig for godset herudover, skal han levere til kongen el. andre, som det befales. Her foruden skal de under deres hænder i Kanc. indskikke fortegnelse over godsets jordebøger og taksten, hvorefter det er anslaget, så der kan have rigtighed. Sjt, 34, 141. K.

29. aug. (Odensegård) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om til Odensegård til hofholdningen at hidforskaffe fisk, som kan leveres til kongens køkkenskriver. FT, 7, 300. K. Incl. 25. aug.

Lige sådant brev fik hr. Iver Vind, nok hr. Jørgen Brahe.

30. aug. (Odensegård) Bevilling for generalkvartermester, oberst til fods og guvernør i fæstningen Frederiksodde Villum Lobrechts hustru og deres søn på årlig pension på 1.000 holl. gylden, om hendes mand afgang ved døden i H.M.s tjeneste. Givet etc. Sjr, 24, 92. K.

30. aug. (Odensegård) Mogens Arenfeldt fik brev om straks at opbryde med sit rytteri, at holde sig i beredskab på Strib Odde og marchere ind i fæstningen Frederiksdodde, når han advares derom af Villum Lobrecht. JT, 14, 102. K.

30. aug. (Odensegård) Villum Lobrecht fik brev anlangende, at kongen har befalet Mogens Arenfeldt at begive sig til Frederiksdodde med sit rytteri, når han advares af VL og imidlertid holde sig færdig på Strib Odde. JT, 14, 102. K.

P.S. Han skal iagttage de 2 steder i fæstningen, som findes ved vandet, og så vidt muligt forsikre dem, at intet rytteri kan komme forbi langs vandet.

31. aug. (Odensegård) Søpas for oberst til fods David Tiedemann til Danzig. DT agter at begive sig til Danzig og efter lejligheden tilbage igen. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere og alle andre, som han hænder at komme for i søen, ubehindret at lade ham passere. Sjr, 24, 93. K.

31. aug. (Odensegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik fuldmagt til at foreholde stænderne om undsætning. Kongen har i sin fraværelse givet dem fuldmagt til at bringe så mange penge til veje som muligt og gøre deres bedste til at overtale stænderne til i disse vidt udseende tider med deres midler af penge, guld el. sølv at komme deres fæderneland til hjælp imod forsikring og underpant i kronens gods, hvor enhver begærer det i Jyll. og Skåne, vildtbanner og ugedagstjenere undtaget, el. og i hr. Corfitz Ulfeldts gods til ejendom så vel som hans penge her i riget el. hos hvem af undersåtterne han befindes at have udestående. De 4 rigens råd kan på kongens ratifikation forsikre enhver, som vil forstrække ham. Sjr, 24, 93. K.

31. aug. (Odensegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev anlangende forsikring på 10.000 rd., som grev Rebolledo skal levere m.v. De tilskikkes kongens forsikring på 10.000 rd., som de skal levere til R og derimod af ham annamme et vekselbrev til købmanden i Hamborg, som pengene skal leveres til, hvilket brev de kan forskikke ved Poul Klingenberg, Marselis el. andre, hvorefter pengene kan blive erlagt til kongens kommissarius i fæstningen Glückstadt, Johannes Svertfeger. På det JS kan vide, hos hvem pengene kan

bekømmes, skal købmandens navn specificeres i vekselbrevet. Kongen vil derimod lade gøre den anordning, at de vil blive leveret de penge, som Teixeira i Hamborg vil forstrække. Sjt, 34, 142. K.

31. aug. (Odense) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at kongen erfarer, at han har gjort landgang på Rügen. Han skal sætte undersåtterne dér i brandskat og så højt som muligt i kontribution, eftersom fjenden tribulerer undersåtterne i Holsten og Jyll. med en stor brandskat og kontribution, nemlig af hver plov 50 rd. i geesten og 80 rd. i marsklandet. Dersom han har bemægtiget sig skansen dér, skal han besætte den med munition og provision og folk, indtil mere folk kan sendes på landet. Siden skal han med sine officerer, admiraler og kaptajner rådslå det forslag, som hosfølgende autoriserede kopier ommelder. Det, de beslutter, skal de med flid og forsigtighed iværksette, søgende kongens reputation og bedste. Sjt, 34, 142. K.

2. sept. (Odensegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev anlangende 15 nummererede poster. Efter deres forslag i indleveret memorial er kongen tilfreds, at folket i Skåne må bekomme 1 måneds sold til adskilligt imod forestående vinter. De skal gøre yderste flid for at bringe fornødne penge til veje og overtale dem, som har midler, til som gode patrioter imod forsikring efter den dem givne fuldmagt at forstrække penge, sølv, guld o.a. Om deres forslag med hr. Knud Ulfeldt har kongen selv tilskrevet denne, og kongen beder dem handle med Selio Marselis el. andre om fornødent gewehr, krudt, ammunition o.a., så og, at han forskaffes arkelimestre, skovle og spader, artilleri, heste og vogne o.a. På Kronborg kan de lade henlægge de til Kbh. ankomne gønger og forskaffe underholdning af landkommissarierne i Sjæll. Oberst Dunsdorff må de lade anviser laufplads på Femern. Irlænderen, som har bekommet 1.000 rd., må de assignere laufplads på Rügen. De heste, generalmajor Ulrik Christian [Gyldenløve] begærer, kan de forskaffe ham på bedst mulige manér, eftersom de, som gøngerne har bekommet, er kommet med dem herover. De ubrugelige pistoler skal de indlevere på Tøjhuset at lade reparere, og derimod udleveres de gode, eftersom der findes forråd. Kongen eragter også godt, at der på ny sker udskrivning, både af sogneryttere og soldater af det unge mandskab, som præsterne og sogne- ne skulle skaffe gewehr. Findes nogen, som de formener vil gøre leverance dertil, skal de forstændige lensmændene det, så de kan skaffe betaling af sognene el. almuen. Om rytteriet, som er kommet over,

kan de konferere med KU og lade det samles i Skåne på steder, der er agtes bedst. Hos dem, der ikke vil lade deres bønder gøre tilførsel til købstæderne til rytterne, skal indkvarteres så mange ryttere, som er assigneret dem at forskaffe underholdning. Af de bønder, som ikke kan tilvejebringe deres kvægskat, må tages halvt kvæg el. korn, som kan forbruges til magasin og fæstningerne. KU må de af Tøjhuset lade bekomme 10 jernstykker. Dersom de eragter, at Jørgen Løwenklau kan bruges med sikkerhed, må de traktere ham at være underproviant-kommissarius el. proviantmester hos arméén i Skåne. Sjt, 34, 143. K. Indl. 4. sept.

2. sept. (Odensegård) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om straks at begive sig til Middelfart for at lade forfærdige de stykker, som findes dér, og siden begive sig derfra til Frederiksodde og foregive den brøstfældighed, der findes på artilleriet, og hvorledes dets betjente bør trakteres, og gøre relation om alt og remedere, om mangel findes. Kongen befaler lensmænd, fogeder o.a., som han på rejsen frem og tilbage kommer for, at forskaffe ham vogne med heste, så han kan komme af sted ved nat og dag. Sjt, 34, 144.

2. sept. (Odensegård) Joachim von Breda fik brev om at parere hr. Knud Ulfeldts kommando. Kongen har befalet KU at gøre en diversion i Sverige. JvB skal lade sig bruge hos ham i marchen og gøre fjenden al mulig afbræk. Sjt, 34, 145.

2. sept. (Odensegård) Hr. Knud Ulfeldt fik brev om at lade sig bruge til den diversion, H.M. agter rådeligst af lade gøre i Sverige, og af landfolket at skaffe sig 1.000 dragoner og så mange til fods, som er fornødent, og officerer, som han selv må antage hertil, hvor han kan bekomme dem. Kongen forskikker hertil sit livregiment til hest. Dersom oberst Steding vil lade sig bruge hos ham, er kongen tilfreds, at han antager ham. Generalmajor von Breda har Axel Urup også tilskrevet at lade sig bruge hos ham. Til bedre at iværksætte alt, må AU af hver fæstning i Skåne udtage 100 mand med lige så mange af landfolket, og af fæstningen Landskrone 3 feltstykker, hvorimod kongen har befalet rigens råd i Kbh. af Tøjhuset at lade ham være følgagtig 2 jernstykker. Kongen har og befalet dem at skaffe AU fornødne penge, krudt, ammunition, arkelimester, skovle, spader, artilleriheste og vogne o.a. Kongen befaler ham på toget at gøre sin flid, som kongen tiltror ham, at tilføje fjenden og hans land Sverige al mulig skade. SkT, 9,74.

2. sept. (Odensegård)¹ Kaj Lykke fik brev om straks at lade sine i Fyn liggende 2 kompagnier af sit regiment marchere til Sjæll., hvor de skal blive meddelt videre ordre af rigens råd i Kbh. FT, 7, 300. K.

1) Efter brevet står: Peter Kalthoff fik brev om at forfærdige stykker i Middelfart, item at begive sig til Frederiksodde om adskilligt, findes i Sjæll. Tegnelser 2. sept. 1657.

2. sept. (Odensegård) Tyge Below fik brev om straks at lade forfærdige de 6 stykker, som ligger ved kirkegården i Middelfart, og levere dem til Steen Bille, desligeste også de 2 jernstykker, som skal findes i møllegården ved præstens dér. Herforuden skal han på Middelfart Bro lade sætte skansekurve for de stykker, som står dér. FT, 7, 300. K. Orig. i Hindsgavl lensrgsk. Incl. udat.

2. sept. (Odensegård) Tyge Below fik brev om at forskaffe hr. Steen Bille logement i Middelfart, dog for betaling. Og eftersom kongen kommer i forfaring, at der på Tybrindgård skal være nogle stykker, skal han bemægtige sig dem og levere dem til SB, at han kan bruge dem til landets defension. FT, 7, 301. K. Incl. 1. sept.

2. sept. (Odensegård) Hr. Steen Bille fik brev om at konferere med landkommissarierne om strandvagten i landet. Af hans memorial erfarer kongen hans mening om strandvagten. Han skal konferere med dem, hvorledes den bedst kan forrettes, så og om munition, konstabler o.a., som behøves dertil, indtil garnisonen i fæstningen Frederiksodde kan blive formindsket og nogle af folkene dér bruges til forstærkning af strandvagten. Fornemmeligen skal han lade de farligste steder fra Middelfart til Fyns Skov forsyne med stykker på de steder, hvor tilforn har været batterier og skanser med løbegrave, for at afværge landgang ved strandsiden. Til den ende har kongen befalet Tyge Below at lade forfærdige 6 stykker, som ligger på jorden ved kirken i Middelfart, og lade SB være dem følgagtig. Desligeste de 2 jernstykker, som skal være i møllegården ved præstens i Middelfart. FT, 7, 301. K. Incl. 27., 29. og 30. aug., 1 sept. og udat.; se også Fynske Tegn. 2. sept. (2. brev).

2. sept. (Odensegård) Hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe og Gunde Rosenkrantz fik brev om, at Jens Kaas må have kvarter til 12 heste i Fyn, ved el. omkring Bogense el. andetsteds. Dermed etc. FT, 7, 301. K. Incl. 28. aug.

2. sept. (Odensegård) Hr. Sivert Urne og Henning Pogwisch m.fl. fik brev om at besøge stænderne i Fyn, Loll. og Falster, at de med deres middel kommer fædernelandet til hjælp. Kongen påtvivler ikke, at enhver af undersåtterne af alle stænder, som ønsker sin herre og fæderneland velstand, godvilligen af egne midler hjælper til dets konservation, helst efterdi nøden trænger og faren synes så godt som at være for døren, medmindre man kan forhindre den med en mægtig diversion, hvortil en anselig sum penge behøves. Kongen befaler dem at besøge enhver af adelen såvel som andre stænder, som er velsignet med god middel, og gøre deres flid at overtale dem til at forstrække hver efter sin formue, i rede penge, guld el. sølv, som kan gøres el. møntes i penge, forsikrende dem, at ligesom enhver befindes at sekundere sin konge i nødstid, vil han igen vide at erkende det, når Gud giver fredelig tilstand. Det, enhver udlover, skal de antegne og gøre kongen relation derom. Dermed etc. FT, 7, 301. K.

Lige sådant brev fik Erik Kaas om stænderne på Langeland. Nok Christoffer Steensen og Frederik Urne om stænderne i Loll. og Falster. Disse breve blev dat. Kbh. 27. sept. 1657.

2. sept. (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om månedligt at besolde artilleriets betjente i Frederiksodde, eftersom de befindes at kunne gøre tjeneste, efter den designation, som bliver givet ham af tøjmester Peter Kalthoff, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 301. K.

2. sept. (Odensegård)¹ Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev om at handle med Jens Lassens kaper om at krydse ved de holstenske og jyske kyster og dér bemægtige sig alle skuder, både og fartøjer, i synderlighed dem, som findes til Åbenrå el. andetsteds ved den holstenske side, til hvilken ende han skal lade den besætte med fornødne soldater. Sorte Hund kan han lade krydse i Middelfartsund imod Kolding til at afværge alt fjendtlig attentat på Fyn. Dermed etc. JT, 14, 103. K.

1) Før brevet står: Peter Kalthoff fik brev om adskilligt i Frederiksodde om artilleriet. Findes i Sjæll. Tegnelser 2. sept. 1657.

2. sept. (Odensegård) Mogens Høg, hr. Henrik Rantzau og Villum Lobrecht fik brev om, at kongen efter deres forslag er tilfreds, at oberst Henrik Sehesteds regiment må komme ud af Frederiksodde til hans lauplads. De skal gøre den anordning, at han det hemmeligste muligt begiver sig derfra til Fyn, og lader det overføre om aftenen, så det ikke mærkes af fjenden. JT, 14, 103. K.

3. sept. (Odensegård) Hofmarskallen fik brev om på Langeland til kongens hofholdning at lade slå en læst vildt. Sjt, 34, 145. K.

4. sept. (Odense) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at slutte med den ungarske deputerede i Kbh. Kongen af Ungarn præsenterer kongen månedligen at sekundere med 16.000 rd. og indirekte 3.000 mand imod kongen af Sverige, med de vilkår, at kongen vil assistere ham på lige manér mod kongen af Sverige, om han bliver attackeret i sine arvelande, og inkludere ham i de fredstraktater, som kongen vil slutte med kongen af Sverige. Kongen er tilfreds, at de på nævnte konditioner må slutte med den ungarske deputerede i Kbh., med forsikring, at kongen af Ungarn vil indslutte kongen, dersom han kommer i traktat med kongen af Sverige. Sjt, 34, 145. K.

4. sept. (Odensegård) En del af lensmændene i Fyn fik brev om indkvarteringen og folkets forlægning dér. [Mogens Kaas] fik brev om at lade forlægge og, eftersom han eragter bedst, i kvartererne fordele oberst Ditlev von Ahlefeldts regiment til hest i Sallinge h. og dér lade underholde efter forrige anordning, og bagagen at følge regimentet, dog at adelens ugedagstjenere dér forskånes for al udgift. FT, 7, 302. K. Incl. 1. sept.

Lige sådant brev fik hr. Jørgen Brahe om oberst Hans von Ahlefeldts regiment i Båg h. Nok Tyge Below om oberst hr. Steen Billes regiment i Vends h. Jørgen Kaas om oberst Jens [von Løwenklau]s regiment i Skovby h. Hr. Sivert Urne om oberst Henrik Sehesteds regiment i Odense h. Så og oberst Henrik von Ahlefeldts 5. kompagni i Bjerge og Åsum h.

5. sept. (Kbh.) Pas for skipper Peter Bolders (Boldithe) af Holl. til Gøteborg el. andetsteds på Sverige. Christen Skeel til Fusingø, Otte Krag til Voldbjerg og Peder Reedtz til Tygestrup, øverste rentemester, rigens råd og befalingsmænd over Tryggevælde, Riberhus og Møn len, gør vitterligt, at de i kongens fraværelse har bevilget, at PB, som med sit skib Die Liebe for nogen tid siden af flåden er opbragt hid, med ballast alene må løbe herfra og til Gøteborg, såfremt han ellers vil did, efterdi stedet af H.M.s og rigens flåde er blokeret, så ingen tilførsel tilstedes. Men dersom han agter med skib og ladning at sejle andetsteds, skal det være ham uforment. K.M.s admiraler, kaptajner, udliggere og fribyttere, som han hænder at komme for i søen, bedes ubehindret lade ham passere. Givet etc. Sjr, 24, 93. K.

5. sept. (Billeshave) De svenskes foged fik brev om af hver helgd. på det svenske gods at forskaffe 3 gode læs hø til Strib Odde og levere det til kommissarius Georg Thomas Haffenreifer. FT, 7, 303. K.

5. sept. (Billeshave) Tyge Below fik brev om at forunde Jens Kaas kvarter til 4 heste, hvor det kan være nær Strib Odde. FT, 7, 303. K.

5. sept. (Billeshave) Laurids Pogwisch fik brev om at præsidere i krigsretten, som skal holdes over de dragoner af Kongens Livregiment, som har forset sig. Derefter etc. JT, 14, 104. K.

6. sept. (Billeshave) Ove Skade fik brev om, at Erik Kaas' søn Rubæk Kaas må være page hos prinsen. Sjt, 34, 145. K.

6. sept. (Billeshave) Tyge Below fik brev om, at det dragonrytteri el. stab, der er indkvarteret i landet, skal blive forlagt efter Rigens Råds ordre. Han har bekommet ordre til at logere oberst Steen Billes regiment i sit len. Det dragonrytteri el. stab, som er beliggende i lenet, skal indkvarteres andre steder, hvor det bliver anvist af Rigens Råd. Dermed etc. FT, 7, 303. K. Incl. 5. sept.

6. sept. (Billeshave) Tyge Below fik brev om at tale med dem, som i hans len har provsti-, præste- el. kannikebønder, at de kommer kronens bønder til hjælp med ægter o.a., som i disse tider påbydes. FT, 7, 303. K. Incl. 5. sept.

6. sept. (Billeshave) Jørgen Brahe fik brev om at levere Johan Christoph von Kørbitz indkomsten af det svenske gods. JB har tilforn bekommet kongens ordre til at oppebære indkomsten af de svenskes bønder i Fyn. Han skal med forderligste levere den til JCvK, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 304. K.

6. sept. (Billeshave) En del af lensmændene i Fyn, Tyge Below m.fl., fik brev om at forskaffe hø og havre til Strib Odde. TB skal gøre den anordning, at hver bonde i lenet inden den følgende aften lader levere 1 godt læs hø og 1 td. havre af hver helgård og à l'advenant af begge slags af 1 halvgård, hvilket han skal lade fremføre ved en af sine egne betjente. FT, 7, 304. K.

Lige sådant brev fik Jørgen Kaas at lade levere tirsdag aften. Jørgen Brahe at lade levere onsdag aften. Kanslers arvinger af Skt. Knuds Klo-

ster torsdag aften. Hr. Sivert Urne af hans len fredag aften. Hr. Iver Vind af Dalum lørdag aften. Hr. Christoffer Urne af provstiet søndag aften.

6. sept. (Billeshave)¹ Christoffer Steensen fik brev om af landekisten i Loll. at betale borgerskabet i Nakskov for fragten af det øl, de fremskaffer til Frederiksdode. Så og forskaffe dem 3 skp. humle til hver 3 td. malt, som de brygger. Han skal gøre anordning om levering af byggen. Dermed etc. SmT, 8, 157. K. Incl. 30. og 31. aug.

1) K., kopibogen har Kbh. (Hafnia).

6. sept. (Billeshave) Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev om straks at begive sig til H.M. på Billeshave, hvor de videre skal blive forstændiget om kongens vilje og mening. Dermed etc. JT, 14, 104. K.

6. sept. (Billeshave) Villum Lobrecht fik brev om at komme til kongen på Billeshave og tage oberstlt. Laurids Pogwisch og oberstlt. Bessel med sig. I hans fraværelse skal Henrik Linderoth tage fæstningen i agt, så at intet bliver forsømt. Dermed etc. JT, 14, 104. K.

7. sept. (Billeshave) Kaptajn Mathias Bolt fik brev om med orlogsgalejen Højenhald at krydse ml. Als, Ærø og Femern, havende indseende med, at fjenden intet tenterer dér på landet el. bekommer nogen kontribution. FT, 7, 304. K.

7. sept. (Billeshave) Villum Lobrecht fik brev om at lade kaptajn Mathias Bolt på hans ansøgning være følgagtig 40 3-punds kugler og et stort bundt lunter. Dermed etc. JT, 14, 104. K. Incl. 6. sept. (2).

7. sept. (Billeshave) Villum Lobrecht fik brev om at lade tøjmaster Peter Kalthoff på ansøgning bekomme 4 halve kartover dér af fæstningen. Dermed etc. JT, 14, 105. K.

8. sept. (Odensegård) Johannes Jani fik brev om at måtte lade sig kalde, hvor det lovligt kan ske. Kongen erfarer, at JJ har gjort ham og riget stor tjeneste. Efter begæring bevilger han, at JJ må kaldes til hvilket kald i Sjæll. el. Skåne, hvor han lovligt efter ordinansen o.a. kgl. frd. kan blive kaldet, dog at han tilforn erhverver alle sine testimonier og attestationer fra akademiet i Kbh. Forbydendes etc. SjR, 24, 94. K.

8. sept. (Odensegård) Oluf Rosenkrantz fik brev om, at de bønder, som i hans kvartal vil lade sig bruge til hest og kendes dygtige dertil, efter hans forslag må være fri for mønstring, dog at deres bønderkarle skal mønstres lige ved andre, så de kan være dygtige at tjene til fods. Sjt, 34, 146. K. Indl. 24. aug.

8. sept. (Odense) Hr. Axel Urup fik brev om at pålægge de svenske undersætter i Halland og andetsteds, hvor arméen kommer, brandskat og månedlig kontribution, det meste, der kan bekommes under militærisk eksekution, som kan oppebæres af krigskommissarierne. Dog skal han trøste dem i Halland, at dersom de anstiller sig tro, vil kongen erkende det i andre måder, når Gud giver fred, og landet kommer under kongens regering. SkT, 9, 75. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

8. sept. (Odensegård) Hr. Axel Urup fik brev om, at Poul Tscherning, generalauditør, fra 1. maj efter den oprettede kapitulation må nyde majorstraktement til hest, hvilket AU skal lade generalkommissarien vide. SkT, 9, 75. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

8. sept. (Odensegård) Hr. Niels Krabbe fik brev om, efterhånden som midlerne strækker til, at betale Ulrik Christian Gyldenløve efter hans bestalling, eftersom fjenden har bemægtiget sig hans len. Det skal blive godtgjort. SkT, 9, 75. K.

8. sept. (Odensegård) Preben Banner fik efter anmodning forlov i 8 dage at forrette magtpåliggende ærinder. FT, 7, 304. K.

9. sept. (Odensegård) Kommissarierne i Fyn fik brev om at betale konstabel Frederik Stender hans månedlige besoldning, 8 rd. Dermed etc. FT, 7, 305. K.

9. sept.¹ (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at advare en del officerer, at de skal tilholde deres ryttere at kontenterer bønderne for den erlidte skade. Hvad klage, der er forebragt over en del ryttere, kan han se af hosføjede supplikationer. Han skal forstændige officererne, at de kontenterer supplikanterne, såfremt kongen ej skal forårsages at lade andre midler bruge. Dermed etc. FT, 7, 306. K.

1) K. er på bagsiden dat. 10. sept.

9. sept.¹ (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at forståelige obersterne til hest, at deres bagageheste o.a., som er videre end kapitulationen ommelder, skal holdes på græs og ej nyde foder og mål på deres kvarter, medmindre officererne selv vil svare dertil. Dermed etc. FT, 7, 306. K.

1) K. er på bagsiden dat. 10. sept.

9. sept. (Odensegård) Villum Lobrecht fik brev om efterhånden at lade arbejde på Frederiksoddes volde, det, han mest eragter fornødent til dens defension, og eftersom kongen har ladet bestille nogle palisader fra Ebbeløkke, skal han fremskikke ingeniøren Peter Bysser til Bogense for at udse træerne, som kan være tjenlige til palisader, så de siden kan hentes med forderligste. Dermed etc. JT, 14, 105. K.

9. sept. (Odensegård) Villum Lobrecht fik brev om at 4 fra fjenden ankomne skytter må akkomoderes, enten under hans el. et andet regiment dér i fæstningen. Dermed etc. JT, 14, 105. K.

10. sept. (Odensegård) Pas for Niels Rosenkrantz på frit natteleje til gøngerne til Kbh. NR er befalet med underhavende gønger at begive sig til Kbh. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., som han hænder for at komme, at forskaffe ham 8 vogne med heste, fourage til hestene og fri underholdning til folkene på en nats tid hvert sted. SJR, 24, 94. K.

10. sept. (Odensegård) Oberstvagtmester Claus Leo Freitag fik brev om at måtte rejse til fæstningen Krempe i 3 ugers tid. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, at forskaffe ham fornødne vogne med heste og frie færges over færgestederne, så han kan komme velbefordret frem og tilbage. Ladendes det etc. SJR, 24, 95.

10. sept. (Odensegård) Hugo Lützow fik brev om at følge oberst Bertram Rantzaus regiment gennem Lave Becks kvartal. Kongen har befalet BR med sit regiment at begive sig over til Sjæll. HL skal i LBs sted følge folkene, efterhånden som de er kommet over, gennem hans kvartal til næste kvartal, de skal marchere igennem, og på vejen forskaffe dem underholdning efter den gjorte anordning, og advare officererne, at de skal holde justits uden nogen plyndring. Sjt, 34, 146. K.

10. sept. (Odensegård) Oberst Hans von Ahlefeldt og kornet Peder Rencke fik pas til fri natlejr til de folk, de fører i riget. HvA agter at begive sig til Lybæk og tilbage. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre, rådmænd o.a., der på hans vegne har befaling, og som HA besøger, at forskaffe ham vogne med heste og fri færger over færgestederne, så og på hvert sted en nats tid, indtil han ankommer til sit forordnede kvarter i Assens, fri foder og mål til de heste og folk, han fører ind i riget, så og mad og øl, måltidet til 12 sk. da. Ladendes det etc. FR, 6, 307. K.

Lige sådant brev fik PR.

10. sept. (Odensegård) Marcus Rodsteen fik fuldmagt til at have indseende med og dirigere strandvagten i Bjerge h. og på Hindsholm. Dersom udygtige officerer findes i hans kvartal, skal han tilkendegive landkommissarierne det, at andre dygtige kan forordnes i deres sted. Forbydendes etc. FR, 6, 307. K. Incl. 9. sept.

10. sept. (Odensegård) Tyge Below fik brev om at forskaffe hr. Steen Bille deler til vagthuse, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 305. K.

10. sept. (Odensegård) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at forskaffe løjtnant Wolf og hans folk og heste kvarter i Fåborg efter den gjorte anordning. FT, 7, 305. K.

10. sept. (Odensegård) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at forskaffe færger til Bertram Rantzaus regiment, idet kongen har befalet ham med dette at marchere over til Sjæll. De skal anordne, at folket, efterhånden som det ankommer til Nyborg, uden ophold bliver overført, og at færgerne straks kommer tilbage. Dermed etc. FT, 7, 305. K.

10. sept. (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at betale oberstlt. Brunow 1 måneds sold og forstrække Niels Lykke og Herman Kaas nogle penge. Kongen er efter JCvKs anmodning tilfreds, at han forstrækker B 1 måneds besoldning og NL og HK hver 500 rd., hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 305. K. Incl. 8. sept. og ud. (2).

10. sept. (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at Nicolaus Nissen foruden besoldning må godtgøres 2 heste og 1 tjener, hvilket skal blive godtgjort JCvK. FT, 7, 306. K. Incl., se foreg.

10. sept. (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade gøre 240 morgenstjerner til Frederiksodde og straks fremsende dem. Dermed etc. FT, 7, 306. K. Incl., se foreg.

10. sept. (Odensegård) Hr. Henrik Rantzau fik brev om i H.M.s fraværelse at have direktion over militien til hest og fods i Fyn og forse alting til landets defension med strandvagt o.a., som forsvarligt kan være, om fjenden tenerer noget på landet. Dermed etc. FT, 7, 306. K.

P.S. De stykker, som behøves på avenuerne her i landet, skal han fordele, og dertil give krudt og lunter, så og krudt og bly til landfolket, af det, som findes i Middelfart el. andetsteds. Det, han selv eragter videre behøves, og som han forskaffer på sin kredit, vil kongen holde ham skadesløs for. Løjtnant Wolf skal han på ansøgning lade bekomme indtil 25 musketter at gøre partier med.

10. sept. (Odensegård) Åben befaling til undersætterne i Fyn at parere hr. Henrik Rantzaus kommando. Kongen har befalet ham i sin fraværelse at have den øverste direktion over militien til hest og fods i Fyn og lade alt forse til landets defension, med strandvagt o.a., om fjenden skulle tentere noget. De skal alle parere ham. Ladendes det osv. Dermed etc. FT, 7, 307. K.

10. sept. (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om nogle artilleribetjentes besoldning. Han skal månedligt betale besoldning til følgende betjente i fæstningen Frederiksodde: stykfændrik Laurids Munch besoldning efter bestallingsbrev, Knud Vroldsen arkelimester 12 rd., Andreas Carlsen fyrværker og konstabel 10 rd., Oluf Mikkelsen Rugesved, Jon Carlsen Engedal, Frands Pedersen Dannisborg, Bjørn Bjørnsen Hugedal, Rasmus Olufsen Tærn hver månedligt 6 rd., Ejler Henriksen Bergen, Erik Nicolajsen, Hans Tarelsen, Christen Mathisen, Villum Christensen, Laurids Svendsen, Peter Nielsen, Henrik Henriksen, Joakim Rudolf, Claus Clausen Becher hver månedligt 4 rd., nok 42 håndlangere hver månedligt en gemen musketers gage. Dermed etc. FT, 7, 309. K. Incl. 9. sept.

10. sept. (Odensegård) Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev om at lade befale Jens Lassens galiotkaper og 2 galioter, som sidst kommer fra Kbh., at begive sig til at krydse ml. Lybæk og Wismar og tage alle de svenske kapere, som de kan overkomme, til hvilken ende adresaterne skal lade dem besætte med soldater. Dermed etc. JT, 14, 105. K.

10. sept. (Odensegård) Rigens marsk fik brev om at måtte tage 10.000 rd. i Hamborg til de hos sig havende folks mundering, hvorom han tilforn har fået ordre. Eftersom kongen kommer i forfaring, at marsklandene sættes i kontribution af fjenden, skal han så vidt muligt afværge det, gørende sit bedste til selv at blive den til fjenden udlovede kontribution mægtig, og så vidt han agter, det kan ske sikkert, selv bruge den til soldaternes underholdning i kvartererne, og gøre fjenden det største afbræk, hvorom krigskommissarierne er tilskrevet. JT, 14, 106. K.

10. sept. (Odensegård) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at kongen har befalet hr. Steen Bille og Mogens Arenfeldt at marchere ind i fæstningen Frederiksodde med så mange af deres kompagnier, som HR befaler dem. Han skal lade dem komme ind, når han og guvernøren Villum Lobrecht agter det fornødent. Dermed etc. JT, 14, 106. K.

10. sept. (Odensegård) Hr. Steen Bille og Mogens Arenfeldt fik brev om med så mange kompagnier, som hr. Henrik Rantzau befaler dem, at begive sig til Frederiksodde. JT, 14, 107. K.

Lige sådant brev fik MA at marchere ind i Frederiksodde.

10. sept. (Odensegård) Villum Lobrecht fik brev om at lade galioterne ved fæstningen besætte med fornødne soldater, når de skal henløbe noget steds. JT, 14, 107. K.

10. sept. (Odensegård) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at befale en af de galioter, som ligger ved fæstningen Frederiksodde, at løbe hen i Horsens Fjord for at bemægtige sig el. ruinere Henrik Müllers store pram og at borttage alle de både, som findes dér. JT, 14, 107. K.

10. sept. (Odensegård) Villum Lobrecht fik brev om, at kongen har antaget Hans Baltser Madsen som kaptajn over det kompagni, som er kommet fra Peter Levin Andersen. Han skal med forderligste lade ham forestille. Dermed etc. JT, 14, 107. K.

10. sept. (Odensegård) Villum Lobrecht fik brev om, at den til Frederiksodde med vin og salt ankomne galiot må løsgives og være nærværende Hans Christian Helm følgagtig, eftersom erfares, at vin og salt er bestilt til hertuginde af Sønderborgs hofholdning. Dermed etc. JT, 14, 108. K. Inkl. 8. sept.

14. sept. (Kbh.) Bisperne i begge rigerne undtagen Jyll. fik brev anlangende bøn af prædikestolen for dronningen, som Gud har velsignet med livsfrugt, at hun i rette tider må forundes en god og nådelig forløsning. Sjt, 34, 146. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO.

14. sept. (Kbh.) Henrik Bielke fik brev om at begive sig til kongen, hvor han videre skal blive forstændiget om dennes vilje, gørende anordning, at intet i hans fravær forsømmes på flåden. Sjt, 34, 146. K.

14. sept. (Kbh.) Skibshøvedsmand Laurids Nielsen fik brev om at begive sig til Kbh. med 6 hos sig havende orlogsskibe, med så skel, at de svenske skibe ikke er færdige at udløbe derfra. Men dersom disse er at frygte for, skal de 3 holl. skibe komme hid at hente videre ordre og de andre 3 blive liggende. Sjt, 34, 147. K.

14. sept. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om i Erik Quitzows sted at være kommandant i Malmø, til hvilken ende han med forderligste skal forføje sig dertil. SkT, 9, 75. K.

14. sept. (Kbh.) Erik Quitzow, kommandant i Malmø, fik brev om straks at begive sig til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. Kongen har befalet Joachim von Breda imidlertid i hans fraværelse at være kommandant. SkT, 9, 76. K.

14. sept. (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af ritmester Levin von Bülow's begravelse i 14 dage over den ordinære tid. FR, 6, 307.

15. sept. (Kbh.) Kaptajn Cornelius Kruses ordre om straks at begive sig fra Kbh. med galioten Flyvende Hjort til Gøteborg Fjord med ordre til kaptajn Laurids Nielsen og straks begive sig derfra i søen for at krydse under den hallandske kyst og anvende al flid på at bemægtige sig el. ruinere den gøteborgske galej o.a. kapere. Han skal og have øje, om svenske skibe kommer gennem Bæltet og da advisere kongens skibe ved Gøteborg, at de kan tage sig i vare. Dersom vinden vil føje ham, skal han undertiden sætte under Lappen bag ved Kronborg og angive sig hos tolderne i Sundet og fornemme, om der findes nogen ordre til ham. Han skal ved den hallandske kyst konvojere de skuder, som er ladet med proviant til flåden ved Gøteborg. Sjt, 34, 147. K. Incl. udat.

15. sept. (Kbh.) Køn Joakim Grabow fik brev om med forderligste at komme til Kbh. og gå til skibs. Sjt, 34, 147. K. Incl. udat.

15. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om straks den følgende dag inden solens undergang at forskaffe en bartskeer med bartskeerarkiste til flåden. Sjt, 34, 148. K. Incl., se foreg.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Roskilde.

15. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev anlangende at ransage efter søfolk til flåden. De skal straks med flid udransage alle de skibsfolk, som enten bygger og bor i Kbh. el. er unge karle, aldeles ingen undtagen, og straks forskaffe dem på Bremerholm at annamme kongens penge og gøre tjeneste derfor. Dermed etc. Sjt, 34, 148. (Tr.: KD, V, 412). K. Incl., se foreg.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn.

15. sept. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev anlangende ritmester Gert Bolte. Kongen kommer i forfaring, hvorledes GB, som skal være ilde falden med en hest, ligger for sig at kureres i Helsingør. AvdK skal lade gøre den anordning, at han så længe, til han bliver ti pas, bekommer frit kvarter og traktement efter verpflegungsordinansen. Sjt, 34, 148. K.

15. sept. (Kbh.) Erik Quitzow, hr. Knud Ulfeldt og Holger Vind fik brev om med allerforderligste at hidskikke krudt. EQ befales med forderligste at fremskikke 60 centner krudt af det, som er i forråd til Malmø fæstning, hvilket dog med forderligste fra Kbh. igen skal restitueres. SkT, 9, 76. K.

Lige sådanne breve fik KU af Landskrone om 60 centner. HV af Helsingborg om 60 centner.

16. sept. (Kbh.) Henrik Müller, admiralitetsråd, Selio Marselis, bergamtsråd, Gabriel Marselis, residerende kommissarius i Holl., og Poul Klingenberg, admiralitetsråd, fik konfirmation af leverance til kronen. Kongen er ansøgt om konfirmation af kontrakt, som Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz, øverste rentemester og befalingsmænd over Helsingborg, Tryggevælde, Riberhus og Møns len, har oprettet med HM, GM, SM og PK, lyder: OG, CS, OK og PR kendes, at kongen har befalet dem at disponere over det, der godvilligen er udlovat af menige stænder, så vel som andre midler destineret der-

til. Disse midler i bar penge forslår lidet til at underholde sådan stor milice. De eragter, at redelige patrioters leverancer gøres højliggen fornøden. Kongen har igen forsikret, at alt, der af nævnte kommissarier udgives af det, som kongen erholder til landets forsvar, skal blive betalt uden nogen afkortning af rigets middel efter udgivne breve, så de som ærlige patrioter skal være forsikret. Til rigets fornødenhed behøves en stor del proviant, ammunition o.a. Kongen er kommet i forhandling med HM, SM, GM og PK, at de efter kongens begæring har påtaget sig at providere følgende species og oprettet kontrakt derom, nemlig: 12.000 td. rug og 15.000 td. malt, hver td. 2 rd. 12 sk., beløber 57.375 rd.; 67½ skippd. holl. humle, à 32 rd., er 2.160 rd.; 540 td. smør à 20 rd., er 10.800 rd.; 375 skippd. røget flæsk à 20 rd., er 7.500 rd.; 375 skippd. oste, hælvtten soetemælks el. kuermands [?kommen] og hælvtten grønne oste à 12 rd., er 4.500 rd.; 600 td. flamsk spegesild à 6 rd., er 3.600 rd.; 3.000 soldaterklædninger, adskillige farver kjoler og bukser, en del af klædelagen, en del af dossinklæde, kjolerne underforet med gemen hamborgerbaj og bukserne med groft ubleget lærred, for hver klædning 6½ rd., beløber 19.500 rd. Af klædningerne skal ½ være til en hel stor mand, de ¼ til en middelmådig mand og ½ til noget mindre. 6.000 par sko, hver ½ i størrelse som meldt om klædningerne, for hvert par 5½ mk., er 5.500 rd.; 4.000 musketter med banteler efter statim prøve, for hver 3 rd., er 12.000 rd.; 4.000 sidegewehr med gehæng à 2 rd., er 8.000 rd.; 1.000 centner pulver, hver à 100 skålpd. à 28 rd., er 28.000 rd.; 100.000 pd. lunter el. 1.000 centner à 6 rd., er 6.000 rd. Nævnte varer beløber 164.935 rd. De skal være gode, tjenlige og ustraffelige og leveres i Kbh., de første 7 specier af proviant på K.M.s Proviandhus i 3 terminer, inden udgangen af henholdsvis okt., dec. og febr. Klæder og sko leveres i Kbh. inden dec.s udgang til den, som ordineres at annamme dem. Musketter, sidegewehr og lunter leveres på K.M.s Tøjhus, hælvtten inden dec.s udgang. Pulver smst. inden marts' udgang, tillige med 2. halvdel af musketter, gewehr og lunter. De skal på egen risiko og bekostning forskaffe varerne og er derfor lovet at bekomme dem toldfrit, som hidindtil bevilget andre for varer til K.M.s og rigets arméer og krigsfolk og således, at forbudet mod udførsel af korn og fedevare til fremmede steder står fast, indtil de nævnte terminer er forløbet, inden hvilke de har lovet at fuldgøre deres leverancer. De er lovet betaling i assignation i alle kommissariatoldpenge i Danmark og Norge fra kontraktens dato så tit, de sender bud hvert sted, alene undtaget Bergens, som tilforn er bortlovet for anden leverance. De loves K.M.s assignationer og befalinger til lensmænd og tol-

dere. Af det, der til Philippi Jacobi ikke er betalt, skal de have 6 pct. rente indtil fuld betaling. Til forsikring er bekræftet dem kommissarietolden til underpant. Til sikkerhed har underskriverne fuldbyrdet 2 enslydende og lover at forskafe kongens ratifikation. Kbh. 2. sept. 1656. På kongens ratifikation er forafskediget, at alle restancer af kommissarietolden i Norge skal følge HM og medkonsorter. CS. OK. PR. HM. SM for sin bror GM. PK. Kongen konf. det. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 95. K. Incl. 2. sept. (orig. kontrakt), 8. sept. og udat.; se også under Sjt, 34, 143, 2. sept.

16. sept. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade gøre 700 morgenstjerner til fæstningen Frederiksodde. Sjt, 34, 148. K.

16. sept. (Kbh.) Kronens bønder i Bregne, Medelsted og Lister herreder i Blekinge fik brev anlangende at sælge deres favneved til hvilken skipper, som kommer i havnen og begærer at købe veddet, dog kronens rettighed deraf uforkrænket. Forbyndendes etc. SKR, 6, 455. (Udt.: CCD, VI, 339). K. Incl. 5. sept.

16. sept. (Kbh.) Otte Krag fik brev om at forrette noget ved arméen i Skåne. Han skal med forderligste begive sig til arméen i Skåne og med flid erkynlige sig om dens tilstand, eftersom kongen med ikke ringe forundring erfarer, at fjenden nu igen er indkommet i Skåne, da kongen dog tilforn har drevet på ham i Halland, uanset at Kongens Livregiment er overskicket til secours. Han skal formane officerer og den gemene soldateske til kort tids tålmodighed og animere med forsikringer om nogen besoldning med det allerførste. SkT, 9, 76. K.

16. sept. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om, at kronens bønder i Medelsted og Bregne h. må give kvæg til gengærd. Hvad bønderne dér har ladet andrage for kongen, kan NK se af deres hosføjede supplikaation. Han skal erkynlige sig om dets beskaffenhed, og dersom han eragter, at den påbudne gengærd ej uden deres største ruin kan afstedkommes, er kongen tilfreds, at dersom kornet ej kan tilvejebringes, må i stedet gives slagtefæ til fæstningen Kristianopol. SKT, 9, 76. K. Incl. 3. sept.

16. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om på Stribs skibsbro at lade plante 3-4 halve kartover og forordne 50 mand til fods til at forsvare passagen ml. Frederiksodde og Strib, om nogen svenske skibe el.

skærbåde mod forhåbning skulle komme did. Dermed etc. FT, 7, 307. K.

16. sept. (Kbh.) Nogle lensmænd i Fyn fik brev om at lade gøre økser til Frederiksodde. Hr. Mogens Kaas' arvinger: De skal straks af Nyborg len forskaffe 100 økser og levere dem til arkelimesteren i fæstningen Frederiksodde inden 6-8 dage fra brevets dato. Dermed etc. FT 7, 307. K. Incl. 13. sept.

Lige sådan befaling fik hr. Sivert Urne om 80 økser af Odensegård len, 60 af Skt. Knuds Kloster. Hr. Iver Vind om 50. Hr. Jørgen Brahe om 60.

16. sept. (Kbh.) Hr. Iver Vind og Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende at lade indkvartere nærværende 2 af løjtnant Mogens Krags ryttere med 4 heste i Volstrup lade og forholde sig med dem lige med de andre indkvarterede folk. Dermed etc. FT, 7, 307. K.

17. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om til flåden straks at udtage 50 skibsfolk, som enten bygger og bor i byen el. er ungarle, og levere dem på reden på orlogsskibet Sophia inden den følgende aften. Dermed etc. Sjt, 34, 148. K.

17. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om straks, og så snart brevet kommer dem til hænde, til Kbh. at forskaffe en dygtig mesterbarber til flåden, foruden den svend, som allerede er ankommet. Sjt, 34, 149. Incl. udat.

17. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Køge fik brev om straks, og så snart brevet kommer dem til hænde, til Kbh. at forskaffe en dygtig bartskærsvend til flåden. Dermed etc. Sjt, 34, 149. K. Incl., se foreg.

17. sept. (Kbh.) Lensmændene i Danmark, undtaget Jyll., fik brev anlangende Henrik Müller, Gabriel og Selio Marselis og Poul Klingenberg's assignation i kommissarietolden. Kongen har til rigets nødvendighed til nævnte assigneret alle kommissarietoldpengene, efterhånden som de kan falde fra 2. september sidst forleden. Adressaten skal, så ofte det begæres, mod kvittering lade kommissarietolden i lenet være HM el. hans fuldm. følgagtig, indtil han er afbetalt i den post, så vidt der er kontraheret med ham. Det skal blive godtgjort i toldregnskabet.

SjT, 34, 149. K. (2). Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl., se SjT, 34, 143, 2. sept.

Fortegnelse over dem, som fik fornævnte breve: Grev Rantzau, hr. Jørgen Brahe, hr. Mogens Kaas' arvinger, hr. Sivert Urne, Tyge Below, Arent von der Kuhla, Christen Skeel, Christoffer Lindenov, hr. Christoffer Urne, Erik Banner, Frands Brockenhuus, hr. Frederik Reedt, Frederik Urne, Hugo Lützow, hr. Hans Lindenov, Jørgen Rosenkrantz, Jørgen Seefeld, Otte Pogwisch, Ove Skade, Philip Joakim Barstorff, Peder Reedt, hr. Axel Urup, hr. Henrik Lindenov, hr. Joakim Gersdorff, Jacob Grubbe, hr. Knud Ulfeldt, hr. Niels Krabbe, hr. Ove Giedde. Norge: Jørgen Bielke, Iver Krabbe, Hans Juel, Peder Vibe, hr. Niels Trolle, Holger Vind, Preben von Ahnen, Jørgen Friis, Henrik Below, Vincents Bille, item toldforvalterne i begge rigerne: Norge: Herman Garman, Peter de Bloch¹ og Daniel Knop, Danmark: Mikkel Lange-mack, Ludvig Lorentz, Henrik Thellemand.

1) K., kopibogen har *Blolck*.

17. sept. (Kbh.) Toldforvalterne i begge rigerne fik brev om Henrik Müller, Gabriel og Selio Marselis og Poul Klingenberg's assignation i kommissarietolden. Kongen har til rigets nødvendighed til nævnte assigneret alle kommissarietoldpengene, efterhånden som de kan falde [fra 2. september sidst forleden. Adressaten skal, så ofte det begæres, mod kvittering lade kommissarietolden på hvert sted være HM el. hans fuldm. følgagtig, indtil han er afbetalt i den post, så vidt der er kontraheret med ham. Dette til efterretning. Befalendes etc. SjT, 34, 150.

Lige sådant brev fik toldforvalterne i Norge om at levere kommissarietolden i riget til Selio Marselis, den af Bergen alene undtaget, som blev exciperet i toldforvalternes brev nordenfjelds med dette tegn [.

17. sept. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om at måtte forblive her. Han har tilforn bekommet befaling til at begive sig til fæstningen Malmø. Nu er kongens vilje, at han skal forblive til videre anordning. SjT, 34, 150. K.

17. sept. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om med forderligste at kommandere 60 af de sjæll. adessoldater med officerer og over- og undergewehr til flåden, til hvilken ende de har at angive sig hos admiralitetsråd Henrik Müller og Poul Klingenberg, på det de kan blive skrevet til skibene og udskikket. SjT, 34, 151. K.

17. sept. (Kbh.) Major Colombe de Beaufort¹ fik brev om straks at kommandere sine gønger med officerer og over- og undergewehr til flåden, til hvilken ende de har at angive sig hos admiralitetsråd Henrik Müller og Poul Klingenberg, på det de kan blive udskikket til skibene. Sjt, 34, 151. K. Indl. 16. sept.

1) Således K. og Indl., kopibogen har *Blafort* og *Blaufort*.

17.sept.¹ (Kbh.) Admiralitetet fik brev om nogle holl. skibe, som er opbragt af kapere. Hvad nogle holl. skippere har ladet andrage for kongen mod en kaper, kan adressaten se af deres hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at godset, som påtvivles at være svensk el. holl., tillige med skibene relaxeres imod forsikring, at de i Amsterdam for kongens tilforordnede vil certificere, at varerne er holl. og ikke svensk gods, ligesom det tilforn er sket ved andre i lige tilfælde. Men befindes det, at varerne er svensk gods, skal det være kaperens redere frit for at søge deres ret. Eftersom erfares, at der findes breve, hvoraf klarligen fornemmes, at en del af godset er svensk, skal de straks kende herpå, dog at det øvrige, hvor ej så klare breve findes, tillige med skibet løsledes, og fragten for det, som prisedømmes, betales til kaperen, som skal være forpligtet at svare til al billig prætension, om begæres. Sjt, 34, 151.

1) K., mens kopibogen har 18. sept.

17. sept. (Kbh.) Frederik Pøpping, indvåner i Kbh., fik brev om at gøre den anordning, at det kurlandske skib Constantia her indtager den moskovitiske gesandt, og det skal på vejen på Danziger Red afsætte Jens Juel og siden tage sin kurs på Kurland og på vejen forfare om sikkerhed, ej tilladende nogen visitering af svenske skibe. Sjt, 34, 152. K. Indl. 7. sept.; se også Sjt, 34, 143, 2. sept.

17. sept. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om, at Frederik Pøpping, borger i Kbh., toldfrit fra toldboden må bekomme de varer, som er dér af hans oplagte varer, som var på skibet, der strandede ved Bornholm. Sjt, 34, 152.

17. sept. (Kbh.) Lensmændene i Skåne, rigens hofmester undtagen, fik brev om adskilligt vedkommende det tog, som hr. Knud Ulfeldt er befalet ind i Sverige. De skal alvorligen efter kongens forrige befaling lade straffe de unge karle, husmænd el. gårdmænd, som ikke har indstillet sig hos ham med deres gewehr til at gøre fjenden afbræk, an-

seende, at det angår grænsernes og landets defension. Hvor han kommer frem, skal de bevise ham fornøden hjælp. SkT, 9, 77. K. Indl. 14. sept.

De lensmænd, som fik breve: hr. Tage Thott, Kjeld Krag, hr. Axel Urup, Jacob Grubbe, hr. Ove Giedde, hr. Niels Krabbe, hr. Henrik Lindenov.

17. sept. (Kbh.) Nogle lensmænd i Skåne, Holger Vind m.fl., fik brev om folk af fæstningerne til hr. Knud Ulfeldts befalede tog. Kongen har anset for godt, at KU af fæstningen Helsingborg må udtage 100 mand og derimod igen indlægge nyt landfolk. Adressaten skal være ham behjælpelig at bekomme det bedste folk. SkT, 9, 77. K. Indl., se SJT, 34, 152, 17. sept., og SkT, 9, 77, 17. sept. (1. brev).

Lige sådanne breve fik Erik Quitzow i Malmø, hr. Henrik Lindenov i Kristianstad, Jacob Grubbe i Kristianopel.

17. sept. (Kbh.) Lensmændene i Skåne, hr. Ove Giedde m.fl., fik breve om dragoner til hest til hr. Knud Ulfeldts befalede tog. Kongen kommer i erfaring, at adressatens lens bønder tilforn ingen dragonheste har udgjort. Han skal tilholde dem, at de så vidt muligt hjælper med nogle. SkT, 9, 77. K. Indl., se SkT, 9, 77, 17. sept. (1. brev).

Lige sådant brev fik Erik Krag, hr. Niels Krabbe, Jacob Grubbe, hr. Axel Urup om en del af Malmøhus lens bønder.

17. sept. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade hr. Knud Ulfeldt på det befalede tog være følgagtig Kongens Livregiment til hest, de 3 kompagnier, som han selv har hvervet og hører til hans egen eskadron, og de dragoner, han selv har ført did. SkT, 9, 78. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se SkT, 9, 77, 17. sept. (1. brev).

17. sept. (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev anlangende at akkomodere nærværende de la Chapelle som løjtnant i afd. løjtnant Cardorphs sted, med så skel, at pladsen endnu er ledig. Dermed etc. JT, 14, 108. K.

18. sept. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Skåne, Loll., Falster og Møn fik brev om at tilholde bønderne at skaffe deres soldater og sogneryttere klæder o.a., som den 15. okt. skal leveres til Joakim Først, materialskriver over værkerne. Item at skaffe rytterne sadler og pistoler. Sognerytterne og de udskrevne soldater har slidt deres klæder, støvler og sko,

og de fleste af deres heste er afredne og gewehret fordærvet, så de skal hjælpes, om kongen skal have tjeneste af dem. Adressaterne skal tilholde hvert soldaterlæg i lenet at forskaffe sin soldat 1 par sko, 1 par vadmel- el. uldne strømper og 2 blågarnsskjorter. Desligeste hvert sogne- el. rytterlæg at skaffe sin rytter 1 kappe af grå klæde med vadmel el. hamborgerbaj, 1 par støvler og 2 blågarnsskjorter. Hvert rytterlæg skal og skyde sammen til 1 sadel og 1 par pistoler, som skal bestilles af adressaten, hvilket alt, undtaget pistoler og sadler, som ikke så hastigt kan blive færdig, inden 15. okt. skal leveres i Kbh. til JF. Dermed etc. Sjt, 34, 152. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik lensmændene i Skåne og på Bornholm om at levere forskrevne varer til arméen til ovennævnte tid.

18. sept. (Kbh.) Hofmarskallen fik brev om, at de konsumtionspenge, bønderne udgiver i portene af høns, gæs, lam o.a., der hidføres til kongens hofstat, skal gives dem tilbage af køkkenskriveren. Sjt, 34, 153. K.

18. sept. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at afbetale Jens Juel 368 rd. af hans kancellijunkergage, så han kan bekomme dem inden hans bortrejse. Sjt, 34, 153. K. Indl., se Sjt, 34, 143, 2. sept.

18. sept. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev anlangende at akkordere med Hans Friis, som kongen kommer i forfaring erbyder at forstrække en ny galiot efter vurderingen og derforuden i sølv og penge 5.000 rd. imod gods til brugeligt pant i Nørrejyll. De skal på kongens ratifikation gøre til endelighed, på det pengene kan annammes af landkommissarierne og efter adressaternes ordre udgives til militiens og flådens fornødenhed. Sjt, 34, 154. K. Indl., se Sjt, 34, 152, 18. sept.

18. sept. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev anlangende hr. Knud Ulfeldt om 2 feltstykker med lavetter o.a. og siden 4 af dem, som er under hænder at støbes, så snart de bliver færdige. Sjt, 34, 154. K.

18. sept. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset at lade hr. Knud Ulfeldt være følgagtig de granater og kardæsker, som den ham tilforordnede stykhopmand eragter fornødne, så og en rustvogn og karre og det telt, som findes færdigt hos teltmageren. Sjt, 34, 154. K.

18. sept. (Kbh.) Rektor og professorer ved Academia Hafniensis fik brev anlangende, at Peder Scavenius skal være secundus prof. juris ordinarius. Kongen har anset for godt, at facultas juridica hér, såvel som ved andre velfunderede universiteter, skal være completa, og jus canonicum læses såvel som jus civile, så ingen forårsages at udrejse på fremmede steder for at tage gradum, men kan promovere i patria academia, og har bevilget, at PS må være prof. og nyde senium i akademiet fra den dag, han tilforn er kaldet til professio mathematica, dog at fundationes, leges, statuta, consuetudines laudabiles salvis omnium professorum etiam ipsius jure consulti primi juribus uvioleret,¹ og at det bliver denne og den forrige, dr. Rasmus Bartholin forundte bevilling, upræjudicerligt. Befalendes etc. Sjt, 34, 154. K. Indl. 14. sept. og udat. (3).

1) dog at de rosværdige fundationer, love, statutter og sædvaner med forbehold for alle professorernes rettigheder forbliver ukrænkede, ligesom også den første retslærdes rettigheder.

18. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Helsingør fik brev om at gøre svinfeder hos smedene efter oberst Georg Stedings model. Kongen har anset for godt at lade bruge 1.000 svinfeder til fodfolket i Skåne. Adressaterne skal tilholde alle såvel grov- som klejnsmede dér i byen at forfærdige fornødne jern af deres eget efter den model, som bliver givet dem af oberst GS, tagende ingen forsømmelse. Dermed etc. Sjt, 34, 155. (Tr.: KD, V, 412-13). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Helsingør om 300.

18. sept. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev om at antage en proviant-skriver, hvorpå skal godtgøres samme løn og traktement, som er forundt Christen Lund. SkT, 9, 78. K. Indl., se SkT, 9, 77, 17. sept. (1. brev).

18. sept. (Kbh.) Hr. Iver Vind og Gunde Rosenkrantz fik brev om, hvorledes der skal forholdes med adskillig ulighed med indkvarteringen i Fyn. Adskillige klager indkommer fra Fyn om ulighed og desordre i indkvarteringen. De skal have indseende med, at den ene ikke besværes mere end den anden. Så og at kvartererne, når de er ligeligen delt efter hele og halve gårde, udvises ved kronens og adelens betjente, anseende de bedst kender bøndernes vilkår, og det forbydes officererne at befatte sig med uddeling af kvarterer, men de skal lade sig nøje med de kvarterer, de udvises. Så og med den underholdning, den gjorte ordinans indeholder, at fordre til dem selv, deres folk og heste,

el. at begære penge, såfremt de ikke vil stande til rette. På det at det af hver mand kan vides, hvad officererne og rytterne er tillagt til underholdning, synes det gavnligt, at af dem underskrevne kopier publice-res på herredstingene og enhver, som begærer det, meddeles kopi. Dersom officerer el. gemene knægte vægrer sig ved det, som ordinansen forunder dem, skal de angive det for adressaterne og landkommissarierne, at de kan hjælpes til rette uden at tage sig selv til rette, som hidindtil er sket. På det officererne ej begærer mere, end til de ryttere, de har, skal de af hver oberst el. anden højeste officer fordre rulle over regimentet el. eskadronen, hvorefter de uddelte kvartersedler kan konfereres. Dermed etc. FT, 7, 308. K. Indl. 17. sept. og udat.

19. sept. (Kbh.) Instruks for søfiskal Peder Knudsen. Han skal forføje sig til skibsflåden hos generaladmiral Henrik Bielke og forblive hos ham, indtil flåden kommer i aktion mod fjenden. Da skal han begive sig på den galiot el. det skiberum, som admiralen ordinerer ham, og give agt på ethvert skib og dets officerers forhold imod fjenden, om de sætter den rette kurs, og formane enhver at bevise deres devoir efter deres ed og pligt. Dersom han fornemmer nachlæssighed hos nogen, som ikke findes så vindskibelig at bevise sig mod fjenden, som det sig bør, og kongens tjeneste udkræver, skal han efter befunden forseelse anklage sådanne på kongens vegne og straks begære eksekution uden nogen persons anseelse for vild¹, venskab, frygt el. andet, af hvad stand personen er, men udrette sit embede uden al sky som en ærlig fiskal, under sin æres og livs fortabelse. Sjr, 24, 99. (Tr.: CCD, VI, 339-40). K. Indl. udat.

1) Teksten har fejlagtigt *villie*.

19. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om med forderligste at begive sig herfra med orlogsflåden, medtagende alle øvrige tilforordnede skibe under sit flag, nemlig Frederik, Sophie, Sælhunden, de 2 islandske og den ene grønlandsfarer, foruden de forrige, til at søge den svenske flåde og efter soldats- og sømandsmanér med størst mulige avantage attackere den. Når skibene kommer fra Elben og Gøteborg skal de følge. I det øvrige skal han rette sig efter den givne instruktion. Sjt, 34, 155. Indl., se Sjt, 34, 152, 18. sept.

19. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Køge fik brev om at være Henrik Bielke beforderlig med breve, som han skikker fra flåden, og være ham behjælpelig med at forskaffe vand el. andet, han behøver Sjt, 34, 156. K.

19. sept. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende at tilholde indvånerne på Amager og på Ladegårdsmarken til hofholdningen at levere det ferske smør, som de efter jordebogen skylder i landgilde, og tage køkkenskriverens bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 156. K.

19. sept. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om måling af Bundedam til Henrik Ehms mølle. HE har for kongen ladet andrage, hvorledes vandet til den ham forundte kobbermølle betages ham ved en dam, Bundedam. AvdK befales at forordne 2 mænd, som i overværelse af ham el. hans fuldm., kongens bygmester og fiskemester Peter Holmer måler dammens vand og sætter et vist mål, hvor højt det altid skal blive, så at han og de omliggende møller kan have deres behørig og proportionaliter lige meget vand. Sjt, 34, 156. K. Incl. udat.

19. sept. (Kbh.) Albertus bygmester og Peter Holmer fik brev om, når de advares af Henrik Ehm, at overvære måling af Bundedam til HEs mølle i Kronborg len og være til stede, når lensmanden Arent von der Kuhla el. hans fuldm. lader måle dammens vand og sætter et vist mål, hvor højt det altid skal blive, så at HEs og de omliggende møller kan have deres behørig og proportionaliter lige meget vand. Sjt, 34, 157. K. Incl., se foreg.

19. sept. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende krigsråd. Han skal til krigsråd bruge generalmajor Henderson og de andre oberster og oberstlt., som er forordnet at støde til ham, hvis råd han skal bruge og forrette det, som sluttes og eragtes bedst af de fleste. Men dersom noget forefalder af stor konsekvens og tåler dilation, skal han tilkendegive kongen det til hans resolution. SkT, 9, 78. K. Incl. 11. sept.

19. sept. (Kbh.) Mogens Høg fik brev om med første lejlighed at lade de kobber- og jernstykker, som er sprungne dér i fæstningen, komme hid over, såvel som de oksehuder o.a. huder af kvæg, som er slagtet i fæstningen, eftersom de behøves i Kbh. både til Tøjhuset og til sko og støvler til soldatesken. Dermed etc. JT, 14, 108. K. Incl. 16. sept.; se også Sjt, 34, 152, 18. sept.

19. sept. (Kbh.) Villum Lobrecht fik brev om at lade tøjmester Peter Kalthoff være følgagtig det stykke fra fæstningen, som han er befalet at føre hid. Dermed etc. JT, 14, 109. K.

20. sept. (Kbh.) Oluf Rosenkrantz til Egholm fik brev anlangende, at Niels Olsen i Rode skal stille kaution. OR har for kongen ladet andrage, hvorledes han til herredsting og siden til landsting har erlanget dom over bonden NO om at besidde gården, som han uden lovlig opsigelse er flyttet af, og NO har indstævnet sagen til førstkommende herredag, hvilket OR formener til ophold. Eftersom NO ikke skal være vederhæftig, så han kan svare til omkostning og skade ved sådant ophold, begærer han tilladelse til at tilholde ham at stille kaution el. selv blive borgen. NO skal til sagens uddrag stille kaution el. besidde gården el. selv blive borgen. Forbydendes etc. Sjr, 24, 100. K. Indl. 16. sept.

20. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at lade bønderne i lenet hugge nogle hundrede læs bregner til strøelse i kongens stald på Frederiksborg Slot og lade det sætte i stakke på et bekvemt sted ved stalden. Sjt, 34, 157. K.

20. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Christian Fischer, kongens vinskænk, om at tage det loll. og falsterske korn i betaling for vin, gørende det bedste at forhandle det dyrest muligt. Sjt, 34, 157. K.

20. sept. (Kbh.) Holger Vind og Niels Hansen Lykke fik efter begæring forlov at begive sig til Kbh. og dér kort tid forrette magtanliggende ærinder. SkT, 9, 79.

Lige sådant brev fik NHL. K.

20. sept. (Kbh.) Tyge Below fik brev om med forderligste i Frederiksodde at lade indføre så meget brændevad som muligt, hvilket han skal lade hugge i lenets skove på de steder, hvor det er bekvemmeligst og til mindst skovskade. Dermed etc. FT, 7, 309. K.

21. sept. (Kbh.) Frd. om købmandskab med ryttere og soldater. Kongen kommer i forfaring, at adskilligt, som af soldatesken plyndres fra undersåtterne, på adskillige steder i riget igen bliver solgt til andre. Kongen forbyder hermed: 1. at nogen af ryttere el. soldater køber heste, hopper, kvæg, kobber, tin el. noget slags boskab, uden officerernes skriftlige kundskab, at det, som sælges, tilhører rytteren el. soldaten, og at de har fået det med vilje el. har taget det fra deres fjender. 2. den, der gør herimod, stander til rette som for uhjemlet, og som han selv

har stjålet det. Sjr, 24, 100. (Tr.: CCD, VI, 340-41). K. Incl. 20. sept. (2).

21. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre anordning om, at alt havre ved lenene på Loll. og Falster med forderligste kommer til kongens stald, så og det, som dér kan indkøbes for penge. Sjt, 34, 157. K. Orig. i DKanc. B 179k. Incl. 19. sept.

21. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Køge fik brev om at skikke en bartskeer på flåden. Kongen erfarer, at den bartskeersvend, som efter befaling var kommet fra Køge, ikke har villet indstille sig på det befalede skib, Caritas, men uden forlov har begivet sig bort. De skal enten alvorligen tilholde ham straks at begive sig på skibet, som nu findes i flåden omtrent ved Stevns, el. forskaffe en anden dygtig person, som under straf straks kan forføje sig til skibet. Dermed etc. Sjt, 34, 158. K. Incl. 21. sept.

21. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om en til kaptajn i Køn Joachim Grabows sted. Kongen erfarer, at KJG ikke så hastigt kan komme, at han kan komme ud med orlogsskibet Sophia. Så snart skibet ankommer til flåden, skal HB forordne en kaptajn, som han selv eragter bedst. Sjt, 34, 158. K.

21. sept. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om af kronens skove dér at lade Caspar Rudolf Gersdorff bekomme 20 bønderlæs ved. Befalendes etc. Sjt, 34, 158. K. Incl. 18. sept.

21. sept. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev anlangende at anordne, at de jyske umunderede sogneryttere, som er ankommet til Fyn el. kommer over, bliver indkvarteret og munderet i Sjæll. Til den ende skal de advare officererne, at de tilstiller dem ruller, hvor mange heste, sadler og pistoler der er beholden. Sjt, 34, 158. K. Incl., se Sjt, 34, 152, 18. sept.

21. sept. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at gøre den anordning, at de skovridere, som er kommet over fra Jyll. med deres heste og gewehr, bekommer underholdning, indtil de kan blive forordnet under kompagniet. Sjt, 34, 169. K.

21. sept. (Kbh.) Rigens hofmester fik brev anlangende de højlerdes angivende om besværing, som akademiets betjente pålægges. Hvad rektor og professorer på universitetet har ladet andrage mod borgmestre og råd i Kbh., kan han se af deres hosføjede supplikation. Han skal forfare beskaffenheden og gøre den anordning, at der bliver forholdt med akademiets betjente og subpositis som det tilforn har været bevilget i krigstider. Sjt, 34, 159. K. Incl., se Sjt, 34, 154, 18. sept. (4. brev).

21. sept. (Kbh.) Jørgen Høyer buntmager fik brev om til Sjæll. at måtte overføre nogen øksne fra Helsingborg, dog at han betaler told. SkR, 6, 456. K.

21. sept. (Kbh.) Niels Lauridsen Graa fik brev om for alderdom og svaghed at måtte entlediges fra sin borgmesterbestilling i Ysted, som han i mange år har betjent. Han må være forskånnet for al borgerlig og byens bestilling, dog at han efter egen erbydelse pro qvota skal udgive skat. Forbyndendes etc. SkR, 6, 456. K.

22. sept. (Kbh.) Christen Hansen i Holbæk fik brev om, at hans forseelse er efterladt. CH har hos kongen begæret, at den af ham begåede usømmelige forseelse mod borgmestre og råd i byen må efterlades. Kongen forfarer, at disse selv intercederer for ham, og er tilfreds, at den efterlades, dog skal han erklære dem som sin øvrighed og ej lade sig finde i slige grove forseelser. Forbyndendes etc. SjR, 24, 101. K. Incl. 17. og 19. (2) sept.

22. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende så vidt muligt at lade de la Chapelle bekomme 1 måneds sold, med så skel, at han bliver antaget af hr. Steen Bille til løjtnant til hest under hans regiment. Dermed etc. FT, 7, 309. K.

22. sept. (Kbh.) Lensmændene, nemlig Christoffer Lindenov og flere i Loll. og Falster fik brev anlangende Christian Fischers indvisning i kornet dér o.a. varer, men havre skal anvendes til hofstalden, når den afordres. Kongen har forundt CF kronens indkomst af hvede, rug, byg, ærter, smør o.a. landgilde og småredsel på Falster dette år. Adressaterne skal lade ham el. hans fuldm. være den følgagtig inden Martini i godt ustraffeligt landgildeskorn med landgildemål, leveret frit i skibet, tagende hans bevis. Men havren skal forvares til kongens stald og efter staldmester Nicolaus von Merlows ansøgning være ham følgagtig, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 158. K.

22. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade staldmester Nicolaus von Merlow få en skudefuld ved fra Nykøbing Slot. SmT, 8, 158. K.

22. sept. (Kbh.) Frederik Urne og Philip Joakim Barstorff fik brev om, at kongen har befalet, at alle heste- og hoppeføl tillagt dette år på stuteriet i Falster skal opstaldes på Halsted Klosters Ladegård. FU fik brev om hesteføllene. Han skal lade dem underholde dér efter den anordning, som bliver gjort om studene. Dermed etc. SmT, 8, 158. K.

Lige sådant brev fik PJB om hoppeføllene.

22. sept. (Kbh.) Hr. Iver Vind og hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende de 1.000 mand til fods, som kongen kommer i forfaring er kommet fra rigens marsk til Frederiksodde. Kongen har befalet, at de skal forlægges dér, og det fynske landfolk under Villum Lobrecht, bestalter generalkvartermester og kommandant i fæstningen, skal med officererne skikkes til Fyn til landeværn efter adressaternes ordre. De befales at lade dem forlægge på de farligste steder og underholde af bønderne. Officererne skal de forskafe underholdning hvert sted. Efter som det eragtes fornødent, at artilleriheste bliver henlagt i Middelfart, skal de gøre den anordning, at folk og heste beliggende i byen og tilhørende Niels Banner bliver henlagt i Fåborg el. andet bekvemt sted. Dermed etc. JT, 14, 109. K. Indl. 19. sept.

22. sept. (Kbh.) Villum Lobrecht fik brev anlangende de fra rigens marsk ankomne folk, så og om, at hans eget regiment skal til Fyn. Kongen kommer i forfaring, at 1.000 mand til fods er kommet fra Holsten til fæstningen Frederiksodde. De skal indtil videre blive beliggende, hvorimod VLs regiment igen skal begive sig til Fyn og tillige med officererne forlægges dér, efter den ordre, som hr. Iver Vind og hr. Henrik Rantzau gør derom. Derefter etc. JT, 14, 110. K.

23. sept. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster fik brev anlangende underslæb i konsumtionstolden. Item om at levere kommissarierne månedsskatter og første måneds konsumtionspenge. Nok om, at bønderne skal have kavring i forråd og om deres betaling. Det berettes, at der sker underslæb i købstæderne i portene og på de steder, hvor konsumtionstolden leveres. Adressaten skal på alle tingene i lenet lade forkynde, at bønderne, som fører varer til akseltorvet i købstæderne, så vel som borgerne selv med egen hånd skal lægge penge-

ne i de tilforordnede skrin og ej levere dem fra sig til andre, såfremt de ej selv vil betale den 2. gang, om påklages, på det pengene kan komme fædernelandet til bedste. Månedsskatten af lenet så vel som konsumtionspengene for den 1. måned skal han mod kvittering lade levere landkommisarierne i Sjæll., eftersom de behøves til de daglige udgifter. Herforuden skal han i lenet lade publicere og gøre anordning, at hver bonde, kronens, adelens el. gejstlighedens, i forråd skal have 8 lispd. kavringbrød, om det behøves i en hast til arméen el. flåden. Når han leverer brødet fra sig, skal han gives enten 1 td. rug el. det skal godtgøres i hans landgilde, mens adelen og gejstligheden, som mister landgilde, skal søge sin betaling hos kronen. Sjt, 34, 159. K. Indl. 22. sept.; se også Sjt, 34, 152, 18. sept.

23. sept. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll, Skåne, Loll. og Falster samt borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om kjortler og sko til soldater. Arent von der Kuhla: Han skal med forderligste hos borgerskabet i Helsingør lade forfærdige 192 par sko og 130 side soldaterkjoler, hvortil han skal leveres klæde, nemlig $4\frac{1}{2}$ al. smal el. 3 al. bred klæde til hver kjole, hvilket de skal lade sy og selv forskafe underfor, enten vadmél el. hamborgerbaj, og det, som det koster med hæfterne, kan de skrive op, så skal det blive godtgjort i deres kontribution. Skoene kan de bestille hos skomagerne i byen, hvorfor de i betaling skal gives huder, nemlig 1 oksehud for 2 rd. og 1 kohud for 2 sldl. Skoene skal anlages som skomagerlavet i Kbh. har sat det, parret for $4\frac{1}{2}$ mk. med 3 gode såler under, hvilket med kjolerne skal være færdigt til 14. okt. allersenest og leveres til Joakim Først materialskriver over værkerne. Dermed etc. Sjt, 34, 160. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik Frands Brockenhuus om 96 par sko og 66 kjoler af Køge. Ove Skade om 48 par sko og 33 kjoler af Roskilde. Otte Pogwisch om 24 par sko og 16 kjoler af Slangerup. Jørgen Seefeld 15 par sko og 10 kjoler af Ringsted. Erik Banner 84 par sko og 58 kjoler af Holbæk. Hr. Hans Lindenov 96 par sko og 56 kjoler af Kalundborg. Hr. Christoffer Urne 15 par sko og 10 kjoler af Nykøbing Sjæll. Hugo Lützow 96 par sko og 66 kjoler af Slagelse, nok 60 par sko og 42 kjoler af Skælskør, 24 par sko og 17 kjoler af Korsør. Hr. Frederik Reedtz 24 par sko og 17 kjoler af Vordingborg, nok 96 par sko og 66 kjoler af Næstved, 15 par sko og 10 kjoler af Præstø. Christen Skeel 12 par sko og 10 kjoler af Store Heddinge. Peder Reedtz 24 par sko og 17 kjoler af Stege. Borgmestre og råd i Kbh. 720 par sko og 500 kjoler af Kbh. Borgmestre og råd på Christianshavn 48 par sko og 33 kjoler dér af

byen. Frederik Urne 144 par sko og 100 kjoler af Nakskov. Philip Joakim Barstorff 20 par sko og 14 kjoler af Nysted, nok 15 par sko og 10 kjoler af Sakskøbing. Jørgen Rosenkrantz 36 par sko og 25 kjoler af Maribo. Christoffer Lindenov 36 par sko og 25 kjoler af Stubbekøbing, nok 60 par sko og 42 kjoler af Nykøbing.

Lige sådanne breve fik lensmændene i Skåne om kjoler alene at levere i lejren til samme tid imod generalen Urups bevis. Nemlig hr. Axel Urup 250 af Malmø, nok 33 af Lund, 100 af Ysted, 6 af Skanør og 10 af Simmershavn. Hr. Henrik Lindenov 34 af Kristianstad. Hr. Knud Ulfeldt 22 af Landskrone. Hr. Ove Giedde 3 af Engelholm og Båsted. Hr. Niels Krabbe 10 af Sølvesborg og 22 af Rønneby. Jacob Grubbe 14 af Kristianopel.

23. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev anlangende ståltråd ved portene og deres lukkelse. De skal gøre den anordning, at ståltråden ved portene vedligeholdes, så de breve, som ankommer og magt påligger, kan komme ind og blive befordret, efter at portene er tillukket, eftersom portene i disse tider skal lukkes det første, det bliver mørkt, og ikke åbnes igen, førend det bliver dag. Sjt, 34, 162. (Tr.: KD, V, 413). K. Indl., se Sjt, 34, 162, 23. sept.

23. sept. (Kbh.) Landkommissarierne i Sjæll. fik brev anlangende at annamme de penge, som stænderne i disse tider forstrækker, så og 12.000 af de penge, som Joakim Irgens har forstrakt, og igen udgive dem efter befaling af de 4 i Kbh. forordnede rigens råd.¹ Sjt, 34, 162. K. Indl., se Sjt, 34, 162, 23. sept.

1) Kopibogen har *kriksråd*, hvilket må være en fejl, jf. Sjr, 24, 90, 18. aug.

23. sept. (Kbh.) Kvartalkommissarierne fik åben befaling anlangende soldateskens indkvartering og de officerer, som disputerer deres ordre. Kongen kommer i forfaring, hvorledes en del officerer, som er kommet over fra Fyn, understår sig at disputere den ordre, som på kongens vegne er givet dem af kvartalkommissarierne om deres march, og at protestere skriftligt. Kongen befaler kommissarierne uden nogen persons anseelse at indkvartere soldatesken til hest og fods, som skal lægges i Sjæll., så lighed holdes, og alle kan bære byrden, så og holde krigsartiklerne, så undersätterne i ingen måde graves. Givet etc. Sjt, 34, 162. K. Indl., se Sjt, 34, 159, 23. sept.

Sådanne 4 breve udgik.

23. sept. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev anlangende, at huder af kvæg slagtet til arméen velforvaret overskikkes til Kbh. at gives borgerskabet i betaling for sko og støvler til soldatesken. SkT, 9, 79. K. Indl., se Sjt, 34, 159, 23. sept.

23. sept. (Kbh.) Hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende at akkomodere kaptajn Martin (Maturin) Escheroth (Ezeroth, Esseroth) med hans officerer, som er antaget til at være under Gunde Rosenkrantz' regiment og nu ej kan blive hjulpet dermed af mangel på folk. SkT, 9, 79. K. Orig., se FT, 7, 313, 21. okt.

23. sept. (Kbh.)¹ Rigens marsk fik brev om med forderligste at delibere med de i Fyn tilstedeværende rigens råd, om det ej eragtes rådeligt at lade gøre en diversion i Nørrejyll. imod fjenden, og med forderligste tilskikke kongen deres betænkning derom, hvorledes og på hvilke steder det kan iværkstilles. Dermed etc. JT, 14, 110. K.

1) Efter brevet står: Befaling om, at det danske rytteri i Holsten skal parere Claus von Ahlefeldt, findes ved hans bestalling i bestallingsbogen den 26. september 57.

24. sept. (Kbh.) Jens Lauridsen i Præstø fik efter begæring brev om at være fri for borgerlige bestillinger så vel som formynderskab for sin nærings og handels bedre fortsættelse. Dog skal han efter egen erbydelse være undergivet skat og indkvartering efter sin formue. Sjr, 24, 101. K. Indl. 18. sept.

24. sept. (Kbh.) Johan Clausen van Lingen fik efter begæring brev om at måtte handle i Danmark som tilforn, dog med fri skiberum, hvor denne bevilling altid skal findes, om han i søen møder kongens skibe el. udliggere. Forbydendes etc. Sjr, 24, 102. K. Indl. sept. og 22. sept.

24. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende Jan Dyssels oplagte vin. JD har for kongen lade andrage, at en del vin, som han har ladet indlægge i en kælder på Christianshavn, dog intet solgt deraf, skal være konfiskeret ved adressaternes dom. Han begærer, at vinen igen må være ham følgagtig. Kongen er tilfreds dermed, eftersom ej bevises, at han har begået toldsvig ved forprang dermed. Dermed etc. Sjt, 34, 163. (Tr.: KD, V, 413). K. Indl. 5., 9. og 21. sept.

25. sept. (Kbh.) Ove Skade fik brev anlangende indpas i privilegier for Jørgen Hansen i Roskilde. JH har for kongen ladet andrage, at der sker ham indpas af borgmestre og råd i byen i de ham givne privilegier. OS skal have indseende med, at han nyder dem efter deres indhold. SjtT, 34, 163. Indl. 5. og 7. jan., 21. sept. og udat.

25. sept. (Kbh.) Tøjmester Mikkel Andersen fik brev om at lade Niels Pallesen Rosenkrantz være nogle musketter imod nogle udygtige følgeagtig. MA skal lade NPR af Tøjhuset bekomme så mange af de dygtige musketter, som findes, og han begærer, indtil 100, og derimod igen annamme de gamle. SjtT, 34, 164. K.

26. sept. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om så snart muligt af midler, som findes, at afbetale Christian Schult det, han til dato resterer af sit hofjunkertraktament, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive HB godtgjort. SjtT, 34, 164. K.

26. sept. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende Ulrik Christian Gyldenløves, Jochum Trampes og Adolf Fuchs generalskaber. Kongen har antaget UCG at være generaløjtnant til hest, JT at være generalmajor til hest og AF at være generalmajor til fods. AU skal forestille dem. SkT, 9, 79. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

26. sept. (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev anlangende eksekution af nogle, som har mutineret. Kongen kommer i forfaring, at en del af garnisonen i fæstningen Kristianopol modvilligen har mutineret. Han skal, andre til afsky, lade ske eksekution efter dom afsagt i krigsretten. SkT, 9, 79. K. Indl. 8. aug. og 18. sept.

27. sept. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at afbetale Stats Ludvigsen hans resterende enspænderbesoldning lige ved de andre, eftersom han er befalet at gøre tjeneste i Skåne. Dermed etc. SjtT, 34, 164. K. Indl. 25. sept.

27. sept. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om lideligst muligt til arméen at akkordere med adelen i Skåne om korn og varer, som findes på deres gårde, og som de vil levere. Det, han lover, vil kongen lade betale og holde IMK skadesløs. Han skal siden annamme det og lade det forbage på gårdene el. hvor det belejligst kan ske, til at lade dele til arméen og soldatesken, gørende største flid at bekomme mest

muligt deraf, så proviantvæsenet bedre end hidindtil kan blive befordret, uden nogen persons anseelse, som disse tider ikke tillader. SKT, 9, 79. K. Indl. 26. sept.

27. sept. (Kbh.) Hr. Axel Urup, Kjeld Krag og hr. Knud Ulfeldt fik brev anlangende heste, seler, dragetøj og kuske til proviantvogne. De skal af hvert sogn i lenet forskaffe 2 gode heste med seler og dragetøj til en proviantvogn samt en kusk med 4 gode store sække og lade det levere til 8. okt. til Iver Krabbe i fæstningen Helsingborg mod kvittering. SKT, 9, 79. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik KK om Froste h., KU om Landskrone len, undtaget Rønnebjerg h.

27. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov m. fl. fik brev om af hvert sogn at levere Iver Mogensen Krabbe en god, stærk vogn, 8 par skindbukser med ulden på, 8 par sko og 8 par strømper, at levere i Helsingborg inden 8. okt., tagende hans kvittering, hvilket igen i sin tid skal blive betalt. SkT, 9, 80. K. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

Lige sådant brev fik hr. Ove Giedde om Helsingborg, Erik Krag om Herrisvad Kloster len, hr. Knud Ulfeldt om Rønnebjerg h.s. sogne.

27. sept. (Kbh.) Hr. Iver Vind og Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at oberst Jens [von Løwenklau] bekommer kvarter i Svendborg. Befalendes etc. FT, 7, 309. K.

27. sept. (Kbh.) Mogens Høg fik brev om med forderligste at hidskikke den liden dværg ved navn Poul, som er blevet indbragt i fæstningen Frederiksodde. Til den ende tilskikkes han herhos pas. Dermed etc. JT, 14, 111. K.

28. sept. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev anlangende at forskaffe kvarter og underholdning til Anders Sandbergs ryttere under hans kompagni på Samsø, efterhånden som de ankommer, så og skiberum til og fra landet og til at lade dem hente fra Mols el. Helgenæs. Sjt, 34, 164. Indl. 25. sept.

28. sept. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om som tilforn at underholde den ham igen tilskikkede postvogn med heste og kusk, og lade Wulf von Buchwald være den følgagtig så ofte, han begærer det. Sjt, 34, 164. K.

28. sept. (Kbh.) Å.b. om ophævelse af forbud mod overførsel af varer fra Helsingborg og Skåne til Helsingør. Af visse årsager har kongen tilforn ladet forbyde¹ overførsel fra fæstningen Helsingborg el. handel med Helsingørs borgerskab. Da begge steder imod kongens vilje i disse besværlige tider daglig besværes med durchtog og indkvartering, har kongen bevilget, at Helsingborgs borgerskab såvel som bønderne i Skåne til Helsingør må overføre og forhandle det, de lyster. Dog skal ryttere og soldater, som fører noget til købs i Helsingborg el. andetsteds, rette sig efter den tilforn udgangne frd.², så at ingen handler med dem uden officerernes bevis, at varerne er givet dem til kommis el. taget fra deres fjender. SkR, 6, 456. (Tr.: CCD, VI, 341). K. Indl., se Sjr, 24, 21. sept., og SkT, 9, 79, 27.sept. (1. brev).

1) Ses ikke i KB. 2) Se ovf., s. 339-40, frd. af 21. sept.

28. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev anlangende bukser, sko og strømper til Kristianstad og Kristianopels fæstningers garnisoner. Kongen har befalet, at 1.000 par skindbukser, 1.000 par sko og 1.000 par strømper skal leveres fra Bornholm til HL i Simmershavn. Han skal annamme det til sig mod bevis og beholde det til garnisonerne og uddele det efter proportionen hvert sted til dem, som mest behøver det. Dermed etc. SkT, 9, 81. K. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

28. sept. (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev om til garnisonen at annamme skindbukser, sko og strømper af hr. Henrik Lindenov, som kongen har befalet at levere ham, hvorfor han skal kvittere. SkT, 9, 81. K. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

28. sept. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev om at gøre den anordning, at købstæderne på Bornholm tillige med landet forskaffer 1.000 par uldne strømper el. og af kirsej el. klæde, samt 1.000 par sko og 1.000 par skindbukser, som ufejlbarligen skal leveres til 8. okt. i Simmershavn imod Henrik Lindenovs kvittering, hvorefter det i sin tid skal blive betalt. SkT, 9, 81. K. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

28. sept. (Kbh.) Lensmændene i Skåne, Ove Giedde m.fl., fik brev om at forstændige borgerskabet i Helsingborg til arméen i Skåne at forskaffe 100 par sko og 100 par uldne strømper, som inden 4. okt. skal leveres til Axel Urup, dog heri at korte det, de tilforn efter Rigens Råds ordre allerede har leveret, hvilket skal blive kortet. SkT, 9, 81. K. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

Lige sådanne breve fik hr. Knud Ulfeldt om 100 par sko og 100 par strømper af Landskrone. Hr. Henrik Lindenov om 100 par sko og 100 par strømper af Kristianstad. Hr. Axel Urup om 150 par sko og 150 par strømper af Ysted, 30 par sko og 30 par strømper af Simmershavn, 15 par sko og 15 par strømper af Falsterbo, som han skal lade fremkomme til arméen 4. okt. Af Malmø 300 par sko og 300 par strømper til Malmø bys egen garnison. Hr. Niels Krabbe 120 par sko og 120 par strømper af Rønneby og 40 par af hver slags af Sølvborg.

28. sept. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om til 8. okt. at begive sig til fæstningen Helsingborg og dér annamme heste, vogne, kuske, sække, skindbukser, sko og strømper, som det er befalet at levere ham af sognene i Skåne, hvorfor han skal kvittere, og siden igen efter hr. Axel Urups ordre uddele det, så hver ritmester og kaptajn mod kvittering får 2 vogne med kuske og 8 sække til sit kompagni, med befaling, at hver af dem skal svare for de leverede vogne, kuske, sække o.a. og forskaffe andet i stedet, om det forkommes. Han må give kuskene lige så megen proviant som andre officerers kuske. SkT, 9, 82. K. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

28. sept. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende de heste, vogne, dragetøj, kuske, sække, skindbukser, sko og strømper, som det er befalet Iver Krabbe at uddele. Kongen har befalet, at 2 gode heste skal forskaffes af hvert sogn i Malmøhus len, Rønnebjerg h. undtaget, og Froste h. len, med seler og dragetøj, en kusk og 4 gode sække og af hvert sogn i Kristianstad, Helsingborg og Herrisvad Kloster len samt Rønnebjerg h. en vogn med 8 par skindbukser med ulden på, 8 par sko og 8 par strømper, hvilket inden 8. okt. skal leveres til IK, og efter AUs ordre uddeles til soldatesken. Han skal have indseende hermed, og ritmestre og kaptajner er befalet at tage nævnte vogne og sække i agt. SkT, 9, 82. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

28. sept. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade udblæse, at ingen officerer må begive sig fra arméen uden hans forlov. SkT, 9, 83. K. Orig. i Axel Urup privatark, RA. Indl., se SkT, 9, 79, 27. sept. (1. brev).

28. sept. (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om efter Otte Krag's anfordring at have indseende med, at officerer el. ryttere intet gives over anordning og kvartersanvisning i Nyborg len. OK har for

kongen ladet andrage, at hans bønder dér i lenet meget ilde medfares, uanset anordningen om, hvad officerer og ryttere skal gives, efter kommissariernes derpå meddelte kvartalsedler. De befales at rette sig herefter. Dermed etc. FT, 7, 310. K. Indl. 17. sept.

28. sept. (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at forskaffe Anders Sandbergs folk dér i lenet skiberum derfra og til Samsø. Dermed etc. FT, 7, 310. K.

29. sept. (Kbh.) Arent von der Kuhla og bispren fik brev anlangende straks i Helsingør Hospital at annamme en krøbling under Anders Sandbergs kompagni og underholde ham lige ved andre hospitalslemmer dér. Sjt, 34, 165. K. Indl. 27. sept.

Lige sådant brev fik Hugo Lützow og bispren om i Slagelse Hospital at annamme en blind under samme kompagni.

29. sept. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Møn fik brev om, at hvert sogn skal tuske de brudte heste med sognerytteren og skaffe ham en anden i stedet. Dersom nogen af rytterne er desmunderede, så hestene er døde for fjenderne el. i anden måde, skal de skaffes andre i stedet, når hr. Axel Urup testificerer, at de behøves til kongens tjeneste, så at intet underslæb begås. På det, at det ikke skal falde det ene sogn tungere end det andet, skal han ligne ml. sognene i hvert herred el. over hele lenet. Sjt, 34, 165. K. Indl., se foregn.

29. sept. (Kbh.) Kaptajn Cornelius Kruse fik brev om at konvojere de ham medgivne viktualier til fæstningen Frederiksodde el. til skibet København, som formodes at krydse under Jyll., og siden løbe til Kattegat for at passe på den kaper, som går fra landene, havende indseende med, at kongens undersætter ingen skade tilføjes. Sjt, 34, 165. K. Indl. 28. sept.

29. sept. (Kbh.) Henrik¹ Villumsen fik brev anlangende straks at hidskikke en formular af de forsikringsbreve, som begæres på pengene i Holl., at kongen kan resolve derpå, og pengene annammes. Så snart nogle kan bekommes, kan de leveres til Gabriel Marselis at overgøres på veksel, enten til Kbh. el. Hamborg, hvor de efter kongens ordre kan udgives. Sjt, 34, 166. K. Indl., se Sjt, 34, 165, 29. sept. (1. brev). Orig. i Rtk. 216.191.

1) Kopibogen har *Henning*.

29. sept. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at så snart muligt på kongens vegne at oprette et kartel med de svenske, til hvilken ende skikkes ham kopi af det, som blev gjort i den gamle svenske fejde. SkT, 9, 83. K. Indl., se Sjt, 34, 165, 29. sept. (1. brev).

29. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende pas til dem, som kommer fra Holsten. Det formenes, at de holstenske officerer skal skikke deres tjenere frem og tilbage fra Holsten, hvorover fjenden kan have kundskab om landets defensions tilstand. HR skal gøre den anordning, at ingen kommer derfra uden de tager hans el. andre rigens råds pas dér i landet. Dermed etc. JT, 14, 111. K.

30. sept. (Engelholm) Hr. Knud Ulfeldt og hr. Axel Urup fik brev om i lenet at lade underholde 60 af de skånske artilleriheste, indtil de igen skal bruges for artilleriet. SkT, 9, 83. K.

30. sept. (Engelholm) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at kongen har befaleet Villum Lobrecht med sit regiment at begive sig fra fæstningen Frederiksodde til Fyn og dér forrette det, han af HR befales til landets defension. Derefter etc. FT, 7, 310. K.

30. sept. (Helsingborg) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at kongen med ikke ringe forundring har erfaret, at fjenden ved vagtens forsømmelse har bemægtiget sig 4 færges og pramme ved Strib Odde, da kongen dog ikke alene ofte har befalet at lade holde god strandvagt, men endogså har ladet sætte halve kartover dér til stedets defension. HR skal gøre sit bedste til, at de igen bekommes, og at både o.a. fartøjer ved Jyll. uden nogens anseelse borttages el. ødelægges, og for alting bestiller vagten bedre, end hidtil er gjort. Dermed etc. JT, 14, 111. K.

30. sept. (Engelholm) Rigens marsk fik brev om at befale Henrik Linderoth, at han i Villum Lobrechts fraværelse skal have indseende med Frederiksodde fæstnings garnison. Kongen har befalet VL med sit regiment at begive sig til Fyn og dér indtil videre forrette det, han af hr. Henrik Rantzau bliver befalet til landets defension. Adressaten skal på kongens vegne befale HL i hans fraværelse at have indseende med fæstningen og dens garnison, indtil Valdemar Lykke kommer til stede, da kongen vil forordne ham til kommandant dér. Derefter etc. JT, 14, 112. K.

30. sept. (Engelholm) Villum Lobrecht fik brev om at måtte forløves fra fæstningen Frederiksodde til Fyn med sit regiment og dér forrette det, han befales af hr. Henrik Rantzau. Derefter etc. JT, 14, 111. K.

1. okt. (Hovedkvarteret ved Ryseholm) Hr. Ove Giedde fik brev om efter hosfølgende fortegnelse at forskaffe de dér navngivne species til hofholdningen og med forderligste fremskikke dem til lejren i Halland, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 83. K.

1. okt. (Hovedkvarteret ved Ryseholm) Hr. Henrik Lindenov fik brev om med de officerer, som var tilforordnet afd. hr. Knud Ulfeldt, til fjendens afbræk at gøre den diversion i Gønge h. el. andetsteds i lenet, som var befalet ham. Til den ende skal han samle så meget af landfolket, som kan tilvejebringes. SkT, 9, 84. K.

1. okt. (Hovedkvarteret ved Ryseholm) Item befaling til de officerer og gemene knægte, som Knud Ulfeldt har kommanderet, at de skal parere Henrik Lindenov til Øvids Kloster. KU har som en patriot sat livet til for fædernelandets fjender. Kongen har i hans sted befalet HL at føre landfolket, som til landets defension kan samles i Gønge h. el. andetsteds i lenet. Kongen befaler alle høje og underofficerer, som findes ved soldatesken, at følge ham og parere hans kommando. Derefter etc. SkT, 9, 84. K.

4. okt. (Hovedkvarteret i Ilsberg i Halland) Skibshøvedsmand Laurids Nielsen fik brev om at attackere den svenske flåde. Det formodes, at orlogsflåden ved Gøteborg med fordel kan angribe den svenske flåde inden for de batterier, som er dér. Kongen befaler LN efter krigsræson og sømandsmanér efter rådslagning med de andre skibsofficerer og kaptajner at attackere flåden på bedste manér, gørende den alt muligt afbræk. Sjt, 34, 166. K. Indl. 1. okt. og udat. (2).

6. okt. (Kbh.) Sorø øvrighedsperson må alene dér på stedet falholde grove varer. Af Jørgen Rosenkrantz' relation erfarer kongen, at Sorø bys menighed efter kongens derom udgivne befaling¹ af ham er forsørgt med en dygtig mand til at forestå øvrighedsbestilling og have indseende med borgerskabet. Desligeste at holde over den forordning, som hofmesteren dér gør. For denne øvrighedsperson falder ingen løn uden den ringe agerpart, som kongen har ladet lægge dertil. Derfor har han bevilget, at nævnte person, som forordnes af hofme-

steren, såfremt han holder skikkelighed og ret dér på stedet, må være privilegeret og til indvånerne og lenets bønder sælge grovvarer. Dog med den kondition, at han for billigt værd skal holde stedet ved lige med sådanne varer, så ingen kan klage. SjtR, 24, 102. (Tr.: CCD, VI, 341-42). K. Indl. udat.

1) Se KB 1656, 293.

6. okt.¹ (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Nicolaus von Merlow fik brev om at komme til H.M. med håndhestene. SjtT, 34, 166. K.

1) Kopibogen har 9., K. har 6.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Frands Brockenhuus fik brev anlangende at gøre den anordning, at nærværende fangne svenske ritmester, Kulbars, i Køge for betaling bekommer kvarter og underholdning, eftersom kongen har løsladt ham på parole. SjtT, 34, 166. K.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Otte Pogwisch fik brev om straks at komme til H.M. enten i Skåne el. Halland, hvor kongen kan være at finde, og blive videre forstændiget om hans vilje. SjtT, 34, 167. K.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Niels Rosenkrantz fik brev om med gøngerne med forderligste at komme til H.M., hvor han er at finde, til hvilken ende han og skal fordre deres heste af den, som de er leveret. Om flinterne og de stykker på vognene, som skal medfølge, skal han fornemme hos Mathias Kaltoft, og forvare det vel, indtil han antræffer kongen med dem. Til forsikring skal han forblive i Helsingborg, indtil konvoj bliver skicket ham, med så skel, han ingen finder. SjtT, 34, 167. K.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Stykhauptmand og feltartillerikvartermester Otte Heider fik brev om straks tillige med gøngedragonerne at komme til arméen med stykkerne på vognene, tagende med sig de artilleriheste fra Kbh. og Helsingør, som ikke allerede er fremkomne. SjtT, 34, 167. K.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Arent von der Kuhla og borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade stykhauptmand og feltartillerikvartermester Otte Heider være følgagtig de friske heste, som

er forordnet til artilleriet i Helsingør og ikke allerede er fremkommet. Sjt, 34, 167. K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Kbh.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om på vegne af kongen at kvittere for de penge, der leveres af Joakim Irgens, indtil kongens kvittering begæres og omveksles med deres, så pengene kan blive anvendt til rigets nytte. Sjt, 34, 168. K. Indl., se Sjt, 34, 165, 29. sept. (1. brev).

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Åben befaling til bønderne i Halmsted og Varberg len, at de skal indstille sig til at handle med Jens Mortensen, krigsprovianskriver, om gengærd og brandskat til arméen. De skal godvilligen akkordere med ham derom, hvorimod de, som fremviser hans seddel, skal være forskånet for al videre plyndren og overlast af arméen. SkT, 9, 84. K.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade 100 rd. være følgagtig til artilleriet, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 85. K.

6. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Holger Vind fik brev om at lade indsætte hosfølgende 4 lig i Helsingborg Kirke indtil videre. SkT, 9, 85. K.

7. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at gøre den anordning, at major Kattes heste og folk bliver underholdt i Sjæll. på de steder, de eragter bedst. Sjt, 34, 168. K.

7. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at gøre anordning om underholdning af svenske fanger, såvel de, som nu fremskikkes, som andre herefter. Sjt, 34, 168. K.

7. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård) Christoffer Gabel fik brev anlangende straks til følgende af K.M.s tjenere at lade gøre nogle kapper og kjoler, nemlig sadelknægten, livknægten, 4 lakajer, fyrbøderne, 10 af staldknægtene, så og en kjole til pagen Steensen, så alt kan

være færdigt til at følge med, når gøngerne kommer herover el. med den første konvoj, som går fra Helsingborg. Sjt, 34, 168. K.

9. okt. (Hovedkvarteret i Snidstrup præstegård)¹ Hr. Axel Urup fik brev om længst muligt at subsistere med arméen i fjendens land, til hvilken ende han skal lade det sætte i så høj kontribution som muligt og forhindre, at fjenden kommer over Nissan, el. der sker konjunktion med den Douglaske armé, så at al korrespondance ml. de 2 fjendtlige hæere og Halmsted afskæres. Det, som sker, skal han så ofte som muligt advisere kongen om, hvorefter denne kan resolve om secours o.a. Dermed etc. SkT, 9, 85. K.

1) Efter brevet står: Breve til dem, der skal overvære, når hr. Ove Giedde og Christen Skeel gør rigtighed for deres administration anlangende det, der er udlovte til flåden og militien, findes i Sjæll. miss. 12. okt. 1657.

12. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at udgøre et skib til at tage en kaper fra Århus. Det erfares, at en svensk kaper er udgjort fra Århus og tager på de skuder, som ligger under Samsø, Helgenæs, Ebeltoft og de sjæll. og fynske kyster. Adressaten skal med forderligste lade udrede et skib, som kan bemægtige sig den. Sjt, 34, 169. K. Incl. 29. sept. og 13. og 18. okt.

12. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at der af Kbh. forskaffes ritmester Reinholdt Ernst von Drachenfeld 30 sadler med tilbehørig tømme og stighbøjler, hvilket igen skal blive betalt efter dets værd. Sjt, 34, 169. K. Incl., se foreg.

12. okt. (Kbh.) Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om 26. okt. at overvære, imens hr. Ove Giedde og Christen Skeel gør rigtighed for det, der siden krigens begyndelse er udgivet til flåden og militien. Sjt, 34, 169.

12. okt. (Kbh.) Landkommissarierne i Sjæll. og Skåne fik brev om at overvære hr. Ove Gieddes og Christen Skeels administrationsregnskaber. OG og CS har berammet 26. okt. at gøre rigtighed for de penge, de siden krigens begyndelse har udgivet til flåden og militien. Adressaterne skal til den tid skikke specifikation på alle ordrer om udgifter, som de har bekommet af dem. Sjt, 34, 169. K. Incl., se foreg.

Lige sådant brev fik landkommissarierne i Sjæll., Otte Pogwisch og Lave Beck.

12. okt. (Kbh.) Kjeld Krag og Christian Barnekow m.fl. af adel, så og gejstligheden, fik brev om at overvære hr. Ove Gieddes og Christen Skeels administration, som de 26. okt. vil gøre rigtighed for siden krigens begyndelse. Adressaterne skal møde til stede i Kbh. på Islandske Kompagni om morgenen kl. 8 at overvære dette. Dersom de for lovligt forfald ikke kan møde, skal de fremskikke en anden god mand i deres sted at fornemme rigtighed. Sjt, 34, 170. K. Incl., se Sjt, 34, 169, 12. okt. (3. brev).

Lige sådan befaling fik i Sjæll. Oluf Brockenhuus og Oluf Rosenkrantz. Dr. Christen Ostenfeld, rektor ved Universitetet, at møde på dets vegne. Bisperne i Sjæll. og Skåne at møde med hver en provst.

12. okt. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Skåne fik brev om at tilholde præsterne, fogederne, skriverne og herredsfogederne i lenet at forskaffe deres ryttere en kappe af grå klæde underforet med vadmel, 2 blågarnsskjorter og et par svinelæderstøvler og med allerforderligste lade det fremkomme og imod kvittering levere til Iver Krabbe i Helsingborg, tagende ingen forsømmelse, i betragtning, at rytterne i disse lange kolde vinternætter skal ligge på marken under åben himmel. Dermed etc. Sjt, 34, 171. K. Incl., se Sjt, 34, 169, 12. okt. (1. brev).

12. okt. (Kbh.) Adskillige fik breve om opsættelse af begravelser. Efter anmodning fra fru Edel Rosenkrantz, enke efter Knud Ulfeldt til Svenstrup, bevilger kongen, at KUs begravelse må opsættes så længe, hun ønsker. Forbydendes etc. SkR, 6, 457. K. Incl. 8. og 11. okt.

Lige sådan bevilling fik Frands Rantzau om hans afd. hustrus begravelse. Hr. Niels Krabbe om hans hustrus begravelse. Gunde Rosenkrantz om hans søn Jørgens begravelse. Item Claus Kaas' opsættelse, den 29. okt. 1657.

12. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade hr. Axel Urup mod bevis være penge følgagtig til kundskab, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SkT, 9, 85. K. Incl., se Sjt, 34, 169, 12. okt. (1. brev).

12. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at fremskikke specifikation over de ordrer om pengeudgift, som han har bekommet af hr. Ove Giedde og Christen Skeel, der hos kongen har berammet at gøre rigtighed 26. okt. for de penge, de siden krigens begyndelse har udgivet til flåden og militien. SkT, 9, 85. K.

12. okt. (Kbh.) Kommissarierne i Fyn fik brev om at annamme det, stænderne i Fyn i disse tider forstrækker. Dermed etc. FT, 7, 310. K.

12. okt. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om at være kommandant i Frederiksodde. Det erfares, at Valdemar Lykke er død. EQ befales straks at begive sig til fæstningen Frederiksodde og indtil videre forblive dér som kommandant. Dermed etc. JT, 14, 113. K. Indl., se SJT, 34, 169, 12. okt. (1. brev).

12. okt. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om med råd efter deres ed og pligt af de nærværende rigens råd af Jyll. og Fyn at tage landets bedste i agt, særdeles Fyns og Frederiksoddes defension, og gøre al flid til at gøre fjenden i Jyll. al mulig afbræk og skade. På det bedre diversion kan gøres, skal han lade oberst Sehesteds og oberstlt. Josias¹ Breide Rantzaus regiment og så meget rytteri, som kan mistes fra Fyn og Frederiksodde, overføre dér fra landet, enten ved Stenderup, Åbenrå el. Egernførde, hvor han selv eragter bedst, og bruge enten i Holsten el. stift Bremen, hvor det bedst findes praktikabelt. Dette rytteri har kongen befalet Claus von Ahlefeldt, bestalter generalmajor til hest, at føre. Dersom og fjenden marcherer ud, som berettes, skal han lade overføre nævnte kavaleri til Jyll. el. andetsteds, hvor rådeligst synes, så Fyn med forderligste kan blive befriet fra den store indkvartering. Med det andet rytteri skal han og lade overskikke fhv. generalmajor Frederik von Buchwalds 2 kompagnier ryttere, at de for sikkerheds skyld kan følges med de andre, og siden stå under CvAs kommando. Dermed etc. JT, 14, 113. K. Indl. 12. okt.

1) Kopibogen har her, som i flere andre tilfælde, *Esaias*.

13. okt. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., undtagen Jørgen Rosenkrantz, fik brev om med det første til Provianthuset at hidskikke halvdelen af lenets havreindkomst efter jordebogen og levere det til proviantskrivren. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. SJT, 34, 171. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

P.S. Dersom i lenet ej kan falde så meget som 500 td., skal han tilforhandle så meget, og kongen vil lade det betale.

13. okt. (Kbh.) Lorentz Tuxen, ridefoged på Hørsholm, fik brev om at flytte 2 huse og en vindebro m.v. anlangende dem, som har tilsyn med dronningens stutteri. Kongen har bevilget dronningen 2 huse, som står på kongens vej ml. Frederiksborg og Kbh., det ene ved vindebroen

ved Ruden, det andet lige ved Fuglevads Mølle, på bakken imod Lyngby.¹ LT skal lade dem afbryde og igen opsætte ved Tolstrup Vang, så de deri boende kan holde gærderne færdige og give agt på dronningens stutteri, med det mere, de befales at forrette dér, hvorimod de skal nyde det, de tilforn har bekommet af Provianthuset. Vindebroen ved Hørsholm skal LT også lade forflytte og opsætte en anden port der på vejen. Sjt, 34, 172. K. Incl. 13. okt.

1) Kopibogen har *Lundby*.

13. okt. (Kbh.) Nogle lensmænd, nemlig Arent von der Kuhla m.fl., fik brev anlangende ved til Provianthuset. AvdK: Kongen erfarer, at af hans len resterer 90 favne brændeved, hver favn holdende 4 enkeltfavne, som skulle fremsendes til Provianthuset. Han skal med allerforderligste og inden forestående vinter ufejlbar fremskikke det, eftersom der anligger højeste magt på bryggen og bagen til udredning af flåden. Skiberum dertil skal han fragte af lenets indkomst, og det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 172. K. Incl. 11. okt. og udat.

Lige sådanne breve fik følgende: Hr. Niels Krabbe af Søvesborg 45 favne, hr. Axel Urup af Malmø 200 favne og hr. Iver Krabbe af Bohus 323 favne for nærværende år. Item Niels Banner om 82 favne for forgangen år og 100 for nærværende år. Hr. Ove Giedde hhv. 18 og 48 favne. Jacob Grubbe hhv. 43 og 100 favne. Hugo Lützow hhv. 208 og 222 favne.

13. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke til Ellingegård fik brev om at ligge på Wismar Red til at have fjendens aktioner i god agt. Kongen har befalet lensmændene i Loll. og Falster at assistere med folk o. a., han behøver til flåden. På det at dette vissere kan fremkomme, skikkes denne ordre in duplo. Derefter osv. Sjt, 34, 173. K.

13. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at afbetale mag. Johannes Christophorus, præst ved artilleriet, det, han resterer. Hvad han begærer, kan NK se af hans hosfølgende supplikation, nemlig 64 rd. Han skal tage hans bevis, og det skal blive godtgjort. SkT, 9, 86. K.

13. okt. (Kbh.)¹ Rigens råd i Fyn, hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe, fik brev anlangende at være betænkt på middel, så sogneryttere, som er uberedne, kan munderes, så de kan gøre tjeneste. Dermed etc. FT, 7, 311. K.

1) Overskriften begynder med *rostjenestens beredskab*, men det nævnes ikke i brevet.

13. okt. (Kbh.) Hr. Christen Thomesens arvinger fik brev om at lade Gunde Rosenkrantz på ansøgning, efterhånden som han begærer det, bekomme 100 bønderlæs ved, hvilket de skal lade hugge i Skt. Knuds Klosters skove, hvor det kan være mindst til skovskade, og lade ham levere i Odense ved lenets bønder. Dermed etc. FT, 7, 311. K. Incl. 28. sept.

13. okt. (Kbh.) Lensmændene i Fyn fik brev om at være rigens marsk Anders Bille og Rigens Råd behjælpelig med palisader o.a. til landets forsvar og militien. Dermed etc. FT, 7, 311. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

13. okt. (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende straks at oprette kartel, så fangerne kan blive udvekslet enten imod andre fanger el. og for penge. Dermed etc. JT, 14, 114. K.

13. okt. (Kbh.) Bisperne i Jyll. fik brev om i disse tider at ordinere de studenter, som kaldes til præster i deres stift, uanset at de ingen kollats kan have af lensmændene. JT, 14, 114. (Udt.: CCD, VI, 342. Tr.: DKL, III, 402). K. Orig. i C 4-252, Ribe bispeark., LAV. Incl. 30. sept. og udat.

Lige sådant brev fik hver af de andre bisper i Jyll.

14. okt. (Kbh.) Joakim Irgens af Amsterdam fik kvittering for 20.000 rd., som han har ladet levere af de 60.000, som han har forstrakt kongen. Sjr, 24, 102. K.

14. okt. (Kbh.) Frands Brockenhuus til Sebberkloster fik oprejsning i en drabssag. Han har for kongen andraget, hvorledes en af kronens tjenere i Kbh.s frihed forleden Voldborg dags tider er ihjelstukket. Sagen er forsømt påtalt, og han begærer oprejsning. Kongen bevilger dette. Sjr, 24, 103. Incl. 27. sept.

14. okt. (Kbh.) Borgmester Hans Nansen og borgmester Niels Hansen i Kbh. og Helsingør m.fl. fik brev om at overvære Ove Gieddes og Christen Skeels rgsk. for deres administration. OG og CS har påtaget sig den 26. okt. at gøre rede for de penge, som de siden krigens begyndelse har udgivet til flådens og militiens fornødenhed. Adressaterne skal nævnte dag møde til stede i Kbh. på Islandske Kompagni om morgenen kl. 8 og overvære, når rede og rigtighed skal foretages. Der-

som en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal han fremskikke en anden i sit sted. Sjt, 34, 170. (Tr.: KD, V, 413-14). K. Indl., se Sjt, 34, 169, 12. okt. (3. brev).

Lige sådan befaling fik 2 borgmestre i Skåne, Eggert Ehlers i Helsingborg og Evert Wildfang i Malmø.

14. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om ej at lade proviant indkomme til vands i Wismar fra Holsten. Herforuden skal han anvende al flid på synkeværket i den dybeste rende og indløb dér for havnen, hvortil al fornødenhed skal blive skicket til ham. Det, rigens marsk Anders Bille tilskriver ham, skal han efterkomme. Sjt, 34, 173. K. Orig. i Halsted Kloster lensrgsk.

Lige sådan befaling fik alle lensmændene i Fyn.

14. okt. (Kbh.) Hans Villumsen, generalproviantmester, fik brev om med forderligste, ved nat og dag, at komme til Kbh., hvor han vil erfare kongens vilje. Dog skal han gøre den anordning, at alt i hans fraværelse går rigtigt til. Dermed etc. FT, 7, 311. K.

14. okt. (Kbh.) Befaling til adelen i Fyn om deres rostjenestes beredskab. Kongen eragter fornødent, at rostjenesten holdes i beredskab til fædernelandets defension. De skal lade den være færdig. FT, 7, 311. K.

14. okt. (Kbh.) Tyge Below fik brev om at erklære sig om Henning Pogwischs mageskifte. HP begærer til mageskifte af kronens gde og gods i Fyn under Hindsgavl len, Vends h., Vejlbj s., Vejlbj Torup: Peder Andersen og Anders Thomsen med tilliggende husmænd. Røjle: Jørgen Simensen, Laurids Pedersen med tilliggende husmænd, hvorimod han til fyldest vederlag erbyder gde og gods i Fyn, Vends h., Kavslunde s., Svendstrup:¹ Jørgen Jørgensen Hyllegaard, Rasmus Jensen, Knud Andersen, Søren Lauridsen, Søren Christensen. Dersom kronens gde ikke kan opløbe, begærer han en halv jordegen gård i Vejlbj: Niels Rasmussen påbor med jorder på Vejlbj mark. Han skal med det forderligste erklære, om det gods, som HP begærer, for belejligheds el. anden herligheds skyld uden lenets skade kan mistes fra kronen, og om vederlaget kan eragtes nøjagtigt, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. FT, 7, 312. K.

1) I kopibogen står snarest *Smeustrup*.

14. okt. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om at assistere hr. Henrik Bielke med folk o.a. til flåden. Dermed etc. SmT, 8, 159. K.

Disse breve udgik til Frederik Urne, Philip Joakim Barstorff og Christoffer Lindenov.

14. okt. (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende, at kongen har befalet, at oberst Sehesteds og Josias Breide Rantzaus regimenter til hest og Frederik von Buchwalds 2 kompagnier skal overføres til Holsten og indtil videre stå under CvAs kommando. Han skal fornemme Anders Billes mening, hvor rytterne bedst kan overføres fra Fyn til Holsten, og siden antage det til at gøre fjenden al muligt afbræk, så vel som med det, han selv kan tilvejebringe. Dermed etc. JT, 14, 114. K.

14. okt. (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende med forderligste at kommandere 300-400 mand med over- og underofficerer at bemægtige sig Femern, til hvilken ende og til større forsikring de også skal desarmere alt landfolket dér, så snart de ankommer. Kongen har også befalet Henrik Bielke fra flåden for Wismar at gøre al mulig assistens, når han tilskrives af adressaten. Derefter osv. JT, 14, 115. K.

15. okt. (Kbh.) Forbud på tryk om udlæg i bøndernes korn og foder. Kongen kommer i forfaring, hvorledes nogen, som bønder er skyldige, sælger deres udlæg i bøndernes hø, korn og foder, hvilket agtes at være kronens og adelens såvel som gejstlighedens bønder til største ruin. Kongen forbyder i disse tider alle at lade sig indføre i nævnte, enten i laden el. på marken, så længe kobber, tin, boskab, fæ, kvæg, heste, hopper el. andet strækker til, anseende, at fratages bonden kornet og foderet, som han skal pløje og så med, forårsages han at gå fra gården, hvorover han ej kan udgive sin landgilde, skat o.a. udgift til rytter og soldater. Sjr, 24, 103. (Tr.: CCD, VI, 342-43). K.

15. okt. (Kbh.) Henrik Bielke fik brev om at synke dybet ved Wismar. Kongen har efterretning om, at Wismars havn består i 3 dyb, 1. Lips Dyb, ungefær 9-10 fod dybt, 2. Hannibals Dyb, ungefær 12-13 fod dybt, og 3. Tonnedyb, 3-3½ favne dybt, og 150-200 favne bred. Kongen har forordnet, at skudemesteren sendes did at lade Tonnedyb som hoveddybet synke. Til den ende fremskikker kongen Claus Rimmers, Lorentz Thomsen og Jørgen Tøuerberg, som har gjort relation om dybet, som HB kan erfare af vedføjede kopi. Han skal tage de dygtigste og deri bedst erfarne folk af flåden, som med de nævnte 3 med flådens

hjælp under stykkernes favør kan iværkstille dette. Dersom de skuder, som tilskikkes, ikke er nok til dybets synkelse, skal han bruge de ældste og udygtigste lastdragere, som han har hos sig. Sjt, 34, 174. K. Indl. 13. okt. og udat.

15. okt. (Kbh.) Claus Rimmers fik brev om at fremføre de 2 galioter med proviant og de skuder, som i Kbh. er ladede med sten, til flåden ved Wismar og dér rette sig efter hr. Henrik Bielkes ordre. Sjt, 34, 174. K.

15. okt. (Kbh.) Frands Brockenhuus, Otte Pogwisch og Arent von der Kuhla fik hver brev om 2.000 læs ved til Proviangården. Sjt, 34, 174. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. 15. okt. og udat.

Lige sådan befaling fik lensmændene på Frederiksborg og Kronborg.

15. okt. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at forskaffe afd. Graf von Stirums folk skiberum til bortførelse af hans lig og til deres underholdning på rejsen. Sjt, 34, 175.

15. okt. (Kbh.) Lave Beck og Niels Banner fik brev om at være ride-mænd ml. nogle af Jungshoveds og Vordingborgs bønder. Der skal begive sig tvistighed ml. kronens bønder af Tjørnehoved, Rekkende,¹ Gederød og Neble under Jungshoved Slot på den ene side og dem af Allerslev og Ammendrup under Vordingborg Slot på den anden anlangende en græsgang på en skov ml. deres byer. Bønderne under Jungshoved formener, at skoven har været fri overdrift af arilds tid, hvorimod oldinge skal have tilgået deres vederpart skoven, hvorved de mener sig at være gået for nær. De forårsages derfor at begære ridemænd, hvortil kongen har betroet adressaterne. De befales og får fuldmagt til med det første at begive sig til de omtvistede åsteder og indstævne de interesserede og siden efter det for dem lagte granske og forfare al lejlighed og siden adskille dem ved dom, om oldingegangen er gjort så retfærdig, at den bør blive ved magt el. ikke. Dersom ret skel ikke findes gjort, skal de ride og udvise et sådant, sættende sten og stabel. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Bedende begge parter så vel som oldingsmændene at rette sig efter at møde på de om-

trættede åsteder, når de tilsiges, tagende med sig breve og beviser imod hverandre. Ladendes det osv. Sjt, 34, 175. K. Indl. 10. og 13. (2) okt.

1) Kopibogen har *Reklinge*.

15. okt. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev anlangende at anordne kvarter til Anders Sandbergs kompagni på Samsø og efterhånden, som de ankommer, forskaffe dem underholdning. I lige måde skal han anordne, at indvånerne er ham behjælpelig med skuder og både til at gøre landgang i Jyll. med. Dermed etc. Sjt, 34, 177. K. Indl. 15. okt.

15. okt. (Kbh.) Anders Sandberg fik brev anlangende kvarter på Samsø og landgang på Jyll. Kongen har anordnet, at han efterhånden må have kvarter på Samsø, og er tilfreds, at dersom han kan bekomme god lejlighed dertil, må gå over til Jyll., dér sin lykke at forsøge. Til den ende har kongen befalet indbyggerne dér at være ham behjælpelig med skuder og både til at gøre landgang med. Dermed etc. Sjt, 34, 177. K. Indl., se foreg.

15. okt. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. ved søsiden fik brev anlangende, at ingen kommer til Jyll. el. Holsten, så og Hans Lindenov om, at bønderne på Samsø skal bage brød til Frederiksodde. Kongen kommer i erfaring, at mange af undersåtterne fra Jyll., som er kommet hid over, igen begiver sig herfra med deres hustru. Adressaten skal lade gøre forbud mod, at nogen kommer fra Sjæll. til Jyll. el. Holsten, på det fjenden ej skal få kundskab af sådanne. (Desligeste skal han gøre den anordning, at hver fuldgårdsmand på Samsø og så à l'advenant straks forskaffer 1 td. brød til fæstningen Frederiksodde). Dermed etc. Sjt, 34, 177. K. Indl., se Sjt, 34, 169, 12. okt. (1. brev).

Lige sådan befaling fik alle lensmændene ved søsiden på Sjæll. anlangende forbudet mod at lade nogen komme over til Jyll. Men det ml. disse tegn () blev ikke indsat i flere breve end det til hr. Hans Lindenov.

15. okt. (Kbh.) Kaptajn Jørgen Rytter fik brev om straks at begive sig fra Kbh. til Middelfartsund at være kaptajn på Gribben og at kommandere alt andet fartøj dér. Dermed etc. Sjt, 34, 178. K.

15. okt. (Kbh.) Hr. Jens Vandal, sognepræst til Hvellinge og Fullie sogne i Skåne fik brev om hjælp af kirkerne i Skåne stift. JV har for kon-

gen klageligen ladet andrage, hvorledes hans præstegård for kort tid siden er brændt med næsten alt gods, begærende, at kongen vil bevilge nogen hjælp af kirkerne i Skåne stift til at opbygge gården. Kongen bevilger, at hver kirke i stiftet med forråd må komme til hjælp med 2 rd. og den formuende at forhjælpe den fattige. Kongen befaler kirkeværger o.a., som forretter kirkeregnskaberne, at lade ham være det følgagtig. Ej gørendes osv. SkR, 6, 457. K. Incl., se SkT, 9, 86, 15. okt. (4. brev).

15. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende traktement af afd. hr. Knud Ulfeldts allerede antagne officerer til landfolket el. de, der herefter antages af hr. Henrik Lindenov. Han skal lade dem bekomme samme traktement som andre officerer af lige kvaliteter efter den trykte kapitulation, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 86. K.

15. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade generalmajor Jochum Trampe hvert kvartal bekomme hans traktement, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 86. K.

15. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om af lenets indkomst at lade Hans Olufsen, tolder i Bodekul, bekomme så mange penge, at han til kongen kan indkøbe 1.500 favne stakket ved og fragt til at lade det hidføre, såfremt ikke nok skiberum kan tilvejebringes herfra. SkT, 9, 86. K. Incl., se Sjt, 34, 174, 15. okt. (3. brev).

15. okt. (Kbh.) Afd. Otte Thotts arvinger fik brev om at lade nærværende hr. Jens Vandal, sognepræst til Hvellinge og Fullie sogne bekomme bygningstømmer af Malmøhus lens skove, hvor det kan være skoven mindst til skade, til opbygning af hans brændte gård. SkT, 9, 86. Incl. 16., 26. og 29. sept. og 14. okt.

15. okt. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at levere hr. Christian Friis de ham tilhørende faner på Helsingborg Slot. SkT, 9, 87. K.

15. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at han må godtgøres månedligt 25 rd. til en sekretær og til 2 vognheste 16 rd. på sin generalstab. Item anlangende, at Christen Lauridsen, generalvognmester, må trakteres som en løjtnant til hest. SkT, 9, 87. Incl. 6. okt.

15. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov og hr. Niels Krabbe fik brev anlangende Johannes Jani [Carup]¹ om Gemse og Nesum præstekald. Kongen erfarer, at de to præstekald er ledige, og JJ har gjort kongen ærlig tjeneste, hvorfor han gerne ser ham befordret. HL skal være ham behjælpelig til at blive kaldet, dog at alting går lovligen til efter ordinansen. SkT, 9, 87. K. Indl. 14. okt.

1) Efter Indl.

15. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev anlangende de af afd. hr. Knud Ulfeldt antagne officerer til landfolket. HL skal så vidt muligt akkomodere dem, hvorfor de hos hr. Niels Krabbe skal søge deres besoldning lige ved andre officerer af lige kvaliteter. SkT, 9, 97. K.

15. okt. (Kbh.) Rigens råd, som er samlet i Fyn, fik brev om at gøre anordning, at krigsfolket i Fyn skal indkvarteres i købstæderne og dér ske tilførsel af bønderne efter frd. FT, 7, 312. K. Indl. 14. okt.

Fortegnelse over dem, som fik dette brev: hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe, hr. Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz.

15. okt. (Kbh.) Hr. Iver Vind og hr. Jørgen Brahe fik brev anlangende kommissariernes tvist med officererne i Fyn om ordre. Kongen erfarer, at der falder sådan tvist, og at officererne understår sig at beordre kommissarierne. De skal gøre den anordning, at det, som vedkommer landet og landmilitien, forrettes ved landkommissarierne, om de er til stede, og tiden kan tåle det. Dermed etc. FT, 7, 313. K. Indl., se SJT, 34, 169, 12. okt. (1. brev).

15. okt. (Kbh.)¹ Valdemar Lykkes begravelse må opsættes så længe, hans hustru begærer det. Udt. i JR, 13, 29.

1) Foran brevet står: Opsættelse af Jørgen Rosenkrantz' og Frands Rantzaus fruers begravelse, findes i Skånske Registre 12. okt. 1657.

15. okt. (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Henning Valkendorf til Glorup på Lundenæs Slot fra Philippi Jacobi 1657 med vist og uvist, dog skal han give i årlig afgift 681 rd. af den årlige rente og indkomst efter jordebogen og 847 rd. 1½ ort 2⅔ sk. af den gejstlige rente og stiftets indkomst, tilsammen 1.528 rd. 1½ ort 2⅔ sk., uden afkortelse, være sig for mageskiftegods, øde og forarmede bønder, herredsfogeder, delefogeder, tingskrivere, gde, som er udlagt til officerer, privilegerede personer forlenet med kronens el. gejstlighedens gods. Det, lenets jor-

debog ydermere kan inddrage, må han beholde til at underholde sig, sine svende, slottets og ladegårdens daglige folk med. (Skbl. 2, 3, 4 ($\frac{2}{3}$ af laksefiskeriet, $\frac{1}{3}$ af det uvisse; dersom det findes, at løjtnant Anders Lauridsen ikke har rigtighed til gården, han tilholder sig i Store Borum, forbeholder kongen sig det til bedste efter rgsk.), 7, 8, 9, 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19). Thi forbyde osv. JR, 13, 29.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

16. okt. (Kbh.) Niels Lykke fik efter ansøgning forlov fra at være kommandant på Kronborg. Befalendes etc. Sjt, 34, 178. K.

16. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om at kapitulere med Melchior von Broden. Denne har for kongen ladet andrage, at Knud Ulfeldt har kapitulert med ham om at føre en eskadron dragoner. HL skal handle videre med ham derom, hvorefter han skal søge kongens egen kapitulation, så han kan blive akkomoderet. SkT, 9, 87. K.

16. okt. (Kbh.) Hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe, hr. Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz førstændiges om ved til Frederiksodde og om at indkvartere det umunderede rytteri i Sjæll. Kongen har befalet Tyge Below til Frøstrup at forskaffe ildebrændsel til fæstningen Frederiksodde af kronens skove, eftersom det besværligen kan indføres andetsteds fra for fragtens bekostning. Og kongen har befalet, at de umunderede sogneryttere, som er ankommet el. ankommer til Fyn, med deres officerer skal indkvarteres i Sjæll. til Fyns forlindring. Befalendes etc. FT, 7, 13. K. Indl. 16. okt.

16. okt. (Kbh.) Sivert Brockenhaus fik efter begæring brev om opsætelse af sit barns begravelse, så længe han lyster. Forbydendes etc. JR, 13, 34.

16. okt. (Kbh.) Rigens marsk fik brev anlangende straks at kommandere så meget folk til hest og fods på Als, som han eragter fornødent til at forsikre landet og forhindre den dér på landet af fjenden påbudte kontribution, så at kongen selv kan optage den. Dersom godt anslag kan gøres på Flensborg, eftersom berettes, fjenden dér skal have indsamlet en stor del forråd, skal han erkyn dige sig derom og så snart muligt stille i værk. JT, 14, 115. K.

17. okt. (Kbh.) Henrik Müller fik efter begæring brev om at måtte indkøbe 300 favne brændeved i Præstø. Forbyndendes etc. SjR, 24, 104. K. Incl. udat.

17. okt. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev anlangende, at kongen har befalet Jens Kaas med sine ryttere at begive sig til Sjæll. Adressaterne skal gøre den anordning, at de bliver kvarteret og udmunderet. SjT, 34, 179. K.

17. okt. (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende at lade Samuel Meyer få indvisning i Helsingørs, Kalundborgs og Holbæks accise på rgsk. for gjort leverance til hofholdningen fra Philippi Jacobi sidst forleden, tagende hans bevis, og det skal blive godtgjort. SjT, 34, 179. K.

17. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at kongen har befalet Jørgen Rytter at være kaptajn på Gribben, som ligger i Middelfartund, og have indseende med alt det andet fartøj dér. HR skal forstående den forrige kaptajn, Vibolt Petersen, at han skal levere ham skibet og komme til Kbh. Dermed etc. FT, 7, 313. K.

18. okt. (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, fik brev anlangende resterende besoldning af lenets uvisse indkomst til Hans Hollacher, skovrider på Svenstrup len, hvorom han tilforn har bekommet kongens befaling. Denne erfarer nu, at det uvisse formedelst anden udgift ej strækker så højt, at han kan blive betalt. JS skal tillige betale ham af lenets visse indkomst, hvilket skal bliver godtgjort. SjT, 34, 179. K.

19. okt. (Kbh.) Niels Banner fik brev om at erklære sig om gods, Oluf Rosenkrantz til Egholm, kvartalkommissarius i Sjæll., begærer til pant. OR har i disse vanskelige og besværlige tider godvilligen tilbudt at gøre undsætning, hvorimod han til pant begærer kronens gårde i NBs len i Horns h., Ferslev: Anders Madsen og Laurs Hansen, Søren Nielsen, Dines Rasmussen, Peder Henriksen, Jens Andersen, Oluf Pedersen, Thomas Pedersen, husmænd, Christen Madsen Smed. NB skal med forderligste erklære sig om godsets herlighed og belejlighed, og hvor nært det befindes at ligge Abrahamstrup, og derhos i Kanc. indskikke betænkende om, hvad han formener hver td. htk. er værd og kan forundes ham for og særligt specificere, hvad der årligt gives kronen i landgilde. Dermed etc. SjT, 34, 179. K. Incl. 5. okt., 26. nov. og udat. (2).

19. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade Cornelius Cornelissen Rab bekomme en mast og så meget tovværk, som på hans skib befindes at være kommet til skade i kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 180. K. Orig. i DKanc. B 174. Indl. 16./26. okt.

19. okt. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz og Jørgen Seefeld fik brev anlangende, at Vordingborg og Ringsted skal komme Roskilde til hjælp med en bartsærkiste. Af Roskilde er senest bekostet en sådan. Kongen erfarer, at Vordingborg og Ringsted tillige med Roskilde tilforn har været sammen om at udgive en kiste. Adressaterne skal tilholde Vordingborg at hjælpe Roskilde med bekostningen. Sjt, 34, 181. K. Indl. 26. marts 1653 (Fr.3., se KB 1653, 110-11), 23. sept., 16. okt. (2).

Lige sådant brev fik Jørgen Seefeld anlangende Ringsted bys part.

19. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev anlangende, at Herman Christensen skal bruges i synkeværket ved Wismar Havn. Nærværende HC har for kongen ladet angive at ville lade sig bruge til synkeværket ved Wismar, hvorfor kongen fremskikker ham. HB skal gøre ham al mulig assistens efter forrige befaling. Sjt, 34, 181. K.

19. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev anlangende oberst Turner, der begærer generaladjudants plads under ham. Dersom HL eragter at behøve en sådan, må han lade ham bruge. SkT, 9, 88. K.

19. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at erklære sig anlangende noget gods, Axel Sehested begærer til pant. AS har tilbudt i disse vanskelige tider at gøre undsætning til militien, hvorimod han til pant begærer af kronens gårde og gods i Skåne i Rebinge og Sandby i AUs len. Han skal med forderligste erklære sig om dets herlighed og belejlighed, og hvor nært det befindes at ligge Malmøhus Slot, hvorom han i Kanc. skal indskikke betænkende, hvad han formener, hver td. htk. er værd og kan forundes ham for og særligt specificere, hvad der årligt gives kronen i landgilde. SkT, 8, 88. K. Indl. 13. okt. og 3. dec.

20. okt. (Kbh.) Jørgen Seefeld og Otte Krag fik brev anlangende tvistighed ml. Islandske Kompagni og borgmester Hans Sørensen på Christianshavn. Ml. kompagniets direktører og HS begiver sig nogen tvistighed. Adressaterne skal indstævne parterne for sig på belejlig tid og sted og efter fremviste dokumenter enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal

de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som udebliver, have fuldmagt til at tage en anden god mand i sit sted og efterkomme befalingen. Dersom etc. Sjt, 34, 181. (Tr.: KD, V, 414). K.

20. okt. (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev om at gøre den anordning, at bønderne i Ringsted h. hjælper med at forfærdige skanser og løbegrave om Stevns h., som de i forrige fejdetider og tilforn har gjort. Sjt, 34, 182. K. Indl. 19. okt. og udat.

20. okt. (Kbh.) Poul von Klingenberg fik brev anlangende at lade trykke forurettelserne i Sundet tilføjjet kongen af den svenske regering. Han er tilforn tilstillet dokumenterne anlangende disse. Han skal straks lade dem trykke og indskikke i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 182. K.

20. okt. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster fik brev om straks med kvartalkommissarierne i Sjæll. at gøre den anordning, at rytterne, som er indkvarteret i købstæderne, sker tilførsel af bønderne efter skattemandtallene. Findes nogen uvillige, skal de indkvartere dem hos disse selv. Dermed etc. Sjt, 34, 182. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl., se Sjt, 34, 182, 20. okt. (1. brev).

20. okt. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster fik brev om at gøre den anordning, at præste- og sogneheste, som resterer, skal stilles under kompagnier med de andre og møde i Kbh. 12. nov. i det allersebeste. Sjt, 34, 182. K. Indl., se Sjt, 34, 182, 20. okt. (1. brev).

20. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at Otte Lindenov må aftake fra sit kompagni til hest, når han begærer det, og at der gøres afregning med ham. SkT, 9, 88. K. Indl. udat.

20. okt. (Kbh.) Tønne Juel og Joachim von Breda fik brev anlangende at åbne og registrere Wulf Hieronymus von Kratz' bo. Fru Sofie Ramel, enke efter WHvK, lader hos kongen andrage, hvorledes det meste af hendes og hendes afd. husbonds bo og løsøre, som ikke allerede er registreret, står under forsegling. Hun anholder om kongens befaling til adressaterne om at åbne og registrere det og forfatte fortegnelse over alt ud- og indestående. De befales med forderligste at gøre dette og ellers erfare boets beskaffenhed. Det, de forretter, skal de under

deres hænder og segl give beskrevet fra sig til hende. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. SkT, 9, 88. K.

20. okt. (Kbh.) Johan Brockenhuus fik brev om at begive sig til arméen. Kongen kommer i forfaring, at han med folk og ryttere endnu er beliggende i Kulde. Han skal straks, denne ordre behændiges ham, begive sig til arméen, hvor den er at finde. SkT, 9, 89. K.

20. okt. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om med forderligste at begive sig fra Kbh. til Loll., Falster og Møn for at besigtige de farligste avenuer dér og anordne med lensmanden om deres forsvar, om noget fjendtligt tenteres. På Møn skal han i lensmandens fraværelse selv forordne det og befale kommandanten, hvorledes han eragter, at landet kan forsvares, og siden gøre relation derom. Dermed etc. SmT, 8, 159. K.

20. okt. (Kbh.) Frederik Urne og Christoffer Lindenov fik brev om tilige med Ulrik Christian Gyldenløve at besigtige de farligste avenuer og slutte om defension. Kongen har befalet UCG at besigtige disse og deres defension. Adressaten skal gøre ham underretning derom og besigtige stederne, hvorom han siden skal gøre relation. SmT, 8, 159. K.

Lige sådant brev fik CL om Falster.

20. okt. (Kbh.) Jens Rodsteen til Lengsholm, kongens sekretær, fik brev på et kannikedømme i Viborg Kapitel efter afd. Christen Lange til Rønnohsholm. Der vakerer et kannikedømme i Viborg Domkirke efter CL. Kongen bevilger JR dette efter kapitlets statutter, med bønder og al rente, dog skal han bo og residere ved domkirken og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og bygge gård og residens og holde den ved god hævd og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Forbydendes etc. JR, 13, 34.

20. okt. (Kbh.) Hr. Christian Friis fik brev om at erklære sig om re-træten med arméen til Frederiksodde. Han skal med forderligste lade

tilstille kongen årsagen til den hastige retræte med arméen og hvad ordre, han har haft dertil, så og kopi af krigsrådets beslutning i Rendsborg, hvorefter marchen er sket. Desligeste hans udførlige erklæring, om der på krigsrådets slutning er søgt Anders Billes approbation, som billigen burde ske, så kongen kan blive udførligen informeret om den egentlige beskaffenhed. JT, 14, 116. K. Indl. 9. okt.

21. okt. (Kbh.) Å.b. anlangende det, som trykkes. Kongen har anset for godt at lade forbyde nogen at trykke noget, uden det tilforn er revideret og gennemset af de dertil forordnede. De, der fordrister sig herimod at trykke noget, har forbrudt sit redskab og har forbud mod at trykke. Sjr, 24, 104. (Tr.: CCD, VI, 343). K. Indl., se flg.; se også Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev anlangende de bønder, som er uvillige med deres måneds- o.a. skatter og tilførsel. Item om det, som endnu resterer af den Odenseske udlovede kontribution. Kongen erfarer, at en del af bønderne i Sjæll. er uvillige og holder deres måneds-, rytter- og soldaterskat tilbage samt tilførsel til rytteriet i købstæderne. Adressaterne skal lade disse bønder pante, indtil de erlægger det, de er pålagt med de andre. Da en stor del af den i Odense udlovede kontribution i penge og varer resterer tillige med måneds-skatten, skal de drive på, at det med forderligste fremkommer. Sjt, 34, 183. K. Indl. 20. okt.

21. okt. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at sætte forurettelserne af de svenske i Sundet i pennen. De er ham bekendt, og han har udførlig underretning derom og skal med forderligste lade det forfatte i pennen og indskikke i Kanc. til at trykke. Sjt, 34, 183. K.

21. okt. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at handle med sin korrespondent i Lybæk om proviant til flåden. Formedelst kontrær vind kan øl, brød o.a. proviant ikke så hastigt forskikkes til flåden. PK skal handle med én af sine korrespondenter i Lybæk, som på hr. Henrik Bielkes begæring i kort tid kan forse flåden med proviant, hvilket igen mod HBs kvittering skal blive ham godtgjort. Sjt, 34, 184. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at Poul Klingenberg forsyner flåden fra Lybæk. Kongen har givet PK ordre til, at en mand i Ly-

bæk på HBs anmodning skal forse flåden med al proviant, hvorfor han skal holde søen. Desligeste skal han give agt på skibene ved Stralsund, hvormed fjenden formenes at ville gøre landgang. Sjt, 34, 184. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om, at Gisselfeld birks bønder skal kontribuere lige med andre adelstjenere i Sjæll. Dermed etc. Sjt, 34, 184. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om af Hugo Lützow, så som af den forrige lensmand på Antvorskov, at annamme indkomsten af hr. Corfitz Ulfeldts gods Saltø og igen udgive den med andre midler destineret til landets defension. Sjt, 34, 184. K. Indl. 21. okt.

21. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade 2 små galioter gå i Bæltet at passe på de svenske kapere, som dér gør søen usikker, på det skibet København igen kan komme til flåden. Dermed etc. Sjt, 34, 185. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Dr. Henrik Ernst fik brev anlangende at begive sig til at assistere dr. Johan Müller, prof. juris på Kbh.s Universitet, i Peder Lauridsen Scavenius' promotion. Dermed etc. Sjt, 34, 185. K.

21. okt. (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Erik Krag, K.M.s øverstesekretær, på Herrisvad Kloster og len fra Philippi Jacobi 1657 med vist og uvist, dog skal han for den årlige visse rente, klosterets avl og alt det uvisse, som er stedsmål, sagefald, oldengæld, vindfælder m.m., give i årlig afgift 860½ rd., hvori kortes 193½ rd. for det gods, som er udlagt til rigens gælds betaling, bliver så igen 668 rd. in spec., men told og sise forbeholder kongen sig. Da han giver videre afgift end i forrige tider, bevilger kongen, at han må være fri for rostjeneste (Skbl. 8, 11, 12 (Riseberg, Ferringtoft og Svalløv² kirkers jus ligger til Herrisvad Kloster, og lensmanden har tilforn nydt tienden imod at vedligeholde kirkerne; kongen er nu til sinds, at Riseberg sognetiende skal følge Riseberg Kirke: 40 skp. rug, 40 skp. byg, Ferringtoft sognetiende Ferringtoft Kirke: 6 td. rug, 6 td. byg, Svalløv sognetiende Svalløv Kirke: 40 skp. byg, 2 td. havre, som herefter årligen inden fastelavn skal leveres kirkernes værger med lensmandens indseende), 9, 16, 14, 17, 20). SkR, 6, 458. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10. 2) Kopibogen har hér *Sualtøe*, senere *Sualøv* og *Sualøff*.

21. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at generaladjutant Nadelwitz må nyde traktement som en oberstlt. til fods og dertil oberstlt.charge, og AU må for en præst, som tillige kan have inspektion med de andre præster under arméen, godtgøres månedligt 20 rd. og for to vognheste, nok for 2 trompetere hver 5 rd. og for en hest 10 rd. om måneden. Herforuden må og for hvert regiment godtgøres en adjutant og trakteres til hest som en løjtnant med 2 rideheste, foruden vognheste. Befalende etc. SkT, 9, 89. K. Incl. 16. og 17. okt.

21. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at Steen Reedtz i nogen tid må forløves fra arméen. SkT, 9, 89. K.

21. okt. (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om straks af forføje sig til Malmø, dér at være kommandant. SkT, 9, 89. K.

21. okt. (Kbh.) Casper Due, kommandant i Landskrone, fik brev om, at Adrich Densted må være kaptajn og Frederik Kummel løjtnant over afd. hr. Knud Ulfeldts livkompagni til fods, med så skel, det endnu er ledigt. Derefter etc. SkT, 9, 90. K.

21. okt. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe, proviantkommissarius i Skåne, fik brev anlangende at disponere over det havre og høg, som fremkommer til Helsingborg og lejren. SkT, 9, 90. K. Incl., se SJT, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Nogle lensmænd fik brev om at fremskikke det havre og høg, som ikke allerede efter kongens forrige forordning er skikket fra lenet til Helsingborg. Befalendes etc. SkT, 9, 90. K. Incl., se SJT, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

Disse breve udgik til lensmændene over lenene Kristianstad, Malmøhus, Froste h., Landskrone og Herrisvad Kloster.

21. okt. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at akkomodere kaptajn Martin Escheroth og hans officerer. ME har med sine officerer klageligen for kongen ladet andrage, at han er antaget af adressaten og ikke formedelst hr. Knud Ulfeldts død er blevet akkomoderet. GR skal lade gøre dette ved sin afd. søns, det Rosenkrantske regiment, indtil anden lejlighed begiver sig, så kongen kan være fri for deres solicitation. Dermed etc. FT, 7, 313. K. Incl. 23. sept. (Fr. 3., orig., se ovf., s. 345), 7., 13. og 17. okt.

21. okt. (Kbh.) Frederik Urne fik brev om at erklære sig om en gård ved indløbet til Sakskøbing til et værk. Kongen kommer i forfaring, at der dér skal ligge en gård, hvor det er fornødent at opkaste et værk. FU skal erkyndige sig om stedets beskaffenhed og gøre relation derom. Dermed etc. SmT, 8, 160. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Frederik Urne fik brev anlangende noget gewehr, som fru Anne Elisabet [von der Groeben], hr. Flemming Ulfeldts har stående på Orebygård. Kongen kommer i forfaring, at dér står nogle stykker o.a. gewehr. FU skal handle med AE, om hun mod god forsikring vil forunde kongen det, og med forderligste forstændige ham om, hvad hun begærer derfor. Dersom hun ikke vil afstå det, skal han advare hende, at hun lader det forflytte på et sikkert sted, i betragtning, at Orebygård er nær ved stranden, og at det derfor er farligt, at fjenden kan bekomme kundskab derom og gøre anslag. Dermed etc. SmT, 8, 160. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Fru Anne Elisabet [von der Groeben], hr. Flemming Ulfeldts fik brev anlangende nogle stykker og gewehr, hun har stående på Orebygård. Kongen kommer i forfaring, at hun vil afstå en del af sin afd. husbonds stykker og gewehr, til hvilken ende han har befalet Frederik Urne at handle med hende. Kongen begærer, at hun mod god forsikring vil forunde ham dette el. og forflytte det på et sikkert sted, i betragtning, at Orebygård er nær stranden, og det derfor er farligt, at fjenden kan bekomme kundskab derom og gøre anslag. Dermed etc. SmT, 8, 160. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

21. okt. (Kbh.) Rigens marsk fik brev om at uddele 15.000 rd., som tilskikkes ham, blandt det holstenske rytteri, når det går fra Fyn for at gøre kongen tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 116. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

22. okt. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel, Otte Krabbe og Peder Reedtz fik brev om at akkordere med Henrik Müller, Jens Lassen o.a. anlangende Frederiksoddes garnison, beregnet på 6.000 mand, så han i 6 el. 8 måneder kan forsyne stedet med proviant, så og skaffe klæder til 3.000 el. 4.000 mand, hvortil kongen bevilger 40.000 af de penge, som forventes fra Holl., nemlig 20.000 rd. straks, når de erlægges, og 20.000 til påske. For det, som det kan andrage højere, må de forsikre ham i Sæbygård med gods, så vidt det kan forrente kapitalen med 6

pct., den uvisse indkomst indberegnet, indtil det igen bliver løst. I lige måde skal de akkordere med rente- og møntskriver Jens Lassen el. andre købmænd, som vil påtage sig forsyning af fæstningerne Helsingborg og Kristianopol, og give dem fortrøstning i betaling af nævnte holl. penge, dog det ringeste muligt er. Anlangende fæstningerne Landskrone, Malmø og Kristianstad skal de gøre deres bedste for at overtale nogle på hvert sted til at påtage sig deres proviantering. Dog at tolden erlægges af alle varer, som indføres fra fremmede steder. Dermed etc. Sjt, 34, 185. K. Incl. 21. okt.; se også Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

22. okt. (Kbh.) Dr. Johan Müller fik brev om at promovere Peder Scavenius, alter prof. juris ordinarius på universitetet, til dr. juris. Sjt, 34, 186. K.

22. okt. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at lade Claus Holst drabant afbetale noget af hans besoldning til at lade begrave det lig, som er død i hans hus. Dermed etc. Sjt, 34, 186.

22. okt. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende Herlufsholms bønder, som vægrer sig ved tillige at udstå det, de andre pålægges. Kongen erfarer, at de undslår sig at udgive penge til de befalede dragonheste og at holde indkvartering af rytterne, desligeste i strand- og bavnevagt, som i forrige krigstider, nok pro kvota at forskaffe de befalede klæder, sko, strømper og skjorter til soldatesken lige med andre af kronens, adelens og gejstlighedens tjenere. JR skal erklære, af hvad årsag sligt sker, og om nogen privilegier findes, eftersom fædernelandets defension vedkommer dem lige som andre, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 186. K. Incl. udat.

22. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at anordne, at skibet København straks løber til Ålborg Dyb for at indtage nogle penge, som tilhører Saltkompagniet, på det det med sikkerhed kan bringe dem derfra. Siden skal skibet forføje sig tilbage til Århus for at forhindre kommunikation med Sverige og holde søen ren for kapere. Sjt, 34, 187. K. Incl. udat. og 21. okt.

22. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Jørgen Bremer, tolder i Køge, om forpagtning af told og accise af fremmed øl der, efter det overslag, som det tilforn har andraget, da fremmed øl

indførtes i riget, hvorpå han skal søge kongens ratifikation. Sjt, 34, 187. K. Orig. i DKanc. B 179k.

22. okt. (Kbh.) Skibskaptajn Laurids Nielsen fik brev om at krydse ml. Fladstrand og Marstrand for at holde søen fri for fribyttere og kapere. Dermed etc. Sjt, 34, 188. K. Indl., se Sjt, 34, 183, 21. okt. (1. brev).

22. okt. (Kbh.) Lensmændene fik brev anlangende efter kongens forrige ordre at indføre hør og havre med tiender i skaftekorntet i Malmø fæstning. Item om, at herregårde og dem i landsbyerne skal forsyne sig vel med fourage, korn og proviant, eftersom det i vinter højliggen gøres fornødent. Dermed etc. SkT, 9, 90. K.

Dette brev fik guvernørerne i Skåne: Holger Vind i Helsingborg, hr. Henrik Lindenov i Kristianstad, Jacob Grubbe i Kristianopol, hr. Axel Urup i Malmøhus og fru Edel Rosenkrantz i Landskrone.

22. okt. (Kbh.) Lensmændene i fæstningerne fik brev. [Holger Vind] befales at have indseende med, at intet korn og proviant kommer derfra, og skal til den ende erkyndige sig om, hvad forråd der findes af alle slags, hvem det og tilhører, og indskikke erklæring i Kanc. SkT, 9, 91. K.

Lige sådant brev fik Casper Due i Landskrone, Henning Quitzow i Malmø, hr. Henrik Lindenov i Kristianstad, Jacob Grubbe i Kristianopol.

22. okt. (Kbh.) Peder Lange fik brev om at være på skifte efter Laurids Lindenov på jomfru Karen Billes vegne. Der skal med forderligste holdes skifte efter afd. LL ml. hans arvinger. PL skal møde til stede på KBs vegne, annamme det, hun efter ret ligning og lod kan tilfalde, så og forsegle og underskrive og derefter overlevere den hende tilfaldne lod til hendes rette lavværge. JT, 14, 116. Indl. 18. okt.

22. okt. (Kbh.) Henrik Thott, Gunde Rosenkrantz og hr. Anders Bille fik brev om at erklære sig om gods, Hans Friis begærer til pant. HF har til militiens underholdning godvilligen tilbudt kongen i disse vanskelige og besværlige tider at gøre nogen undsætning, hvorimod han til pant begærer af kronens gde og gods i Nørrejyll., Galten h., Galten: Jens Nielsen. Erslev: Jens Poulsen, Jep Nielsen, Christen Rasmussen. Hallendrup: Niels Nielsen, Niels Christensen, Jens Ibsen. Bramstrup:¹ Rasmus Frandsen. Stobdrup: Las Lauridsen. Hadsbjerg: Niels Knud-

sen, Jens Vestergård, Peder Knudsen, Iver Nielsen. Langskov: Jens Poulsen. Halling: Thøger Pedersen, Søren Frandsen, Peder Pedersen, Jens Pedersen. Astrup:² Rasmus Nielsen og Jens Nielsen, Jens Pedersen, Niels Ibsen. Haslum: Peder Andersen. Værum:³ Rasmus Sørensen. Væth:⁴ Ib Pedersen og Thomas Nielsen. Jebjerg: Rasmus Knudsen, Niels Poulsen. Sønderhald h., Moeskær:⁵ Mikkel Rasmussen, Mogens Sørensen. Paderup: Rasmus Sørensen. Adressaterne skal med forderligste erklære sig om disse gårdes herlighed og belejlighed, og hvor nært de befindes at ligge Dronningborg Slot, og derhos i Kanc. indskikke betænkende om, hvad han formener hver td. htk. er værd og kan forundes ham for og særligt specificere, hvad der årligt gives kronen i landgilde. Dermed etc. JT, 14, 117. Indl. udat.

Lige sådan befaling fik Gunde Rosenkrantz om at erklære sig om følgende gods i Kalø len, Sønderhald h., Hørning: Peder Mogensen, Gregers Nielsen, Søren Rasmussen. Gundestrup: Peder Nielsen, Anders Rasmussen og Rasmus Nielsen. Skader: Rasmus Poulsen. Årslev: Rasmus Sørensen. Lime: Jens Andersen, Søren Andersen og Peder Mikkelsen. Lige sådan befaling fik hr. Anders Bille om at erklære sig om gde og gods i Skanderborg len, Sabro h., Haldum: Jens Jespersen Hahr, Niels Jensen Dal. Vitten: Niels Rasmussen, Søren Pedersen, Niels Nielsen, Søren Jensen. Fajstrup: Søren Poulsen. Grundfør: Rasmus Elgaard. Søften: Jens Nielsen Skrifer.

1) Kopibogen har *Brandstrup*, Indl. *Bramstrup*. 2) Kopibogen har *Adstrup*. 3) Kopibogen har *Ulrum*, Indl. har *Verumb*. 4) Kopibogen har *Vetten*. 5) Kopibogen har *Moueskær*.

23. okt. (Kbh.) Kontrakt for Maturin du Pont, vognmester, anlangende at holde rustvogne og heste. Kongen har akkorderet med MdP om at underholde rustvogne og heste årligen for en vis sum, nemlig: Han er forpligtet til på egen bekostning til kongens tjeneste ideligen af færdigholde 32 gode, stærke heste og 5 rustvogne med alt tilbehør, dækkener (decher), jernlænker, kuske, rocher, hestebeslag o.a. Vognene skal bruges til intet andet end kongens tog, rejser og arbejde. Når intet er at bestille i kongens tjeneste, må han søge sin egen fordel med de 32 heste og fuldfærdige rustvogne. Han bevilges årligen 5.000 rd. foruden vognmesterbesoldning, hvilket skal gives ham af mønsterskriveneren i 4 kvartaler, hvert kvartal 3 måneder forud. Bliver de ej erlagt, er han ikke forpligtet at holde kontrakten, hvad enten kongen rejser el. ligger stille hér el. i fyrstendømmet Holsten. MdP og hans folk skal i alle len og byer forskaffes frit hus og staldrum, så og for billig betaling

forskaffes havre, h  og strøelse på de steder, hvor han ej selv kan bekomme det. I lige m de skal han og hans folk på fremmede steder forskaffes frit kvarter og staldrum og af kongens kommissarier el. af magasin for billig betaling. Men dersom heste og rustvogne skulle blive taget i marken af fjenden el. kommer til skade på fouragering el. hvor de andetsteds kommanderes hen, vil kongen lade skaden være sin og straks forskaffe andre i deres sted el. penge derfor. Men dersom alle hestene med de 5 rustvogne og tilbehør bliver borttaget af fjenden el. kommer til skade, vil kongen betale ham 2.102 rd. 4 mk., ligesom stalden 7. maj af 3 mænd er blevet takseret. N r han bliver befalet at rejse, skal han i kongens lande for sin egen person forskaffes en smed med svend, så vel som en hjulmand, 4 bøndervogne med tilhørende heste og et smedet j med smederedskab, hvori smeden kan færdiggøre det, der er fornødent til rustvognene og hestene. Men uden for kongens lande vil kongen give smed og hjulmager hver månedlig traktement som en anden rytter. Et vognskur skal ved Kbh.s Slot altid holdes for ham til vognt mmeret. Kuske og folk til rustvognene el. hestene, som af ulykkelig hændelse kommer til skade, skal kureres af kongens badskær på Bremerholm uden MdPs bekostning. Såfremt kongen vil holde flere heste og rustvogne, skal akkorderes med MdP. Kontrakten g r fra Philippi Jacobi sidst forleden. N r kongen vil forandre den el. MdP d r, skal heste og vogne efter vurdering igen annammes og erstattes derefter. SjR, 24, 104. K. Incl. 22. nov.

23. okt. (Kbh.) Bevilling for Elsebe, Søren Terkelsens til at opb re landgilde og afgift af V rebro¹ Mølle i Frederiksborg len, nemlig 16½ pd. 6 skp. mel og 1 td.  l. Forbyndes etc. SjR, 24, 107. K.

1) Kopibogen har *Vejrbro*.

23. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at skikke Svenske Løve til Nykøbing Falster el. andetsteds ved Loll., hvor det bekvemmeligst kan ske, for til Lybæk, el. hvor han begærer det, at føre kongens svoger, hertug Johan Frederik af Braunschweig-Lüneburg og siden derfra til flåden igen. SJT, 34, 188. K.

23. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende den genant, landgilde og afgift, der er forundt Elsebe, enke efter Søren Terkelsen, af V rebro Mølle, nemlig 16½ pd. 6 skp. mel og 1 td.  l. Det skal blive godtgjort i lenets rgsk. SJT, 34, 188. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Incl. udat, 29. april og 2. maj.

23. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om 2 gange om ugen at forskaffe vogne til fiskemesteren, Jørgen Jendtzmehr, til at føre fisk til hofstatten. Dermed etc. Sjt, 34, 189. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

23. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch og fogeden på Hørsholm fik brev anlangende Blovstrød og Lillerøds sognemænds klagemål over deres sognepræst, hr. Rasmus Hansen. Han skal tilholde sognemændene ved lovlig proces at udføre deres klagemål, som de havde over RH for dr. Hans Svaning, da han visiterede i Blovstrød Kirke. Sjt, 34, 189. K. Incl. 20. okt.

Lige sådant brev fik OP om Lillerøds sognemænd, blev dog indført efter sædv. stil.

23. okt. (Kbh.) Kommissarierne i Sjæll. fik brev om 100 rd. til Johan Lenhart Virsing, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 189. K. Incl. udat. (3).

23. okt. (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at forsyne Lindormen med proviant. Kongen erfarer, at Lindormen er ankommet til Nyborg. Adressaten skal forsyne skibet med proviant til 1 måned, tagende kaptajnens bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 314. K.

23. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende nogen besoldning til nogle officerer ved den holstenske armé. Hvad samtlige artilleriofficerer og betjente ved den holstenske armé for kongen har ladet andrage, kan han se af deres hosføjede supplikation. Han skal efterhånden, som midlerne kan strække til, lade dem bekomme noget af deres resterende besoldning, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 314. K.

23. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at skaffe hertug Johan Frederik af Braunschweig-Lüneburg skuder og skiberum til at overføre hans heste til Lybæk. Dermed etc. SmT, 8, 161. K.

24. okt. (Kbh.) Hr. Christoffer Urne fik brev om i Erik Banners sted at kollationere en person, der er kaldet til [Store] Tåstrup og Ugerløse, da EB er i kongens tjeneste. Sjt, 34, 189. K. Incl. udat.

24. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Jacob Sørensen Vej, indvåner i Kbh., skal stille Carl Frich af Amsterdams fuldm. borgen. Johan Hagedorn har på vegne af sin principal CF for kongen ladet andrage, hvorledes JSV først til bytinget, siden til rådhuset er tilfundet at betale CF 200 sldl. efter obligation. Desuanset har JSV indstævnet adressaterne til herredagene, som formenes til sagens ophold. Han begærer, at JSV må tilholdes til sagens uddrag formedelst uvederhæftighed at stille borgen. De skal tilholde ham i retten til sagens uddrag at deponere så mange penge, som fordringen andrager, el. at stille kaution. Dermed etc. Sjt, 34, 190. Indl. 13. okt.

24. okt. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe og lensmændene fik brev om at købe mest muligt øksne og kvæg og forvare huderne, så de kan gives skomagerne i betaling. Til den ende har kongen befalet hr. Niels Krabbe at forskaffe adressaten så mange penge som muligt. Dermed etc. SkT, 9, 91. K. Indl. 24. okt.

Lige sådan befaling fik guvernørerne i Skåne: hr. Axel Urup i Malmø. Holger Vind, Helsingborg. Hr. Henrik Lindenov, Kristianstad. Jacob Grubbe, Kristianopol. Casper Due, Landskrone.

24. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at levere proviantkommisarius Iver Krabbe og lensmændene i fæstningerne mest muligt penge til kvæg, eftersom der nu er godt køb derpå. SkT, 9, 91. K. Indl., se foreg.

24. okt. (Kbh.) Hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe og Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende generalkvartermester Jens [von Løwenklau]s traktement. Kongen har bestilt JvL at trakteres som en generalmajor på hans person og 24 heste. IV skal forskaffe ham kvarter og underholdning hos hans regiment fra 14. aug., da han ankom til Fyn, lige som andre oberster. Dermed etc. FT, 7, 314.

24. okt. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff og Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende nogle købstæders part af Nakskovs fortifikation. Kongen erfarer, at Saksøbings og Nykøbings anpart af Nakskovs fortifikation ikke er forfærdiget. Adressaterne skal tilholde borgerskabet dér at være villigere hertil, i betragtning af, at det er dem selv og det ganske land højt angelegen. Dermed etc. SmT, 8, 161. K. Indl., se SkT, 9, 91, 24. okt. (1. brev).

Lige sådant brev fik JR om, at Maribos borgere skal forfærdige deres andel.

24. okt. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev anlangende modvillige skippere. Christoffer Lindenov: Kongen kommer i forfaring, at mange skippere findes så modvillige mod kongens tjeneste, at de aldeles ikke vil sejle, endog de bliver tillagt fragt derfor. Adressaterne skal, når en skipper på kongens vegne bydes fragt og dog ej vil lade sig fragte, lade sætte andre folk på hans skude til at sejle, hvor fornødent gøres, som de skal betale, men skipperen har for sin modvillighed forbrudt sin fragt. Dermed etc. SmT, 8, 161. K.

Lige sådant brev fik Frederik Urne og Philip Joakim Barstorff.

24. okt. (Kbh.) Fru Sofie Reedtz fik brev på nogen genant af Skivehus len. For villig og tro tjeneste, som afd. Valdemar Lykke har gjort kongen, bevilger denne hans efterladte hustru, SR, 400 rd. af Skivehus lens afgift, som lensmanden årligen skal erlægge hende fra brevets dato. Thi forbyde etc. JR, 13, 35. Indl. udat.

25. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om 1. Forlægning af fodfolket og utjenlige ryttere, 2. Ravage langs grænserne. 3. At overskikke utjenligt sjæll. rytteri. 4. Folkenes konservation under tog. 5. Erobrer kvæg. 6. Klæder o.a. til soldater. 7. Ysted og Lund at palisaderes. Kongen er tilfreds, at fodfolket forlægges i fæstningernes garnisoner i Skåne, mens dragonerne og rytteriet, så vidt de kan gøre tjeneste, søger at lave ravage langs grænserne fra Markerød til Kalmar, at ruinere mest muligt, fornemmeligen at brænde Kalmar, eftersom kongen af Sverige ventes dér i landet. Det geworbne rytteri, som ingen tjeneste gør, må han og henlægge i garnisonerne. Men om at overskikke den sjæll. rostjeneste og sogneryttere, som eragtes utjenlige, skal videre delibereres om kvarter. Det eragtes tjenligt at bringe folket under tog til bedre konservation, hvor det er muligt og uden for stor fare kan ske i fjendens land. Der skal udpresses al den kontribution, som kan tilvejebringes. Af alt kvæg, som kan tages i Sverige, skal halvparten skikkes til fæstningerne, fornemmelig Kristianopel, at lade slagte, den anden halvpart følge folket, som tager det. De klæder, sko og strømper, som er overskicket fra Skåne, kan uddeles til det folk, som bruges på dette tog, dog at det specificeres, til hvem det leveres. Det eragtes rådeligt, at Ysted, Lund o.a. steder i lenet forsikres med værn mod et anløb, når folket bliver indlagt deri, og han skal anordne, at de to steder bliver palisaderet af lenets næst omkring liggende skove. Dermed etc. SkT, 9, 91. K. Indl. udat. og 21. okt.

25. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende, at Henning Quitzow, som kongen har befalet at være kommandant i Malmø, skal have traktement som oberstlt. til fods, efter den trykte kapitulation. Befalendes etc. SkT, 9, 92. K. Incl. 24. okt.

26. okt. (Kbh.)¹ Bevilling for Sorø Akademi og Skole til at udføre korn, uanset at det i disse tider er forbudt, af kgl. omsorg for akademiet og dets velstand. Jørgen Rosenkrantz må sælge landgildekornet, rug, byg el. hvede, til hvem han kan, stedet til bedste, og de må igen udskibe det til fremmede steder, dog at det af alle slags ikke andrager højere end 4.500 td. Han skal have indseende dermed og på hvert sted til tolderen udgive sin hånd[skrift] på hvor meget og hvad slags. Forbyndes etc. SjR, 24, 107. K. (2).

1) Takst, hvorefter soldatesken skal gives proviant. Findes i bestallingskopierne den 27. okt. 1657.

26. okt. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik efter begæring brev om til Sorø bys porte o.a. at måtte anvende de penge, som han kan tilvejebringe af de ejendomsjorder uden for byen, enten at bygge på el. i anden måde at bruge, havende indseende med, at det anvendes til nytte. Derefter etc. SjT, 34, 190. K. (2). Incl. 23. og 24. okt.

26. okt. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik efter begæring brev om, at Sorø lens ryttere og soldater må munderes med de klæder o.a., der er påbudt at leveres af lenet ved Det kgl. Akademi, og siden være fri for udmundering af andre. Derefter etc. SjT, 34, 191. K. (2). Incl., se foreg.

26. okt. (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om Sorø lens frihed for tilførsel til indkvartering i købstæderne. Af Jørgen Rosenkrantz' angivende erfarer kongen, at akademiets tjenere formedelst den store skat o.a. tynge, som de allerede har udstået, er kommet i så stor betryk, at de uden deres største ruin ikke kan gøre den tilførsel, som er befalet dem til rytteriet, som er indkvarteret i lenets købstæder. Kongen bærer omsorg for stedets konservation og er tilfreds, at birket må være forskånet, i betragtning, at stedet skal nyde sin landgilde, hvoraf det skal holdes. Dermed etc. SjT, 34, 191. K. (2). Incl., se SjT, 34, 190, 26. okt.

26. okt. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om til Tøjhuset at lade hugge 2 tylder risege i Stenhugge Vang ved Lyngby, hvor det kan være mindst til skovskade. SjT, 34, 192. K. Incl. 26. okt.

26. okt. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at erklære sig om nogle hugne sten, som ligger i Engelholm Å, og som Niels Kruse til Engeltofte begærer. De ligger i den gamle bro grundvold og kommer nu ingen til nytte, men formindskes årligen af isbrud og vandflod og forårsager med tiden grunde og stoppelse i hans påflod i åen. OG skal erklære, om de kan forundes NK uden kongens skade og nogens præjudice. Dermed etc. SkT, 9, 92. K. Incl. 26. okt.

26. okt. (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe fik brev anlangende at tilholde de svenske bønder, at de hver uge i de svenske skove fælder, kløver og til Strib Odde udfører 74 gode fuldkomne læs bølgeved til brygningen i fæstningen Frederiksodde. I lige måde skal han gøre anordning, at i Assens bliver hver uge forbagt 50 og i Båg h. 50 td. rug i kavring el. skovtebrød, beregnet hver td. rug 9 lispd. kavringbrød el. 13½ lispd. skovtebrød, hvilket han har med vogne af Båg h. de 3 første dage i ugen at lade fremføre velforvaret i sække til Strib Odde. Kongen har befalet generalproviantmester Hans Villumsen at akkordere med dem, som bager brødet, og betale dem derfor. Dermed etc. FT, 7, 314.K. Incl. udat.

26. okt. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev anlangende brødbagning i Odense og Bogense til Frederiksodde, og Hans Villumsen at betale omkostningen. Han skal gøre den anordning, at der i Odense hver uge bliver forbagt 80 td. og i Bogense 50 td. rug i kavring- el. skovtebrød, beregnet af hver td. 9 lispd. kavring- el. 13½ lispd. skovtebrød, hvilke brød han ved fornødne vogne fra Odense, Åsum, Lunde og Skam herreder og Dalum og Næsbyhoved birker på de 3 første dage i hver uge skal lade henføre til Strib Odde. Kongen har befalet generalproviantmester Hans Villumsen at akkordere med dem, som bager brødet, og betale dem derfor. Dermed etc. FT, 7, 314. K. Incl., se foreg.

26. okt. (Kbh.) Tyge Below fik brev anlangende brygning i Middelfart og Vends h. og bagning af bønderne næst ved Frederiksodde. Item vogne dertil og generalproviantmester Hans Villumsen at akkordere derom og betale. Han skal gøre den anordning, at der i Middelfart bliver forbrugt 100 td. malt og hos bønderne i sognene i Vends h. 100 td. malt, beregnet efter hver td. malt og 3 skålpd. humle 3 td. øl. I lige måde, at bønderne næstbeliggende Frederiksodde hver uge forbager 50 td. rug, beregnet af hver td. 9 lispd. kavring- el. 13½ lispd. skovte-

brød. Øllet og brødet skal de 3 sidste dage i hver uge velforvaret henføres med vogne af herredet til Strib Odde. Kongen har befalet HV at akkordere med dem om øl og brød, bryggen og bagen, og at betale dem derfor. Dermed etc. FT, 7, 315. K. Indl., se FT, 7, 314, 26. okt.

26. okt. (Kbh.) Jørgen Kaas fik brev om, at Skovby h.s og Vissenbjerg birks bønder skal bage til Frederiksdode. Item om vogne til at fremføre det og betaling for bageløn. Han skal gøre den anordning, at bønderne i Skovby h. hver uge forbager 50 og dem i Vissenbjerg birk 60 td. rug i kavring- el. skovtebrød, beregnet af hver td. 9 lispd. kavring- el. 13¹/₂ lispd. skovtebrød, og brødet skal ved bønderne de 3 første dage i hver uge velforvaret i sække leveres til Strib Odde. Betalingen for bagelønnen har kongen befalet generalproviantmesteren på kongens vegne at akkordere med dem om og at betale dem derfor. Dermed etc. FT, 7, 315. K. Indl., se FT, 7, 316, 26. okt.

26. okt. (Kbh.) Mogens Høg, hr. Henrik Rantzau og Tyge Below fik brev anlangende skiberum til ved o.a. til Frederiksdode. De skal straks ordinere færger og skiberum, som hver uge til fæstningen Frederiksdode kan overføre 74 læs brændeved, så og det øl, brød o.a., som skal overskikkes dertil. De skal ordinere skibsfolket en billig løn derfor, på det de ej skal søge deres betaling hos bønderne, som fremfører varerne. K. Indl., se FT, 7, 316, 26. okt.

26. okt. (Kbh.) Kvittansiarum. Erik Krag til Bramminge, oversekretær og lensmand på Herrisvad Kloster, fik kvittansiarum for Skivehus. EK har gjort endeligt rgsk. for sin afgift af den årl. visse og uvisse rente og indkomst og mageskiftegods og officersgårde, som er oppebåret i Skivehus len, beregnet fra Philippi Jacobi 1655 og til årsdagen 1656, da han igen blev det kvit. Han har gjort rgsk. for unionspenge og kornskatter og lenets inventarium og leveret sit lensbrev fra sig. Han er intet blevet skyldig efter de på Rtk. indleverede rgsk., mandtaller og kvittanser, og kongen lader ham og arvingerne kvit, fri og kravsløse. JR, 13, 35.

26. okt. (Kbh.) Hr. Anders Bille fik brev om fordeling og indkvartering af en del rytteri i Loll., Falster o.a. steder til defension imod vinter. Eftersom han eragter nogen fare at være hos den ham tilforn befalede diversion, så at rytteriet ikke med sikkerhed for storm el. i anden måde kan overføres dér fra landet og gøre landgang i Holsten, skal

han gøre den anordning, at oberstlt. Josias Breide Rantzaus regiment bliver forlagt på Loll. og Falster, landene til desto bedre forsikring, når flåden nu med det første skal forlade søen, og så mange, som efter en billig proportion behøves til landets defension, hvortil det øvrige specificerede rytteri kan fordeles, nemlig oberst Sehesteds og Frederik von Buchwalds geworbne kompagnier, og derhos alvorligen at tilholde officererne, at de forholder sig efter kommissariernes anordning og holder sådan justits over deres ryttere, at de kan nyde deres kvarter efter den gjorte anordning vinteren over uden undersåtternes for store skade, og ikke i begyndelsen indtager kvarteret således, at de siden skal lide nød. Til den ende skal de ej heller have flere unyttige heste el. folk, end kapitulationen ommelder. Dermed etc. JT, 14, 118. K.

27. okt. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at tilholde bønderne i lenet, at hver 2 af dem til kongens stald skal skaffe 1 læs strøelse, som de med forderligste skal hidføre. Sjt, 34, 192. K. Incl. 27. okt.

27. okt. (Kbh.) Bisperne fik brev om straks i Kanc. at hidskikke fortegnelse over, hvor mange herreder, sogne og gårde der findes i deres stift, på denne manér: I N h. er N sogne og N herregårde, så og N hele gde, N halve gde, N bol og fjerdingsgde og N huse. Deraf tilkommer kronen så mange, adelen så mange hele gde, halve gde, bol, huse etc. De skal lade fortegnelsen forfærdige ved hver sognepræst. Dermed etc. Sjt, 34, 192. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO (Tr.: DKL, III, 402-03). Incl. 27. okt.

Lige sådan befaling fik bispnen i Fyn og i Skåne.

27. okt. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om straks at afbetale Frands Rasch hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 192. K.

27. okt. (Kbh.) Fogederne på Sæbygård og Bavelse fik breve om straks at hidskikke en underskrevet jordebog, så og fortegnelse over det, der kan sås og avles til ladegården af alle slags. Sjt, 34, 193. K.

27. okt. (Kbh.) Jens von Løwenklau fik brev anlangende Bavelsegård for 2.000 rd. årligen. Item om at ransoneres, om han fanges. Kongen har bevilget ham generalmajorspension på 2.000 rd. årligt, hvorfor han forunder ham Bavelsegård med gods. Dersom dets indkomst ikke strækker til efter den takst, det bliver anslagen, vil kongen lade det øvrige betale i rede penge, hvorpå han vil gøre forsikring. Efter hans

død må hans hustru el. arvinger nyde et frit nådsensår. Overlever hans hustru ham, vil kongen forunde hende gården med gods hendes livstid for afgift. Bliver han fanget i kongens krigstjeneste, vil kongen inden 2 måneder lade ham ransonere, med så skel, han ikke forinden kan udveksles med anden officer af lige kvalitet. Befalendes etc. Sjt, 34, 193. K. Indl. udat.

27. okt. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Skåne og Møn fik brev om takst og proportion på tilførsel til rytteriet. Adressaten skal efter kommissariernes anordning lade gøre tilførsel af landet til rytternes underholdning i købstæderne, nemlig til hver 4 ryttere om ugen 1½ skp. mel, 2 skp. malt, 1 td. havre, 28 skålpd. kød, 1 skp. humle, ½ læs hør og ½ læs klipper efter den trykte ordinans. De skal på kongens vegne tale med adelen i lenet, at deres tjenere hjælper. Sjt, 34, 194. K. Indl. 29. okt.

Følgende lensmænd fik samme brev, nemlig: Sjæll.: Hugo Lützow, Jørgen Rosenkrantz, Jørgen Seefeld, landsdommer; Christen Skeel, hr. Hans Lindenov, Erik Banner, Jørgen Reedtz, hr. Christoffer Urne, Ove Skade, Arent von der Kuhla, Otte Pogwisch, Frands Brockenhuus, hr. Frederik Reedtz, Peder Reedtz, Niels Banner, Oluf Brockenhuus. Skåne: Hr. Axel Urup, fru Edel Rosenkrantz, e.e. hr. Knud Ulfeldt, hr. Ove Giedde, Erik Krag, hr. Henrik Lindenov, Jacob Grubbe, hr. Niels Krabbe, hr. Joakim Gersdorff, hr. Tage Thott.

27. okt. (Kbh.) Generalproviantmester Hans Villumsen (Wilhelms) og magasinsskriveren i Frederiksodde fik brev om lækage af øl o.a. varer. Kongen er tilfreds, at de i deres rgsk. til lækage på hver 12 td. øl, som leveres til og forbruges af soldatesken, godtgøres den 13. td. I lige måde må på 100 td. rug, byg og havre godtgøres 3 td., af hver 100 td. malt 5 td., på hvert skippd. flæsk for ben og lækinge 1 lispd., og så regnes soldaterne ingen ben til, på 100 pd. oste 4 pd., hvorimod soldaterne intet skal afregnes, men have fulde mål i vægt og måde efter frd. FR, 6, 307. K.

27. okt. (Kbh.) Lensmændene i Fyn og landkommissarierne fik brev om at lade være følgagtig korn o.a. viktualier, som kan være i forråd og destineret til militien, mod Jørgen Kruses og generalproviantmester Hans Villumsens kvitteringer. FT, 7, 316. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Indl. 26. okt. og udat.

Lige sådant brev fik landkommissarierne.

27. okt. (Kbh.) Kommissarierne i Fyn fik brev anlangende af konsumtionstolden, som hver uge indkommer i Odense, at lade levere generalproviantmester Hans Villumsen 294 rd. 5 mk. 6 sk. 8 pen. til brygning og bagning i fæstningen Frederiksodde, tagende hans bevis, og det skal blive godtgjort. FT, 7, 316. K.

27. okt. (Kbh.) Generalproviantmester Hans Villumsen (Wilhelms) fik brev om brygning og bagning til Frederiksodde. Item om sække og øltønder. Han skal på kongens vegne handle med borgerskabet og bønderne i Fyn, dem, som er befalet bagningen, og dem, som er befalet brygningen til fæstningen Frederiksodde, nemlig for kørselen til og fra mølle 4 sk., til maleløn 8 sk., bageløn 8 sk., når de forskaffes ved; når de selv skal skaffe ved, må han godtgøre dem 24 sk. for et læs. I lige måde til brygningen, for 1 td. malt til og fra mølle 4 sk., til maleløn 6 sk., bryggerløn 10 sk., når de forskaffes ved; når de selv skal skaffe det, må han for 3 td. malt godtgøre 2 læs ved, læsset for 24 sk. Kan han akkordere det for ringere, skal han gøre sin flid dertil, og føre det til regnskabet. De øltønder og kornsække, han leveres efter befaling af lensmanden og købstæderne, skal han annamme mod kvittering og lade bruge til proviantvæsenet i fæstningen, havende indseende med, at de ikke bortkommer. FT, 7, 317. K.

27. okt. (Kbh.) Generalproviantmester Hans Villumsen (Wilhelms) fik brev om, at kongen er tilfreds, at han giver officererne i fæstningen Frederiksodde kommis af proviant, når de begærer det, så vidt som de behøver til deres ophold, efterdi de ingen penge bekommer, men alle underofficererne skal have lige så meget som gemene soldater. Det skal blive godtgjort. FT, 7, 317. K. Incl., se FT, 7, 316, 27. okt.

27. okt. (Kbh.) Generalproviantmester Hans Villumsen fik brev anlangende, at han til undervægt på hver 100 skålpd. brød og kavringer udspist af militien må godtgøres 3 skålpd., hvorimod han igen skal stå for vægten, hvor det behøves, så soldaterne efter frd. bekommer lige vægt, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 317. K. Incl. 24. og 26. okt.

27. okt. (Kbh.) Hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe og Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende at lade forkynde befaling til adelen i Fyn om sognerytteres mundering. Dermed etc. FT, 7, 318. K. Incl., se FT, 7, 316, 27. okt.

27. okt. (Kbh.) Befaling til adelen i Fyn anlangende at lade deres umunderede sogneryttere mundere igen til fædernelandets tjeneste, eftersom det højlig behøves i denne tid. FT, 7, 318. K. Incl., se FT, 7, 316, 27. okt.

28. okt. (Kbh.) Poul Tscherning, generalauditør, fik brev om straks at begive sig fra Kbh. til arméen i Skåne og forrette det, der kan forefalde i hans bestilling. SkT, 9, 93. K.

28. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende, at kaptajn Christian Vendelbo må godtgøres majortraktement for hans person, uden heste, fra den tid, han befindes at have gjort tjeneste på Helsingborg Slot. SkT, 9, 93. K. Incl. 13. okt. og udat.

28. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks at kommandere de sjæll. regimenter til hest og fods samt rostjenesten til at indkvarteres i Sjæll. Dermed etc. SkT, 9, 93. K.

28. okt. (Kbh.) Jens von Løwenklau fik brev om straks at begive sig til Fyn at kommandere militien til hest under hr. Henrik Rantzau. Dermed etc. FT, 7, 318. K.

28. okt. (Kbh.) Befaling til officererne i Fyn om at parere Jens von Løwenklau, som kongen har befalet at kommandere militien til hest i Fyn under hr. Henrik Rantzau, og lade forse alting til landets defension, med strandvagt o.a., om fjenden vil tentere noget. De befales at parere det, han kommanderer. Ladendes det etc. FT, 7, 318. K.

28. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste at lade erlægge generalkvartermester, oberst Jens [von Løwenklau] 500 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. FT, 7, 319. K.

28. okt. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende med forderligste at begive sig til Fyn for at konferere om øens defension med hr. Henrik Rantzau, hvorefter det siden kan iværkstilles. Dermed etc. FT, 7, 319. K.

28. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende, at kongen har befalet Ulrik Christian Gyldenløve med ham at sætte Fyn i sådan for-

svarlig defension, at det næst den Højestes bistand kan forsvares mod fjendtligt indfald. Kongen har også befalet Jens von Løwenklau under HR at kommandere militien til hest dér. Dermed etc. FT, 7, 319. K. Indl. 8. nov.

28. okt. (Kbh.) Henrik Rantzau fik brev om at gøre den anordning, at rytteriet bliver indkvarteret i søstæderne og på de farligste avenuer, hvor de af bønderne kan gøres den forordnede tilførsel, så at landet kan være bedre forsikret mod overfald. De færger, både og pramme, som er blevet liggende ved Frederiksodde og kommet i fjendens vold, skal han anvende alt muligt, enten at blive dem mægtig el. lade ruine-re med ild el. andet. FT, 7, 319. K.

29. okt. (Kbh.) Åben befaling til officererne i Skåne om at have disciplin over folket og have i agt de poster norden Engelholm elv, hvor fjenden vil sætte landet i kontribution. Kongen har befalet kommissarierne og lensmændene at gøre rytterne nødtørftig indførsel til deres underholdning. Adressaterne skal holde god disciplin, at borgerne i købstæderne ej besværes med traktementer ud over de trykte frd., ej heller, at mere tilførsel fordres af bønderne end efter ordinansen. Desligeste skal de have nævnte poster i god agt. SkT, 9, 93. K. Indl., se Sjt, 34, 194, 27. okt.

29. okt. (Kbh.) Iver Krabbe fik brev anlangende at hjemforløve proviantvogne. Han skal forskaffe enhver deres heste og vogne, som har været leveret til proviantvæsenet i Skåne. SkT, 9, 93. K. Indl., se Sjt, 34, 194, 27. okt.

29. okt. (Kbh.) Generalauditør Poul Tscherning fik brev om at drage til Fyn med Ulrik Christian Gyldenløve. PT har fået befaling til straks at begive sig til arméen. Det er kongens vilje, at han først med UCG skal begive sig til Fyn at forrette det, han bliver befalet. FT, 7, 319. K.

29. okt. (Kbh.) Frederik Urne fik brev anlangende straks at forskaffe hertug Johan Frederik en fri skude til 20 heste og medfølgende folk. Dermed etc. SmT, 8, 162. K.

29. okt. (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende, at kongen har antaget Ernst von Ilten som oberst til hest. CvA skal akkomodere ham med de hoshavende officerer med kvarterer, indtil han med hverv-

ning el. i anden måde kan gøre kongen tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 119. K. Indl. udat.

30. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at nogle af de letteste skibe skal krydse. Item om skanserne under Loll.s Albue og Slipshavn og at deliberere derom. Det er kongen magtpåliggende, at farten ml. Danmark og Lybæk bliver friholdt, når flåden skal gå i vinterhavn, på det at tilførselen fra Jyll. og Holsten til Wismar nogenledes kan blive forment fjenden, så og, at der kan tages vare på, at de svenske med deres små fartøjer intet præjudicerligt stiller i værk med røven el. andet. Kongen eragter rådeligt, at 5-6 af de letteste skibe bliver forordnet at holde søen og dér krydse, når de andre og største skibe er gået i havn. Men såsom man ikke er forviset, om den svenske flåde går ud af Wismars Havn, vil det dog efter al apparence ikke fejle, at de jo vil udskikke så mange skibe, så de vil være kongens, der krydser, overlegne, for enten at bemægtige sig el. ruinere dem. Kongen eragter bedst, at de i slige tilfælde kunne have en sikker retirade, som formenes at være bedst ved Loll.s Albue og Slipshavn. Til den ende skal begge steder opkastes skanser og deri lægges nogle stykker til at defendere kongens skibe under attack. Han skal deliberere med de i flåden værende skibs-officerer derom og iværkstille det, der eragtes gavnligt, hvorom de med forderligste skal forstændige kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 194. K. Indl. 30. okt. (2).

30. okt. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at have tilsyn med hø, som er beliggende i stalden på Kronborg, at intet bortkommer. Sjt, 34, 195. K. Indl. udat.

30. okt. (Kbh.) Ove Thott fik brev om Ulrik Christian Gyldenløves folks rendezvous til indkvartering. Officererne over UCGs regiment til hest, især over sognerytterne, befales i hans fravær, førend de skilles, at enhver giver sin underhavende ordre til at stille sig ind på deres rendezvous, hvor officererne skal indkvarteres, enten når de får bud derom, el. når de ser bålene brænde. Dermed etc. SkT, 9, 94. K. Indl., se Sjt, 34, 198 (2. brev).

30. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at gøre adskillige anordninger om folkenes indkvartering i Skåne, med folkenes fordeling, tilførsel o.a. Kongen har anset for godt at lade hans folk gå i vinterkvarter. Han skal gøre følgende anordning, nemlig at lade den sjæll. og skån-

ske rostjeneste gå hjem enhver til sin husbond, dog med ordre, at når de ser bålene brænde, lader enhver sig finde på sin rendezvous. Generaløjntantens regiment skal med Bertram Rantzaus og det desmunderede jyske rytteri indkvarteres i Sjæll., mens det øvrige skal forlægges i Skåne og Blekinge, nemlig Kongens Livregiment, ungefær på 700 mand, Dronningens på 400, AUs eget 600, generalmajor Trampes 400 og dragoner 500, tilsammen 2.600, som skal forlægges i Helsingborg, Kristianstad, Landskrone, Malmø, Ysted, Sølvborg, Rønneby og Lund, eftersom AU selv eragter fornødent efter hosfølgende proportion. Kronens len i Skåne er udregnet proportionaliter efter skatte- mandtal og beløber sig, Helsingborg undtaget, til 11.000 bønder, hvilket er så nær 5 bønder til at gøre tilførsel på en rytter el. dragon. Fodfolket, Sjæll. Regiment undtaget, som skal gå hjem, skal han forlægge i Skåne, hvor han bedst synes, og artilleriet til bedre sikkerhed i Malmø fæstning, el. hvor han bedst synes. Hestene, som er brugt der- til, skal han lade gå hjem, indtil de igen behøves. Han skal anordne, at folkene bliver underholdt med god orden efter den trykte frd., nemlig at de af visse bønder sker tilførsel, hver 4 ryttere om ugen 1½ skp. mel, 2 skp. malt, 1 td. havre, 28 skålpd. kød, 1 skp. humle, ½ læs hø og ½ læs klipper, som kommissarierne med lensmændene i overværelse af adelen el. dens fuldm. og med deres samtykke skal ligne og lægge, hvori ingen ugedagstjenere el. andre bør forskånes. Til officererne skal bønderne dog herforuden gøre tilførsel af høns, lam, gæs og æg. SKT, 9, 94. K. Indl., se Sjt, 34, 194, 27. okt.

30. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at gøre anord- ning om folkenes indkvartering i Skåne, eftersom hr. Axel Urup synes, de bedst kan forlægges. Dermed etc. SKT, 9, 95. K. Indl., se Sjt, 34, 198, 1. nov. (2. brev).

30. okt. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at lade opkræve uvildige mænd til tinge til at vurdere afd. Claus Kaas' heste og overlevere vur- deringen til hans arvinger. SKT, 9, 95. K. Indl. 30. okt. og udat.

30. okt. (Kbh.) Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om med forderlig- ste at forhøre hr. Niels Krabbes krigskommissarieregnskaber og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. SKT, 9, 95. K. Indl. 30. okt.

31. okt. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev anlangende 7 skibsfolk, som klager over Cornelius Rab. Hvad de har ladet andrage for kongen, kan AvdK erfare af deres hosfølgende supplikation. Han skal forhjælpe dem til rette hos CR, så de vederfares det, billigt er. Sjt, 34, 195. K.

31. okt. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev anlangende at tilholde kronens bønder liggende til Sæbygård, at de til førstkommende Martini indeholder gårdens landgilde og ikke leverer den uden til den, det befales. Dersom noget af landgilden el. det, der er uvist, er oppebåret siden afd. fru Karen Langes død, og det ikke var forfaldent efter recessen, skal de, som har udgivet det, igen søge det hos KLS arvinger. Sjt, 34, 196. K. Indl. 29. okt.

31. okt. (Kbh.) Hr. Christoffer Urne fik brev om de bønder, som vil give kvæg i stedet for kvægtiende. Dragsholm lens bønder har for kongen ladet andrage, at de formedelst stor misvækst på kornet dette år, pest og fæsyge, er gerådet i største armod, så de ej kan give penge for deres kvægtiende. Af CUs erklæring erfarer kongen, at deres angivende er sandfærdigt, og er tilfreds, at de, der ej kan tilvejebringe penge, i stedet må give kvæg, nemlig øksne, køer, får og lam, som kan forbruges og slagtes, til hvilken ende de skal fremskikkes til Provianthuset. Befalendes etc. Sjt, 34, 196. K.

31. okt. (Kbh.) Otte Krag fik brev anlangende Fyns defension. Item at residere på Nyborg og dets palisadering. Nok en skanse på Slipshavn. Over Fyn hænger ikke ringe fare formedelst Frederiksoddes overgang. OK skal begive sig derover. Han skal med de andre rigens råd dér gøre anordning, at landet bliver konserveret fra fjendens gevalt, og på det han bedre kan forrette dette, skal han residere på Nyborg Slot, hvormed han til tilkommende Philippi Jacobi er blevet forlenet, og være stedets reparation angelegen, så det kan blive forsikret med palisader el. i anden måde med ringeste bekostning. Såvel som et batteri el. skanse ved Slipshavn, hvor der kan sættes 8 18-pundige stykker, på det orlogsskibene, som forordnes at holde søen, dér kan have retirade, om de bliver forårsaget at retirere formedelst fjendens overfald. Det øvrige angående Fyns defension betror kongen til hans konduite. Det, som behøves, vil kongen så snart muligt lade forskaffe enten her el. andetsteds fra. Dermed etc. FT, 7, 320. K.

31. okt. (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at indrømme Otte Krag Nyborg Slot, idet kongen har befalet ham sammen med andre rigens råd i Fyn at være sig øens defension angelegen i denne besværlige tid og uformodelig hastig forandring, og slottet er af stor importance. Adressaterne må dog nyde indkomsten af lenet og lade gården til førstkommende Philippi Jacobi, dog skal de forunde OK fornødent foder til hans vognheste. FT, 7, 320. K.

31. okt. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev anlangende Fyns defension og reparation af Nyborg Slot og by. I disse tider eragtes Nyborg slot og by at være af temmelig konsideration. Til den ende har kongen befalet Otte Krag at begive sig did og lade sig være stedets reparation sammen med landets defension angelegen. EQ skal også begive sig did med så meget af landfolket, som han eragter fornødent til stedets defension, og hjælpe til at bringe stedet i positur og lade sig bruge, hvor hans tjeneste behøves. Dermed etc. FT, 7, 321. K.

1. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik instruktion anlangende indkvarteringen i Sjæll., Loll. og Falster og hans besoldning derfor. 1. Han skal med indkvarteringen holde god lighed mest muligt, så at undersätterne på det ene sted ej graveres mere end på det andet. 2. Dernæst skal han gøre den anordning, at de uberedne ryttere nyder lige traktement ved andre ryttere i Sjæll., hestenes underholdning undtaget, efter den anordning, som er gjort el. bliver gjort. 3. Han skal anordne, at de beredne ryttere så vidt muligt bliver indkvarteret ved søkanten, og de, som er uberedne, inde i landet. 4. Han har fuldkommen fuldmagt til alt, der vedkommer indkvarteringen, durchmarchen og justitien. Til desto bedre at sætte alt dette i værk må han, hvor og når han eragter det fornødent, lade holde krigsret, hvori han selv skal præsidere og lade kende på forefaldende excesser, så der kan ske eksekution. For hans umage bevilger kongen ham månedligt 150 rd., som skal blive godtgjort i landkommissariernes rgsk. Sjr, 24, 107. (Tr.: CCD, VI, 344-45). K. (2). Indl. 1. nov. (Fr. 3, orig.); se også Sjt, 34, 199, 2. nov. (4. brev).

1. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at have inspektion med indkvarteringen. Kongen formener, at lighed i indkvarteringen bedst kan holdes, når én alene disponerer derover. OP skal alene have inspektion og gøre anordning, som han agter at forsvare det. Sjt, 34, 197. K. Indl. 29. okt.

1. nov. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om straks at anordne, at de norske jagter, som der tilforn er givet befaling om, straks, om muligt med nogle skærbåde, skal skikkes til Strib Odde og besættes med bådsfolk og små stykker. Sjt, 34, 197. K. Indl., se Sjt, 34, 194, 30. okt. (1. brev).

1. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at erlægge 40.000 rd. til Henrik Müller el. hans fuldm. af de allerførste penge, som indkommer af dem, som kongen er forstrakt af Generalstaterne, tagende hans bevis, og det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 197. K.

1. nov. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Møn, Loll., Falster og Langeland fik hver brev om 500 td. havre af lenet el. for penge til Fyn til militien. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 198. Orig. i Halsted Kloster lensrgsk., i Frederiksborg lensark., LAK. Indl., se Sjt, 34, 194, 30. okt.

1. nov. (Kbh.) Nogle lensmænd, Frands Brockenhuus m.fl., fik brev om Ulrik Christian Gyldenløves folks indkvartering 1 nat og fri underholdning med fourage til hestene. Desligeste skal de efter tilforn udgive frd. tilholde bønderne at gøre tilførsel til købstæderne. Sjt, 34, 198. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl. 29. okt.

Lige sådant brev fik Frederik Reedtz, Otte Pogwisch, Ove Skade, Jørgen Seefeld, Hugo Lützow, Erik Banner og hr. Hans Lindenov.

1. nov. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at anordne en natlejr med underholdning og fourage til hestene for betaling til den sjæll. rostjeneste, som kommer fra Skåne, og ligeledes for Ulrik Christian Gyldenløves regiment. Desligeste skal han anordne, at de, som skal indkvarteres i Tryggevælde og Vordingborg len og i Falster og Loll., går til Kbh., og de, som ej skal indkvarteres i Sjæll., går til Slingerup, hvor der er assigneret dem natlejr. Sjt, 34, 198. K. Indl., se foreg.

1. nov. (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om fra Malmø straks til Kbh. at overskikke de officerer og knægte, som Erik Quitzow har hvervet dér, så de kan komme over til Fyn. Dermed etc. SkT, 9, 95. K.

1. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om med forderligste og uden nogens anseelse at gøre generaludskrivning i Skåne og Blekinge, hvert sted i lensmandens el. hans fuldmægtigs overværelse, af alle unge karle, som er bekvemme til soldat, og efterhånden som de udskrives lade dem indlægge i fæstningerne, så de kan stilles under visse kaptajner af

dem, som er antaget af afd. Knud Ulfeldt. Han skal lade kongen tilstille en rulle over dem. Dermed etc. SkT, 9, 95. K.

1. nov. (Kbh.) Rigens råd i Skåne fik brev om med generalkommissarius, landkommissarierne og adelen i Skåne, som kommer sammen til afd. hr. Knud Ulfeldts begravelse, efter en fast deliberation at gøre slutning om, hvor meget folk der behøves til at defendere og endog gøre fjenden al mulig afbræk. Således og om, hvorledes folket til hest og fods bedst kan indkvarteres i Skåne, så landet kan defenderes, folket underholdes uden al plyndring og fjenden formenes indfald, så han ikke alene har respekt for danskernes indfald, men endog afskyr at drage ind i landet med kontribution. Dermed etc. SkT, 9, 96. K. Indl. 30. okt.

1. nov. (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev anlangende at tilholde borger-skabet i Kristianopol efter forpligt at forskaffe og holde i beredskab 1.000 td. korn til garnisonen. Dermed etc. SkT, 9, 96. K. Indl., se Sjt, 34, 194, 30. okt. (1. brev).

1. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om med forderligste dér i lenet at lade hugge 1.000 elletræer, som han skal skikke til Tøjhuset. Dermed etc. SkT, 9, 96. K. Indl. 30. okt.

1. nov. (Kbh.) Adelen i Fyn fik brev om at iagttage landets defension. I disse farlige tider vil landets defension haves i god agt. De skal antage dets defension, som kongen betror dem, eftersom en del af officererne er fremmede og ej bekendt med landets lejlighed, og skifte posterne ml. sig og have omsorg for at forhindre al fjendtlig landgang. Kongen vil vide at erkende sådan troskab, når Gud giver fredelig tilstand, og med først givne lejlighed selv være hos dem. FT, 7, 321. K. Indl., se Sjt, 34, 194, 30. okt. (1. brev).

1. nov. (Kbh.) Lensmændene i Fyn fik brev anlangende på alle ting i lenene at lade forkynde, at almuen med bedste gewehr skal forføje sig til de forordnede steder, når bålene brænder, for at forhindre fjendens anfald og befri sig fra det hårde svenske åg. Kongen vil vide, når Gud giver fredelig tilstand, at iagttage vilkår for stænderne, som nu er betyngede med krigen, med benådning og hjælp til dem, som efter deres ed og pligt findes ham og fædernelandet tro. Dermed etc. FT, 7, 321.

(Udt.: CCD, VI, 343-44). K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Indl., se Sjt, 34, 194, 30. okt. (1. brev).

De, som fik disse breve: Jørgen Kaas, hr. Iver Vind, hr. Sivert Urne, Tyge Below, hr. Mogens Kaas' arvinger, hr. Jørgen Brahe.

1. nov. (Kbh.) Hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe og Gunde Rosenkrantz fik brev om at gøre den anordning, at adelens rostjeneste bliver indkvarteret i Middelfart. Dermed etc. FT, 7, 322. K. Indl., se Sjt, 34, 194, 30. okt. (1. brev).

1. nov. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende at forestille Henschen von Liebrecht og Henrik Bremer som majorer under Kongens Livregiment, hvor kongen har fundet for godt at have 2 majorer. Dermed etc. FT, 7, 322. K.

2. nov. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om kvarter til Ulrik von Debitz' folk, som kongen har befalet at begive sig til Kbh. AvdK skal i Helsingør skaffe ham på marchen frit kvarter og natteleje. Sjt, 34, 199. K.

2. nov. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at hidskikke major Brunows kompagni på Kronborg og landfolket. Kongen har befalet B med sit kompagni at begive sig til Kronborg. AvdK skal skikke det kompagni landfolk, som nu er dér, til Kbh., hvor kaptajnen skal bekomme videre ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 199. K.

2. nov. (Kbh.) Ulrik von Debitz fik brev om med sit kompagni til fods at begive sig til Kbh. Sjt, 34, 199. K.

Lige sådant brev fik Carl von Brunow at begive sig med sit kompagni til Kronborg.

2. nov. (Kbh.) Jørgen Reedt fik brev om at være kvartalkommissarius i det kvartal, som Otte Pogwisch hidindtil har haft, eftersom han er befalet at have inspektion med indkvarteringen. Dermed etc. Sjt, 34, 199. K. Indl. udat.

2. nov. (Kbh.) Ove Skade og bispem fik brev anlangende hr. Bjørn Andersen i Reerslev. Hvad BA har andraget for kongen, kan OS se af medfølgende supplikation. Adressaterne skal indstævne parterne for sig og kende ml. dem efter ordinansen og det, de finder. Sjt, 34, 200.

2. nov. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om for ringest mulige beløb at kapitulere med den engelske bygmester Thomas Lindsays om hans månedlige og årlige underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 200. K.

2. nov. (Kbh.) Ludvig Lorentz fik brev om at have inspektion med kommissarie- og kronetolden i Skåne, så at alt bliver erlagt efter toldrullen. Der befindes adskillige restancer, og han skal indfordre dem, hvorfor kongen vil forunde ham 2 pct., dog at alt sker på hans egen bekostning. SkT, 9, 96. K. Incl. 4., 6. og 27. okt. og udat.

2. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om med forderligste at overskikke Ulrik Christian Gyldenløves dragoner, eftersom kongen vil forlægge dem i Fyn. Dermed etc. SkT, 9, 96. K.

2. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup og hr. Niels Krabbe fik brev anlangende, at afd. Claus Kaas' folk og heste lige ved andre i regimentet må bekomme en måneds indkvartering og underholdning. SkT, 9, 97. K.

2. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at generalauditør Poul Tscherning med Ulrik Christian Gyldenløve må rejse til Fyn. Befalendes etc. SkT, 9, 97. K.

2. nov. (Kbh.) Befaling til Peder Lange til Kærgård og Laurids Below til Kølskegård til at levere Otte Krag til Voldbjerg Nyborg Slot. Kongen har forlenet OK med Nyborg Slot og len. De befales og får fuldmagt til, når afd. Mogens Kaas' arvinger leverer lenet fra sig, at være til stede og til OK overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til OK. FR, 6, 307.

2. nov. (Kbh.) Befaling til Nyborg Slots tjenerne at svare Otte Krag. Kongen hilser kronens bønder under Nyborg Slot. De befales straks at rette sig efter at svare OK, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. FR, 6, 308.

2. nov. (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om til hofholdningen at forskaffe hofmarskallen de øksne, lam, gæs, høns, æg o.a. småredsel af jordebogen, så og noget øl, som han begærer, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 322. K.

2. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om med forderligste at kommandere 200 ryttere til Nyborg til at holde vagt, når kongen selv ankommer. Dermed etc. FT, 7, 322.

3. nov. (Kbh.) Axel Juel til Volstrup og Hugo Lützow til Bakendorf fik brev om til Henrik Müller, admiralitetsråd, at levere kronens gård og len Sæbygård med underliggende bønder til fuldt brugeligt pant. De befales at forføje sig dertil og overlevere det med inventarium, breve, registre, jordebøger o.a. til HM el. hans fuldm., desligeste at besigtige bygningen, ladegården og bøndergodset, begive sig til skovene, granske og forfare, hvorledes de er holdt ved magt, efter at 8 mænd er opkrævet på tinge og efter granskning har aflagt ed. De skal under deres hænder og signeter give det beskrevet og overantvorde det til HM. SjrR, 24, 108. K.

3. nov. (Kbh.) Sæbygårds bønder fik brev om at svare Henrik Müller. Kongen hilser kronens bønder i lenet, som afd. fru Karen Lange til Asendrup har haft i værge. De befales at rette sig efter nu efter denne dag at svare HM, hans hustru, arvinger el. fuldm., givende dem deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt og arbejde o.a., som de er pligtige at gøre og har givet af arilds tid til kongen el. lensmanden på hans vegne. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes det etc. SjrR, 24, 109. K.

3. nov. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver på Provianthuset ved Kbh.s Slot, fik å.b. på en vejr mølle. Efter begæring bevilger kongen HH den vejr mølle, som står bag Tøjhuset. Dog med den condition, at han på egen bekostning skal afbryde møllen dér, hvor den nu står, og igen lade den opsætte i runddelen på Christianshavn tværs over for tugthuset, lige for Jacob Madsens plads imod stranden, hvortil han dér må forundes fornøden plads, nemlig 90 al. i længden og 90 al. i bredden, hvor den kan male for alle slags vind. Til møllens flytning bevilger kongen ham det gamle tømmer, som ligger i vedhaven på Proviantgården. Hvorimod han efter egen erbydelse i 3 næstfølgende år, efter at han har ladet den flytte, uden malepenge skal male kongens

korn, som hidtil sket, så og selv holde møllen ved lige og selv koste og lønne mølleren. Men efter 3 år skal han male kongens korn for billig maleløn. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 110. (Tr.: KD, III, 473-74). K. Indl. 28. okt.

3. nov. (Kbh.) Landkommissarierne i Sjæll. fik brev om mod bevis at lade erlægge oberstlt. Körber 300 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 200. K.

3. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen har forløvet den svenske ritmester Kulbars, som opholder sig i Køge, på hans parole til i 4 uger at begive sig ind i Sverige. OP skal overskikke ham til hr. Axel Urup, at han kan lade ham fremkomme, hvor han begærer det. Sjt, 34, 200. K. Orig. i DKanc. B 167d. Indl. 17. okt.

3. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om af de penge, han bekommer i Holl., mod kvittering at lade erlægge 10.000 rd. til Albret Baltser Berns arvinger og Leonhard Marselis, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 201. K.

3. nov. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at annamme de halve kartover og 12-pundige stykker med ammunition, som efter kongens befaling leveres ham fra Helsingborg Slot af oberstlt. Andreas Wilcken. Sjt, 34, 201. K. Indl. 3. nov.

3. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende dem, der maler rug uden toldseddel. De skal for sig lade kalde oldermanden for møllerne i Kbh. samt det hele møllerlav og alvorligen tilholde dem, intet rug at male uden toldseddel, såfremt de ikke vil være lige så straffelige som for malt. Dermed etc. Sjt, 34, 201. (Tr.: KD, V, 414). K. Indl. 30. okt.

3. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende kaution af Jacob Gorresen [Brøgger],¹ borger i Kbh., til Jørgen Sørensen, skriver på Frederiksborg Slot. JS har for kongen ladet andrage, hvorledes JG skylder ham en sum penge, og hans gård er af adressaterne tildømt JS til brugeligt pant. Uanset dette har JG taget herredagsstævning over dommen, som formenes kun til ophold. Eftersom han ikke er vederhæftig og gården imidlertid uformodelig kunne komme til skade, har JS begæret, af JG må foreholdes at indsætte pengene med rente og omkostning i retten el. stille borgen til sagens uddrag. Adressaterne

skal tilholde JG dette. Dermed etc. Sjt, 34, 201. Indl. 9. juli, 9. okt., 3. nov. og udat.

1) Efter Indl.

3. nov. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om straks at erlægge Christoffer Gabel så mange penge, som han kan bringe til veje, af de penge, som Selio Marselis providerer til søstaten, om muligt indtil det beløber sig til 10.000 rd. Og så mange penge, som han tilforn har erlagt CG, skal han igen trække af de penge, Joakim Jürgens i Hamborg har lovet at erlægge. Dermed etc. Sjt, 34, 202. K.

3. nov. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om straks imod kvittering at lade være følgagtig så mange lunter, som kan tages af rustvognene, som nu går fra Kbh. til Fyn. Dermed etc. Sjt, 34, 202. Indl., se Sjt, 34, 201, 3. nov. (2. brev).

3. nov. (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om, at Sæbygårds bønder skal levere landgilde til admiralitetsråd Henrik Müller. Kongen har nylig til HL ladet gøre den anordning, at landgilde o.a., som kan være forfalden af Sæbygård len efter afd. fru Karen Lange, skal indeholdes og være i forråd til den, kongen bevilger det. Kongen har nu bevilget HM alt det forfaldne til Martini 1657. HL skal tilholde bønderne straks at levere landgilde o.a. siden KLs død til HL el. hans fuldm., og dersom KL el. hendes fuldm. har oppebåret noget, da at restituere HM det. Ladendes etc. Sjt, 34, 203. K.

3. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at kommandere nogle skibe imod de 3 svenske skibe, der er løbet hen i Bæltet. Kongen har vis kundskab, at 3 svenske skibe er gået forbi Sønderborg ind i Bæltet, uden tvivl for at attackere Fyn, hvilket HB videre kan erfare af hosfølgende kopi. Han skal straks kommandere så mange orlogsskibe, som han eragter dygtige, samme vej imod dem, om det ikke allerede er sket, så kongens skibe kan være bastant at attackere dem el. forhindre dem i deres forehavende, hvilke skibe kaptajn Peter Bredal til den ende skal kommandere. Sjt, 34, 203. K.

3. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade konvojere en svensk ritmester. Kongen har forløvet den svenske ritmester Kulbars, som opholder sig i Køge, på parole i 4 uger til at begive sig ind i Sverige. Når han ankommer, skal han lade ham komme videre ved en trompeter el. andet sikkert middel. Derefter etc. SkT, 9, 97. K.

3. nov. (Kbh.) Andreas Wilcken fik brev om straks at overskikke 12 konstabler med en officer til Fyn. Item om til Kronborg at overskikke de halve kartover og 12-pundige stykker med ammunition o.a., som står på Helsingborg Slot. Dermed etc. SkT, 9, 97. K. Indl., se Sjt, 34, 201, 3. nov. (2. brev).

5. nov. (Antvorskov) Hr. Henrik Bielke fik brev om at udkommandere fornødne skibe til at søge fjenden i Middelfartsund og at gå med resten af flåden til Kbh. På rejsen til Fyn fik kongen kundskab, at fjenden med 4 orlogsskibe er indgået i Middelfartsund forbi Als, hvorom han andendags går har forstændiget adressaten, at skibene var set ved Als. Han skal ufortøvet efter forrige ordre udkommandere fornødne skibe til at søge fjenden for at forhindre hans forehavende med attack på Fyn. Han skal fortfare uden ophold. Sjt, 34, 204. K. Indl. 4. nov. (2).

P.S. Med resten af flåden skal han med forderligste og i disse måneds- og lyse nætter begive sig til Kbh.

5. nov. ¹ (Antvorskov) Dr. Hans Svane fik brev anlangende til Christen Skeel og Peder Reedtz imod kvittering straks at erlægge så mange af 10.000 rd., som han vil forstrække kongen med. Denne vil derimod med forderligste forsikre ham ved det begærede gejstlige gods i Roskilde på den af ham begærede manér. Sjt, 34, 204. K. (2). Indl. 5. nov. 1) Kopibogen har fejlagtigt årstallet 1679, måske indskrivningsåret.

5. nov. (Antvorskov) Christen Skeel og Peder Reedtz fik brev anlangende straks at mønstre de til Kbh. ankomne oberst Dunsdorffs soldater af de penge, som dr. Hans Svane vil forstrække, så de uden ophold kan komme over til Fyn. I lige måde skal han lade give livkompagniet til fods, som Ulrik von Debitz fører, en måneds sold og straks overskikke dem til Fyn, eftersom kongen erfarer, at fjenden gør attack dér. Dermed etc. Sjt, 34, 205. K. Indl., se foreg.

P.S. Han skal med forderligste fremskikke 100 centner krudt og forment bly til Nyborg.

5. nov. (Antvorskov) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende, at kongen har befalet Ulrik Christian Gyldenløve at kommandere rytteriet i Fyn, og er tilfreds, at HR efter anmodning må forløves derfra. Dermed etc. FT, 7, 322. K. Indl. 1. nov.

5. nov. (Antvorskov) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende at have den øverste kommando over militien i Fyn i hr. Henrik Rantzaus sted og af yderste magt hindre alt fjendtligt indfald. Til den ende tilskikker kongen ham åbent patent til militien til hest. Den anordning er allerede gjort, at fodfolket bliver overskikket. Dermed etc. FT, 7, 323. K.

5. nov. (Antvorskov) Befaling, at rytteriet i Fyn skal parere Ulrik Christian Gyldenløve, eftersom kongen har eragtet for godt, at han i Henrik Rantzaus sted skal kommandere rytterne i Fyn. Kongen tvivler ikke på, at enhver vil iagttage sin ed og sin pligt og efter ordre af yderste magt hindre fjendtligt anfald. Kongen er selv på rejse med forderligste at ville være hos dem. FT, 7, 323. K.

7. nov. (Odensegård) Hr. Hans Lindenov fik brev om af kronens skove dér i lenet straks at lade hugge 2.000 palisader af bøg, el og risege, hver 16 al. lange, og skikke til Nyborg, eftersom det er magtpåliggende til stedets defension. Sjt, 34, 205. K.

7. nov. (Odensegård) Instruktion, hvorefter skal forholdes med landets defension i Fyn. Hr. Henrik Rantzau skal residere i Middelfart, Gunde Rosenkrantz i Odense og Otte Krag på Nyborg Slot, og dagligen kommunikere om landets konservation med hverandre og med de andre her værende rigens råd, hr. Iver Vind og Jørgen Brahe, som for svagheds skyld ej altid selv kan være til stede, og idelig avertere kongen derom. Men eftersom det vil falde dem alene for tungt, har kongen anset for godt, at 4 af adelen kontinuerligt skal forblive i Odense, nemlig hr. Sivert Urne til Rårup, Henning Pogwisch til Holfugård, Johan Christoph von Kørbitz til Hellerup og Christen Jørgensen Skeel til Estrup, som kan konsultere med nævnte rigens råd og hjælpe til, at alt, som eragtes gavnligt til landets forsvar og soldateskens underholdning, tages i agt med mindst besværing for undersåtterne. Det, som her behøves, vil kongen på ansøgning lade forskaffe. Landkommissarierne og de til vagtens opsigst forordnede kommissarier skal over alt på deres post iagttage landets defension, som de i sin tid vil fortjene tak og forfremmelse for. Kongen har befalet Ulrik Christian Gyldenløve at kommandere militien. Nævnte rigens råd og kommissarier og de tilforordnede gode mænd skal gøre ham al mulig assistance. FR, 6, 308.

7. nov. (Odensegård) Otte Krag fik brev om med forderligste og ved ringeste bekostning at lade Slipshavns bro forfærdige, så at den om fornødent kan bruges imod forestående vinter. Dermed etc. FT, 7, 324. K.

7. nov. (Odensegård) Otte Krag fik brev om at handle med borgerskabet i Nyborg om fyrre-, ege- el. andet tømmer, som de har el. kan forskaffe til byens defension, og forsikre dem om betalingen, når Gud giver fredelig tilstand, hvorfor kongen vil holde ham skadesløs. Dermed etc. FT, 7, 324. K.

7. nov. (Odensegård) Adelen i Nyborg len fik brev om at lade deres tjenere møde ved Nyborg i 8 dage for at hjælpe til byens defension. I disse besværlige tider har kongen efter begæring af en del af stænderne eragtet fornødent i en hast at lade bringe Nyborg Slot og by i en forsvarelig defension mod fjendtligt attack. Dette vil falde kronens bønder i lenet alt for besværligt at forrette alene, hvorfor kongen begærer, at adressaten vil lade sine bønder hjælpe til og førstkommende torsdag på stedet lade møde en person med spade el. hakke af hver fuldgård af alt gods, han har i lenet, som i 8 dage kan forblive ved arbejdet og være forsynet med mad og øl. Når han kommer at arbejde, skal han angive sig hos slotsskriver Jens Madsen og igen af ham tage bevis, når de 8 dage er gået, og han igen begiver sig hjem, til forsikring, at han har været der. Eftersom sligt i disse forvirrede tider er anset til fælles konservation, tvivler kongen ikke på, at adressaten vil efterkomme begæringen. Dermed etc. FT, 7, 324. K.

Fortegnelse over adelen i Gudme, Vindinge og Sunds h. samt Hindsholm, som fik breve: Henrik Gyldenstjerne, Gregers Høg, Markvor Rodsteen, Kaj Lykke, Jacob Lindenov, fru Kirsten Munk, fru Elsebeth Ulfeldt, hr. Henning Valkendorf, Erik Kaas, Henrik Lange, Mogens Sehesteds arvinger, Axel Valkendorf, Christen Jørgensen Skeel, hr. Sivert Urne, Johan Christoph von Kørbitz, hr. Christen Thomesens arvinger, fru Karen Krabbe, fru Ide Lunge, Henrik Thott, hr. Jørgen Brahe, Fjellebro, Niels Friis, Karen Bille, Arent von der Kuhla, Ejler Høg, fru Anne Brockenhuus.

7. nov. (Odensegård) Hr. Sivert Urne fik brev om straks til Nyborg Slot at fremskikke de 2 kobberstykker, som ligger i Odensegård, og levere til Otte Krag. Dermed etc. FT, 7, 325. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

7. nov. (Odensegård) Otte Krag fik brev om at handle om nogle stykker med Gunde Rosenkrantz til Vindinggård og annamme 2 fra hr. Sivert Urne til Rårup. Kongen har befalet SU at skikke 2 stykker til Nyborg Slot til OK. Denne skal annamme dem og lade dem bruge til stedets defension. Kongen er kommet i forfaring, at GR har nogle stykker, som han vil afhænde, skippundet for 80 rd. OK skal handle med ham derom, og det skal i sin tid blive betalt. Han skal lade gøre fornødne effekter til stykkerne. Det skal blive godtgjort. FT, 7, 325. K.

8. nov. (Odensegård) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om forlægning af Josias Breide Rantzaus regiment fra Henning Pogwischs bønder. HP beklager sig over den store indkvartering af dennes regiment, som nu i over 14 dage har stået med 50 ryttere i hver gård i Vejlbj. UCG skal gøre den anordning, at regimentet herefter logerer i de næst omliggende byer, som Avlby, Kustrup og Kavslunde, så HPs tjener ikke ganske skal blive øde. Dermed etc. FT, 7, 323. K. Indl. 8. nov.

8. nov. (Odensegård) Ingeniør Otte Heider fik brev om til Kbh. at forskikke de udygtige stykker, der findes i Fyn, så og dem, kongen allerede har specificeret, hvori de tilfornordnede rigens råd o.a. skal bevise ham al hjælp. Dermed etc. FT, 7, 325. K.

8. nov. (Odensegård) Henning Podebusk, hr. Sivert Urne, Erik Kaas, Henning Pogwisch, Johan Christoph von Kørbitz og Christen Skeel fik brev om at gøre lighed med indkvartering og tilførsel. Der påligger højeste magt, at rytteriet bliver underholdt til landets defension. De befales at lade gøre den anordning, at der gøres lighed med indkvarteringen og fornøden tilførsel til rytteriet, som nu står ved Middelfart og Strib. FT, 7, 326. K. Indl., se FT, 7, 323, 8. nov.

8. nov. (Odensegård) Kommissarierne i Fyn fik brev om at handle med Henning Pogwisch om nogle øksne, han giver i den godvillig udlovede kontribution, og levere dem til Jørgen Kruse. Kongen er tilfreds, at de for det, som eragtes billigt, må antage HPs øksne i hans resterende kontribution. De skal handle med ham og lade dem levere til JK, så de kan forbruges til magasin. Dermed etc. FT, 7, 326. Indl., se FT, 7, 323, 8. nov.

8. nov. (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade Otte Heider efterhånden være følgagtig det, som behøves til artilleri-

riet, og at han med sine artillerifolk forskaffes kvarter, gage og verpflegung efter anordningen, så de kan have noget at leve af. Hvorimod de igen skal forrette deres tjeneste. Når nogen her i landet antages til at bruges til artilleriet, skal han forskrive dem til rigens råd, som skal forskikke dem med pas o.a. til Kbh., hvor de kan blive ekserceret i at omgås med stykkerne. Dermed etc. FT, 7, 326. K.

8. nov. (Odensegård) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at Johan Lenhart Virsing ved Hans von Ahlefeldts regiment ved staben må godtgøres regimentsauditørs traktement, foruden hans forrige regimentssekretærsbesoldning, indtil han kan blive anderledes akkomoderet. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 327. K.

9. nov. (Nyborg Slot) Christoffer Gabel fik brev om mod kvittering at lade 10.000 rd., som han har annammet af admiralitetsråd Poul Klinenberg, være følgagtig til Johan Christoph von Kørbitz til Hellerup, generalkrigskommissarius. Sjt, 34, 206. K.

9. nov. (Nyborg) Otte Pogwisch fik brev anlangende, at oberstlt. [Jochim]¹ Körber skal have kvarter i Næstved til sine folk og heste. OP skal gøre anordning, dog at lighed holdes. Dermed etc. Sjt, 34, 206. K. Orig. i DKanc. B 167d. Incl. udat.

1) Efter Incl.

9. nov. (Nyborg) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om med forderligste at fremskikke 300 musketter med banteler og sidegewehr til Nyborg Slot, tagende Otte Krags kvittering. Sjt, 34, 206. K. Incl. 11. nov.

9. nov. (Nyborg) Hr. Niels Krabbe fik brev om straks at lade løjtnant Martin Escheroth være følgagtig 200 af de bedste udskrevne skånske knægte, som det tilforn er befalet ham at udskrive, til at overføre til Nyborg Slot. SkT, 9, 97. K.

9. nov. (Nyborg) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om mod kvittering at levere Otte Krag el. hans fuldm. 500 rd. til Nyborg Slots fortifikation. Dermed etc. FT, 7, 327. K.

9. nov. (Nyborg) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen kommer i erfaring, at ingeniør Peter Bysser kan komme løs for 120 rd. Han skal straks overskikke pengene til hans løsen, og det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 327. K.

9. nov. (Nyborg) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at give kaptajn Preben Banner 2 måneders besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 327. K.

9. nov. (Nyborg) Otte Krag fik brev anlangende frihed for de bønder, som arbejder på værket ved Nyborg. Nyborg lens bønder og adelens bønder dér er befalet at lade sig bruge til fortifikationsarbejdet ved slottet. Kongen er tilfreds, at de den tid, de bruger dertil, må være forskånet for strandvagt og udskrivning. Dermed etc. FT, 7, 327. K.

9. nov. (Nyborg) Skibskaptajn Mathias Bolt fik brev om straks at begive sig i Middelfartsund og blive liggende over for Hindsgavl Slot og have indseende med fjendens aktioner og så vidt muligt holde god kundskab til at forhindre alt fjendtligt anslag på Fyn med både, skuder el. i anden måde. Dermed etc. FT, 7, 328. K.

10. nov. (Nyborg) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om straks at lade levere proviant o.a. til skibskaptajn Mathias Bolt på orlogsgalejen Højenhald, så og 50 5 tom. spiger, 100 4 tom. spiger, 100 3 tom. spiger, 3-4 al. pladebly, 100 blyspiger, 1 lodline, 2 bundter hyssing, 2 knipper sejl garn, 1 par egeplanker, 1 tylt fyrredæler. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 328. K.

10. nov. (Nyborg) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at holde postvogn. Kongen er til sinds at lade holde postvogn på Nyborg Slot. Adressaten skal skaffe heste og kusk underholdning, så længe de nyder lenet, lige ved andre postvogne på kongens slotte og gårde, hvilket skal blive godtgjort. FT, 7, 328. K. Orig. i Nyborg lensrgsk.

10. nov. (Nyborg) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at måtte residere i Odense. Han var tilforn i den ham med de andre rigens råd i Fyn givne instruktion forordnet at residere i Middelfart. Kongen er tilfreds, at han må være forløvet derfra og tilladt at blive i Odense. Befalendes etc. FT, 7, 328. K.

10. nov. (Nyborg) Otte Krag og Sivert Urne fik brev anlangende at holde postvogne. Kongen er til sinds på Nyborg Slot at holde en postvogn med heste. OK skal anordne, at de 2 heste og vognen, som skal leveres ham af hofmarskallen, skal underholdes dér, ligesom andre postvogne

på kongens slotte og gårde, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 328. K.

Lige sådant brev fik SU om en på Odensegård.

10. nov. (Nyborg) Hr. Jørgen Brahe fik brev om palisader af de svenskes skove. Han skal i skovene på det svenske gods lade hugge de palisader, som kan behøves til Nyborgs el. Middelfarts defension el. andetsteds i landet. Dermed etc. FT, 7, 329. K.

10. nov. (Nyborg) Fogeden på Løgismose fik brev om mod kvittering at lade Johan Christoph von Kørbitz være følgagtig de musketter, flinter, rytterpistoler og banteler, som findes ved Brobyværk, hvorfor betaling i sin tid skal følge. FT, 7, 329. K. Incl. 8. nov.

12. nov. (Kbh.) Nogle lensmænd i Sjæll. fik brev om at underholde nogle artilleriheste. Fra Skåne er kommet 40 artilleriheste, som er ganske fordærvede, og der er ingen middel til deres underholdning. Adressaten skal tage 4 af dem og overføre dem, indtil de igen skal bruges. Sjt, 34, 206. K. Incl. 11. nov.

Lensmændene, som fik breve: Hr. Hans Lindenov, Christen Skeel, Frands Brockenhuus, Hugo Lützow, Otte Pogwisch, Arent von der Kuhla, hr. Christoffer Urne, hr. Frederik Reedt, Jørgen Seefeld, landsdommer, Ove Skade.

12. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at lade Nakskov besætte med 300 af soldaterne på flåden, førend han går derfra, så og Orebygård med så mange, som behøves til dens defension, medmindre fru Anne Elisabet [von der Groeben] selv vil obligere sig at lade det bevare, så intet skal befrygtes derfra. Kongen kommer i forfaring, at fjenden skal have bemægtiget sig Samsø, førend kongens skibe er ankommet dertil. Han påtvivler ej, at skibene, som er sendt dertil af HB, har været de svenske så bastant, som de burde, så han skal straks didskikke endnu 3-4 velbesatte skibe til at sekundere de forrige og igen befri øen. Når han igen efter forrige ordre begiver sig med flåden til Kbh., skal han blive liggende ved Dragør og ervarte videre ordre. Sjt, 34, 207. K. Incl. 18. nov.

12. nov. (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev om at forskaffe Ludvig Lorentz, toldforvalter i Skåne, konvoj til at fremføre de penge, som han har samlet i Blekinge og Skåne. Dermed etc. SkT, 9, 98. K. Incl. 11. nov.

12. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at overskikke nogle af Ulrik Christian Gyldenløves regimentsdragoner, således som han tilforn har bekommet befaling til. Dermed etc. SkT, 9, 98. Incl. 9. nov.

13. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre tøjhusskriver Mathias Hasse indvisning i Kalundborg lens visse og uvisse indkomst for 422 rd. 32 sk., som er for 362 td. havre, som er afkøbt ham til kongens heste. Sjt, 34, 207.

13. nov. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om straks til Tøjhuset at hidskikke den store vægt med skåle, lodder o.a., som findes på Gjethuset. Dermed etc. Sjt, 34, 208. K. Incl. 12. nov.

13. nov. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade Ulrik Christian Gyldenløve være 2 norske jagter med stykker følgagtig. Sjt, 34, 208. K.

13. nov. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om til Fyn at skikke 4 petarder og en petarderer ved navn [ikke udfyldt]. Sjt, 34, 208. K.

13. nov. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at samle sit regiments folk. Kongen befaler ham at anordne, at de tiloversblevne folk af hans regiment med officerer, som er beliggende og adspredt andetsteds i Fyn, samles, så de kan employeres til landets defension af Ulrik Christian Gyldenløve. Dermed etc. FT, 7, 329. K. Incl. udat., 15. og 30. nov.

13. nov. (Kbh.) Rigens råd fik brev om, at artilleriheste skal være i beredskab. De skal gøre den anordning, at 30-40 artilleriheste er i beredskab, når Ulrik Christian Gyldenløve begærer dem til rigets defension. Dermed etc. FT, 7, 329. K. Incl., se foreg.

Rigens råd i Fyn, som fik brevet: hr. Iver Vind, hr. Jørgen Brahe, Gunde Rosenkrantz, Otte Krag.

13. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev anlangende oberst Villum Lobrechts regiment. De skal anvende al flid på, at alt folket under VLs regiment samles og igen kommer på fode, gørende den anordning, at de med forderligste kan bruges til landets defension. Dermed etc. FT, 7, 330. K. Incl., se FT, 7, 329, 13. nov. (1. brev).

Efterskrevne, som fik dette brev: Hr. Iver Vind, Gunde Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag.

13. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om at oprette magasin i Odense. Det eragtes højst nødigt at lade oprette et magasin til militiens underholdning i Odense. De skal lade anrette middel dertil. Dermed etc. FT, 7, 330. K. Indl., se FT, 7, 329, 13. nov. (1. brev).

Rigens råd var: Hr. Iver Vind, Gunde Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag.

13. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om med forderligste i Fyn at lade udskrive adskillige bøndersoldater og af dem oprette et regiment dragoner til Skåne i stedet for Ulrik Christian Gyldenløves dragoner. Dermed etc. FT, 7, 330. K. Indl., se FT, 7, 329, 13. nov. (1. brev).

Efterskrevne, som fik dette brev: hr. Iver Vind, Gunde Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag.

13. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at være Ulrik Christian Gyldenløve behjælpelig angående Fyns defension, så vidt det ikke kan være hans andre generalkommissariusbestillinger til forhindring. Dermed etc. FT, 7, 330. K. Indl., se FT, 7, 329, 13. nov. (1. brev).

13. nov. (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om at være Ulrik Christian Gyldenløve behjælpelig og at residere i Middelfart, havende indseende med proviant, magasin o.a. Dermed etc. FT, 7, 331. K. Indl., se FT, 7, 329, 13. nov. (1. brev).

13. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende at oprette kartel. Han skal så vidt muligt på kongens vegne tilendegøre at oprette kartel med feltmarskal Wrangel. Dermed etc. FT, 7, 330. K. Indl., se FT, 7, 329, 13. nov. (1. brev).

14. nov. (Kbh.) Afd. fru Karen Langes arvinger fik efter begæring brev på Sæbygårds avling dette år. Forbydendes etc. Sjr, 24, 110. K. Indl. nov. og udat.

14. nov. (Kbh.) Det teologiske Fakultet ved Kbh.s Universitet fik brev om de studenter, som i disse tider ej skal nyde underholdning i kommunitetet. De skal gøre den anordning, at de studiosi, som enten selv har midler el. lader sig bruge i Kbh. som pædagogus, så vel som de, der tjener professorer som famulus el. ligger i fornemme folks huse, ej i disse tider og indtil videre nyder noget bord el. underholdning i kommunitetet, men at i deres sted indtages andre nødtørftige studen-

ter, hvis forældre er i fjendernes magt, anseendes, at det er indstiftet til de fattiges nødtørft. Derefter etc. Sjt, 34, 208. K.

14. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at måtte have kontribution på Rügen. Efter begæring bevilger kongen ham den brandskat og kontribution, som Rügen og hosliggende øers indbyggere forleden høst har udlovet til ham, så at han selv må beholde det alt sammen. Dermed etc. Sjt, 34, 209. K.

14. nov. (Kbh.) Marcus Rodsteen fik brev om at licentiere de 3 hyrede holl. skibe med dertil behørig geworbne folk, efter at han har gjort en likvidering med dem, hvad de tilkommer for deres tjeneste, hvorefter de siden skal blive afbetalt til Holl. Siden skal han begive sig på et af kongens orlogsskibe. Sjt, 34, 209. K.

14. nov. (Kbh.) Admiral Laurids Nielsen fik brev om at begive sig med flåden hid til Kbh. fra Gøteborg, når han ej for frost kan blive beliggende, og han skal bekomme videre ordre. De norske defensionskibe skal han hjemforløve hver til deres steder. Sjt, 34, 209. K. Indl. 14. nov. og udat.

14. nov. (Kbh.) Fru Edel Rosenkrantz fik brev om færger til Ulrik Christian Gyldenløves dragoner. Kongen har befalet Poul Tscherning at hente de jyske dragoner over til Fyn. Når han anmoder derom, skal hun forskaffe ham færger dertil. SkT, 9, 98. K. Indl., se SkT, 9, 98, 12. nov. (2. brev).

14. nov. (Kbh.) Holger Vind fik brev anlangende overførsel af Ulrik Christian Gyldenløves dragoner. Han skal være generalauditør Poul Tscherning behjælpelig med det, der kan eragtes nødigt hertil. Dermed etc. SkT, 9, 98. Indl., se SkT, 9, 98, 12. nov. (2. brev).

14. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om efter forrige befaling at akkomodere generalauditør Poul Tscherning ved generalstaben som major til hest og lade ham nyde kvarter o.a. verpflegung. SkT, 9, 98. K. Indl. udat.

14. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade Henrik Müller fra fæstningen Malmø være følgagtig 2.400 td. malt, 4.500 td. rug, 2.900 td. byg og 140 skippd. flæsk, som han har købt dér, på det han efter

den med ham oprettede kontrakt, inden vinteren begynder, kan lade det levere i Kbh. og Kristianopol. SkT, 9, 98. K. Incl. udat.

14. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at kongen har befaleet Poul Tscherning at hente de jyske dragoner over til Fyn. AU skal lade ham dem være følgagtig og forskaffe ham færger dertil, til hvilken ende kongen har befaleet fru Edel Rosenkrantz at forskaffe færger fra Landskrone did. Dermed etc. SkT, 9, 99. K. Incl., se SkT, 9, 98, 14. nov. (3. brev).

15. nov. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel og Peder Reedtz fik brev om at handle om leverance til Bohus. Det eragtes højst nødigt at forsyne fæstningen Bohus med magasin, så at der findes korn i forråd til underholdning af et aneligt antal folk. På kongens ratifikation skal de handle med købmænd, som kan forskaffe og levere så meget rug, mel og malt, at 4.000 mand året igennem kan underholdes, så og have til 2.000 heste, gørende deres bedste til at akkordere for ringeste mulige pris. Dermed etc. Sjt, 34, 209. K.

15. nov. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at gøre den anordning, at de 2 orlogsskibe Prinsen og Sophia, når de hjemkommer, straks bliver re-formeret, såsom det efter søfarendes forstand eragtes gavnlige til kongens tjeneste. Sjt, 34, 210. K. Incl. 5. nov.

15. nov. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at være værge for hr. Knud Ulfeldts enke, fru Edel Rosenkrantz. Der skal med forderligste foretages skifte ml. ER og KUs arvinger. Kongen erfarer, at ingen af ERs næste venner er til stede og overværende på hendes side. Kongen er tilfreds, at GR så længe forløves fra Fyn, at han, når skiftet bliver be-rammet, kan møde tilstede og overvære og derefter straks igen begive sig til Fyn. Dermed etc. SkT, 9, 99. K. Incl. 6. nov.

15. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om, at kaptajnløjtnant Frederik von Zeidlitz må nyde besoldning som andre kaptajner. Derefter osv. SkT, 9, 99. K. Incl. 1. juni og 12. nov.

16. nov. (Kbh.) Jørgen Reedtz fik brev om straks at begive sig til Fyn med befalede petarderer og dér forblive under Ulrik Christian Gyl-denløves kommando. Sjt, 34, 210. K. Incl. 15. nov.

16. nov. (Kbh.) Landkommissarierne fik brev om at betale Saltkompagniets direktører Peder Pedersen og Frederik Thuresen 3.076½ rd. for det salt, de har leveret til Frederiksdodde, tagende kvittering. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 210. K. Incl. 16. nov.

16. nov. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om straks at give nærværende Martin Escheroth (Esserot) 1 måneds besoldning, som 2. løjtnant til fods efter derom på tryk udgangen kapitulation nyder, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 211. K.

16. nov. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at betale Corfitz Ulfeldt til Mattrup 55 rd., som han har udlagt for den halve fragt af skibet fra Glückstadt til Ribe. Dermed etc. Sjt, 34, 211. K.

16. nov. (Kbh.) Peter Lützen (Lützow) fik brev om med skibet København at konvojere 3 skiberum med korn o.a. varer, som Henrik Müller fremskikker til fæstningen Kristianopel. Sjt, 34, 211. K.

16. nov. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Møn, Fyn, Loll., Falster og Langeland fik brev om med forderligste i deres len af det bedste og dygtigste mandkøn at udskrive til soldaterlæggenes komplettering, såvel som og efter frd. tilholde sognerytterne, præste-, foged- og skriverhestene at være færdige med gewehr o.a. at mønstres el. marchere når påbydes. Sjt, 34, 211. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

16. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om mod kvittering at erlægge Herman Isenberg, indvåner i Kbh., 4.000 rd. af de penge, som De Herrens Generalstater har forstrakt. Dermed etc. Sjt, 34, 212. K. Incl. udat.; se også Sjt, 34, 209, 14. nov. (3. brev).

16. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om mod kvittering at betale Steffen von Essen 150 rd. for fortæring til envoyeen fra general Zernetschi. Dermed etc. Sjt, 34, 212. K. Orig. i DKanc. B 179k.

16. nov. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade Otte Skade være 300 store bundter lunter og 100 td. krudt følgagtig, tagende hans bevis. Sjt, 34, 212. K.

16. nov. (Kbh.) Lensmændene i Skåne fik brev om, at bønderne skal gøre tilførsel til rytteriet, så og takst på samme. Rytterne og dragoner-

ne, som behøves til Skånes konservation, er assigneret vinterkvarterer i købstæderne dér, og de er tillagt visse bønder, som skal gøre tilførsel af følgende proviant og fourage, nemlig hver 4 ryttere el. dragoner om ugen 1½ skp. mel, 2 skp. malt, 1 td. havre, 28 skålpd. kød, 1 skp. humle, ½ læs hø og ½ læs klipper. Officererne derforuden proportionaliter høns, lam, gæs og æg. Til at underholde hver hest er lagt 10 bøndergårde. Adressaterne skal tilholde bønderne, kronens, adelens, gejstlighedens el. hospitalers, ingen undtaget, ugedagstjenere el. andre, under militærisk eksekution mod kvittering fra brevets dato at fremskaffe denne ugentlige tilførsel. De skal gøre den anordning, at ingen officerer el. gemene til hest el. fods tilstedes at have flere heste i lenets kvarter, end den trykte ordinans formelder om. Dermed etc. SkT, 9, 99. K. Incl. 6. nov., 14. nov. (?dec.) og 11. dec.

Lensmændene, som fik breve: Hr. Ove Giedde, hr. Joakim Gersdorff, Jacob Grubbe, hr. Henrik Lindenov, hr. Axel Urup, fru Edel Rosenkrantz, enke efter Knud Ulfeldt, hr. Tage Thott, Kjeld Krag, hr. Niels Krabbe, Erik Krag.

16. nov. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev anlangende de 500 td. havre til militiens underholdning i Fyn, som de tilforn har fået brev om. Kongens mening er ikke, at adressaten skal røre noget af det, der er forordnet til hofholdningen, men efter forrige ordre lade det forvare, til det efterhånden affordres af kongens staldmester. Dog skal han derforuden gøre sit bedste til om muligt at lade indkøbe de 500 td. havre andetsteds i lenet, hvorfor pengene skal blive erlagt af landkommissarierne i Fyn mod levering af havren. Dermed etc. SmT, 8, 162. K.

Lige sådant brev fik Frederik Urne og Philip Joakim Barstorff.

17. nov. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel og Peder Reedtz fik brev om at kapitulere med oberst Thurner og oberstl. von Nadelwitz, som har tilbuddet til fods at hverve til kongens tjeneste. Adressaterne skal på kongens ratifikation kapitulere med dem, hvad de eragter i det ringeste kan gives på manden, så og fornemme, hvad laufpladser o.a. konditioner, de begærer. Sjt, 34, 213. K.

17. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at gøre den anordning, at Vincents Bille bekommer kvarter i Sjæll. lige ved andre majorer til hest. Dermed etc. Sjt, 34, 213. K. Orig. i DKanc. B 167d. Incl. 23. juli og 8. nov.

17. nov. (Kbh.) Hans Hansen proviantskriver fik brev om at levere køkenskriveren de oksetunger, svinerygge, hoveder og fødder, som han har til at forspise efterhånden til hofholdningen. Sjt, 34, 213. K.

17. nov. (Kbh.) Marskallen fik brev om at godtgøre hofslagter Hans Hermansen i hans rgsk. den konsumtionstold, han efter toldrullen udgiver af det fæ, som han leverer til hofholdningen, den tid, tolden er pålagt. Derefter etc. Sjt, 34, 213. K. Incl. 25. okt.

17. nov. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om af det bedste landfolk at udtage 150 mand, som han kan undervise, så de kan dygtiggøres til konstabler og håndlangere. Sjt, 34, 214. K. Incl. 16. nov.

17. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade Mogens Rosenkrantz og Steen Holck få kvarter i Skåne lige ved andre officerer til hest. Dermed etc. SkT, 9, 100. K. Incl. 10. og 16. nov.

17. nov. (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev anlangende, at den soldats søn, som har været med i oprøret imod vagten i fæstningen Kristianopel, og nu sidder på livet, denne ene gang må pardonneres, eftersom han af borgerskabet dér ellers i andre måder er givet et godt rygte, dog at han ej herefter lader sig finde i sådan modvillighed. Derefter osv. SkT, 9, 100. K. Incl. 16. okt.

17. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende at ransonere nogle artilleriofficerer. Han skal med forderligste overskikke en trompeter til de svenske til at ransonere kongens stykmajor o.a. af artilleriets officerer og konstabler, som er blevet fanget i Frederiksdodde, imod en major o.a. svenske officerer og gemene fanger, som sidder i Odense, eftersom højliggen magt påligger artillerifolket. Dermed etc. FT, 7, 331. K. Incl. 6. nov.

17. nov. (Kbh.) Lensmændene ved søsiden fik brev om at have indseende med, at skuder, færger el. andre skibe ej skal gå til Jyll., Als el. Holsten. Dermed etc. FT, 7, 331. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Incl., se Sjt, 34, 206, 9. nov. (3. brev).

De, som fik dette brev, var: Otte Krag, hr. Jørgen Brahe, Tyge Below, hr. Sivert Urne, Jørgen Kaas.

17. nov. (Kbh.) Adelen på Langeland fik brev om tilsyn med strandvagten, som er anordnet allevegne på Langeland til at befordre landets defension. Dermed etc. FT, 7, 332. K.

Dette brev fik Vincents Steensen, Christen Harbou, Claus Gagge.

18. nov. (Kbh.) Hugo Lützow til Bakendorf, befalingsmand på Antvorskov, fik befaling anlangende vogne efter pas. På det den idelige rejsen gennem Antvorskov og Korsør len desbedre kan afskaffes, og bøndernes ruin forekommes i tide, befaler kongen, at HL herefter ingen borger- el. bøndervogne skal lade være følgagtig til nogen, hvem det er, medmindre kongens pas el. pas af rigens hofmester, kansleren, rigens marsk el. andre rigens råd fremvises. I øvrigt skal han forholde sig efter recessen med at låne vogne. Sjt, 24, 111. (Tr.: CCD, VI, 345). K.

18. nov. (Kbh.) Bisperne i Sjæll., Fyn, Skåne og Norge fik brev om taksigelse for dronningens forløsning. Gud har vel forløst kongens gemal og velsignet ham og disse riger med en ung frøken. Adressaterne skal tilholde præsterne i deres stift, at de på prædikestolen gør taksigelse næste søndag efter at de af dem er blevet forstændiget. Dermed etc. Sjt, 34, 214. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO.

Brevet udgik til dr. Hans Svane, Sjæll., dr. Laurids Jacobsen, Fyn, dr. Peder Vinstrup, Skåne, mag. Henrik Stockfleth, Christiania, mag. Jens Skjellerup, Bergen, mag. Erik Bredal, Trondhjem, mag. Marcus Christensen, Stavanger.

18. nov. (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om straks at komme til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 101. K.

18. nov. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om straks at begive sig over til fæstningen Malmø at være kommandant. SkT, 9, 101. K.

18. nov. (Kbh.) Nogle af adelen i Skåne, nemlig Otte Lindenov, hr. Ove Giedde m.fl., fik brev anlangende rytteriets indkvartering hos deres gårde og betaling af foderration. De to regimenter til hest kan efter begæring af adelen i Skåne ej blive forlagt fra provinsen, ej heller i en hast kan flere dragoner og fodfolk erlanges. Kongen fornemmer, at en del købstæder dermed besværes for meget, foruden dette, at landet er borte og lige som åbent for fjendens indfald mod Halland og Sverige. Desuden er det højligt fornødent, at passene ml. fæstningerne

Helsingborg og Kristianstad bliver vel forvaret. Adressaten skal efter eget forslag, som på sidste møde i fæstningen Landskrone blev gjort af ham, så vel som af andre tro patrioter, ved sin gård Borreby lade logere et kompagni, hvilket efter kongens forrige ms. af bønderne i lenet skal gøres tilførsel af hør, havre og proviant. Dersom det mod forhåbning bliver forsømt, at nævnte tilførsler bliver gjort, og noget af adressatens varer bliver forbrugt til deres underholdning, vil kongen lade det godtgøre og (efter bevis af proviantkommissarien, som er befaleet at besøge kvartererne hver måned, og efter den af ham gjorte vurdering) forsikre betaling. Dermed etc. SkT, 9, 101. K. Indl. 16. nov. Jf. Sjt, 34, 218, 21. nov. (1. brev).

Lige sådant brev fik hr. Ove Giedde om, at et af hans sønners kompagnier skal logere ved Tommerup, Steen Brahe et kompagni ved Knudstrup, Knud Urne et kompagni ved Axelvold, Iver Krabbe et kompagni ved Vegholm, dog blev i hans brev udelukt det ml. tegnene () og i dets sted indsat: nøjagtigt bevis.

18. nov. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om hver måned at besøge kvartererne i Skåne og have indseende med, at den anordnede tilførsel til soldatesken til hest og fods bliver gjort af hør, havre og proviant. Sker det, at noget af adelens bliver forbrugt af mangel på tilførsel, skal han granske og lade vurdere det, så at de efter bevis kan søge videre forsikring hos kongen. Befalendes etc. SkT, 9, 102. K.

18. nov. (Kbh.) Instruktion om indkvarteringen i Fyn for Johan Christoph von Korbitz til Hellerup, bestalter generalkrigskommissarius og befalingsmand over Ide og Marker len. 1. Han skal i indkvarteringen holde god lighed, mest muligt, så undersåtterne det ene sted ikke graveres mere end det andet. 2. Til den ende har han fuldmagt til alt, der vedkommer indkvarteringen, durchmarchen og justitiens administration. 3. For at sætte alt i bedre værk må han, når han eragter det fornødent, holde krigsret, hvor han selv skal præsidere og efter krigsartiklerne lade kende på alle excesser, så derefter kan ske eksekution. FR, 6, 309.

18. nov. (Kbh.) Lensmændene fik brev om, at bønderne skal give kvæg til magasin i Odense, imod kvægskat. Alle vegne findes på grund af misvækst stor trang for fordring, så bønderne af mangel ikke kan overstalde deres kvæg. Adressaterne skal lægge hver 6 bønder sammen i læg i deres len, være sig kronens, adelens el. gejtlighedens, og tilhol-

de dem, at de til kronens magasin i Odense leverer 1 okse el. 2 køer, såvel som 1 får og 1 lam. Dog har kongen agtet for godt, at adelen selv må lægge deres bønder i samme skat, om de begærer det, hvilket skal afkortes i kvægskatten. Dermed etc. FT, 7, 331. K. Indl., se Sjt, 34, 206, 9. nov. (3. brev).

De, som fik dette brev: Hr. Sivert Urne, Otte Krag, hr. Jørgen Brahe, Jørgen Kaas, Tyge Below, hr. Iver Vind.

18. nov. (Kbh.) Erik Kaas fik brev om at have inspektion med indkvarteringen på Langeland og høre al klage dér og remedere. Dermed etc. FT, 7, 332. K.

18. nov. (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at kongen erfarer, at officerer og soldater daglig kommer fra Frederiksodde og anholder om fri kvarter, og det vides ej, hvor de kan indkvarteres. OK skal indtil videre akkomodere dem i Nyborg og tilholde dem, at de dér gør tjeneste til landets defension. Dermed etc. FT, 7, 332. K. Indl., se Sjt, 34, 206, 9. nov. (3. brev).

18. nov. (Kbh.) Otte Krag fik brev anlangende at anordne, at skibskaptajn Peter Bredal af lenet el. på anden manér bekommer det, han behøver til de hos ham værende orlogsskibe. Det skal blive godtgjort. FT, 7, 333. K.

18. nov. (Kbh.) Skibskaptajn Peter Bredal fik ordre om de skibe, han har ved Fyn. Han skal holde søen så længe, det er ham muligt for vinteren, og i Middelfartsund søge al lejlighed til at bemægtige sig de 3 svenske skibe el. gøre største afbræk. Og ellers forhindre al fjendtlig landgang, med både, pramme o.a. Når han ej længere kan holde søen formedelst frost og kulde, skal han begive sig til Slipshavn og ligge dér for at afværge, om fjenden vil forsøge noget. FT, 7, 333. K.

18. nov. (Kbh.) Skibskaptajn Mathias Bolt på Højenhald fik brev om at bemægtige sig alle skibe og både, han kan antræffe ved Als og Ærø. FT, 7, 333. K. Indl. 13. nov. (2).

18. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om at tilholde officererne, som dog tager verpflegung på deres rustvognsheste, at de selv med deres rustvogne på forordnede steder skal hente den proviant, som gives dem til kompagnierne. Dermed etc. FT, 7, 333. K. Indl., se Sjt, 34, 206, 9. nov. (3. brev).

18. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om at tilholde officererne i Fyn, af de skal afskaffe al unyttigt tros, som ligger bønderne til besværing, eftersom deres kapitulation ingen sådan underholdning bevilger dem. FT, 7, 334. K. Incl., se Sjt, 34, 206, 9. nov. (3. brev).

18. nov. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev anlangende Bjerge og Åsum h.s adels bønders arbejde ved Nyborg. Han skal på kongens vegne begære af adelen, at de vil tilstede deres bønder, nemlig 1 mand af gården, med proviant til 8 dage at arbejde ved Nyborgs fortifikation tillige med kronens bønder, mens tiden nogenledes er tjenlig for frosten. Kongen formoder, de ikke vil afslå, eftersom det er til deres og fælles konservation. Dermed etc. FT, 7, 334. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

18. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om at have inspektion med indkvarteringen i Fyn, idet kongen formener, at lighed bedst holdes, når én alene disponerer derover. Dermed etc. FT, 7, 334. K.

18. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om indkvartering efter tdr. htk. Fuldkommen lighed i indkvarteringen i Fyn har hidindtil ikke været truffet. På det lighed bedre kan holdes, skal de lade den lægge efter htk.sberegning på adelens, kronens og gejstlighedens gods. FT, 7, 334. K.

18. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at de officerer, hvis soldater får kommis, må underholdes i købstæderne. Dermed etc. FT, 7, 334. K.

De, som fik dette brev: Hr. Iver Vind, Gunde Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag.

18. nov. (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev anlangende betaling for krudt for sig og Frederik Urne. Han har andraget, hvorledes han og FU har indkøbt krudt for 1.700 rd. til Loll. og Falster. Kongen er tilfreds, at han må betale summen af landekisten i Loll., hvilket skal blive godtgjort. SmT, 8,162. K.

19. nov. (Kbh.) Landkommissarierne fik brev om til Bertram Horstmann, kongens bestalter ritmester, at erlægge 500 rd., tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 214. K. Incl. 17. nov.

19. nov. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Fyn, Lolland, Falster, Møn og Langeland fik brev anlangende seglet papirs indretning. Kongen har anset for godt ved lensmændene for den forordnede betaling at lade det forseglede papir uddele til dem, som begærer det, hvorfor det er befalet at tilskikke dem så meget, som kan forbruges i lenet. Adressaten skal annamme papiret til sig og for betaling lade dem bekommet det, som behøver det til den forordnede brug, og hver måned mod bevis levere pengene til landkommissarierne i N land. Beviserne skal hvert nytår indskikkes i Rtk. og svares dertil el. så meget af det tilskikkede papir, som ej er forbrugt, hvorimod andet papir skal leveres stemplet med det års stempel. Sjt, 34, 215. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

19. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev anlangende at gøre anordning, at den kvægskat, som nyligen er befalet til magasin i Odense, skal leveres til Jørgen Kruse. Dermed etc. FT, 7, 335. K.

Dette brev fik hr. Iver Vind, Gunde Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag.

20. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende assignation for dem, som har gjort forstrækning til flåden. Alle søstatens midler forfalden af tolden i Norge til Martini og jul dette år er destineret til afbetaling af søfolkene, og derudover findes ej middel, og mange købmænd i Kbh. skal betales for adskillige af dem afkøbte viktualier, som andrager 32.000 rd. På det de ej skal blive opholdt og i fremtiden kan findes des villigere til at gøre videre leverance, befaler kongen adressaterne at gøre dem assignation før andre i de norske til søstaten deputerede tolde, som forfalder til maj el. Skt. Hans. Dog undtagen de toldsteder, hvor der er assigneret betaling af renten for de i Holl. forstrakte penge. Hvorpå de igen skal gøre kredit til forestående flådeudredning mod foråret. Dermed etc. Sjt, 34, 215. K.

20. nov. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev anlangende adskilligt angående Kbh.s defensionsværk omkring byen og ved dronningens have. Kongen er tilfreds efter gjort forslag, at gravene om Kbh. må staves om de nye værker, til hvilken ende dammene skal repareres og uadtil forsynes med palisader, indtil stenkammene kan blive forfærdiget. Eftersom ingen vindebroer i en hast kan blive gjort foran portene, skal han ved soldaterne lade opkaste en ravelin som en halv redoute ved Nørreport med en grav, hvorover kan lægges en forløren bro, som

kan optages om natten el. i en hast afkastes, om fornødent gøres. I lige måde skal han nogenledes hjælpe ravelinen foran Helsingørs Port, hvor sådan bro i lige måde kan lægges. På Kastellet skal han lade holde vagt og så vidt muligt bevare for en entreprise, indtil det kan blive forsynet med særlig garnison. Ved dronningens have skal han også lade holde godt tilsyn, at avenuen bliver bevaret bedre end hidindtil, og på kongens vegne advare borgmestre og råd, at de lader reparere den kurtine og bolværket, så vidt det tilkommer dem på byens vegne. Dermed etc. Sjt, 34, 216. (Tr.: KD, V, 414-15). K. Incl. udat. (4).

20. nov. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om Vendelbos og Fasses kompagnis vagt i Kbh. Han skal tilholde kaptajn Vs og Fs i Kbh. liggende kompagnier at holde tog og vagt på voldene, hvor det gøres fornødent. Dermed etc. Sjt, 34, 217. (Tr.: Tr.: KD, V, 415). K.

20. nov. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om med forderligste at åbne toldkisterne i Sjæll., Skåne, Blekinge, Bornholm og Assens, så vidt kronens told angår, item at indfordre maltaccisen, som dér er forpagtet, og mod kvittering levere pengene til Hans Boysen. Sjt, 34, 217. K. Incl. 18. nov.

20. nov. (Kbh.) Helsingborgs borgere fik forbud mod ulovlige havne. Kongen forbyder strengeligen overførsel el. udskibning fra el. til Kulen el. andre ulovlige havne i Helsingborg len. Befindes nogen, som herimod fordrister sig til at ind- el. udskibe fra sådanne havne, skal varerne, om de antræffes, være forbrudt, og borgerskabet i Helsingborg have tilladelse til at nyde dem til prise. SkR, 6, 460. (Tr.: CCD, VI, 345-46). K.

20. nov. (Kbh.) Nogle Malmø-mænd fik brev om udførsel til Norge. Det andrages hos kongen, at Cornelius Leidebur, Jacob Jacobsen, Hans Wollener og Laurids Hansen, borgere i Malmø, for nogen tid siden har udskibet noget korn i et skiberum og havde indtaget lasten, førend kongens forbud mod at henføre korn nogetsteds var forkyndt. Da de med hyre, fragt o.a. har anvendt stor bekostning derpå, har kongen efter ansøgning bevilget, at de denne ene gang må udskibe denne skibsladning af korn fra fæstningen Malmø, dog skal de ej andetsteds lade kornet sejle hen end til Norge, hvorimod de efter egen erbydelse igen skal henføre skibet til Malmø med fisk. Forbydendes etc. SkR, 6, 460. K. Incl. 12. og 14. nov.

20. nov. (Kbh.) Holger Vind fik brev om, at indvånerne i Helsingborg indtil videre uforment må søge deres næring med fri frem- og tilbagefart til og fra Sjæll. SkT, 9, 102. (Udt. CCD, VI, 346). K. Incl. udat.

21. nov. (Kbh.) Marskallen fik brev om at gøre den anordning, at alle fade og tønder, som efter denne dag tømmes i kongens vinkælder, bliver leveret til Bertel Jensen, skriver på kongens bryggers, til at forbruges til flåden. Sjt, 34, 218. K. Incl 20. nov.

21. nov. (Kbh.) Bertel Jensen fik brev om til sig at annamme de tønder og fade, som leveres ham fra kongens kælder, og føre dem til indtægt. Dermed etc. Sjt, 34, 218. Incl., se foreg.

21. nov. (Kbh.) Andreas Wilcken, oberstlt. over det skånske artilleri, fik brev om fra dette til Fyn at overskikke og levere Ulrik Christian Gyldenløve til Ulriksholm, generalløjtnant til hest, 4 stykker, nemlig 2 12-pundige og 2 6-pundige, munition, vogne, karrer og artilleriheste med tøj. Sjt, 34, 218. K. Incl. 21. nov.

21. nov. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om straks uden ophold at lade Jens Lassen el. hans fuldm. på anfordring være følgagtig 6.000 rd. in specie af de penge, HV på kongens vegne har bekommet til låns i Holl., hvilket igen skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 219. (Tr.: KD, V, 415). K.

Lige sådant brev fik HV den 27. nov. om at erlægge JL el. hans fuldm. endnu 30.000 rd. in specie.

21. nov. (Kbh.) Jørgen Seefeld, rigens råd, fik brev om at komme til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. Sjt, 34, 219. K.

21. nov. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at godtgøre bønderne adskilligt i den ny hollænderby. Kongen er tilfreds, at FB lader kronens bønder dér i deres afgiftsbetaling godtgøre for det kvæg, som de dér har på foder, og som efterhånden skal slagtes til hofholdningen, så og for det smør o.a., som de leverer til hofholdningen, hvilket skal blive ham godtgjort i hans lensregnskaber. Dermed etc. Sjt, 34, 219. (Tr.: KD, V, 416). K. Incl. udat.

21. nov. (Kbh.) Frands Brockenhuus og Otte Pogwisch fik brev anlangende tidl. brev om 2.000 læs ved. Kongen kommer i forfaring, at de 2.000 læs brændevad, som det tilforn er befalet at hidføre, endnu ej er fremkommet. FB befales straks at lade det hidføre. Dermed etc. Sjt, 34, 220. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Indl., se Sjt, 34, 218, 21. nov. (1. brev).

Lige sådan befaling fik OP.

21. nov. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at forskaffe skiberum til at afhente 2.000 læs ved fra Kronborg len på de steder, hvor der af lensmanden Arent von der Kuhla gøres anvisning. Dermed etc. Sjt, 34, 220. K. Indl., se Sjt, 34, 218, 21. nov. (1. brev).

21. nov. (Kbh.)¹ Jørgen Bjørnsen fik brev om at akkordere for det, mindst muligt er, med de skippere, som fører proviant op til fæstningen Kristianopel, at de fører brændevad med tilbage fra Blekinge. Kongen har befalet hr. Niels Krabbe at forskaffe dem dette ved i Bodekul. Dermed etc. Sjt, 34, 220. K. Indl., se Sjt, 34, 218, 21. nov. (1. brev).

1) Hr. Frederik Reedtz og Jørgen Rosenkrantz fik brev om båndstager, findes i Smålandske Tegnelse 21. nov. 1657.

21. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forskaffe kvarter til Niels Banner til så mange heste og folk, som han har med sig. Dermed etc. Sjt, 34, 221. K. Orig. i DKanc. B 167d. Indl. 20. nov.

21. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om af sit len til hofholdningen at forskaffe 100 landgildelam, 100 gæs, 200 par høns, hvilket skal blive godtgjort i lensregnskabet. Sjt, 34, 221. K.

21. nov. (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Christen Skeel fik brev om at være kommissarier på skifte efter hr. Knud Ulfeldt til Svenstrup. Der skal med forderligste foretages skifte efter KU. De befales at møde til stede og have i agt, at arvingerne og KUs efterleverske, fru Edel Rosenkrantz, vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. SkT, 9, 102. K. Indl. 6. nov.

21. nov. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz m.fl. fik brev om at være afd. Knud Ulfeldts frues og børns værger. Der skal med forderligste foretages skifte ml. KUs arvinger og efterleverske, fru Edel Rosenkrantz. GR befales at møde til stede og være ERs værge, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. [] SkT, 9, 103. K.

Dette efterskrevne blev indført ved dette tegn []: Og at han siden overleverer værgemålet fra sig til Otte Lindenov.

Lige sådant brev fik Knud Axelsen Urne at være Christoffer Ulfeldts værge. Christoffer Valkendorf at være jomfru Margrete Ulfeldts værge. Og at han siden overleverer værgemålet til hr. Jørgen Brahe el. hans fuldm. Erik Banner at være afd. Bjørn Ulfeldts søn Otte Christoffer Ulfeldts værge på skiftet.

21. nov. (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe fik brev om at være Otte Christoffer Ulfeldts værge. Der skal med forderligste foretages skifte efter Knud Ulfeldt til Svenstrup. JB befales at overvære og på vegne af OCU som formynder annamme hans gods i værgemål og have indseende med, at han vederfares den del, ret er. Dersom han for lovligt forfald ikke kan møde, skal han give en anden god mand fuldmagt. Derefter etc. SkT, 9, 103. K.

21. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om straks til Kbh. at forskaffe mest muligt tømmer til tønder og fade, hvilket han skal lade hugge i kronens skove i Blekinge. SkT, 9, 104. K.

21. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at forskaffe så meget brændevæd i Bodekul, som kan tages med tilbage af de skuder, som fører proviant til fæstningen Kristianopol. SkT, 9, 104. K.

21. nov. (Kbh.) Lensmænd i Loll. og Falster samt hr. Frederik Reedt og Jørgen Rosenkrantz fik brev om straks i lenets skove at lade hugge flest mulig båndstager og med forderligste fremskikke dem til Kbh. Dermed etc. SmT, 8, 163. K.

Lensmændene som fik breve: Philip Joakim Barstorff, Frederik Urne, FR, Christoffer Lindenov, item JR på Sorø Akademis gods i Loll.

22. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende løsgivelse af den svenske ritmester Kulbars, som kongen erfarer endnu ikke er kommet løs. OP skal efter forrige befaling løslade ham på hans parole imod rewers og siden overskikke ham til Axel Urup, som kan lade ham rejse,

hvor han begærer. Sjt, 34, 221. K. Orig. i DKanc. B 167d. Indl., se Sjt, 34, 209, 14. nov. (3. brev).

22. nov. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende af lenets indkomst at betale slotspræsten, mag. Michael, hans resterende og kommende løn, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 221. K.

22. nov. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om på akademiet at indtage generaladjutant Jacob Jørgensen von Gierings søn og forholde sig mod ham lige som mod andre academicos dér. Dermed etc. Sjt, 34, 222. Orig. i DKanc. B 172.

22. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at begive sig lige til Kbh. med flåden. Han har tilforn bekommet kongens befaling til at blive liggende med flåden ved Dragør. Nu er kongens vilje, at han begiver sig med flåden til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 222.

22. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gennemse og klarere hofkøkken- og kælderregnskaberne. De skal tilholde dem, som det vedkommer, at de uden ophold leverer dem på Rtk. til øverste rentemester. Dermed etc. Sjt, 34, 222. K. Orig. i DKanc. B 179k.

22. nov. (Kbh.) Tolderne i Kbh. fik brev om denne ene gang toldfrit at lade passere 2 oksehoveder fransk vin, som kongens kammertjener Jacob Petersen har ladet købe. Sjt, 34, 222. K.

22. nov. (Kbh.) Leonhard Marselis fik brev om at en veksler til Ditlev von Ahlefeldt til Melbeck, holstensk råd og befalingsmand på Flensborghus, og Christoffer Sehested til N., hofjunker, på 3.000 rd., må godtgøres af de penge, Joakim Irgens har forstrakt kongen. Befalendes etc. Sjt, 34, 222. K.

22. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om eksekution af kaptajnen på galioten Maria. Kongen erfarer om kaptajnens utilbørlige forhold på galioten. Efter den søretsdom, som vil gå over ham, skal UCG lade ske eksekution, andre til eksempel. Hvad dom folkene, som har været hos ham, bekommer, skal han forstændige kongen om og ervarte hans vilje. Dermed etc. FT, 7, 335. K.

23. nov. (Kbh.) Instruks for rigens råd, som er tilstede i Kbh. i disse tider, så længe kongen selv er til stede. De skal med al flid og troskab søge kongens og kronens gavn og bedste og have indseende med, hvorledes landenes defension og sikkerhed bedst kan iagttages imod fjendtligt indfald, og indkvarteringen fordeles ligeligen, så og betænke middel og veje, hvorledes militien til hest og fods bedst og uden landenes mindste besværing kan underholdes efter midlernes og tidernes beskaffenhed, så at der kan gøres fornøden anordning. Landenes tilstand o.a. skal de ved memorialer tilkendegive for kongen med forslag, hvorledes de eragter, manglerne kan remederes, så de kan bekomme svar til efterretning. Det, de befales at traktere med officerer, købmænd o.a., skal de på kongens vegne handle med dem og have i agt, at det efterkommes. Herforuden skal de være betænkt på alle midler, hvorledes penge kan tilvejebringes, og gøre forslag til videre approbation. Fæstningernes proviantering og fornødne magasiner såvel som flådens udrustning skal de lade sig være angelegen og drage omsorg for, at nævnte om muligt bliver forsynet med al nødtørftighed, så vidt det kan ske, og midlerne strækker til. Alt andet til kongens og rigets gavn, pengesager o.a., skal de på kongen ratifikation i hans nærvær og i hans fravær forrette med sådan flid, som kongen tiltror dem, og som fædernelandets velstand kræver, efter den allerede givne fuldmagt. SJR, 24, 111. (Tr.: CCD, VI, 352-53). K. Indl. udat.

23. nov. (Kbh.) Claus Ravn fik brev om straks fra Kbh. at forskaffe en galiot, som kan være dygtig til at føre 4 stykker med deres muniton til Fyn. Dermed etc. Sjt, 34, 222. K.

23. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Johan Diderichsen skal stille kaution til Hans Pedersen Klein, indvåner i Kbh. Hvad HPK for kongen har ladet andrage mod JD, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. De skal tilholde JD enten i retten at deponere så mange penge, som den omtvistede kapital med omkostning beløber, el. stille kaution til sagens uddrag til førstkommende herredage. Dermed etc. Sjt, 34, 223.

23. nov. (Kbh.) Kvartalkommissarierne fik brev om ryttere o.a., som sælger deres gewehr. Kongen kommer i forfaring, at en del ryttere o.a. har solgt deres sadler, klæder og gewehr. Adressaterne skal lade sætte krigsretten over dem, som kan overbevises sligt. Dermed etc. Sjt, 34, 223. K. Indl. 23. nov.

Kvartalkommissarierne, som fik breve: Oluf Rosenkrantz, Oluf Brockenhuus, Hugo Lützwow, Jørgen Reedtz.

23. nov. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om mod kvittering straks til ingeniøren Niels Lange at betale 150 rd. af hans tilstående besoldning, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 224. K.

23. nov. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om mod bevis at betale 200 rd. til ritmester Hans Kroy, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 224. K.

23. nov. (Kbh.) Instruks, hvorefter hr. Niels Krabbe til Skellinge skal forholde sig med indkvartering i Skåne og Blekinge med hr. Axel Urups samtykke: 1. Han skal mest muligt holde god lighed med indkvarteringen, så at undersåtterne på det ene sted ej graves mere end på det andet. 2. Dernæst skal han gøre den anordning, at de uberedne ryttere nyder traktement lige ved andre ryttere i Skåne og Blekinge, hestenes underholdning undtaget, efter den anordning, som er gjort el. bliver gjort. 3. Han har fuldkommen fuldmagt til alt, der vedkommer indkvarteringen, durchmarchen og justitien. Til desto bedre at sætte alt dette i værk må han, hvor og når han eragter det fornødent, lade holde krigsret, hvori han selv skal præsidere og lade kende på forefaldende excesser, så der kan ske eksekution. For hans umage bevilger kongen ham månedligt 150 rd., som skal blive godtgjort i landkommissariernes rgsk. SkR, 6, 461. (Tr.: CCD, VI, 351-52). K.

23. nov. (Kbh.)¹ Konfirmation af anordning om alarmpladser o.a. i Fyn. Kongen er søgt om konfirmation af en anordning om alarmpladser i Fyn, bavnernes anrettelse og deres forhold, lyder: Underskriverne er af K.M. befalet at iagttage det, der kan eragtes gavnligt til landets fornødne forsvar og tjene til dets konservation. Næst Guds hjælp har de konsidereret for al ting, at denne provins' defension består i god vagt ved strandsiderne, hvorfra i tide kan averteres, om fjenden vil tentere noget fjendtligt. Dernæst, at enhver kan vide sin alarmplads, hvor han, når fjendtligt attack sker, og bævner antændes, klokkerne ringes, og det i andet tilkendegives, under æres, livs og gods' fortabelse er forpligtet at forføje sig hen, og derfra, når stedet adviseres, hvor fjenden vil gøre landgang, med andre landsens indbyggere at afværge sådant af yderste magt. Følgende agter de fornødent at lade forkynde overalt i Fyn, på det ingen, som findes modvillig og tiltales og straffes derfor efter landsloven, kan undskyldes sig med ignorance. 1. Om bavnerne.

Bavnerne skal straks oprejses, hvor de ikke allerede er opsat, og forsynes med godt tørt ved og tjæretønder, så de kan brænde vel, når alarm påkommer. Det skal observeres, om der kan ses fra den ene bavn til den anden, ellers er de unyttige. Hvor de ikke er forordnet således, skal de henflyttes på belejlige steder. Til at have opsigt med bavnerne skal af lensmændene i hvert sogn og by, hvor bavner findes, forordnetes en rodemester, som kan kommandere over vagt og svare til, om den forsømmes. Ved sådanne bavner skal alle husmænd skiftes til at holde vagt nat og dag, 2 ved hver, og de skal forskånes for anden vagt ved strandsiderne. Dersom rodemesteren befinder nogen udeblevet el. sovende, skal han straks lade ham føre til lensmanden, at han kan blive straffet. Befindes nogen, som er så nachlæssig, at han ikke anstikker den bavn, hvor han holder vagt, når han ser de næste bavner brænde, har han at formode sig højeste straf på liv, ære og gods. 2. Om strandvagten og larmpladser. Sunds h. og Gudme h. skal have larmplads på Sørup² Mark, hvor fælled er, hvormed og Tåsinge haves i agt. Herredsmændene skal forse vagterne dér på de pladser, de får anvist af deres kvartalkommissarius. Sallinge h. skal have larmplads på Svaninge Mark, hvortil er forordnet sogne af Odense h.: Dalum, Sanderrum, Bellinge, Søby og Søndersø, hvilke i lige måder skal rette sig efter den forordnede kvartalkommissarius' ordre. Båg h. skal have larmpladser på Kappelsmark ved Assens el. nærmest ved, hvor fælled er, hvortil sogne af Odense h.: Brændekilde, Tommerup, Brylle, Fangel, Stenløse og Verninge, som i alle måder skal forholde sig efter den forordnede kvartalkommissarius' befaling. Vends h. og Skovby h. skal have larmplads ved Middelfart hos vejr møllerne el. nærmest, hvor fælled er, hvortil er assigneret af Odense h. Broby, Pårup, Trøstrup og Ubberud. Skam h. og Lunde h. skal have deres larmpladser ved Bøge på Harridslev³ fælled, og til dem er forordnet sognene Vor Frue, Sct. Albani, Fraugde, Seden, Rønninge, Rolsted og [Nørre] Nærrå,⁴ som har at følge deres forordnede kvartalkommissarius' ordre. Bjerge h. og Hindsholm bønder skal have deres larmplads på Mesinge Mark på Hindsholm og dér forse deres vagt efter den der forordnede kvartalkommissarius' befaling. Vindinge h. skal have deres larmplads ved Nyborg på Avernakø fælled, hvor de skal forholde sig efter deres kvartalkommissarius' befaling; vagten ved strandsiderne skal de omgå, så den ene ikke besværes mere end den anden. Dersom nogen på hver sit forordnede sted ikke forser sin vagt, når det tilfalder ham, med overog undergewehr, skal han straks antegnes, pågribes og til lensmanden el. husbonden, om det er adelens tjener, udføres og straffes, som den,

der ikke agter landsloven og ved sin nachlæssighed forråder sit fæderneland. Udebliver nogen ganske, når baverne anstikkes, klokkerne ringes, el. bud fremkommer fra rigens råd, generalen el. de, der har at befale, og ikke forføjer sig til sin forordnede larmplads, må han det selv imputere, at han uden al nåde som en landsforræder bliver straffet på liv, ære og boslod. Når baverne anstikkes, og fjenden tenterer noget fjendtlig på landet, skal og af Odenses borgere såvel som af de andre købstæder enhver være forpligtet snarest muligt at begive sig til det sted, hvor landgang gøres, under straf som før nævnt. Sker det og fornødenhed kræver det, at hjælp begæres fra nogen af larmpladserne til at hindre fjendtlig landgang, tvivles ikke på, at hver kvartalkommissarius efter kgl. befaling og sin egen skyldighed mod fædernelandet bedst muligt encouragerer sit folk og begiver sig med halv- el. tredjeparten, med friske og unge mandkøn med musketter og bøsser at afværge alt fjendtligt anfald. Dog at posterne med det overblevne folk og en del officerer bliver vel besat, at forhindre fjendens forsæt, om det kunne ske på flere steder. Skulle fjenden komme på landet og opkaste sig til defension, skal enhver af yderste magt være forpligtet straks at hindre det. Skulle imod forhåbning fjenden opkaste noget og opholde sig dér, er enhver forpligtet at hjælpe til igen at retranchere dér udenfor, hvori vikualier o.a. forråd kan samles, for at formene fjenden opgang i landet. På det fjenden ved landgang ikke skal nyttiggøre sig heste, hopper el. kvæg ved strandsiderne, skal enhver, som er bosiddende en mil nær ved stranden, under højeste straf være forpligtet til at drive sine heste, hopper og kvæg op i landet, dog alting efter landkommissariernes ordre. Kongen tvivler ingenlunde om, at enhver gerne med hustru, børn og formue bedst muligt vil være konserveret og tilhjelpe alles konservering af yderste magt, og at lade straffe dem, som strider derimod, andre til eksempel. Kongen lever i den forhåbning, at enhver bifalder dette, og om nogen skulle vederfares noget uviderligt, at han da tilskriver sig selv sådant. Odense, den 19. nov. 1657. Henrik³ Rantzau. Otte Krag. Sivert Urne. Henning Pogwisch. Christen Skeel. Kongen konf. dette. Forbydendes etc. FR, 6, 309. (Tr.: CCD, VI, 346-51). Indl., se flg.

1) Efter teksten står: N.B. Ordinsans ved færgestederne ml. Nyborg og Korsør, findes i Sjæll. å.b. den 9. nov. 57. Lehning- el. verpflegungsordinans i Fyn, findes i bestallinger, den 16. dec. 57. 2) Kopibogen har *Seirup*. 3) Kopibogen har *Harrits Steuf*. 4) Kopibogen har *Nerrou*. 5) Kopibogen har *Henning*.

23. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau, Gunde Rosenkrantz og Otte Krag fik brev anlangende at forhøre kommissarieregnskaber i Fyn. Henrik Podebusk og Erik Kaas har for kongen ladet andrage, hvorledes deres kommissarieregnskaber ikke har været forhørt i 3 år. Adressaterne skal indstævne dem for sig og gennemse regnskaberne og efter befunden rigtighed kvittere. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de andre, som kommer til stede, tage regnskaberne for sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. FT, 7, 335. K. Incl. nov. og 22. nov.

23. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn og hr. Sivert Urne, Henning Pogwisch, Johan Christoph von Korbitz og Christen Skeel fik brev om på kongens vegne at handle med generalgevaldiger og vognmester i Fyn om deres bestalling, for det ringest mulige. Det, de forretter, skal de indskikke i Kanc. til kongens ratifikation. Dermed etc. FT, 7, 336. K. Incl., se foreg. og Sjt, 34, 223, 23. nov. (3. brev).

Lige sådan befaling fik SU, HP, JCvK og CS at handle med nævnte rigens råd.

23. nov. (Kbh.) Rigens råd og kommissarierne i Fyn fik brev om at afskaffe de heste, der findes udover kapitulationen. Kongen har befalet officererne og rytterne at afskaffe sådanne heste. Adressaterne skal for det ringeste muligt handle med dem om så mange heste, som man kan mundere de umunderede ryttere med. Dermed etc. FT, 7, 336. K. Incl. 20. nov.; se også Sjt, 34, 223, 23. nov. (3. brev).

Rigens råd og kommissarierne, som fik det brev, er: Hr. Iver Vind, hr. Henrik Rantzau, Otte Krag, hr. Jørgen Brahe, Gunde Rosenkrantz, alle i ét brev. Item i et andet brev Henrik Podebusk og Erik Kaas tillige med rigens råd at handle med ryttere og officerer.

23. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om strengeligen at forbyde officererne til hest og fods at opholde bønderne, som gør tilførsel til kvartererne. Item om at gøre den anordning, at der sker eksekution, når undersåtterne klager og beviser, at de er sket uret. Og ellers i alt forholde sig efter ordinansen, at tros ikke godtgøres videre end efter den trykte kapitulation, så at han skal afskaffe yderligere heste og drengel el. selv holde dem. Hvilket fjenden og gør i Jyll. Dermed etc. FT, 7, 336. K. Incl., se foreg.; se også Sjt, 34, 223, 23. nov. (3. brev).

24. nov. (Kbh.) Henrik Ehm, kobbersmed i Kbh., fik å.b. på karper i Danmark. Han har ladet andrage, hvorledes han for nogen tid siden

efter tilladelse af kongens fiskemester Peter Holmer har ladet reparere og forfærdige en kobberdam ved Kobbermøllen i Kronborg len, som ganske var øde. På det han igen kan bekomme sin betaling for det, han har anvendt, bevilger kongen, at HE i 5 år fra brevets dato må beholde kongens kobberdam, dog skal han holde den ved lige og efter de 5 år levere den fra sig besat med 20 gode lange karper. Forbyndes etc. SJR, 24, 112. K. Incl. udat.

24. nov. (Kbh.) Hr. Kaj von Ahlefeldt fik brev om at måtte udføre noget gods fra Assens af riget gennem Rødby el. hvor han synes godt. SJR, 24, 113. K.

24. nov.¹ (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om med forderligste forsvarligen at forfærdige opsyn med batterier, redouter og friske ryttere foran portene i Kbh. efter kongens derom til Joachim von Breda udgåede befaling. SJT, 34, 219. (Tr.: KD, V, 416). K.

1) K.s bagside har 21., forsiden er måske rettet til 24.

24. nov. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om en måneds besoldning til Frands [ikke udfyldt, senere fremgår: Eidman], oberst til fods og kommandant i fæstningen Stapelholm. SJT, 34, 224. K.

24. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende deres byggepladser og gadernes fortove. Kongen erfarer, at der i Christianshavn findes adskillige byggepladser ganske øde, en del alene indhegnet med plankeværk og nogle forandret til anden brug uden kronens gavn, og at de, som pladserne tilhører, hverken bekvemmer sig til selv at bebygge dem el. vil afstå dem til andre for billig betaling. Adressaterne skal fordre dem for sig og på kongens vegne tilholde dem inden en bestemt tid, som de skal sætte for dem, at bebygge og forfærdige dem med lovlig købstadbygning og tilhørende fortove. De skal stille adressaterne kaution, at de ufejlbar efterkommer dette. De, som siden befindes efterladende hermed, skal de tiltale ved retten og hænde dom, om ikke pladserne bør være forbrudt til kongen, byen el. kirken. De gader, hvorpå ingen allerede kan fremvise adkomst, er kongen tilfreds må tilhøre byen. SJT, 34, 224. (Tr.: KD, V, 416-17). K. Incl. 7. juni 1639, 14. og 15. april, 6. maj og udat.

24. nov. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende at tilholde den kaper, som har optaget Johan Berntz af Næs' skibsbladning i Holl., igen at

lade ham den være følgagtig imod kaution, at han vil kontentere ham, om han taber sagen til herredagen. Dermed etc. Sjt, 34, 225.

24. nov. (Kbh.) Jørgen Seefeld, Ove Skade og Hugo Lützow fik brev om at fodre hosfølgende 4 af kongens heste på Ringsted Kloster med frit foder og nødtørftig underholdning til den person, som skal vare på dem. Det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 225. K.

Lige sådanne breve fik Ove Skade på Roskilde, Hugo Lützow på Antvorskov.

24. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at tilholde Hans Hopmand, indvåner i Christianshavn, at han forskaffer sin smakke over til Fyn, da tøjhusfolkene har fundet den bekvem til at føre 4 stykker. Han skal bekomme sin betaling. Dermed etc. Sjt, 34, 225. K.

24. nov. (Kbh.) Rektor og professorer ved Academia Hafniensis fik brev anlangende Johannes Frandsens profession. Kongen har anset for godt, at JF skal være prof. lingvarum orientalium på Kbh.s Akademi, dog at fundationes, leges, statuta og consvetudines academiæ laudabilis, salvis omnium professorum juribus uvioleret¹ og i alle måder forbliver upræjudicerlig. Sjt, 34, 226.

1) dog at det rosværdige akademis fundationer, love, statutter og akademiske sædvaner, med forbehold for alle professorernes rettigheder, forbliver ukrænket.

24. nov. (Kbh.) Mag. Jacob Ernstsens, skolemester i Helsingborg, fik brev om, at hans lejermålsforseelse er efterladt. Nærværende JE har for kongen ladet andrage, hvorledes han har forset sig med sin trolovede fæstemø, så at hun ved ham er blevet frugtsommelig, førend de er blevet viet. Han begærer, at kongen vil efterlade forseelsen, så at det ej skal være ham til forhindring, når nogen forfremmelse for ham kan falde, men at han fremdeles må blive ved skoletjenesten i Helsingborg. Kongen erfarer hans gode forhold i tjenesten og bevilger dette og ellers i andre måder at søge sin forfremmelse. Dog skal han først tilige med sin fæstemø udstå kirkens disciplin ved åbenbar skrifte og siden straks lade sig vie så vel som udgive 20 sldl. til fattige skolebørn i Helsingborg. Forbydendes etc. SkR, 6, 461. K. Incl. 16. nov.

24. nov. (Kbh.) Åben befaling anlangende udskrivning i Skåne. Til Skånes og Blekinges defension såvel som til garnisonerne dér behøves et anseeligt antal folk. Kongen har eragtet for godt over alt Skåne og Blekinge at lade udskrive det unge og dygtige mandkøn, som dér kan bruges, hvorfor han alvorligen befaler alle knægte og bønderkarle, hvor de og tjener og opholder sig, hos lensmænd, adel, borgere, præster el. bønder, til tid og sted, som lensmændene og generalkrigskommissarien påbyder, at møde til nævnte udskrivning og indstille sig under kompagnierne. Befindes nogen, som ej møder el. betræffes at begive sig af tjenesten el. fra kompagnierne uden forlov og afsked, er det tilladt husbonden, på hvis gods de er, at tage dom over dem til at arbejde i jern på Bremerholm. SkT, 8, 107. (Tr.: CCD, VI, 353-54).

24. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at betale auditor Poul Tscherning den ham forundte besoldning og traktement, og efter forrige bevilling lade ham bekomme som en major til hest ved generalstaben. SkT, 9, 104. K.

24. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende forhør af klagemål mod indkvarteringen. Han skal alle steder i Skåne og Blekinge, hvor han lader udskrive det ny mandkøn og bønderdrenge, med flid erkynlige sig om klagemål af borgere og bønder over de dér indkvarterede ryttere og soldatesker og forhøre sådant med lensmanden, hvilket han siden med denne skal give beskrevet fra sig i Kanc. SkT, 9, 104. K. Incl. 21. nov. og udat.

24. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at stille alle de knægte og soldater, han lader udskrive i Blekinge og Skåne, under de officerer, afd. hr. Knud Ulfeldt har antaget. Dermed etc. SkT, 9, 105. K. Incl., se foreg.

24. nov. (Kbh.) Iver Krabbe fik brev anlangende at lade hr. Knud Ulfeldts officerer og de soldater og bønderknægte, som udskrives i Skåne og Blekinge, bekomme samme verpflegung som andre. Dermed etc. SkT, 9, 105. K. Incl. 17. nov.; se også SkT, 9, 104, 24. nov. (2. brev).

24. nov. (Kbh.) Lensmændene fik brev anlangende adskilligt om forrige befalede udskrivning, item indkvartering, at forhøre klagemål med hr. Niels Krabbe og om fordringskab. Item at forkynde et åbent brev. /

Kongen har befalet hr. Niels Krabbe / i Skåne og Blekinge at udskrive alt det unge mandkøn og bønderdreng, som ikke allerede er udskrevet, og straks lade dem indlægge i fæstningerne og stille under officerer. For at det des bedre kan fortsættes og bønderne være villigere og undse sig ved at blive borte, skal adressaten, når udskrivningen skal ske i hans len, selv møde til stede og have indseende med, at alt det unge mandkøn, være sig kronens, adelens el. gejstlighedens, ingen undtaget, hverken af strøgods el. ugedagsbønder, kommer til stede til tid og sted. På det des bedre kan haves i agt, om nogle ej møder, hvad enten de er røgttere, tærskere el. hos lensmænd, adelen, gejstligheden, borgere el. bønder, skal adressaten tilholde præsterne med forderligste til dem at levere fortegnelse over alle de unge drenge med navn og fødeby. Herhos skal de tilskrive adelen og bede dem som gode patrioter i disse besværlige tider være deres fædernelands velfærd angelegen og lade udskrive alle de unge drenge på deres gods og tilholde dem at møde. Adressaten skal i lenet lade gøre ruller på alle ryttere og folk i lenet i garnisonerne el. indkvarteret på landet el. i købstæderne [[hvoraf NK skal leveres kopi]]. Forefalder klagemål af borgere el. bønder over rytterne og soldaterne, skal de erkyndige sig derom og forhøre dem, [hvilket de sammen med NK, som er befalet at forhøre dem med dem, under deres hænder skal levere beskrevet fra sig og indskikke i Kanc.]. [+Eftersom NK er befalet at forrette denne kommission, skal de i lenet forskafe ham fri fordringskab og befordre i alt+]. Kongen tilskikker dem hermed å.b., som de skal lade forkynde på alle by-, herreds- og birketing. Dermed etc. SkT, 9, 105. K. Indl., se SkT, 9, 104, 24. nov. (2. brev).

Ml. tegnene i det til NK [[]] skal indføres: hvoraf adressaten selv skal beholde en kopi. Det ml. disse 2 tegn [+ +] skal udelades i NKs brev. Det ml. disse 2 tegn [] skal indføres i NKs brev således: Hvilket han under sin hånd skal give beskrevet og indskikke i Kanc. N.B. Ml. disse tegn / / agtes, at i brevet til NK indføres: Han har tilforn bekommet kongens befaling.

24. nov. (Kbh.) Åben befaling til undersåtterne anlangende udskrivning. Til Skånes og Blekinges defension og garnisonernes besætning behøves et aneligt antal folk. Kongen har eragtet for godt at lade det unge mandkøn og bondedrenge dér udskrive til defension, og har befalet dem at møde til stede til udskrivning, hvor de og tjener, være sig hos lensmænd, adel, borgere, præster el. bønder, til tid og sted, som påbydes af lensmændene og generalkrigskommissarien, og indstille

sig under kompagnierne, når de bliver tilsagt. Hvis nogen ej møder el. uden forlov begiver sig af tjenesten el. fra kompagnierne, skal husbonden på det gods, hvor de er, tage dom over dem at arbejde i jern på Bremerholm. Hvorefter alle og enhver osv. SkT, 9, 107. K. Indl., se SkT, 9, 104, 24. nov. (2. brev).

24. nov. (Kbh.) Casper Due fik brev om, at Mads Pedersen, hospitalsforstander i Helsingør, må overføre 240 td. rug, byg og havre af hospitalets tiendeafgift af Landskrone len til hospitalets underholdning. SkT, 9, 107. K. Indl. 23. nov.

24. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende styk-major Barnekows ranson imod en fangen svensk major, som sidder i Odense, dog at majoren reverserer, at han ej, som han allerede har truet, skal brænde el. lade brænde i Jyll. Dermed etc. FT, 7, 337. K. Indl., se Sjt, 34, 223, 23. nov. (3. brev).

24. nov. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende med forderligste at erklære, hvorledes ritmester Heber kan akkomoderes. Dermed etc. FT, 7, 337. K. Indl. udat.; se også FT, 7, 335, 23. nov. (1. brev).

24. nov. (Kbh.) Anders Laursen major fik brev om, at kongen har antaget Frands Eidmann, oberst til fods, til at være kommandant i fæstningen Stapelholm. AL skal parere hans ordre. Dermed etc. JT, 14, 120. K.

25. nov. (Kbh.) Lave Beck fik efter begæring brev på nogle penge af landekisten til underholdning, 100 rd. månedligt fra 1. maj sidst forleden, da han fik befaling at blive til stede i byen. Han skal nyde dem af Sjæll.s landekiste, foruden de ham tilforn bevilgede 500 rd., og føre det til rgsk. Sjr, 24, 113. K. Indl. 24. nov.

25. nov. (Kbh.) Rektor og professorer ved Academia Hafniensis fik brev anlangende, at dr. Peder Resen skal være prof. Kongen kommer i forfaring, at mag. Søren Pedersen, fhv. professor ethices på Kbh.s Universitet, er død. Kongen er tilfreds, at PR må bekomme denne profession og nyde det tillagte stipendium, dog at fundationes, leges, statuta og consvetudines academix laudabilis, salvis omnium professorum ju-

ribus uvioleret¹ og i alle måder forbliver upræjudicerlig. Sjt, 34, 226. K. Indl. 25. nov.

1) dog at det rosværdige akademis foundationer, love, statutter og akademiske sædvaner, med forbehold for alle professorernes rettigheder, forbliver ukrænket.

25. nov. (Kbh.) Kaptajn Morten Pedersen fik ordre til at forføje sig med skibet Frederikstad til Ejderen og dér gøre sit bedste til at antræffe de skibe, som kommer med folk fra England el. andetsteds for kongen af Sverige, og bemægtige sig dem el. gøre afbræk, havende kongens respekt i agt. Sjt, 34, 227. K. Indl. 25. nov.

25. nov. (Kbh.)¹ Borgmestre og råd i Helsingør fik brev anlangende tavlepenge. Kongen er tilfreds, at de penge, som gives i tavlen, som går om i kirkerne i Helsingør, og som hidindtil har været bevilget til Børnehuset i Kbh., må forbruges til de fattige børn i Helsingør. Sjt, 34, 227. K. Indl. 19. og 20. nov.

1) Efter brevet står: Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om færger, findes i Skånske Tegnelser 25. nov. 57.

25. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup, Casper Due og borgmestre og råd i Kbh. fik brev om færger. AU skal lade alle færger og skuder, som findes ved Malmø, holde i beredskab til at sejle ned til Helsingborg i en hast at overføre folk derfra når befales. SkT, 9, 107. K.

Lige sådanne breve fik CD om færgerne ved Landskrone og borgmestre og råd i Kbh. om det samme.

25. nov. (Kbh.) Otte Krag fik brev anlangende en gård, fru Sidsel Friis, enke efter Jørgen Rostrup, påbor. Kongen erfarer, at hun har lejet sig en bondegård i OKs len, Oure s. og by, som enken Bodil Pedersdatter, Hans Dyres før iboede. Kongen er tilfreds, at hun for gården i disse tider må nyde frihed for indkvartering og hoveri med ægter, dog at hun udgiver anden rettighed. Derefter etc. FT, 7, 337. K.

26. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Johan Dirichsen renteskriver. De har tilforn bekommet kongens befaling til at tilholde JD enten i retten at deponere så mange penge, som den omtvistede kapital med omkostning kan andrage, som Hans Pedersen Klein har at fordre på JDs stedsøns vegne, el. at stille kaution til sagens uddrag til herredagen. Da JD har tilbudt at efterkomme deres dom og

igen indlevere stævningen til herredagen i Kanc., eragter kongen det billigt, at det bliver herved. Sjt, 34, 227. K.

26. nov. (Kbh.) Claus Ravn fik brev anlangende Gerhart (Gert) Schlütters (Slytters) konfiskerede varer. CR har handlet med dem, der har været interesseret i GSs konfiskerede varer, at de for deres anpart vil lade ham dem igen være følgagtig for 150 rd. Kongen ser ikke gerne, at GS bliver videre molesteret, eftersom han er i kongens gemalindes mors tjeneste. Han vil, at CR på hans vegne forstændiger de interesse-rede, så GS igen bekommer sin kuffert med de deri fundne varer. Kongen vil igen give dem så meget som for 150 rd. af kronens anpart af de første konfiskationer, som kan falde, så de intet skal tabe. Hvad kongens egen anpart anlanger, vil han denne gang efterlade den. Dermed etc. Sjt, 34, 228. K. Indl. 25. nov. og udat.

26. nov. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Møn, Loll. og Falster fik brev om nogle soldater til konstabler. Frands Brockenhuus: Kongen har befalet Peter Kalthoff at afrette en del bøsseskytter af de bedste udskrevne soldater. FB skal straks efter proportion af lenet fremskikke 10 karle af dem, han eragter dygtigst. Dermed etc. Sjt, 34, 228. K. Indl. 25. nov.; se også Sjt, 34, 218, 21. nov. (1.brev).

Lige sådanne breve fik følgende: Ove Skade 11, Otte Pogwisch 8, Niels Banner 3, Arent von der Kuhla 8, Jørgen Seefeld 6, Jørgen Rosenkrantz 4, Erik Banner 5, hr. Hans Lindenov af sit len og Samsø 11, Christoffer Urne 7, Hugo Lützow af Antvorskov og Sæbygård len 10, af Korsør len 5, hr. Frederik Reedtz 12, Jørgen Reedtz 1, Oluf Brockenhuus 1, hr. Christen Skeel 8, Peder Reedtz 5, Frederik Urne 14, Philip Joakim Barstorff 13, Christoffer Lindenov 10.

26. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste af lenets indkomst at lade indkøbe 2 skippd. hør, som han skal levere oldfruen dér på slottet til at spinde. I lige måde skal han lade hende og pigerne bekomme noget af deres resterende besoldning, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 228. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

26. nov. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade Ulrik Christian Gyldenløve være følgagtig 40 centner¹ krudt til Fyn. Sjt, 34, 229. K. Indl. 25. nov.

1) Overskriften har *td*.

26. nov. (Kbh.) Christian Barnekow og Jørgen Reedtz fik breve om med forderligste at begive sig til Kbh., hvor de videre skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 107. K.

26. nov. (Kbh.) Generalmajor Henderson fik brev om at kommandere i Fyn og næst efter Ulrik Christian Gyldenløve at have den øverste kommando over militien til fods og afværge al fjendtligt anfald. Til den ende tilskikkes han kongens oberstpatent til militien til fods. Dermed etc. FT, 7, 337. K. Indl. 16. nov.

26. nov. (Kbh.) Befaling til officerer og soldateske i Fyn om at parere generalmajor Henderson. Kongen har anset for godt, at H næst efter Ulrik Christian Gyldenløve skal kommandere fodfolket i Fyn. Adressaterne skal med deres folk parere hans kommando i alt til landets forsvaret. Kongen tvivler ingenlunde på, at jo enhver som æreelskende soldater iagttager sin ed og pligt. Det vil kongen erkende enhver efter stand og vilkår. FT, 7, 337. K. Indl., se foreg.

26. nov. (Kbh.) Niels Banner fik brev om med sine heste og folk at komme fra Fyn til Sjæll. og hos Otte Pogwisch gøre ansøgning om traktament, underholdning og kvarter. Dermed etc. FT, 7, 338. K. Indl., se Sjt, 34, 223, 23. nov. (3. brev), FT, 7, 336, 23. nov. (3. brev), og 337, 24. nov. (2. brev).

26. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Gunde Rosenkrantz fik brev om at overvære, når rytteriet mønstres, og en måneds sold betales. Dermed etc. FT, 7, 338. K. Indl., se FT, 7, 337, 24. nov. (2. brev), og 337, 26. nov. (1. brev).

26. nov. (Kbh.) Rigens råd m.fl. i Fyn fik brev om at akkordere med Middelfarts borgere om, hvad de skal give for at lade deres heste og folk fra et sted til et andet føre de stykker, som skal flyttes. Dermed etc. Indl., se FT, 7, 337, 24. nov. (2. brev), og 337, 26. nov. (1. brev).

Fortegnelse over dem, som fik dette brev: Hr. Iver Vind, hr. Henrik Rantzau, Otte Krag, Henning Pogwisch, hr. Jørgen Brahe, Gunde Rosenkrantz, hr. Sivert Urne, Christen Skeel i ét brev.

26. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev anlangende at tilskrive generalfeltmarskal Wrangel om kartel og om at tilendegøre oprettelsen med ham, om det ikke allerede er sket ved Ulrik Christian Gyldenløve. Dermed etc. FT, 7, 338. K. Indl., se FT, 7, 337, 24. nov. (2. brev).

26. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han giver de fangne officerer, som efterhånden kommer over til Fyn, penge til at begive sig over til Sjæll. Her foruden skal han give officererne af det Rosenkrantzske regiment en måneds gage, hvorimod de selv skal underholde heste og folk, eftersom kongen ikke vinteren igennem vil godtgøre traktement, så længe de ikke kommer i marken. Dermed etc. FT, 7, 339. K. Indl., se FT, 7, 337, 24. nov. (2. brev).

26. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende Bertram Rantzau og Hans Rowert i Stubbekøbing. BR har for kongen ladet andrage, hvorledes HR, nu boende i Stubbekøbing, i sidst forleden svenske fejde har ladet sig underholde selvfjerde under ham og på hånden annammet 75 rd. og siden er udeblevet med heste og folk og ej efter løfter kommet tilstede. Siden har han søgt ham med lov og ret ikke alene på hans gods, men endog på hans hals, og HR har obligeret sig at kontentere ham 100 rd., hvilket ej er efterkommet. CL skal tilholde ham at kontentere BR el. stille sig under hans regiment. Dermed etc. SmT, 8, 163. K. Indl. 19. jan., 27. okt. og udat.

27. nov. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om straks til de steder, han anvises af kvartalkommissarierne, at forsende feltstykker med konstabler og munition. Sjt, 34, 229. K.

27. nov. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade forfærdige fornødne lavetter til stykkerne på volden ved Kbh. Sjt, 34, 230. K. Indl. 26. nov.

27. nov. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel og Peder Reedtz fik brev om at handle med Henrik Würger om tømmer, han har liggende på Christianshavn, til lavetter til volden ved Kbh. De skal annamme det efter alenmål, at der siden kan gøres rgsk. Dermed etc. Sjt, 34, 230. K. Indl., se foreg.

27. nov. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel og Peder Reedtz fik brev anlangende at gøre den anordning, at alle de under oberst Jens [von Løwenklau]s o.a. regimenter desmunderede bliver forsynet¹ med sadler, gewehr, heste o.a., på det de, om nøden trænger, kan bruges til defension. Dermed etc. Sjt, 34, 230. K.

1) Kopibogen har fejlagtigt meningsforstyrrende *forhindrede*.

27. nov. (Kbh.) Andreas Jachsen fik brev om med de 4 kompagnier og dragonerne indtil videre at forblive i Sjæll., af hvilke kompagnier han skal overskikke det stærkeste med officerer til Møn, de øvrige 4 kompagnier¹ skal han oversende til Fyn. Dermed etc. Sjt, 34, 230. K. Indl. udat.

1) Teksten er selvmodsigende.

27. nov. (Kbh.) Anders Sandberg fik brev om at kommandere alt folket på Møn til at forhindre al fjendtlig landgang. Sjt, 34, 231. K. Indl., se foreg.

27. nov. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz m.fl. fik brev om til Provianthuset at lade fremskikke 200 td. rug og 500 td. byg, som af lenet er deputeret til søstaten, straks el. så meget som muligt, mens vandet er åbent, og resten efter forrige anordning til foråret med første åbne vand. Dermed etc. Sjt, 34, 231. K. Indl. udat.

Lige sådan befaling fik hr. Hans Lindenov om 1.500 td. rug og 2.000 td. byg. Frands Brockenhuus 1.300 td. rug. Arent von der Kuhla 1.000 td. rug. Hr. Christoffer Urne 2.000 td. byg. Hugo Lützow af Antvorskov og Korsør len 500 td. byg.

27. nov. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om med skibet Delmenhorst, som ligger læk ved Korsør at krænges og kølhales, til Kbh. at fremskikke dets fulde ladning brændved og indskaffe det af det, som han resterer af lenet. Sjt, 34, 231. K.

27. nov. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om med forderligste at lade gøre et godt blokhus og batteri ved Korsør til landets defension. Sjt, 34, 232. K.

27. nov. (Kbh.) Bertram Rantzau fik brev om med sit regiment at begive sig til Korsør og Skælskør og lade det indkvartere og tage i agt, at de bliver forvaret for alt fjendtligt indfald. Til den ende skal han forordne ordonnansryttere for hver 2 mil, på det der ml. ham og de næstbeliggende officerer altid kan have bud, om fjendtligt attack sker på deres poster, så han kan være i beredskab at sekundere dem. Herhos skal han anordne, at alle rytternes gewehr kan blive repareret, hvortil de af borgerskabet, som logerer dem i købstæderne, skal gives penge, såvel som til hestebeslag. Han skal have i agt, at alt unødigt tros imod kongens ordinans afskaffes, og at intet ligger ved stranden, undersåtterne til besværing. Dermed etc. Sjt, 34, 232. K. Indl. udat.

27. nov. (Kbh.) Christoffer Hvas fik brev om at kommandere ridder-skabets rostjeneste og præste- og sognerytterne, som skal indkvarteres i Store Heddinge, og have i agt alle posterne og pladserne i Stevns h. og dér hindre al fjendtlig landgang. Til den ende skal han for hver 2 mil forordne ordonnansryttere, på det der ml. ham og de næstbeliggende officerer [osv., som i foregående brev]. Dermed etc. Sjt, 34, 233. K.

27. nov. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om med sit regiment at ligge i Vordingborg og Præstø. Han skal straks begive sig med sit regiment dertil og lade det indkvartere dér og have i agt alle posterne og pladserne, at de bliver forvaret for al fjendtlig landgang. Til den ende skal han for hver 2 mil forordne ordonnansryttere, på det der ml. ham og de næstbeliggende officerer [osv., som i næstforegående brev]. Dermed etc. Sjt, 34, 233. K.

27. nov. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om at gøre den anordning, at alle høje officerer o.a., som er beliggende i købstæderne i lenet, hver bliver på sin post forbedret, og at de udskrevne folk til fods og landfolk dér, så vidt de kan forslå, henlægges på de farligste poster efter kvartalkommissariernes betænkende, at de kan bruges til defension. Kongen tilskikker dem å.b. til de menige officerer, som de skal lade forkynde for dem. Sjt, 34, 234. K.

27. nov. (Kbh.) Befaling til soldatesken om opmaning til strandvagt og landets defension. Kongen hilser alle tro officerer og underofficerer, som har nogen kommando. Det eragtes højt fornøden til landets defension, at alle soldatesker til hest og fods i Sjæll. med forderligste samles på dertil anordnede steder. Kongen befaler alle at samle underhavende officerer og ryttere, både af rostjenesten, sogne- og præsteryttere og soldater til fods, gørende største flid, at de kan blive kompletteret. Sjt, 34, 235. K.

Heraf blev skrevet et eksemplar til hvert len.

27. nov. (Kbh.) Lensmændene fik brev anlangende ordrer, som vedkommer krigsfolkernes tilførsler, strandvagt m.v. De befales at gøre den anordning at 1. Hver 2 bønder i lenet forskaffer en tom tønne, hvilken igen af kvartermesteren ved hvert kompagni skal leveres, såfremt han ikke selv vil betale dem. 2. Adressaten skal anordne, at de 2 næste herreder ved hver post gør den første tilførsel de steder, kvarteringen skal

falde, og det så vidt, at 400 ryttere med tilhørende officerer kan underholde sig dermed i 8 dage. 3. Han skal anordne, at herredsbønderne, som gør tilførselen, følges ad, og at kvartermesteren af hvert kompagni følger dem frem og tilbage, at ingen overlast sker dem. 4. Borgerne skal vide de bønder, som gør dem tilførsel, eftersom de har ryttere og officerer, og det efter den gjorte ordinans.¹ 5. Han skal tilholde almuen at rette sig med munition og underholdning, når bålene brænder og alarmen sker, efter den trykte ordinans om landmilitien.² 6. Kongen tilskikker ham herhos å.b.³ til adelen i Sjæll. hvilket han skal lade læse for dem, som er i lenet, og på bedste manér insinuere. P.S. 7. Han skal straks med adelens fuldm. ligne og lægge bønderne i lenet, hvor mange der skal være om at holde en rytter og forskaffe ham nødtørfug havre og fourage efter den takst, som er gjort i Fyn.⁴ Aliud post scriptum. 8. Han skal også allersnarest til proviantmester Nicolaus Bennich fremskikke den proportion over tilførsler af alle bønderne, som i lenet er gjort af ugedagstjenere o.a. 9. Tilførslen af proviant og fourage må endelig og ufejlbarligt fremkomme i rette tid, på det rytterne ikke skal forårsages selv at hente det, hvorover undersåtterne kunne udplyndres. 10. Til hver officers og rytters samt deres hestes underholdning skal fremskaffes efter hosfølgende takst. 11. Herforuden skal han med borgmestre og råd i lenet gøre anordning om møller, hvor kornet kan males, så og om, hvem der skal bage brødet og brygge øllet, så proviantmesteren i alting kan blive befordret. 12. Dersom kornet ikke alt sammen kan males, bages og brygges i købstæderne, skal han ordinere det på landsbyen; thi hvad ulejlighed, der kan komme, om folket ikke får levnedsmiddel, kan letteligt eragtes. 13. For at bage rug i brød må godtgøres og tilægges dem, som påtager sig det: for hver td. at føre til og fra møllen 4 sk., maleløn 8 sk., bageløn 8 sk., et læs ved til at bage el. i stedet 24 sk., og da skal af hver td. rug bages og leveres 9 lispd. kavringbrød el. 13½ lispd. skovtebrød. 14. I lige måde til at brygge: for at køre 1 td. malt til og fra møllen 4 sk., maleløn 6 sk., ved til hver 3 td. malt 2 læs el. i stedet for læsset 24 sk. Er det muligt, skal han forskaffe veddet, på det bekostningen med penge kan spares; til bryggerløn af hver td. malt må godtgøres 10 sk., og da at leveres af 1 td. malt og en sjæll. skp. el. 3 skp. humle 3 td. øl, hvilken omkostning enten med rede penge el. korn, rug el. byg til 10 mk. tønden skal betales. 15. Eftersom dette beløber sig højt, nemlig på 1 td. rug at forbage 2 mk. 12 sk. og for 1 td. malt at forbrygge 2 mk. 4 sk., skal han med borgmestre og råd i lenets købstæder akkordere med dem, som brygger og bager, om det kan ske med ringere bekostning. 16. Sam-

meledes vil kongen, at han skal tilholde hver 2 bønder at skaffe en god tæt øltønde. 17. Havende derhos i agt, at der til officererne leveres smør, lam, høns og gæs. 18. Det fornemmes, at nogle bønder findes forsømmelige i at holde strandvagt og at grave. Han skal af hver adelsmand i lenet begære, at han alvorligen tilholder deres tjenere dertil, anseende, at det angår deres egen så vel som kongens fælles konservation. 3. P.S. 19. Sogne-, præste- og fogedrytterne skal og straks opmanes og forføje sig til Køge og Præstø, hvor de skal indkvarteres. De andre sogne- og præsteryttere skal så vel som soldaterne efter forrige ordre snarest muligt munderes, klædes og beværes til at indstille sig hos deres officerer. Sjt, 24, 235. (Tr.: CCD, VI, 354-55). K. Incl. 28. nov.

1) Ordinans om krigsfolkernes underholdning af 27. april 1657, se CCD, VI, 312-15. 2) Ordinans af 28. juli 1653, se KB 1653, 268-69, og CCD, 5, 462-68. 3) Å.b. af 27. nov. 1657, se det følgende brev. 4) Takst af 26. febr. 1657, se ovf., s. 60.

27. nov. (Kbh.) Adelen i Sjæll. fik å.b. om, at deres ugedagstjenere skal gøre tilførsel til rytteriet ved strandsiden. Disse vanskelige og besværlige tider tillader ej at forskrive ridderskabet så hastigt, som fornødent gøres. Det er deres frelse højt anliggende, at de nogen stund lader deres privilegier hvile og med fortrolig enighed gør fjenden al modstand. Det er kongens begæring, at de efter lighed og proportion ligesom adelen i Skåne og Fyn samtykker at lægge deres ugedagstjenere lige ved kronens efter td. htk. til en kort tid at gøre tilførsel til folket, som længe skal indkvarteres ved stranden. Dog at enhver disponerer over sine tjenere, hvorledes tilførslen bedst kan ske, når kun forskaffes det, som tilkommer enhver pro kvota. Kongen formener, at ingen god patriot, som mener kongens og fædernelandets bedste og sin egen velstand, vil vægre sig heri, men straks til landkommissarierne i Kbh. indsender deres jordebøgers summarum til efterretning. Imidlertid formoder kongen, at enhver tilholder sine bønder at gøre tilførsel til rytteriet efter gjort anordning, med proviant, hø og havre til den næste post i kvartalet, han ibor, hvilket kongen med al nåde vil vide at erkende. Sjt, 34, 238. K.

27. nov. (Kbh.) Kvartalkommissarierne fik brev om at have tilsyn med heste, der føres til strandvagt, og deres underholdning hos borgerskabet. Kongen har anset for godt på hver post i Sjæll. med de farligste avener at henlægge 400 ryttere. Adressaterne skal have opsyn, at officererne ej tager flere heste med på posterne end højlig nødig, men la-

der de andre blive i de gamle kvarterer, hvor de skal underholdes af borgerne, eftersom bønderne gør tilførsel til stranden. Dermed etc. Sjt, 34, 240. K.

Sådant brev fik Oluf Rosenkrantz, Oluf Brockenhuus, Hugo Lützow, Jørgen Reedtz.

27. nov. (Kbh.) Nicolaus Bennich fik brev om at være proviantmester over magasinerne ved posterne i Sjæll. og gøre god anstalt i proviantens uddeling hvert sted og have opsyn med at lade mel og malt måle. Dermed etc. Sjt, 34, 240. K.

27. nov. (Kbh.) Landkommissarierne fik brev om fodfolkets underholdning af magasinerne og om, at Nicolaus Bennich skal være proviantmester. De skal gøre den anordning, at det udskrevne og geworbne folk til fods hvert sted bliver underholdt af magasinerne, hvortil kongen har befalet NB at være proviantmester og gøre god anstalt på brygning og bagning og proviantens uddeling og have opsyn med at lade mel og malt måle og have i forråd. Sjt, 34, 240. K.

27. nov. (Kbh.) Mogens Nielsen Donge fik fred. MND har for rum tid siden begået et drab på en svensk karl, hvorfor han har holdt sig på fremmede steder. Han har hos kongen ladet anholde om sikker fred og lejde, og denne bevilger ham dette i sine lande og i alle måder at være fri og utiltalt for denne sag. Dog skal han være forpligtet til som en oprigtig soldat at lade sig bruge mod kongens og rigets fjender, hvor han bliver kommanderet, og til den ende straks begive sig til fæstningen Kristianopol. Thi forbyde etc. SkR, 6, 462. K. Indl. 16. dec. 1645, 5. og 21. nov.

27. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup m.fl. fik brev om straks til Kbh. fra Malmø at overskikke de 300 heste i Kongens Livregiment til hest med officerer, dog at de bliver mønstret, så ingen kommer herover, uden de straks kan gøre tjeneste, både med mand og heste, og en måneds sold skal gives dem, når de ankommer. SkT, 9, 108. K. Indl. udat.

Lige sådan befaling fik Holger Vind om de 300, som ligger i Helsingborg, og Casper Due om de 300 i Landskrone.

P.S. i AUs brev: I stedet for dem, som kommer herover fra de 3 byer, skal han igen hvert sted lade lægge så mange af Dronningens Livregiment, at Kristianstad og Blekinge nogenledes kan være forlindret og lighed holdt.

27. nov. (Kbh.) Holger Vind fik brev om, at oberstlt. Joakim Klinge skal være kommandant i fæstningen Helsingborg. Han skal forestille ham dertil. SkT, 9, 108. K.

27. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade Laurids Pedersen og Ejler Holck få 1 måneds besoldning på deres person, foruden hestene, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 339. K.

27. nov. (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at kongen har befalet Peter Bredal at ligge med 4 orlogsskibe i Middelfartsund, og dertil behøves proviant og underholdning til klæder til folkene. OK skal handle med nogle i Fyn om at gøre forstrækning mod betaling, som skal assigneres i indkomsten af lenene, hvorpå han skal forsikre dem. FT, 7, 339. K. Indl. 20., 23., 26. og 30. (2) nov., 3. (3), 4. og 8. dec. og udat.

27. nov. (Kbh.) Skibskaptajn Peter Bredal fik brev om med forderligste at begive sig på skibet Svenske Løve og holde det i Middelfartsund så længe, det kan ske for isgang, og siden retirere til Slipshavn. Til den ende skal han veksle folkene fra Tre Løver til nævnte skib. Siden skal kaptajn Jørgen Plogmand med det øvrige folk og skibet Tre Løver begive sig hjem igennem Sundet til Kbh. Ellers skal PB hos sig beholde Svenske Løve, Samson, Lammet og Emanuel, de andre skibe skal hjemsendes med Tre Løver. Den holl. skibskogge må licentieres, når den først er mønstret, hvad folk der findes, samt hvad munition der er medgået i kongens tjeneste, og dette tillige med kaptajnen på koggen indsendes beskrevet til Admiralitetet. De holl. folk, som findes på nævnte skibe, skal forløves med det holl. koggeskib efter meddelt afregning på det, der refterer efter den anordning, der herhos fremskikkes af Admiralitetet, hvilket skal tilstilles Gabriel Marselis at betale folkene derefter, og en genpart tilsendes Admiralitetet i Kbh. Soldaterne på koggen skal bruges på de andre skibe. Års- og månedstjenere, som eragtes dygtige, skal beholdes i tjenesten på de 4 skibe, de øvrige kan hjemskikkes med de andre skibe. Dermed etc. FT, 7, 339. K. Indl., se foreg.

27. nov. (Kbh.) Skibskaptajn Mathias Bolt fik brev om at hidkomme med skibet Højenhald, eftersom erfares, at det er så brøstfældigt, at der i vinter ingen tjeneste kan gøres dermed. FT, 7, 340. K. Indl., se FT, 7, 339, 27. nov. (2. brev).

27. nov. (Kbh.) Christoffer Steensen og Frederik Urne fik brev om ligesom i forrige krig at forsyne alle posterne i Loll. og Falster med ryttere og landfolk. Dermed etc. SmT, 8, 163. K.

27. nov. (Kbh.) Frederik Urne fik brev anlangende at lade forsikre fæstningen Nakskov på en ø ved enden af broen, som går ml. byen og øen, til hvilken ende han på øen til desto bedre forsikring skal henlægge fornødent [værk],¹ tagende ingen forsømmelse. SmT, 8, 163. K.
1) Efter K., ordet er glemt i kopibogen.

28. nov. (Kbh.) Jens Lassen, renteskriver, fik konfirmation af en kontrakt anlangende leverance til militien i Norge, lyder: Ove Giedde til Tommerup, rigens admiral, Christen Skeel til Fussingø og Peder Reedtz, øverste rentemester, kendes, at kongen har befaleet dem at akkordere med købmænd om proviant til 4.000 mands underholdning 1 år. De er kommet i forhandling med JL, som har påtaget sig at fournerede 4.000 mand 1 år og har indgået kontrakt, at han med rigtig Kbh.s tønde i Kongelv el. Marstrand skal levere 8.000 td. rug, 8.000 td. byg, 2.000 td. malt og 2.000 td. havre, at annamme i skibet med strøgmål, heraf 5.000 td. af alle slags inden jul (om vinteren ikke forhindrer det), resten i foråret og efterhånden, så at (efter at vandet er blevet åbent og skibe kan sejle) ingen mangel haves. Da det er sildigt på året og mange svenske pladser må passeres, skal alene skaden tilregnes ham, om noget af nævnte hindres ved søskade el. fjenden, og ikke ophold el. skade forårsaget kronen af sådant. JL er for hver td. af rug, byg og malt lovet 2 rd. 2 mk. og for hver td. havre 9 mk. da., tilsammen 63.666 rd. 4 mk. Han skal straks gives assignation på 36.000 rd. in specie at annamme i Hamborg og Holl., som han selv efter behag skal indtrække, K.M. og kronen uden skade. For resten, 27.666 rd. 4 mk., skal han tillige med andet, kronen er ham skyldig for leverancer, være forsikret i Dalum Kloster og underliggende bønder til brugeligt underpant, efter at Iver Vind kvitterer det, så vel som den allerede assignerede konsumtionstold, indtil han er fornøjet. Dog skal renten af de 27.666²/₃ rd. først gå fra den tid, leverancen er gjort, og pantebrev gives, hvilket han må transportere til hvilke af hans kreditorer, han lyster. Dersom nogen defekt heri findes, skal den anden part have magt at ophæve kontrakten. At dette er forrettet på kongens konfirmation, bekræftes med hænder og signeter. Joakim Gersdorff, rigens hofmester, er ombedet at medunderskrive. Kbh. 25. nov. 1657. OG. CS. PR. JG. Kongen konf. dette. Sjr, 24, 114. K. (delvis). Incl. 25. nov. (orig. kontrakt).

28. nov. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om efter ekstrakter, som de har af adelens jordebøger, og underretning af Rtk., når alle lenenes jordebøger er anslagen i htk., straks og inden rytterne ankommer at gøre ordinans om tilførsel til Køge, Store Heddinge, Vordingborg, Præstø og Korsør, hvor kavaleriet skal forlægges, 400-450 på hver post, hvortil bønderne, ugedagstjenere o.a., skal gøre tilførsel efter takst, som er gjort i Fyn. Lensmændene er befalet tillige med adelens fuldm. at ligne det ml. bønderne, hvor mange der skal være om en rytter med havre og fourage. Sjt, 34, 241. K. Incl. 27. nov.

28. nov. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om straks at lade Frands von Munster, løjtnant, og Jost Benning, kornet under ritmester Horstmann, bekomme 1 måneds besoldning på egen person og heste, tagende deres bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 241. K.

28. nov. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om mod bevis at betale ritmester Reinholdt Ernst von Drachenfeld 200 rd., hvilket igen skal dekorteres i hans mønstermåned. Dermed etc. Sjt, 34, 242. K.

28. nov. (Kbh.) Axel Juel og Ove Juel fik brev om at være kommissarier på skifte efter fru Karen Lange. Der skal med forderligste holdes skifte ml. KLs arvinger og kreditorer. Adressaterne befales på berammet tid og sted at møde til stede på Sæbygård og i Kbh. og åbne det, der findes under forsegling, registrere og vurdere det, havende i agt, at arvinger og kreditorer vederfares det, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. Sjt, 34, 242. Incl. udat.

28. nov. (Kbh.) Niels Banner og Hans Friis fik brev om at være Ove Langes og jomfru Anne Margrete Langes værger. Der skal med forderligste holdes skifte ml. Karen Langes arvinger og kreditorer. Adressaterne skal møde til stede på Sæbygård og i Kbh., når skiftet foretages, og være OLS værge, havende i agt, at han vederfares det, ret er, og siden til ham el. hans lavværge overlevere det, han tilkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 243. Incl., se foreg.

Lige sådant brev fik HF at være AMLs værge.

28. nov. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om straks at forskafe en galiot, som ved Tøjhuset kan indtage de stykker o.a. munition, som skal opføres til Norge, og føre munitionen ned i Sundet og levere i borgmester Anders Olufsen af Frederikstads skib. Dermed etc. Sjt, 34, 243. K.

28. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at betale generalmajor Henriksen imod hans bevis, når han begærer det, og eftersom middel kan strække til. Dermed etc. FT, 7, 340. K.

28. nov. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om at anordne, at generalmajor Johan Henriksen, hans oberstlt. o.a. officerer bekommer frit kvarter og underholdning på de steder, hvor de gør tjeneste i Fyn. Dersom middel er, at de da efter deres kvaliteter efterhånden bekommer penge. FT, 7, 340. K.

De, som fik dette brev: Hr. Iver Vind, Gunde Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag.

29. nov. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om straks at lade Otte Skade være 16 grove stykker følgagtig til Norge, tagende hans bevis. Dermed etc. Sjt, 34, 244. K.

29. nov. (Kbh.) Borgerskabet i Korsør og flere steder fik brev om at forskafe proviantmester Nicolaus Bennich en plads på rådhuset el. et hus til provianthus o.a. til den tilførsel, som bønderne skal gøre, på det provianten kan være forvaret for regn, uvejr og tyve. De skal gøre ham al assistens og tilstede ham at bruge deres stadsvægt. Ladendes det etc. Sjt, 34, 244. K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Skælskør, Vordingborg, Præstø, Køge og Store Heddinge.

29. nov. (Kbh.) Bertram Rantzau, Kaj Lykke og Christoffer Hvas fik brev om kvittering af proviant, erholdelse af disciplin, anklagelse af desordre og om, at tomme øltønder svares af kvartermestre. Adressaten skal tilholde enhver af sine ritmestre og officerer at kvittere proviantskriveren Nicolaus Bennich for proviant og fourage, og give ordnans med at holde sådan disciplin, at undersætterne ingen overlast vederfares, og at bønderne, som gør tilførsel, kommer hjem uopholdt og ugraveret. Findes nogen mangel, skal de klage til kommissarier og lensmænd. Hver ritmester skal befale sin kvartermester at svare til alle

de øltønder, som gives kompagniet, og igen levere dem til proviantmesteren, eftersom denne ellers ikke skal være forbunden at skaffe dem øl. Dermed etc. Sjt, 34, 244. K.

Lige sådant brev fik KL og CH.

29. nov. (Kbh.) Kvartalkommissarierne fik brev om, at soldatesken får det, der er ordineret m.v. om at have defension o.a. i agt. Der sker stor indkvartering i Sjæll. Adressaterne skal gøre den anordning, at soldatesken ufejlbarligen bekommer det, der er ordineret den, og at undersåtterne ingen uret vederfares. De er betroet at tage landets defension i agt og gøre anstalt om alt, og på det de desbedre kan efterkomme det, tilskikkes de ordinansen, hvorledes provianten skal uddeles. Dermed etc. Sjt, 34, 245. K.

Dette brev fik følgende: Jørgen Reedtz, Hugo Lützow, Oluf Brockenhuus og Oluf Rosenkrantz.

29. nov. (Kbh.) Kvartalkommissarierne, item Christoffer Steensen, Frederik Urne, Christoffer Lindenov og Peder Reedtz fik brev anlangende at besigtige uberedne ryttere om heste o.a. mundering og heste under regimenterne. De skal straks i deres kvartal gøre den anordning, at de uberedne ryttere, indtil heste kan tilvejebringes, bekommer heste til låns, som igen skal leveres bønderne. N.B.¹ Lensmændene skal udtage hestene og ikke tilstede rytterne selv at gøre det. [Rigens råd, som her er til stede, har selv skrevet til borgmestre og råd i alle købstæderne om rytternes sadler og gewehr og beslag, og adressaterne skal erindre lensmændene derom, eftersom det ingen dilation tåler].² Dermed etc. Sjt, 34, 246. K. Indl. 28. og 29. (2) nov.

P.S.³ Han skal også lade syne alle de rytterheste, som findes under regimenterne, hvor mange der kan gøre tjeneste, når de bliver opfodret, mens de udygtige kan blive afskaffet, så de ikke fortærer foderet forgæves.

Kvartalkommissarierne, som fik disse breve, var: Oluf Brockenhuus, Jørgen Reedtz, Oluf Rosenkrantz, Hugo Lützow. Lensmændene var: FU, CS, CL, PR.

N.B. Ved dette tegn blev i lensmændenes breve indført, at lensmændene selv skulle udtage hestene efter kommissariernes ansøgning.

1) Se sidst, under N.B. 2) I marginen står ud for afsnittet, at det blev indført i kommissariebrevene, men udelukket i brevene til lensmændene, nemlig CS, FU, CL og PR. 3) I marginen står, at dette alene blev indført i kommissariernes breve.

29. nov. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz og Hugo Lützow fik brev anlangende ved strandsiderne i deres len at lade indkvartere 2 kompagnier af generalløjtnant Ulrik Christian Gyldenløves regiment dragoner til at afværge landgang. De skal underholdes af magasinkornet el. lenets indkomst, og det skal godtgøres. De skal lade landsbyerne, hvor indkvarteringen sker, være forskånet for tilførsel til kavaleriet. Dermed etc. Sjt, 34, 247. K. Indl. 28. nov.

29. nov. (Kbh.) Hans Dibolt von Denen Rothfelseeren, jægermester, fik brev om af vildtbanen, hvor det kan være mindst til skade, at lade dr. Simon Paulli bekomme 2 dåhjorte, hvortil han har ladet erlægge betalingen i Kongens eget Kammer. Dermed etc. Sjt, 34, 247. K.

29. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende, at major Claus von Freitag må nyde kvarter lige ved hans andre ritmestre, såvel som skaffes frit kvarter, når vagterne skal forses. Dermed etc. Sjt, 34, 247. K. Orig. i DKanc. B 167d. Indl. 28. nov. (2).

29. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev anlangende at anordne, når flåden kommer på reden, at ingen kommer i land, førend folket er blevet mønstret. Dermed etc. Sjt, 34, 248. K. Indl., se Sjt, 34, 246, 29. nov.

29. nov. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om at holde krigsret over en løjtnant og korporal. Kongen tilskikker ham nogle dokumenter anlangende den fangne løjtnant og korporal, som er kommet fra Samsø og sidder på Blåtårn. Han skal holde krigsret derefter og hænde dom, så der kan ske eksekution. Dermed etc. Sjt, 34, 248. K. Indl. 3. dec.

29. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Strange Trøner og Vilhelm Fyren. Hvad ST har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosføjede supplikation. På det ST ej med rette skal kunne beklage sig over ophold, befales det adressaterne at tilholde de af dem tilnævnte mænd at fortføre i deres forretning efter deres henvisning, uagtet den af VF sidst forledne 28. juni erhvervede stævning til herredage, så at der siden kan gås til endelighed så vidt lands lov og ret. Dermed etc. Sjt, 34, 248. (Tr.: KD, V, 417). K. Indl. 26. nov.

29. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Margrete Christensdatter, Jens Jensens hustru. Hvad hun har ladet andrage

for kongen, kan de se af hendes hosfølgende supplikation. De skal forhjælpe hende til rette så vidt eragtes billigt. Dermed etc. Sjt, 34, 249.

29. nov. (Kbh.)¹ Frederik Urne fik brev anlangende, at kongen har antaget oberst Franciscus Edmont til at være kommandant i fæstningen Nakskov, hvorfor han skal forestille ham og forskaffe ham kvarter og underholdning. Dermed etc. SmT, 8, 164. K.

1) Før brevet står: Christoffer Steensen, Frederik Urne og Christoffer Lindenov m.fl. fik brev anlangende uberedne ryttere om heste o.a. mundering, findes i Sjæll. Tegnelser 29. nov. 1657.

29. nov. (Kbh.) Anders Laursen fik brev om at måtte kvittere Stapelholmer skanse, når han bliver advaret af hr. Henrik Blome til Hogen, holstensk råd og befalingsmand på Rendsborg Slot. Han skal med sine folk forføje sig hid, hvor HB tilsiger ham. Dermed etc. JT, 14, 120. K.

30. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Arent Dyssel. Hvad AD har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal forhjælpe ham, så vidt billigt eragtes, dog at barnet forsikres at blive uden skade. Dermed etc. Sjt, 34, 249.

30. nov. (Kbh.) Befaling til lensmændene for Bertram Rantzau, at hans stab, uberedne ryttere, kvinder og tros skal blive i kvartererne. Kongen hilser lensmændene, borgmestre og råd samt borgerne o.a., som det vedkommer på de steder, hvor BR har kvarter til sit regiment. Han er befalet med dette at begive sig til Korsør og Skælskør. Regimentsstaben så vel som de uberedne ryttere med kvinder, tros og drenge skal indtil videre anordning forblive i kvartererne, og ingen gå til den forordnede post ved Korsør el. Skælskør uden de, som kan gøre tjeneste, om fjenden forsøger noget. Sjt, 34, 249.

30. nov. (Kbh.) Claus Juel fik brev om straks at begive sig til Køge med sognerytterne og adelens rostjeneste og lade dem indkvartere, hvor han skal iagttage alle posterne, at de bliver forvaret for fjendtligt indfald. Til den ende skal han for hver 2 mil forordne ordonnansryttere, på det der ml. ham og de næstbeliggende officerer altid kan have bud, om fjendtligt atak sker på deres poster, så han kan være i beredskab at sekundere dem. Herhos skal han anordne, at alle rytternes gewehr kan blive repareret, / hvortil, såvel som til hestebeslag, skal gi-

ves dem penge af borgerskabet, som logerer dem i købstæderne. / Han skal have i agt, at alt unødigt tros imod kongens ordinans afskaffes, og at intet ligger ved stranden, undersåtterne til besværing. Dermed etc. Sjt, 34, 250. Indl., se Sjt, 34, 246, 29. nov.

Lige sådant brev fik Vincents Bille om at samle adelens rostjeneste i Store Heddinge, dog det ml. de 2 tegn / / udeladt.

30. nov. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om straks til Vordingborg at fremskikke 200 pd. krudt og 6 lispd. bly. Nok lige så meget til hver af købstæderne Køge og Præstø, hvilket han skal levere den, oberst Bertram Rantzau tilforordner. Dermed etc. Sjt, 34, 251. K. Indl. 29. nov. (2).

Lige sådan ordre fik han om at skikke lige så meget til Korsør.

30. nov. (Kbh.) Joakim Frederik Vind fik brev om at give sin sandhed beskrevet i den sag med afd. Niels Lykke og generalmajor Fuchs. Eftersom han var tilstede på den tid, querellen tildroges ml. F og NL, skal han med forderligste under sin hånd give beskrevet fra sig det, der er bevist derom. Dermed etc. Sjt, 34, 251.

30. nov. (Kbh.) Laurids Lauridsen Skieving og Mathias Jacobsen fik brev om deres sandhed i den sag om Niels Lykkes død. LLS. Eftersom han var tilstede på den tid, querellen tildroges ml. Fuchs og NL, skal han med forderligste under sin hånd give beskrevet fra sig det, der er bevist derom. Dermed etc. Sjt, 34, 251.

Lige sådant brev fik MJ.

30. nov. (Kbh.) Holger Vind fik efter anmodning brev om forlov til Kbh., dér at bestille sine magtpåliggende ærinder. SkT, 9, 108. K.

30. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at betale oberstlt. Joakim Klinge, kommandant i fæstningen Helsingborg, en måneds besoldning, tagende hans bevis, og det skal blive godtgjort. SkT, 9, 109. K.

30. nov. (Kbh.)¹ Hr. Axel Urup fik brev anlangende, at Frederik Poulsen må udføre 900 td. malt fra Malmø til Helsingborg, dog at han tilforn gør forsikring, at han ej henhører det andetsteds. SkT, 9, 109. K. Indl. 27. nov.

1) Hr. Ove Giedde fik brev om nogle bønder, som undslår sig for strandvagt, gravning o.a., findes i Sjæll. Tegnelser 3. dec. 1657.

30. nov. (Kbh.) Oberst Jens [von Løwenklau] fik brev om med forderligste at komme til Kbh., hvor han skal forstændiges kongens vilje. Dermed etc. FT, 7, 341. K.

30. nov. (Kbh.) Befaling anlangende, at oberst Franciscus Edmont, ridder, skal pareres i Nakskov. Kongen har antaget FE at være kommandant i fæstningen Nakskov. Krigsbetjente, af adel o.a., og den gemene soldateske befales at parere ham efter krigsmanér. Ladendes det ingenlunde osv. SmT, 8, 164. K.

30. nov. (Kbh.) Jens Hvas¹ fik fredebrev. For kongen er andraget, at det drab, som JH har begået på løjtnant Bernt Gamelin, er sket redelig for hånden. Efter ansøgning har kongen bevilget, at JH må nyde fred for drabet og sikkert lejde at forblive i kongens lande el. i hans rigers tjeneste. JR, 13, 37. Indl. udat.

1) If. Indl. søn af Christoffer Hvas til Hennegård.

1. dec. (Kbh.) Hr. Frederik von Buchwald, generalmajor, fik forlov at rejse ud af riget til fyrstendømmerne Slesvig og Holsten for at bestille magtpåliggende ærinder, dog at han indstiller sig i Kbh. til førstkomende faste for at forsvare sig for en upartisk krigsret, som kongen vil lade forordne til at kende i de beskyldninger, som er tillagt ham af afd. rigens marsk Anders Bille, og for det, kongen kan tiltale ham i andre måder. Kongen forbyder sine undersætter at gøre ham nogen forhindring på hans frem- og tilbagerejse. SJR, 24, 116. K.

1. dec. (Kbh.) Hans Mule fik brev anlangende Titus Bülche. Kongen er tilfreds, at TB til fortsættelse af sine studeringer i teologi udenlands i 5 år, beregnet fra påske sidst forleden, må nyde det stipendium theologicum, som skal gives efter fundatsen. HM skal til de forordnede tider lade ham bekomme stipendiet, nemlig 100 rd. årligen. Dermed etc. SJT, 34, 252. (Tr.: KD, V, 417). K.

2. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Jacob Gorresen Brøgger. De har tilforn bekommet kongens befaling anlangende at tilholde JGB enten at deponere så mange penge i retten, som den omtvistede kapital, som Jørgen Sørensen af Frederiksborg har hos ham at fordre med omkostning, el. at stille kaution til sagens uddrag til herredagen. Da JGB har tilbudt at efterkomme adressaternes dom og igen indlevere herredagsstævningen i Kanc., eragter kongen billigt,

at det forbliver derved. De skal tilholde JS, at efterdi JGB tilbyder at vil-
le afstå gården til ham, han da igen betaler det, den efter JSs egen op-
krævede vurdering beløber sig videre end de omtvistede penge. Der-
med etc. SJT, 34, 252.

2. dec. (Kbh.) Leonhard Marselis fik brev anlangende de penge, som
Joakim Irgens i Hamborg har ansagt at ville forstrække. Kongen kom-
mer i forfaring, at de 40.000 rd., som skulle erlægges af JI, ej endnu er
erlagt efter hans kontrakt, uanset obligationer af kongens og Rigens
Råd efter hans begæring er forfærdiget, hvorover kongen er tilføj-
et ikke ringe skade. LM skal alvorligen tilspørge JIs faktor i Hamborg, om
han er givet ordre til at betale de 40.000 rd., el. om de findes i bered-
skab hos ham, så de straks kan erlægges, når obligationerne bliver le-
veret til den herværende statiske gesandt. Hvis ikke, skal LM på kon-
gens vegne protestere over al den skade, som kongen er tilføj-
et og her-
efter pågår, hvorfor han vil vide at søge restitution hos ham. SJT, 34,
253. K. Indl. udat.

2. dec. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om, at Preben Ban-
ner under sit kompagni må bekomme de 25 soldater, som løjtnant
Wulff har. Dermed etc. FT, 7, 341. K.

2. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om at gøre den anordning, at
Preben Banner må bekomme klæde og sko til sine soldater. FT, 7, 341.
K.

2. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om, at kongen har befalet ge-
neralauditør Poul Tscherning at begive sig til Fyn til adressaterne, på
det de kan bruge ham til at tilendegøre det anbefalede kartel med de
svenske. Dermed etc. FT, 7, 341. K.

De, som fik dette brev, var disse, i ét brev: Hr. Iver Vind, Gunde Ro-
senkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag.

2. dec. (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev om, efterhånden som mid-
lerne strækker til, at lade Franciscus Edmont, kommandant i fæstnin-
gen Nakskov, få af sin besoldning. SmT, 8, 164.

2. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade kongens
vinskænk Christian Fischer få halvt af det korn, som er deputeret til
betjentenes løn dér på stedet, eftersom kongen eragter billigt, at de

dette år lader sig nøje med halvpårten af deres løn og lader den anden halvpart blive bestående hos ham til næste år el. bedre tider, så de kan blive fuldt betalt, anseende, at det skal forbruges til kongens egen hofstat. I lige måde skal han tilholde Cort Lyders at give CF den forfaldne afgift af Korselitse, så vidt den årligt skal betales på Rtk., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 165. K.

3. dec. (Kbh.) Lensmændene i Sjælland, Lolland og Falster fik brev om 1. Ingen officerer bekommer verpflegung på heste, som ej have. 2. Penge af kvarterer, når de ej er til stede. 3. Unyttige heste afskaffes. 4. Ryttere nøjes med beskikket foder. 5. Mandtal fra adelen om lighed. 6. Præste- o.a. sognerytters mundering. De skal gøre den anordning, at officererne ikke bekommer verpflegung på flere heste, end de findes at have. Officererne og rytterne skal afskaffe de unyttige heste, som ikke kan gøre tjeneste. De skal anordne, at officererne ikke bekommer penge af deres kvarterer, når de ej selv er til stede. I lige måde skal officererne foreholdes, at de tilholder deres ryttere at lade sig nøje med det foder, de bliver forordnet, såfremt det ej igen skal søges hos dem. De skal alvorligen tilskrive adelen, som hidindtil ej har ladet sig bekvemme efter kongens befaling til at fremskikke mandtal, hvorefter lighed med tilførselen kunne ske, at de med forderligste indskikker disse mandtal. Dermed etc. Sjt, 34, 254. K. Indl. 2. og 4. dec. (Tr.: DKL, III, 407).

P.S. Det formenes, at præster, fogeder og skrivere vægrer sig ved på ny at udmundere deres ryttere og heste, formenende, at denne ene gang var nok. De skal tilholde dem med forderligste at efterkomme kongens befaling, end mindre anseende deres egen ulejlighed end den nytte, deres fæderneland har deraf, såfremt de ellers vil holdes for gode patrioter.

3. dec. (Kbh.) Jørgen Seefeld, Kaj Lykke og Ove Giedde fik brev om, at kongen kommer i forfaring, at bønderne i Ringsted h. undslår sig for strandvagt, gravning o.a. De skal tilholde dem lige ved andre at gøre dette o.a., som forefalder til landets defension. Dermed etc. Sjt, 34, 254. K. Indl., se foreg.

Lige sådan befaling fik OG om bønderne i Bjerge h. KL om Gissel-feld birk.

3. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch og Lave Beck fik brev om at lade oberstlt. Nicolaj Piper bekomme 130 rd. på afregning af hans hvervepenge, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 256.

4. dec. (Kbh.) Å.b. anlangende officererne at holde justits o.a. Kongen har i disse vanskelige tider til Sjæll.s nødvendige defension eragtet for godt i nogle af købstæderne dér el. hvor det farligst kunne synes, at noget attack skulle begynde, at lade indkvartere en del officerer og ryttere. På det der med indkvarteringen så vel som med dem, som skal gøre tilførsel til nævnte officerers og rytteres underholdning af fourage o.a., kan forholdes ret, så undersåtterne ikke skal have at besvære sig over deres forurettelser og insolentier m.m. ved at begære mere af proviant og fourage, end ordinansen ommelder: Forbyder kongen hermed, at officerer og ryttere må fordre mere, end kongens proviantmester ved sine betjente lader uddele efter ordinansen, hvorover officererne selv bør have inspektion og strengeligen befale deres ryttere ingen af undersåtterne at molestere, anseende at sådant er anstillet til landets defension og ej til undersåtternes skade. Såfremt nogen befindes at gøre herimod, og klagemål kommer, og officererne ej straffer det, vil kongen selv søge det hos officererne og lade straffe. Herhos befales alle høje og underofficerer med forderligste at give proviantmester Nicolaus Bennich en designation på, hvor mange folk og heste de har, at han kan vide at forholde sig med uddeling af proviant, så og at konferere med kvartalskommissarierne om landets defension. SjR, 24, 117. (Tr.: CCD, VI, 357-59). K. Indl. se flg.

4. dec. (Kbh.) Lave Beck fik brev om straks at gøre interimsordinans anlangende tilførsler og deri specificere de len og herreder, som skal gøre tilførsler til Køge, Store Heddinge, Korsør, Skælskør, Vordingborg og Præstø. Det er anordnet, at hele Kongens Livregiment skal indkvarteres i Vordingborg og Præstø formedelst de farlige poster dér. Han skal derfor lade gøre dobbelt tilførsel til disse købstæder og have den bedst mulige lighed i agt, hvoraf han skal forfatte 2 genparter, den ene til rigens råd i Kbh., den anden til proviantmester Nicolaus Bennich, indtil overslag kan blive gjort på Rtk. og lenenes jordebøger anslagen i htk. og adelens ekstrakter fremkommer, så der kan gøres fuldkommen overslag og bedre lighed. Dermed etc. Sjt, 34, 257. K. Orig. i DKanc. B 165b. Indl. 3. dec.

4. dec. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om Wismar Dyb. En del er i mening, at dybet ved Wismar kan synkes, andre af kongens admiraler og kaptajner, at det ikke kan ske. Adressaten skal erfare begge parter mening, fundamentet og alle circumstantier og gøre skriftlig relation. Dermed etc. Sjt, 34, 257. K.

4. dec. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende, at oberst Lobrecht farer med de holl. skibe. Det skal tilholde de holl. fragtede orlogsskibe, som med forderligste henløber til Holl., at de med sig tager L med hoshavende officerer, heste og folk. Dermed etc. Sjt, 34, 257. K.

4. dec. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Christen Skeel og Peder Reedtz fik brev om efter hr. Henrik Bielkes begæring at erfare om flådens forsyning. Hvad HB for kongen har ladet andrage, kan adressaterne se af hans hosføjede supplikation. De skal forhøre admiraler og kaptajner, som har været på flåden, hvorledes denne har været forsynet siden sidst forleden tog, og tilstille udførlig relation. Sjt, 34, 257. K.

4. dec. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om med forderligste at lade ske eksekution på torvet i Kbh. af den løjtnant og korporal, som er kommet fra Samsø og har begivet sig af kongens tjeneste til fjenden efter den over dem afsagte krigsretsdøm. Dermed etc. Sjt, 34, 258. K.

4. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at lade oberstvagtmester og kommandant på Kronborg Carl von Brunow bekomme kvarter og underholdning til officerer og heste lige ved andre kaptajner til fods. Dermed etc. Sjt, 34, 258. K. Orig. i DKanc. B 167d. Incl. 26. nov.; se også Sjt, 34, 257, 4. dec. (1. brev).

4. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om på Rtk. med forderligste at lade gøre overslag på alle lenenes jordebøger i Sjæll. og anslå i htk., hvilket de skal tilstille Otte Pogwisch og Lave Beck. Dermed etc. Sjt, 34, 258. K. Orig. i DKanc. B 179k.

4. dec. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende adjutanternes traktement. Kongen har anset for godt, at generalmajor Trampe for sin person må godtgøres en adjutant, hvilken er forundt en ritmesters traktement og verpflegung, foruden en regimentsadjutant, som skal nyde traktement lige ved en løjtnant til hest. I lige måde, at en generalmajors adjutant til fods må trakteres som en kaptajn til fods og en regimentsadjutant til fods som en løjtnant til fods. SkT, 9, 109. K. Incl. udat. (2).

4. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om generalmajor Jochum Trampes og andres adjutanternes besoldning. Kongen er tilfreds, at JT for sin person må godtgøres en adjutant, hvilken NK skal lade give en

ritmesters traktement og verpflegung, foruden en regimentsadjutant, som han skal lade nyde traktement som en løjtnant til hest. I lige måde må en generalmajors adjutant til fods trakteres som en kaptajn til fods og en regimentsadjutant til fods som en løjtnant til fods, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SkT, 9, 110. K. Incl., se foreg.

5. dec. (Kbh.) Daniel Collin fik privilegium på en bog. Han har fordansket en eng. bog, Enchiridion Francisci Quarles. Efter anmodning bevilger kongen, at han på egen bekostning alene må lade bogen trykke og oplægge og at ingen må eftertrykke den i 10 år efter brevets dato. Understår nogen sig i dette, har de forbrudt de eksemplarer, de farer med, halvparten til kongen og halvparten til DC. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 118. K. Incl. 4. dec.

5. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade oberst Jacob Thurner bekomme 200 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 258. K. Orig. i DKanc. B 167d.

5. dec. (Kbh.) Dr. Caspar Bartholin fik brev om at assistere dr. Johan Møller, prof. juris på Kbh.s Universitet, anlangende Peder Lauridsen Scavenius' doktorgrad. Dermed etc. Sjt, 34, 259. K.

5. dec. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev anlangende at forstrække K.M. sin indvisning i subsidiepengene. Kongen kommer i forfaring, at han har bekommet en del af subsidiepengene, som var forfalden i sidst forleden krig ml. Protektoren og Generalstaterne, hvori han også har haft indvisning. Kongen beder om, at HV fremdeles vil låne ham denne anpart imod forsikring, hvortil han selv kan gøre forslag. Dermed etc. Sjt, 34, 259. K.

5. dec. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at nærværende holl. skipper, Peter Bolders (Boldithe), med sit ballastede skib må passere toldfrit gennem Sundet denne ene gang. Dermed etc. Sjt, 34, 259.

5. dec. (Kbh.) Oberstlt. Nicolaus Piffers hustru fik brev om i sin husbands fraværelse at måtte nyde samme kvarter som han i Kbh., eftersom han er rejst i kongens hvervning. Dermed etc. Sjt, 34, 260.

5. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende indkvartering på adskillige steder. Kongen har befalet, at følgende ryttere skal begive sig på følgende steder at indkvarteres og tage posterne i agt: Bertram Rantzau med sit regiment til Korsør og Skælskør. Kaj Lykke til Vordingborg og Præstø. Claus Juel med sognerytterne i Sjæll. til Køge. Vincents Bille med adelens rostjeneste i Store Heddinge. Frederik Reedtz og Hugo Lützow har bekommet befaling om i deres len ved strandsiden at lade indkvartere 2 af generaløjtnant Gyldenløves kompagnier dragoner og lade dem underholde af magasinkornet el. samme lens indkomst. Befalendes etc. Sjt, 34, 260. K. Orig. i DKanc. B 167d.

5. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende på kongens anordning månedligt at betale generalmajor Trampe 300 rd. fra datoen for hans bestallingsbrev som generalmajor. Dermed etc. SkT, 9, 110. K. Indl., se SkT, 9, 109, 4. dec. (2. brev).

5. dec. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev anlangende resterende ved af Bjerre herreds bønder, som for kongen klageligen har ladet andrage, at det formedelst ondt føre forleden år og plyndring af fjenden o.a. besværlighed dette år er dem fast umuligt at fremskaffe det ved, som de resterer med til Provianthuset. Af OGs erklæring erfarer kongen, at det befindes således, og er tilfreds, at de må være fri for ved dette år og for det fra forgangne år være forskånet, indtil Gud giver fredelig tilstand. Befalendes etc. SkT, 9, 110. K. Orig. i Helsingborg lensrgsk., RA. Indl. 14. nov.

6(?) dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev på accisefrihed af vin og Rostockerøl. Efter anmodning bevilger kongen, at de må nyde følgende accisefrihed, nemlig hver borgmester 1½ læst Rostockerøl, 2 ammer rhinskvin og 1 oksehoved fransk vin, hver rådmand 1 læst Rostockerøl, 1 amme rhinskvin og 1 oksehoved fransk vin, hvorefter tolderen i Kbh. har at rette sig, og det skal blive godtgjort i deres rgsk. på Rtk. Sjr, 24, 118. (Tr.: KD, III, 474). Indl. 2. jan. 1649.

6. dec. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om til Philippi Jacobi at forlenes med Dragsholm. Derefter etc. Sjt, 34, 261. K.

6. dec. (Kbh.) Bertram Rantzau fik brev om en rytter, som har undsagt hr. Sivert Urne. SU har for kongen ladet andrage, at en rytter af BRs kompagni, som han i Slagelse var kommet i klammeri med, siden har

undsagt ham på livet el. også at ville afbrænde hans gårde og gods her i landet. BR skal tilholde denne rytter at stille SU tilfreds, medmindre den over ham afsagte krigsretsdom skal eksekveres. Dermed etc. Sjt, 34, 261. Indl. 3. nov.

6. dec. (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om palisader til voldenes forsikring. Han skal af de midler, som er forordnet til fortifikationen, lade indkøbe 1.200 palisader til forsikring af voldene ml. dronningens have og løngangen, såvel som andetsteds, hvor det uforbigængeligen behøves. Dermed etc. Sjt, 34, 163. (Tr.: KD, V, 417-18). K. Indl. udad. (2).

6. dec. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om brolægning uden for Christianshavn. Han skal tilholde indbyggerne på Amager at opfylde og brolægge vejen uden for Christianshavns porte og vedligeholde den, eftersom berettes, at det tilkommer dem. Sjt, 34, 261. (Tr.: KD, V, 418). K. Indl. 30. nov.

6. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at kanalen el. revieren, som går gennem Christianshavn, om natten skal lukkes med en bom, så at ingen kan komme ud derfra med både. Dermed etc. Sjt, 34, 261. (Tr.: KD, V, 418). K. Indl., se foreg.

6. dec. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om, at kongen har befalet, at 2 kompagnier ryttere skal overskikkes til Samsø til forsikring. HL skal tilholde alle Kalundborgs smakker at begive sig til Kerteminde for at overføre dem, eftersom Nyborg og Korsørs smakker ikke alene kan forrette det for overfartens skyld. Dermed etc. Sjt, 34, 262. K.

6. dec. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at skikke Ulrik Christian Gyldeuløve de små norske jagter og 2-3 andre skærbåde el. dygtige galiotter, som han begærer at bruge til at gøre fjenden afbræk. Dermed etc. Sjt, 34, 262. K.

6. dec. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om Ove Gieddes bestilling efter hans instruktion. De skal herefter altid i Admiralitetets forsamlinger gøre deres bestilling fyldest efter instruktionen, omendskønt nogle ikke kan være til stede, så at det, som konsulteres el. af de tilstedeværende eragtes fornødent, kan forebringes kongen, og hans vilje fornemmes. Dermed etc. Sjt, 34, 262. K. Indl. 30. nov.

6. dec. (Kbh.) Poul Tscherning fik brev om med forderligste at forføje sig til Fyn til generalløjtnant Ulrik Christian Gyldenløve at lade sig bruge anlangende oprettelse af kartellet. Dermed etc. FT, 7, 342. K. Indl. 6. dec.

6. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om til Poul Tschernings omkostning til oprettelse af kartellet at lade ham bekomme 200 rd. og tage hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 342. K. Indl., se foreg.

6. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om lenenes indkomst og tolde til landets defension. Kongen er tilfreds, at toldene, Assens og Nyborg told undtaget, og lenenes indkomst i Fyn må anvendes til øens defension, dog alt på kongens ratifikation af det, de akkorderer med købmænd o.a. Derefter osv. Befalendes etc. FT, 7, 342. K.

7. dec. (Kbh.) Å.b. om, at kronens, adelens og gejstlighedens bønder i Sorø birk med andre sogne skal udføre rytterheste. Kongen erfarer, at en part af nævnte bønder, som ligger i de sogne, som svarer til Sorø birk og søger de kirker, forlyder at ville undslå sig fra at udgøre den påbudne sognerytter og hest med de andre sognemænd, formedelst de ikke er tjenere til Sorø. Da det nævnte er påbudt hele sognet uden nogen forskånsel, befaler kongen alle sognemændene, så mange, som er i sognet, at rette sig efter at betale den påbudne kvota af hestens udmundering tillige med de andre Sorø tjenere dér i sognet. Forbyndes lensmænd, adel, fogeder o.a. at hindre Jørgen Rosenkrantz heri. Sjr, 24, 119. K. Indl. 6. dec.

7. dec. (Kbh.) Tyvelse¹ og Hjelmsøllille² sogne skal skatte og udgøre heste med Sorø len. Kongen fornemmer, at der begæres hjælp af Sorø Akademis tjenere nævnte steder til at udføre dragoner o.a. i Korsør og Vordingborg len, om dog deres soldater bliver udskrevet på Sorø. Da udgørelsen af hestene er pålagt enhver efter skattemandtallene, eragter kongen det ikke billigt, at nævnte steder skal contribuere til andre steder end Sorø len, hvor de yder deres anden skat og soldater udskrives. Kongen forbynder lensmænd, fogeder o.a. at gøre Sorø Akademis tjenere forfang heri. Sjr, 24, 119. K. (Er efter Jørgen Rosenkrantz' eget koncept). Indl. 6. dec.

1) Kopibogen har Kiulsse og Kiuelsse. 2) Er en by i Tybjerg s.

7. dec. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om efter lejlighed med forderligste at forestille Niels Juel at være tilsynsmand på Holmen efter den ham givne bestalling, så og at han kan tage sit sæde i Admiralitetet. Dermed etc. Sjt, 34, 263. K.

7. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at indstille sig i Admiralitetet med de andre dér tilforordnede og betjente til at have kongens bedste i agt. Dermed etc. Sjt, 34, 263. K.

7. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at blive til stede i Kbh., indtil han videre kan blive forstændiget med OP, Jørgen Reedtz og Christian Barnekow, som i lige måde er forskrevet hid. Sjt, 34, 263. K. Incl. 25. nov.

Lige sådant brev fik OP.

7. dec. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om at betale major Henrik von der Chapelle og 2 af hans kaptajner, Udislaus Dendhof og Johan von Hoften, item Frederik Jacob Gretvig, hver 2 måneders besoldning efter den trykte kapitulation, tagende deres bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 264. K.

7. dec. (Kbh.) Christian Zeigler¹ trommeter (trompeter) fik fred. Det andrages for kongen, hvorledes CZ har begået et ulykkeligt drab på en bonde, og han anholder nu om sikker fred og lejde. Kongen bevilger, at han igen må nyde sin fred, dog skal han tilfredsstille den døde venner og arvinger. SkR, 6, 462. K. Incl. 4. og 28. nov. og 13. dec.

1) Incl. har Christian Worebrandt, felttrompeter, Helsingborg.

8. dec. (Kbh.) Dragsholms bønder skal svare til Sivert Urne. Kongen hilser kronens bønder under Dragsholm Slot. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare SU, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Sjr, 24, 120. K.

8. dec. (Kbh.) Frands Brockenhuus m.fl. fik brev om rytteriets traktement i stedet for tilførsel. Kongen kommer i forfaring, at rytteriet, som er logeret i Sjæll. ved søkanten, ej kan underholdes af det kommis, som er forordnet, eftersom de ej selv kan brygge og bage. Kongen vil, at de såvel som officererne skal trakteres hos borgerskabet i køb-

stæderne, hvorimod værterne i betaling skal tage det, rytterne er tillagt. Dermed etc. Sjt, 34, 264. K.

Lige sådant brev fik Christen Skeel, Frederik Reedtz og Hugo Lützow.

8. dec. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at levere 60 skålpd. pistolkrudt og bly til Claus Juel, tagende hans bevis. Dermed etc. Sjt, 34, 264. K. Indl. 8. dec.

8. dec. (Kbh.) Skipperen på galioten med stykker og ammunition til Fyn fik ordre. Han skal med forderligste begive sig til Kerteminde el. Bogense, hvor han bedst kan ankomme, og når han ankommer, skal han straks tilkendegive Ulrik Christian Gyldenløve det og følge hans ordre, hvor han begærer, at stykker og muniton skal losses. Sjt, 34, 265. K.

8. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om 2 fanger, som er frataget generalgevaldigeren i Fyn. Kongen kommer i erfarings, hvorledes denne for nogen tid siden med gevalt er frataget 2 fanger, som havde forset sig. Efterdi aktionen er af konsekvens og skandale, skal adressaterne gøre den anordning, at dette kan blive påtalt, så de, som har gjort det, kan blive straffet. Dermed etc. FT, 7, 342. K. Indl. 30. nov. og 4. dec.

Rigens råd, som fik dette brev: Hr. Iver Vind, Gunde Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, Otte Krag i ét brev.

8. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn tilskikkes åben befaling til adelen o.a., som har jordegods i Fyn, hvilken de skal lade forkynde. Dermed etc. FT, 7, 343. Indl., se foreg.

8. dec. (Kbh.) Befaling til adelen i Fyn om at lade deres heste samle til kompagnier samt mønstring, vagt o.a. Kongen erfarer, at adelens kompagnier i Fyn er meget svage af årsag, at officererne, som har regimenter og kompagnier, holder deres heste derfra, uanset intet findes derom i deres kapitulation. Alle i adelen, som hidindtil ikke har haft deres heste under landkompagnierne og ikke for deres bestillinger el. af anden kgl. benådning er forskånet, skal til kompagnierne lade komme de heste, som de bør holde af deres gods dér, såfremt de ikke vil svare dertil. Det befales adelsmænd, som har birker el. i anden måde selv holder officerer og holder alle deres tjenere under særlige kompagnier, at lade officererne og tjenerne mønstre, at de kan bruges på

vagt og tog og visiteres efter den måde, andre i Fyn holder vagt og gør tjeneste, når de anmodes af rigens råd og landkommissarierne. Hvor-
 efter osv. Ladendes det etc. FT, 7, 343. K. Indl., se FT, 7, 342, 8. dec. (1.
 brev).

8. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om klagemål og krigsret. Han skal have indseende med, at officererne el. rytterne ej begår nogen insolence, hvor de er indkvarteret. Forebringes nogen klagemål, skal han straks befordre krigsretten, og når den holdes over en vigtig sag, skal han selv sidde el. i hans sted en underkommissarius, som kan påtage sig den anklagedes sag, på det sagen kan blive eksamineret og straffet efter krigsartiklerne. Dermed etc. FT, 7, 343. K. Indl., se FT, 7, 342, 8. dec. (1. brev).

8. dec. (Kbh.) Lensmændene på Fyn fik brev om uddeling af kvarterer på kronens og adelens gods. Item insolentiers anklagelse for krigskommissarierne og eksekution. De skal efter mandtallet af hele og halve gårde såvel som bøndernes tilstand i lenet gøre uddeling på kvarterer af de officerer, som skal indkvarteres, og tilholde adelen i lenet, at de selv gør uddeling på kvarterer af de officerer, som skal nyde indkvartering dér. Befindes nogen officerer el. gemene ryttere at gøre insolence, skal de anklages for krigskommissarius Johan Christoph von Korbitz og denne siden befordre krigsretten, hvor han ved vigtige sager selv el. en underkommissarius skal sidde retten, på det sagen kan blive eksamineret og straffet efter krigsartiklerne. Dermed etc. FT, 7, 344. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Indl., se FT, 7, 342, 8. dec. (1. brev).

De, som fik disse breve: Hr. Iver Vind, Otte Krag, Tyge Below, grev Rantzau, hr. Jørgen Brahe, hr. Sivert Urne, Jørgen Kaas.

8. dec. (Kbh.) Kommissarierne i Fyn fik brev om at anvise officererne kvarterer, når lighed med indkvarteringen er gjort af rigens råd og de dertil forordnede gode mænd. Dermed etc. FT, 7, 345. K. Indl., se FT, 7, 342, 8. dec. (1. brev).

8. dec. (Kbh.) Judith, enke efter Henrik Langemack, fik brev på en gård. Efter begæring har kongen bevilget hende den bondegård, som hun har tilforhandlet sig i Loll., Toreby, fri for landgilde, hoveri og ekkepenge. Dog skal hun vedligeholde gården. Thi forbyde etc. SmR, 7, 117. K. Indl. 24. nov. og 7. dec.

9. dec. (Kbh.) Ordinans ved færgestederne ml. Nyborg og Korsør. Kongen har anset for godt at lade gøre anordning ved færgestederne ml. Korsør og Nyborg: 1. Ved Korsør skal altid holdes 3 gode smakker, 2 store og 1 liden, og lige så mange ved Nyborg, postgalioten undtaget, hvilke af rederne forsvarligen skal forsynes og vedligeholdes. De, som findes udygtige, skal straks afskaffes. Dog skal de to steder participere lige til omkostning og fortjeneste i nævnte postgaliot el. spejljagt. 2. Hver dag præcis kl. 9 formiddag skal en smakke udgå fra hvert af de to steder, enten den har fragt el. ikke, hvorimod alle andre smakker skal være afskaffet at sejle på færgeløb og spilde de ordinære smakkers tilfældige fragt. Den, der gør det, skal give den smakke, som rejsen tilhører, sin fulde fragt og derforuden halvt så meget til straf. Dog færgerne på begge sider uforment at føre øksne og heste så vel som at lade sig bruge for fragt, når det begæres. 3. De, som rejser med fripas, skal være ved færgestedet hver dag, når klokken er 9, at de da kan komme over med den ordinære smakke, såfremt de ikke vil opholdes til om andendagen, uden så er, nogen ankommer med kgl. ekspresordre, og det specificeres i passet, da at befordres uden ophold hvert sted. Dog skal ingen fripas gælde uden kongens el. rigens hofmesters efter recessen. 4. Den, som ikke kommer til færgestedet til den bestemte tid, som forskrevet står, så at han kan komme over med den ordinære smakke el. og ikke begærer at overfare dermed, står det frit for at fragte en anden, dog skal det være den smakke, som næste rejse og fragt tilkommer, og da at give af en stor smakke til fragt 6 rd. og af en liden 4 rd. Dersom nogen anden fragtes, hvilket skal være enhver til ladt, skal den, som fragtes, give til den, som rejsen tilkommer, $\frac{1}{3}$ af fragten, fordi han ligger fri, og dog alligevel at nyde den næste rejse. 5. På det ingen skal gives årsag til klage, skal skipperen på hvert sted, som står for rejsen, udløbe præcis hver dag kl. 9, enten han har fragt el. ikke. Dersom han for storm el. stille vejrlig enten ikke kan el. begærer at udløbe, må han ikke tilstedes at udløbe næste dag, men den skipper, som er næst efter og vil sejle, tilkommer det at tage fragt og den første at bie til hans rejsedag. Derimod skal gives til fragt med den ordinære postsmakke af en karm med 6 heste 2 rd., med 4 heste $1\frac{1}{2}$ rd., med 2 heste 1 rd., af en udhængt vogn med 2 heste 5 mk., af en post- el. anden vogn 1 sldl., for 1 person, af adel el. uadel, 1 rigsart, 1 bonde el. sendebud 1 sletmk., 2 børn 1 sletmk., spædbørn undtaget; for 1 okse, stud el. ko 1 rigsmk., for 1 hest el. hoppe 2 mk., for 1 får, 1 kalv, 1 føl el. 1 svin 8 sk., for 1 skrin, som behøver 1 mands rum, 1 sletmk., 1 halvkiste $1\frac{1}{2}$ mk., $\frac{1}{2}$ hel kiste, pakker el. sække à l'advenant. 6. Kongens

hofstat og dens overførsel skal være fri efter kongens og rigens hofmeisters pas. Når sådan fri rejse forefalder, skal bådsfolkene lade sig nøje med halv hyre, og eftersom de ofte overfarer forgæves med kongens o.a. førsel, må nævnte smakker og færger, som sejler på færgeløb, være fri for told. 7. På det smakkerne el. færgerne ikke skal blive aflægs for bådsfolk, så de ikke efter deres belejlighed skal fare på lange rejser, er kongen tilfreds, at bådsfolk på sådanne færgeløbssmakker og færger må være fri for udskrivning, hvorimod 4 dygtige bådsfolk og en rorsbåd skal holdes for hver smakke af deres redere. 8. Af en båd, som roes af 4 karle, skal til fragt gives 4 rd. og mere, når der er is i Bælt, anseende, at folkene ofte forårsages ved tilfældig modbør at ligge 3, 4, 6 el. flere dage og fortære deres fragt, inden de kan komme tilbage igen. 9. Om nogen smakke el. skiberum bliver kommanderet i kongens tjeneste i en hast at sejle på nogen ekstraordinær rejse videre end på færgeløb ml. Korsør og Nyborg, vil kongen betale dem billig fragt efter rejsen og tiden af skriverstuen, fra hvilket sted de udkommanderes, eftersom bådsfolkene da skal have særdeles hyre og skibet forsynes med penge og proviant. 10. På det færgerne desto bedre kan komme på fode, eftersom de højligens gøres fornødne til store karme og rustvogne, skal de for hver rejse til fragt gives 4 rd. 11. Dersom den ordinære smakke ikke om sommeren for stille vejrlig el. om vinteren for is daglig, som forskrevet står, kan udsejle, skal en båd i dens sted og ved samme tid udgå, såfremt han ellers kan komme ud. Sjr, 24, 121. (Tr.: CCD, VI, 359-62). K. Indl. 30. nov.

9. dec. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om 13.000 rd. til Adolf Fuchs, kongens bestalter generalmajor til fods, af subsidiepengene, kongen tilforn har skrevet om, tagende hans bevis, hvorefter kongen siden vil betale ham. Dermed etc. Sjt, 34, 265. K.

9. dec. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om de svenskes kontribution på Samsø. Kongen kommer i forfaring, at indbyggerne på Samsø har akkorderet med fjenden om kontribution på 2.000 rd. Han skal gøre sit bedste til at blive pengene mægtig, så de kan leveres til generalkommissarien og forbruges til soldatesken. Dermed etc. FT, 7, 345. K.

9. dec. (Kbh.) Poul Prunster fik brev om med forderligste at begive sig til Orebygård at kommandere over det dér indlagte folk. Dermed etc. SmT, 8, 165. K. Orig. i DKanc. B 174.

9. dec. (Kbh.) Frederik Urne fik brev om at forestille Poul Prunster, som kongen har befalet at begive sig til Orebygård indtil videre at kommandere det indlagte folk. Dermed etc. SmT, 8, 165. K.

9. dec. (Kbh.) Christoffer Steensen fik brev anlangende af landekisten i Loll. at lade Poul Prunster bekomme hans besoldning, idet kongen har befalet ham at begive sig til Orebygård at kommandere. SmT, 8, 165. K.

10. dec. (Kbh.) Herlufsholm Skoles tjeneres frihedsbrev for skat o. a. Af erklæring fra Jørgen Rosenkrantz, hofmester for Det kgl. adelige akademi Sorø og skoleherre over den adelige Herlufsholm Skole, fornemmer kongen, at skolen af hans farfar, Frederik 2., er privilegeret for al skat, tyng og pålæg. Sådant som den da var, skulle den blive konfirmeret, hvilket også af kongens far i freds- og ufredstid har været holdt ved magt. Kongen har også anset for godt, også for den kgl. omsorg, han drager for denne skole, at den og dens tjenere som altid tilforn må forblive ved denne frihed og fri for al skat, besværing og udgift, anseende den ringe ting dog ikke meget forslår og kan være stedet til stort gode. Dog, hvad angår strand- og bavnevagt i krigstid, skal den som tilforn lige ved andre omliggende bønder tage vare. Sjr, 24, 124. (Tr.: CCD, VI, 362-63). K. (2, det ene: Efter JRs eget koncept).

10. dec. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om sejl til smækker. Kongen er tilfreds, at han forunder et nyt sejl til smækkerne ved Korsør for de mangfoldige rejser, de i denne tid gør uden fragt, og betaler det af lenet, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 265. K.

10. dec. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om penge af Kbh.s borgere til reparation af sit regiment og at passe på sine poster. Borgmestre og råd i Kbh. har tilbudt at lade forfærdige og reparere sadler, pistoler og tøj til rytterne under hans regiment. Han skal tilholde sine officerer, at de af borgerskabet annammer til nævnte reparation og lader sig nøje med 1 sldl. til hver rytter og siden selv lader forfærdige det, de eragter fornødent. Det er for nogen tid siden befalet, at regimentet skal marchere til sine forordnede poster ved Vordingborg og andetsteds. Endnu er kun 1 kompagni fremkommet. De skal straks forføje sig til KLs poster efter forrige ordre og iagttage dem, som KL agter at forsvare, om ulejlighed forårsages ved deres udeblivelse. Dermed etc. Sjt, 34, 266. (Tr.: KD, V, 418-19). K. Incl. 10. dec.

10. dec. (Kbh.) Holger Vind fik brev om til de folk, som ankommer fra Landskrone og Helsingborg, at forskaffe færges, som kan overføre dem til Helsingør. Befalendes etc. SkT, 9, 110. K. Incl. 9. dec.

10. dec. (Kbh.) Casper Due fik brev om ved Helsingborg at overskikke de 300 ryttere i fæstningen Landskrone, som han tilforn har bekommet kongens befaling til at lade komme over til Kbh. Han skal lade dem marchere til Helsingborg og forskaffe færges fra Landskrone til Helsingborg, som kan overføre dem. Dermed etc. SkT, 9, 111. K. Incl., se foreg.

10. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov og bispnen fik brev anlangende Johannes Jani. Hvad nærværende JJ for kongen har ladet andrage, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal tage den omtvistede sag for sig og dømme, hvilket kald der bør stå ved magt. Dermed etc. SkT, 9, 111. K.

10. dec. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende, at kongen har antaget dr. Johan Møller som feltmedikus. Befalendes etc. FT, 7, 345. K.

10. dec. (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at kongen er tilfreds, at smakerne for de mangfoldige rejser, som de i denne krigstid har gjort for Nyborg, må forundes nye sejl. De skal betales af lenet, og det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 345.

11. dec. (Kbh.) Peder Charisius fik brev om at hjælpe Jens Lassen og hans konsorter. Hvad JL har ladet andrage for kongen, kan PC se af hans hosføjede supplikation. Han skal forhjælpe dem i alt, de i den specificerede sag kan behøve. Dermed etc. Sjt, 34, 266.

11. dec. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset mod kvittering at lade levere 500 musketter og 24 hellebarder til hr. Axel Urup. Sjt, 34, 267. K.

11. dec. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev anlangende lofter o.a. rum til Henrik Müllers leverede proviant og korn. Kongen kommer i forfaring, at der ej skal være rum på loft og i kældrene på Kronborg til det korn og proviant, som HM skal levere til Helsingborgs garnison. AvdK skal lade det øvrige forvare i byen og fornøje borgerne med korn derfor. Dermed etc. Sjt, 34, 267. K. Incl. 5. dec.

11. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at anordne, at Otte Skade bekommer 16 halve jernkartover med tilhørende lader og lavetter af flåden, så og forskaffer ham skiberum til at føre dem til Norge, hvorimod lige så mange igen skal leveres af Tøjhuset til skibene. Dermed etc. Sjt, 34, 267. K. Incl. 9. dec.

11. dec. (Kbh.) Claus Juel fik brev om at tilholde sine officerer at give bevis på den udmundering, rytterne gives, være sig af gewehr, kapper, sadler o.a., havende inspektion med, at intet forkommer, eftersom præsterne og bønderne ikke kan udstå den tyngde så ofte at mundere dem. Sjt, 34, 268. K. Incl. 10. dec.

11. dec. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om penge, som Gabriel Marselis skal nedskikke. Kongen har befalet GM til PK at levere de toldpenge, som fra Bergen er skikket ham i Amsterdam. PK skal på kongens egen fare til vands lade 10.000 af disse penge komme ned i dukater. Dermed etc. Sjt, 34, 268. K. Incl. udat.

11. dec. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at lade Poul Klingenberg være følgagtig de toldpenge, som fra Bergen er tilskikket ham i Amsterdam, så han kan forskaffe dem hid. Dermed etc. Sjt, 34, 268. K. Incl., se foreg.

11. dec. (Kbh.) Landskrone by fik bevilling til at udføre korn. Borgmestre og råd og menige borgerskab fik efter ansøgning bevilling til at udføre korn o.a. varer til Norge og ml. provinserne i Danmark, hvor fjenden endnu ikke har impatroneret sig, dog at de beviser, at disse varer ej udføres til andre steder. Forbydendes etc. SkR, 6, 463. (Udt.: CCD, VI, 363). K. Incl. udat. og 10. dec.

11. dec. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at gøre den anordning, at de geworbne officerer under Mogens Rosenkrantz' og Steen Holcks kompagnier bliver akkomoderet og bekommer kvarter lige med andre geworbne officerer til hest af lige kondition. Dermed etc. SkT, 9, 111. K. Incl. 10. dec. (2).

11. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade Jens Rosenkrantz bekomme mønstermåned lige ved andre geworbne officerer til hest af lige kondition, eftersom berettes, at han hidindtil ikke har bekommen det. Dermed etc. SkT, 9, 111. K. Incl. 23. nov.

11. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at ingeniørkaptajn Gotfred Hoffmand til hans ingeniørbestalling må godtgøres kaptajngage med vognheste efter kapitulationen, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SkT, 9, 111. K. Indl. udat. og 9. og 11. dec.

11. dec. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at konduktør Henrik Hartmacher i fæstningen Malmø foruden konduktørbesoldning må nyde sergentplads. Dermed etc. SkT, 9, 112. K. Indl., se foreg.

11. dec. (Kbh.) Christen Thomesen [Sehsted]s arvinger fik brev om at lade hr. Henrik Rantzau bekomme 100 læs ved, hvilket lyder ord efter ord som det, Gunde Rosenkrantz bekom 13. okt. FT, 7, 345. K. Indl. 20. nov.

12. dec. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev anlangende hr. Augustinus Hansen, sognepræst i Skælskør, om tiende. AH har for kongen ladet andrage, hvorledes Lille Fuglede kongetiende forud har været bevilget til Skælskør sognepræst i stedet for de 2 øer Agersø og Omø, som tilforn har ligget til Skælskør og nu har deres egen præst, med begæring, at den igen må forundes ham. Da manden, den tilforn var bortfæstet til, er død, er kongen tilfreds, at AH må bekomme tienden til fæste. Dermed etc. Sjt, 34, 269. K. Indl. 9. dec.

12. dec. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om, at hans regimentsauditør Johan Wilhelm Huss må nyde traktement som en regimentskvartermester til hest. Dermed etc. Sjt, 34, 269. K. Indl. udat. og 7. dec.

12. dec. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om med forderligste til Fyn at lade fremskikke det, Peter Bredal skal have til skibene. Dermed etc. Sjt, 34, 269. K.

12. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om efter derom indgået kapitulation at give Hans Wulf von Mølhenn, bestalter kaptajnløjtnant til fods, 2 måneders besoldning, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 270. K. Indl. 9. dec.

12. dec. (Kbh.) Jacob Grubbe fik brev anlangende, at de Øster herreds bønder indtil videre i stedet for 4 al. lang favneved må yde i 3 al.s længde. Dermed etc. SkT, 9, 112. K. Indl. 9. og 24. nov.

12. dec. (Kbh.) Iver Krabbe fik brev anlangende, at major Christian Vendelbo for sin person foruden heste må godtgøres majorbesoldning til fods fra den tid, han har gjort majortjeneste på Helsingborg Slot, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SkT, 9, 112. K. Indl. 7. dec.

12. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, at kongen har antaget dr. Johan Møller som medikus ved arméen. JCvK skal lade ham bekomme hans besoldning. Dermed etc. FT, 7, 345. K.

12. dec. (Kbh.) Hans Friis fik brev om af sin forstrækning på 20.000 rd. at levere Jochum Trampe 2.000 rd., generalmajor Fuchs 500 rd., oberst Kūchemeister 100 rd., oberstlt. Barckenfeld 80 rd., tagende enhvers bevis, hvorefter kongen vil lade ham det godtgøre. Dermed etc. JT, 14, 120. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik han om at erlægge major Frederich 200 rd. og oberstlt. [Poul] Prunster 200. Dat. 13. dec. 1657.

13. dec. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om at lægge hver 4 bønder i læg til at gøre tilførsel som anordnet. Jørgen Seefeld: Kongen har anset for godt, at 539 gde af hans lens bønder skal gøre tilførsel til de 3 kompagnier ryttere af Kongens Livregiment samt staben, som er indkvarteret i Næstved. Han skal lade bønderne sammenlægge i læg om månedligt at fremskaffe 4 skp. rug, 8 skp. malt, 1 skp. ærter, 4 pd. smør el. i dets sted lige så meget flæsk el. 6 pd. ost, 8 pd. flæsk, 18 pd. oksekød, 2 td. strøgmålt havre, 1 læs el. 20 lispd. hø, 8 knipper halm, havende indseende med, at det går ligeligen til, eftersom bøndernes middel bedst er bevist. SjT, 34, 270. K.

Lige sådant brev fik Christen Skeel om Tryggevælde lens bønder, 935 gde, til 3 kompagnier ryttere, som logerer i Præstø. Jørgen Reedtz om Jungshoveds bønder, 133 gde, til 3 kompagnier ryttere, som logerer i Præstø. Oluf Brockenhuus om Svenstrup bønder, 65 gde, til samme 3 kompagnier ryttere. Frands Brockenhuus om Kbh.s len, 950 gde, til generalløjtnant Ulrik Christian Gyldenløves regiments 400 ryttere, som logerer i Køge.

Ove Skade fik brev med indgang, at kongen indtil videre anordning har anset for godt at 1.044 gde af hans lens bønder skal gøre tilførsel, nemlig i det halve len hjælpe til at underholde de 3 kompagnier af Kongens Livregiment samt staben, som er indkvarteret i Næstved, det andet halve lens bønder til de 400 af generalløjtnant UCGs regiment, som logerer i Køge. Thi bede etc.

Hugo Lützow om Antvorskov og Sæbygård lens bønder, 894 gde, item Korsør lens bønder, 598 gde, til oberst Bertram Rantzaus regiment i Slagelse, Korsør, Skælskør og Kalundborg. Hr. Christoffer Urne om Dragsholm lens bønder, 902 gde, i lige måde til BRs regiment på nævnte steder. Hans Lindenov om Kalundborg lens bønder, 688 gde, at give tilførsel til samme BRs regiment nævnte steder. Erik Banner om Holbæk lens bønder, 575 gde, til oberst Christoffer Hvas' desmunderede regiment i Holbæk. Niels Banner om 500 gde af hans lens og Frederiksborg lens bønder til generalløjtnant UCGs egne heste, oberstlt. Körbers, oberst Bonds og hans egne heste, som er indkvarteret i Roskilde. Otte Pogwisch om 192 gde af Abrahamstrup lens bønder at hjælpe til at gøre tilførsel til Anders Sandbergs eskadron ryttere samt artilleribetjente i Helsingør og Slangerup. Arent von der Kuhla om Kronborg lens bønder, 844 gde, til ASS eskadron og artilleribetjente nævnte steder.

Hr. Frederik Reedtz fik brev med indgang, at kongen har anset for godt, at hans lens bønder skal gøre tilførsel til følgende steder, nemlig 246 gde, at hjælpe til at underholde de 3 kompagnier af Kongens Livregiment samt staben i Næstved, 954 gde, til 3 andre kompagnier dér i lenet, item Balle og Viemose at komme Møn til hjælp. Han skal straks lade hver 4 bønder sammenlægge i læg om følgende tilførsel, nemlig 4 skp. etc.

13. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med feltmarskal Ernst Albrecht Eberstein at begive sig fra Kbh. til posterne i Sjæll., hvor OP skal vise ham dem og gøre al underretning derom. Dermed etc. Sjt, 34, 273. K.

13. dec. (Kbh.) Bertram Rantzau fik brev om at marchere nogle af sine folk på andre steder. Han har tilforn bekommet kongens ordre til med sit folk at ligge i Skælskør og Korsør. Kongen erfarer, at de skal være undersætterne dér til stor besværing. Han skal lade folket marchere til de steder, som de forordnede kommissarier anviser ham. Sjt, 34, 273. K. Indl. 10. dec.

13. dec. (Kbh.) Skibskaptajn Peter Bredal fik brev om, at han må gå forbi Frederiksodde og andetsteds med alle el. så mange af skibene, som han eragter tjenlige dertil, og hvor han kan gøre kongen tjeneste og fjenden afbræk. FT, 7, 246. K.

13. dec. (Kbh.) Fru Anne Elisabeth von der Groeben fik brev anlangende, at kongen har befalet Poul Prunster at være på Orebygård, hvis situation mod fjendtligt indfald han har eragtet nødtigt at iagttages. Han har befalet PP at begive sig derhen og beder hende forunde ham med folket husværrelse dér på gården, medmindre hun vil forflytte det gewehr, som findes dér, til Nakskov el. anden sikker plads, så det ej mod kongens vilje skal komme fjenden til gavn. Dermed etc. SmT, 8, 166. K.

13. dec. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at tage Loll. s defension i agt. Frederik Urne og Christoffer Steensen er således beladt med sygdom, at de ikke kan tage landets defension i agt. ER skal i varende deres sygdom have indseende med landets defension, eftersom han opholder sig dér, og dets beskaffenhed er ham vel bekendt. SmT, 8, 166. K.

14. dec. (Kbh.) Pas til to at samle tømmer til Tøjhuset. Nærværende 2 artilleribetjente er affærdiget fra Kbh. til adskillige len i Sjæll. og Skåne for at lade fælde en del aske-, elle- og egetræer til Tøjhuset. Lensmænd, fogeder o.a., som på kongens vegne har befaling, skal forsikke dem fornødne folk til at hugge og fælde tømmer, så det straks fra hvert sted kan blive forskaffet med vogne el. skiberum til Tøjhuset. I lige måde skal de forskaffes underholdning med mad og øl, en bondevogn med heste og frit over færgestederne. Ladendes det etc. SjR, 24, 125. K. Indl. 13. dec.

14. dec. (Kbh.) Peter Kalthoff med flere fik brev om en prokurator. Kongen bevilger efter begæring PK, tøjmester, Hans Hansen, proviantskriver, og Jørgen Halle at måtte bruge Peder Hansen Korsør til at tale og ved lov og ret udføre en sag, som de har anlangende en svensk mand med gods, som de har ladet hidføre fra Sverige. Dog at han forholder sig efter recessen, så at alting går til efter lands lov og ordentlig proces. Forbydendes etc. SjR, 24, 126. (Tr.: KD, III, 474). K. Indl. 1. dec.

14. dec. (Kbh.) Fiskemester Jørgen Jendtzmehr fik brev om årligen, beregnet fra den tid, han fik fiskeriet i forpagtning, at lade borgmestre og råd i Kbh. bekomme 150 karper. SjT, 34, 273. K. Indl. 15. april 1619, 9. og 16. okt. 1650.

14. dec. (Kbh.) Jørgen Seefeld og Peder Reedtz fik brev anlangende Kbh.s borgerskab og kgl. tjenere. Hvad borgerskabet i Kbh. har ladet andrage for kongen, kan adressaterne erfare af deres hosføjede dokumenter. De skal på belejlig tid og sted for sig indstævne så mange af interessenterne, som de eragter nødigt, og enten forene dem i mindelighed på bedste manér el. ved ligelig og billig proportion sige, hvorledes de eragter der bedst kan forholdes med indkvarteringen uden nogen persons anseelse. De skal siden søge kongens ratifikation herpå. Sjt, 34, 273. (Tr.: KD, V, 419). K.

14. dec. (Kbh.) Hans Georg von Moltzan fik brev om at være fri for nogen gewehr. Kongen vil uden betaling efterlade ham 340 par pistoler, som er leveret ham af Tøjhuset, og som han igen skulle have indleveret el. betalt. Dermed etc. Sjt, 34, 274. K.

14. dec. (Kbh.) Køn Joakim Grabow fik brev om at være værge for jomfru Birgitte Mogensdatter Bille til Lidemarksgård, imidlertid hun sælger sin halve part i Lidemarksgård, og siden forsegle og underskrive skødet med hende. Dermed etc. Sjt, 34, 274. Inkl. 10. dec.

14. dec. (Kbh.) Marcus Rodsteen fik brev anlangende en strandet galiot. Han skal på vejen til Holl. gøre sit bedste til at få så meget som muligt bjerget af den galiot, som berettes at være [grund]stødt ved Falkenberg. Dermed etc. Sjt, 34, 275. K.

14. dec. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at tilholde fogeden på Bavelse, at han ryddeliggor gården til oberst Jens von Løwenklau, så han dér kan bekomme værelse, eftersom kongen har forundt ham afgiften af gård og gods. Sjt, 34, 275. K.

14. dec. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om fra Kbh. til Fyn at skikke 2 kobberslanger på 9 pd. jern, 2 beslagne skibslader, 4 kobberladeskovle med visker og forsætter, 3 krudtsække, 2 falkenteser, 43 centner krudt, 100 store båndlunter, 400 runde jernkugler på 9 pd. til nævnte stykker, 18 kuglesække, 12 stangkugler, 22 kædekugler, 30 knippelkugler, 1 blokvogn med forskærer. Sjt, 34, 275. K. Inkl. 7. dec.

14. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at lade Mogens Rosenkrantz og Steen Holck blive trakteret lige ved andre geworbne officerer til hest efter deres bestalling i disse tider. SkT, 9, 112. K.

14. dec. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at være guvernør i Landskro-
ne Slot og fæstning. Befalendes osv. SkT, 9, 112. K.

14. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Rønneby fik brev om, at Hans
Olufsen, tolder i Bodekul, for kongen har ladet andrage, hvorledes
hans kaper, Skt. Hans, i skærene ved Blåkul har antastet en skipper af
Lybæk, som angav at ville sejle til Windau, hos hvilken skipper skal
have befundet sig hosfølgende to vidnesbyrd af borgmestre og råd
samt et købmandsbrev, som skal være fordægtigt, når det ene bliver ef-
terset imod det andet. Adressaterne skal indstævne parterne for sig og
kende ml. dem efter søretten og sagens beskaffenhed, dog at det skal
være parterne tilladt at indstævne for deres overdommere. SkT, 9, 113.
K. Incl. 4. nov.

14. dec. (Kbh.) Henrik Podebusk fik efter begæring forlov fra sin kom-
missariatsbestilling i Fyn. Kongen vil forblive ham bevågen med kgl.
gunst. Befalendes etc. FT, 7, 346. K. Incl. 18. og 22. nov. og 7. dec.

14. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om at votere om en kommis-
sarius. Kongen har forløvet Henrik Podebusk som kommissarius. De
skal foreholde adelen i Fyn, at de til førstkommende 20. dag møder i
Odense og voterer om en anden god mand, som kan forestå bestilling-
en, efter at han har aflagt sin ed for kongen. Dermed etc. FT, 7, 346.
K.

14. dec. (Kbh.) Bispen i Fyn fik brev anlangende nærværende Mikkel
Hansen Vindinge, som forleden sommer har tjent på flåden som skibs-
præst. Adressaten skal tilholde den præst, hvor han tilforn har tjent
som kapellan, at tage ham til sig igen, indtil han på anden manér kan
blive akkomoderet, eftersom det ikke var kongens mening, at han
skulle kvittere sin kapellantjeneste. Dermed etc. FT, 7, 346. K. Orig. i
Fyns bispeark., LAO.

15. dec. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade Johan
Grolech (Groleff) være følgagtig 200 musketter med banteler, 2 td.
krudt, 3 store bundter lunter, 3.000 musketkugler. Sjt, 34, 275. K. Incl.
7. dec.

15. dec. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at forunde Hans Wulf
Borch Vordingborg fæрге. Kongen har forundt nærværende HWB at

være færgemand ved Vordingborg færge, som nu er ledig ved tidl. færgemand Frands Hammers død. FR skal lade HWB bekomme færggården uden fæste, med al ager, eng og mark, således som hans formand har nydt den, hvorimod han skal holde stedet ved lige og have gode færger og både, at den rejsende uden ophold kan komme af sted, og ikke besvære dem med usædvanlige færgpenge. Dermed etc. Sjt, 34, 276. K. Indl. 15. juni.

15. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at færgemændene skal løbe over til Malmø, og om en oldermand. De skal gøre den anordning, at færgemændene med deres færger, smækker og deslige, som er dygtige til at overføre heste, straks løber over til Malmø for at afføre en del rytteri derfra. Desligeste skal de forordne en oldermand for færgemændene, som kan have tilbørlig indseende, at alt går rigtigt til. Dermed etc. Sjt, 34, 276. (Tr.: KD, V, 419). K.

15. dec. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om de bønder, som ikke vil fremskaffe det, der er ordineret til soldatesken. Kongen kommer i forfaring, at en del i lenet ikke vil fremskaffe det, som er forordnet til soldatesken. Adressaterne skal til bestemte officerer assignere de bønder, som ikke godvilligen fremskikker deres kvota, så de selv kan lade det hente, dog at ej mere tages end befalet. Dog at det vel iagttages, at de villige ej nyder de uvillige ondt ad. Sjt, 34, 277. K.

15. dec. (Kbh.) Herman Frandsen Kaas fik brev om at kommandere rytteriet på Samsø. Dermed etc. Sjt, 34, 277. K.

15. dec. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om skiberum til Herman Kaas. Kongen har befalet HK at begive sig til Samsø at kommandere soldatesken. HL skal forskaffe ham skiberum til folk og heste. Sjt, 34, 277. K.

15. dec. (Kbh.) Adolf Fuchs fik brev om 2.500 rd., som er godtgjort ham og vil blive betalt, når hans påtagne hvervning af 1.000 mand til fods er kompletteret. Derefter etc. Sjt, 34, 278. K.

15. dec. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om ordonnansryttere. Han skal gøre den anordning, at der altid holdes fornødne ordonnansryttere i hans regiment, både i Kbh. og i Rungsted og Køge Kro, på det man desbedre kan bekomme bud frem og tilbage til posterne. Dermed etc. Sjt, 34, 278. (Tr.: KD, V, 419-20). K.

15. dec. (Kbh.) Vincents Bille og Claus Juel fik brev om, at hans ryttere må hjemforløves, hver til sin husbond, dog at de holder sig i beredskab, når påbydes el. bålene brænder. Dermed etc. Sjt, 34, 278. K.

Lige sådant brev fik CJ at hjemforløve sine sogneryttere.

15. dec. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om, det første der bliver middel, at betale afd. fhv. enspænder Lorens Jensen Nykøbings besoldning til hans enke, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 278. K. Incl. 16. aug. 1656, 10. jan.

15. dec. (Kbh.) Marcus Rodsteen fik brev om at følge skibene til Holl. og om at attackere svenske. Han skal med første vind begive sig fra Kbh. med de 3 holl. skibe, Håbet, Forgylde Falk og Famma, tillige med den lejede fløjte, Den forgylde Pave, og lige til Holl. Til den ende skal skibsofficerer og folk være færdige at følge ham, når han lader dem til-sige. Når han ankommer i Fli, skal han levere skibene til principalerne og lade Gabriel Marselis vide om deres ankomst. Dersom han i søen antræffer svenske skibe el. kapere, skal han bemægtige sig dem og fremskikke dem enten hid el. til Norge. Dermed etc. Sjt, 34, 279. K. Incl. udat.

15. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at erlægge 200 rd. til major Frederik [?von Buchwald], tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 279. K.

15. dec. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om en trompeter og 2 ryttere af Kongens Livregiment, som kongen kommer i forfaring er arresteret i fæstningen Malmø. Eftersom regimentet er befalet at komme til Kbh., skal han lade rytterne være deres officerer følgagtig imod revers, at de skal holdes til stede indtil krigsrettens endelige udgang. SkT, 9, 113. K.

15. dec. (Kbh.) Hr. Christen Thomesen [Sehested]s arvinger fik brev om af Skt. Knuds Klosters skove at lade Ebbe Gyldenstjerne bekomme 100 bønderlæs ved. Dermed etc. FT, 7, 347. K.

15. dec. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om ranson af nogle franske o.a. fanger. Han skal gøre sit bedste for at ransonere de franske officerer i Frederiksodde, 2 kaptajner, 1 løjtnant og 3 fændrikker, imod de fanger, som kongen har af de svenske, og desuden en af kaptajn Preben Banners officerer, en løjtnant, Frederik Arent, og en ser-

gent, Peder Eskildsen. Dermed etc. FT, 7, 347. K. Indl., se Sjt, 34, 281, 17. dec. (3. brev).

15. dec. (Kbh.) Peder Jacobsen fik brev om at være slotsfoged på Nykøbing Slot. Han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han er betroet nøglen til porten på slottet og skal ingen nat ligge uden for slottet el. udeblive uden bevilling, men have indseende med ild og lys og alt andet. Han skal have opsigt med avlingen på ladegården, så alt går rigtigt til, og avlingen drives i rette tid af bønderne. Han skal ikke forurette bønderne og ikke udste-de nogen fri vogne uden kongens el. lensmandens pas. Han skal have indseende med de indhegnede og omliggende skove og enge, så at grøfterne og gærderne derom vedligeholdes. I sit rgsk. skal han tage de mobilier, inventarium o.a., som vedkommer slottet, og som leveres ham. Han skal forholde sig som en tro husfoged. Kongen bevilger ham til løn og kost årlig 200 rd. og fri foder til 2 heste, fri våning og nødtørftig ildebrændsel og derforuden kost til 1 tjener. Det skal betales af lenets indkomst og begynde fra brevets dato. Lensmændene befales at give ham dette. SmR, 7, 117. K.

15. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at forunde Christen Nielsen Guldborg færge. Kongen har forundt CN at være færgemand i Guldborg Færgegård, som Hans Wulffborg hidindtil har haft. CL skal lade ham bekomme færgegården uden fæste med ager, eng og mark, således som hans formand har nydt den, hvorimod han skal holde husene ved lige og altid have gode færges og både, så den rejsende kan komme over uden ophold, og ikke besvære dem med usædvanlige færgepenge. Dermed etc. SmT, 8, 166. K. Indl. udatt.

16. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at erlægge 600 rd. til bestalter oberstlt. Hans Georg Moltzan af hans resterende besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 279. K.

16. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade erlægge Henning von Lütow 400 rd. af hans resterende pension, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 279. K.

16. dec. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at lade nogle officerer marchere efter kommissariernes ordre. Han har tilforn bekommet kongens be-

faling til med sit folk at ligge i Vordingborg og Præstø, og nogen forandring er nødvendig. Han skal lade så mange af folket marchere til de steder, som kommissarierne forordner. Sjt, 34, 280. K.

16. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om en måneds besoldning til nogle franske officerer. Han skal lade kaptajn de Gans med de andre 5 i Frederiksodde fangne franske officerer, 1 kaptajn, 1 løjtnant og 3 fændrikker, hver bekomme en måneds besoldning efter kapitulationen, tagende kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 347. K.

16. dec. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende løjtnant von Wulf von Nürnberg og hans krejert. Han skal tage WvN, som ligger i Fåborg, i arrest og fremskikke ham til Kbh. til videre besked. I lige måde skal han bemægtige sig den krejert el. bojert, som han har haft der ved byen, så han kan være forsikret for den. Dermed etc. FT, 7, 347. K. Indl. 6. og 16. dec.; se også Sjt, 34, 281, 17. dec. (3. brev).

16. dec. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev anlangende forfærdigelse af ryttergewehr af tillagte penge. Officererne til hest i Fyn er tillagt 1 rigsart til at holde deres gewehr færdig. UCG skal have indseende med, at de gør det, så tjeneste dermed kan forrettes. Dermed etc. FT, 7, 347. K. Indl. 12. dec.

16. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om at gøre den anordning, at af købstæderne dér efter proportion funderet på skattemandtallene forskaffes 600 tomme øltønder til den påbudne kvægskat, hvilke skal leveres til proviantmesteren, som skal svare dertil. Dermed etc. FT, 7, 348. K. Indl. se foreg.

17. dec. (Kbh.) Bestalling for Gottfried Hempel som hofbarber. Han skal i sin tjeneste være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. For sin bestilling er han tilsagt til årlig løn 200 rd., som skal begynde fra brevet dato. Rentemestrene befales at erlægge ham dette. SjtR, 24, 126. K.

17. dec. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade være følgeragtig til Køge 6 stykker, hver på 6 pd., med lavetter og 2 konstabler. I lige måde skal han lade hver af kvartalkommissarierne i Sjæll. bekomme 3 centner krudt. Sjt, 34, 281. K.

17. dec. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om til bådsfolkets aftakning af forstrække 10.000 rd., hvilke skal blive betalt af de holl. penge. Sjt, 34, 281. K.

17. dec. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Møn, Loll., Falster og Skåne fik brev om 1. Sognerytteres remundering. 2. Gewehrs o.a. tøjs tilstedeholdelse. 3. Rytterkontribution og eksekution af ryttere. 4. Penge hellere end proviant. 5. Sognerytteres mobilisering. 6. Resterende graver-skat. 7. Soldaterkjoler. Kongen kommer i forfaring, hvorledes sogne-rytterne adskillige steder besværer bønderne med deres remunde-ring, uanset der hverken af officererne el. rytterne er gjort rede for det, der tilforn er leveret. Adressaterne skal i deres len lade forfare, hvor sognerytternes heste, sadler, tøj og gewehr er blevet af, på det de, som befindes at havde solgt el. forødt det, kan dekorteres i deres løn og blive straffet, og det, som er blevet for fjenden, kan repareres, hvor-om de skal tilholde officererne at gøre underretning, såvel som have indseende med det ny, som leveres. Ved deres fuldm. skal de lade indfordre den pålagte kontribution til rytteriet. Befindes nogle bønder hellere at give penge end proviant, skal de foresætte dette efter den gjorte takst, på det alt kan gå lideligt til både for bønderne og rytter-ne, så officererne ej må tilstedes eksekution. Kongen formener, at en part desmunderede ryttere, som har mangel, skal fremskikkes af lene-ne, så de kan forses. De skal gøre den anordning, at sognerytterne ef-ter forrige befaling kan blive munderet og gøre tjeneste lige ved præste- og fogedryttere. (De skal og straks indfordre og hos Henning Quitzow gøre rigtighed for resterende graverskat til Kbh.s fortifikation til Philippi Jacobi næst forleden, eftersom det uforbigængeligen be-høves). Dermed etc. Sjt, 34, 281. K. Indl. 5., 6., 8., 14. (2), 15. og 16. dec.

N.B. Det ml. tegnene () skulle kun indføres i de sjæll. og på Møn. P.S. I brevene til lensmænd med købstæder indføres, at adressaten skal tilholde borgerskabet i disse med forderligste at fremskaffe de reste-rende soldaterkjoler, som de skal forfærdige af det tilskikkede klæde, nemlig fra købstad N. N. kjoler, hvilke de skal levere til Balthasar Seck-man og tage bevis af ham. [Befindes nogle allerede at have leveret de-res kjoler til arméen, skal de levere BS deres beviser og igen tage hans kvittering]. Det ml. tegnene [] i P.S. skulle kun indføres i de skånske og blekingske.

Fortegnelse over købstæderne, som resterer med soldaterkjoler: Slangerup 16, Otte Pogwisch. Helsingør 130, Arent von der Kuhla.

Holbæk 58, Erik Banner. Kalundborg 66, hr. Hans Lindenov. Slagelse 66, Skælskør 42, Korsør 17, Hugo Lützow. Præstø 10, hr. Frederik Reedtz. Stege 17, Peder Reedtz. Malmø 250, Lund 33, Ysted 100, Skanør 6, hr. Axel Urup. Kristianstad 34, Simmershavn 10, hr. Henrik Lindenov. Landskrone 22, Casper Due. Engelholm og Båsted 3, hr. Ove Giedde. Sølvborg 10, Rønneby 22, hr. Niels Krabbe. Kristianopel 14, Jacob Grubbe.

17. dec. (Kbh.) Lensmændene over købstæderne i Skåne fik brev om at [be]spise rytteriet imod tilførselen. De skal tilholde borgerskabet i købstæderne at traktere rytteriet og officerer, som er indkvarteret hos dem, hvorimod de i betaling igen skal tage det, bønderne er forordnet at tilføre efter den takst, proviantkommissarien fremviser. Til hvilken ende officererne enten for sig selv el. for deres ryttere, imens bonden tilfører den pålagte kontribution, ej¹ skal have at prætere videre end den ordinære service. SkT, 9, 113. K. Indl., se Sjt, 34, 281, 17. dec. (3. brev).

Disse breve udgik til disse lensmænd: Hr. Ove Giedde, hr. Axel Urup, Jacob Grubbe, Casper Due, Landskrone, hr. Niels Krabbe, hr. Henrik Lindenov og hr. Joakim Gersdorff.

1) *Ej er tilføjet efter K.*

17. dec. (Kbh.) Hans Friis fik brev om af de 20.000 rd., som han har forstrakt kongen, at levere major Ejlersen 100 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 121. K.

18. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om nogle resterende soldaterkjoler. Kongen erfarer, at deres by resterer med 33 soldaterkjoler, som dér efter gjort anordning skulle forfærdiges af det tilskikkede klæde. De skal med forderligste fremskaffe dem og efter deres forfærdigelse levere dem til Balthasar Seckman, tagende bevis af ham. Dermed etc. Sjt, 34, 284. (Tr.: KD, V, 420). K. Indl., se Sjt, 34, 281, 17. dec. (3. brev).

18. dec. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om anlangende klagemål at holde kommando anlangende tilførselen o.a. Hans regiment er indkvarteret i Sjæll. Han skal holde kommando, så undersåtterne ikke formedelst desordre og ond disciplin skal blive ruineret. Han skal tilholde sine officerer, ritmestre o.a., at enhver svarer for sit kompagni og ikke tilsteder rytterne at ride el. gå af deres kvarterer. Men når de skal battere el.

forskikkes noget sted, skal han lade antegne, hvilke ryttere der bliver udkommanderet, på det det kan vides, hvilke der har været uden for kvarteret, på det man kan få kundskab om klagemål. Ellers skal det forblive ved den forrige ordinans, som er gjort om tilførselen, så både officerer og ryttere lader sig nøje, og at ritmestrene kvitterer for det, som af proviantmesteren bliver leveret på kompagniet. Men dersom noget ikke indkommer i rette tid, må rytterne ikke udskikkes at hente det, førend det først enten mundtligt el. skriftligt er tilkendegivet den forsømmeliges herskab el. dennes fuldm. Dersom ritmesteren skal udsikke rytterne at hente det, skal han med dem kommandere en kvartermester el. anden officer, som skal svare til, at ikke mere tages, end de tilkommer, og ej eksekverer hos andre end de forsømmelige bønder, som er assigneret til kompagniet. Desuden skal iagttages, når lensmanden, ridefogeden el. nogen af adelens fogeder skikker nogen af ritmestrene bud, at de vil lade yde proviant el. fourage af herreder el. sogne, at de henskikker en kvartermester el. anden officer, som skal konvojere det, at det ikke tages fra bønderne på vejen. Konvojen skal følge dem tilbage igen, at de uplyndret kan komme hjem. Indkommer ellers klagemål, skal officererne være pligtige at skaffe den klagende ret og straffe den skyldige. Findes nogen forsømmelse hos officererne, har kongen befalet lensmændene at fængsle de skyldige og straffe dem. Dermed etc. Sjt, 34, 284. K. Incl. 18. dec.

18. dec. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om at kommandere kaptajn Marcus Vendelbo med hans kompagni til Nakskov, hvor han skal afløse gøngesoldaterne og i deres sted blive i garnison, så de andre igen kan komme hid. Dermed etc. Sjt, 34, 286. K.

18. dec. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade gøre en bro fra slottet Malmøhus og op til byen, på det man des bedre kan komme ind og ud uden [for] slottet og tillige åbne byen. Kongen er også tilfreds, at han tager 1.000 rd. af skatterne til at reparere fortifikationen. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. SkT, 9, 114. K. Incl. 16. dec.

18. dec. (Kbh.) Frederik Urne fik brev anlangende, at kongen har befalet kaptajn Marcus Vendelbo med sit kompagni at afløse de gøngesoldater, som er beliggende i fæstningen Nakskov. Han skal lade dem marchere til Kbh., når kaptajnen kommer. Dermed etc. SmT, 8, 167. K.

19. dec. (Kbh.) Henrik Villumsen Rosenvinge fik brev anlangende renteskriver Jens Lassens forrige assignerede penge. Han har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at lade JL bekomme 36.000 rd. af de lånte holl. penge. JL har nu andraget, at HVR har svaret hans faktor, at pengene er leveret til Gabriel Marselis. HVR skal hos GM gøre sit bedste til, at JL uden ophold bekommer sine penge. Dermed etc. Sjt, 34, 286. K.

1) Ses ikke, men beløbet nævnes ovf., s. 445.

19. dec. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om uden ophold at lade renteskriver Jens Lassen el. hans fuldm. bekomme 36.000 rd., hvorpå han tilforn har haft assignation hos Henrik Villumsen Rosenvinge, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 287. K.

19. dec. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev anlangende Martinus Owe (Ouw), byfoged i Helsingør, om nogen arv efter afd. Hans Kobbersmeds børn. MO har for kongen ladet andrage om HKs 2 børn, at Elias Hansen for mange år siden er rejst til Ostindien og intet siden spurgt, og at Dorete Hansdatter efter moderens død er rejst hen til mormoderen og slægt i Stralsund, hvor hun siden skal være død, således at arvingerne nu for en del er i Stralsund, for en del skal bo i Kalmar. Han begærer at vide, om arven i disse tider ikke som svensk gods bør være konfiskeret. AvdK skal tilholde borgmestre og råd i Helsingør, at de tilholder HKs børns formyndere at indlægge deres formynderregnskaber for overformynderne, så at beholdningen kan leveres til byfogeden, så han indtil videre kan beholde den og igen gøre rgsk. Dermed etc. Sjt, 34, 287. K. Incl. 20. nov. og 15. dec.

19. dec. (Kbh.) Nicolaus Bennich fik brev anlangende den resterende kontributions indfordring. Kongen kommer i forfaring, at en del ikke har udgivet deres udlovede kontribution til landets defension. NB skal erkendte sig derom i de kvarterer, hvor han har at bestille. Befindes nogen at overbevises om ej at have erlagt det, må han for sin umage nyde 1/10. Dermed etc. Sjt, 34, 288. K. Incl. 18. dec.

19. dec. (Kbh.) Nicolaus Bennich fik brev om, at kongen formener, at han formedelst rytteriet forlægges over alt, ikke kan komme til med de tjenere, han hidindtil har haft, men behøver 10 tjenere. Han må bekomme de fornødne, som skal nyde samme traktement som de forrige. Dermed etc. Sjt, 34, 288. K. Incl., se foreg.

19. dec. (Kbh.) Niels Banner fik brev om ved lenets bønder af lenets skove at lade age ved ned til stranden til skanser og palisader i Dragsholm len, så vel som til ildebrændsel. Sjt, 34, 289. K. Indl., se foreg.

19. dec. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende Anne Barbara von Wilckens' barn. Hun har for kongen ladet andrage, at hendes barn imod hendes vilje er døbt af den spanske, her residerende ministers katolske præst, dog intet navn givet. HS skal føre barnet til en af kirkerne i Kbh. og i menighedens påhør opregne sagen, med formaning, at enhver vil forse sig for lige forargelse, dog at barnet ikke bliver om-døbt, men alene efter hendes begæring navngivet. Dermed etc. Sjt, 34, 289. K. Indl. udat.

1) K., der også har *Zerlitz*, kopibogen har i overskriften *Wilhelms*, i brevet *Wilchen*, Indl. *Anne Barbara Geböhrene Zedlitzin von Wilkow aus Schlesien*.

19. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at betale skipper Børge Knade for sidste gjorte rejse og for overførsel af de 66 personer, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 289. K. Indl. 4. og 7. dec.

19. dec. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Møn fik brev om rådhus o.a. pladser til proviantmesteren. Item om præsteryttere og heste, som ikke skal være hjemkommet. [Kongen har anset for godt at lade kvartererne i Sjæll. elargere og forandre. Adressaterne skal tilholde borgmestre og råd i lenets købstæder, at de forskaffer proviantmester Nicolaus Bennich fornødne huse til at forvare provianten el. indrømme byens rådhus og låne ham byens måletønde, vægte og skåle til at modtage og udlevere varerne]. (Herforuden skal) de tilholde præsterne i lenet, at de skal skaffe udmundering for de heste og ryttere, som ikke er hjemkommet, og hvor ingen underretning haves. Dermed etc. Sjt, 34, 290. K. Indl., se Sjt, 34, 288, 19. dec. (1. brev).

N.B. Det ml. tegnene [] skal alene indføres i brevene til lensmænd med købstæder og det ml. () alene i breve til lensmænd uden købstæder, at kongen beder dem etc.

19. dec. (Kbh.) Frands Brockenhuus og Ove Skade fik brev anlangende forrige befalede fourages fremskaffelse. Kongen erfarer, at der fra deres len endnu ingen underholdning er leveret til rytteriet i Køge. De skal anordne, at det med forderligste bliver leveret, på det plyndring og konfusion ikke skal forårsages deraf. Dermed etc. Sjt, 34, 291. K. Indl., se Sjt, 34, 288, 19. dec. (1. brev).

19. dec. (Kbh.) Lave Beck og Niels Parsberg fik brev om afd. Rønnov Billes skifte. De har tilforn bekommet kongens befaling til at være kommissarier på skifte efter RB, hvilket ej skal være efterkommet, formedelst en part af dem, som er rette værger, i denne tid har været i rigets tjeneste. De skal med forderligste på vis tid og sted indstævne parterne for sig og tilendegøre skiftet. Ladendes det etc. Sjt, 34, 291. Indl. 13. dec.

19. dec. (Kbh.) Rentemester Peder Reedtz fik brev om penge til Markvor Rodsteens rejse. MR er befalet at begive sig med de 3 holl. skibe herfra til Holl. De skal levere ham 300 rd., som kan forblive på skibene til adskillige udgifter. Dermed etc. Sjt, 34, 292. K. Indl., se Sjt, 34, 281, 17. dec. (3. brev).

19. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende et nådsensår for fru Sofie Ramel¹ efter hendes anmodning af hendes husbonds besoldning, indtil udgangen af det år, han døde. Han skal betale hende pengene, tagende kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. SkT, 9, 114. K. Indl. 27. okt.

1) Enke efter Wulf Hieronymus von Kratz.

19. dec. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at kollationere Jørgen Fischer. Kongen er tilfreds, at nærværende JF må bekomme Ørkeljunge og Rye kald i Helsingborg len. OG skal kollationere ham, så han med forderligste kan blive ordineret, på det menigheden ikke længere opholdes uden præst. SkT, 9, 114. K.

19. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev anlangende de holstenske rytteres spisning hos borgerskabet el. at bryggen og bagen skal forordnes. Hvad obersterne over de holstenske regimenter i Fyn har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosføjede supplikation. De skal om muligt gøre den anordning, at rytteriet og officererne hos værterne, hvor de logerer, bliver trakteret el. og bliver forordnet nogle, som kan brygge og bage for dem, hvorimod de i betaling igen kan tage det, som er tillagt dem efter frd. Dermed etc. FT, 7, 348. K.

19. dec. (Kbh.) Otte Krag fik brev anlangende Adrian Villumsen af Vesterland Føhr. Hvad nærværende AV har ladet andrage for kongen, kan OK se af hans hosføjede supplikation. Han skal hjælpe ham til rette, så vidt billigt og i disse tider muligt er. Dermed etc. JT, 14, 121. K.

20. dec. (Kbh.) Christoffer Swincke og Peder Falck fik kvittansiarum. Hos kongen er begæret konfirmation af kvittans udgivet af rentemestrene til CS og PF, lyder: Peder Reedtz og Steen Hohendorff gør vitlerligt, at afd. mandhafte CS og PF, K.M.s tidl. tøjmaster og øverste forvalter over Tøjhuset, deres arvinger ved Peder Pedersen, rådmand i Kbh., på K.M.s vegne i Rtk. har leveret 4 kvittanser, 1. udgivet af afd. rentemester Jørgen Vind til Gundestrup og Steen Beck til Førslev 4. juni 1629 på 6 års rgsk. af Tøjhuset, beregnet fra 19. jan. 1618 til 10. april 1624. 2. Afd. K.M.s sekretærer, da tilforordnede kommissarier Erik Pors til Øllingsø og Christian Sinclair til Sincklarsholm deres kvittering, dat. Kbh. 15. maj 1635, på 4 års rgsk. af Tøjhuset. fra 1. marts 1624 til 1. marts 1628. 3. Afd. Melchior Oldeland til Uggerslevgård og Jørgen Rosenkrantz til Rosenholm, nu hofmester for Det kgl. adelige Akademi Sorø, deres kvittering, dat. Kbh. 14. nov. 1636, på 3 års rgsk. af Tøjhuset, fra 1. marts 1628 til 1. marts 1631, hvori formeldes, at det, som er blevet i behold af tidl. rgsk. til 1631, er ført til indtægt i regnskabet fra 1631 til 1632, som er leveret på Rtk., førend de udgav deres kvittering. 4. Kommissariekvittering af afd. Christian Holck til Hastrup og underskrevne Peder Reedtz, da K.M.s sekretær, udgivet 5. marts 1643 på 6 års rgsk. af Tøjhuset, fra 1. marts 1632 til 1. marts 1638, dets afligningsbeholdning er ligeså ført til indtægt i regnskabet fra 1638 til 1639, som og udgives førend samme kvittering er indleveret i Rtk. Siden har tøjmasterne årligen gjort rgsk. i Rtk. og deri som i tidl. rgsk. til indtægt beregnet alle slags kobber- og jernstykker o.a. muniton, som CS, PF og Henrik Hansen Buzman, nu arkelimester på Kronborg Slot, har annammet til inventarium, både efter afd. Hans Kost 1618 og siden af Adolf Frederik Grabow, fhv. overarkelimester 1624. Sammeledes ført til indtægt adskilligt, som de har annammet i Tøjhuset af Bremerholms material- og tømmer skriver, den store smedje smst., Gjethuset, Klædekammeret, Børnehuset, K.M.s lysthave Rosenborg og det store bryggers ved Kbh.s Slot, så vel og det fra købmænd, kræmmere, håndværksfolk, krudtmøller, salpeterhytteværker o.a. Nok, som er indkommet fra K.M.s toldere i Øresund, Hammermøllen, Kobbermøllen, Gjethuset smst. og som er blevet fremsendt fra fæstninger og len i Danmark og Norge. Desligeste det, som på K.M.s tog til lands og vands har været udgivet og igen er beholden prisegods og indleveret i Tøjhuset, de stykker og gewehr, som efter K.M.s bevilling har været udlånt til Ostindisk Kompagni o.a. borgere, både i krigstider og ellers, og siden er leveret igen. I lige måde til indtægt de rede penge, som er annammet for rustninger o.a. muniton, som er solgt til en del adelsper-

soner o.a. efter indleverede kvittanser, rgsk., ordrer og beviser, beregnet fra 19. febr. 1618, da CS og PF først blev antaget til tøjmestre, og til 3. aug. 1649, hvori er medregnet alle Tøjhusets beholdninger, som den tid blev inventeret af Laurids Below til Spøttrup og Gabriel Knudsen Akeleje til Hjulerød, da K.M.s sekretærer, både anfanget at inventeres for den ulykkelige ildebrand 18. aug. 1646 og endt næstfølgende 20. okt. Desligeste har de igen 29. marts 1647 anfanget at inventere det, som blev salveret efter branden og endt næstfølgende 23. april, efter deres underskrevne og hos regnskaberne i Rtk. indleverede 3 inventariumsregistre. Hvorimod findes til udgift forskellige tider til K.M.s og den afd. prins', de unge herrers og hertug Frands Philip til Glyksborgs brug, og som grev Valdemar Christian og Hans Ulrik Gyldenløve så vel som Ulrik Christian [Gyldenløve], fru Vibeke Kruse, sølvpoppen og slotsfogeden efterhånden har ladet hente. Desligeste udgivet til Danske Kancelli, Rtk., Klædekammeret, Børnehuset, K.M.s lysthave Rosenborg, Proviaanhuset, vinkælderen, det store bryggers, material- og bygningsskrivere, den store smedje på Bremerholm, Gjet-huset i Kbh. så vel som møllen og Gjethuset ved Kronborg. Item kobbersmede, rotgieterere o.a. håndværksfolk, til K.M.s vognmestre, stalderne både ved Kbh.s Slot og Frederiksborg så vel som til jægermestre, vildtskytter, fiskemestre, byens vagtmestre samt vagten på blokhuset og ved toldboden ved Kbh. Fremdeles udkommet til K.M.s tog, som øverst, kaptajner o.a. officerer har bekommet og i den kejserlige krigs tid er fremsendt til H.M.s tøjhuse i Krempe, Glückstadt o.a. fæstninger, slotte, len og købstæder i begge rigerne. I lige måde det, som er udkommet til K.M.s orlogsskibes udrustning, og som har været udlånt til adskillige borgeres skibsudrustning og siden er leveret i Tøjhuset igen, udgivet til fyrværkere, salpeterhytteværker og krudtmøllerne at gøre krudt af, såvel som afkortet rugsalpeters afgang i omlutringen. Item stål og jern indleveret i Tøjhusets smedje, kobberplader gjort i ladeskuffer til stykkerne, bly støbt i kugler o.a. En del munition solgt for penge, så vel og til udgift rede penge leveret i Rtk. og ellers givet konstabler og håndlangere til underholdning på rejse, hvor de har været skikket på K.M.s tog. Beholdningen tid efter anden findes efter ekstrakter, hvert 3. år fuldkomment til indtægt igen, undtagen tømmervarer til styklader o.a. træredskab samt tavlliner, hyssing, merling, sejl-lærred, sejlgarn, item spigre, søm, harpiks, lim, sakse, sejlnåle, kram-søm, gl. tovværk til forladninger o.a., som dagligen udkræves til taljer, sytav, slæbetavl, fyrværk, karduser o.a. Efter som i forrige tider ingen antegnelser er gjort derpå, ej heller ordre givet, at de skulle forklares i

Tøjhusets rgsk., er passeret udgivne sedler. Derforuden er al Tøjhusets beholdning af stykker og munitio sidst inventeret til 3. august 1649 ved Tyge Below og Hugo Lützow, K.M.s hofjunkere, samt Otte Madsen og Jens Andersen, renteskrivere, og da fra CS og PF overantvordet til hr. Christian Friis, felttøjmester. Desligeste findes alle stykker og munitio, som siden er hjemkommet med K.M.s orlogsskibe og indleveret til tøjhuskrivere Mathis Has, ligeså til indtægt i hans rgsk. fra 8. maj 1649 til 1. maj 1650. Lignes alle udgifter mod indtægter efter den sidste ekstrakt fra 19. febr. 1647 indtil 3. aug. 1649, befindes tøjmestrene at blive skyldige: 2 granater fyldt med fodangeler, 6 gl. huder, hvorimod udgiften befindes over indtægten at beløbe: 1 kobberfyrør uden fod på, 1 pd. sten, 2 gl. og ubrugelige jernstykker, 4 kobberskiver til hagetaljer, 1 krudtsæk, 2 børsfade, 1 kobberforsætter, 28 skålpd. rugsalpeter, 785 båndlunter, 2.054 adskillige sorter runde jernkugler, 48 musketter, 16 flinterør, 37 pistoler, ½ pd. blykugler, 1.158 musketkugler, ½ skålpd. bly, 1 helt slagsværd, 3 partisaner, 10 gl. hellebarder, 6 halve piker, 7 gl. adskillig slags spydblade, 2 blæsebælge i smedjen, 7 taskelåse. Hvilke species, efterdi de ikke findes indkøbt af tøjmesteren for penge el. i anden måde til indtægt i deres rgsk., men kan være samlet efter branden og siden inventeret, eragtes nævnte tøjmestres arvinger intet at skulle have at fordre el. betale. Anlangende de gjorte antegnelser, er de efterhånden forklaret og af forrige, så vel som itzige rigens hofmester godtgjort. Det er nu alt ved K.M.s ms. af 21. okt. 1656 til rentemestrene konfirmeret, så at CSs og PFs arvinger intet er skyldig blevet. Kbh. 18. jan 1657. Kvittansen er konfereret imod de indlagte regnskabers kontrakt og registreret og indskrevet. PR. SH. TT. JC AS. Kongen konf. dette. Forbydendes etc. SJR, 24, 126. K. Incl. 15. jan. (orig. kvittans).

20. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at refundere det af hofstatens middel, som er bevilget til flåden o.a. En del af det, der er deputeret til hofstaten, er i disse tider blevet forbrugt til flåden og militien. De skal betænke andre midler, hvorved det kan blive refunderet, så kongen ej skal lide mangel til hofstaten. Dermed etc. SJT, 34, 292. K. Orig. i DKanc. B 179k.

20. dec. (Kbh.) Bertram Rantzau fik brev om forlov nu til tilstående jul til at komme til Kbh. for at forrette sine ærinder. Dermed etc. SJT, 34, 292. K. Incl. 14. dec.

20. dec. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at lade dronningens fruentimmere bekomme 1 års besoldning af de sidst til hofstaten indkomne penge, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 292. K.

20. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste at komme til Kbh., hvor han skal blive forstændiget om kongens vilje. Dermed etc. FT, 7, 348. K.

22. dec. (Kbh.) Instruktion for fribyttere. Instruktion, hvorefter kaptein Herman Valman på krejerten Justitia har at rette sig. 1. Han må tage alle de svenske skibe og gods som rigets fjenders over alt i Øster-, Vester- og Nordsøen, hvor han kan antræffe dem, at gøre dem afbræk og forhindre deres kommercier, så vel som alle dem, som bygger og hører til de lande og pladser, som er undergivet den svenske jurisdiktion, så som Finland, Livland, Pommern, Wismar, item Øsel, Hailand og Gotland, såvel som de steder i Preussen og andetsteds, som har svensk garnison, hvis skibe og gods skal antastes som fri prise og opskikkes til Kbh. til admiralitetets påkendelse. 2. Dersom noget, som holdes for frit gods, kan antræffes i svenske skibe, må det i lige måde antastes og opskikkes til påkendelse. 3. Så og alle varer af kontrabande, ammunition, gewehr, sadler, heste, tøj, skibsegetømmer og al anden skibsmaterialia og redskab med det, som er tjenligt til orlog og armatur til lands og vands, desligeste alle slags viktualier såvel som galmej, groft el. småt salt. 4. Alle de varer, som udføres fra Sverige, så som alle manufakturere, som er gjort dér og i underliggende lande af kobber, messing og jernvarer, være sig kedler, bækkener, kattuntråd, ankerblade, søm og spiger, også metal- og jernstykker, jernkugler, stangjern, markobber, beg, tjære, master, spirer, dæler og fyrretømmer. 5. Alt det, som henføres til nogen blokeret el. belejret plads i Sverige og dets underliggende lande. 6. Alt det, som føres til og fra Jyll. og Holsten, så længe fjenderne er der, medmindre kongen selv bevilger el. nogen af undersåtterne dér vil salvere fra deres gods i disse lande, som skal være dem uforment. 7. De, der vil holdes for fri skibe og gods, skal bevise det med certifikation, som ikke må stride mod de dokumenter, som findes ved skibet el. købmandens breve, som kan bekommes derom. 8. Nærstående HV må under skin af den ham givne kommis ingen fri personer angribe, ej heller åbne el. opbryde noget gods, men opskikke det under forsegling til Admiralitetet til påkendelse. Sjr, 24, 133. (Tr.: CCD, VI, 363-65). K. Incl. 20., 21. og 22. dec. og udat.

Lige sådan instruktion fik kaptajn Jacob Keyser på skibet Skt. Johannes. Kaptajn Unenannes på galioten Den forgyldte Fisk. Kaptajn Casper Vindler på skibet Morianen.

22. dec. (Kbh.) Pas for fribyttere. Nærværende kaptajn Herman Valman agter sig med krejerten Justitia i Øster-, Vester- og Nordsøen for at pågribe rigets fjenders skibe og gods efter den ham medgivne instruktion. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som HV kommer for med nævne skiberum, at de fremmer ham og ellers lader ham passere frit. Sjr, 24, 135. K.

Lige sådanne pas fik kaptajn Jacob Keyser på skibet Skt. Johannes. Kaptajn Unenannes på galioten Den forgyldte Fisk. Kaptajn Casper Vindler på skiberummet Morianen.

22. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at skaffe kongens staldfolk ildebrændsel til disse helligdage. Dermed etc. Sjt, 34, 293. K. 21. dec.

22. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om at lade et af skibene løbe til Samsø for at føre de skuder, som ligger dér, til Kbh., på det de ej skal blive borttaget af fjenden, og undersætterne dermed kan salvere deres gods. Dermed etc. FT, 7, 348. K. Incl. 21. dec.

23. dec. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at anordne, at voldene og murene om Stege bliver repareret bedst muligt, og så vidt som kan ske i en hast, til at resistere et uformodeligt og hastigt fjendtligt anfald. Dermed etc. Sjt, 34, 293. K.

23. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at lade indkvartere 40 af Niels Banners ryttere med heste, som NB har afstået. Dermed etc. Sjt, 34, 293. K. Orig. i DKanc. B 167d.

23. dec. (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om med forderligste at begive sig til Tybjerggård og dér lade taksere øksne og hø og mod forsikring for betaling give ejermænd sin hånd, hvorfor kongen vil holde ham skadesløs. Sjt, 34, 293. K.

23. dec. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset til Sorø lens soldaters udmundering at lade være følgagtig 20 musketter, 10 piker med for- og bagstykker og 30 degener med gehæng og patroner. Sjt, 34, 294. K.

23. dec. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om ved dem, som har forstand derpå, så snart den kommer hid, at lade takseren den stralsundske bojert, som skal være blandt de skibe, Peter Bredal kommanderer, og straks indskikke takseringen i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 294. K.

23. dec. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om forseglet at levere Hans von Ahlefeldt 20.000 rd. af de penge, som er hidskicket fra Holl., så at han kan overføre dem med sig til Fyn. Dermed etc. Sjt, 34, 294. K.

23. dec. (Kbh.)¹ Hans von Ahlefeldt fik brev om at føre nogle penge til Fyn. Kongen har befalet Poul Klingenberg forseglet at levere ham 20.000 rd., som han skal overføre med sig herfra til Fyn og levere til Otte Krag. Dermed etc. Sjt, 34, 295. K.

1) Efter brevet står: Hans von Ahlefeldt fik brev om at bekomme ritmester Drachenfelds folk. Findes i Fynske Tegnelser, den 23. dec. 57.

23. dec. (Kbh.) Christoffer Valkendorf og Knud Axelsen Urne fik brev om med forderligste at begive sig til Landskrone fæstning og levere den med munition, materialia o.a. til Holger Vind, som har bekommet kongens ms. om at være guvernør dér. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til HV. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Ladendes det etc. SkT, 9, 114. K. Indl. 20. dec.

23. dec. (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe og Kjeld Krag fik brev anlangende med forderligste at gennemse Holger Vinds rgsk. fra den tid, han har været på Helsingborg Slot, og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Befalendes etc. SkT, 9, 115. K. Indl., se foreg.

23. dec. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende Henrik Rosenkrantz' berggesell. Hvad nærværende HR for kongen lader andrage, kan AU se af hans hosføjede supplikation. Han skal så vidt muligt hjælpe ham til rette og forunde ham den begærede plads, såfremt det kan ske uden andres præjudice. SkT, 9, 115. K.

23. dec. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om, at kongen er tilfreds, at oberst Hans von Ahlefeldt til sine umunderede ryttere må bekomme de heste, som berettes at være antegnet i lenet. Befalendes etc. FT, 7, 349. K.

23. dec. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at han i stedet for det kompagni, som han har afstået fra sit regiment til oberst Körber, må bekomme ritmester Drachenfelds folk, som han har hvervet til kongens tjeneste. Dermed etc. FT, 7, 349. K.

23. dec. (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at nogle penge skal uddeles til krigsfolket. Kongen har befalet Hans von Ahlefeldt til OK at levere 20.000 rd., som ved Jørgen Kruse i Johan Christoph von Kørbitz' fraværelse kan uddeles til de regimenter, som eragtes først at kunne bruges til at gøre nogen diversion og tilforn ej har bekommet noget siden deres mønstermåned. Dermed etc. FT, 7, 349. K. Inkl. 5. dec.

23. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at regimentsadjutanterne ved hvert af de holstenske regimenter må godtgøres og trakteres, nemlig en adjutant som en løjtnant til hest og en auditor lige ved andre regimentsauditører. Befalendes etc. FT, 7, 349. K.

23. dec. (Kbh.)¹ Jørgen Kruse fik brev om at udgive penge, leveret af Otte Krag, til militien i Fyn i stedet for Johan Christoph von Kørbitz, der er befalet at begive sig til Kbh., således at JK i sin tid kan gøre rigtighed. Dermed etc. FT, 7, 349. K. Inkl.

1) Efter brevet står: Jørgen Kruse fik brev anlangende nogle øksne og hø på Tybrindgård, findes i Sjæll. Tegnelser 23. okt. 57.

23. dec. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at forlenes med Ålborghus. Kongen vil til Philippi Jacobi førstkommende have ham forlenet dermed. Derefter etc. JT, 14, 121. K.

24. dec. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om at tilholde det ganske unge mandkøn på Samsø at lade sig eksercere af kaptajn Groliche og de andre kaptajner, som ligger dér på landet. Til den ende skal de lade sig forordne i kompagnier og som andre soldater godvillig anstille sig til landets defension under straf efter krigsretten. Der findes hos HL nogle klæder, som er ankommet fra Frederiksodde. Han skal lade nog-

le være nævnte kaptajner følgagtig til de geworbne soldater. Dermed etc. Sjt, 34, 295. K.

24. dec. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev anlangende Kirstine, Hans Herforts i Slagelse. Hun besværer sig i supplikation over indkvarteringspålæg. Han skal så vidt muligt forhjælpe hende, så hun vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 34, 295.

24. dec. (Kbh.) Jacob Grubbe og hr. Niels Krabbe fik brev anlangende Rønnebys borgeres indkvartering. Rønnebys borgere, som har begivet sig til og bygget i fæstningen Kristianopel, har for kongen ladet andrage, hvorledes de graveres begge steder med indkvartering. Kongen er tilfreds, at sådanne indtil videre anordning må være forskånet for indkvartering ét af stederne, med så skel, at de bor det ene sted og holder dug og disk det andet. Men dersom de på et af stederne har lejet deres gårde og huse, da har de, som bor i husene, at udstå indkvartering o.a. borgerlige pålæg som brugeligt over alt, hvilket han skal forstændige dem, det vedkommer. SkT, 9, 115. K. Indl. 1. (2) og 3. dec.

24. dec. (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg til Jernit, hr. Iver Vind til Nørholm, Gunde Rosenkrantz til Vindinge og Henning Pogwisch til Hollufgård fik brev anlangende tvistighed ml. Laurids Lindenovs arvinger. Der begiver sig sådan tvistighed, særdeles om skiftet i sig selv og ml. dem og afd. fru Anne Friis' arvinger anlangende gårde og gods. Adressaterne befales og får fuldmagt til på belejlig tid og sted at indstævne parterne for sig og enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom nogen af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage andre gode mænd til sig og efterkomme befallingen. Ladendes det etc. FT, 7, 350. K. Indl. 11. okt.

26. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om uden fæste for sædv. afgift at forunde mag. Bertel Caspersen nogle af kongens tiender, han og hans hustrus livstid, nemlig Herlev, Gørløse, Skævinge, Oppe Sundby og Ølsted, som berettes at vakere efter Abigael, mester Tidmands død, hvorpå han siden skal søge kongens konfirmation. Dermed etc. Sjt, 34, 296. K. Indl. udat.

26. dec. (Kbh.) Frederik Coninx fik brev om, hvem der vil ekvipere på Ny Sverige, så og om 3 holl. skibe til købs. Han skal med flid erkyndige sig om der findes nogen i Holl., som i kongens navn vil ekvipere på Ny Sverige i Amerika, liggende på den søndre revier, at angribe og erobre det, hvorom han skal overskikke hr. Joakim Gersdorff konditionerne, på hvad måde sådant kan iværkstilles, hvorpå kongen siden vil resolve og give sit patent. Han skal også fornemme hos borgmesteren i Amsterdam, om de 3 skibe Rådhuset, Vægten og Kågen er til købs, og hvor højt de holdes, hvorom han i lige måde skal forstændige JG. Dermed etc. Sjt, 34, 296. K.

26. dec. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om en halvmåne på Knudshoved Odde og en anden skanse m.m. Han skal på Knudshoved Odde på det sted, hvor stranden går omkring, så snart som muligt til indløbets forsikring ved bønder og soldater dér i kvartalet lade opkaste en halvmåne efter den underretning, som Ernst Albrecht von Eberstein har gjort majoren Steen Andersen. I lige måde, og så snart man på foråret kan komme i jorden, skal han lade henlægge en god skanse på det sted, som den gamle skanse har været, kaldet Douart, som nu er forfalden, og forsikre den med palisader og besætte med stykker til indløbets forsikring. Imidlertid skal han lade forfare den gamle skanse med palisader og spanske ryttere og hensætte 2 stykker at beskyde indløbet med. Dermed etc. Sjt, 34, 297. K.

26. dec. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev anlangende adskillige skanser. Han skal så snart muligt lade forandre det på Bramburger Skanse, som Ernst Albrecht von Eberstein har anordnet og majoren Steen Andersen befalet. Det berettes, at batteriet på venstre hånd er alt for lidet, så at stykkerne derpå ikke kan bruges, og at det ene styk hul er ganske uformeligt. I lige måde skal han lade gravene om nævnte skanse sikre med dobbelte spanske ryttere indtil vandet ved broen, hvor der også skal lægges et brystværn, forsynet med palisader og stormpæle, så og lade gravene gøre dybere, så snart man kan komme i jorden. Desligeste skal han lade bevare passet med stormhaspeler under Jerlevskov på morene næst ved landsbyerne Herlev og Seholm. I Holte skanse skal han lade forhøje de lave brystværn enten med små skansekurve el. tørv, så soldaterne sikkert kan bruge deres gewehr, så og af mangel på palisader el. stormpæle belægge gravene med dobbelte spanske ryttere. I lige måde lade forfærdige 2 stormhaspeler for hvert sted af de 3 avenuer ml. nævnte Holte og Sodeuier skanse, nemlig

Kjelstrup, Stordal og Berradsdal, at de altid i- og oplukkes i Sodeuier skanse. Brystværnene skal forhøjes enten med tørv el. skansekurve og gravene rundt om af mangel på palisader beværes med dobbelte spanske ryttere. Herforuden skal for porten af denne så vel som førnævnte skanse gøres en kiste, som kan fyldes med sten el. jord og lægges dér, når det kræves. Andet, som kongens feltmarskal har befalet majoren, skal OB tilholde ham at efterkomme, både med at uddele poster til hans officerer og forse med vagt og ellers troligt at forsvare med det ganske landfolk, eftersom posterne er temmelig vidt fra hinanden. På det bedre vagt kan holdes og batteres langs stranden, skal han så snart muligt lade reparere de 2 forrige skanser ml. Strandmøllen og Fiskerhoved, hvor den lille Ø Feddet¹ skal tages i agt, så og skal et brystværn af tømmer el. faskiner lægges på Kalhave færgebros, tagende ingen forømmelse. Dermed etc. Sjt, 34, 297. (Tr.: KD, V, 420-21). K.

1) Kopibogen har *Fide*.

26. dec. (Kbh.) Just Ebbel, kommandant på Møn, fik brev anlangende Steges fortifikation o.a. om landets defension. Han skal med forderligste og største flid være Steges mure, volde, tårne og graves reparation angelegen ved hjælp af landfolket, efter den anordning, som Ernst Albrecht von Eberstein har gjort til ham. Til den ende har kongen befalet Peder Reedtz at forskaffe ham det, han behøver. Han skal lade gøre lavetter til de 3 jernstykker, som ligger i Stege, og henvføre dem at bruge i Hovballe Skanser dér på landet, havende indseende med landets defension, tillige med majoren til hest og de dragonofficerer, som er dér på landet. Dermed etc. Sjt, 34, 299. K.

26. dec. (Kbh.) Palle Urne til Gyllebo fik brev om svenske godsers rostjeneste. PU har ladet foredrage, at han en tid lang under Skånske Kompagni har holdt rostjeneste af noget svensk gods, hvorfor der til hver Michaelis og jul skulle erlægges ham betaling. Han foregiver, at betalingen nu forholdes ham, begærende, at kongen vil bevilge, at han må annamme oppebørselen, så han kan blive betalt. Kongen bevilger, at han af det svenske gods' afgift må annamme så meget, som rostjenesten andrager. Forbydendes etc. SKR, 6, 463. K. Incl. 23. dec.

26. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om med forderligste at lade reparere den moxen forfaldne skanse Beren på Falster og forse med palisader o.a. og lade hidføre de to stykker i Wollef skanse til bedre forsikring. Vester Gedser skanse skal han også lade palisadere og så

snart muligt lade Østre skanse forfærdige og lade dem forsikre med palisader og spanske ryttere og for hver port i skanserne lægge en trækiste og stormpæle, til bedre at defendere landet. SmT, 8, 167. K.

26. dec. (Kbh.) Poul Prunster fik brev om at lade holde vagt i skoven ved Orebygård, på det sted, som Ernst Albrecht von Eberstein har forordnet, såvel som hensatte nogle skansekurve neden ved vandet el. på broen ved stranden og forordne en skildvagt. SmT, 8, 167. K.

28. dec. (Kbh.) Leonis og Henrik Trips pas for nogle stykker. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som besøges, så vel som tolderne i Øresund, at de denne ene gang lader passere frit 128 jernstykker, hver på 18-punds kugler, item 21 stykker, hver på 12-punds kugler, som LT og HT af Amsterdam agter at lade fremføre fra Sverige til Holl., ej gørende dem derpå hinder. SjR, 24, 136. K.

28. dec. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at erkyndige sig om den sidste søtræfning ml. kongens og den svenske orlogsflåde i Østersøen, og om alle officerer har efterkommet deres skyldighed mod fjenden el. sekunderet hverandre, hvorom adressaten skal forhøre enhver officer og tilstille skriftlig relation. Dermed etc. SjT, 34, 300. K.

28. dec. (Kbh.)¹ Lave Beck og Otte Pogwisch samt andre landkommis-sarier fik brev om med forderligste at tilstille fortegnelse over alt det, hver af undersåtterne af alle stænderne har leveret af den i Odense bevilgede kontribution, så og, hvem der endnu resterer. Dermed etc. SjT, 34, 300. K.

Lige sådanne breve udgik til hver af de andre landkommis-sarier.

1) Efter brevet står: Hr. Sivert Urne og Henning Pogwisch, item Erik Kaas fik brev 29. dec. at hidskikke det, som adelen el. andre har forstrakt, findes i Fynske Tegnelse 29. dec. 57.

28. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om med forderligste i lenet at lade hugge 20.000 stk. knapholt til kongens bødkerhus og lade dem føre til næste ladested, hvorfra kongen vil lade dem afhente. SkT, 9, 116. K. Indl., se SkT, 9, 115, 24. dec.

28. dec. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at Holger Vind med sig fra Helsingborg Slot må få det kompagni til fods, som han selv har hvervet, hvorimod skal tilbageskikkes et andet af dem, som nu er beliggen-

de i Landskrone fæstning, hvorom han skal gøre anordning. SkT, 9, 116. K. Incl. 25. dec.

28. dec. (Kbh.) Hospitalsforstanderne i Odense fik brev anlangende Christen Jørgensen Skeel. Hvad CJS for kongen har ladet andrage, kan de se af hans hosfølgende angivende. De skal i nærværelse af Sivert Urne og en anden god mand for CJS fremvise in originali og uden kopier alt det, hvorefter de kræver ham Odense Hospitals årlige korn-tiende, som går af kronens anpart af korn-tienden af Herrested tiende. Desligeste hvad rettighed de har til af ham at fordre fæste af de tien-der, som af fremfarne konger er forundt ham under hans jus, og siden i de gode mænds nærværelse give ham kopier af originalerne. Der-med etc. FT, 7, 350. K.

28. dec. (Kbh.) Otte Krag fik brev om at samle et kompagni soldater. Kongen er tilfreds, at OK af de gamle fynske soldater, som er kommet fra Holsten og Frederiksodde, må lade samle et kompagni ungefær på 100 mand, og under kompagniet må bruges 40 mand, som han har bevilget at holde af Nyborg len og sit eget gods anslagen efter htk. Derefter etc. FT, 7, 350. Incl. 24. dec.

28. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om at levere oberst Jens [von Løwenklau] 338 rd., som han beretter at restere for sin verpflegung, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 351.

29. dec. (Kbh.) Nicolaus Bennich fik å.b. anlangende den næste kon-tributions erkyndelse. Kongen kommer i forfaring, at en del af under-sætterne findes forsømmelige og endnu står tilbage med en del af den udlovede landehjælp, så og, at andre ikke retteligen har angivet deres formue, hvorved de har tilføjet deres fæderneland ikke ringe skade, idet de er nachlæssige med det, som er anordnet til dets defension, og endog gør de andre patrioter uvillige, med så skel, at de villige ikke bli-ver kongen bekendt. For at han kan komme i ret erfaring, har han be-falet sin fiskal og proviantmester NB at erkyndige sig om alle poster og gøre relation. Kongen befaler alle, at de er ham behjælpelig i hans for-retning. Særdeles befales hvert steds øvrighed at forsvare ham mod al uret og overlast. Sjr, 24, 136. K. Incl. 25. dec. og udat.

29. dec. (Kbh.) Studiosus Hans Christensen Falsters oprejsning for le-jermål. HCF har for kongen ladet andrage, hvorledes han for 4 år si-

den har forset sig i lejermål og derfor har udstået kirkens disciplin, med begæring, at forseelsen må efterlades, og at han må komme til kald, når det lovligen kan ske. Kongen gør dette, og han må lade sig kalde til hvilket skole- el. præstekald, han lovligen kan blive kaldet til efter ordinansen o.a. frd. Forbydendes etc. Sjr, 24, 137. Indl. 23. dec. (2).

29. dec. (Kbh.) Studiosus Niels Madsen Falster fik brev om at måtte lade sig høre og kalde i sine 25 år. NMF har hos kongen ladet andrage, hvorledes han har begæret at lade sig høre i et kald på Falster, Riserup,¹ hvilket er nægtet ham af provsten dér, af årsag, at han ej er kommet til sine fulde 25 år. Kongen bevilger, at han må lade sig høre på dette o.a. kald, såfremt han bliver lovligen kaldet, og ellers ingen anden mangel findes. Forbydendes etc. Sjr, 24, 138. Indl. 29. dec.

1) *Riserup* er en by i Nørre Vedby s.

29. dec. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at lade Eva von Bülow bekomme 800 rd. af hendes afd. husbonds besoldning, af dem som sidste gang indkom til kongens hofstat, dog ikke dem, som er anordnet til køkkenet. Sjt, 34, 301. K.

29. dec. (Kbh.)¹ Stykhauptmand Christian Falck fik ordre om straks at begive sig fra Kbh. til Fyn og anmelde sig hos Ulrik Christian Gyldenløve. Sjt, 34, 301. K.

Stykhauptmand Otte Heider fik brev om at forføje sig til Fyn, hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje.

1) Efter brevet står: Å.b. for Nicolaus Bennich til stænderne, findes i Sjæll. å.b. 29. dec. 1657.

29. dec. (Kbh.) Herman Kaas fik brev om at parere oberstlt. Körber, som er forundt Frederik von Buchwalds regiment. Sjt, 34, 301. K.

29. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at give oberstlt. over artilleriet [Bertram] de la Coste 800 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 302. K.

29. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at give nogle kaptajner besoldning. De befales at betale kaptajn Herman de Bittert og kaptajn Herman de Nyport samt kaptajn Ricou hver 2 måneders besoldning efter den trykte kapitulation, tagende deres beviser, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 302.

29. dec. (Kbh.) Hr. Sivert Urne og Henning Pogwisch fik brev om at hidskikke Erik Kaas og Frderik Urne det, adelen el. andre har forstrakt. De har tilforn bekommet kongens befaling til på hans vegne at besøge adelen o.a. stænder i Fyn om godvillig forstrækning i rede penge, guld el. sølv. De skal med forderligste hidskikke det, som er forstrakt af enhver, med specifikation af, hvad enhver har givet. Dermed etc. FT, 7, 351.

Lige sådant brev fik Erik Kaas på Langeland og Frederik Urne på Loll. og Falster.

29. dec. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende landkommissarieforretning i Loll. i Christoffer Steensens sted. Kongen kommer i erfaring, at CS er død, og befaler ER i hans sted at have indseende med Loll.s og Falsters defension. Han befaler alle, som det vedkommer, at efterkomme det, som eragtes til landenes defension og erindres af ER. SmR, 7, 118. K.

29. dec. (Kbh.)¹ Erik Rosenkrantz fik efter begæring brev om, at han månedligt af landekisten i Loll. må annamme 50 rd. til bedre at udstå den omkostning, som pågår ham i den ham befalede inspektion i Loll. i landkommissarius' sted. Det skal blive godtgjort i landekistens rgsk. Befalendes etc. SmT, 8, 167. K. Orig. i Rtk. 216.191. Incl. 22. dec.

1) Efter brevet står: Hr. Sivert Urne og Henning Pogwisch fik brev om at hidskikke Erik Kaas og Frederik [Urne] det, adelen el. andre har forstrakt, findes i Fynske Tegnelser den 29. dec. 1657.

30. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anholde en engelsk kvæker. Kongen kommer i erfaring, at en af det slags, man i England kalder kvækere (quæchers), er ankommet til byen og spargerer adskilligt forargeligt. Adressaterne skal gøre den anordning, at personen bliver anholdt med så mange, som han har hos sig af samme slags, og indtil videre bliver vel forvaret, så at ingen uden ekspres befaling kommer til ham. Dermed etc. Sjt, 34, 302. (Tr.: KD, V, 421).

P.S. De breve og trykte papirer, han har hos sig, skal de tage fra ham og lade forvare indtil videre.

30. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at bruge 3.000 rd. til tømmermændene på Bremerholm. Dermed etc. Sjt, 34, 303. Orig. i DKanc. B 179k.

30. dec. (Kbh.) Mag. Michael Henriksen, slotspræst på Kbh.s Slot, fik brev på et vikarie. MH må efter kapitlets statutter bekomme det vikarie, som vakerer i Lund Domkirke efter afd. mag. Johan Domiansen, og det med bønder o.a. tilliggelse. Han skal udrede sliig tyngse som andre vikarer i kapitlet og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved magt og bønderne ved lov og ret og ingen tilstede at forurettes imod loven el. besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Forbydendes etc. SkR, 6, 463. K.

30. dec. (Kbh.) Maribos og Nysteds borgherskab fik brev om at hjælpe Saksøbing og Rødby borgere med indkvartering. SmT, 8, 168. K. Indl. 28. dec.

Ordliste og registre

Ordliste 1657

I bindene 1650-55 rummede ordlisten alle ordene fra ordlisterne i bindet 1646 og bindene frem til det pågældende år. Denne liste fik efterhånden et større omfang, så derfor vil en samlet ordliste først igen foreligge i bindet 1660, mens bindene 1656-59 alene rummer en liste for det pågældende år.

Medtaget i ordlisten er ord, hvis betydning ikke skønnes umiddelbart forståelig for alle værketets benyttere, fordi de enten er fremmedord eller danske ord, der er gået af brug eller anvendt i en anden betydning end i nutiden. Ord, som kan findes i almindelige ordbøger eller leksika, eller hvis betydning fremgår af sammenhængen, er dog normalt ikke medtaget. I øvrigt beror udvælgelsen på et skøn, som sikkert let kan anfægtes. Ord, hvis betydning ikke har kunnet fastslås med rimelig sikkerhed, er som regel udeladt af listen. I øvrigt må også en del af tolkningsforsøgene tages med et vist forbehold.

Latinske ord og vendinger er gengivet i den form (tal og kasus), hvori de forekommer i teksten.

Ligesom tidligere bind rummer dette adskillige ord som det ikke har været muligt at finde forklaret i eksisterende ordbøger. Dette gælder således ord som *brygmester* (nævnes blandt officerer!), *børsfad*, *ernstkugler*, *glaskies*, *kuermands*, *lækinge*, *moete*, *satelvojn*, *stormhaspeler*, *svinfeder* (skal gøres af smede), *sytaul*, *taspelknægt*, *tiriak*.

aliud post scriptum, P.S. på en anden måde.

andendags går, i forgårs.

anrejsepenge, ankomstpenge, til hvervede soldater.

anretspenge, penge til oprettelse af f.eks. kompagni.

artilleristabel, oplagssted for artilleri.

avenuer, adgangsvveje.

appearance, udseende, skikkelse.

avantage, fordel.

basasu, slags læder.

berggesell, minearbejder.

beværes, bevæbnes, udrustes.

boldavid, ubleget lærred.

colofonium, harpiks.

cedere, afstå.

circumstantier, omstændigheder.

deliberation, forhandling.

desbandere, skille sig fra.

devoir, pligt.

dilation, udvidelse, udsættelse.

disreputertigt, krænkende.

diversion, skinmanøvre, sideangreb.

drift, kvæg, som er frakommet el. bortdrevet.

dugsvend, borddækker, bordtjener.

elargere, gøre bredere, større.

employere, bruge, benytte, beskæftige.

encouragere, opmuntre

entreprise, foretagende.

ervarte, vente, forvente.

esse, væsen.

excipere, undtage.

exemption, fritagelse.

eximere, undtage, tage bort.

exspectantibus, formentlig personer, der har forhåbning om noget.

- fled* (fælded og fled), husstand, fællesbo med.
- forslå*, fjerne, unddrage sig.
- forsætter*, redskab til brug ved ladning af kanon.
- fournere*, forsyne
- frisiske ryttere*, det samme som spanske ryttere.
- fuleholt*, råddent træ.
- galmej*, mineralet zinkmalm.
- garkobber*, raffinationsmeltet kobber.
- generalgevaldiger*, profos, der førte tilsyn med de øvrige gevaldigere, professorer.
- gengærd*, afgift i levnedsmidler.
- gevaldiger*, profos.
- give ordet*, dvs. et løsen, et kodeord, til idenufikation.
- grovgrøn*, groftrådet stof af uld el. silke.
- gummatisk*, af vækster med slimet, klæbrig saft, hvis duft man mente styrkede nerverne.
- hæveblokkran*, kran med tov med blokke.
- impatroneret*, gjort til herre af, taget i besiddelse.
- imputere*, tilregne sig.
- inkonvenienc*, ulejlige, være til besvær.
- instance*, indtrængende anmodning.
- jus civile*, civilret.
- jus canonicus*, kanonisk ret, gejstlig ret.
- kapitulation*, overenskomst.
- kapitulere*, slutte overenskomst
- kartel*, gensidig overenskomst ml. 2 stater, bl.a. om fangeudveksling.
- klipper*, halmknipper.
- kommis*, hverv, pålæg.
- kontesteret*, anfægtet, bevidnet.
- kurtine*, fæstningsvold, der forbinder to bastioner
- larmplads*, alarmplads.
- laufplads*, løbepads, hvor man løber til måls.
- licentiere*, give tilladelse.
- lumpen*, den ringeste slags rørsukker.
- maj* (til kirken), løv, løvgrene.
- markobber*, formentlig fejl for garkobber.
- minutiis grammaticibus*, grammatikens små dele.
- modtvil*, modvilje.
- morene*, muligvis af *mor*, muld.
- munderet*, udrustet, forsynet med våben.
- mønsterfærdig*, antagelig, brugelig, som kan godkendes ved syn.
- mønstermåned*, måned, hvor en hær-afdeling er indkaldt til mønstring.
- nachlæssig*, forsømmelig, skødesløs.
- ombrask*, formentlig indmad.
- ombære*, undvære.
- opsættelse*, erklæring, udfærdigelse.
- pannelle*, sukkerart.
- parole d'honneur*, æresord.
- patria academia*, det fædrene universitet.
- petarde*, indretning fyldt med krudt til sprængning.
- potte*, del af udrustning.
- poussere*, støde, drive, befordre.
- professio mathematica*, matematikerstillingen.
- pulver*, krudt.
- querelle*, strid, trætte.
- rangere*, ordne, sætte i orden, indtage plads.
- redoute*, skanse, redoute.
- retranchement*, forskansning
- revir*, flod, kanal, vandløb.
- rocker*, frakker
- ru(g)salpeter*, råsalpeter, ubearbejdet salpeter.
- sammelskat*, skat af samlede skatter.
- savspans*, formentlig savspåner.
- senium*, alder.
- skaftekorn*, sæd i strået.
- skovtebrød*, en slags brød.
- skovter*, brød.
- skudemester*, leder ved sænkning af skibe for at blokere havn m.m.
- slegel*, kølle, træhammer.
- slæbetav*, slæbetov.
- squadron*, eskadron.
- statim*, øjeblikkelig, straks.

- styklander*, kanonlavetter.
subpositis, underordnede.
superstition, overtro.
synkeværk, vistnok om en samling skibe, der sænkes for at blokere havn.
sælde, sigte gennem et sold.
såer, tønder, vandtønder.
Thomæ-sukker, sukker fra Skt. Thomas.
tønnike, vel en lille tønde.
udligger, orlogsskib, som krydser på havet og gør vagttjeneste.
ugraveret, ikke besværet, ikke forulempet.
upræjudicerligt, ikke foregribende.
uviderligt, ukendt, uforsættligt, uden at vide det.
uvioleret, ikke krænket, ikke overfaldet.
- valore*, værdi.
varende, eksisterende, nuværende.
weide, græsgang.
velgefald, velbehag.
werbegeld, hvervepenge.
verpflegung, forplejning, intendantur.
vicariatus corpus Christi, Kristi Legems vikarie.
vicariatus Johannis Evangelistæ, Johannes Evangelistens vikarie.
vicariatus visitationis Mariæ, Marie Bedudelses vikarie.
V.S.G.T., Vor Synderlig Gunst Tilforn, indledningsformularen i missive-brevene, brevene til enkeltpersoner.
vild, partiskhed, forkærlighed.
vorde, styktal for fisk = 10 stk.
ørke, yrke, arbejde.